

KALLELSE

Kallelse till sammanträde

Organ Kommunstyrelsen

Plats Gustaf Adolfsalen

Tid Onsdagen den 10 april 2024 kl. 09.00

Nr	Ärende	Dnr	Sida
1	Val av protokolljusterare		
2	Godkännande av föredragningslista	2024/4	
3	Information: Åtgärder efter översvämningarna september 2023 <i>Åsa Kling, teknisk chef, Elin Bjarnhagen, beredskapssamordnare, Helene Johansson, verksamhetschef, kl. 09.00-10.00</i>	2024/4	
4	Risk och sårbarhetsanalys <i>Elin Bjarnhagen, beredskapssamordnare, kl. 10.15-10.45</i>	2024/260	3 - 88
5	Information: 400 år - Elvira Matz <i>Elvira Matz, projektledare, kl. 10.45-11.15</i>	2024/4	
6	Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år <i>Anna Rydstedt, huvudregistrator, kl. 11.15-11.45</i>	2024/239	89 - 93
7	Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år <i>Anna Rydstedt, huvudregistrator, kl. 11.15-11.45</i>	2024/240	94 - 99
8	Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag <i>Anna Rydstedt, huvudregistrator, kl. 11.15-11.45</i>	2024/233	100 - 104
9	Information: SCB medborgarundersökning <i>Selma Levin, kvalitetsledare, kl. 13.00-13.30</i>	2024/4	105 - 149
10	Bokslut Sala kommun 2023	2024/286	150 - 406
11	Utredning räddningstjänst	2024/141	407 - 459
12	Taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken (1998:808)	2024/194	460 - 547
13	Försäljning av fastigheten Kila Prästgård 1:10	2024/64	548 - 574

14	Detaljplan Evelund Västra	2024/238	575 - 653
15	Ny- och ombyggnationer med extern hyresvärd	2022/267	654 - 666
16	Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun	2024/183	667 - 681
17	Visning av dokumentärfilmen Make Democracy Great Again	2024/196	682 - 687
18	Val av ombud till stämma för Coompanion Västmanland, 2024	2024/303	688 - 689
19	Svar på nämndinitiativ från Erik Hamrin (M) - Byggen av mindre hus i Sala	2024/193	690 - 694
20	Svar på nämndinitiativ från Tomas Bergling (M) - Grönyteskötsel	2024/195	695 - 699
21	Svar: Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB	2022/1134	700 - 710
22	Svar: Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras	2022/1135	711 - 716
23	Svar: Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen	2022/61	717 - 723
24	Svar: Motion göra Sala kommun fri från våld - SK 2020/190	2024/336	724 - 739
25	Anmälningssärende: ordförandebeslut	2024/335	740 - 741
26	Övriga frågor	2024/4	

KSLU § 33 Risk och sårbarhetsanalys

INLEDNING

Enligt Lag (2006:544) är vi som kommun skyldiga att göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för varje mandatperiod. Analysen ska kartlägga vilka extraordinära händelser som, i fredstid, kan inträffa i kommunen och hur händelserna kan påverka våra verksamheter. Det är först när vi är medvetna om potentiella risker som vi kan arbeta förebyggande och vara mer förberedda att hantera en krissituation.

Beslutsunderlag

Missiv, Risk och sårbarhetsanalys.

Risk och sårbarhetsanalys

Elin Bjarnhagen, beredskapssamordnare, föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att anta risk och sårbarhetsanalysen.

Anders Wigelsbo (C) yrkar bifall.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att anta risk och sårbarhetsanalysen

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KONTOR, ENHET
Beredskapssamordnare

MISSIV

Risk och sårbarhetsanalys

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Risk och sårbarhetsanalys

Enligt Lag (2006:544) är vi som kommun skyldiga att göra en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för varje mandatperiod. Analysen ska kartlägga vilka extraordinära händelser som, i fredstid, kan inträffa i kommunen och hur händelserna kan påverka våra verksamheter. Det är först när vi är medvetna om potentiella risker som vi kan arbeta förebyggande och vara mer förberedda att hantera en krissituation.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att anta risk och sårbarhetsanalysen

Bilagor:

- 1
- 2
- 3

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Risk- och sårbarhetsanalys för Sala kommun

Kommunstyrelsen
Beslutad 2024

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn Risk- och sårbarhetsanalys		Dokumenttyp	Omfattar
Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig Handläggare	Publicering www.sala.se , intranät	
Beslutad datum	Översyn bör göras	Klassificering 1.3.1	Diarienummer Dnr
Relation	Ersätter		Författningssamling

INNEHÅLL

1	SAMMANFATTNING	9
2	BEGREPPSDEFINITIONER	10
3	FÖRFATTNINGAR	11
4	INLEDNING	12
4.1	Säkerhetspolitiskt läge	12
4.2	Målområden som anses skyddsvärda	12
5	MÅL	14
5.1	Syfte	14
5.2	Avgränsningar i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen	14
5.3	Beskrivning av Salas geografiska område	15
6	KOMMUNENS ORGANISATION	18
6.1	Fullmäktige och styrelsen	18
6.1.1	<i>Kommunfullmäktige (KF)</i>	18
6.1.2	<i>KFs presidium</i>	18
6.1.3	<i>Demokratiberedningen</i>	19
6.1.4	<i>Kommunstyrelsen (KS)</i>	19
6.1.5	<i>Kommunstyrelsens ledningsutskott (KSLU)</i>	19
6.1.6	<i>Arbetsgivardelegationen (AG)</i>	19
6.1.7	<i>Råd</i>	19
6.1.8	<i>Kommunrevisionen</i>	19
6.2	Nämnder	20
6.2.1	<i>Kommunstyrelsen (som facknämnd) KS</i>	20
6.2.2	<i>Bygg- och miljönämnden (BMN)</i>	20
6.2.3	<i>Kultur- och fritidsnämnden (KFN)</i>	20
6.2.4	<i>Skolnämnden (SKN)</i>	20
6.2.5	<i>Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN)</i>	20
6.2.6	<i>Valnämnd (VN)</i>	20
6.2.7	<i>Äldre- och omsorgsnämnden (ÅON)</i>	21
6.2.8	<i>Överförmyndare (ÖF)</i>	21
6.2.9	<i>Krisledningsnämnden</i>	21
6.3	Kommunala bolag	21
6.3.1	<i>Sala Heby energi (SHE)</i>	21
6.3.2	<i>Salabostäder</i>	22
6.3.3	<i>Sala silvergruva</i>	22
7	KOMMUNENS ROLL OCH ANSVAR	23
8	NATIONELLA SÄKERHETSSTRATEGIN	25
8.1	Nationella intressen som anknyter till arbetet med RSA	25
9	BESKRIVNING AV ARBETSPROCESS OCH METOD	26
9.1	Sekretess	26
9.1.1	<i>Delgivning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat till allmänheten</i>	26
9.2	Säkerhetsskydd	26
9.2.1	<i>Riskidentifiering</i>	27
9.2.2	<i>Riskvärdering</i>	27
9.2.3	<i>Kommunens geografiska områdesansvar</i>	27
10	SAMHÄLLSSEKTOR	29
10.1	Viktig samhällsfunktion	29
10.2	Samhällsviktiga verksamheter i kommunen	29
10.3	Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamheter	32
10.3.1	<i>Personal</i>	33
10.3.2	<i>Lokaler</i>	33

10.3.3	Internet, IT-system, telefoni och information	33
10.3.4	Kommunalteknisk försörjning	33
10.3.5	Fordon, drivmedel och bränsle	34
10.3.6	Läkemedel, hjälpmedel och sjukvårdsmaterial	35
10.3.7	Transport, leveranser och allmänna kommunikationer	36
10.3.8	Finansiella tjänster	37
10.3.9	Blåljusorganisationer	37
10.4	Skyddsrum	37
11	RISKIDENTIFIERING	39
11.1.1	Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område	39
11.1.2	värmebölja och höga temperaturer	41
11.1.3	åska och blixtnedslag	41
11.1.4	stormar	41
11.1.5	stora snömängder	42
11.1.6	isbildning och isstorm	42
11.1.7	låga temperaturer	43
11.1.8	Friluftsliv	43
11.1.9	Livsmedel och klimatförändringar	44
11.1.10	Konsekvenser av störningar i livsmedelsförsörjningen	46
11.1.11	Störningar i elförsörjningen	46
11.1.12	Värme och störningar i fjärrvärmesystemet	48
11.1.13	dricksvatten Störningar i dricksvattenförsörjningen	48
11.1.14	Konsekvenser av störningar i avloppssystemet	52
11.1.15	Störningar i elektroniska kommunikationer	52
11.1.16	Våldsbejakande extremism	55
11.1.17	Terrorattentat	55
11.1.18	Anlagd brand	55
11.1.19	Höjd beredskap	56
11.2	Olyckor som skulle kunna föranleda extraordinär händelse	57
11.2.1	Konsekvenser på samhället av ett utsläpp av farliga ämnen	57
11.2.2	Konsekvenser på samhället av en kärnteknisk olycka	57
11.3	Antagonistiska hot	57
11.3.1	Konsekvenser på samhället/kommunen av sabotage	57
11.3.2	Konsekvenser på kommunen av Pågående dödligt våld (PDV)	58
12	HÖJD BEREDSKAP	59
12.1	Totalförsvar	59
12.2	Civilt försvar	59
12.2.1	Målet för det civila försvaret	59
12.2.2	Kommunens arbete inom civil beredskap	60
12.3	Höjd beredskap	61
12.3.1	Konsekvenser av höjd beredskap för Sala kommun	61
12.3.2	Kommunens ansvar inför höjd beredskap	61
12.3.3	Kommunens krigsorganisation	62
12.3.4	Vilka verksamheter ska bedrivas, inte bedrivas och som kan tillkomma	62
12.3.5	Krigsorganisationens bemanning	62
12.3.6	Kommunens ansvar under höjd beredskap	63
12.3.7	Planeringsförutsättningar för totalförsvarsplaneringen och kommunens krigsorganisation	64
12.3.8	Fokusområden för att öka förmågan inom totalförsvaret	64
12.3.9	Arbete inom U-Sam med fokusområdena enligt Handlingskraft	65
12.3.10	TIB (Tjänsteman i beredskap)	66
12.3.11	Beredskapsplaner och krigsorganisation	66
12.3.12	Utveckla och samordna metoder för ledning och samverkan vid höjd beredskap	66
12.3.13	Försörjningsberedskap	67
12.3.14	Ge och ta emot stöd	67

12.3.15	Försvarsvilja.....	68
12.3.16	Stärkt informations- och cybersäkerhet	68
12.3.17	Att möta informationspåverkan.....	69
12.3.18	Kommunikation och samband.....	69
12.3.19	Avalutningsvis.....	70
12.3.20	Gråzonsproblematik.....	70
12.3.21	Pandemi.....	71
12.3.22	Dammbrott.....	72
13	SAMMANFATTAD BEDÖMNING	76
14	UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV RSA.....	77

1 SAMMANFATTNING

Risk- och sårbarhetsanalysen redogör för kommunens samhällsviktiga verksamheter, kritiska beroenden, riskbild, sårbarheter och krisberedskapsförmåga. Önskade händelser i samhällsviktig verksamhet kan leda till samhällsstörningar som orsakar stora konsekvenser. Kommunen har i samverkan med andra aktörer som verkar inom kommunens geografiska område tagit fram en riskbild utifrån sex kategorier; teknisk infrastruktur och försörjningssystem, sociala risker, naturolyckor och väderhändelser, höjd beredskap och gråzonsproblematik, smittspridning samt information och kommunikation. Riskerna har bedömts utifrån sannolikhet och konsekvens. Bedömningen tar även hänsyn till sårbarheter i samhällsviktig verksamhet, kommunens förmåga att hantera händelsen samt klimatförändringarnas påverkan.

Djupare analys har genomförts för de risker som anses störst:

- Störningar i elförsörjningen
- Störningar i dricksvattenförsörjningen
- Störningar i elektroniska kommunikationer
- Bränslebrist
- Allvarliga informationssäkerhetsincidenter
- Cyberattack
- Hot och våld med vapen i skolmiljö
- Våldsbejakande extremism
- Terrorattentat
- Anlagd brand
- Gråzonsproblematik
- Höjd beredskap
- Pandemi
- Dammbrott
- Klimatförändringar (naturolyckor)

Analysen presenterar åtgärder för att minska sårbarheter, öka robusthet och redundans samt för att stärka förmågan att hantera allvarliga samhällsstörningar. Åtgärderna rör områden som övning och utbildning, förstärkt ledningsförmåga avseende ledningsplats och utrustning, planering och kontinuitetshantering, mer effektiv krisledningsorganisation och förbättrad förmåga till samverkan med andra aktörer.

0 BEGREPPSDEFINITIONER

BEGREPPSDEFINITIONER	
Hot	Omfattar en aktörs kapacitet och avsikt att genomföra skadliga handlingar. Ett hot kan även bestå av en händelse eller en företeelse som i sig framkallar fara mot något eller någon utan att det i sammanhanget förekommer aktörer med kapacitet och avsikt att orsaka skada. ¹
Krisberedskap	Förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapas, förebygga, motstå och hantera krissituationer i fredstid och vid höjd beredskap.
Kritiska beroenden	Beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till nedsättning i funktioner eller sådana avbrott som kan få till följd att en kris inträffar.
Risk	En sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de konsekvenser händelsen kan leda till.
Samhällsviktig verksamhet	En verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor. - Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig samhällsstörning inträffar i samhället. - Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad samhällsstörning kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.
Social oro	Olika typer av utfall eller angrepp på det som samhällets institutioner ser som en önskvärd social ordning, det skyddsvärda.
Sociala risker	En social risk är sannolikheten för oönskade händelser, beteenden eller tillstånd med ursprung i sociala förhållanden och som har negativa konsekvenser för det som bedöms vara skyddsvärt.
Sårbarhet	De egenskaper eller förhållanden som gör ett samhälle, ett system, eller egendom mottagligt för de skadliga effekterna av en händelse.
Totalförsvaret	Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt och civilt försvar

1 FÖRFATTNINGAR

Lagar och förordningar	Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
	Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
	Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.
	Säkerhetsskyddslagen (1996:627) & (2018:585)
	Säkerhetsskyddsförordningen (1996:633), (2018:658) & (2021:955)
	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
Föreskrifter	MSBFS 2015:5 föreskrifter och allmänna råd om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser
	PMFS 2019:2 Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd
Övriga underlag	Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser. MSB 2011
	Vägledning för skydd av samhällsviktig verksamhet. MSB 2014
	Överenskommelse om kommunens arbete med krisberedskap 2019-2022. MSB och SKL 2018
	Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020. MSB och SKL 2018-06-19
	Kommunens informationssäkerhet, en vägledning. MSB 2012

2 INLEDNING

Sverige står inför ett antal allvarliga hot och risker som behöver beaktas i såväl krisberedskapen som i arbetet med civilt försvar. Klimatförändringar, antagonistiska hot och brister i informationssäkerheten påverkar det svenska samhällets motståndskraft. Samhället behöver därför ha en förmåga att bemöta och hantera påfrestningar i hela hotskalan, från fred till krig. De pågående klimatförändringarna kan orsaka extrema vädersituationer som samhället inte är anpassat för.

Under senare år har flera svenska kommuner drabbats av upplopp, omfattande skadegörelse och politiskt våld, vilket gör att sociala risker har fått en allt större betydelse. Ett antal inträffade händelser under de senaste åren utmanade krisberedskapen och påvisade flera sårbarheter i samhället. Återkommande skogsbränder, en pandemi och en pågående flyktingmottagning har inneburit utmaningar för krishanteringsförmågan och visat på hur viktigt det är att identifiera och förebygga risker i en kommun.

2.1 Säkerhetspolitiskt läge

Det säkerhetspolitiska läget i Europa har allvarligt försämrats sedan Ryssland invaderade Ukraina den 24 februari 2023. Vårt att komma ihåg är att det skett en upptrappning av hotbilden sedan invasionen av Georgien 2008 och annekteringen av Krimhalvön under 2014. Samtliga svenska myndigheter som hanterar frågor inom ramen för totalförsvar och säkerhetspolitik är enstämmiga avseende att näringslivet, kommuner och regioner måste höja sin förmåga att skapa resiliens och ökad robusthet för att bemöta det försämrade läget som nu råder.

Sammantaget ställer detta större krav på kommunens krisberedskap och förmåga att samverka med andra aktörer. Regering och riksdag reglerar i Lag (2006:544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap att kommunen ska analysera vilka samhällsstörningar som kan inträffa i kommunen och hur detta påverkar de egna verksamheterna. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. Att stärka samhällets säkerhet kräver att det som ska skyddas, det som hotar och medlen för att stärka säkerheten ses i ett sammanhang. Det handlar om händelser och förhållanden som kan skada samhällets funktionalitet och som enskilda individer saknar förutsättningar att hantera fullt ut.

Sala kommun förbereder och arbetar kontinuerligt med att ta fram metoder och rutiner för de verksamheter som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område. Införskaffning av materiel, utbildning av personal, samverkan med andra aktörer samt inom U-sam, långsiktig planering av säkerhetshöjande är exempel ur kommunens kontinuitetshanteringsarbete.

2.2 Målområden som anses skyddsvärda

Regeringen och riksdagen har fastställt målområden för landets krisberedskap och säkerhetsarbete. De ska användas som utgångspunkt i arbetet med krisberedskap i kommunerna. För att målen med krisberedskapsarbetet ska kunna uppnås behöver kommunen arbeta integrerat inom flera verksamhetsområden, eftersom de påverkar varandra.

Målområde	Beskrivning
Människors liv och hälsa	Människor som bor, besöker eller verkar i Sala kommun ska skyddas mot personskador eller dödsfall och känna sig trygga i hemmet, skolan, på arbetet och i det offentliga rummet. Kommunen som arbetsgivare har därutöver ett särskilt ansvar för att skydda sina anställda.
Samhällets funktionalitet	Samhällsviktig verksamhet ska alltid kunna fungera på en acceptabel nivå. Verksamheter, åtaganden, tekniska försörjningssystem och infrastruktur ska upprätthållas utan allvarliga störningar i enlighet med lagar och regler.
Social hållbarhet och upprätthållande av grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter	Jämställdhet mellan kvinnor och män, jämlikhet och mångfald är grundläggande värden som Sala kommun framhåller. Skillnader i sociala förhållanden kan påverka individens välmående, trygghet och säkerhet. Medborgarna ska även kunna utöva demokratiskt inflytande på lika villkor. Det är därför viktigt att skydda kommunens demokratiska institutioner och de folkvalda.
Miljö	Sala kommun strävar efter att vara en ekologiskt hållbar kommun. Kommunen ska därför värna miljön och allvarliga skador mot vatten, skog och mark ska hindras eller begränsas.
Egendom	Skador på egendom, både fysiska och immateriella värden, kan bli mycket allvarliga. Kommunen ska därför arbeta för att hindra eller begränsa sådana skador.
Kommunens attraktivitet	Kommunen som varumärke kan skadas i samband med kriser. Sala ska vara en kommun där människor vill bo och verka samt vara ett attraktivt besöksmål.
Hållbar ekonomi	Sala kommun strävar efter att ha en hållbar ekonomisk utveckling för att kunna fortsätta utveckla kommunen. Kriser och olyckor kan bli mycket kostsamma. Kommunen ska därför arbeta förebyggande för att minska sannolikheten för dessa samt för att kunna begränsa konsekvenserna av samhällsstörningar.

3 MÅL

Målen för samhällets krisberedskap och risk och sårbarhetsanalys, är att;

- 1 Minska risken för, och konsekvenserna av, allvarliga störningar, kriser och olyckor;
- 2 Trygga hälsan och den personliga säkerheten för barn, kvinnor och män;
- 3 Hindra eller begränsa skador på egendom eller miljö.

Risk- och sårbarhetsanalyser är en viktig del i underlagen för att bedöma samhällets krisberedskap men de är även viktiga underlag för beslut, identifierande av behov av åtgärder och en grund till planeringen för kommunens hantering av extraordinära händelser.

Med extraordinär händelse avses i lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser från en kommun eller ett landsting. Kommunerna har en nyckelroll i krishanteringssystemet. Ju bättre kommunerna är på att hantera en kris, desto bättre blir samhället på att hantera större kriser som drabbar många kommuner samtidigt.

3.1 Syfte

Kommuner ska enligt 2 kap. 1 § lagen om extraordinära händelser analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i en kommun och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet värderats och redovisas i en risk- och sårbarhetsanalys. Syftet med arbetet är att öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om hot, risker och sårbarheter inom det egna verksamhetsområdet samt skapa ett underlag för egen planering. Underlaget utgör även en viktig källa för information till medborgare och anställda, samt är en grund för inriktningen av utbildningar och övningar. Analysen bidrar till att minska samhällets sårbarhet och ökar förmågan att hantera kriser och extraordinära händelser. Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser är en ständigt pågående process.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska antas av lägst kommunstyrelsen. Risk- och sårbarhetsanalysen ska rapporteras till länsstyrelsen senast den 31 oktober under mandatperiodens första år. Mindre revideringar i analysen genomförs av beredskapssamordnaren och godkänns av kommunchefen. Arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen enligt LEH har tagit hänsyn till handlingsprogrammet enligt LSO samt säkerhetsskyddslagen men redovisas inte i ett och samma dokument.

3.2 Avgränsningar i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen

Risk- och sårbarhetsanalysen fokuserar i huvudsak på kommunens samhällsviktiga verksamheter och ytterst lite på samhällsviktig verksamhet utanför kommunens egna verksamheter inom kommunens geografiska område. Alla verksamheter har deltagit efter förmåga och olika verksamheter har analyserat olika risker. Sala-Heby räddningstjänst gör en egen riskanalys som även innefattar risker som kan föranleda räddningsinsats. Delar av Sala-Heby Räddningstjänsts riskanalys har använts som underlag till kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Riskanalysen enligt lagen om skydd mot olyckor fokuserar enbart på olyckor som oftast inte föranleder räddningstjänst, det vill säga olyckor där ansvaret för den

förebyggande verksamheten ligger inom kommunens verksamheter och inte under räddningstjänsten.

Identifieringen av riskerna utgår dels från kommunens specifika förutsättningar, dels från den förteckning över risker som presenteras i RSA-stöd – gemensamt stöd för riskidentifiering, riskanalys och redovisning av risk- och sårbarhetsanalys för Sala Kommun 2019. Vid identifieringen har risker likställts med händelser. De händelser som analyserats har bedömts kunna bli extraordinära och leda till störningar i eller utebliven leverans av kritiska beroenden, vilket i sin tur kan leda till att hela eller delar av samhällsviktig verksamhet allvarligt störs eller slås ut. Händelserna kan ses ur olika perspektiv och samma händelse kan vara både orsaken till att en händelse inträffar, den kan utgöra händelsen i sig och även vara en konsekvens av en händelse.

3.3 Beskrivning av Salas geografiska område

Sala ligger på gränsen mellan Mälardalens slättlandskap och det skogrika kuperade Bergslagen. Kommunen gränsar till Avesta, Enköping, Fagersta, Heby, Norberg, Sandviken, Surahammar och Västerås kommuner. I Sala kommun bor 22 998 personer (2021-12-31), varav knappt hälften är bosatta på landsbygden utanför centralorten Sala. I kommunen finns det sju tätorter: Sala stad, Kumla, Ransta, Broddbo, Västerfärnebo, Möklinta och Varmsätra. Därtill finns det ett antal småorter och mindre byar. Landytan är 1172 km². Befolkningstätheten är ca 19,7 invånare per km², eftersom kommunen till stor del består av landsbygd.

Sala kommun har högst företagsamhet i länet jämfört med övriga kommuner i Västmanland. Företagsamheten är 2018 hela 13,6 % av den arbetsföra befolkningen (16–74 år). Småföretagandet dominerar med en hög andel nyföretagande. Varje år registreras ca 150–200 nya företag. Sala har ett differentierat näringsliv. Det är en småföretagarkommun med hög företagsamhet. Av totalt ca 2700 bolag är dryga 1000 aktiebolag och 1500 är enskilda företag, övriga former är 200 st. Sala har lite av alla näringar vilket är en styrka. Dock finns en brist på företagsstödande verksamheter. Tyngden av näringar ligger på jord- och skogsbruk, industri, bygg, handel och tjänstesektor. Det är en positiv tillväxt i Sala med en god lönsamhet. I Möklinta finns 233 företag, i Ransta 156, i Sala 1861, i Salbohed 130 och i Västerfärnebo 331. Att tillägga är att antalet avser alla registrerade bolag inklusive de utan aktiv F-Skattsedel.

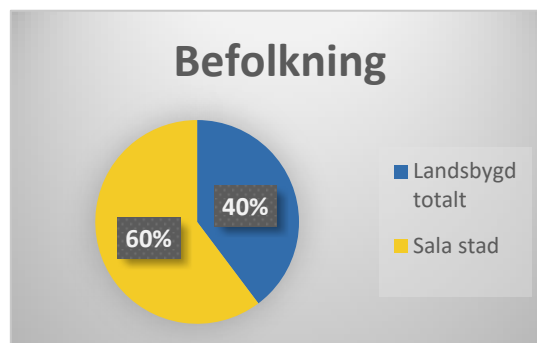
50% av kommuninvånarna arbetar i aktiebolag och 30% arbetar på kommun. Flest arbetar inom sektorerna bygg, detaljhandel, verkstad och hälsa och sjukvård. Det är omkring 2000 personer som pendlar in till Sala för att arbeta medan omkring 4000 personer pendlar ut. De företag med flest anställda (fler än 50) som ej är statliga eller kommunala bolag är Sala skåp, Inova assistans, Åkrahallen, E.K.A assistans. Kommunen har 6 företag med fler än 50 anställda, och 50 företag med 20–50 anställda.

Sala kommun har en stor levande landsbygd. Jord- och skogsbruk är den största branschen på landsbygden. I regionen och inte minst i Sala spelar de gröna näringarna en stor roll med både djurhållning, odling och skogsbruk och de har tydlig koppling till besöksnäringen med stora möjligheter att utvecklas. Ca 30% av företagen i Sala kommun är kopplade till de Gröna Näringarna. Gröna näringar har definierats av LRF som näringar med bas i jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö. Det innebär att traditionella verksamheter såsom *växtodling, djurhållning och skogsbruk innefattas liksom besöksnäring och hälsorelaterad verksamhet*. Idag vet vi att de Gröna Näringarna befinner sig i en kris på många olika sätt. Vi har höga världsmarknadspriser på både gödning och spannmål, höga el- och dieselpriiser, generationsskifte inom lantbruk, detta sammantaget kan medföra en kris inom

livsmedelsindustrin. Kraven på självförsörjningsgraden ökar och landsbygden blir ännu viktigare. Klimatförändringar kommer också att leda till mer extrema väder så som långa perioder av torka och extrem nederbörd.

Beskrivning av kommunen i siffror:

- Ca 90% av kommunens yta och utgörs av odlad mark eller skog.
- Ca 60% av Sala kommuns företag finns på landsbygden.
- Ca 30 % av företagandet i kommunen finns inom de Gröna Näringarna.

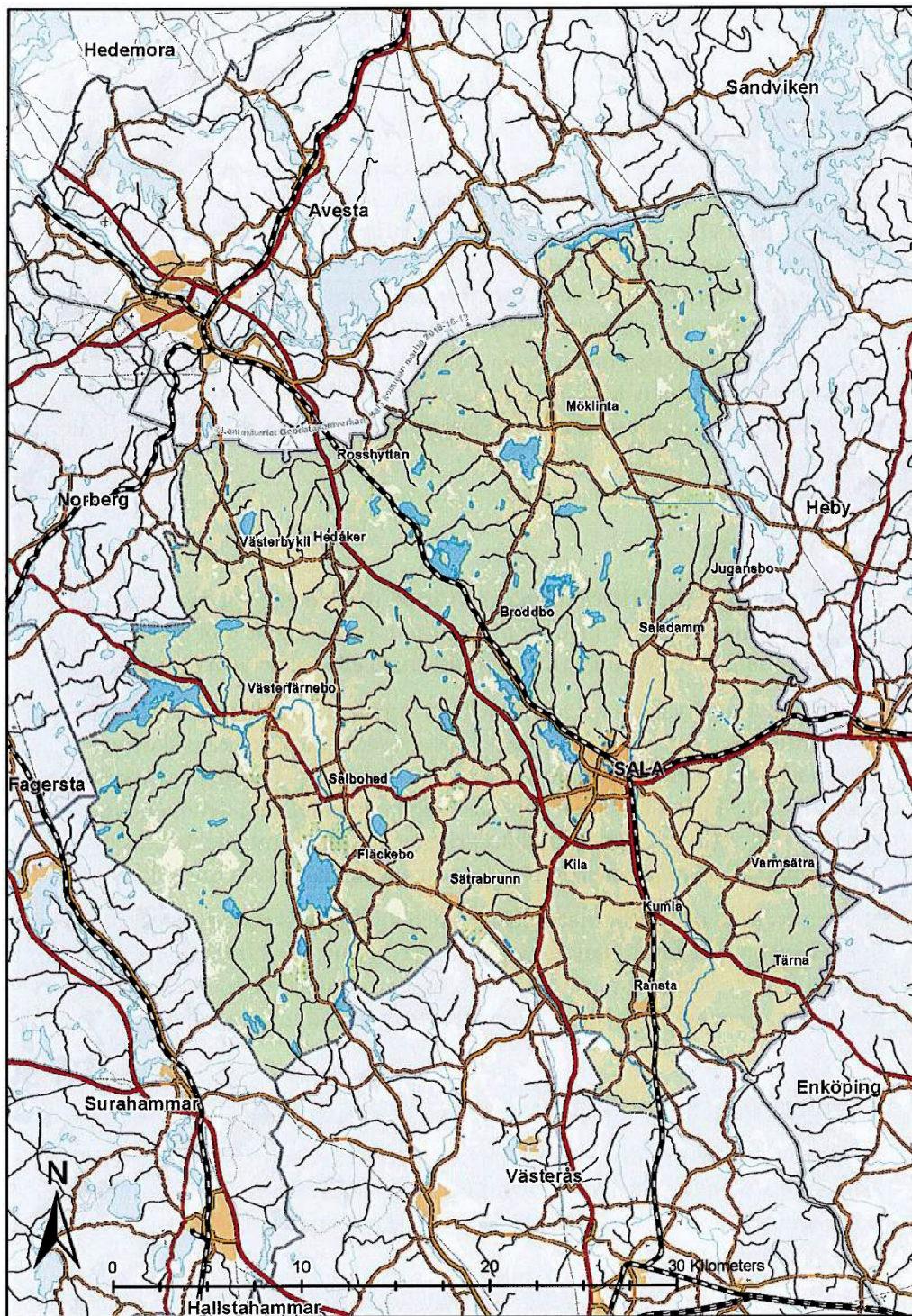
Vägnätet består av statliga riks- och länsvägar, kommunala vägar och ett stort enskilt vägnät samt cykel- och gångvägar. Kommunen genomkorsas av riksvägarna 56, 70 och 72 varav samtliga passerar, eller åtminstone tangerar, Sala stad. Sala utgör även en knutpunkt för järnvägen och har förbindelse i tre riktningar, mot Dalarna, Uppsala/Stockholm och Västerås/Linköping. Cykeltrafiken är en viktig planeringsfråga kopplat till annan infrastrukturutveckling med till exempel kollektivtrafik, vatten- och avlopp, vägförbättringar samt bredband. Sala kommun har sedan ett antal år haft som mål att alla ska ha tillgång till snabbt bredband före 2020, vilket dessvärre inte tycks infrias av fiberoperatörerna. En fast individuell anslutning via fiberkabel är den mest stabila och hållbara lösningen för bredband då den är långsiktig och har hög kapacitet. Ett väl utbyggt fibernät skapar möjligheter att arbeta och studera hemifrån och är en viktig förutsättning för all företagsamhet och service på landsbygden.

I Sala finns ett femtiotal sjöar varav flera stycken norr om Sala stad ingår i ett stort dammsystem kring gruvnäringen. Längs kommunens nordöstra gräns flyter Dalälven. Såväl Svartån som Sagån flyter genom kommunen och avvattnar stora delar av kommunen. Det finns också ett flertal större sjöar i kommunen. Hörendesjön, Fläcksjön, Storljusen, och Storsjön tillhör de största av dem. Sala har ett vattenrikt skogslandskap med stora våtmarks komplex och högmossar i västra delen av kommunen och mot Dalälven i norr där åsryggar och dalgångar ger variationer upp till 200 meter över havet.

I sydost och runt Sala tätort och ner mot den större Ranstaslätten är marken flack och ligger 40-50 meter över havsytan. Mot Västerfärnebo, Västerbykil och Möklinta fortsätter ett småbrutet slättlandskap med gårdar och åkrar. Svartån bildar en tydlig dalgång som, liksom Badelunda- och Möklintaåsen, sträcker sig genom kommunen från norr till söder.

Sala kommun drabbades sommaren 2014, tillsammans med Surahammar, Fagersta och Norberg kommuner, av en stor skogsbrand som ödelade ca 14.000 hektar skogsmark, varav största delen i Sala kommun. Delar av området har blivit naturreservat, ekopark med mera.

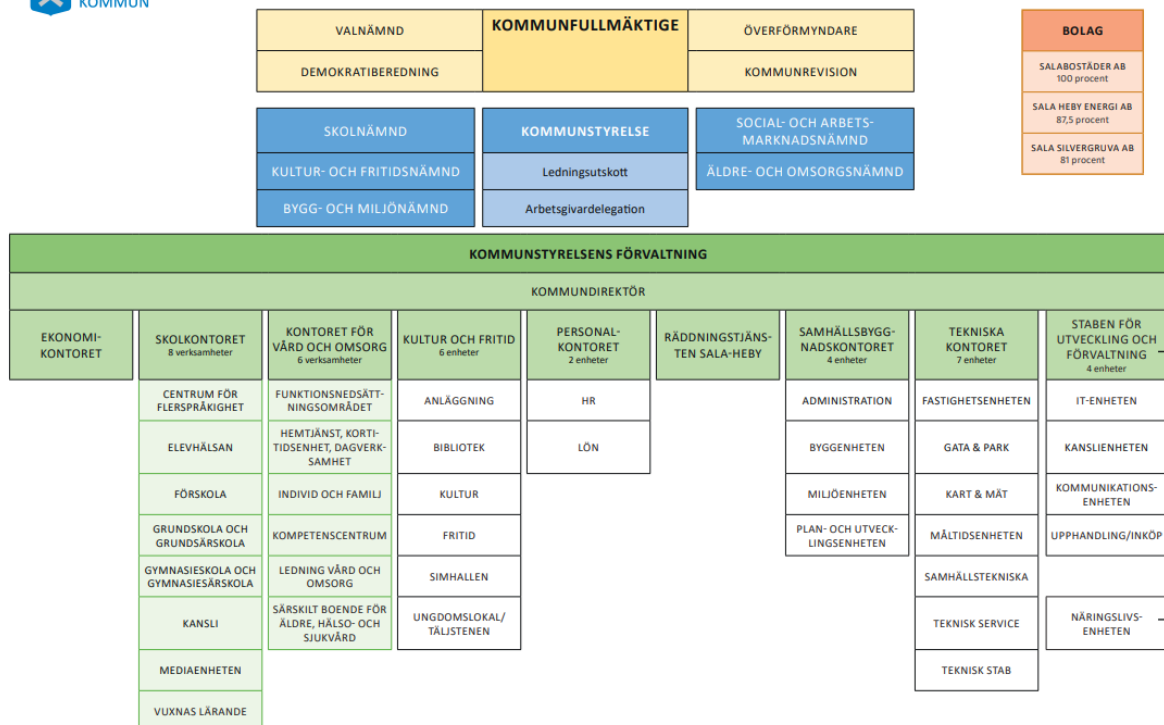

4 KOMMUNENS ORGANISATION

ORGANISATIONSSCHEMA - SALA KOMMUNKONCERN

4.1 Fullmäktige och styrelsen

Utöver det som föreskrivs om kommunfullmäktige i lag eller annan författning gäller bestämmelserna i en arbetsordning. Arbetsordningen är ett tillägg till kommunallagen (KL). För kommunstyrelsen gäller detsamma men i stället för en arbetsordning har dom ett reglemente som fullmäktige beslutat.

4.1.0 KOMMUNFULLMÄKTIGE (KF)

KF består av 45 ledamöter och 28 ersättare. Det är kommunens högsta politiska församling som beslutar i alla ärenden och frågor av större vikt för kommunen, så som koncernövergripande mål, ekonomiska ramar (netto) för nämnderna och investeringsanslag per nämnd, taxor och avgifter, styrande dokument av större vikt, delårsrapport och årsredovisning samt val av ledamöter och ersättare i kommunens nämnder. KF sammanträder i genomsnitt en gång per månad, oftast sista måndagen i månaden. KF:s sammanträden är öppna för allmänheten.

4.1.1 KFS PRESIDIUM

KF:s presidium består av ordförande samt en förste och en andre viceordförande. Presidiet ansvarar för den strategiska planeringen av fullmäktigearbetet och kontakterna med styrelsen och de politiska partiernas gruppleddare.

4.1.2 DEMOKRATIBEREDNINGEN

Utgörs av fullmäktiges presidium samt de i fullmäktige representerade partiernas gruppleddare. Demokratiberedningen ska fokusera på fullmäktiges arbetsformer och vidare för att utveckla former för samverkan med och deltagande från kommuninvånarna i den politiska processen samt lyfta fram och främja värdet av samspel och dialog både inom kommunens organisation och med medborgarna.

4.1.3 KOMMUNSTYRELSEN (KS)

KS består av 13 ledamöter och lika många ersättare. KS leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi, verksamheter och mål. Det åligger styrelsen särskilt att ta hand om den ekonomiska förvaltningen, vilket innebär att ta ställning till om vilka åtgärder som ska vidtas om resultatutvecklingen avviker från den planerade. I KS uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. KS ska också göra nödvändiga framställningar till KF. KS fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, arbetslöshetsnämnd och trafiknämnd. Kommunstyrelsen sammanträder i genomsnitt en gång per månad, oftast i mitten av månaden. KS är också facknämnd för ett antal verksamheter.

4.1.4 KOMMUNSTYRELSENS LEDNINGSKOTT (KSLU)

KSLU består av 5 ledamöter och lika många ersättare, dessutom finns insynsplatser för de partier som även har mandat i KF. KSLU bereder ärenden till KS. KSLU är också krisledningsnämnd när den behöver träda in.

4.1.5 ARBETSGIVARDELEGATIONEN (AG)

Utskott till kommunstyrelsen. Bereder personalpolitiska frågor till KS.

4.1.6 RÅD

KS kan inrätta råd. Det ankommer på KS att utfärda erforderliga bestämmelser för dessa. Under KS ligger Pensionärsrådet, Funktionsrättsrådet och Näringslivsrådet.

4.1.7 KOMMUNREVISIONEN

Sala kommun har 7 revisorer. Den kommunala revisionen har två huvuduppgifter: dels att pröva (den lagstiftade uppgiften), dels att främja (den av god revisionsred etablerade uppgiften) den kommunala verksamheten.

Granskningen ska genomföras med en sådan omfattning att revisorerna årligen kan bedöma att:

- Kommunens och de kommunala bolagens verksamhet är ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredställande.
- Kommunstyrelsens och de enskilda nämndernas räkenskaper är rättvisande samt att Sala kommuns årsredovisning som omfattar kommunens (kommunstyrelsen och nämnderna) och koncernens (kommunen och bolagen) sammanställda räkenskaper är rättvisande.
- Den interna kontrollen i kommunstyrelsen, nämnder och bolag är tillräcklig

4.2 Nämnder

Nämnderna har som ansvar att bedriva verksamheten inom den av KF fastställda ekonomiska ramen. Nämnderna fastställer budgeten på verksamhetsområdesnivå och äger rätt att under budgetåret omfördela budgetbelopp inom sitt anslag. Nämnderna ansvarar för att ha en fastställd verksamhetsplan med mål för verksamheten som bidrar till de kommunövergripande målen innan verksamhetsåret börjar. Nämndernas arbetssätt och ansvarsområden styrs av reglementen.

4.2.1 KOMMUNSTYRELSEN (SOM FACKNÄMND) KS

Består av 13 ledamöter och 13 ersättare. KS ansvarar för näringsliv, arbetsmarknads- och informationsverksamhet samt samhällsteknisk verksamhet för samt för all verksamhet som **inte** faller under nedanstående nämnder.

4.2.2 BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN (BMN)

Består av 5 ledamöter och 5 ersättare. BMN ansvarar för kommunens verksamheter för myndighetsutövningen inom byggnadsväsendet, miljö- och hälsoskyddsområdet inklusive livsmedelshantering samt alkohol och tobak, samt övriga uppgifter som enligt lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom byggnadsväsendet samt miljö- och hälsoskyddsområdet.

4.2.3 KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN (KFN)

Består av 5 ledamöter och 5 ersättare. KFN ansvarar för kommunens uppgifter inom områdena kultur och fritid i enlighet med bestämmelserna i bland annat bibliotekslag och spellag eller annan författning som ankommer nämnden. KFN ska bland annat främja kulturverksamhet såsom konst, teater, film och musik. Driva ungdomsgårdar och annan fritidsverksamhet samt genom olika stödinsatser främja föreningsverksamheten.

4.2.4 SKOLNÄMNDEN (SKN)

Består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Skolnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser skolväsendet enligt skollagen (2010:800), gällande skolförfattningar och förordningar, förutom de uppgifter och ärenden som kommunstyrelsen svarar för. Skolnämnden är vårdgivare för elevhälsan. Ersätter UAN.

4.2.5 SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN (SAN)

Består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Social- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden enligt lagar och förordningar inom socialtjänsten, bland annat socialtjänstlag (2001:453) (SoL), lag (1990:52) om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lag om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870) (LVM). Nämnden har ett utskott som heter Socialutskottet. Utskottet beslutar i samtliga individärenden som enligt lag får delegeras till utskott eller liknande och avser myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorgen, samt yttranden till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda inom nämndens ansvarsområde.

4.2.6 VALNÄMND (VN)

Består av 5 ledamöter och 5 ersättare. Valnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom området val i enlighet med bestämmelserna i vallagen (2005:837), kommunallagen (2017:725),

folkomröstningslagen (1979:369) och lagen om kommunala folkomröstningar (1994:692) eller annan författning som ankommer på nämnden.

4.2.7 ÄLDRE- OCH OMSORGSNÄMNDEN (ÄON)

Består av 7 ledamöter och 7 ersättare. Äldre- och omsorgsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden enligt lagar och förordningar inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården, bland annat socialtjänstlag (2001:453) (SoL), lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) (LSS), hälso- och sjukvårdslag (2017:30) (HSL). Äldre- och omsorgsnämnden beslutar i samtliga individärenden som avser myndighetsutövning inom nämndens ansvarsområde samt yttranden till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda inom nämndens ansvarsområde.

4.2.8 ÖVERFÖRMYNDARE (ÖF)

Utövar tillsyn över förvaltarskap och godmanskap inom Sala kommun samt fullgör de övriga uppgifter som enligt lag eller författningar åligger ÖF.

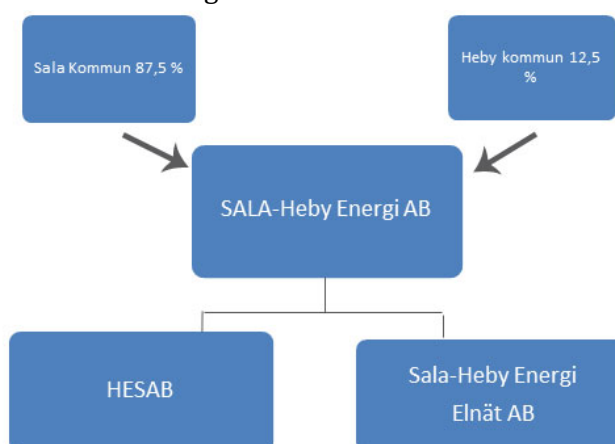
4.2.9 KRISLEDNINGSNÄMNDEN

Består av 5 ledamöter och 5 ersättare. Nämnden har rätt att överta beslutanderätt, helt eller delvis från kommunens övriga nämnder i den utsträckning som nämnden finner det nödvändigt vid en uppkommen kris och i de fall där det har inträffat en extraordinär händelse av sådant slag att kommuns normala beslutsgång inte är tillräckligt snabb och samordnad. Sala kommuns krisledningsorganisation är flexibel och träder i funktion i den utsträckning som anses nödvändigt utifrån händelsens omfattning och komplexitet.

4.3 Kommunala bolag

4.3.0 SALA HEBY ENERGI (SHE)

Sala-Heby Energi AB är ett energibolag med elnätskoncession, samägt mellan Heby och Sala kommun. Sala kommun äger 87,5 % medan Heby äger resterande 12,5 %. Bolaget bedriver förutom elnät och elhandel även fjärrvärmeproduktion. Sala-Heby Energi AB förser i huvudsak Sala tätort med el, medan Vattenfall är distributör för övriga delar av kommunen Sala Heby energi, eller SHE är en el och värmeproducent som förser både Sala kommun och Heby kommun med energi som antingen är lokalt producerad i SHE:s kraftvärmeverk Silververket med biobaserat bränsle, miljödeklarerad el från vattenkraft så kallad EPD-el eller solenergi. SHE är ett kommunalt bolag där både Sala kommun och Heby kommun är delägare men där Sala kommun är majoritetsägare med 87,5%.

4.3.1 SALABOSTÄDER

I Sala kommun finns ett kommunalt bostadsbolag, Salabostäder AB, som till 100% ägs av kommunen. Bolaget bildades 1948 som en stiftelse med HSB och kommunen som huvudägare. Idag förvaltar företaget cirka 2700 lägenheter och har gått från att vara stiftelse till aktiebolag med Sala kommun som ensam ägare.

4.3.2 SALA SILVERGRUVA

Sala Silvergruva AB bildades 2005. Sala kommun är huvudägare med ca 80 % av aktieinnehavet. Sala Silvergruva AB bedriver verksamhet inom besöksnäring bestående av gruvvisningar, museum, logi och konferenser. 2015 omsatte bolaget ca 15 Mkr inklusive kommunalt bidrag. Antalet betalande besökare är ca 36 000 per år, varav ca 55 % besöker platsen under juni, juli och augusti. 8-10% är utländska besökare.

5 KOMMUNENS ROLL OCH ANSVAR

Riksdagen har genom lag (2006: 544) om kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ålagt kommunen att arbeta med krisberedskap. Kommunen har ansvar och uppgifter före, under och efter en kris. Syftet med lagstiftningen är att kommunerna ska minska sårbarheterna i sina verksamheter och skapa en god förmåga att hantera samhällsstörningar. Kommunen har även uppgifter i det civila försvaret bland annat rörande säkerhetsskydd och har skyldighet att stödja Försvarmakten vid höjd beredskap.

Kommunen ska arbeta inom följande områden:

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Geografiskt områdesansvar
- Utbildning och övning
- Rapportering
- Civilt försvar

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) betalar ut ett ekonomiskt stöd för att kommunen ska arbeta med krisberedskap, vilket regleras i Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap och civilt försvar 2018–2020. Relaterade arbetsområden är informationssäkerhet, fysisk säkerhet, personskydd, trygghet och hälsa, försäkringar samt arbete utifrån Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och Lagen (2003: 778) om skydd mot olyckor.

Sala kommun har en beredskapssamordnare tillika säkerhetsskyddschef samt en säkerhetssamordnare, inom ramen för dessa befattningar behandlas bland annat:

- Krisberedskap
- Civilt försvar
- Tjänsteman i beredskap
- Informationssäkerhet
- Fysisk säkerhet
- Personlig säkerhet
- Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete

Sala kommun beaktar följande grundläggande principer för samhällets krisberedskap:

Ansvarsprincipen	Den som har ett ansvar i normala situationer har motsvarande ansvar inför och under olyckor och samhällsstörningar
Likhetsprincipen	Under en kris/samhällsstörning ska verksamheten fungera på liknande sätt som den gör i vardagen – så långt det går
Närhetsprincipen	Med närhetsprincipen menas att en samhällsstörning ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.
Samverkansprincipen	Aktörer som berörs av en samhällsstörning ska samverka med varandra för att säkerställa god samordning och effektivt resursutnyttjande
Handlingsprincipen	Aktörerna ska agera proaktivt och vidta nödvändiga åtgärder även i osäkra situationer med brist på information

6 NATIONELLA SÄKERHETSSTRATEGIN

Regeringen presenterade i januari 2017 en nationell säkerhetsstrategi. I strategin presenteras de nationella intressen och hot mot vår säkerhet och åtgärder för att möta dem. Hoten är:

- Militära hot
- Informations- och cybersäkerhet, digitala risker
- Terrorism och våldsbejakande extremism
- Organiserad brottslighet
- Hot mot energiförsörjningen
- Hot mot transporter och infrastruktur
- Hälsohot
- Klimatförändringar och dess effekter

Flera av dessa hot finns som identifierade risker i denna risk- och sårbarhetsanalys. I den nationella säkerhetsstrategin listas de nationella intressena:

- Att tillgodose invånarnas trygghet, säkerhet och hälsa
- Att säkra försörjning och skydd av samhällsviktiga funktioner
- Att upprätthålla grundläggande värden: demokrati, rättsstat, mänskliga fri- och rättigheter
- Att under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande
- Att främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde
- Att samarbete, solidaritet och integration inom EU bevaras och stärks
- Att främja en regelbaserad multilateral världsordning

Flera av dessa nationella intressen har anknytning till kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys och skydd av samhällsviktig verksamhet.

6.1 Nationella intressen som anknyter till arbetet med RSA

- 1 Att tillgodose invånarnas trygghet, säkerhet och hälsa,
- 2 Att säkra försörjning och skydd av samhällsviktiga funktioner,
- 3 Att upprätthålla grundläggande värden: demokrati, rättsstat, mänskliga fri- och rättigheter,
- 4 Att under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande.

7 BESKRIVNING AV ARBETSPROCESS OCH METOD

Framtagandet av risk- och sårbarhetsanalysen görs i enlighet med föreskrifterna MSBFS 2015:5. Metoden utgår från följande arbetsprocess:

- 1 Identifiering av målområden som anses skyddsvärda (befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet och förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri och rättigheter.)
- 2 Vad krävs för att upprätthålla säkerheten för det skyddsvärda (identifiera samhällsviktiga verksamheter)
- 3 Identifiera det som hotar de samhällsviktiga verksamheterna (hot/riskinventering)
- 4 Värdering av förmåga att hantera risken, inom det geografiska området och i organisationen
- 5 Förslag till åtgärder, baserat på befintlig förmåga.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har stora delar av kommunens verksamheter deltagit i varierande omfattning.

7.1 Sekretess

Risk- och sårbarhetsanalysen innehåller uppgifter som råder under sekretess. Detta regleras i offentlighets- och sekretesslagens¹ 18 kap. 13 §. Analysen kan även innehålla andra uppgifter som omfattas av andra typer av sekretess. I 6 § i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalyser, 2015:5, står det att om kommunen bedömer att risk- och sårbarhetsanalysen omfattas av sekretess ska det framgå i rapporteringen vilka dessa uppgifter är. Textstycken i analysen som omfattas av annan sekretess än 18 kap. 13 § har rödmarkerade rubriker alternativt röd text med sekretesshänvisningen inom parentes.

7.1.0 DELGIVNING AV RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSENS RESULTAT TILL ALLMÄNHETEN

Den allmänna versionen av risk- och sårbarhetsanalysen är tillgänglig för allmänheten.

7.2 Säkerhetsskydd

Med säkerhetsskydd menas enligt lag (2018:585):

- 1 Säkerhetsskydd avser skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.
- 2 Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter är uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därmed omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Säkerhetsskydd handlar om att genom förebyggande arbete skydda säkerhetskänslig verksamhet hos myndigheter och företag mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. Säkerhetskänslig verksamhet är verksamhet som är av

---

¹Offentlighets- och sekretesslag, Svensk författningssamling 2009:400

betydelse för Sveriges säkerhet eller som Sverige har förbundit sig att skydda genom internationella åtaganden.

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Skyddsvärda resurser ska regelbundet inventeras i en säkerhetsskyddsanalys som är kopplade till hot, risk och sårbarhet. Säkerhetsskyddets fokus är skydd mot antagonistiska hot.

Säkerhetsskydd är ett system av åtgärder:

- 3 Säkerhetsskyddsanalys
- 4 Informationssäkerhet
- 5 Fysisk säkerhet
- 6 Personalsäkerhet

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som kommer fram i processen med risk- och sårbarhetsanalysen redovisas inte här. Säkerhetsskyddsanalysen omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagstiftningen.

7.2.1 RISKIDENTIFIERING

Beredskapssamordnare samt kommunens nyckelpersoner inom specifika områden har genomfört en riskidentifiering utifrån sex riskkategorier.

- 1 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem
- 2 Sociala risker
- 3 Naturolyckor och väderhändelser
- 4 Hotbild från annan stat
- 5 Smittspridning
- 6 Information och kommunikation

Val av risker har baserats på fakta om det geografiska området, de olika aktörernas kunskap inom sina verksamhetsområden samt en analys över hur regionala, nationella och internationella skeenden kan tänkas påverka Sala kommun i framtiden.

7.2.2 RISKVÄRDERING

Riskerna värderas utifrån riksinventering och konsekvenser och presenteras i dokumentet. Konsekvenserna mäts utifrån kommunens målområden för krisberedskap och säkerhet. Varje målområde har olika mått för att konsekvenserna ska kunna mätas och det räcker att ett mått är uppfyllt för att risken ska placeras i aktuell kategori.

7.2.3 KOMMUNENS GEOGRAFISKA OMRÅDESANSVAR

Kommunen ska inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att:

- olika aktörer inom kommunens geografiska område samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,

- de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas och
- informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Mål för kommunens arbete med det geografiska områdesansvaret är att:

- Kommunen ska ta initiativ till att aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område ges möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför och åtgärder under en extraordinär händelse,
- kommunen ska vara sammankallande för ett samverkansorgan i vilket representanter för kommunen och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område bör ingå, kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extra-ordinär händelse samordnas samt att kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i sam-band med en extraordinär händelse,
- kommunen ska ta initiativ till att aktörerna som ska hantera händelsen kan få en samstämd uppfattning om vad som hänt, vilka åtgärder som vidtagits och de åtgärder som behöver samordnas.

8 SAMHÄLLSSEKTOR

Med samhällssektor avses i detta sammanhang de olika områden inom vilka viktiga samhällsfunktioner finns och samhällsviktig verksamhet kan identifieras. MSB har tidigare identifierat 11 samhällssektorer inom vilka viktiga samhällsfunktioner och samhällsviktig verksamhet kan identifieras:

- Energiförsörjning
- Finansiella tjänster
- Handel och industri
- Hälsa- och sjukvård samt omsorg
- Socialförsäkringar
- Information och kommunikation
- Kommunalteknisk försörjning
- Livsmedel
- Offentlig förvaltning
- Skydd och säkerhet
- Transporter

8.1 Viktig samhällsfunktion

Viktig samhällsfunktion är ett samlingsbegrepp för de verksamheter som upprätthåller en viss funktionalitet. Varje sådan funktion ingår i en eller flera samhällssektorer och upprätthålls av en eller flera samhällsviktiga verksamheter.

8.2 Samhällsviktiga verksamheter i kommunen

En verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor är en samhällsviktig verksamhet:

- Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Samhällssektor	Samhällsviktig verksamhet
Energiförsörjning	Elbolag Elnätsbolag Kraftverk Värmeverk Fjärrvärmedistribution
Finansiella tjänster	Banker

	Betalsystem Bankomat
Handel och industri	Detaljhandel Livsmedelshandel Tillverkningsindustrier Bränsle och drivmedelsdistribution
Hälsa- och sjukvård samt omsorg	Vårdcentral Ambulans Äldreomsorg Omsorg av barn Funktionsnedsatta Apotek Veterinär Hemsjukvård Tandvård
Information och kommunikation	Lokaltidning Kommunal information/Hemsida/Sociala Medier Kommunikationsnoder
Teknisk försörjning	Vattenförsörjning Dagvattenhantering Avloppshantering Renhållning Väghållning
Livsmedel	Livsmedelsbutiker Livsmedelskontroll Livsmedelsproduktion
Offentlig förvaltning ledningsfunktioner stödfunktioner	Kommunal ledning Myndighetsutövning inom förvaltningarna Förvaltningsledning Politisk förvaltning
Skydd och säkerhet	Polis Räddningstjänst Kriminalvård Bevakningsföretag
Socialförsäkring	Försäkringskassan Arbetsförmedling
Transporter	Järnvägar Vägar Kollektivtrafik

Kommunens samhällsviktiga verksamheter

Verksamhet	Samhällsfunktion	Samhällssektor
Central stab	Kommunal ledning	Offentlig förvaltning Information och kommunikation
Förskola	Barnomsorg	Offentlig förvaltning Omsorg
Grundskola	Barnomsorg/Fritids	Offentlig förvaltning Omsorg
Gymnasium	Ösby naturbruksgymnasium/s ärskola	Offentlig förvaltning/omsorg samt naturbruk livsmedelsförsörjning/produktion
Måltidsenhet	Livsmedelsproduktion	Livsmedel
Vård och omsorg		Hälso- och sjukvård samt omsorg Offentlig förvaltning Socialförsäkringar Arbetsmarknadsenheten Socialtjänst
Hemtjänsten		Hälso- och sjukvård samt omsorg
Äldreomsorgen		Hälso- och sjukvård samt omsorg
Lön och personal		Finansiella tjänster Socialförsäkringar Offentlig förvaltning
Kommunikation/medborgarservice		Information och kommunikation
IT	Informationssystem Teknisk infrastruktur	Information och kommunikation
Tekniska	VA Fastighetsskötsel av samhällsviktig verksamhet Vägunderhåll Dammsäkerhet	Offentlig förvaltning Kommunalt teknisk försörjning

Sala Heby energi		Elförsörjning Fjärrvärme
Sala Heby rdtj	Operativ räddningstjänst Förebyggande Krisberedskap LEH Säkerhetsarbete	Räddningstjänst Säkerhet Krisberedskap
VAFAB kommunalförbund	Avfallshantering	

8.3 Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamheter

Kritiska beroenden är avgörande för hur väl samhällsviktiga verksamheter fungerar. De kritiska beroendena hänger ihop ofta i långa beroendekedjor, vilket skapar en känslighet för störningar. Genom att identifiera dessa kan vi få en förståelse för våra verksamheter och dess sårbarheter. Beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till funktionsnedsättningar, som kan få till följd att en extraordinär händelse inträffar. Den drabbade verksamheten kännetecknas av att den saknar uthållighet, redundans och möjlighet att ersätta eller fungera utan den resurs som fallit bort. Ett exempel på beroende är att barnomsorgen som ska fungera för att personal som har barn och arbetar inom samhällsviktig verksamhet ska vara tillgängliga på arbetet vid en samhällsstörning.

Kritiska beroenden återfinns hos de flesta samhällsviktiga verksamheter inom områden som infrastruktur, verksamhetsnära system, personal, information, kapital, varor och tjänster. För att kommunen ska fungera är den beroende av organisering, struktur, rutiner, delegering och att prioriteringar fungerar så väl i vardagen som i kris. Vikten av upprättad samverkan inom och mellan kommuner samt med näringsliv och andra organisationer samt privata aktörer är stor och bör prioriteras inom krisberedskap och civilt försvar. Samverkan bör vara övad och beredd när och om det uppkommer en extraordinär händelse i länet.

Kommunens centrala krisledning bedöms vara ett kritiskt beroende. Den har inte analyserats på samma sätt som de samhällsviktiga verksamheterna då den är en funktion som inte är organiserad i vardagen. Den sätts tillfälligt samman vid en kris, har särskilda uppgifter och fungerar som ett verktyg för att hantera krisen. Krisledningen förväntas vara uthållig till dess att krisen är över. Krisledningens förmåga avser beslut på förvaltnings-/kommunövergripande nivå.

8.3.0 PERSONAL

Personal utgör oftast den viktigaste resursen för att verksamheternas åtaganden ska kunna upprätthållas. Verksamheterna upplever generellt sett att de har goda förutsättningar att hantera störningar hos den ordinarie personalresursen, i varje fall om störningen inte innebär att hela personalstyrkan blir otillgänglig. Samtidigt går det att konstatera att verksamheterna ofta är beroende av vissa nyckelpersoner, personal med lång erfarenhet och specialistkompetens, för att effektivt kunna hantera störningar. Personalomsättning är naturligt inom en organisation. Mycket viktigt är att överlämning av kunskap och rutiner m.m. sker vid rekrytering så att kommunen inte riskerar att tappa gedigen kompetens vid omsättning av personal. Vid en extraordinär händelse är det viktigt att snabbt kunna förflytta personal internt för att stödja de samhällsviktiga verksamheterna, det skapar en förbättrad uthållighet och redundans.

8.3.1 LOKALER

Fungerande och för verksamheten rätt utrustade lokaler är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna upprätthålla sina åtaganden. Tillgång till vatten, el, ventilation och värme är en förutsättning för att exempelvis skolor, barnomsorg, särskilda boenden och äldreomsorgen ska kunna bedrivas, framför allt under vintertid. Skulle lokaler vid en krissituation bli obrukbara går det att genomföra en förflyttning av viss verksamhet, däribland skola och barnomsorg, till annan lokal. Detta är dock något som kräver tydliga rutiner och övningsverksamhet, det bör även ses över hur Sala kommun kan förflytta personal och boende på äldreomsorg alternativt särskilt boende till annan kommun och eller ta emot boenden från annan kommun i länet. Det är av stor vikt att beakta hur stabs och ledningsarbete ska bedrivas i kris utifrån lokalstrategiskt perspektiv, det ska även beaktas hur en alternativ ledningslokal ska finnas tillgänglig då ordinarie ledningsplats är tillgänglig och/eller brukbar. Ledningsplats samt alternativ ledningsplats ska vara dimensionerad och utrustad för att bedriva stabsarbete under längre tid.

8.3.2 INTERNET, IT-SYSTEM, TELEFONI OCH INFORMATION

Idag är alla kommunens verksamheter mer eller mindre beroende av fungerande internet, IT och telefoni för att klara av sina prioriterade åtaganden. Flera verksamheter har identifierat fungerande internet, IT och telefoni som ett nödvändigt beroende i det dagliga arbetet, då vissa verksamhetsnära system som IT-system och journalsystem är deras främsta eller enda arbetsverktyg. De samhällsviktiga verksamheterna i kommunen är beroende av teleoperatörernas verksamhet, leverantörer av hårdvara och mjukvara, att elförsörjning fungerar och IT- samt telefonsupport. Ytterligare ett åtagande som är beroende av fungerande internet, IT-system, telefoni och radio- och tv-kanaler är kommunikation och information. Detta åtagande behöver fungera på flera nivåer, såväl internt som externt. Behovet av att få och kunna lämna information internt inom kommunen och externt till allmänheten är stort. Rätt och riktig information är grundläggande för att kunna fatta beslut och hålla en hög förtroendenivå. Det är viktigt att internet, IT-system, dagstidningar och att radio- samt tv-kanaler fungerar för att få och sprida information snabbt. Det krävs utbildning och övning samt samverkan med de olika förvaltningarna som kan komma att påverkas av IT-bortfall, särskilt hur störningar ska kommuniceras internt och externt.

8.3.3 KOMMUNALTEKNISK FÖRSÖRJNING

Kommunalteknisk försörjning omfattar el, värme, vatten- och avlopp, matförsörjning och underhåll av vägar. Inom ramen för kommunalteknisk försörjning ingår även dammsäkerhet och

jourverksamhet som innefattar övervakning av nivåer och eventuellt uppkomna skador och initial hantering och bedömning av dessa.

Elektricitet är ett kritiskt beroende som alla verksamheter och hushåll är beroende av för att kunna upprätthålla sina åtaganden i längden däremot varierar behovet då flertalet verksamheter kan flyttas alternativt nedprioriteras under avbrott. Hur väl verksamheterna kan hantera ett elavbrott beror främst på två faktorer: hur lång avbrottstiden blir och tillgång till reservkraft. Elavbrott är något som kommer att inträffa då och då av olika orsaker, av den anledningen behöver verksamhets-specifika rutiner upprättas för att orsaka en så liten störning som möjligt. Viss samhällsviktig verksamhet är beroende av att den reservkraft som finns fungerar vid en händelse av bortfall av el och att det finns bränsle till denna.

Värme är ett kritiskt beroende som är viktigt för samtliga verksamheter och hushåll, extra viktigt blir det vintertid. Kommunen står i beroende av elnätsägarnas verksamhet i form av produktion och distribution av el och fjärrvärme. Ett längre värmebortfall kan innebära skada på fastigheter samt att det blir svårigheter att bedriva verksamhet i lokalerna. Vid ett elavbrott klarar fastigheterna att hålla värmen ca ett dygn. Sala-Heby Energi och Vattenfall är nätägare inom Sala kommun. Vattenfall äger ett mindre område. Elbolagen utgör en mycket viktig resurs och är ett stort beroendeförhållande som kommunen har.

Tillgång till vatten och fungerande avlopp är kritiska beroende som kommunen och samhället har. Vatten och avloppsenhetens verksamheter omfattar produktion och distribution av dricksvatten, spill- och dagvattenledningar samt spillvattenrening. Störning i enhetens åtaganden kan ske genom bland annat driftstörningar, olyckor, utsläpp, sabotage samt genom klimatbaserade händelser.

Kommunen är i stort beroende av att avfallshanteringen fungerar speciellt för samhällsviktig verksamhet. Att stopp i avlopp åtgärdas, hämtning av slam och hushållsavfall. Extern kommunpartner sköter hämtning av hushållsavfall, tömning av slamavskiljare, minireningsverk och slutna tankar.

Matförsörjning till kommunala verksamheter är ett viktigt åtagande och innebär att distribuenternas råvaror levereras med transport från externa aktörer samt distribueras inom kommunen. Att säkerställa flödet av livsmedelsförsörjning är viktigt. Störningar i flödet kan innebära att barn inom barnomsorgen, skolelever och brukare blir utan mat. Alternativ livsmedelsförsörjning när distributionen bryts och innefattar livsmedelsbrist i ordinära kedja kan innebära att det blir svårt att tillgodose näringsbehov hos äldre och sjuka om det skulle aktualiseras under en längre period.

Att säkerställa farbara vägar inom kommunen så att exempelvis hemtjänst kan utföra sina prioriterade åtaganden gentemot brukaren är det främsta beroendet gällande underhåll av vägar, speciellt då det kommer till snöröjning och halkbekämpning. Inom tätorterna i Sala kommun sköts gatu- och vägunderhåll av kommun och statliga vägar sköter Trafikverket med underleverantörer. Ute på landsbygden är det till stor del privata aktörer som har ansvaret.

8.3.4 FORDON, DRIVMEDEL OCH BRÄNSLE

Bränslen kan bland annat användas för byggnadsuppvärmning, matlagning, elproduktion och drivmedel. Biobränsle är ett samlingsnamn för de bränslen som tas fram med organiska material som energikälla. Det kan handla om växter eller delar av växter, slaktavfall eller slam från reningsverk. Ur detta kan man sedan utvinna energi i form av exempelvis etanol (flytande), biogas (gas) eller pellets och ved (fast). Detta är ett hållbart och bra alternativ för klimatet och miljön som kan hjälpa till att förse hushåll och byggnader med både värme och el.

Drivmedelsbrist och bränslebrist påverkar kommunen, samtliga blåljusorganisationer, näringslivet, allmänheten, skolan och alla som åker kollektivt och orsakar många olika former av risker, hot och konsekvenser. Flera funktioner i samhället kommer inte att kunna fungera som vid normala förhållande, arbetet kommer att ta längre tid och kommunen måste anpassa och prioritera arbetsuppgifterna. Vintertid kan det även bli problem med framkomlighet på vägar på grund av att halk- och snöröjning uteblir.

Det kan bli personalbrist för att personal inte kan ta sig till jobben. Vårdtagare som bor på landsbygden kan bli utan vård för att kommunens bilar inte har drivmedel, vilket kan påverka människors liv och hälsa negativt. Individer som är och kan komma att behöva hjälpmedel kan bli utan om inte transporter fungerar. Det kan bli brist på läkemedel och sjukvårdsmaterial på grund av att leveranserna inte fungerar, vilket i sin tur påverkar människors liv och hälsa. Personer som behöver vård inom sjukvården kan inte ta sig dit eller hämtas av ambulans på grund av drivmedelsbrist och personal kan inte ta sig till sjukhuset för att arbeta.

Det kan bli brist på livsmedel till kommunens verksamheter men också till allmänheten när inte livsmedelsbutiker får sina leveranser. Drivmedelsbrist skapar även problem med sopor och avfallshantering när inte hämtningar fungerar som vanligt. Att åtgärda akuta händelser som stopp i avlopp och slamsugning uteblir. Paket-, varu- och postleveranser uteblir vilket bland annat kan orsaka brist på olika material.

Det kan komma att bli stor påverkan för miljön, näringslivet och för kommunen om avloppet inte klarar av dimensioneringen av en ökad dumpning av avfall som det kan komma att bli utan transporter.

Blåljusorganisationer så som polis och sjukvård är några som blir högt påverkade vid brist på drivmedel. Räddningsinsatser av räddningstjänst kan komma att bortprioriteras och avlidna människor kan inte hämtas på grund av drivmedelsbrist.

Barnomsorg och skola kan ej bedrivas då mat, personal m.m. uteblir, vilket innebär att personal som är i behov av barnomsorg kanske inte själva kan arbeta. Arbeten stannar av och förskjuts i tid, vilket kan generera högre kostnader.

Kommunen har idag ingen översiktsplanering eller åtgärdsförslag för att omhänderta uppkomna händelser för bränslebrist eller drivmedelsbrist. Kommunens samhällsviktiga verksamheter är beroende av drivmedelproducenternas verksamhet, transporter av drivmedel och att elförsörjningen fungerar för att få tillgång till drivmedel. Vid drivmedelsbortfall påverkas i stort sett samtliga verksamheter negativt, det är av stor vikt att samtliga verksamheter analyserar sitt behov och ser över alternativ för att kunna bedriva sin verksamhet under störda förhållanden. Samverkan med privata drivmedelsdistributörer är av vikt för att kartlägga åtkomsten av drivmedel vid större störningar.

Inköp och upphandling av fordon bör samverkas med berörda förvaltningar, fordonen bör vara anpassade för verksamheternas ändamål under årets samtliga säsonger för att säkra framkomlighet och säkerhet.

8.3.5 LÄKEMEDEL, HJÄLPMEDEL OCH SJUKVÅRDSMATERIAL

Kommunens samhällsviktiga verksamheter inom hälso- och sjukvård är beroende av tillgången på läkemedel för brukare som är sjuka. Detta är något som samhället i stort är beroende av om det skulle uppstå akut sjukdom eller för sjuka som är beroende av medicinering, tillfällig eller regelbunden. Inom exempelvis socialförvaltningen finns det även beroende av olika former av hjälpmedel för funktionshindrade. Detta för att kunna sköta basala behov och för att kunna

fungera i vardagen. Hjälpmedel kan vara rullstol, lyft eller inkontinensskydd. Hälso- och sjukvården är beroende av sjukvårdsmaterial för att exempelvis sköta om såromläggning.

Patienter med hemsjukvård är speciellt sårbara vid en kris både av organisatoriska och medicinska skäl. Roll- och ansvarsfördelning mellan regioner och kommuner när det gäller krisberedskap för dessa patienter behöver förtydligas förslagsvis genom samverkan och övning där länsstyrelsen har det samordnande ansvaret, det samordnade uppdraget bör även inkludera övning och utbildning som en gemensam grund för region och kommun.

Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvårdens krisberedskap behöver formaliseras och organiseras för att hantera uppkomna händelser. Kommunen behöver en medveten inriktning och målbild för att ge goda förutsättningar till en enhetlig krisberedskap och krishantering, främst för it incidenter, elbortfall samt personalbrist. Personalen inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården behöver även fortsatt uppmärksammas på hur de ska agera vid värmeböljor för att undvika hälsoeffekter för brukarna och patienter. Upphandling och inköp av material behöver vara så pass robust att den klarar av kortare avbrott för att inte brukare eller personal ska behöva utsättas för onödiga risker eller sårbarheter, detta bör främst innefatta skyddsutrustning och såromläggning. Sala kommun är beredskapszon för kärnkraftsolycka vid Forsmark och jod ska finnas tillgängligt för utlämning vid Apotek.

8.3.6 TRANSPORT, LEVERANSER OCH ALLMÄNNA KOMMUNIKATIONER

All samhällsviktig verksamhet står i beroende till att olika leveranser via transport fungerar, ofta dagligen. Exempelvis transport av livsmedel, läkemedel, drivmedel och reservdelar eller material för att kunna bibehålla funktionen för den samhällsviktiga verksamheten. Näringslivet är beroende av in- och utleveranser för samhällets funktionalitet. Samhällsviktig verksamhet är beroende av näringslivets leveranser. De har ett gemensamt beroende av varandra.

I grannkommunen Heby ligger företagsparken där bland annat Apotea, Babyland och Adlibris bedriver verksamhet, många av invånarna i Sala kommun pendlar dagligen till dessa företag och är beroende av allmänna kommunikationer, farbara vägar och underhåll.

Sala är även knutpunkt för vägtrafik genom att vägarna 56 ("räta linjen" mellan Norrköping och Gävle) och 70 passerar Sala. Mängden Farligt Gods som transporteras på dessa vägar har inte i detalj studerats sedan 2006, men enligt Trafikverkets statistik har sedan 2002 transporterna med farligt gods på väg, med vissa variationer, stadigt minskat på en nationell nivå. Den största delen av Farligt Godstransporterna (69 %) utgörs av brandfarliga vätskor, vilket ur ett räddningstjänst-perspektiv är mindre komplicerade än många andra ämnen. Olyckor som kräver ett ingripande från räddningstjänsten, och som involverar Farligt Gods, förekommer men är inte alltid förknippat med ett utsläpp av något slag. Förbifarten (väg 56 och väg 56/70) innebär att den tunga genomfartstrafiken har kontakt med Sala tätort i rondellen den östra stadsdelen. Det har även införts förbud mot både tung trafik och Farligt Gods på Sörskogsleden, vilket påtagligt har reducerat risker och förbättrat boendemiljön. En trafikolycka med farligt gods inom en tätort kan medföra mycket allvarliga konsekvenser och är tungt resurskrävande samt kan leda till skador på miljö.

Sala är även knutpunkt för järnvägstrafiken Stockholm-Dalarna och Västerås-Uppsala, vilket innebär att ett stort antal person- och godståg passerar Sala varje dygn.

Ett förändrat klimat med extremväder kan påverka samtliga transportsätt negativt med översvämmade vägar, påverkan på banvallens bärighet

8.3.7 FINANSIELLA TJÄNSTER

Kommunen och samhället är beroende av leverantörer av finansiella tjänster, leverantörer av kontanter, transport av kontanter och att betalsystemet i samhället fungerar. Utan kontanter eller möjlighet att handla avstannar samhället. Om systemet inte fungerar så påverkar detta exempelvis utbetalningar av socialförsäkringar och löner till personal, det går inte att handla varor och det går inte att tanka drivmedel. Det påverkar all fakturahantering för kommunala kostnader. Störningar i finansiella system kan få rejäla konsekvenser i kommunen beroende på vad det är som inträffat. Vid störningar i de finansiella systemen uppstår snabbt stora problem för privatpersoner, kommunen och näringslivet. Skulle löneutbetalningar, betalsystem mm inte fungera kommer det få väldigt stora konsekvenser för kommunen som organisationen och för personal och medborgare. Vi använder alltmer kort för betalning och har sällan kontanter i plånboken. Utan tillgång till de finansiella systemen så kan man inte betala, ta ut kontanter i bankomater, tanka bilar eller kanske till och med inte få sin lön eller bidrag och ersättningar utbetalade. En störning i de finansiella systemen skulle också kunna leda till social oro i samhället då betalningsförmågan upphör.

8.3.8 BLÅLJUSORGANISATIONER

Samhällsviktiga verksamheter inom kommunen och kommunen i stort är beroende av räddningstjänsten, ambulansen, polisen och sjukvården. I Sala kommun finns polishus, räddningstjänst med tillhörande RIB (deltidsstationer) sjukhus med tillhörande ambulansintag.

8.4 Skyddsrum²

I Sala kommun finns det en skyddsrumsförteckning från 2023, där finns 165 stycken skyddsrum i Sala tätort med cirka 15820 skyddsrumplatser, vilket är ett överskott gentemot befolkningmängden i tätorten. En skyddsrumstätort är en ort och område som det är klarlagt ska ha skyddsrum. Utgångspunkten för planering och fastställande av skyddsrumstätorter är att fånga in var, sett över tiden, som människor bedöms befinna sig vid ett tänkt väpnat anfall i krig. Den grundläggande principen som ska tillämpas är att människor vid hot söker sig till byggnader och byggnader i koncentration utgör bebyggelse. En särskilt koncentrerad bebyggelse begränsar möjligheterna till skyddsalternativ samtidigt som utsattheten ökar, då sannolikheten att denna bebyggelse även innehåller mål för väpnat anfall ökar. En skyddsrumstätort ska inrymma minst ett särskilt område som har stor befolkningstäthet och som är inneslutet av en omgivande glesare bebyggelse. Ett sådant särskilt område benämns skyddsrumsområde typ A och är särskilt prioriterat för underhåll och bevarande av befintliga skyddsrum. Resterande delar av den aktuella orten benämns skyddsrumsområde typ B. Varje ort som innehåller ett eller flera områden typ A utgör således tillsammans med ett område typ B en skyddsrumstätort. Alla områden utanför de identifierade skyddsrumstätorterna benämns skyddsrumsområde typ C. Skyddsrumsområden av typ A och B ska endast skapas inom orter med minst 5000 invånare. En skyddsrumstätort kan inte inrymma enbart skyddsrumsområde typ A eller B utan måste innehålla båda slagen. Skyddsrumstätorten kan inte innehålla skyddsrumsområde typ C. Gränserna för såväl skyddsrumstätorter som skyddsrumsområden typ A ska vara fastställda av MSB. Skyddsrum belägna inom skyddsrumstätort ska underhållas och endast i undantagsfall avvecklas³.

---

² Skyddsrumregister över Sala, sammanställt av MSB 2022-02-21.

³ MSB, 2022. Skyddsrum SR 14 - Handbok, sid. 23-24

Skyddsrummen byggdes enligt olika standarder genom åren. Mellan åren 1946–1961 inrättades skyddsrum enligt standarderna S7 och Askr. Dimensioneringen för dessa standarder var erfarenheterna från andra världskriget. Under åren 1961–1974 inrättades skyddsrum enligt standarden Nskr. Dimensionerande för denna var kärnvapenhot. Mellan åren 1974–1978 inrättades standarden TB74 där man använde två olika typer av filter som standard. Mellan 1978–1992 inrättades skyddsrummen enligt standarden TB78. Från 1992 och framåt inrättades skyddsrum enligt standarden SR vilka följde föreskrifterna från Statens Räddningsverk (SRVFS 1998:6)⁴

Skyddsrummen i Sala är byggde enligt följande regler/standarder:

- 60 skyddsrum enligt regel ASKR
- 12 skyddsrum enligt regel S7
- 53 skyddsrum enligt regel NSKR
- 7 skyddsrum enligt regel TB74
- 29 skyddsrum enligt regel TB78
- 4 skyddsrum enligt regel SR

Då många av kommunens skyddsrum byggdes enligt äldre standarder kan det finnas ett behov av att renovera och uppdatera dessa skyddsrum. Dock måste man vara medveten om att ansvaret att upprätthålla och underhålla ett skyddsrum ligger hos fastighetsägaren och kommunen har inget tillsynsansvar eller liknande gällande skyddsrummen. Skyddsrum i kommunens fastigheter ansvarar kommunen för att upprätthålla och underhålla för att säkerställa att de uppfyller de ställda funktionskraven. Att kommunen och bostadsbolaget Salabostäder saknar egen kompetens i kraven som ställs på skyddsrum är en sårbarhet och en brist. Möjlighet att utbilda skyddsrumssakkunniga personer finns via MSB och det behöver övervägas om det är önskvärt att skaffa den kompetensen inom kommunorganisationen.

---

⁴ Regeringskansliet, SOU 2022:57 – Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap, sid. 170-171.

9 RISKIDENTIFIERING

9.1.0 IDENTIFIERADE OCH ANALYSERADE RISKER FÖR KOMMUNEN OCH KOMMUNENS GEOGRAFISKA OMRÅDE

Beredskapssamordnaren har identifierat risker inom Sala kommun utifrån sex kategorier. Kommunen har också tagit hänsyn till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps nationella risk- och förmågebedömning för 2019.

Klimatförändringar

Sala kommun har haft återkommande störningar till följd av väderrelaterade händelser. Kommunen är sårbar för höga flöden, ras och skred samt har upplevt Sveriges största skogsbränder i modern tid. De väderrelaterade riskerna förväntas öka till följd av ett förändrat klimat. Temperaturen förväntas öka, främst vintertid, och antalet dagar med värmebölja kan bli fler. Växtsäsongen kommer att bli längre och snötäcket minska. Nederbörden förväntas bli kraftigare, främst höst och vinter, och oftare falla som regn. Flöden som brukar förknippas med vårfloden kan däremot komma att minska och problem med översvämning kan därmed komma att flyttas från vår till höst och vinter. Medeltillrinningen i Dalälven kommer att öka, och den förväntas uppträda mer som en oreglerad älv då tappning i dammarna i större utsträckning kan komma att ske akut. Risken för erosion, ras och skred kan komma att öka på grund av den ökade nederbörden. Antalet dagar per år med låg markfuktighet, då exempelvis risken för skogsbrand är större, förväntas bli fler. Sammantaget kan klimatförändringarna leda till ökad smittspridning och föroreningar i dricksvattnet, bräddning av sårbara avloppspumpstationer, ökad risk för elavbrott samt risk för skada på infrastruktur och byggnader.

Konsekvenserna av klimatförändringarna riskerar att innebära skadestnader om inte tillräckliga åtgärder vidtas. Kraftig nederbörd befaras till exempel medföra skador på vägar och byggnader samt medföra ökade påfrestningar på de kommunala VA systemen. Behovet av komfortkyla beräknas öka på grund av fler och längre perioder av värmeböljor och extremare temperaturer under sommarmånaderna. Värmeböljor kan också medföra fler dödsfall och ökade vårdkostnader. Kostnader för räddningstjänst kan komma att öka då extremväder kräver en högre beredskap för naturolyckor och fler insatser.

Alla länder bidrar till klimatförändringen, men i varierande omfattning. Länderna kommer också att påverkas på olika sätt enligt FN:s klimatpanel och mer än en halvering av utsläppen globalt är nödvändig för att ökningen av medeltemperaturen inte ska överstiga 1,5 grader. Vid en ökning av medeltemperaturen över 2 grader blir effekterna mycket negativa. På många ställen i världen skulle det omkring 2080 börja synas att förutsättningarna för jordbruk försämrats på grund av mer hetta, torka och en konsekvens av detta kan bli svält och massflykt. Havsytan förväntas stiga vilket innebär att låglänta kusttrakter allt oftare kommer hamna under vatten. Temperaturökningen ger stora förändringar på nederbörd, vindar och havsströmmar, vilket också förmodas få stora konsekvenser för våra ekosystem och de tjänster dessa ger. Sverige kommer inte kunna isolera sig från klimatförändringarnas effekter som förväntas innebära en förändrad årsmedeltemperatur, ökad risk för skyfall och översvämningar men också ökad risk för torka och värmeböljor på sikt. Ett varmare klimat skulle kunna generera ökade odlingsmöjligheter i Sverige men istället riskerar andra utmaningar att följa.

Höga vattenflöden

Länsstyrelsen i Västmanland har (2014) gjort en generell jämförelse mellan dagens och framtidens klimat i Sala kommun. FN:s klimatpanel IPCC rekommenderar att flera klimatscenarion tillämpas eftersom det råder stor osäkerhet kring i vilken grad vi lyckas reducera utsläppen och därmed begränsar klimatförändringarna. Årsmedeltemperaturen i

kommunen har i länsstyrelsens sammanställning bedömts utifrån det så kallade RCP4,5-scenariot, vilket är ett slags medelscenario, att temperaturen kommer att öka från ca 5°C till drygt 8-9°C och ökningen kommer att vara störst vintertid. Temperaturökningen medför en längre växtsäsong och att medeltemperaturen vintertid kommer att ligga kring ett par plusgrader med mindre snö, tjäle och is som följd. De väntade varma vintrarna kommer att förändra vattenflödets säsongsvariation så att den idag vanliga vårfloden kommer att ersättas med högre flöden under längre perioder vintertid. En ökning av nederbörd med närmare 40 procent vintertid jämfört med idag är också att vänta (SMHI 2015). Ökningen sommartid är marginell. Fler dagar med regn per år medför att det ställs högre krav på den framtida kommunala planeringsprocessen och dagvattenhanteringen.

Vid höga flöden och vattenstånd riskerar stora partier av låglänta områden längs sjöar och vattendrag att översvämmas. Stora arealer åkermark riskerar att stå under vatten vid höga flöden i Svartån och Sagån. Detta kan också få konsekvenser för vissa vägavsnitt längs dessa vattendrag. Ett förändrat flöde i kombination med ökad nederbörd kan komma att öka erosionen av våra stränder/kantzoner och antalet skred inom kommunen. Områdena i närmast anslutning till dämmen och dammvallar är känsliga för ny bebyggelse och stora skador på egendom och fastigheter riskeras om en dammkonstruktion skadas eller brister.

Ras, skred och erosion

Erosion är den process som innebär nednötning utav jord och berg. Det är en ständigt pågående naturlig förändringsprocess som drivs utav bland annat rinnande vatten, vind men även mänsklig påverkan. Erosion räknas som en utjämnande kraft som strävar efter att jämna ut markytan till ett jämviktsläge. Erosionen kan vid dessa förändringar leda till både ras och skred. Skred förekommer huvudsakligen i silt- och lerjordar. Ras sker i bergväggar, grus- och sandbranter och innebär att block, stenar eller grus rör sig fritt.

I Sala finns förutsättningar för erosion då kommunen ligger i övergången mellan den höglänta bergslagsterrängen och slätterna i Mälardalen. I de kuperade delarna i norr samt i väster, består jorden oftast av morän, rullstensåsar eller torvmark. Finkorniga jordarter som lera och silt har störst utsträckning i dalsänkor och låglänta områden, främst i anslutning till sjöar och vattendrag. Sammanhängande områden med finkorniga jordar finns spridda över kommunen, men främst i Svartåns dalgång samt i kommunens södra och östra delar. Längs Svartån finns erosionskänsliga jordarter längs kortare sträckor mellan Hörendesjön och Fläcksjön: nedströms Hörnsjöfors, uppströms och nedströms Västerfärnebo samt i höjd med Fläckebo naturreservat. Längs Sagån är det angeläget att ordna med kantzoner som också kan reducera erosionen över tid. För att skred ska kunna inträffa krävs att jorden består av lera och/eller silt och att marklutningen är tillräckligt stor. Enligt SGI (Sveriges Geologiska Institut) bör strandnära områden som ej utgörs av morän eller berg generellt ses och behandlas som aktsamhetsområden.

Biologisk mångfald

Klimatförändringarna hotar många känsligare arter. Fördelen av att klara hårda vintrar minskar vilket innebär att nordliga arter kan minska i utbredning inom landets gränser. Hastigheten i klimatförändringen innebär också att svårspridda arter med mycket speciellt biotopkrav får svårt att hinna med att flytta norrut. Ökad variation i fukthalt mellan vår/höst och sommar kan ge problem för fuktkrävande arter.

Naturolyckor

Redan nu är den globala medeltemperaturen 1 grad högre jämfört med förindustriell tid. Torka och värmeböljor har drabbat kommunen den senaste 10-årsperiod med skogsbränder och vattenbrist som följd. De senaste åren har också grundvattennivåerna i flera av kommunens vattentäkter haft en sjunkande trend och under våren 2019 nåddes nya rekordlåga nivåer. SGU

har rapporterat att grundvattenbildningen beräknas bli 5–15 % mindre under det närmaste seklet, på grund av klimatförändringarna. Bevattningsförbud har varit gällande under stora delar av 2019 samt sommaren 2018. Om grundvattennivåerna fortsätter att sjunka kan det leda till problem med dricksvattenförsörjningen när kommunens befolkning samtidigt växer. Skogs och jordbruk påverkas också, dels genom en förlängd växtsäsong men många skadeinsekter och skadesvampar får också bättre förutsättningar i ett varmare klimat. Ex. granbarkborre förekommer redan nu i kommunen och den gynnas av klimatförändringar i form av ökad stormfällning och längre växtsäsong då den kan föröka upp sig snabbare. Kommunen kan indelas i tre huvudavrinningsområden, Svartån, Dalälven och Sagån. Inom Sagåns avrinningsområde kan det konstateras att flera samhällsviktiga funktioner riskerar att översvämmas till följd av ökade flöden och förekomst av större regn inom avrinningsområdet;

9.1.1 VÄRMEBÖLJA OCH HÖGA TEMPERATURER

Även om temperaturer över 25°C flera dagar i sträck förekommer relativt ofta i Sverige har perioder med mer extrema temperaturer hittills varit mindre frekventa. Enligt SMHI är värmeböljor i Sverige, definierade utifrån en absolut temperatur, relativt ovanliga jämfört med Sydeuropa. Extrema temperaturer kan få stora konsekvenser för människors liv och hälsa, och värmerelaterade dödsfall förväntas öka. Värmeböljor kan orsaka minskade vattennivåer på grund av hög avdunstning vilket kan påverka den lokala tillgången på användbart ytvatten. Värmeböljor kan få konsekvenser för infrastruktur och därmed samhällets funktionalitet, exempelvis kan transportsektorn påverkas genom solkurvor på järnväg och asfalt som "blöder" med risk för ett ökat antal transportolyckor. Värmeböljor kan också innebära konsekvenser för ekonomiska värden, exempelvis inom jord- och skogsbruk samt djurhållning.

9.1.2 ÅSKA OCH BLIXTNEDSLAG

Klimatförändringarna i Sverige gör att medeltemperaturen stiger, medelnederbörden ökar och intensiteten i de kraftfullaste skyfallen blir större. Detta bidrar i sin tur till en ökad risk för kraftigare åskoväder. Åskoväder och blixtnedslag kan orsaka dödsfall och omfattande skador på egendom. Det kan leda till brand och elavbrott men också till skada på elsystem och elektronisk utrustning. Konsekvenser av blixtar kan uppstå månader efter själva blixtnedslaget, så som elfel eller bränder i infrastruktur och byggnader. Direkta blixtnedslag på byggnader sker varje år. Även om blixten inte slår ner i en byggnad kan strömmen ta sig fram via el- och teleledning. Överspänningar kan uppstå på betydande avstånd från blixtnedslaget och leda till skada eller störning på känslig elektronik. Blixtnedslag är också en orsak till skogsbränder liksom pyrbränder i humus (organiskt material under nedbrytning, till exempel vissa löv och barr, nedfallna kvistar, döda insekter och markdjur) och myrmark om botten är torr och ytan fuktig. Det finns fall när branden tagit fart efter upp till en vecka men det kan pyra längre, vanligast är dock mellan ett och tre dygn.

9.1.3 STORMAR

Eftersom en storm kan drabba stora delar av samhället kan det vara svårt att få en bild över konsekvenser och insatsbehov, särskilt tidigt efter en händelse. Konsekvenser av storm är bland annat avbrott och störningar i elförsörjning, elektroniska kommunikationer och transporter, skador på skog, byggnader och infrastruktur och andra materiella skador, produktionsbortfall, störningar av vatten och avlopp, negativa effekter för vård och omsorg och i värsta fall dödsfall. Stormar kan även få följdverkningar såsom dödsfall och personskador i samband med röjning och reparation. De ekonomiska konsekvenserna av stormar kan bli omfattande. Under de

senaste tio åren är det framförallt stormar som utgjort naturskador i Sverige enligt Svensk Försäkring.

Risken för omfattande stormfällning ökar markant vid kraftig vind från en vindriktning som inte normalt är förhärskande och om detta sker vid en tidpunkt när marken är otjälad. Skogen är mest känslig för vinterstormar ur stabilitetssynpunkt, bidragande är även den minskade elasticiteten (böjbarhet) hos träden vid låg temperatur. Skogsbruket och skogsindustrin påverkas av stormar genom att stora mängder virke måste tas om hand under en kort tid. Stora arbetsstyrkor och maskinparker behöver allokeras till det stormdrabbade området, vilket förändrar planeringsarbetet för lång tid. Skogsindustrin måste ändra sina tillverkningsprocesser för att kunna ta emot de stora och oplanerade virkesmängderna. Förutom de skogsägare som är direkt drabbade, påverkar det stora virkesutbudet priser och det har skapats stora risker för efterföljande insektsangrepp, exempelvis av granbarkborre.

Hela landet kan drabbas av stormskador, de blåsigaste månaderna i Sverige är vanligen oktober till mars, medan maj till augusti är de minst blåsiga. Vindriktningen är oftast mellan syd och väst, men vinden vrider allt eftersom lågtryck och högtryck passerar, så även andra vindriktningar är relativt vanliga. Stormar går inte att förhindra, däremot kan sannolikheten för allvarliga konsekvenser i viss mån minskas i förhand. Förebyggande nationella åtgärder såsom att säkra energiförsörjningen genom att gräva ned elkablar istället för att ha luftburna sådana pågår löpande.

9.1.4 STORA SNÖMÄNGDER

Stora snömängder, särskilt i kombination med blåst, kan leda till problem i trafiken inom samtliga transportslag till exempel på grund av nedsatt sikt, halka, drivbildning eller trådfällning. Trafikstörningar på väg kan snabbt ge upphov till omfattande köbildning vilket innebär negativa konsekvenser för allmänheten men kan även ge upphov till annan påverkan såsom framkomlighetsproblem för samhällsviktiga funktioner som exempelvis sjuktransporter, polis, räddningstjänst och samhällsviktiga transporter av varor. Ogynnsamma vägförhållanden på grund av snö och/eller halka skapar ökad risk för avåkning och kollisioner. Tunga fordon eller andra fordon med däck som inte klarar vinterväglag riskerar att fastna och sedan omöjliggöra passage för övriga fordon. Allmänheten kan fastna i köer på väg eller i tåg och därmed behöva undsättas eller evakueras. Stora snömängder, i synnerhet om snön är blöt och tung, kan orsaka skador på elledningar och orsaka elavbrott. På byggnader kan tyngden från snö orsaka att taket rasar in. Snö och istappar kan rasa ner från taket och skada människor på marken, snöbrott på träd kan skada el-och telenätet.

9.1.5 ISBILDNING OCH ISSTORM

Isstormar är ovanliga men konsekvenserna kan bli stora. Det lager av is som bildas vid omfattande isbildning eller under en isstorm kan bland annat orsaka skador på kritisk infrastruktur såsom el- och teleledningar och kommunikationsmaster vilket kan leda till störningar i elförsörjning och elektroniska kommunikationer. Isproppar kan orsaka att ismassor och isblock trycks upp på land som orsakar omfattande skador. De upptornande ismassorna kan med stor kraft krossa och föra med sig byggnader längs exempelvis en älv. Isproppar gör också att områden uppströms om fördämningen översvämmas. För att bli av med en ispropp kan exempelvis grävmaskiner användas för att krossa isen och forsla bort den. En sannolik konsekvens är också halka och därmed framkomlighetsproblem på grund av nedisning av väg-, tåg- och gångbanor. Ogynnsamma vägförhållanden på grund av halka skapar ökad risk för avåkning och kollisioner, liksom svårigheter för samhällsviktig personal att ta sig till sina

arbeten. Tunga fordon eller andra fordon med däck som inte klarar vinterväglag riskerar att fastna och sedan omöjliggöra passage för övriga fordon, detta försvårar felavhjälpanse insatser, blåljusverksamhet och samhällsviktiga transporter vilket i sin tur kan påverka liv och hälsa och samhällets funktionalitet. Isbildning kan även innebära problem för järnväg och luftfart i form av nedisade tågväxlar och flygplan. Beroende på isstormens styrka och omfattning kan återställandet av samhällets funktionalitet till full kapacitet ta lång tid. Förebyggande nationella åtgärder såsom att säkra energiförsörjningen genom att gräva ned elkablar för att ha luftburna sådana pågår löpande.

9.1.6 LÅGA TEMPERATURER

Perioder med låga temperaturer förekommer relativt frekvent i Sverige. Byggnader, infrastruktur, transportmedel med mera i områden där låga temperaturer förekommer är ofta anpassade för detta. Sverige har jämfört med andra delar av Europa en relativt god vana att hantera låga temperaturer. Låga temperaturer får vanligtvis begränsade konsekvenser så väl för människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet som för egendom och ekonomi.

Faktorer som i stort kan påverka vilka, och hur allvarliga konsekvenserna av låga temperaturer blir är hur länge den låga temperaturen håller i sig och hur ofta det inträffar. Konsekvenserna kan även påverkas av ifall ett temperaturfall sker vid en tidpunkt då det inte förväntats. Låga temperaturer under längre tidsperioder kan leda till störningar för samhällsviktig verksamhet. Vattenförsörjningen kan påverkas av tjäle i marken, både genom att det direkt kan orsaka skada på vattenledningar och genom att det blir svårare att upptäcka och åtgärda läckor. Till exempel gjorde den kalla vintern år 2010 att vattenförsörjningen i Göteborgsregionen var ansträngd.

En svårighet med låga temperaturer är hanteringen och användningen av teknisk utrustning. Viss utrustning som till exempel vissa mobiltelefoner kan sluta fungera när temperaturen är för låg¹. Även batterier fungerar sämre i kyla och har större sannolikhet att ladda ur. Användning av fordon vid låga temperaturer kräver rätt utrustning och material, bland annat bränsle och olja som är anpassat för kyla. Tåg- och busstrafiken kan påverkas vilket kan leda till risk för passagerare och personal om det inte finns möjlighet att värma sig eller evakueras. Vidare påverkas konsekvenserna av om låga temperaturer sammanfaller med andra parallella händelser så som elavbrott.

9.1.7 FRILUFTSLIV

Nedstörtning/ras och drunkning är risker kopplade till ett omfattande bad och friluftsliv i såväl dammsystemet, som i de vattenfyllda gruvhålerna. I händelse av en drunkningsolycka i ett gruvhål har räddningstjänsten begränsade möjligheter att snabbt påträffa den drabbade och därmed rädda denne till livet. En livräddande insats vid drunkningstillbud utförd av räddningstjänsten Sala-Heby förutsätter såväl en mycket kort insatstid även att den drabbade finns vid vattenytan. För räddningsinsatser under ytan krävs tillgång till en övad dykorganisation, och den närmaste finns i Västerås. Drunkningsolycka med dödlig utgång inträffar i området i medeltal vart 4:e år enligt statistiken. Även om det funnits tillgång till dykare på räddningstjänsten i Sala, så bedöms ingen av olyckorna ha fått en annan utgång.

En annan aktivitet är den gruvdykning som förekommer i Sala Silvergruva, och till viss del i dagbrotten, och där räddningstjänstens står helt utan möjlighet att undsätta vid en eventuell olycka. Gruvdykning är en både nationellt och internationellt etablerad extremdykning till mycket stora djup och det finns ingen räddningsorganisation i landet som klarar dessa djup. Det är till och med svårt att i Europa hitta ett dykföretag som klarar ett sådant uppdrag. Att inte olyckor händer trots betydande risker beror på att aktörerna utför dykaktiviteter med högt

säkerhetstänk. Den enda möjliga riskreduceringen är att förbjuda denna typ av dykning och även säkerställa att förbudet följs. Trots ca 80 000 besökare per år i gruvområdet och ca 30 000 nedstigningar i gruvan har olyckor varit mycket sällsynta. Vid tre tillfällen har personer klättrat eller fallit ner i schakt sedan 70-talet, och vid två av dessa har en lyckad räddningsinsats kunnat genomföras. Skulle ett ras inträffa i Silvergruvan eller Tistbrottet, med inestängda människor som följd, kan detta sannolikt inte lösas enbart med räddningstjänstens resurser utan externa tyngre resurser måste tillkallas. Spåren av den historiska gruvhanteringen med många stängda/övergivna gruvor i kombination med pågående gruvbrytning medför en förhöjd risk för ras. Detta då regelbundna sprängningar påverkar hållfastheten för närliggande gruvor. Ett överraskande ras var Bronäsgruvan vid Silverrasten 1992. Ett annat exempel är den utveckling som sker vid Greve Bielkes stoll (stoll är en grunt belägen ort) där små ras konstateras regelbundet.

9.1.8 LIVSMEDEL OCH KLIMATFÖRÄNDRINGAR

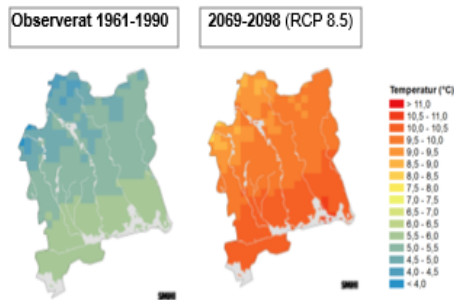
- Temperaturen förväntas stiga över hela världen och som mest nära polerna. Det kan påverka livsmedelssektorn på många sätt:
- Växtsäsongen i Sverige blir längre. Det kan innebära möjligheter för fler och större skördar samt odling av nya sorters grödor.
- Ett varmare klimat i kombination med ökad nederbörd och längre växtsäsong gynnar parasiter och insekter samt ökar risken för sjukdomar på växter. Till exempel förväntas angrepp av svampar som producerar mögelgift (mykotoxin) på spannmålsgrödor bli vanligare.
- Växt- och djurarter som normalt återfinns lägre söderut i Europa kan etablera sig längre norrut och konkurrera med Sveriges inhemska arter.
- Ren- och viltföretag kan påverkas genom att tillgången och kvaliteten på bete förändras och att det blir svårare att hålla god hygien vid slakt i skogen.
- Husdjur och vilt blir mer mottagliga för sjukdomar.
- Algblooming förväntas bli vanligare vilket kan ge konsekvenser för produktion och import av tvåskaliga blötdjur. Algblooming kan även påverka dricksvattenproduktionen genom att råvattnet försämras.
- Högre temperaturer och värmeböljor gör det svårare att hålla varor kyllda i alla led, kylkedjor bryts. Det kan leda till problem i produktion, lagerhållning och distributionsled. (Livsmedelsverket)

För att kort sammanfatta hur ett tänkbart framtida klimat i Västmanland kan komma att se ut så handlar det i grova drag om en uppvärmning på ca 3–5 C i slutet av det här århundradet (se bild 1), med den största ökningen vintertid. Detta påverkar nederbörds- och flödesmönstren med en 15–20% högre årsmedelnederbörd och intensivare skyfall, men även risk för perioder av torka. De milda vintrarna leder till mindre snö, blötare marker utan tjäle och förändrade flödesmönster i vattendragen vilket kan öka risken för ras/skred/erosion.

I klimatanpassningsarbetet eftersträvas åtgärder med ömsesidig nytta, inte bara för klimatarbetet som syftar till att minska växthusgasutsläppen utan även för att uppnå så kallade ingen-ånger-åtgärder, dvs åtgärder som är funktionella ur många perspektiv och i flera olika framtidsscenarios

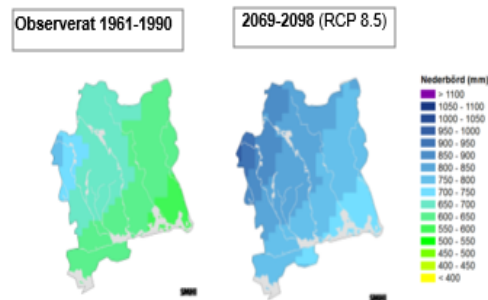

Temperatur

Årsmedeltemperaturen i Västmanland förväntas öka successivt. Kartorna visar observerad årsmedeltemperatur för 1961-1990 (vänster) och beräknad årsmedeltemperatur för 2069-2098 enligt RCP 8.5 (höger). Källa: SMHI.

Nederbörd

Årsmedelnederbörden (mm) förväntas öka i framtiden. Kartorna visar observationer under perioden 1961-1990 (vänster) och beräknad årsmedelnederbörd för 2069-2098 enligt RCP 8.5 (höger). Källa: SMHI.

Bild 1. Tänkbar utveckling av temperatur och nederbörd i Västmanland vid sekelskiftets slut, utifrån klimatscenario RCP 8.5 (ur Ohlsson, A. m.fl., 2015).

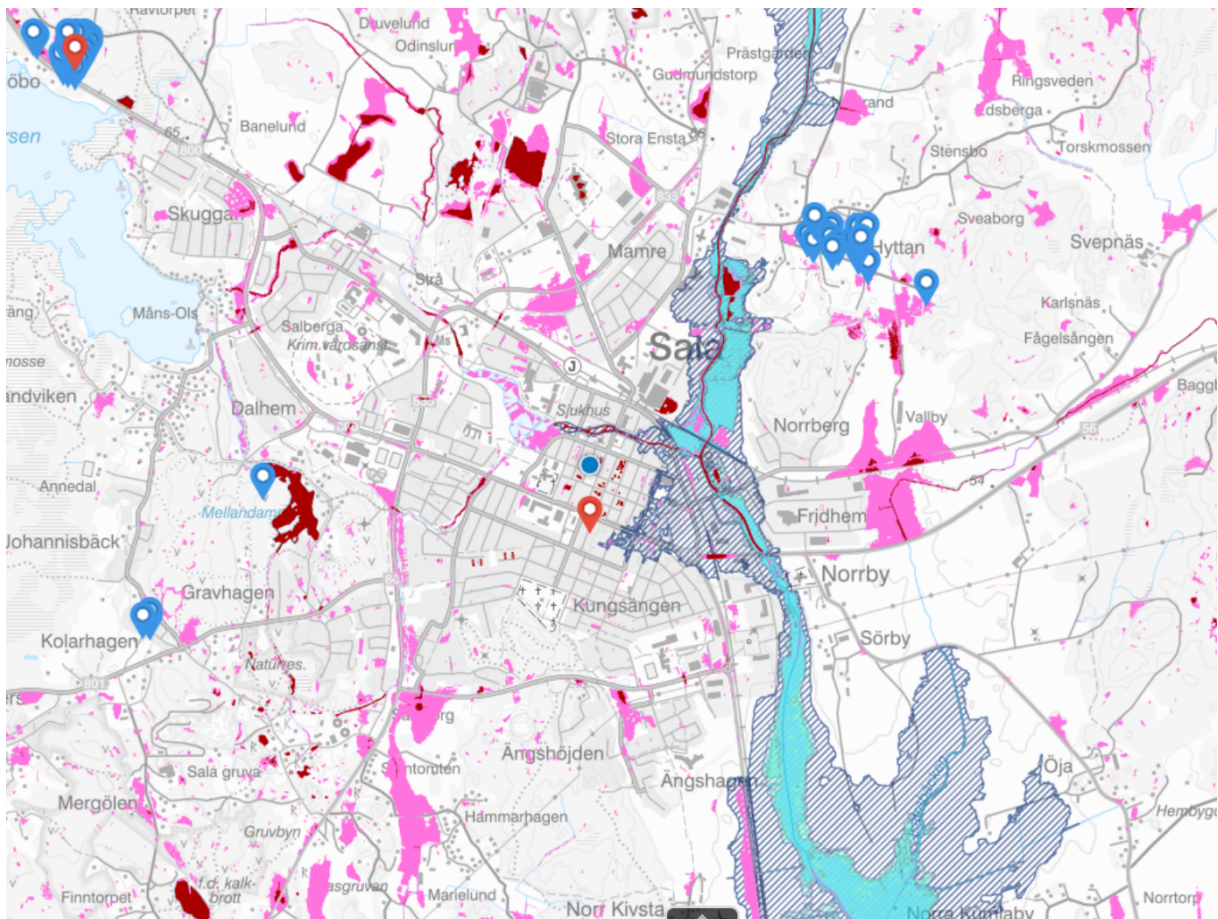

Bild 2. Information hämtad från Länsstyrelsen geoportal. Kartering över de punkter där det vid kraftigt regn skulle samlas mellan 0,2-1 meter vatten (rosa områden) respektive över 1 meter vatten (röda områden). De kallar det för en skyfallskartering men egentligen har man tagit lågpunkter och sett hur mycket vatten som de kan rymma. De blåa fälten kring Sagån visar hur stora områden längs Sagån som skulle översvämmas om det föll olika storlekar på regn i Sagåns avrinningsområde. Det största området markerar ett regn som är så ovanligt kraftigt att det statistiskt sett infaller en gång på tiotusen år.

[Extern karttjänst för Länsstyrelsen i Västmanlands län \(lansstyrelsen.se\)](http://lansstyrelsen.se)

9.1.9 KONSEKVENSER AV STÖRNINGAR I LIVSMEDELSFÖRSÖRJNINGEN

En siffra över 100 anger att det finns stor möjlighet till export och en låg siffra att beroendet av import är stort för den varan för att det ska räcka till alla. Sala kommun är beroende av bland annat bränsle, energi och växtskyddsmedel från andra länder. Vi kan alltså inte producera spannmål, socker och morötter om vi inte har tillgång till just bränsle, energi och växtskyddsmedel. Det innebär med andra ord att Sveriges och Salas självförsörjningsgrad i dagsläget är sårbar.

Ökade kostnader för jordbruk och lantbruk kan komma att medföra att flertalet livsmedelsproducerande lantbruk avvecklar sin verksamhet. Störningar i livsmedelsförsörjningen får mycket allvarliga konsekvenser på samhället om livsmedel inte kan levereras till livsmedelsbutiker, restauranger och till tillagningskök. Gäller störningarna hela livsmedelskedjan blir konsekvenserna snabbt allvarliga och påverkar hela samhället. Det finns inget stort hållbart beredskapsprogram för livsmedelsdistribution, varken offentligt eller privat. Inom den privata livsmedelshandeln finns dock ett samarbete mellan butiker i butikskedjorna som fungerar redan idag. Vid en samhällsstörning kan livsmedel transporteras från butiker eller grossister/lager i icke drabbat område till butiker i drabbat område. I inledningsskedet av en kris lär kommunen själv se till att ha livsmedel i beredskap. För att vi ska ha mat på borden även om importen begränsas behövs troligtvis någon form av beredskapslager. Det kan till exempel handla om kritiska varor som behövs för att produktion och transporter ska fungera, exempelvis kemikalier för rening av dricksvatten, avlopp samt livsmedel.

9.1.10 STÖRNINGAR I ELFÖRSÖRJNINGEN

Elavbrott och dess konsekvenser

Det finns ett antal orsaker till större elavbrott, till exempel väderrelaterade så som storm, snö, regn eller åska, tekniska fel så som överlast, materialfel och kortslutningar, eller handhavandefel så som skador i samband med grävarbeten etcetera. Följder som kan bli resultatet är bland annat utkylda lokaler och boenden, utslagen telekommunikation, begränsad framkomlighet på vägar, utrustning inom vård och omsorg så som personliftar och trygghetslarm etcetera slutar att fungera.

En stor del av den kommunaltekniska försörjningen och infrastrukturen i vårt samhälle är beroende av el på ett eller annat sätt. Konsekvensen av detta är att kommunen måste säkerställa samhällsviktiga verksamheter så som vatten- och avloppshantering, värmeproduktion och social omsorg. Ett större och längre el bortfall medför stora konsekvenser för samhällets funktionalitet. Det mesta behöver el för att fungera. Det krävs el till sjukhus, vårdcentraler och apotek, för att tanka bilar och handla mat, skicka mobilsignaler och producera radio, TV och mycket mer. I princip allt påverkas av elförsörjningen⁵.

Påverkan på Sala kommuns verksamheter

I stort sett alla kommunens verksamheter är mer eller mindre beroende av en fungerande elförsörjning. Acceptabel avbrottstid för kommunens olika förvaltningar varierar mellan från inga avbrott accepteras, till att man kan vara utan i upp till 3 timmar eller upp till 24 timmar. Vissa enskilda verksamheter kan klara sig utan el i upp till en vecka. Många verksamheter är beroende av verksamhetssystem vilket betyder att verksamhetskritisk information kan behöva finnas tillgänglig analogt för att klara ett lite längre elavbrott.

---

⁵ Energimyndigheten, [Styrel \(energimyndigheten.se\)](http://energimyndigheten.se). Hämtad 2022-10-03.

Reservkraft

För att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet under störningar i elförsörjningen krävs reservkraft. Det finns fast monterad reservkraft med dieselaggregat vid ett par objekt i kommunen men i huvudsak är det mobila reservaggregat som finns tillgänglig i kommunen. Reservkraften räcker inte till all samhällsviktig verksamhet inom kommunens verksamheter, det finns ingen fastställd prioriteringslista över tillgänglig reservkraft. Avtal finns med Sala Heby Energi för att förvalta inköpt reservkraft.

Det är en stor sårbarhet i kommunen att det inte finns reservkraft vid fler samhällsviktiga verksamheter och att kommunen inte har spridit ut reservkraft till flera olika typer av samhällsviktig verksamhet. Att den mobila reservkraften måste installeras vid aktuellt objekt, vilket leder till installationstider, är en sårbarhet liksom beroendet av nyckelpersoner för att kunna installera reservkraften vid respektive verksamhet. Gapet mellan behovet av reservkraft och tillgänglig reservkraft är stort och behöver analyseras och prioriteras utifrån behov av kommunens verksamheter. Drivmedelshantering och tillgången på drivmedel är oklar och behöver initialt fastställas, därefter se över lagring och omsättningsmöjligheter då inköpt drivmedel inte ska behöva kasseras pga. av dålig kvalitet.

Reservkraften i kommunen består av ett par stationärt installerade reservkraftaggregat på några samhällsviktiga verksamheter samt ett antal mobila reservkraftaggregat som kan transporteras ut och installeras på förbestämda verksamheter. Det finns kapacitetsbrist på vissa av de mobila reservkraftaggregaten idag då verksamheterna förändrats sedan de köptes in.

Samhällsviktig verksamhet	Reservkraft	Kommentar
Kaplanen	Stationärt	Gammalt och behöver bytas ut.
Brandstationen	Stationärt	
Rådhusgatan	Stationärt	Gammalt och ska bytas ut, projekt pågår.
SHE	Mobilt	
SHE	Mobilt	
SHE	Mobilt	
SHE	Mobilt	
SHE	Mobilt	

Sala kommun har ett stort behov av att investera i reservkraft. En kartläggning och samlad bedömning av behov och bränsleförbrukning inklusive lagringsmöjligheter bör genomföras.

Ett identifierat behov av åtgärd gällande reservkraften är att genomföra belastningstester av aggregaten mot deras utpekade anläggningar för att kontrollera om verksamheten går att bedriva om den går på reservkraft. En annan åtgärd är att genomföra en inventering av samhällsviktig verksamhet och deras behov av reservkraft för att ha ett underlag inför en eventuell investering av reservkraft kopplat mot vissa samhällsviktiga verksamheter. Som en del av ovanstående inventering behöver kommunen undersöka behovet av reservkraft inom de samhällsviktiga verksamheter som finns inom skolkontoret samt vård och omsorg.

Ett alternativ till reservkraft skulle kunna vara att titta på installationer av solceller med energilagring på vissa samhällsviktiga verksamheter som ett sätt att minska behovet av reservkraft som drivs med diesel. Ytligare ett alternativ är batteripack.

9.1.11 VÄRME OCH STÖRNINGAR I FJÄRRVÄRMESYSTEMET

Avbrott i fjärrvärmeleveranser inträffar emellanåt. Ofta blir avbrotten så korta att de knappast märks hos kunderna, men det är inte helt ovanligt med avbrott som överstiger åtta timmar. Vid kall väderlek hinner inomhustemperaturerna då sjunka en hel del. Tappvarmvattnet blir kallt nästan omgående. Avbrott som varat i flera dygn har inträffat. De avbrott som beror på skador och läckage i distributionsnätet är ungefär lika vanliga som de som orsakas av händelser i produktionsanläggningarna. Men de blir i regel mer långvariga.

Konsekvenserna av ett avbrott i värmeförsörjningen beror på när på året avbrottet inträffar. Under vinterhalvåret så blir konsekvenserna större och påverkar samhället mer. Beroende på fastighetens storlek och hur den är byggd så skiljer sig tiden det tar för fastigheten att förlora värmen. Ett långvarigt avbrott i värmeförsörjningen kan leda till att hus blir utkylda och att man behöver evakuera medborgare till platser som går att värma. Konsekvenser av värmeavbrott kan även vara beroende av huruvida det samtidigt är störningar i elförsörjningen. Många av kommunens verksamhetsbyggnader är inkopplade på fjärrvärmesystemet i Sala.

Reserv-värme⁶

Reserv-värme är värmesystem som fungerar utan el eller gas. Hit räknas vedeldade spisar, kaminer och kakelugnar samt portabla kaminer som eldas med fotogen eller gasol. Kommunen har inget reservvärmesystem i någon av sina samhällsviktiga verksamheter.

9.1.12 DRICKSVATTEN STÖRNINGAR I DRICKSVATTENFÖRSÖRJNINGEN

Dricksvatten brukar kallas vårt viktigaste livsmedel. En bra vattenförsörjning är en hörnsten i ett väl fungerande samhälle. Kranvatten används bland annat som dricksvatten, för hygieniska ändamål som bad, tvätt och toaletter samt till brandsläckning. Bra dricksvatten är också en förutsättning för att övrig livsmedelsindustri ska fungera, till exempel mejerier, slakterier och bryggerier. Som samhällsfunktion karaktäriseras vattenförsörjningen av att den är storskalig och komplex. Samtidigt måste den vara robust nog för att fungera tjugofyra timmar om dygnet, dag efter dag, månad efter månad, år efter år.

Den kommunala dricksvattenförsörjningen står för ungefär 85 procent av den totala dricksvattenförsörjningen i Sverige. Ett bortfall av, eller en svår störning i, verksamheter som upprätthåller dricksvattenförsörjningen kan på kort tid leda till en allvarlig kris i samhället. Sala kommun har sex vattenverk. Det största verket finns vid Knipkällan i Badelundaåsen. Från Knipkällan tas över 90 procent av allt vatten som levereras till de som är anslutna till den kommunala vattenförsörjningen. Sala, Västerfärnebo, Salbohed, Kila och Saladamm hämtar sitt vatten från Knipkällan. Ransta, Kumla, Varmsätra och Vad/Ransta by har en gemensam vattentäkt vid Hårsved och Hedåker och Rosshyttan har gemensam vattentäkt i Hedåker. Möklinta, Broddbo och Sätrabrunn har egna vattentäkter.

Alla vattentäkterna är grundvattentäkter. Vattnet är genomgående av god kvalitet och inga farliga kemikalier används i beredningen. Av kommunens befolkning får 15 600 personer sitt vatten från de kommunala vattenverken. Årligen produceras cirka 1,7 miljoner kubikmeter ut

---

⁶ Energimyndigheten, www.energimyndigheten.se/trygg-energiforsorjning/elavbrott/reservverk--reservvarme/. Hämtad 2022-10-06

från täkterna. I genomsnitt använder vi i kommunen cirka 170 liter per person och dygn. För att transportera ut vattnet till hushållen finns 20 mil vattenledningar nedlagda i marken.

Kontinuerligt tas prover på vattnet i vattenverken och ute på ledningsnätet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter. Övervakning av vattenproduktionen sker via ett datorbaserat övervakningssystem och dygnet runt-förlagd personalberedskap som är ansluten till SOS-Alarm

Flera typer av händelser kan påverka tillgången till friskt vatten, till exempel översvämningar, stora läckor, elavbrott, olyckor som förorenar vattentäkter eller rent av sabotage. Störningar i dricksvattenförsörjningen kan orsaka stora problem och skador för de individer och verksamheter som drabbas. I ett värsta scenario riskeras liv och hälsa, samtidigt som de ekonomiska konsekvenserna kan bli mycket omfattande. Ett dricksvattenavbrott, försämrad dricksvattenkvalitet eller dricksvattenbrist på grund av exempelvis torka drabbar direkt invånare, företag och samhällets andra aktörer. Dricksvatten till dryck, matlagning och hygien blir också snabbt livskritiskt, inte minst för utsatta grupper. Dricksvatten är också en samhällsviktig resurs för att upprätthålla andra samhällsviktiga funktioner. Exempelvis är delar av sjukvården helt beroende av dricksvatten för att säkerställa liv och hälsa. Storkök behöver dricksvatten för att kunna tillaga och leverera mat till äldre och andra personer inom vård- och omsorgsboenden. För många livsmedelsindustrier krävs stora volymer dricksvatten för att upprätthålla produktionen. Avbrottkostnaderna blir också snabbt stora för enskilda aktörer som drabbas av produktionsbortfall och för samhället i stort.⁷ Distribution av vatten till särskilt viktiga verksamheter kan behöva prioriteras om vattentillgången minskar.

Orsaker till störningar i vattenförsörjningen kan vara:

- En kontaminering av någon av kommunernas vattentäkter
- En gräv-/borrolycka då försörjningsledningar går av
- En kontaminering genom sammankoppling mellan kommunens distributionssystem och enskild vattentäkt
- Ett större elavbrott där reservkraft inte finns i erforderlig utsträckning
- Låga grundvattennivåer

Konsekvenser av avbrott i dricksvattenförsörjningen beror mycket på avbrottets längd och huruvida det uppstod utan förvarning. Utan tillgång till dricksvatten så påverkas människor och djur rejält. Utan vatten kan man inte få i sig vatten, laga mat, diska, tvätta sig själv och sina kläder. Toaletter kommer att sluta att fungera. Beroende på huruvida man kan använda dricksvattnet efter till exempel kokning så kan konsekvenserna av otjänligt dricksvatten variera. Kan man använda vattnet till allt utom att dricka och till matlagning så har händelsen en mindre påverkan på samhället än om man inte kan använda vattnet alls. En konsekvens av otjänligt dricksvatten kan vara att kommunen utfärdar en rekommendation om kokning av dricksvattnet.

Konsekvenser av torka förvärras om temperaturen samtidigt är hög vilket medför stor avdunstning. Torka kan bland annat få konsekvenser för djurhållningen, jord- och skogsbruk vilket i sin tur medför produktionsbortfall och ekonomiska konsekvenser. Torka ökar även risken för skogs- och vegetationsbrand. Torka kan även leda till konkurrens om användning av vatten för vattenförsörjning och bevattning eller som avloppsrecipient.

Låga grundvattennivåer har stora konsekvenser på samhället. Låga grundvattennivåer kan leda till vattenbrist. Vattenbrist kan leda till bevattningsförbud och andra uppmaningar att spara

---

⁷ Livsmedelsverket, *Guide för planering av nödvattenförsörjning* (2017). Sidan 15.

dricksvatten. Extremt låga grundvattennivåer och brist på dricksvatten skulle kunna leda till allvarliga konsekvenser på samhället. Låga grundvattennivåer och sjunkande vattennivåer i sjöar och vattendrag kan på vissa ställen leda till att brunnar sinar, och det blir brist på vatten för hushållsbruk och för bevattning. I kustnära och lågt liggande områden kan det även råda risk för saltvatteninträngning på grund av överutnyttjande av tillgängliga sötvattenresurser. Vattenbrist kan också inträffa även om grundvattennivåerna inte är ovanligt låga eller att det är brist på vatten. En ovanligt varm och torr period kan leda till att vattenförbrukningen blir högre än normalt, vilket innebär att vattenverken ligger nära sin tekniska maxkapacitet för att producera vatten. En långvarig torka kan även medföra sättningar i lermark vilket kan leda till vattenledningsbrott.

9.1.12.1 Dricksvattenförsörjningen i kommunen

De största riskerna för störningar i dricksvattenförsörjningen är att ledningsnätet på något sätt slås ut. Naturkatastrofer som översvämningar, kraftiga regn och stormar kan orsaka skador på vatten- och avloppssystemet. Vattenförsörjningen kan vara förorenad eller störd av översvämningssvatten, medan kraftiga regn kan orsaka översvämningar av avlopp. Begränsande åtgärder kan inkludera konstruktion av översvämningssbarriärer och dräneringssystem för att förhindra översvämningar, samt användning av reservkraftsgeneratorer för att upprätthålla vattenförsörjningen under strömavbrott.

Vatten- och avloppssystemet i Sala åldras och infrastruktur fel kan uppstå på grund av korrosion och slitage. Detta kan leda till vattenläckor, avloppsstopp och tryckfluktuationer. Regelbundet underhåll och inspektioner av vatten- och avloppsinfrastrukturen kan hjälpa till att identifiera potentiella problem innan de blir stora problem. Vatten- och avloppssystemet i Sala bygger på teknik som sensorer och styrsystem. Dessa system är sårbara för cyberattacker, vilket kan orsaka störningar i vatten- och avloppsförsörjningen. Begränsande åtgärder kan inkludera användning av starka lösenord, regelbundna systemuppdateringar och implementering av brandväggar och andra cybersäkerhetsåtgärder. Mänskliga fel, såsom oavsiktliga skador på vatten- och avloppsinfrastrukturen under bygg- eller underhållsarbeten, kan också orsaka störningar i vatten- och avloppssystemet. Regelbunden utbildning och utbildning av personal kan bidra till att minska risken för mänskliga fel. Klimatförändringarna kan även utgöra en risk för VA-systemet i Sala kommun. Ökade temperaturer kan leda till vattenbrist, medan extrema väderhändelser som torka och översvämningar kan orsaka skador på vatten- och avloppsinfrastrukturen. Begränsande åtgärder kan inkludera användning av vatteneffektiv teknik, vattenbesparingsåtgärder och utveckling av nödbereidningsplaner.

9.1.12.2 Reserv- och nödvattenförsörjning⁸

Om ordinarie dricksvattenförsörjning av någon anledning inte kan användas, behövs reservvatten eller nödvatten. Reservvattenförsörjning motsvarar hela eller delar av den ordinarie dricksvattenförsörjningen. Reserv-vattenförsörjningen baseras på en alternativ vattentäkt eller ett alternativt vattenverk. Distributionen sker i det ordinarie ledningsnätet eller i ett provisoriskt ledningsnät. Nödvattenförsörjning motsvarar bara en liten del av den ordinarie dricksvattenförsörjningen. Nödvatten-försörjning används vid avbrott i ordinarie dricksvattenförsörjning, och baseras på vattentankar som körs ut till och ställs upp i det berörda området. Då mängden vatten i tankarna är begränsad är det främst avsett för mat, dryck och personlig hygien.

---

⁸ Svenskt vatten, [Problem med dricksvattenkvaliteten - Svenskt Vatten](#). Hämtad 2022-10-06

I en nödsituation beräknas vattenbehovet för att klara mat och dryckesbehovet per individ till 5 liter/dygn de första två dagarna och därefter 15 liter/dygn enligt de nationella riktlinjerna. Vid en allvarlig långvarig kris ska konsumenterna ha tillgång till 50 liter/person och dygn. Kommunen har inga nödvattentankar och vi kan inte distribuera nödvatten till kommunens samhällsviktiga verksamheter eller till andra samhällsviktiga verksamheter inom kommunens geografiska område samt på uppställningsplatser dit allmänheten kan hämta sitt behov av dricksvatten. Kommunen behöver investera i fler nödvattentankar för att möta upp behovet som skulle bli i kommunen.

Samtliga tillagningskök får problem mer eller mindre på en gång vid avbrott i dricksvattenförsörjningen och måste prioriteras på en gång med nödvattenleveranser. Nödvattenuttag kommer att finnas på nya Åkraskolan och kommer ses som ett beredskapskök i händelse av kris och eller att annat tillagningskök ej uppnår önskas kapacitet. Både kontoret för vård och omsorg och barn och utbildningsverksamheter får problem efter cirka 3 timmar utan tillgång till dricksvatten. Båda kontoren och dess underliggande verksamheter behöver prioriteras med dricksvatten. Det finns även externa samhällsviktiga verksamheter som behöver prioriteras med nödvatten som till exempel sjukhuset, polismyndigheten, dialog behöver föras med privata aktörer inom HVB och förskoleverksamhet.

Ett identifierat behov kopplat till nödvatten och nödvattenförsörjning är att utreda möjligheten att installera nödvattenkopplingar i samhällsviktiga byggnader inom kommunen och installera dessa där det är störst behov eller ger mest nytta. I Sala kommun finns en utsedd plats för upphämtning av vatten för allmänheten så kallas "slam och vattenpost", dit hänvisas även polismyndighet och andra aktörer vilket kan komma att leda till köer, osämja, vattenbrist, nedskräpning och övriga oegentligheter.

Nedan visas bild på slam och vattenkiosk och finns placerad på långgatan 5 i Sala.

9.1.13 KONSEKVENSER AV STÖRNINGAR I AVLOPPSSYSTEMET

Exakt vilka konsekvenser på kommunen som störningar i avloppssystemet är inte analyserat. Det som är klart är att det blir en minst sagt allvarlig påverkan både på kommunens verksamheter och medborgare. Det finns ingen planering för att hantera allvarliga störningar i avloppssystemet.

9.1.14 STÖRNINGAR I ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONER

Konsekvenser av störningar i elektroniska kommunikationer

En kommuns verksamheter har ett stort beroende av elektroniska kommunikationer. I stort sett varje verksamhet är direkt eller indirekt beroende av fungerande mobiltelefonnät/ telefoni samt internet. Digitaliseringen gör dessutom beroendet större. En samhällsstörning med störningar eller avbrott i elektroniska kommunikationer påverkar hela samhället, från den enskilda invånaren till samhällsviktiga verksamheter och näringsliv.

Det är svårt att förutse konsekvenserna av störningar i elektroniska kommunikationer inom kommunens verksamheter. Olika verksamheter är mer eller mindre beroende av fungerande elektroniska kommunikationer. Vissa verksamheter klarar av längre avbrott medan andra får problem redan efter några timmar. Då kommunen är digitaliserad i verksamheterna så får störningar i elektroniska kommunikationer störningar som bland annat kommer att innebära större krav på personalen och mer tid kommer att behöva krävas för att hantera olika arbetsuppgifter manuellt.

Det finns idag inget systematiskt arbete kring hur de kommunala verksamheterna hanterar störningar i elektroniska kommunikationer. Tidigare avbrott har påvisat behov av att förstärka elektroniska kommunikationer inom vård och omsorg, VA, värmeverk, Sala Heby energi, skolverksamheter med alternativa kommunikationsmedel där minutoperativ samverkan och informationsdelning är av vikt för att kunna bedriva verksamhet på ett säkert sätt. Planer finns att utrusta kommunen med DMR.

Hantering av risker som kan påverka elektroniska kommunikationer

Generellt sett kan risker hanteras på olika sätt. De kan undvikas genom att inte ägna sig åt den aktivitet som ger upphov till risken. Men eftersom stora delar av den kommunala verksamheten enligt författning ska bedrivas är det inte en möjlig hantering. Risker kan också mildras genom att minska riskens sannolikhet eller konsekvens.

När kommunen är användare av en kommunikationstjänst är det svårt att påverka sannolikheten för att en störning inträffar eftersom kommunen inte har någon roll i driften. Det ansvaret ligger på leverantören. Däremot kan kommunen vidta åtgärder som minskar sannolikheten att en störning hos en leverantör drabbar kommunen negativt (utöver att ställa krav på sin tjänsteleverantör). Sådana åtgärder kan vara att ha redundanta fiberförbindelser för internettillgång och att ha roaming-sim-kort (krisroaming) från olika mobiloperatörer i verksamhetskritiska mobiltelefoni-/mobildatalösningar. Den typen av redundanslösningar kan göra att en störning i en kommunikationstjänst inte får negativ påverkan. Konsekvensdämpande åtgärder behöver också vidtas. Det handlar då om sådant som mildrar konsekvenserna av störningar i en kommunikationstjänst. Exempelvis avbrott hos kommunens telefonleverantör eller om internetförbindelsen går ner. Detta är något som bör hanteras inom ramen för kontinuitetshantering- och planering.

Konsekvenser av störningar i telekommunikation

Det är även svårt att förutse alla konsekvenserna av störningar i telekommunikationen i kommunen. En viktig konsekvens som kan leda till fara för människoliv är om möjligheten att kunna få kontakt med 112 skulle falla samt om trygghetslarmen inte skulle fungera. Kommunens samhällsviktiga verksamheter är lite olika sårbar för störningar i telekommunikationer men de flesta verksamheterna anser att man klarar sig utan telefoni i upp till 24 timmar. Skulle telekommunikationen slås ut i kommunen så vore det önskvärt med någon typ av nödtelefoni i kommunen. En nödtelefon kan till exempel vara en telefonlur uppsatt på lämpliga platser i kommunen där man blir direkt kopplat till 112 via Rakel-systemet. Förslag på plats för nödtelefon är räddningstjänstens lokaler som alltid är bemannad.

Rakel är ett digitalt radiokommunikationssystem för säker kommunikation inom samhällsviktig verksamhet. Rakel är byggt för att klara tuffa väderförhållanden och är anpassat för verksamheter med särskilt höga krav på säkerhet och robusthet. Rakelsystemet har extremt hög tillgänglighet. Vid längre elavbrott fortsätter systemet att drivas med hjälp av en väl planerad reservkraft. Rakel används inte bara som huvudsamband i sekund- och minuteroperativ verksamhet, det används även som ett robust och pålitligt reservsystem vid händelser då andra system, som mobiltelefoni och internet, drabbats av överbelastningar, elavbrott eller andra störningar.

Sala kommun har fyra stycken Rakel-terminaler placerade på Kommunstyrelsens förvaltning, utplacerade hos följande funktioner:

- Krisledning
- TIB
- Kommunikation
- Civil beredskap

SGSI (Swedish Government Secure Intranet)

SGSI är ett nätverk för säker kommunikation mellan organisationer i Sverige samt mellan organisationer i Sverige och i andra EU-länder. SGSI har en egen infrastruktur som är skild från internetinternet och påverkas därför inte av sådant som överbelastningsattacker. Mellan anslutna parter sker trafiken i VPN-tunnlar som krypteras med Försvarmaktens krypto (vilket är ett signalskyddssystem). Under rätt förutsättningar kan säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter upp till nivån begränsat hemlig hanteras. Med SGSI kan anslutna parter få åtkomst till andra anslutna parters databaser, skicka skyddad e-post och ha skyddade videokonferenser. Det ger också möjlighet att kommunicera med EU-administrationen eller med en annan medlemsstat genom EU:s säkerhetsskyddade kommunikationsnät.

Arbete pågår med att utöka de tjänster som erbjuds centralt via SGSI. Exempel på detta är bland annat videokonferens för hemlig information samt att göra WIS tillgängligt över SGSI för att öka robustheten vid händelser som påverkar internet. En möjlig utveckling i framtiden är även en separat version av WIS som endast nås över SGSI, vilket ger möjlighet att hantera sekretessbelagd information. I dagsläget är det framförallt myndigheter som använder SGSI. Det finns dock förslag om att utvidga användarkretsen – och bland annat kommuner nämns som möjliga användare. För att få ansluta sig till SGSI ställs höga krav på organisationens informationssäkerhet och signalskydd (både tekniska och organisatoriska lösningar). I takt med

att kommuner bygger upp signalskyddsorganisationer för att hantera kryptodator Signe kan det vara möjligt också för dessa att leva upp till krav som ställs för anslutning till SGSI.

Sala kommun är inte ansluten till SGSI men det finns planer på att bygga upp signalskyddsorganisationen för att vara förberedd ifall staten utvidgar kretsen inom SGSI till att inbegripa kommunerna.

Signalskydd⁹

Signalskydd är per definition, åtgärder som syftar till att förhindra obehörig insyn i och påverkan av telekommunikations- och IT-system med hjälp av kryptografiska metoder och övriga signalskyddsåtgärder. De flesta signalskyddssystem som är framtagna är till för att skydda uppgifter som omfattas av sekretess med hänvisning till Sveriges säkerhet, så kallade säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, när dessa ska kommuniceras. Signalskyddssystem kan även användas för att skydda säkerhetskänslig verksamhet i övrigt, exempelvis skydda förbindelser till olika typer av säkerhetskänsliga styrsystem, där felaktigt styrkommando till systemet kan få en påverkan på Sveriges säkerhet. Ofta innehåller dessa styrkommandon inga säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter men genom att få åtkomst till förbindelsen och skicka felaktiga kommandon så kan konsekvenserna innebära en påverkan på Sveriges säkerhet. Signalskyddssystem får också användas för att skydda andra skyddsvärda uppgifter.

Signalskydd används för att skydda information som omfattas av sekretess eller annan information med högt skyddsbehov. Den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och som i någon form har behov av att kommunicera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter bör i första hand välja signalskyddssystem. Om man inte vill kommunicera de krypterade uppgifterna över ett nätverk så kan exempelvis den krypterade filen som innehåller de säkerhetsskyddsklassificerade uppgifterna istället lagras på en cd. Lagringsmediet kan sedan levereras av en kurir till mottagaren eller som skickas via rekommenderad post/värdepост till mottagaren. Då får uppgifterna erforderligt skydd hela vägen samt en spårbarhet på om de kommer fram eller inte. Signalskydd är en av flera säkerhetsskyddsåtgärder som behövs för att ge ett erforderligt skydd och behöver vara en prioriterad fråga i kommunen

Konsekvenser av störningar inom IT-system och informationssäkerhet

Samhällets beroende av fungerande IT-stöd ökar. Tidigare gick det att tillfälligt återgå till manuella rutiner och arbetssätt, men digitaliseringen har nu gått så långt att fungerande IT-system allt som oftast måste ses som nödvändigt för att bedriva en verksamhet. En naturlig följd av det är att störningar i it-miljön riskerar att få allt större konsekvenser och leda till samhällsstörningar. Störningar inom IT och IT-system kan ha stor påverkan på kommunens verksamheter. IT-säkerhetshöjande åtgärder pågår i kommunen tillsammans med flertalet kontor. Ansvarig för IT säkerhet och informationssäkerhet är idag IT enheten som organisatoriskt ligger under kommunens stab.

Konsekvenser av störningar i satellitbaserade navigationssystem

Bryts signalen från GNSS är det många system och tjänster som inte kan fungera normalt. Exempel på system som kan drabbas av störningar i tjänster som tillhandahåller tid, takt och position är olika typer av styrsystem, tekniska system som används inom jordbruket, drift av elnät, kommunikationssystem, navigationssystem för transporter och utryckningsfordon samt ledningsfunktioner. Kommunens beroenden av satellitbaserade navigationssystem är inte kartlagt och därmed vet vi inte vilka konsekvenserna blir vid en störning.

---

⁹ Informationssäkerhet.se, www.informationssakerhet.se/kryptolosningar/signalskydd/vad-ar-signalskydd/ Hämtad 2023-03-16

9.1.15 VÅLDSBEJAKANDE EXTREMISM

En del verksamheter är lättare att flytta på och utrymma än andra. Svårigheter kan bli med verksamheter inom vård som äldreboende och boenden för funktionshindrade, räddningstjänsten samt vatten- och avloppsverk. Alla samhällsviktiga verksamheter som är beroende av sina lokaler för att kunna bedriva verksamheten. Där kommer också hotet om ett bristande skalskydd på fastigheter in. Svårigheten att utrymma ställer högre krav på skalskydd. Vid kriser och extraordinära händelser blir bristande rutiner, eller rutiner som inte är kända för personal, till ett hot då de anställda inte vet hur de ska agera i en viss situation. Detta kan skapa oro och rädsla bland personal. När det kommer till antagonistiska hot kan det skapa en rädsla och oro hos många som vistas i kommunens lokaler exempelvis personal, elever och äldre med flera. Social oro och ryktesspridning kan ge ökad belastning på verksamheter inom exempelvis socialtjänst. Sabotage och bilbränder skapar brist på bilar i kommunens verksamhet och utgör hot mot att andra bilar inom kommunen blir utsatta. Detta kan även bidra till rädsla hos personal och förtroendevalda om att bli utsatta för hot och våld. Blåljuspersonal som utsätts för angrepp och större konsekvenser av händelser kan innebära att delar av kommunen blir mer ansträngd exempelvis räddningstjänsten. Ett högre säkerhetsmedvetande innebär högre krav på de som anställer personal. Risk- och sårbarhetsanalys. Kommunen har ingen handlingsplan för arbetet för att förebygga extremism. Området följs upp i det lokala brottsförebyggande arbetet inom bland annat EST.

9.1.16 TERRORATTENTAT

Terrorismen kommer och går i långsamma vågor och varje våg har sitt eget utseende och ideologiskt mål. Från 1970-talet fram till 90-talet använde sig exempelvis olika vänsterorienterade terrorgrupper i stor utsträckning av metoder som flygplanskapningar och kidnappningar. Målet var ofta politiker och andra representanter för samhället. Under samma period fanns även separatistiskt motiverade terrorgrupperingar, som exempelvis den irländska republikanska armén, IRA. Den övergripande målsättningen var att separera Nordirland från Storbritannien till förmån för en enad irländsk stat. Målen för attentaten var även här olika representanter för samhället. De senaste åren har präglats av en religiös våg med jihadistisk terrorism och som främst riktar sig mot allmänheten. Gärningsmännen verkar i stor utsträckning ensamma eller i mindre grupper och det är inte ovanligt att man har radikaliserats på en mycket kort tid. Dessa gärningsmän eller grupper använder sig ofta av enkla medel och metoder, beroende på vad som är möjligt och vad som finns tillgängligt. Som till exempel att använda sig av fordon som vapen eller användning av hugg- och stickvapen. Men även användning av skjutvapen och improviserade sprängladdningar är vanligt förekommande.

I bedömningen från 2021 bedöms det sammantagna terrorhotet mot Sverige som förhöjt (3) på en femgradig skala. Inom ramen för denna hotnivå ryms att ett terrorattentat kan ske under 2021. Den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska miljön utgör de främsta terrorattentatshoten mot Sverige. Samma risker kan ses vara förknippade med terrorattentat som vid våldsbejakande extremism.

9.1.17 ANLAGD BRAND

Varför människor väljer att anlägga en brand kan bero på flera saker. Pyromani är extremt ovanligt, utan oftare handlar det om nyfikenhet, psykologiska störningar, ett rop på hjälp eller

makt och uppmärksamhet. Enligt en studie bland ungdomar om anlagda bränder uppgav de flesta att anledningen var att de ville se vad som hände eller var uttråkade, medan ett fåtal hade uppsåt att förstöra. Ofta sker bränderna på kvällar, helger eller lov. Det är vanligare att pojkar eller män anlägger bränder, men mordbrand är ett vanligt brott bland kvinnor som begår brott.

Vid anlagda bränder eller bränder som uppstår på grund av sabotage eller dylikt så står kommunen inför ytterligare hot som kan yttra sig genom exempelvis rädsla, social oro och skapandet av medborgargården som riskerar att ta lagen i egna händer. En stor brand eller flera bränder drabbar människors liv och hälsa beroende på var branden är och hur stort område som är drabbat. Personal inom räddningstjänsten som arbetar med att släcka branden utsätts för risker. Det kan uppkomma behov av att evakuera samhällen. Bränder kan påverka elförsörjning om det brinner vid ställverk eller vid stora elledningar vilket kan få allvarliga konsekvenser då samhället är beroende av elförsörjning. Konsekvenserna kan resultera i påverkan på människors liv och hälsa samt ett ökat behov av personal inom räddningstjänst samt stor belastning för Sala Heby Energi. Bränder kan orsaka ekonomiska förluster på skog, marker och fastigheter som förstörs. Allmänna kommunikationer i form av tåg kan bli inställda på grund av att solkurvor och gnistbildning orsakar brandrisk eller brand.

Kommunens behov av krisledning och tydlig uppgiftsfördelning är stor för att hantera allmänhetens behov av information, logistikbehov, samverkansbehov med andra myndigheter och aktörer samt säkerställa att den kommunala samhällsviktiga verksamheten kan fortlöpa under störda förhållanden. Kommunens skolor rapporterar inte alla tillbud som inträffar i kommunens skade- och incidentrapporteringssystem. Det gör att räddningstjänst och polis inte får reda på allt som inträffar och inte heller kan stötta skolorna fullt ut där behov föreligger. Rutiner, åtgärder och uppföljning mellan socialtjänst, skola samt enheten för säkerhet och beredskap är bristfällig. Vid anlagd brand vid skola kommer det vara svårigheter att flytta undervisning då det råder brist på lokaler. I flertalet verksamheter finns även tillagningskök, vid anlagd brand där tillagningskökens funktion slås ut finns ingen redundans för tillagning.

9.1.18 HÖJD BEREDSKAP

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde har planeringen för att kunna hantera situationer med höjd beredskap blivit allt viktigare. En särskilt känslig fas är gråzonen mellan fredstida påfrestningar och en fullt utvecklad militär konflikt. Denna situation benämns ofta skymningsläge och kan åtföljas av ett beslut att införa höjd beredskap.

Angriparen skulle troligtvis attackera civila mål och då rikta in sig mot samhällsviktig verksamhet så som elförsörjning, livsmedel och dricksvatten. Syftet skulle vara att påverka folkviljan, skada samhället, påverka svenskt agerande eller att använda svenskt territorium. God civil krisberedskapsförmåga skulle öka förmågan att skydda civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och lämna stöd till Försvarmakten och således mildra konsekvenserna. Sveriges komplexa infrastruktur är sårbar och det är troligt att det skulle utnyttjas. Samhället har många kritiska beroenden och angrepp på dessa skulle orsaka stor skada. Globala varu- och tjänsteflöden är exempelvis avgörande för samhällets funktionalitet. Livsmedelssektorn har flera beroenden och lagerhållningen är liten med utgångspunkten att varor och tjänster ska vara tillgängliga när de behövs. Elektroniska kommunikationer styr i olika utsträckning samhällets viktigaste samhällsfunktioner, så som el, värme och vatten. Viktig information lagras digitalt och ibland i andra länder, vilket ökar sårbarheten. Digitaliseringen inom offentlig sektor ökar och informations- och cybersäkerhet är eftersatt vilket gör samhället sårbart för informationspåverkan och cyberattacker från främmande makt. Kunskapen om civilt och militärt försvar har minskat hos den enskilde individen avseende eget ansvar och förmåga att hantera samhällsstörningar samt kunskap om samhällets sårbarheter.

9.2 Olyckor som skulle kunna föranleda extraordinär händelse

Kontinuitetsplaner för hur kommunen ska kunna bedriva våra samhällsviktiga verksamheter ifall verksamhetslokalerna skulle bli obrukbara på grund av till exempel bränder eller liknande finns inte överallt.

9.2.1 KONSEKVENSER PÅ SAMHÄLLET AV ETT UTSLÄPP AV FARLIGA ÄMNEN

En tänkbar konsekvens av en olycka är evakuering av kringliggande områden. Räddningstjänsten övar kontinuerligt på dessa typer av olyckor, men det kan ändå komma att påverka kommunens förmåga att utöva verksamhet i ordinarie lokaler. Räddningstjänsten ansvarar för mycket av området med kemiska och explosiva ämnen. Kommunen behöver bli bättre på att planera för inrymning av samhällsviktiga verksamheter i händelse av till exempel utsläpp av farliga ämnen samt vidareutveckla vår information till allmänheten kring Seveso-företagen. Kommunhusen ligger nära verksamhetslokaler för en av kommunens Seveso-företag och skulle kunna påverkas vid ett utsläpp på området. Mest troligt skulle det handla om inrymning vilket skulle kunna påverka andra verksamheter om man inte kan hämta barn mm från till exempel förskolan.

9.2.2 KONSEKVENSER PÅ SAMHÄLLET AV EN KÄRNTEKNISK OLYCKA

Konsekvenser av ett utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnkraftverk påverkar hela samhället och effekterna kvarstår under olika lång tid. Utsläppet kan direkt orsaka strålskador hos människor och kontaminering eller misstanke om sådan påverkar jordbruk och livsmedelproduktionen negativt. Områden kan bli obrukbara för mycket långa tider (decennier till sekel) för människor att bo, arbeta och odla eller hålla djur i. Cancerfall kan uppstå från några år till decennier efter utsläppet¹⁰.

9.3 Antagonistiska hot

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har valt att definiera antagonistiska hot på följande sätt¹¹:

Antagonistiska hot kan ses som avsiktligt illvilliga och illegala hot. De kan utgå från terrorister, irreguljära förband och organiserad brottslighet. Antagonistiska hot omfattar därmed inte bara hot om terrorism, utan även hot om sabotage och stöld. Det avgörande är medvetenheten hos den som utför eller avser att utföra en handling. Det kan handla om att skada någon utan att själv göra någon vinning, men det kan också handla om att skada någon för politisk eller ekonomisk vinning.

Kommunen har ingen handlingsplan för arbetet för att förebygga extremism. Området följs upp i det lokala brottsförebyggande arbetet inom bland annat EST.

9.3.1 KONSEKVENSER PÅ SAMHÄLLET/KOMMUNEN AV SABOTAGE

Konsekvenserna av ett sabotage beror mycket på vad det är som blir utsatt. Sabotage mot kritisk infrastruktur skulle kunna leda till allvarliga samhällsstörningar och även extraordinära händelser i kommunen. Sabotage mot kommunens verksamheter som till exempel mot

---

¹⁰ MSB, 2011. *Ett första steg mot en nationell riskbedömning*. MSB336, sid. 46.

¹¹ MSB, 2010. Antagonistiska hot mot transporter av farligt gods, sid. 7

vattenverket och dricksvattenförsörjningen skulle kunna leda till stora konsekvenser i kommunen eftersom dricksvatten är ett kritiskt beroende i många av kommunens verksamheter och i och med ansvaret kommunen har att leverera dricksvatten till medborgarna. Sabotage kan även vara anlagda bränder, skadegörelse eller cyberattacker.

9.3.2 KONSEKVENSER PÅ KOMMUNEN AV PÅGÅENDE DÖDLIGT VÅLD (PDV)

Konsekvenser i kommunen av väpnade attentat kommer att vara stora, både för den drabbade verksamheten, kommunen i övrigt och hos allmänheten. Informationstrycket på kommunen skulle inledningsvis bli enormt. Centrala aktörer på krisberedskapssystemets nationella nivå skulle vilja ha information om vad som pågår och vilka åtgärder som satts in. På den drabbade orten förväntas kommunen att vidta åtgärder bland annat genom att aktivera både krisstab och central krisledning/krisledningsnämnd. Medier och allmänhet skulle kontakta kommunen med frågor och krav rörande kommunens agerande. Kommunal verksamhet utan direkt relevans för olyckshanteringen skulle behöva nedprioriteras.

Hantering av pågående dödligt våld, PDV, pågår till viss del inom kommunens verksamheter. Ett par utbildningsinsatser har genomförts genom åren men det finns inget systematiskt arbetet kring PDV. En anledning till avsaknaden av systematiskt säkerhetsarbete med bland annat PDV är att det inte finns en utpekad funktion som ansvarar för det övergripande säkerhetsområdet inom kommunen.

10 HÖJD BEREDSKAP

10.1 Totalförsvaret¹²

Totalförsvaret är enligt lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap "verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig". Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar)¹³. Det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet.

10.2 Civilt försvar¹⁴

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och då ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar. Civilbefolkningen ska värnas genom att det civila försvaret bereder skydd, räddar nödlidande och ombesörjer vård. De viktigaste samhällsfunktionerna ska säkerställas och nödvändig försörjning upprätthållas. Försvarsviljan hos befolkningen ska stärkas och motståndskraften mot externa påtryckningar som hotar Sveriges handlingsfrihet och rätt till självbestämmande upprätthållas. Detta uppnås bland annat genom ett starkt psykologiskt försvar.

10.2.1 MÅLET FÖR DET CIVILA FÖRSVARET

Målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan

---

¹² Totalförsvaret 2021-2025, prop. 2020/21-130. Sidan 86.

¹³ Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap 1 §.

¹⁴ Totalförsvaret 2021-2025, prop. 2020/21-130. Sidan 86.

Risk- och sårbarhetsanalys
Kommunstyrelsen

SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Civil beredskap¹⁵ är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Det civila försvaret och krisberedskapen ska förstärka varandra i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser. Den yttersta krisen, det vill säga ett väpnat angrepp, är dimensionerande för den civila beredskapen.

Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda Sverige på alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada samhället. Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden:

- människors liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet,
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter,
- miljö och ekonomiska värden,
- nationell suveränitet.

10.2.2 KOMMUNENS ARBETE INOM CIVIL BEREDSKAP

Kommunen har en beredskapssamordnare som på heltid arbetar med civil beredskap i kommunen. Området är under stark utveckling och sannolikheten att mer krav kommer att ställas på kommunerna är mycket hög. Det finns många lagkrav på kommunerna inom civil beredskap som kommunen inte har arbetat med under lång tid eftersom man från statligt håll under lång tid inte ansett att kommunerna behöver arbeta med frågorna så mycket kan anses som eftersatt och prioriteringar av vad som måste ska göras sker hela tiden. Kommunens beredskapssamordnare samarbetar i hög grad med länsstyrelsen och andra kommuner för att få stöd och samarbeta inom området. Nämnder, förvaltningarna och verksamheterna kommer att behöva ta ett större ansvar för arbetet med civil beredskap inom sina ansvarsområden. Varje verksamhet kommer att behöva arbeta med kontinuitetsplaner för sina förhållanden riktade mot deras kritiska beroenden.

10.2.2.1 Kommuners och regioners grundläggande beredskapsansvar ska utredas

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att utreda beredskapsansvaret hos kommuner och regioner vid kris eller krig. Uppdraget är att titta på vilket grundläggande beredskapsansvar som kommuner och regioner bör ha inför och under fredstida kriser och vid höjd beredskap. I arbetet ingår att se över den nuvarande regleringen i lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Uppdraget ska redovisas till Försvarsdepartementet senast den 29 mars 2024.

---

¹⁵ Msb.se, <https://www.msb.se/sv/arnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/det-svenska-civila-beredskapssystemet/> Hämtad 2022-12-20

Utredaren ska bland annat göra följande:

- Kartlägga och analysera vilket grundläggande ansvar och huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha inför och under fredstida kriser och höjd beredskap, och på grundval av det föreslå en mera ändamålsenlig och utförlig reglering än den nuvarande om kommuners och regioners grundläggande beredskap.
- Analysera om det finns skäl att förändra regleringen om krisledningsnämnder i kommuner och regioner under extraordinära händelser i fredstid, eller regleringen om ledningsansvar hos dessa under höjd beredskap, och vid behov föreslå förändringar.
- Analysera ändamålsenligheten och effektiviteten i den nuvarande ordningen för statens styrning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap, och vid behov föreslå förändringar.
- Analysera om det finns ett påtagligt behov av att till någon del förändra de övergripande principerna och regleringen om kostnadsfördelning mellan å ena sidan staten och å andra sidan kommuner och regioner i fråga om kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap, och vid behov föreslå förändringar.
- Lämna nödvändiga författningsförslag.

10.3 Höjd beredskap¹⁶

Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Det är regeringen som beslutar om skärpt eller högsta beredskap om Sverige är i krigsfara eller det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara. Vid höjd beredskap ska kommunen vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal och användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under rådande förhållanden ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

10.3.1 KONSEKVENSER AV HÖJD BEREDSKAP FÖR SALA KOMMUN

Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. En beredskapshöjning är ett sätt att snabbt ställa om det fredstida samhällets administration och organisation till en som är anpassad för och fungerande i krig och krigsfara. Beslutet om höjd beredskap kan gälla endast i en del av landet eller en viss verksamhet¹⁷.

Högsta beredskap råder om Sverige är i krig. Annars beslutar regeringen om höjd beredskap om:

- Sverige i krigsfara, eller

---

¹⁶ Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap 3 §.

¹⁷ Crismart (2021), *Förutsättningar för krisberedskap och totalförsvaret i Sverige*, sid. 42-43

- det råder utomordentliga förhållanden på grund av krig utanför Sveriges gränser eller att Sverige varit i krig eller krigsfara.

Vid höjd beredskap ska bevakningsansvariga myndigheter vidta åtgärder enligt krisberedskapsförordningen. Vid höjd beredskap ska kommuner och landsting vidta åtgärder enligt LEH och övergå till krigsorganisation. Regeringen fattar beslut om vilka särskilda lagar som ska träda i kraft vid beredskapshöjningen. Beredskapslarm innebär order till den som är krigsplacerad inom totalförsvaret enligt lagen om totalförsvarsplikt eller på annan grund att omedelbart inställa sig till tjänstgöring enligt krigsplaceringsorder eller motsvarande handling. Beredskapslarm innebär också att egendom som tagits ut i fredstid med stöd av förordningen (1992:391) om uttagning av egendom för totalförsvarets behov omedelbart ska tillhandahållas i enlighet med tidigare lämnade uttagningsbesked (30 §). Vid beredskapslarm ska kommuner och landsting samt de trossamfund och andra enskilda organisationer samt de näringsidkare som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig övergå till krigsorganisation (26 §).

All samhällsviktig verksamhet inom kommunen blir en viktig del inom totalförsvaret under högsta beredskap. Sala kommun har idag inte förmåga eller operabel kapacitet att möta de utmaningar som skulle innebära vid höjd beredskap, mognadsgrad, duglighet och kunskapsnivå hos de anställda bedöms vara generellt låg. Krisorganisationen är enbart påbörjad av beredskapssamordnare men inte ideologiserad eller samverkad/förankrad med förvaltning eller chefer pga. avsaknad av systematiskt arbete gällande krisberedskap.

10.3.2 KOMMUNENS ANSVAR INFÖR HÖJD BEREDSKAP

Kommunen ska enligt lag, och förordning, vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser)¹⁸. Dessa planer ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Bland annat ska kommunens krigsorganisation och dess bemanning framgå av planerna.

10.3.3 KOMMUNENS KRIGSORGANISATION¹⁹

Krigsorganisering innebär att viktiga verksamheter ställs om från fredstida inriktning, reglering och organisering till höjd beredskap och inriktning på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret. Krisledning och organisering sker vid allvarliga händelser och störningar utifrån ansvars-, likhets- och närhetsprinciperna. Denna typ av organisering är vanligen fullt användbar för att möta händelser som kan hanteras lokalt och regionalt, dvs. den typ av händelser som inte behöver ett centraliserat beslutsfattande. Vid höjd beredskap ställs andra krav på organiseringen av samhällets verksamhet, bl.a. träder andra författningar i kraft, verksamheters fokus skiftas och nationella prioriteringar måste

---

¹⁸ Lag (2006:544) om kommuner och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 3 kap. 1§ samt Förordning (2006:637) om kommuner och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 4-5 §§.

¹⁹ FOI, Krigsorganisering och resursförstärkning i det civila försvaret. FOI MEMO 5202, sid. 14

kunna göras. MSB har konstaterat att detta regelverk "ger andra förutsättningar för ledning, samordning och beslut än det regelverk som gäller för fredstida kriser"²⁰.

Vid höjd beredskap ska kommuner och landsting, enligt lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap, vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret (7 §). I lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap finns bestämmelser om vilka åtgärder kommuner och landsting ska vidta vid höjd beredskap. Vid högsta beredskap ska kommuner och landsting övergå till krigsorganisation.

10.3.4 VILKA VERKSAMHETER SKA BEDRIVAS, INTE BEDRIVAS OCH SOM KAN TILLKOMMA

Kommunen behöver inventera alla verksamheter för att sammanställa vilka verksamheter som är samhällsviktiga, styrs av lagkrav samt kan prioriteras bort under höjd beredskap. Kommunen behöver även identifiera verksamheter som kan tillkomma under höjd beredskap. Detta görs som en del av arbetet med kommunens krigsorganisation. Inventeringen av kommunens verksamheter påbörjades under hösten 2022 och man planerar att slutföra arbetet under 2025.

10.3.5 KRIGSORGANISATIONENS BEMANNING

Kommunens krigsorganisation behöver bemannas för att kunna bedriva all samhällsverksamhet inom totalförsvaret. För att säkerställa bemanningen av kommunens krigsorganisation och särskilt ha kännedom om personalens disponibilitet att tjänstgöra i kommunens verksamheter bör disponibilitetskontroller av personalen genomföras med jämna mellanrum eftersom det hela tiden tillkommer och försvinner personal från kommunens verksamheter. Disponibilitetskontroller genomförs minst två gånger per år där personallistor med all fast anställd personal i kommunen samt kommunalteknikförbundet skickas in till Plikt- och provningsverket.

10.3.5.1 Krigsplacering i kommunen

Att vara krigsplacerad med stöd av anställningsavtalet eller med stöd av allmän tjänsteplikt innebär att en person är ianspråktagen av kommunen, eller en annan aktör inom totalförsvaret, för att tjänstgöra under höjd beredskap. En krigsplacering i kommunen betyder i praktiken att man spärrar personalens disponibilitet i Plikt- och provningsverkets register, det vill säga kommunen låser dem för att de inte ska vara tillgängliga för andra myndigheter eller organisationer och kunna få andra arbetsuppgifter inom totalförsvaret. Skyldigheten att tjänstgöra inträder först när regeringen beslutar

---

²⁰ FOI, Krigsorganisering och resursförstärkning i det civila försvaret. FOI MEMO 5202, sid. 13

om höjd beredskap. Ingen individ kan ha mer än en krigsplacering och tanken är att personen ska vara krigsplacerad i den verksamhet där den gör störst nytta för totalförsvaret²¹. En krigsplacering av en anställd har inte någon direkt rättsverkan och medför inte några skyldigheter för den enskilda i fred. Skyldigheten att tjänstgöra enligt krigsplaceringen aktualiseras först vid höjd beredskap.

Vid en disponibilitetskontroll tas en nulägesbild över personallistan där man ser vilka personer som är disponibla för kommunen och vilka som är ianspråktagna av andra organisationer till exempel en krigsplacering inom Försvarmakten. Eftersom kommunens personal i huvudsak finns inom samhällsviktiga verksamheter som även ska bedrivas under höjd beredskap är planen att all fast anställd personal krigsplaceras inom kommunen. Tanken är att man i första hand placeras vid sin ordinarie arbetsplats men att man vid behov kan omplaceras inom kommunen för att göra så stor nytta som möjligt för totalförsvaret. Har personer anställda i kommunen önskemål att hellre delta inom hemvärnet eller annan försvarsverksamhet under höjd beredskap ska detta i huvudsak accepteras och personen i fråga inte krigsplaceras i kommunorganisationen. Personal med en krigsplacering inom Försvarmakten kommer i stort sett aldrig att begäras att flytta sin krigsplacering till kommunen.

10.3.6 KOMMUNENS ANSVAR UNDER HÖJD BEREDSKAP

En utgångspunkt för kommunens ansvar under höjd beredskap är ansvarsprincipen i krisberedskapssystemet. Det vill säga att den aktör som har ett ansvar under normala förhållanden behåller ansvaret under en kris och vid höjd beredskap. De lagar som reglerar kommunens ansvar i fredstid gäller som regel därmed också under höjd beredskap. Det finns även reglering som ställer upp särskilda uppdrag och förutsättningar för kommunerna inför och under höjd beredskap. MSB har tagit fram en sammanställning över vilka regler som är tillämpliga för kommunen under höjd beredskap som är en bilaga till vägledningen för krigsorganisation och krigsplacering²².

Det är kommunstyrelsen som ansvarar för ledningen av det civila försvaret på lokal nivå, det vill säga all verksamhet som kommunen ska bedriva under höjd beredskap. Kommunstyrelsen ska leda både kommunens egen verksamhet och verka för att olika aktörers verksamhet i kommunen samordnas enligt det geografiska områdesansvaret. Ledning behöver även ske på olika nivåer både övergripande i kommunen samt i de olika kommunala verksamheterna. Ledningsfunktionerna behöver vara dimensionerade för att kunna fungera under flera månader. Detta ställer krav på uthållighet och på att man säkerställer att det finns ersättare till viktiga befattningar²³.

---

²¹ MSB.se, www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/krigsorganisation-och-krigsplacering/ Hämtad 2023-01-20.

²² MSB, Rätt man på rätt plats, sid. 67-99

²³ MSB, Rätt man på rätt plats, sid. 21-23.

10.3.7 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR FÖR TOTALFÖRSVARSPLANERINGEN OCH KOMMUNENS KRIGSORGANISATION

Handlingskraft presenterar grundläggande antaganden som kan anses vara särskilt grundläggande i totalförsvarsplaneringen. Bland annat belyser man vilka konsekvenser ett väpnat angrepp för får de viktigaste samhällsfunktionerna. Dessa är:

- Energiförsörjning
- Transporter
- Elektroniska kommunikationer och post
- Information
- Livsmedel och dricksvatten
- Finansiella tjänster
- Hälso- och sjukvård samt omsorg
- Ordning och säkerhet
- Skydd av civilbefolkningen

10.3.8 FOKUSOMRÅDEN FÖR ATT ÖKA FÖRMÅGAN INOM TOTALFÖRSVARET²⁴

I Handlingskraft bedömer Försvarmakten och MSB att ett antal områden som initialt bör prioriteras i totalförsvarsplaneringen för att öka förmågan och bidra till att uppnå det övergripande målet för totalförsvaret.

Dessa är:

- Beredskapsplaner och krigsorganisation
- Ledning och samverkan
- Försörjningsberedskap
- Ge och ta emot stöd
- Försvarsvilja
- Stärkt informations- och cybersäkerhet

Till dessa fokusområden finns delmål uppställda.

Beredskapsplaner och krigsorganisation, delmål:

1. Det finns dokumenterade och övade beredskapsplaner.
2. Det finns planering för omställning till krigsorganisation.
3. Det finns principer för prioritering av gränssättande resurser inom eget ansvarsområde och behov av samverkan är identifierad.

Ledning och samverkan, delmål:

1. Det finns förmåga att upprätta och dela information om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom respektive ansvarsområde samt om

---

²⁴ Handlingskraft, sidor 21-24.

- vidtagna och planerade åtgärder till relevanta myndigheter samt som beslutsunderlag till regeringen.
2. Det finns förmåga till ledning, samverkan och koordinering mellan det militära och civila försvaret.
  3. Det finns förstärkt förmåga (personal, materiel och utbildning) till säker och robust kommunikation av säkerhetskyddsklassificerad information.
  4. Det finns alternativa och/eller skyddade ledningsplatser.

Försörjningsberedskap, delmål:

1. Verksamheter som upprätthåller försörjningsförmåga är identifierade och försörjningskrav definierade.
2. Företag som är viktiga för totalförsvaret är identifierade.
3. Det offentliga och näringslivet samverkar när det gäller försörjningsfrågor.

Ge och ta emot stöd, delmål:

1. Det finns förmåga att ge och ta emot militärt och civilt stöd från andra länder och organisationer. Det civila försvaret utvecklar praktiska och logistiska arrangemang till stöd för militära verksamheter.
2. Under perioden genomförs gemensam militär planering med Finland vilket även genererar behov av stöd från det civila försvaret.
3. Under perioden genomförs samordnad militär planering med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato vilket även genererar behov av stöd från det civila försvaret.

Försvarsvilja, delmål:

1. Aktörerna har, inom eget ansvarsområde, bidragit med kunskap och utbildning (totalförsvarsupplysning) till relevanta samhällsaktörer och till allmänheten om hur den egna verksamheten bidrar till försvaret av Sverige.
2. Aktörerna har utarbetat en kommunikationsstrategi med tillhörande handlingsplan inom eget ansvarsområde i syfte att stärka försvarsviljan.
3. Aktörerna har påbörjat arbetet med att bygga upp och öva förmågan att genomföra koordinerad kommunikation i samverkan med såväl det civila som det militära försvaret.

Stärkt informations- och cybersäkerhet, delmål:

1. Totalförsvarets behov omhändertas i aktörernas systematiska informations- och cybersäkerhetsarbete och lägstanivån har höjts. Det finns dokumenterade och övade planer för att säkerställa tillräcklig kontinuitet ur ett totalförsvarsperspektiv.
2. Informationssystem som upprätthåller verksamheter och kritiska resurser för det militära och det civila försvaret samt för viktiga samhällsfunktioner är identifierade.
3. Det finns rutiner att på förfrågan under höjd beredskap kunna förmedla status för ovanstående informationssystem som underlag till det militära och civila försvarets cyberlägesbilder.
4. Det finns förmåga att upprätta cyberlägesbilder på regional- och sektors nivå som underlag till det militära och civila försvarets cyberlägesbilder.

10.3.9 ARBETE INOM U-SAM MED FOKUSOMRÅDENA ENLIGT HANDLINGSKRAFT

Flera av målen och delmålen kommer att vara fokus för arbetet inom CF-arbetsgruppen i U-Sam under 2023 och framåt. Kommunen kommer framöver att arbeta med alla målen i Handlingskraft men tre av målen kommer att prioriteras före de andra till att börja med:

- Beredskapsplaner och krigsorganisation
- Ledning och samverkan
- Försörjningsberedskap

Sala kommun har arbetat om dokumentet handlingskraft till en lokal version där tanken är att utgå från Försvarmakten och MSBs Inriktning dock utifrån lokala behov och förutsättningar.

10.3.10 TIB (TJÄNSTEMAN I BEREDSKAP)

Sala kommun har en TIB-funktion året runt varje timme på dygnet som ska ta emot larm och information om allvarlig händelse har inträffat som kan påverka den kommunala verksamheten, personalen eller kommunala anläggningar alternativt övrig påverkan i det geografiska området.

TIB ska bedriva omvärldsbevakning för att få tidig förvarning som exempelvis väderprognos, enklare nyhetsbevakning och sociala medier.

En första bedömning av händelsen ska hanteras av TIB samt eventuellt vidare åtgärder.

Behov finns av att se över och utveckla rutiner och metodstöd, utbildning, övning samt krisplan av operativ karaktär.

Delmål

1. Det finns en implementerad rutin för TIB.
2. Det finns ett metodstöd för incident/extra ordinär händelse.
3. Det finns en särskild upprättad utbildning och ett repetitionsstöd.
4. Det har skapats ett underlag för utvärdering av incident/extraordinär händelse.

10.3.11 BEREDSKAPSPLANER OCH KRIGSORGANISATION

Det behövs förmåga att ställa om samhället till krigsförhållanden genom effektiv användning av tillgängliga personella och materiella resurser. Vid behov av utökade personella resurser bör alla möjligheter nyttjas, som till exempel avtal med frivilliga försvarsorganisationer. Beredskapslagstiftningen behöver vara tydlig, aktuell och fullständig så att den understödjer de behov som det moderna totalförsvaret har. Det behöver även finnas planering för den verksamhet som ska bedrivas och den organisation som ska intas vid höjd beredskap, inklusive principer för personalförsörjning och krigsplacering av personal som behövs.

Delmål

1. Det finns dokumenterade och övade beredskapsplaner.

2. Det finns planering för omställning till krigsorganisation och krigsplacering av personella resurser är genomförd.
3. Det finns kunskap för prioritering av gränssättande resurser inom eget ansvarsområde.
4. Behov av samverkan är identifierad.

10.3.12 UTVECKLA OCH SAMORDNA METODER FÖR LEDNING OCH SAMVERKAN VID HÖJD BEREDSKAP

En nationell samordning behöver utvecklas för kunskapsutbyte och anskaffning av materiel för ledningsplatser. Det behöver säkerställas att det finns lagligt stöd för att dela sekretessbelagda uppgifter med berörda aktörer i den utsträckning som är nödvändig.

Förmågan till ledning och samverkan behöver stärkas på lokal nivå och ska inkludera kriskommunikation och utveckling av stabsarbete i sin helhet.

Delmål

1. Det finns förmåga att upprätta och dela informationen om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom respektive ansvarsområde samt de vidtagna och planerade åtgärderna till relevanta myndigheter.
2. Det finns förmåga till ledning, samverkan och koordinering kommunen och involverade aktörer.
3. Det finns starkt förmåga (personal, material och utbildning) till säker och robust kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerad information.
4. Det finns alternativa och/eller skyddade ledningsplatser.

10.3.13 FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAP

Samhällets grundläggande robusthet och dess förmåga att motstå fredstida kriser bidrar till den krigsavhållande effekten i totalförsvaret.

Försörjningsberedskapen behöver utvecklas och näringslivet bör i ökad utsträckning delta i arbetet med att säkerställa försörjningen. Detta kräver att verksamhet som upprätthåller försörjningsförmåga identifieras och omhändertas i beredskapsplaneringen samt att lokala avtal för försörjningsberedskap upprättas.

För att omhändertagandet av försörjningsberedskapen ska vara av god kvalitet krävs ett tydligt flöde av anskaffning, lagerhållning och förbrukning. En rutin gällande beredskapstillgångar ska finnas i Sala kommun innan anskaffning sker.

Länsstyrelsen som besitter samordningsansvar ska underrättas med aktuella inventeringslistor årligen för sammanställning av de totala materiella tillgångarna för länet.

Delmål

1. Verksamheter som upprätthåller försörjningsförmåga är identifierade och försörjningskrav definierade.
2. Företagsverksamheter som är viktiga för totalförsvaret är identifierade.
3. Det offentliga och näringslivet samverkar när det gäller försörjningsfrågor.
4. Det finns en god förståelse och insikt i förnödenhetsförsörjning och dess funktion.
5. Livsmedelsförsörjning och krismeny är upprättad för delar av invånare i Sala kommun för en begränsad period.
6. Fastställd rutin gällande beredskapstillgångar ska vara tillgänglig.

10.3.14 GE OCH TA EMOT STÖD

Sala ska kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd för att kunna agera tillsammans och samordnat i händelse av höjd beredskap eller extra ordinär händelse så kallat värdlandsstöd (Host Nation Support)

En grundläggande förutsättning för detta är en rättslig reglering som anger under vilka omständigheter militärt och civilt stöd kan tas emot. Nödvändiga avtal behöver även finnas på plats med frivilligorganisationer och civila aktörer.

Delmål:

1. Det finns förutsättningar för att samverka och upprätta nödvändiga avtal med värdlandsstöd.
2. Frivilligorganisationer får förutsättningar att samverka tillsammans och enskilt med kommunen för att uppnå högsta möjliga förmåga.
3. Det finns upprättade samlingsplatser för inblandade aktörer.
4. Det finns relevant information och stöd till aktörer som stödjer Sala kommun.

10.3.15 FÖRSVARSVILJA

En stark försvarsvilja hos befolkningen är en förutsättning för ett robust totalförsvaret. Samtliga aktörer inom totalförsvaret behöver bidra till att både stärka försvarsviljan i fredstid och att bibehålla den då den utmanas. Den breda och komplexa hotbilden, bestående av till exempel påverkansoperationer, cyberattacker och sabotage, syftar bland annat till att påverka befolkningens försvarsvilja.

Den enskildes eget ansvarstagande och beredskap samt acceptans för en avsevärt lägre nivå av samhällsservice utgör en central del i att motstå och lindra konsekvenser av allvarliga samhällsstörningar.

Som ett led i att bibehålla och stärka försvarsviljan behöver totalförsvarets aktörer se till att befolkningen har kunskap om hotbilden och behovet av den enskilda individens beredskap.

Kunskap, förtroende och vilja är grundläggande faktorer för att i säkerhetspolitisk kris och vid väpnat angrepp upprätthålla den samlade försvarsförmågan. Bakgrunden till varför vi stärker försvaret av Sverige, vad ett stärkt försvar innebär i form av förmågor och att det vi försvarar är vår demokrati, frihet, trygghet och självständighet behöver därför kommuniceras.

Delmål

1. Sala kommun har, inom eget ansvarsområde, bidragit eller tagit del av kunskap och utbildning (totalförsvarsupplysning) till relevanta samhällsaktörer och till allmänheten om hur den egna verksamheten bidrar till försvaret av Sverige.
2. Sala kommun har utarbetat en kommunikationsstrategi med tillhörande handlingsplan inom eget ansvarsområde i syfte att stärka försvarsviljan.
3. Sala kommun har påbörjat arbetet med att bygga upp och öva förmågan att genomföra koordinerad kommunikation samverkan med såväl det civila som det militära försvaret.

10.3.16 STÄRKT INFORMATIONS- OCH CYBERSÄKERHET

Begreppet informationssystem avser här alla typer av digitala system och inkluderar bland annat elektroniska kommunikationstjänster samt digitala eller uppkopplade styr- och reglersystem. För att möta ett väpnat angrepp, genomföra mobilisering eller möta hybrida hot under höjd beredskap behöver Sala kommun ha en tillräcklig nivå av informations- och cybersäkerhet. Detta gäller både för funktioner i det civila samhället som Försvarsmakten är beroende av för att möta ett väpnat angrepp och för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner i händelse av höjd beredskap. Det systematiska arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver stärkas ytterligare, bland annat avseende ökad rapportering av IT-incidenter till MSB samt anmälan vid säkerhetsshotande händelser och verksamhet till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Informations- och cybersäkerhetsperspektivet ska beaktas redan i anskaffningsfasen av exempelvis nätverk och IT-system.

Sala kommun har i uppgift att i fred och krig kunna förstärka skyddet av samhällskritiska funktioner. För att effektivare kunna genomföra en sådan förstärkning inom cyberdomänen krävs, utöver tillräcklig säkerhetsnivå, att tekniska och administrativa förberedelser genomförs redan innan höjd beredskap.

Delmål

1. Totalförsvarets behov omhändertas i aktörernas systematiska informations och cybersäkerhetsarbete och lägstanivån har höjts. Det finns dokumenterade och övade planer för att säkerställa tillräcklig kontinuitet ur ett totalförsvarsperspektiv.
2. Informationssystem som upprätthåller verksamheter och kritiska resurser för det militära och det civila försvaret samt för viktiga samhällsfunktioner är identifierade.
3. Det finns rutiner att på förfrågan under höjd beredskap kunna förmedla status för ovanstående informationssystem som underlag till det militära och civila försvarets cyberlägesbilder.

10.3.17 ATT MÖTA INFORMATIONSPÅVERKAN

Det försämrade omvärldsläget aktualiserar behovet av att öka kunskapen om hur kommuner identifierar, förstår och möter informationspåverkan. Påverkanskampanjer har blivit allt mer sofistikerade och används såväl i fredstid som i kris och krig. Informationspåverkan kan nyttja samhällets sårbarhet och att utmana samhällets funktionalitet, våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter, ytterst liv och hälsa. Det ska finnas ett tydligt grundläggande arbete att möta informationspåverkan för att värna om den fria debatten, fri opinionsbildning och yttrandefrihet i det demokratiska samtalet.

Delmål

1. Att det finns en god insikt om informationspåverkan och hur informationspåverkan nyttjar samhällets sårbarheter.
2. Det finns kunskap om att identifiera och dokumentera informationspåverkanskampanjer.
3. Det finns resurser för att möta informationspåverkan och kommunen är beredd att omhänderta dessa alternativt veta vart stöd kan inhämtas.

10.3.18 KOMMUNIKATION OCH SAMBAND

Kommunikation är en grundpelare vid samhällsstörning och extra ordinära händelser för att nå ut med information både internt och externt. Om Sverige hamnar i en beväpnad konflikt är sannolikheten stor att våra vanliga kanaler som normalt används för att kommunicera ej är tillgängliga eller ur funktion.

Både MSB och Försvarsmakten bedömer att den hotbild som finns idag mot Sverige är mer komplex och diffus än tidigare. Gränsdragningen mellan fred och krig är inte lika tydlig och detta oklara tillstånd kallas ofta gråzon. Det kan också vara svårt att avgöra om medvetna antagonistiska handlingar ligger bakom olika händelser eller störningar som påtagligt påverkar samhällets funktion.

Verktyg i gråzonen som kan användas för att påverka Sveriges intressen, handlingsfrihet, förmågor och agerande, kan till exempel vara påtryckningar, spridning av desinformation, sanktioner, sabotage, underrättelseverksamhet, terrorhandlingar, infiltration, cyberattacker eller påverkansoperationer. Dessa kan kombineras på olika sätt och användas öppet eller dolt.

Sannolikheten att kommunikation och samband är hotad i en gråzon är hög och därmed måste det finnas redundans för kriskommunikation samt alternativa sambandsmedel.

Det är av stor vikt att utveckla och utbilda flera personella resurser och för att upprätthålla informationsflöde mellan aktörer samt till medborgare både vid extra ordinär händelse, typfall 5 samt väpnad konflikt med alternativa sambandsmedel som ej är beroende av el eller uppkoppling.

Delmål

1. Det finns tydliga riktlinjer för kriskommunikation.
2. Kriskommunikation är övad och utbildad.
3. Det finns alternativa sambandsmedel tillgängliga för Sala kommun samt avtalade aktörer.
4. Det finns möjlighet upprättade kommunikationscenter utanför ordinarie arbetsplats.

10.3.19 AVALUTNINGSVIS

Säkerheten och det politiska läget runtomkring Sverige kan förändras snabbt. Regeringen bedömer i dagsläget att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas och att landet måste förbereda sig på att en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt i närområdet kan inträffa. En viktig uppgift är att förhindra att Sverige överhuvudtaget hamnar i en väpnad konflikt. Totalförsvaret, där Sveriges kommuner är en del, ska vara så starkt att andra väljer att inte ens försöka anfalla eller utnyttja Sverige. Tillsammans med andra aktörer och självklart Försvarmakten ska vi skapa en uthållighet och robusthet som vi kallar tröskeffekt. Sala kommun är en del av totalförsvaret och därför åligger det kommunen att utveckla vår förmåga att omhänderta hot och händelser av olika karaktär där ledordet "tillsammans för varandra" ska genomsyra vår förmågeutveckling med frivilligorganisationer och näringslivet.

10.3.20 GRÅZONSPROBLEMATIK

Gråzon brukar förstås som ett tillstånd mellan fred och krig. Gråzonsproblematik orsakas av ett antal kombinerade antagonistiska aktiviteter som angriparen avser inte ska uppfattas som krigföring. Aktiviteterna kan exempelvis utgöras av politisk påverkan, manipulering av marknader, desinformation, informationspåverkan, stöd till ytterlighetsrörelser, maktdemonstrationer, illegal underrättelseinhämtning, hot och påtryckningar mot beslutsfattare, cyberangrepp och fysiska sabotage.

Att basera antagonistiska aktiviteter på gråzonsstrategi är inget nytt fenomen men dess aktualitet kan anses ha ökat, inte minst eftersom en sådan strategi underlättas av den informationsteknologiska utvecklingen men också för att ickemilitära medel har getts ökad betydelse i ryskt strategiskt tänkande. Ett syfte med att använda gråzonsstrategi i en konfliktsituation, istället för militärt våld, är att vinna fördelar och uppnå politiska mål utan att mötas av eskalering och starka motåtgärder.

Gråzonsproblematik och hybrida hot kan särskiljas genom att en angripare som agerar i gråzon utnyttjar de sårbarheter som finns i samhället för att skapa osäkerhet och samtidigt undvika en eskalerad konflikt. Hybrida hot är de verktyg som antagonisten använder för att uppnå dessa mål. Antagonisten försöker att sänka försvarsförmågan och den politiska handlingskraften utan att använda militära medel. Syftet kan också vara att testa, öva eller demonstrera vissa förmågor, eller att aktiviteterna utgör krigsförberedande åtgärder. Det finns många alternativa tolkningar av vad gråzon innebär. Ett besläktat begrepp är hybridkrigföring.

Om gråzonsbegreppet ska vara användbart i ett totalförsvarssammanhang krävs tydliga avgränsningar, exempelvis endast de aktiviteter som den kvalificerade statlige antagonisten genomför, eller ligger bakom via ombud, och som medför en sammantagen påtaglig samhällspåverkan. Gråzonen innebär en rad utmaningar för krisberedskapen och totalförsvaret. Det civila försvarets särskilda regelverk aktiveras först vid höjd beredskap. Krisberedskapens aktörer, tillika det civila försvarets, måste därmed planera för att kunna hantera gråzon både med fredstida regelverk och regelverk för höjd beredskap.

Att möta gråzonshot handlar i första hand om att utveckla icke-militära motmedel. Ett sådant motmedel är att stärka förmågan att upprätthålla samhällets funktionalitet, vilket inte minst gäller energiförsörjningen. Robustare försörjningssystem ger ökad motståndskraft och höjer tröskeln för angrepp av såväl militär- som gråzonskaraktär. Detta kräver ökad förståelse om samhällsfunktioners sårbarheter genom fördjupad sektorskunskap. Vidare krävs både samordning inom sektorer och sektorsövergripande samverkan för att etablera en fungerande krishantering och för att kunna lösa det civila försvarets uppgifter. För att samverkan ska kunna få effekt måste den ske mellan aktörer med beslutsmandat, vilket i sin tur kräver i att sektorsansvaret tydliggörs.

Energi kan fungera som antingen ett mål eller ett medel i en konfliktsituation, exempelvis som mål för sabotage och cyberangrepp för att störa energiförsörjningen i sig eller som ett medel för politisk påverkan och utpressning. De internationella energimarknadernas karaktär, liksom de övergripande marknadsprinciperna, medför viss robusthet men också vissa sårbarheter. Sårbarheterna handlar bl.a. om ägandeförhållanden som kan ge en fientlig stat inflytande över infrastruktur och produktionsresurser samt att underleverantörsberoendet inom energisektorn kan medföra vissa säkerhetsrisker, exempelvis att känslig information sprids eller att verksamheter infiltreras. Det är dock svårt att avgöra om ett visst agerande på energimarknaden handlar om vanlig marknadskonkurrens eller om det finns ett underliggande syfte som en fientlig stat står bakom. Digitaliseringen i energisektorn kan medföra vissa sårbarheter men även om cyberangrepp respektive fysiska sabotage är gråzonshot av olika karaktär får de liknande effekter i termer av störningar och avbrott om de realiserar. Exempel på konkreta hot är intrång i informations-, drift- och styrsystem, samt infiltration, insiders, kartläggning av nyckelpersonal, förberedelse för sabotage och annan underrättelseinhämtning. Utformandet av strategier och åtgärder inom energiområdet som syftar till att hantera gråzonsproblematik bör ske integrerat med motsvarande planering för såväl fredstida krisberedskap som totalförsvaret i höjd beredskap och krig. Det handlar således om att sträva efter en robustare energiförsörjning för hela hotskalan.

10.3.21 PANDEMI

Pandemi uppstår när en smittsam sjukdom på mycket kort tid sprids över flera länder. Stannar sjukdomen inom det land där den uppstod är det istället en epidemi. Sedan 1900-talets början har flera pandemier ägt rum, bland annat Spanska sjukan, Hong Kong-influensan, asiaten, Fågelinfluensan, A(H1N1) den så kallade svininfluensan som inträffade 2009 och nu senast Covid-19 pandemin. Ingen av dessa pandemier har varit den andra lik och nya pandemier anses oundvikliga. Pandemierna som ägt rum har skiljts sig åt vad gäller dödlighet, påverkan på åldersgrupper och

konsekvensen för samhället i stort. Influensapandemier drabbar ofta en yngre del av befolkningen eftersom den äldre befolkningen i många fall har ett visst skydd sedan tidigare infektioner medan Covid-19 istället främst drabbade de äldre.

Konsekvenserna av en pandemi kan vara svåra att förutse då de bland annat beror på vilken sjukdom det rör sig om. Dödsfall kan inte uteslutas, men de är svåra att förutse.

Samhället kan starkt påverkas av utbredd sjukskrivning och vård av sjukt barn. Personalfrånvaro inom samhällsviktiga verksamheter kan orsaka störningar i samhällets funktionalitet. Det kommer till exempel att märkas stort inom transport, finansiella tjänster så som kontanthantering och värdetransporter, livsmedelssektorn, kommunalteknisk försörjning och energisektorn. Det kan bli stora samhällsekonomiska konsekvenser på grund av produktionsbortfall.

Hälsa- och sjukvården skulle bli hårt belastad, både genom en ökad tillströmning av patienter och ekonomiskt. Den totala kostnaden för Sverige under pandemin 2009– 2010 var cirka 6 miljarder. Covid-19 pandemin är fortfarande pågående och är därför svårt att uppskatta kostnaden för, men det man vet är att både samhällpåverkan och kostnaden har varit betydligt större än tidigare pandemier.

Även om de hygieniska förhållandena förbättras på många håll i världen och den medicinska kunskapen ökar, så reser vi mer idag och en allt större del av världens befolkning lever i städer än vid tidigare pandemier. Resandet går dessutom snabbare idag, vilket innebär att pandemier kommer att spridas snabbare. Störst sårbarhet råder vid luftburen smitta, eftersom den sprids snabbare. De mest sårbara kommunala verksamheterna är kommunalteknisk försörjning, vård och omsorg och skolan.

Omfördelning av personal

Pandemier är svåra att förutse och ingen är den andra lik gällande grad av smittsamhet, spridningsgrad och spridningsmönster. De flesta forskare är dock överens om att fler pandemier kommer att inträffa. Pandemisk influensa bedöms ha en återkomsttid på mellan 10–50 år och med ett medelvärde av 20 år (MSB, 2014). Kommunen följer den sannolikhetsbedömningen.

10.3.22 DAMMBROTT

Gruvans vattensystem är av Länsstyrelsen klassad som en "farlig verksamhet" enligt 2 kap.4 § lag om skydd mot olyckor, vilket innebär en skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att, vid en eventuell olycka, hindra eller begränsa skador på människor och miljö.

Långforsen och Olof-Jons är klassade i konsekvensklass B av Länsstyrelsen Västmanland december 2017

Vattensystemet i Sala byggdes ursprungligen för att förse Sala silvergruva med energi. Idag används vattensystemet för rekreation- och friluftsliv. Den ursprungliga dämmande funktionen i systemets dammar kvarstår. Långforsens dammvallar utgörs dels av Måns Ols-vallen, en ca 600 m lång jordfyllningsdamm med en krönbredd av ca 2,5 m dels av Skugganvallen en ca 100 m lång fyllningsdamm med en krönbredd av ca 3 m, högsta dammhöjd är ca 1,5 m. Måns Ols-vallens högsta dammhöjd, är ca 5 m. Dammanläggningen som är uppbyggd av jord och sten kan karakteriseras som

homogen jordvall. Anläggningen är ursprungligen uppförd på 1500-talet och troligen ombyggd i flera omgångar, dock ej dokumenterat. Skugganvallen vilken antas vara uppbyggd på liknande sätt som Måns Ols vallen. 2009 förstärktes dammen genom att befintlig damm breddades och höjdes med morän samt försågs med erosionskydd på uppströmsslätten. Den övervakning av dammarna som sker idag består dels i automatisk nivåövervakning med larmfunktion och dels visuell kontroll i form av driftmässig protokollförd tillsyn 2 gång/vecka samt inspektion 2 gånger/år.

Kopplat till gruvans vattensystem finns en risk för dammbrott och översvämningar. Ett brott på Långforsens skyddande vall vid exempelvis Måns Ols innebär att delar av Sala tätort sätts under vatten vilket medför personrisk utifrån ålder på personen och var man befinner sig, låg eller hög terräng. De ekonomiska konsekvenserna blir betydande. Dammsystemet har genomgått en noggrann granskning i form av en separat analys med tillhörande åtgärdsförslag genomförd av Sala kommuns enheten för samhällstekniska enheten.

Fördjupad inspektion genomfördes under hösten 2020. Långforsen avvattnas via tre olika utskov till Ekebydamn och därifrån vidare till Lillån som nedströms Sala tätort mynnar i Sagån, som mynnar i Mälaren.

Den samlade bedömningen är att även om ett antal åtgärder för att höja säkerheten har genomförts under senare år och att ytterligare åtgärder implementerades 2021 så föreligger behov av ytterligare åtgärder för att uppnå tillfredställande säkerhetsnivå.

Ett arbete i samarbete med dammtekniskt expertis från AFRY samt Norconsult som pågår för närvarande syftande till att utarbeta och implementera ett åtgärdsprogram på kort och lång sikt.

Slutprojektering av åtgärder pågår för närvarande.

- Hävertavbörningssystem för Långforsen
- Dammtåförstärkning av dammvallar Olov-Jons, Långforsen, Grissbach kanal.

Ovanstående åtgärder resulterar i fem delprojekt, ekonomiskt stöd har ansökts från MSB

Övriga åtgärder som planeras att genomföras

- Borttagning av stubbar och rotsystem
- Åtgärda erosions-skador samt förstärka erosionskydd
- Kontinuerligt arbete fortlöper för att förbättra övervakningssystemet

Den samlade bedömningen för Salas dammsystem grundar sig främst i sårbarheten gällande klimatförändringar och sannolikhetsbedömningen att kraftig nederbörd kan komma att ske inom det geografiskt utsatta området är hög då temperaturen förväntas öka, främst vintertid, och antalet dagar med värmebölja kan bli fler.

Nederbörden förväntas bli kraftigare, främst höst och vinter, och oftare falla som regn. Flöden som brukar förknippas med vårfloeden kan däremot komma att minska och problem med översvämning kan därmed komma att flyttas från vår till höst och vinter.

Ett dammbrott under höst/vinterhalvåret ger yttligare konsekvenser så som kraftig nerkyllning och eller hypotermi av människor och djur, risk för att förolyckas av isflak samt minskad förmåga att agera med anledning av köldchock.

Risken för erosion, ras och skred kan komma att öka på grund av den ökade nederbörden.

För att kort sammanfatta hur ett tänkbart framtida klimat i Västmanland kan komma att se ut så handlar det i grova drag om en uppvärmning på ca 3–5 C i slutet av det här århundradet (se bild 1), med den största ökningen vintertid.

Detta påverkar nederbörds- och flödesmönstren med en 15–20% högre årsmedelnederbörd och intensivare skyfall, men även risk för perioder av torka.

De milda vintrarna leder till mindre snö, blötare marker utan tjäle och förändrade flödesmönster i vattendragen vilket kan öka risken för ras/skred/erosion.

Räddningstjänst och övriga aktörer som involveras i räddning och röjningsarbete kan uppleva svårigheter i hanteringen då det kräver yttligare kompetens och resurser.

Påverkansgraden vid inträffat dammbrott uppnår till mycket hög, ett dammbrott i Sala kommun skulle kunna få katastrofala följder som under mycket lång tid skulle ha stora störningar i kommuns funktionalitet.

Sala kommun kommer behöva stort stöd från flera statliga aktörer så som Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakt och polisiärt stöd, även privata aktörer kommer att involveras i stor utsträckning under lång tid.

Ett dammbrott i Sala kommun kan komma att orsaka mycket stora ekonomiska förluster där statligt stöd skulle erfordras för att återställa dess funktionalitet. Stor påverkan på människors liv och hälsa både fysiskt samt stor utbredd social oro, det går inte att utesluta att flera förolyckas och många blir svårt skadade.

Mycket stor påverkan på miljö med möjlig påverkan på biologisk mångfald samt kulturarv och mycket stor förlust på privat egendom, påverkansgraden varierar beroende på vart dammbrottet inträffar, men sammanfattningsvis skulle ett dammbrott betraktas som en extraordinär händelse.

Sala kommun att risken för dammsäkerhet ska hanteras och förebyggas inom ramen för lagen för extraordinära händelser LEH 1kap 4 § Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region. *Lag (2019:925)* samt lagen för skydd mot olyckor LSO 1kap 3 a § Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till

följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.
Lag (2020:882).3kap 1 § För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Incidentrisk vid Långforsen

Vägar- stora delar av transportleder som används för gods med en stor mängd farligt gods kommer att påverkas,

Tåg- Sala är en knutpunkt för järnvägstrafiken Stockholm-Dalarna och Västerås-Uppsala, vilket innebär att ett stort antal person- och godståg passerar Sala varje dygn, påverkansgraden för järnvägstransporter kommer mycket troligt helt avbrytas under en period och kan få en mycket stor påverkan av leveransflöden för både privatpersoner och näringsliv.

Banvallen kan komma att få stor påverkan på bärighet och sannolikheten för reparationer är mycket hög,

Värmeverk- Bilden påvisar tydligt att översvämning sker i hela området vid värmeverket, detta medför stor risk och sannolikhet att det är omöjligt att tillträda verket för att tillgodose försörjning av värme i stora delar av Sala kommun. Skaderisken är mycket stor och kan få långvariga eller bestående skador som kräver omfattande reparationer.

Ett dammbrott under årets kallare del innebär evakuering av äldreboenden, stödboenden och en omöjlighet att bedriva samhällsviktig verksamhet så som skola, vård och omsorg, såväl för kommunal verksamhet men även flertalet privata aktörer så som vårdcentraler, sjukvårdsmottagningar, tandläkare även utanför det drabbade området med anledning av värme och el bortfall.

Elektricitet- Stora delar av kommunen kommer att vara utan el, utan el fungerar få sektorer inom ramen för samhällsviktig verksamhet. Viktig information så som journaler, medicinlistor adresser för hemtjänst, kommunens hemsida och telefoni samt samtliga interna system inkluderat räddningstjänst kommer att vara ur funktion.

Livsmedelshantering och livsmedelstillverkning till skolor, vård och omsorg kommer ej vara möjligt.

I stort sett samtliga av kommunens fastigheter saknar idag helt eller delvis redundans för strömavbrott och kommer därav inte kunna försörjas med reservkraft även om tillgång till fastigheten finns.

Skola –förskolor ,grundskolor och gymnasium påverkas, då dammbrott kan ske utan förvarning och kommunen idag inte har något larmsystem eller systematiskt arbete kring hur information ska ske vid dammbrott löper det stor risk för att barn inte omhändertas och inryms/utryms på ett sådant sätt att det reducerar risken för livsfara.

Det saknas utbildning för skolpersonal att hantera klasser/barngrupper om dammbrott sker.

Stor risk för att vårdnadshavare försöker ta sig in till skolor för att hämta sina barn i det drabbade området och riskerar skadas allt för olyckas.

Flertalet av kommunens skollokaler och byggnader tillhörande skolan kan komma att under lång tid vara obrukbara med anledning av vattenskador och elbortfall, störningar i vattenförsörjningen.

Det finns ingen uppsamlingsplats eller direktiv för vad som förväntas om dammbrott sker under skoltid.

Sala kommun har en tydlig målbild och process framtagen för att minska risken för dammbrott, däremot krävs ett statligt ekonomiskt stöd för att realisera dessa åtgärder, Sala kommun har ansökt om bidrag inom ramen för stadsbidrag för naturolyckor.

10.3.22.1 Näringsliv

Farlig verksamhet

I området finns 3 verksamheter som av Länsstyrelsen klassats som en "farlig verksamhet" enligt 2 kap. 4 § lag om skydd mot olyckor, vilket innebär en skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att, vid en eventuell olycka, hindra eller begränsa skador på människor och miljö. Sådana verksamheter anses utgöra en större risk, och det ställs därför högre krav på den tillsynsverksamhet som myndigheter utövar på verksamheten.

Den ena anläggningen hanterar en större mängd kemiska ämnen och är därigenom klassad som en s.k. Sevesoanläggning enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Den andra anläggningen hanterar yrkesmässig gruvbrytning under jord. Den tredje är Sala silvergruvas vattensystem med tillhörande dammar.

11 SAMMANFATTAD BEDÖMNING

Sala kommun är till ytan ett stort geografiskt område och kan ur många aspekter vara sårbart, linjärt med en överhängande risk för naturolyckor kopplat till ett förändrat klimat där dammhaveri och beredskapen kring hantering av det operativa arbetet behöver fortskrida.

Fokus bör ligga inom följande områden

- Utbildning
- Övning
- Samverkan med relevanta aktörer
- Information medborgare

Behov och genomförande av åtgärder ansvarar respektive kontorschefer för.

12 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV RSA

För att säkerställa att statusen på arbetet Risk och sårbarhetsanalysen i Sala kommun är ändamålsenlig bör det årligen genomföras uppföljning och utvärdering. Det görs främst genom självutvärdering ur ett systematiskt perspektiv, där de som tilldelas uppgifter och genomför riskanalys värderar statusen på de egna åtgärderna inom risk och sårbarhetsarbetet. Självutvärderingen omfattar en granskning av egna styrdokument, arbetsordningar och verksamhetsplaner, en bedömning av riskhanteringen och genomförandet av åtgärder samt uppnådd effekt. Vidare ska självutvärderingen innehålla en åtgärdslista för hur och när den egna hanteringen av risk och sårbarhetsanalysarbetet ska utvecklas. Självutvärderingen ska dokumenteras och redovisas tillsammans med beredskapssamordnaren i Sala kommun.

KSLU § 34 Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år

INLEDNING

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall motioner beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, skall detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning skall kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Beslutsunderlag

KS 2024.1332, missiv

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,
att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall motioner beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, skall detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva motionen från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning skall kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsens ledningsutskott föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

- 1 Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Redovisning av motioner som ej behandlats inom ett år, våren 2024

Dnr	Anmäld i KF	Beskrivning	Parti	Remitterad till	Status
2020/190	2020-04-27	Motion om att göra Sala fri från våld	SBÄ	Kommunchefen	Återremitterad KF § 85/2022 Yttranden inkomna, ej behandlats i KS

KSLU § 35 Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år

INLEDNING

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall medborgarförslag beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva medborgarförslaget från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Beslutsunderlag

KS 2024.1331, missiv

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar, att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar, att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Enligt kommunallagen, 5 kap 35 §, skall medborgarförslag beredas så, att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. Om beredning inte kan avslutas inom denna tid, ska detta och vad som kommit fram vid beredningen anmälas till fullmäktige inom samma tid. Fullmäktige får då avskriva medborgarförslaget från vidare handläggning.

Enligt fullmäktiges arbetsordning ska kommunstyrelsen göra denna redovisning vid fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunstyrelsens ledningsutskott föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

- 1 Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Redovisning av medborgarförslag som ej behandlats inom ett år, våren 2024

Dnr	Anmäld i KF	Beskrivning	Remitterat/överlämnat till	Status
2020/509	2020-04-27	Medborgarförslag om att införa hållbarhetskrav som stödjer nationella energi- och klimatmål i markanvisningsavtalen	<i>Remitterat till</i> Samhällsbyggnadskontoret	Yttrande ej inkommit
2021/61	2021-02-22	Medborgarförslag om trygghetsboendet i Ransta	<i>Remitterat till</i> Kommunchef och dåvarande kommunstyrelsens ordförande	Yttrande ej inkommit
2022/61	2022-01-31	Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen	<i>Remitterat till</i> Tekniska kontoret	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS
2022/811	2022-08-17	Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever	<i>Remitterat till</i> Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS
2022/1063	2022-11-28	Medborgarförslag om gratis sko-broddar till personer över 65 år	<i>Remitterat till</i> Vård- och omsorgsnämnden	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS
2022/1134	2022-12-19	Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB	<i>Remitterat till</i> Kommunjurist, kanslienheten	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS

Kommunstyrelsens förvaltning

2022/1135	2022-12-19	Yttrande över medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras	<i>Remitterat till kommunstrateg</i>	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS
2022/1139	2022-12-19	Medborgarförslag om att Sala kommun bör öppna ett högstadium i Västerfärnebo	<i>Remitterat till Skolnämnden</i>	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS
2023/219	2023-03-27	Medborgarförslag om översvämningsrisker vid skyfall inom Sala kommun	<i>Remitterat till Tekniska kontoret</i>	Yttrande inkommit Ej behandlats i KS

KSLU § 36 Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag

INLEDNING

Kommunfullmäktige beslutade, KF § 10, 2009-01-29 att bifalla *Motion om redovisning av verkställandet av bifallna motioner och medborgarförslag*. Motionären föreslog att kommunfullmäktige ska erhålla en redovisning av de motioner och medborgarförslag som bifallits med ännu inte verkställts.

Beslutsunderlag

KS 2024.1111, missiv

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar, att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

MISSIV

Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade, KF § 10, 2009-01-29 att bifalla *Motion om redovisning av verkställandet av bifallna motioner och medborgarförslag*. Motionären föreslog att kommunfullmäktige ska erhålla en redovisning av de motioner och medborgarförslag som bifallits med ännu inte verkställts.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att godkänna redovisningen och lägga den till handlingarna.

Bilagor:

- 1 Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☐	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☐	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☐	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☐
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☐	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"?	JA ☐	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☐
Vid JA hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☐
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☐
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☐	NEJ ☐
Om NEJ – varför inte?		

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Stab för utveckling och förvaltning, Kanslienheten
Anna Rydstedt
Huvudregistrator

Redovisning av verkställande av bifallna motioner och medborgarförslag

Motioner

Dnr	Ärende	Beslut	Hanteras av	Status
2017/87	Motion om att nu satsar vi på landsbygden	KF § 51/2018	Näringslivskontoret	Ett landsbygdsprogram är framtaget. Ej behandlats i KS.
2018/1677	Motion om konstnärlig utsmyckning	KF § 141/2021	Kultur och Fritid Skolkontoret	Arbete pågår

Medborgarförslag

Dnr	Ärende	Beslut	Hanteras av	Status
2018/578	Medborgarförslag om att bygga lekplats vid Måns Ols	KF § 101/2019	Tekniska kontoret Kultur och Fritid	Arbete pågår Detaljplan antagen, ej vunnit laga kraft. Inväntar placering av ny servicebyggnad som ligger som en investering kommande år.
2018/814	Medborgarförslag gällande Krisberedskap - krisplan för vattenförsörjning	KF § 97/2019	Tekniska kontoret	Arbete pågår Arbete med prioriterade platser fortgår.
2018/913	Medborgarförslag om höjd habiliteringsersättning för daglig verksamhet	KF § 65/2022	Vård och Omsorg	Verkställd VON § 104/2022 Habiliteringsersättning har ökats.
2022/49	Medborgarförslag om skapande av Veteranmonument/minnesplats i Sala	KF § 41/2023	Tekniska kontoret Kultur och Fritid	Verkställd Monument invigs i samband med jubileumsåret.

Medborgarundersökning 2023

Sala

Innehåll

- Metod
- Övergripande resultat
- Positiva och negativa trender
- Prioritera och bevara
- Resultat
- Trender
- Bakom rapporten

Metod

Data insamlad i SCB:s medborgarundersökning mellan augusti –november 2023

Slumpmässigt urval bland personer 18 år eller äldre folkbokförda i kommun Sala.

Antal inbjudna var 1200 personer och antal svarande var 377 personer

Svarsfrekvensen uppgår till 31.4 procent

Nöjd medborgarindex

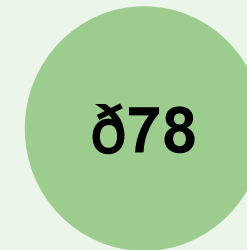
Nöjd
Medborgarindex
2023

Sala kommun

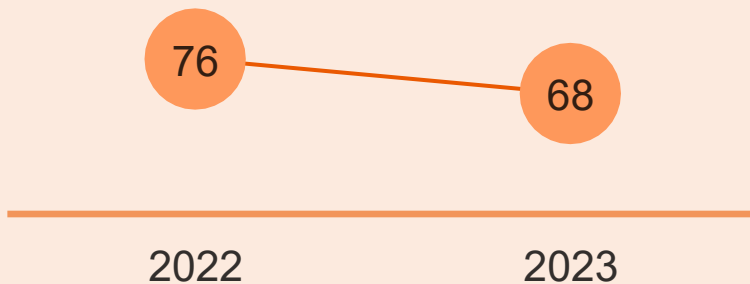

10 - 25 tusen
invånare

Sverige

Sala kommun resultat över tid

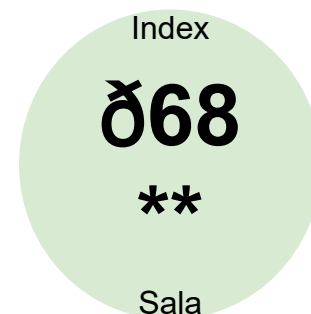
Nöjd medborgarindex visar ett genomsnitt på andelen som svarat höga betyg (4+5) på följande tre frågor:

- Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?
- Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter?
- Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?

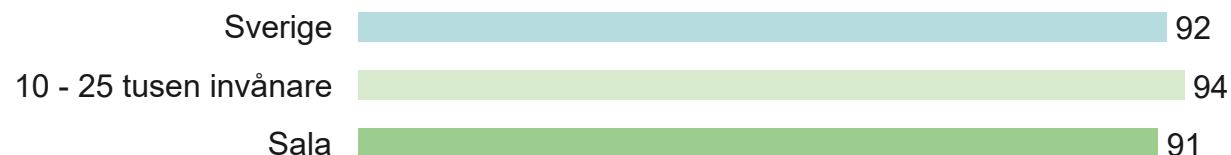
* Signifikant högre resultat än snittet för Sverige

** Signifikant lägre resultat än snittet för Sverige

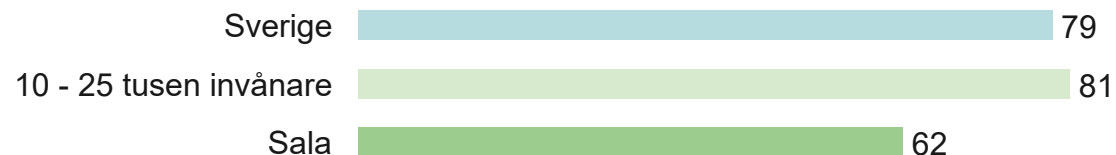
Övergripande frågor

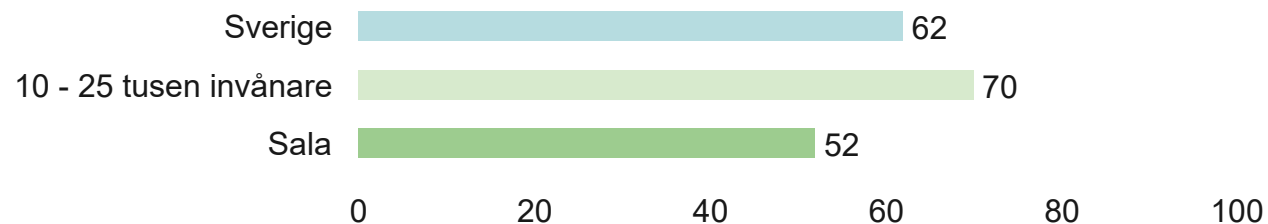
Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?

Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter?

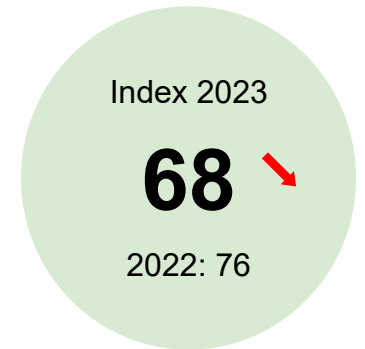
Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?

* Signifikant högre resultat än snittet för Sverige

** Signifikant lägre resultat än snittet för Sverige

Trend – övergripande frågor

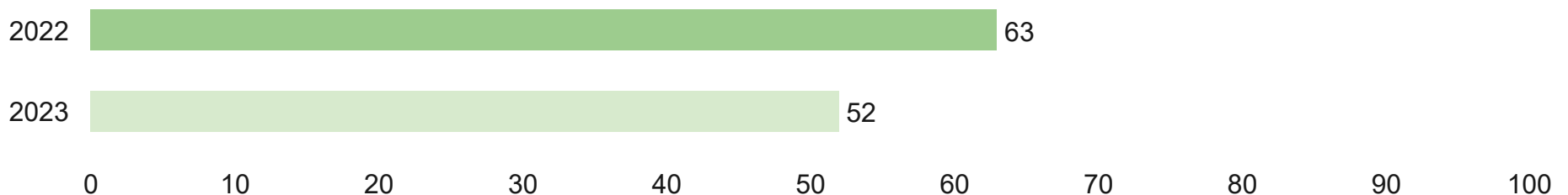
Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?

Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter?

Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?

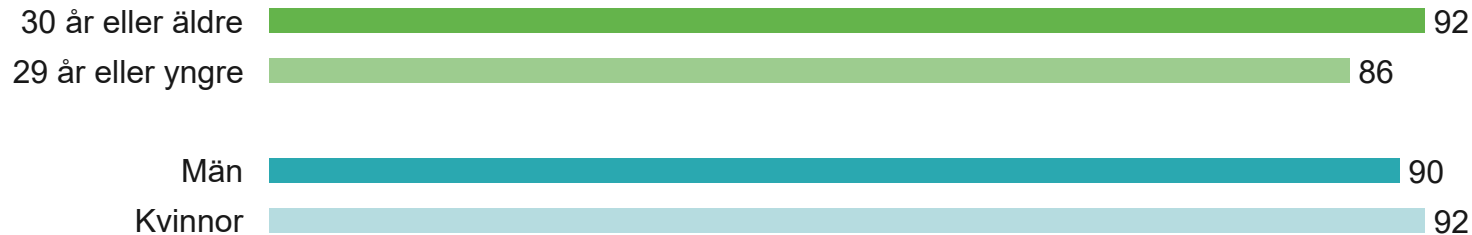

** Signifikant lägre resultat i jämförelse med senaste mätningen

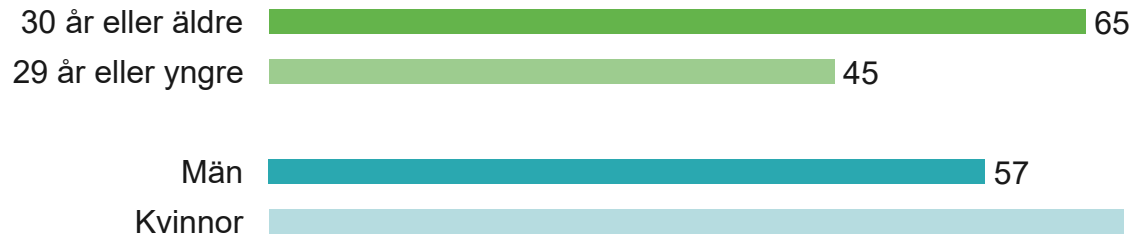
* Signifikant högre resultat i jämförelse med senaste mätningen

Jämförelse kön & ålder – övergripande frågor

Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?

Hur tycker du att din kommun sköter sina olika verksamheter?

Kan du rekommendera andra som inte bor här i kommunen att flytta hit?

Index
29 år eller yngre: 58.2
29 år eller äldre: 70.4

Index
Kvinnor: 71.7
Män: 65.4

0 20 40 60 80 100

Positiva och negativa trender

Områden med goda resultat

- Möjligheterna att på ett enkelt sätt kunna transportera sig med bil?
- Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor när det är ljus ute?
- Räddningstjänsten fungerar i kommunen?

Områden förbättringsmöjligheter

- Invånarna i din kommun har möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter?
- Möjligheterna som kommunens invånare har att påverka innehållet i politiska beslut?
- Kommunen arbetar aktivt för att förbättra integration och delaktighet av människor i samhället?

Områden med positiv trend

- Snöröjning av gång- och cykelvägar (+5)
- Täcker internetuppkopplingen i din bostad det behov som du och ditt hushåll har? (+3)
- Snöröjning av gator och vägar (+3)

Områden med negativ trend

- Oro för att det kommer ske en allvarig samhälls-störning i kommunen? (-26)**
- Utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen? (-17)**
- Utbudet av pendlarparkeringar i kommunen? (-14)

* Signifikant högre resultat än snittet för Sverige

** Signifikant lägre resultat än snittet för Sverige

Prioritera och bevara

Resultat nedan visar frågor som har samband på kommunnivå mellan frågan och nöjd medborgarindex. Frågor som hamnar i bevara rutan är frågor som kommunen presterar bra relativt andra kommuner, medan de som finns i förbättra frågor där kommunen presterar sämre relativt andra kommuner.

Resultat som är viktiga att bevara och om möjligt förbättra ytterligare

- Oro för att bli utsatt för hot och trakasserier på nätet? (Resultat 89, Sverige 87)
- Hur trygg känner du dig utomhus i området där du bor när det är ljus ute? (Resultat 96, Sverige 95)
- Oro för att utsättas för sexuella trakasserier eller liknande? (Resultat 87, Sverige 87)
- Snöröjning av gång- och cykelvägar (Resultat 69, Sverige 59)

Resultat som är viktiga att prioritera att förbättra

- Hur väl grundskolan fungerar (Resultat 44, Sverige 73)
- Hur väl förskolan fungerar (Resultat 75, Sverige 85)
- Täcker internetuppkopplingen i din bostad det behov som du och ditt hushåll har? (Resultat 79, Sverige 88)
- Tillit: tycker du att man kan lita på människor? (Resultat 56, Sverige 61)

Resultat

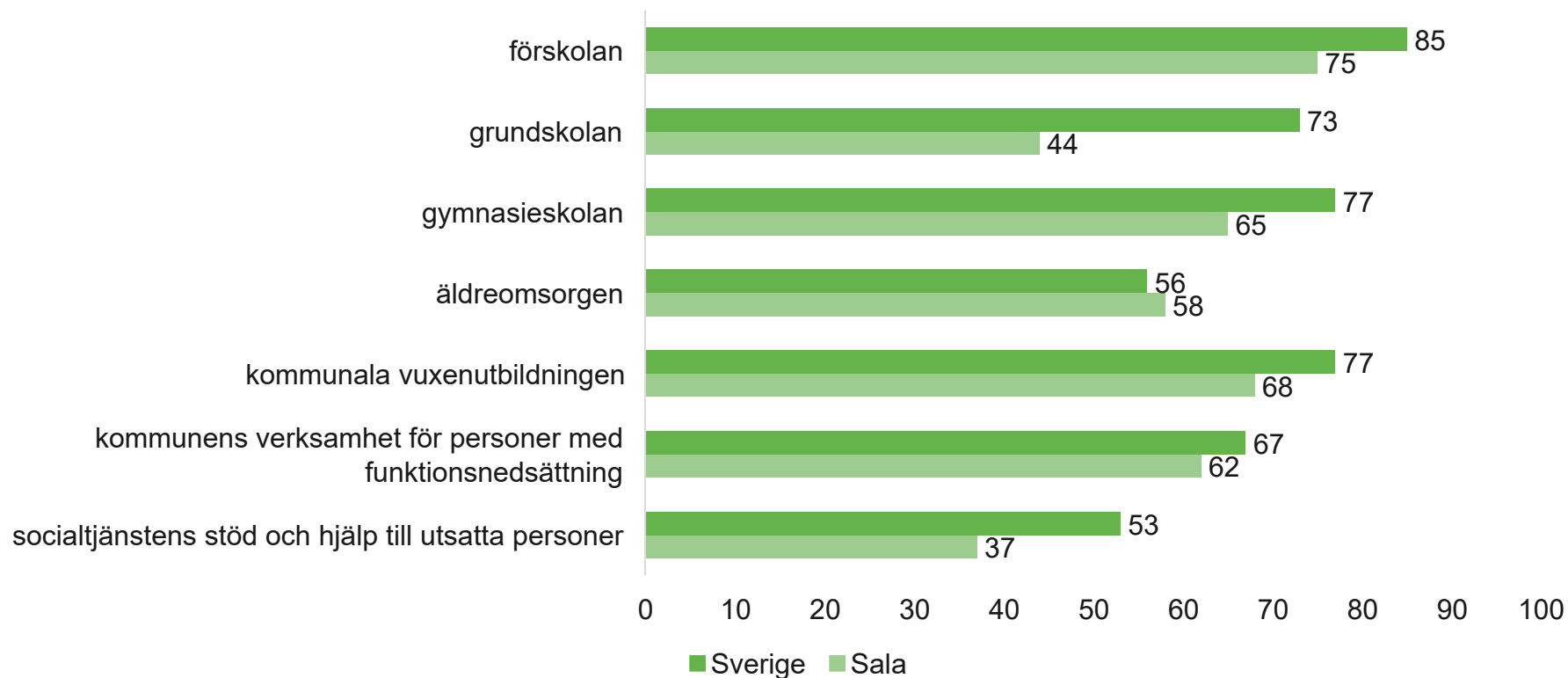
Skola och omsorg

Sala

58.3

(index
Sverige: 70)

Hur tycker du följande fungerar i din kommun?

Boende och boendemiljö

Hur viktigt tycker du att följande saker är i din boendemiljö?

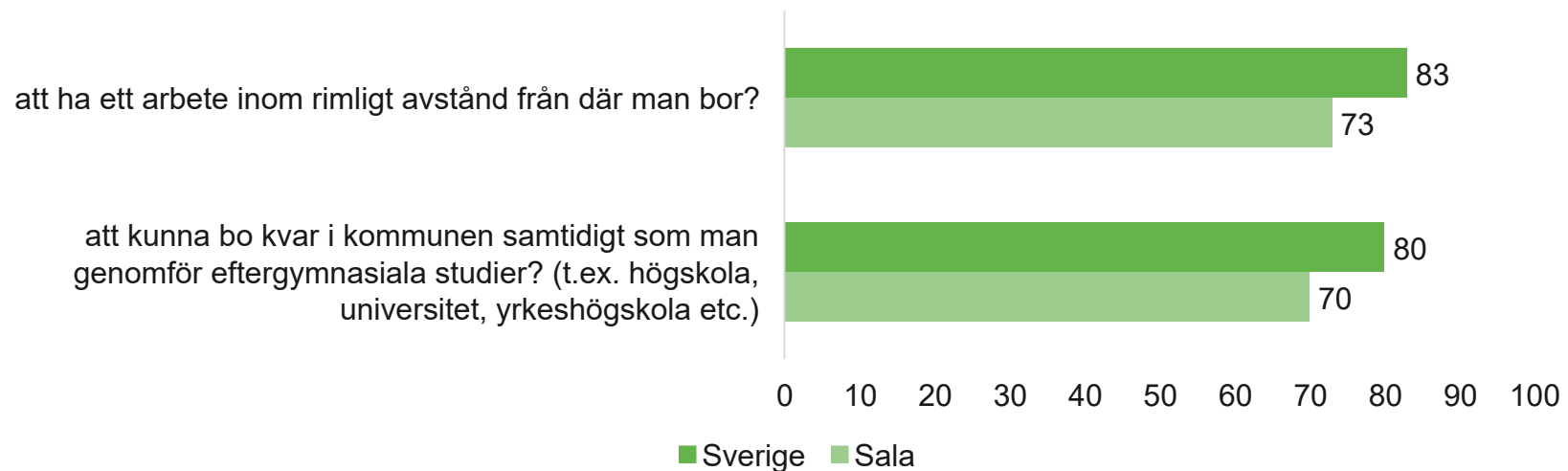
Lokala arbets- och utbildningsmöjligheter

Index Sala

71.7

(index
Sverige: 81)

Vad är din uppfattning kring möjligheten för kommunens invånare...

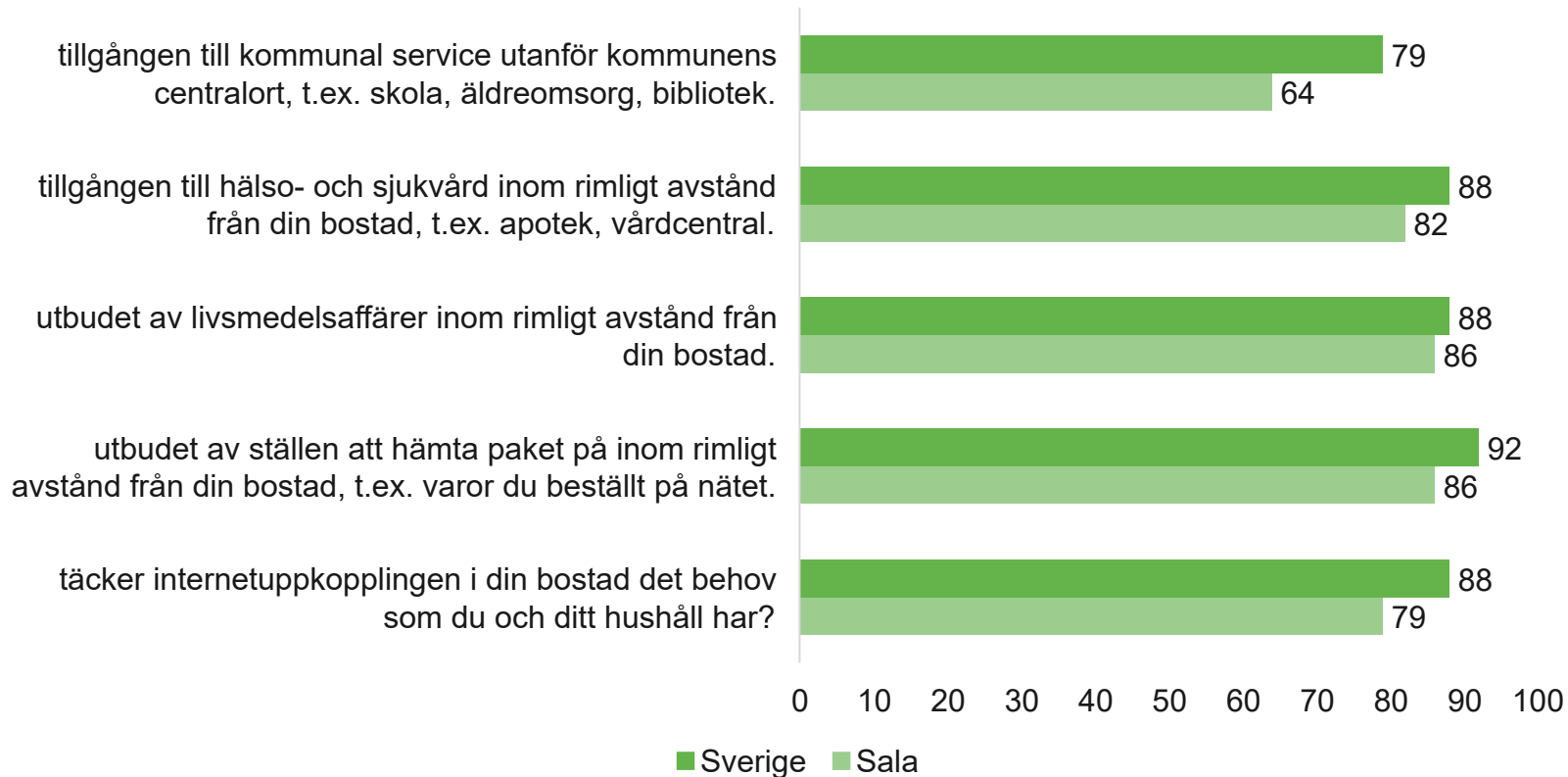
Samhällsservice

Index Sala

79.4

(index
Sverige: 87)

Hur tycker du följande fungerar i din kommun?

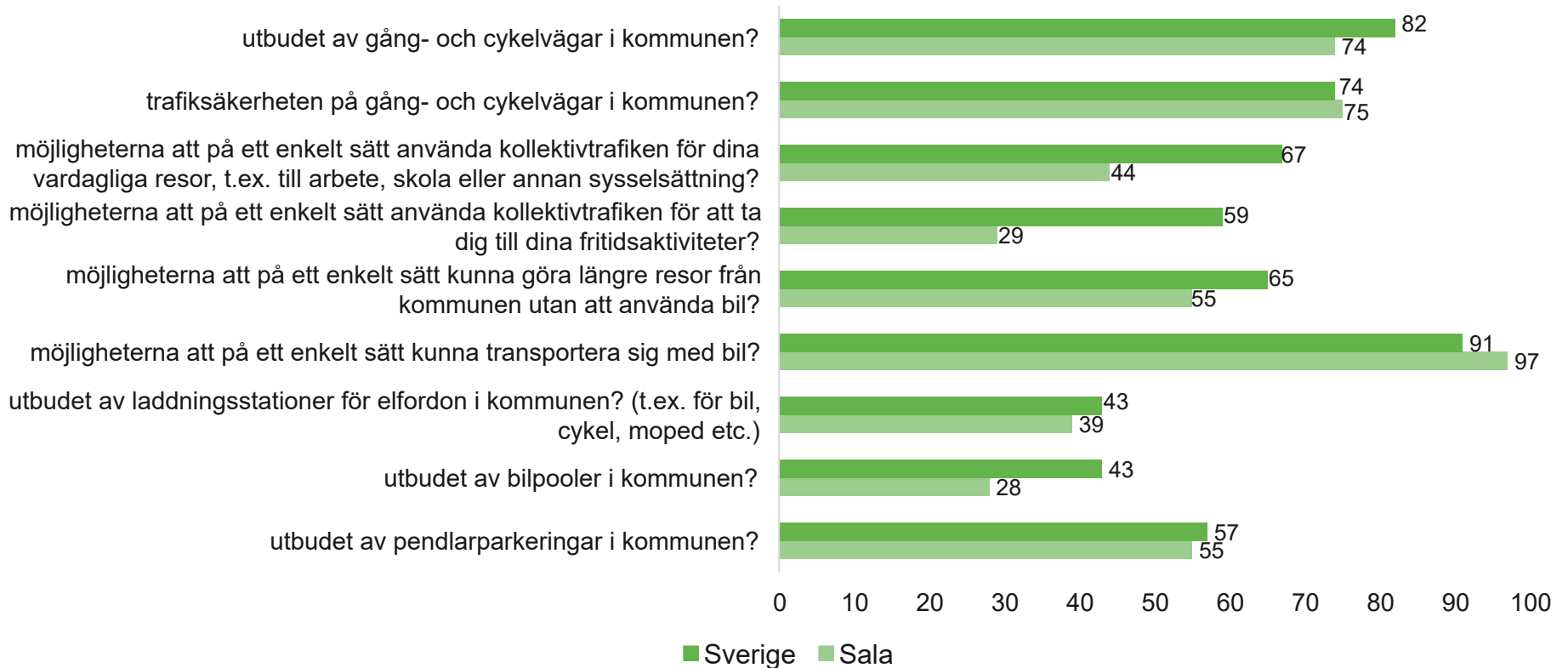
Resor och kommunikationer (index: 57)

Index Sala

54.9

(index
Sverige: 65)

Vad tycker du om...

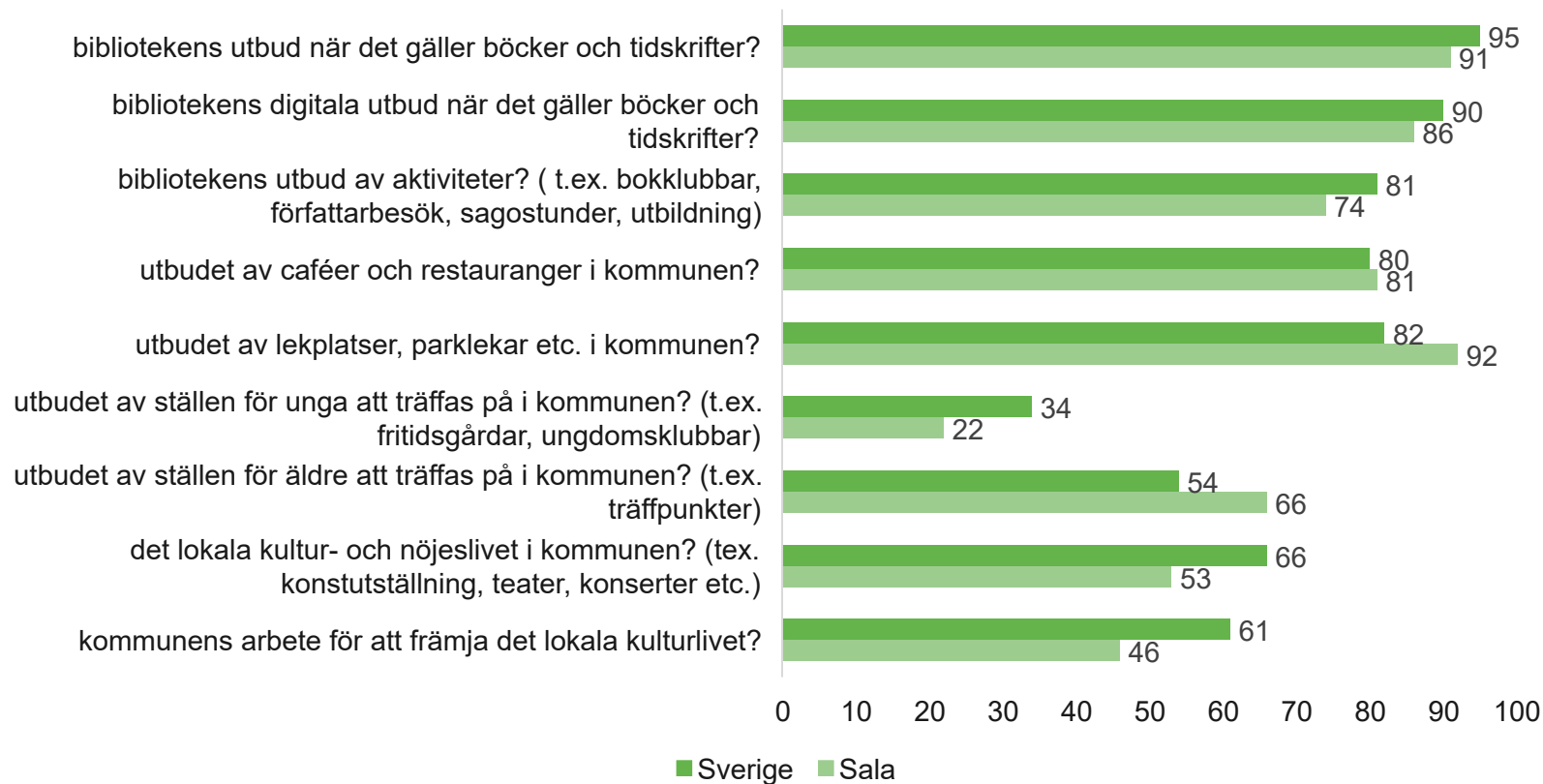
Bibliotek, kulturliv och mötesplatser

Index Sala

68.1

(index
Sverige: 71)

Vad tycker du om...

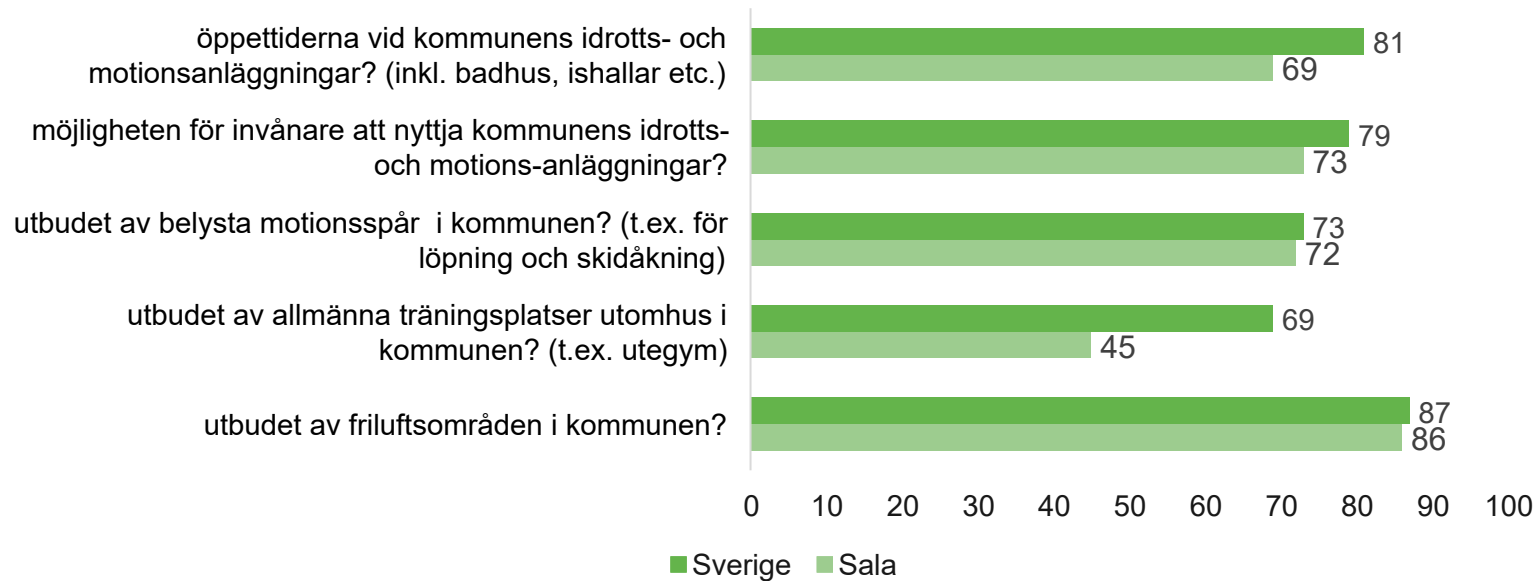
Idrott, motion och friluftsliv

Index Sala

69.0

(index
Sverige: 78)

Vad tycker du om...

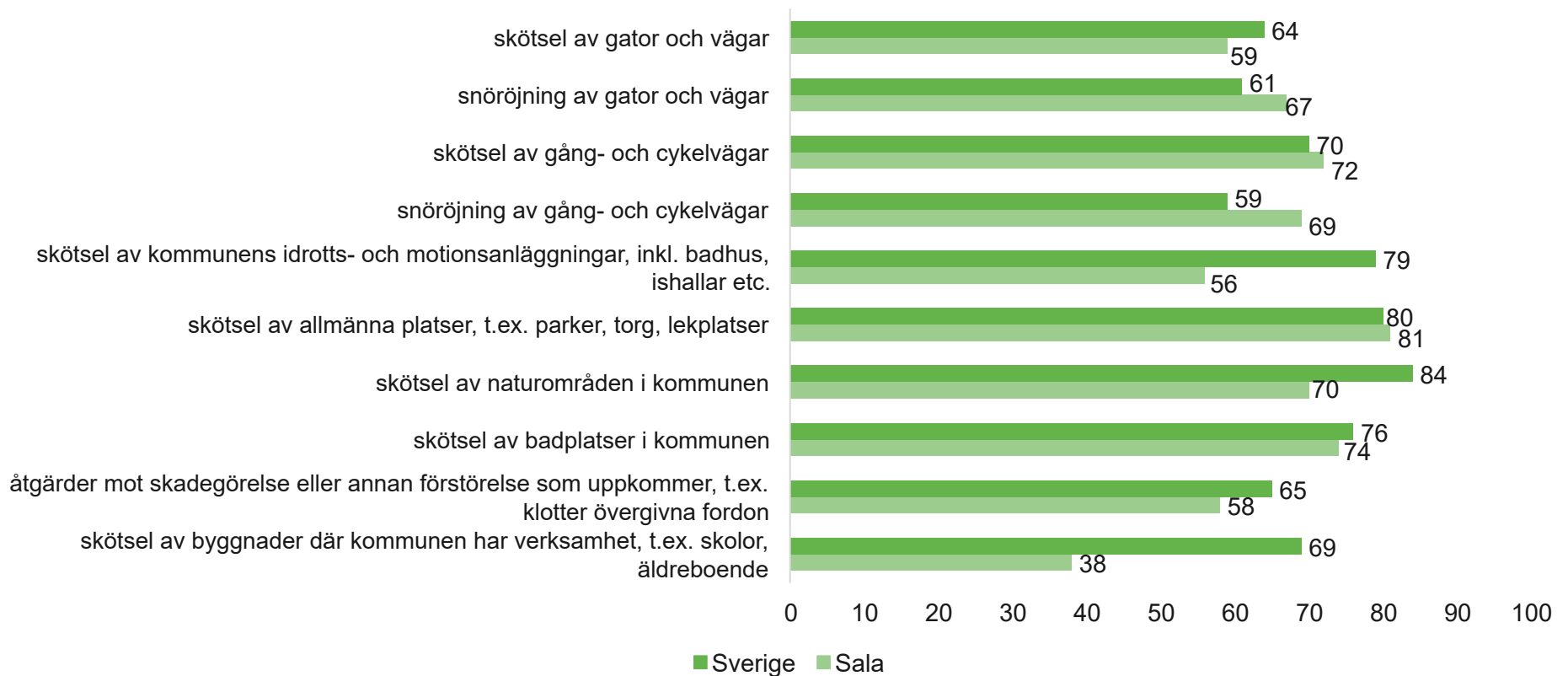
Underhåll av den offentliga miljön

Index Sala

64.4

(index
Sverige: 71)

Hur tycker du följande saker fungerar i din kommun?

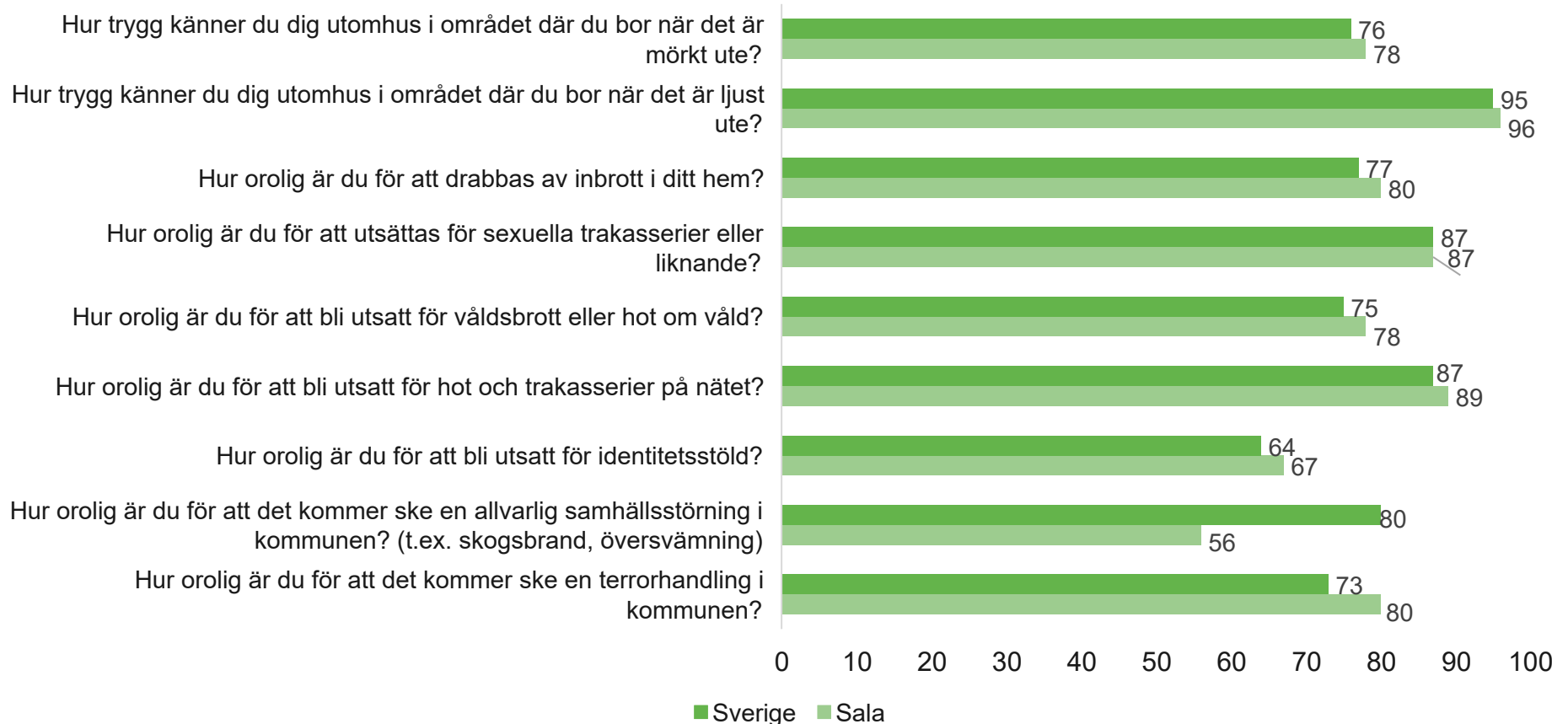

Trygghet i samhället

Index Sala

78.9

(index
Sverige: 79)

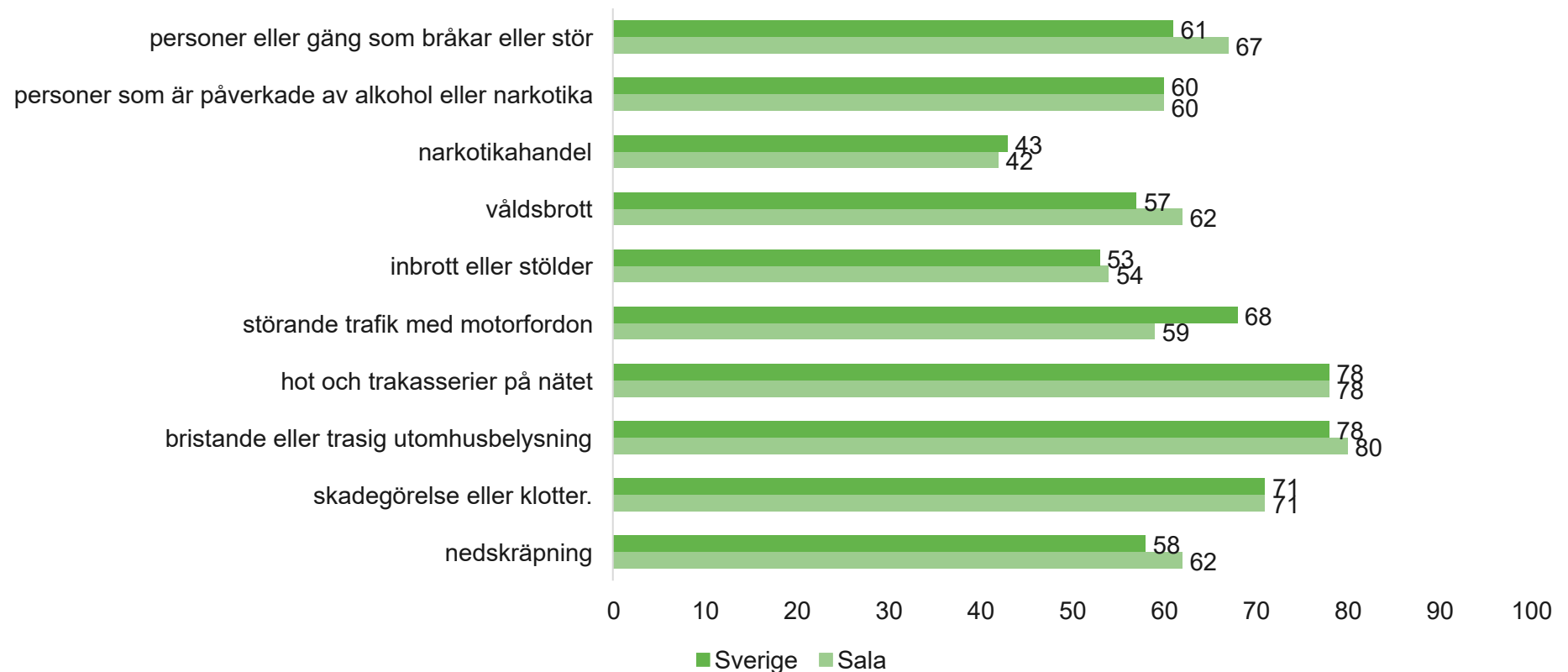
Problem i samhället

Index Sala

63.4

(index
Sverige: 63)

Hur stort eller litet problem tycker du att följande saker är i kommunen där du bor?

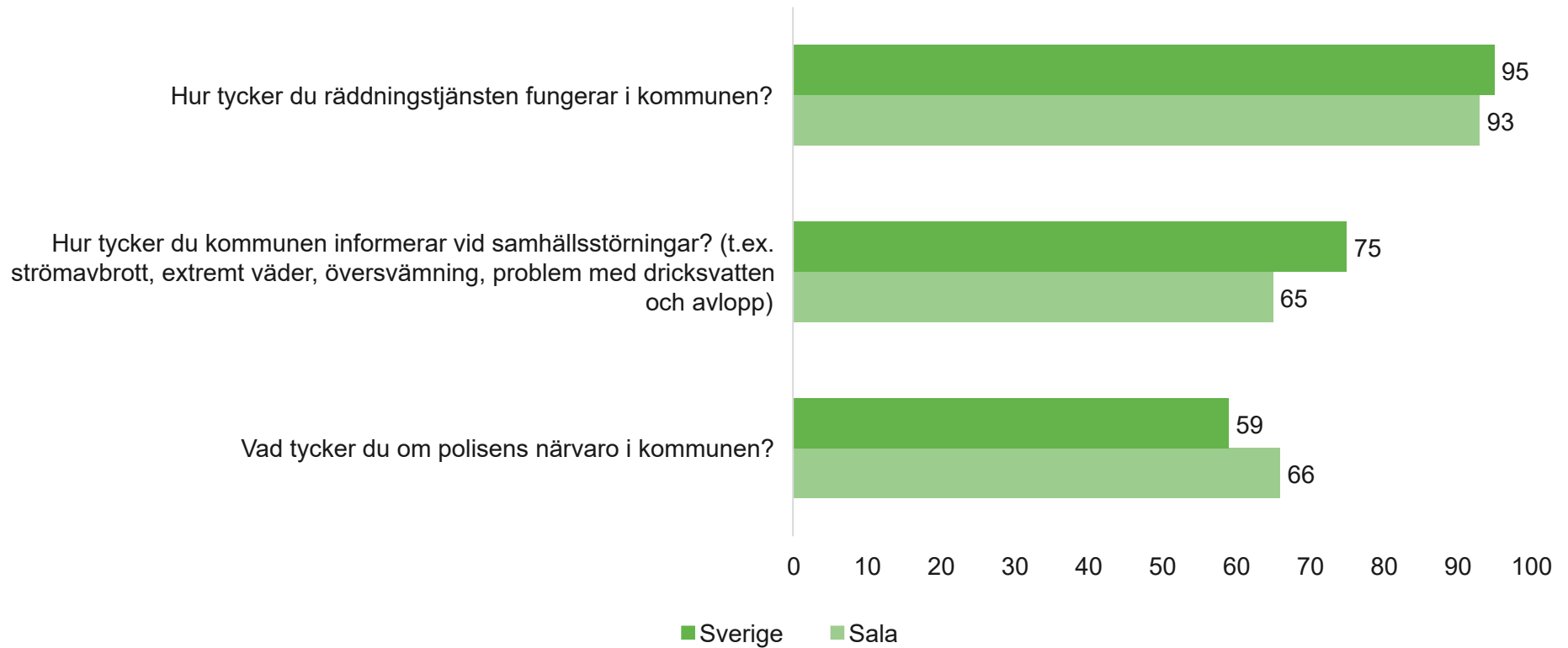

Polis och räddningstjänst

Index Sala

74.6

(index
Sverige: 76)

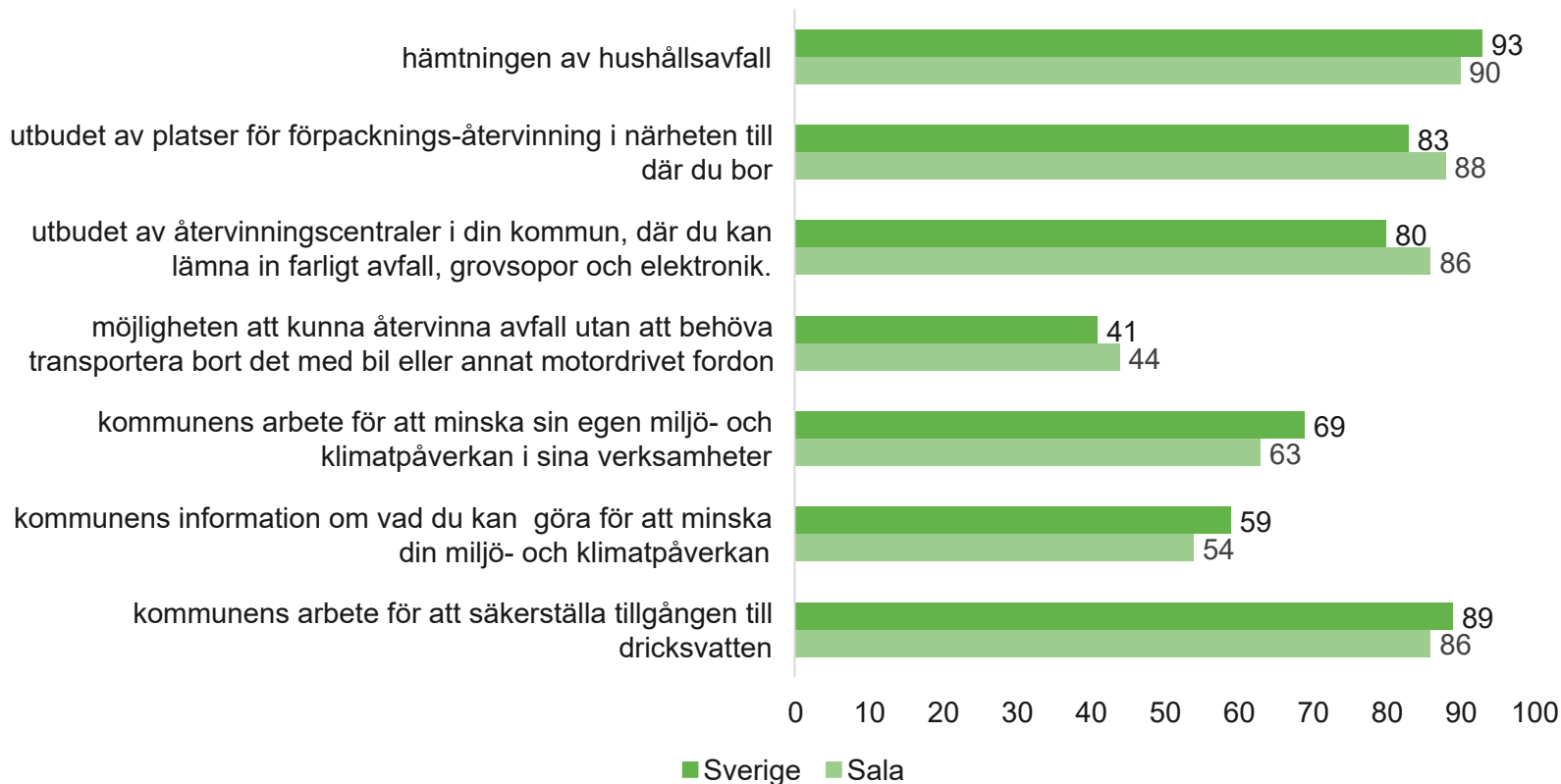
Klimat- och miljöarbete

Index Sala

73.0

(index
Sverige: 73)

Hur tycker du följande saker fungerar i din kommun?

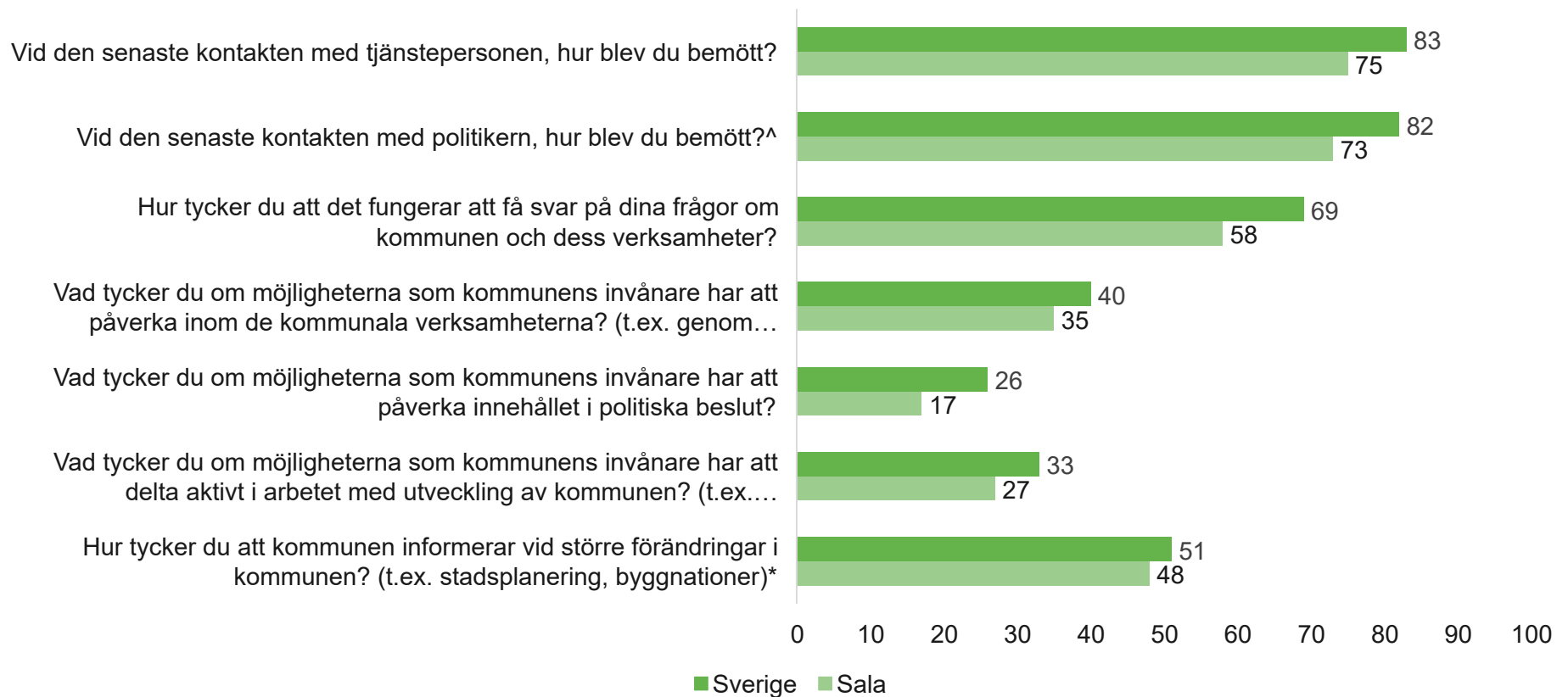

Bemötande, information och inflytande

Index Sala

47.4

(index
Sverige: 55)

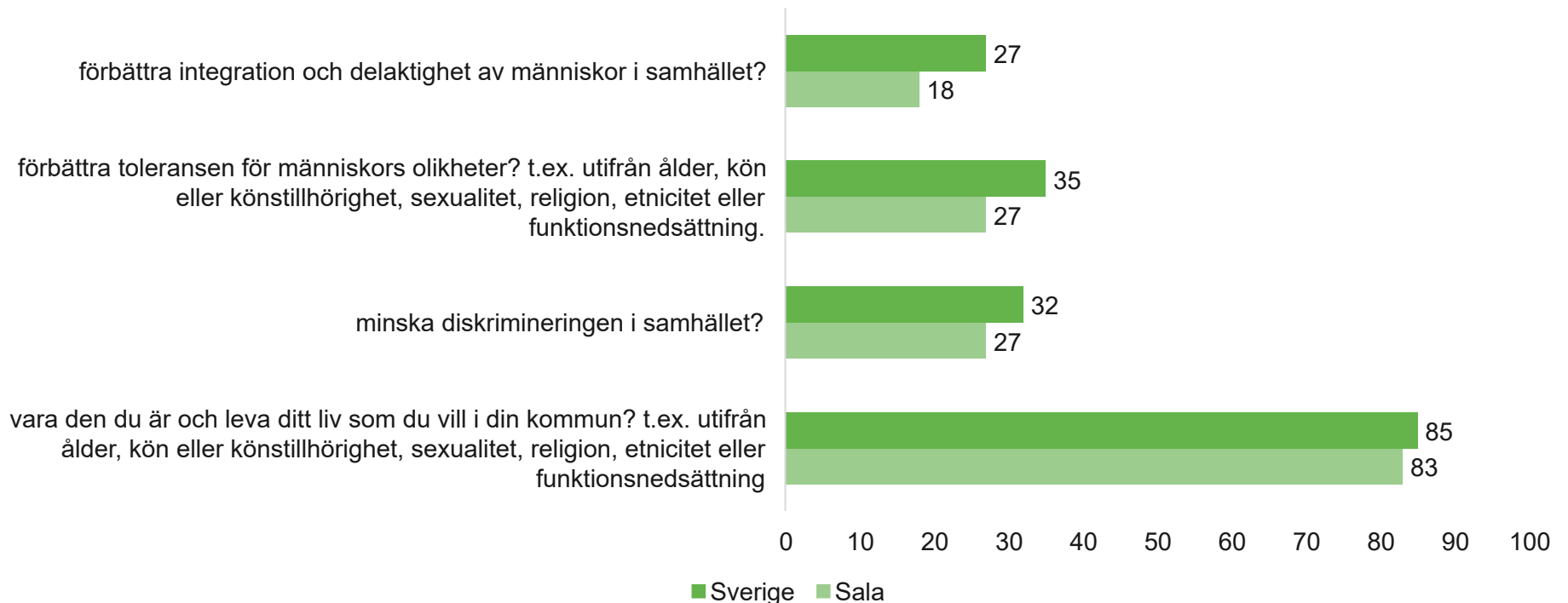
Jämlikhet och integration

Index Sala

38.9

(index
Sverige: 45)

Upplever du att din kommun arbetar aktivt för att...

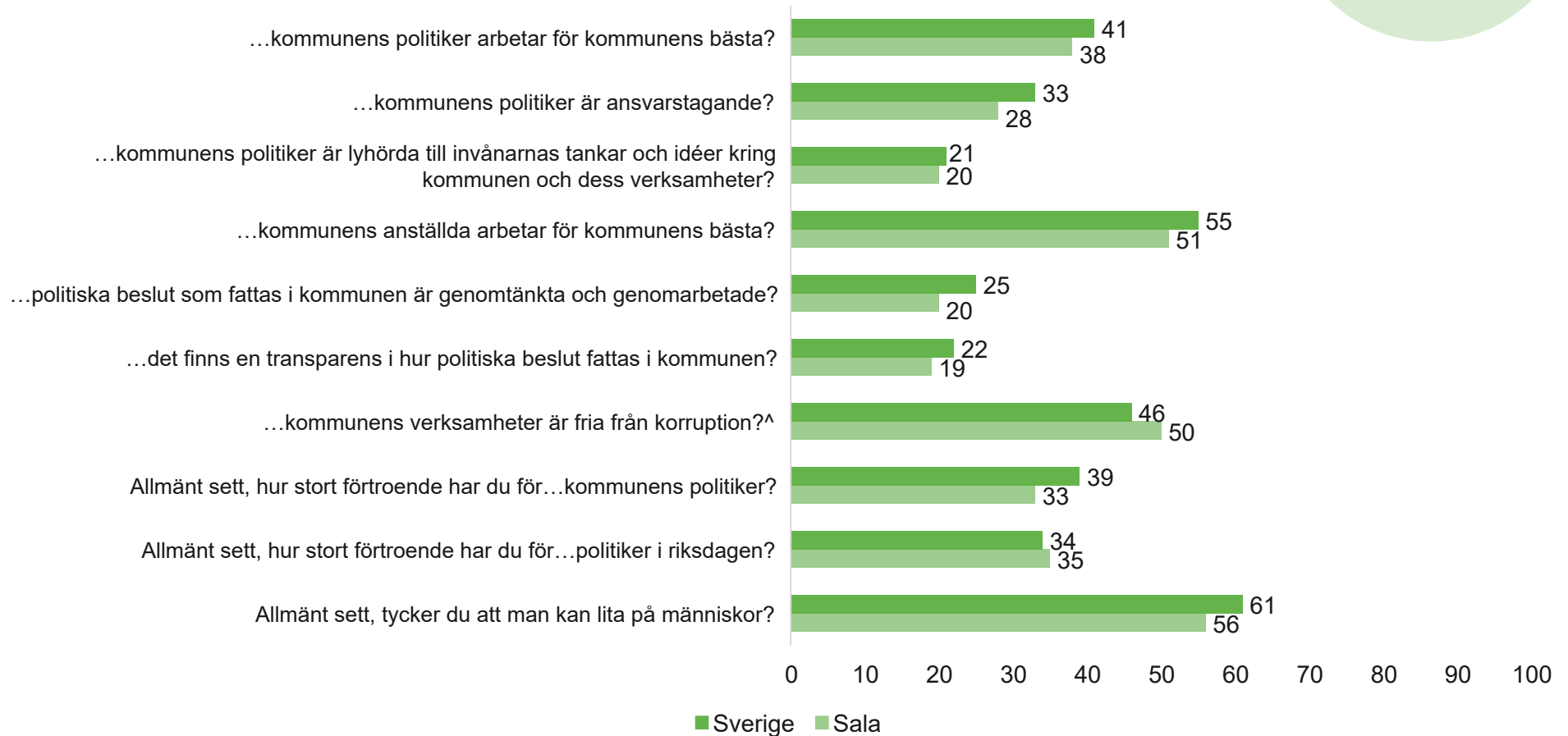
Förtroende

Index Sala

34.9

(index Sverige: 38)

Upplever du att...

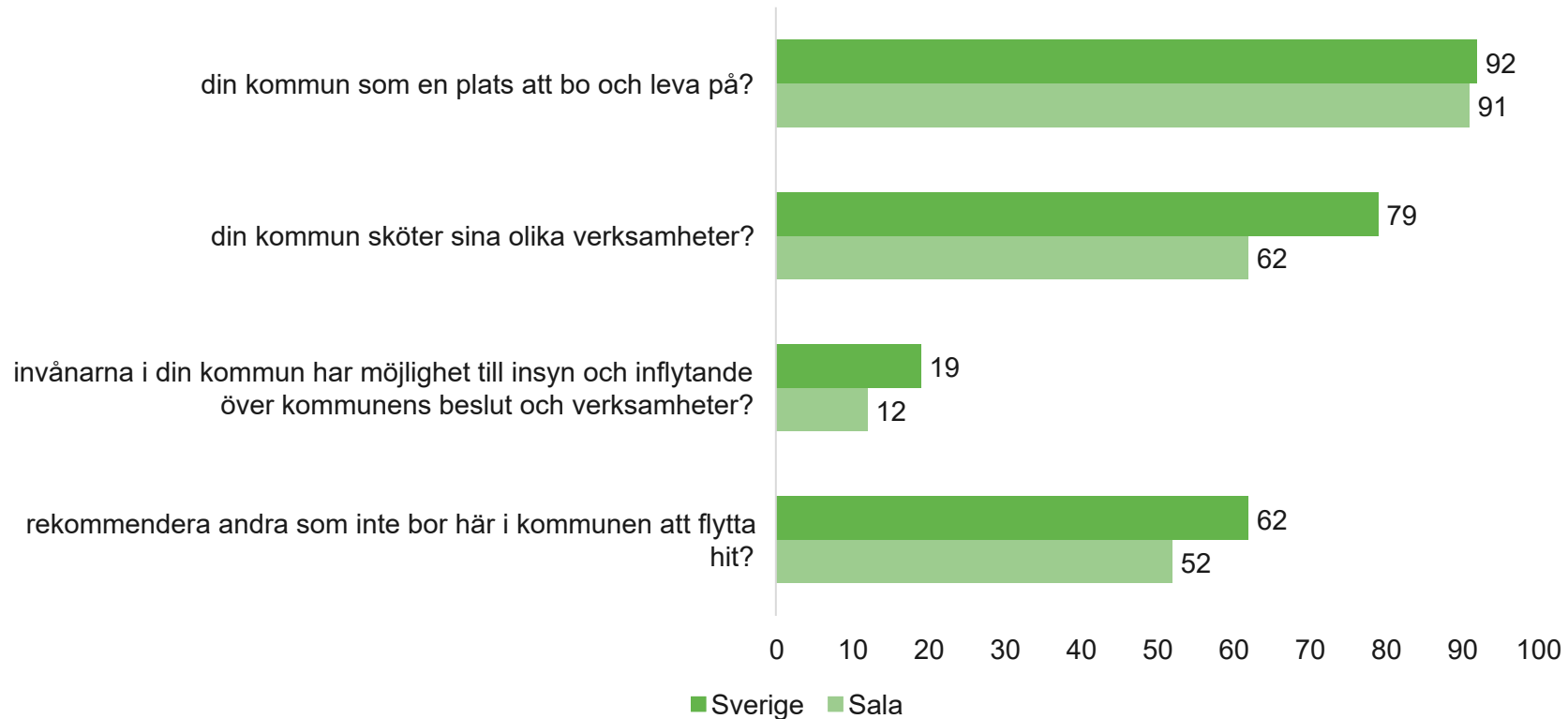

Kommunen som helhet

Index Sala

54.4

(index
Sverige: 63)

Trender

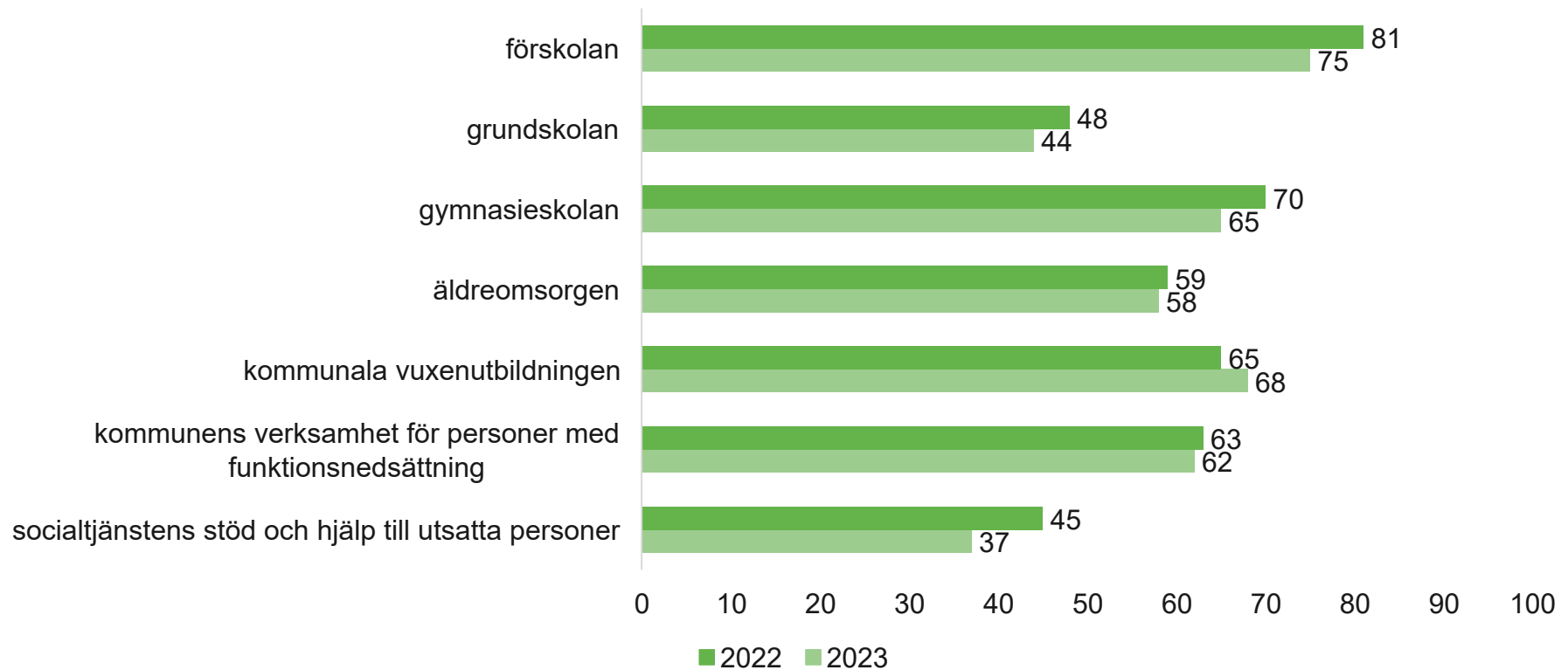
Skola och omsorg (trend)

Sala

58.3

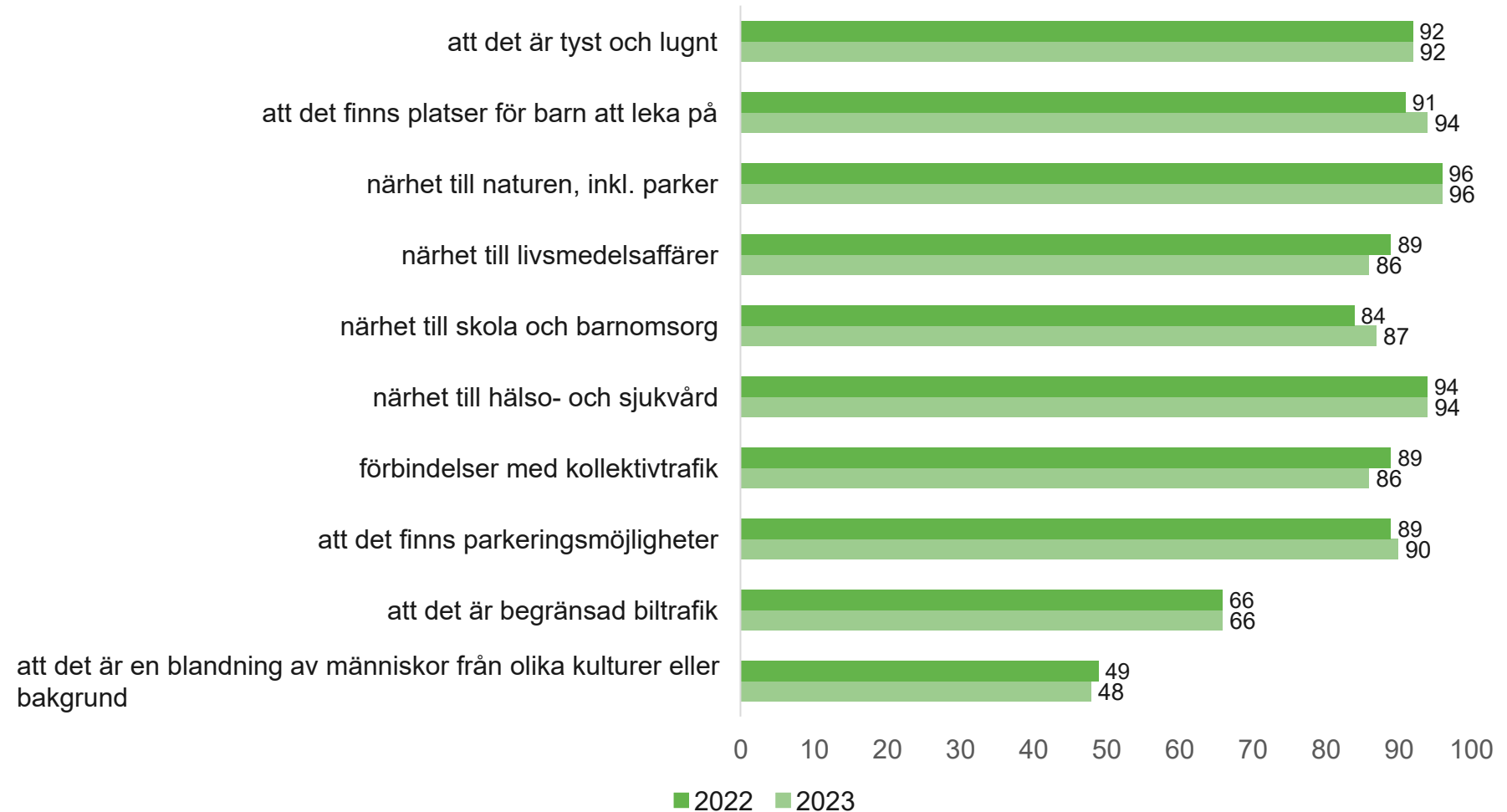
(index
Sverige: 68)

Hur tycker du följande fungerar i din kommun?

Boende och boendemiljö (trend)

Hur viktigt tycker du att följande saker är i din boendemiljö?

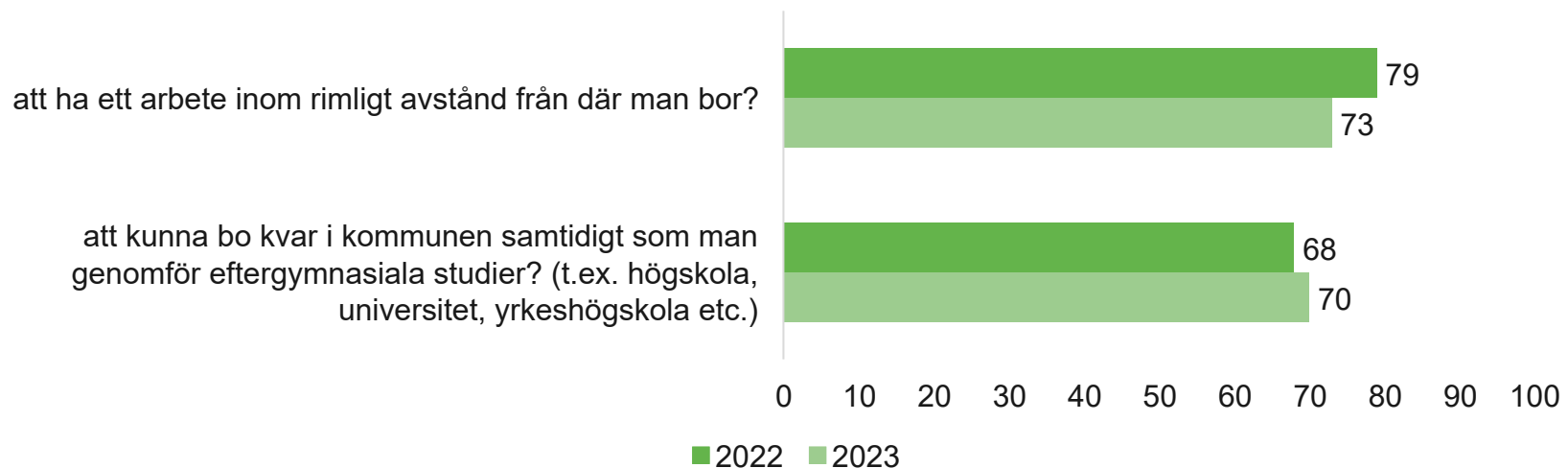
Lokala arbets- och utbildningsmöjligheter (trend)

Index Sala

71.7

(index Sverige: 81)

Vad är din uppfattning kring möjligheten för kommunens invånare...

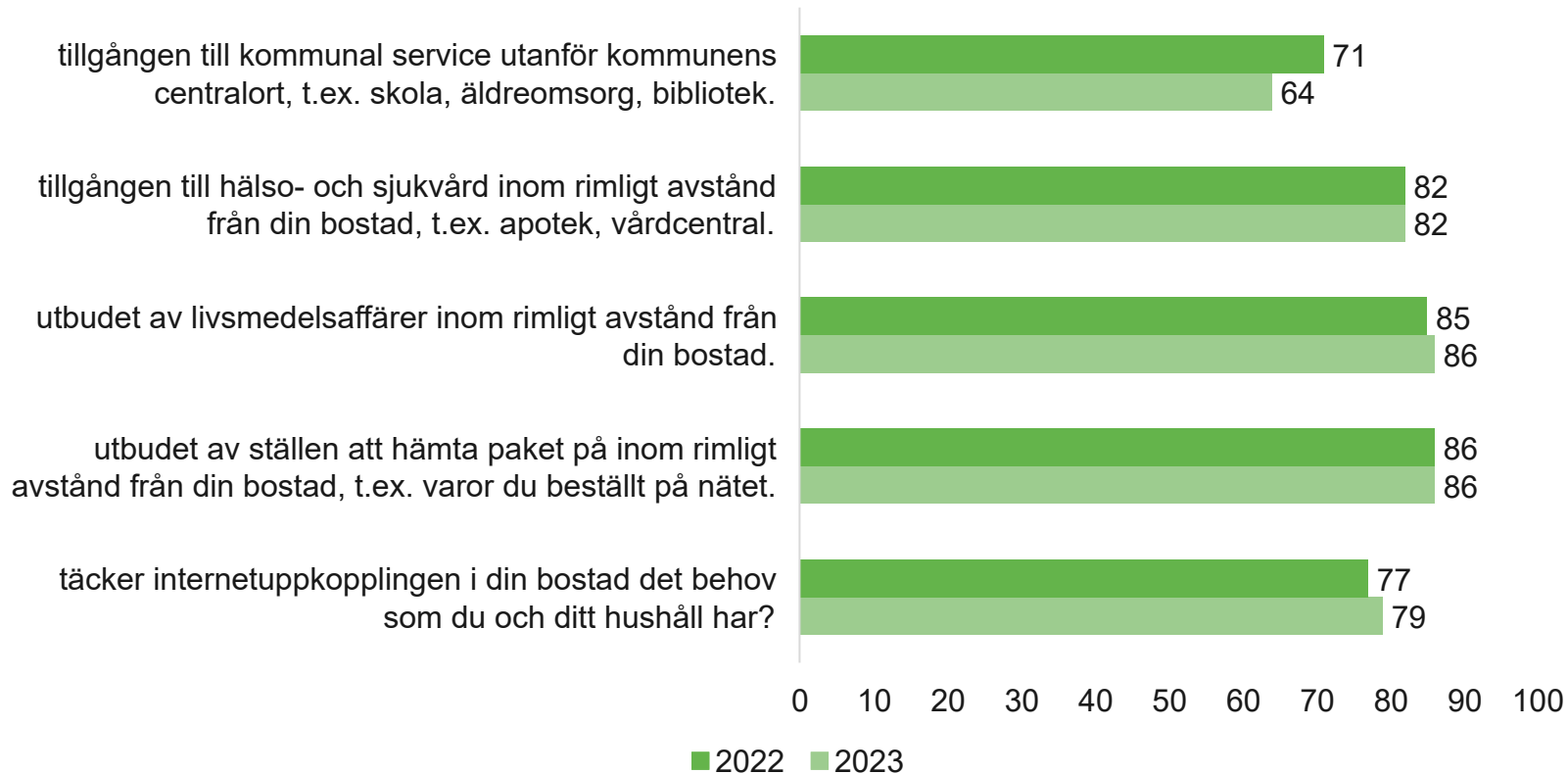
Samhällsservice (trend)

Index Sala

79.4

(index
Sverige: 88)

Hur tycker du följande fungerar i din kommun?

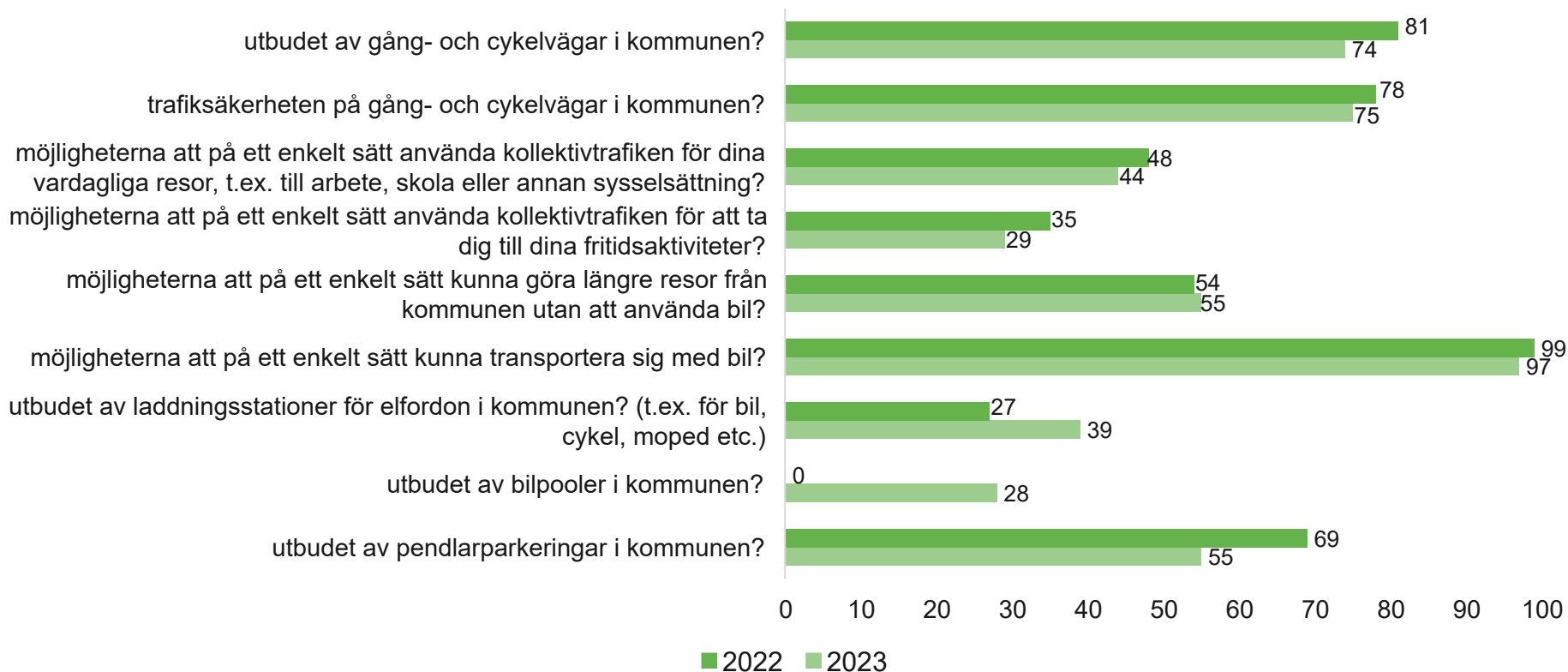
Resor och kommunikationer (index: 57) (trend)

Index Sala

54.9

(index
Sverige: 65)

Vad tycker du om...

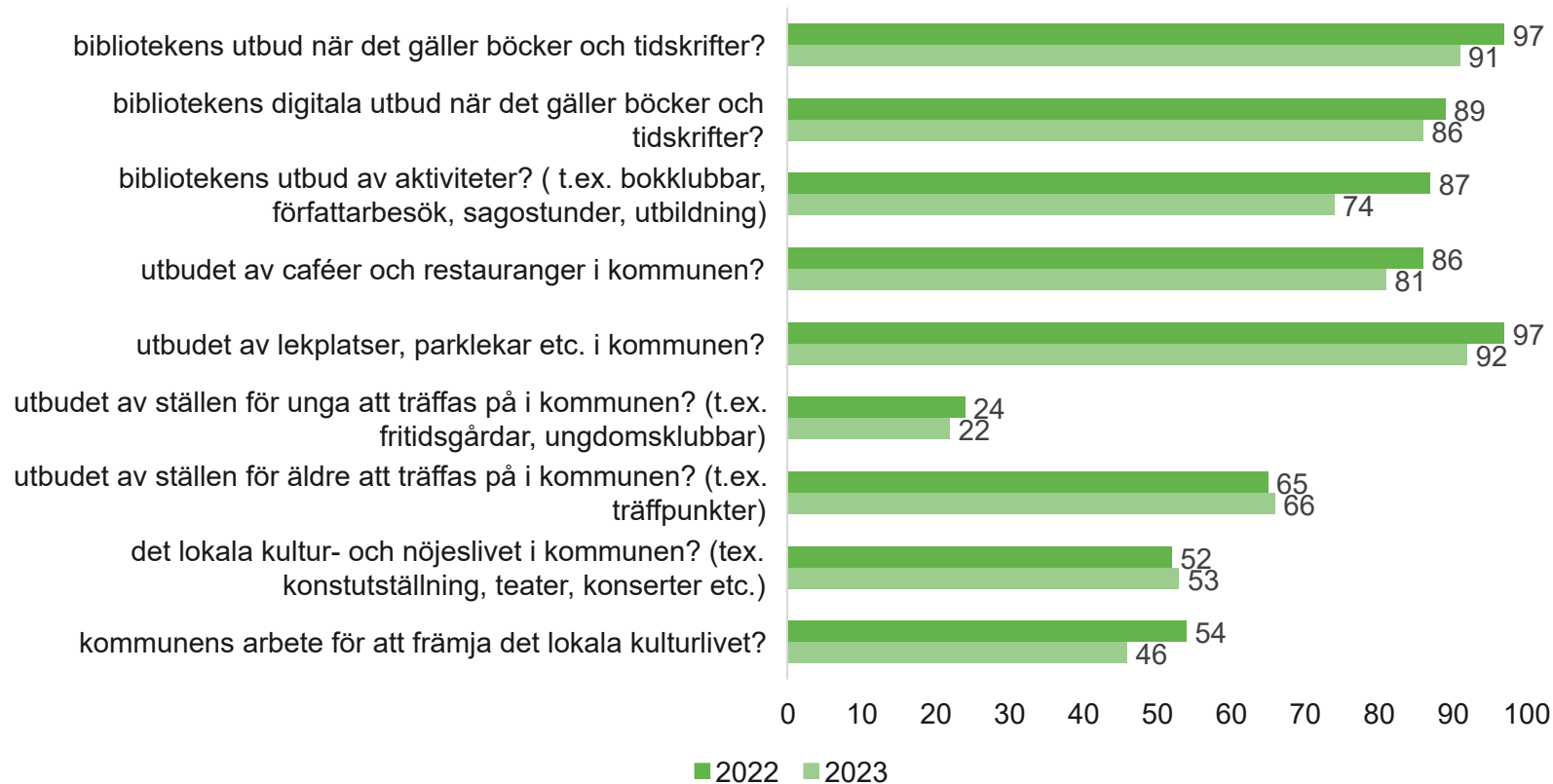
Bibliotek, kulturliv och mötesplatser (trend)

Index Sala

68.1

(index
Sverige: 67)

Vad tycker du om...

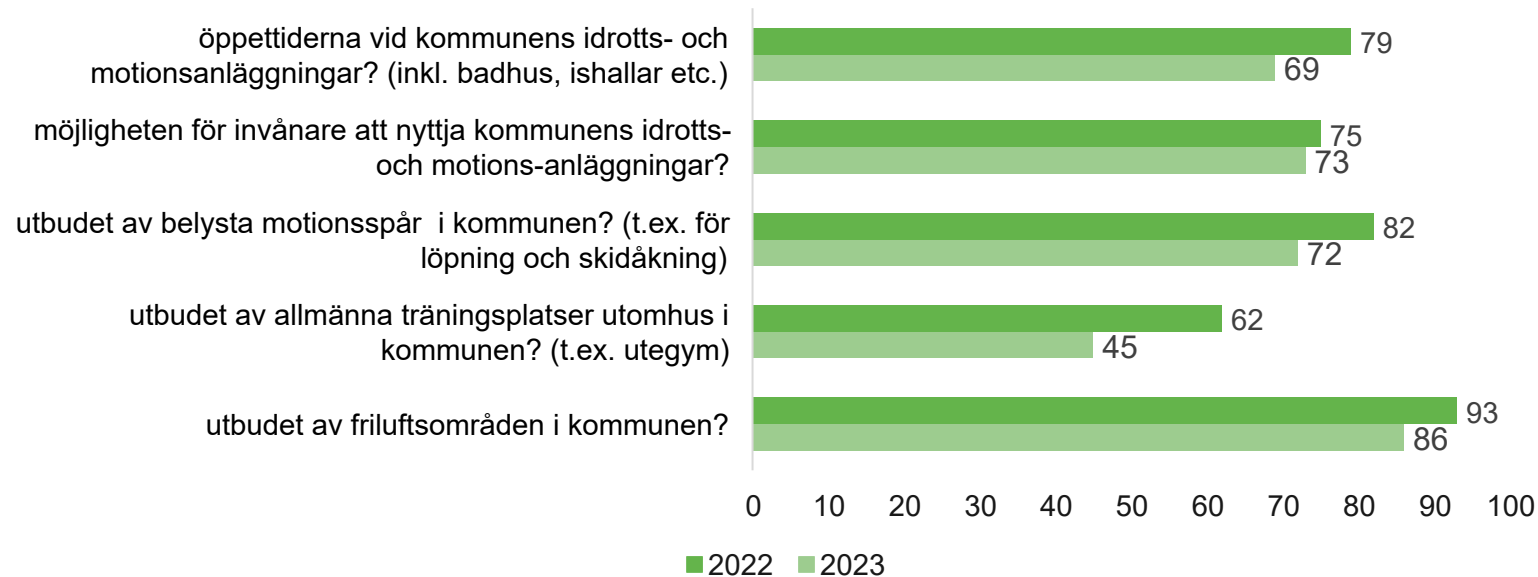
Idrott, motion och friluftsliv (trend)

Index Sala

69.0

(index
Sverige: 78)

Vad tycker du om...

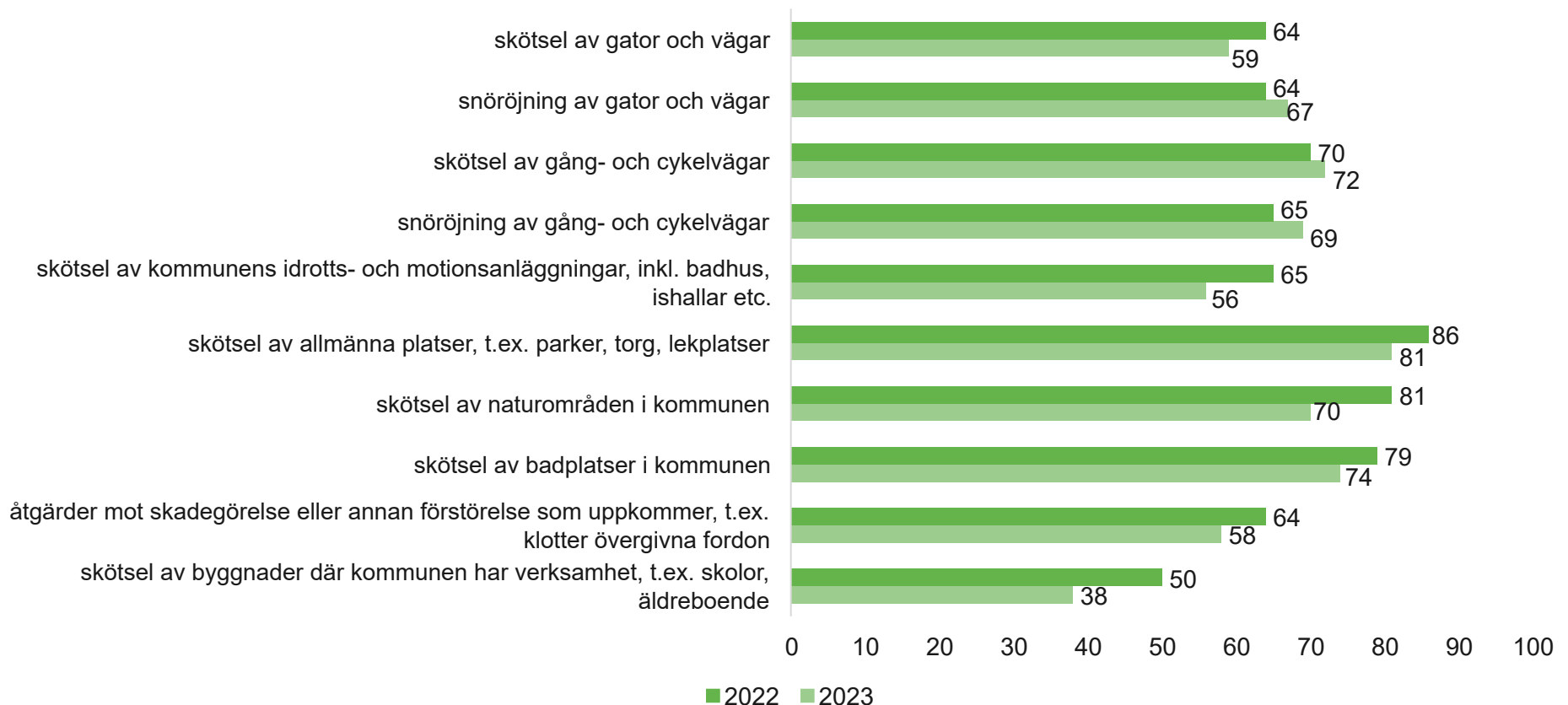
Underhåll av den offentliga miljön (trend)

Index Sala

64.4

(index
Sverige: 71)

Hur tycker du följande saker fungerar i din kommun?

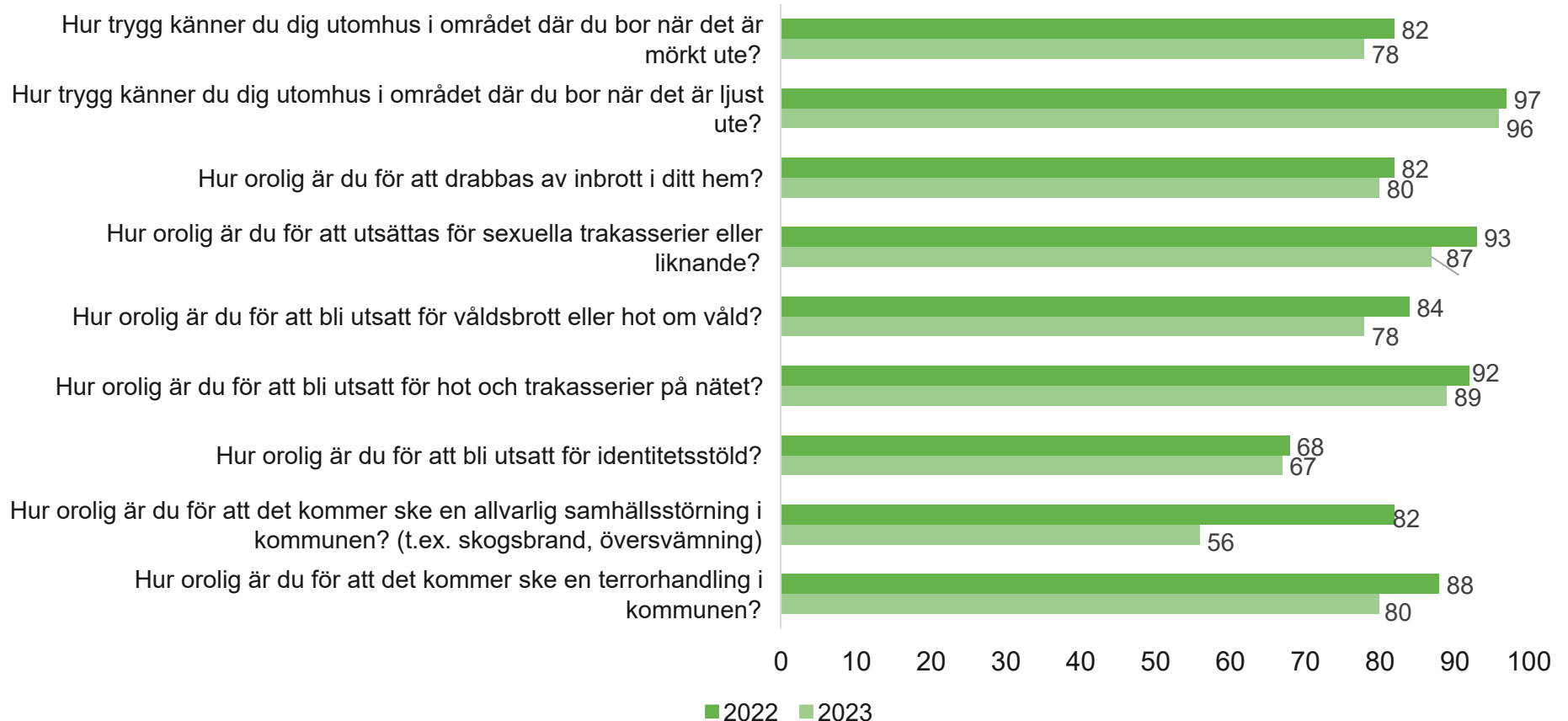

Trygghet i samhället (trend)

Index Sala

78.9

(index
Sverige: 72)

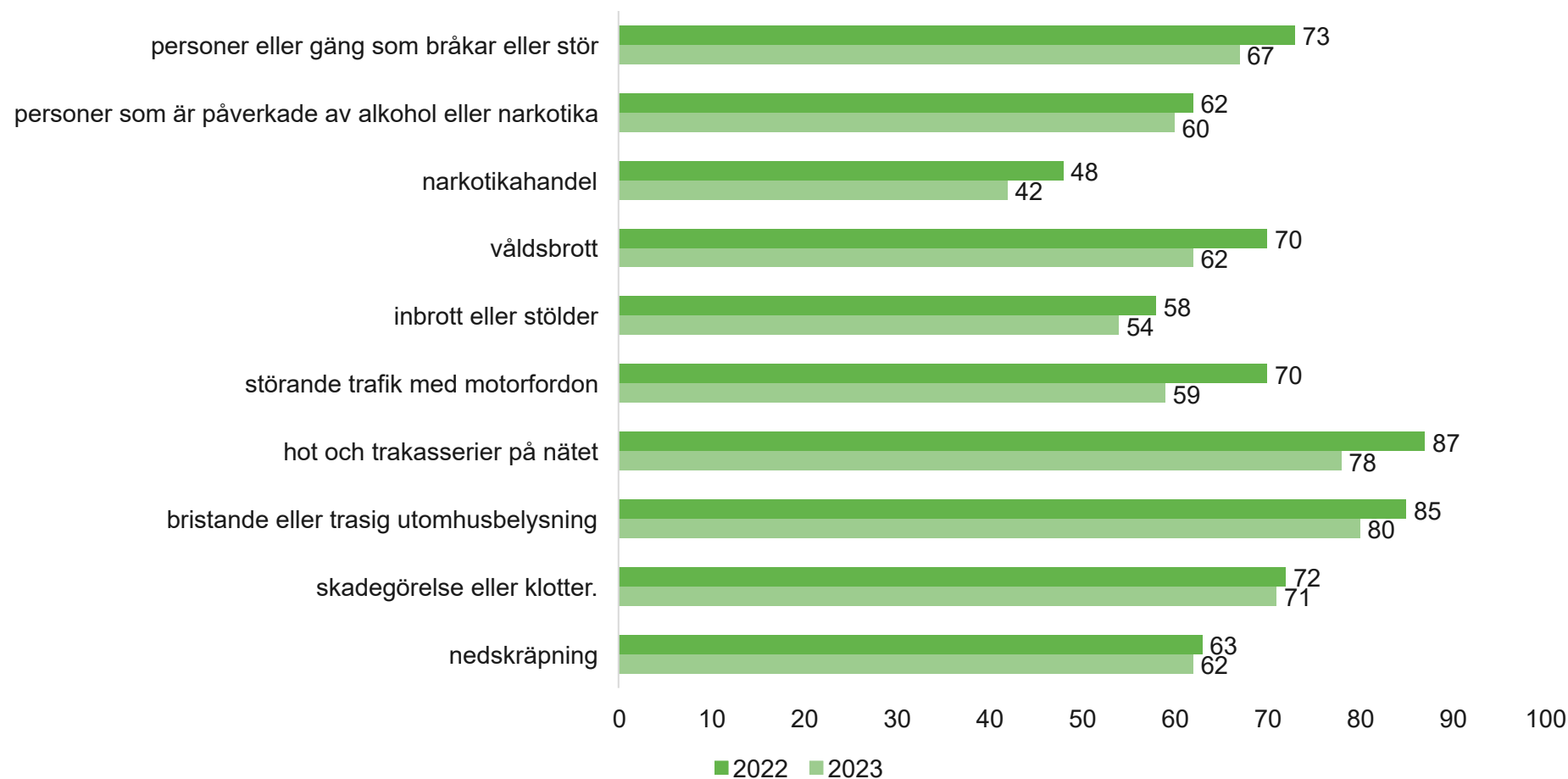
Problem i samhället (trend)

Index Sala

63.4

(index
Sverige: 71)

Hur stort eller litet problem tycker du att följande saker är i kommunen där du bor?

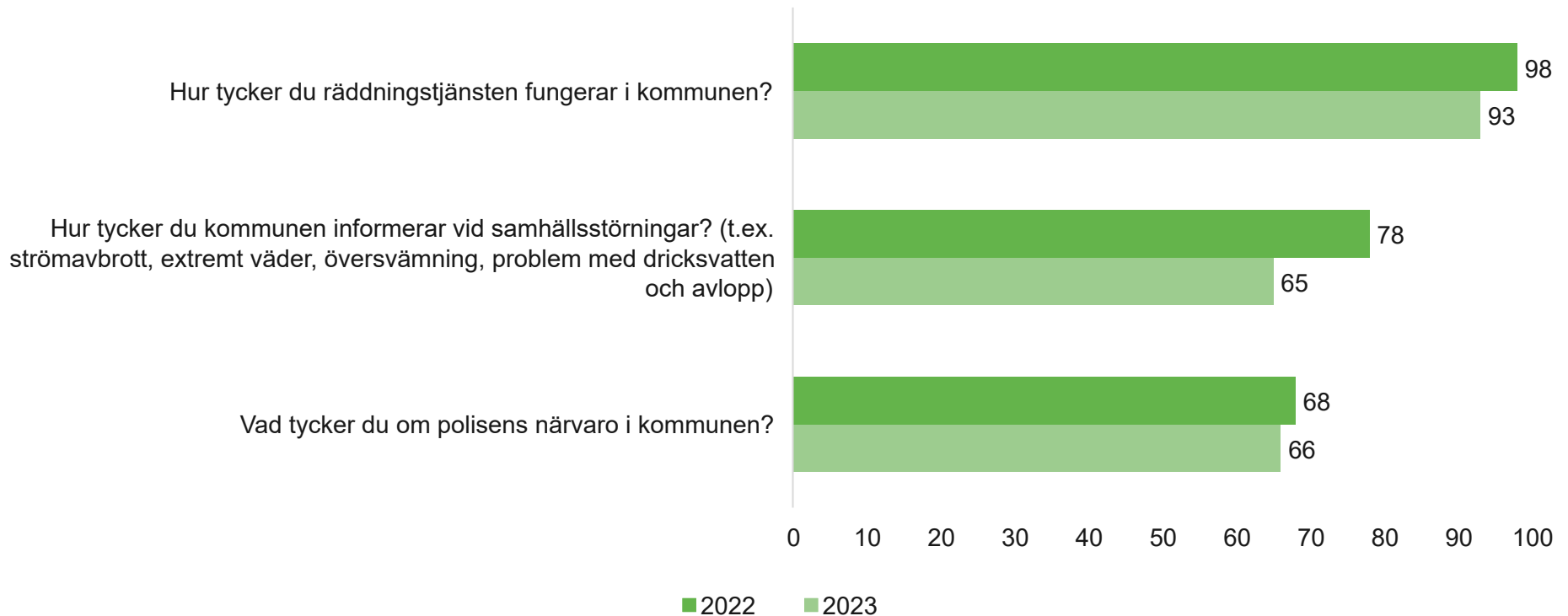

Polis och räddningstjänst (trend)

Index Sala

74.6

(index
Sverige: 71)

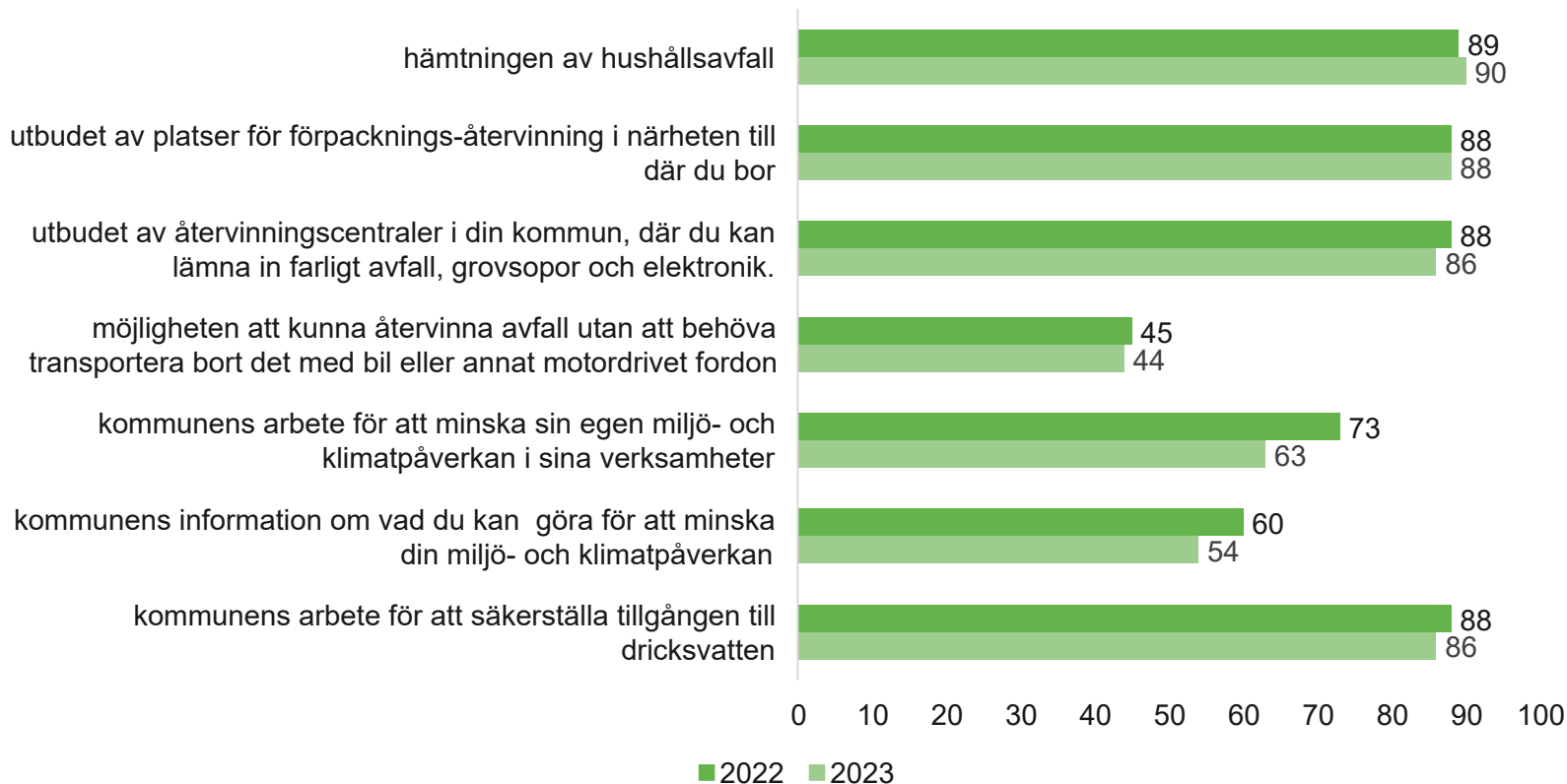
Klimat- och miljöarbete (trend)

Index Sala

73.0

(index
Sverige: 71)

Hur tycker du följande saker fungerar i din kommun?

Bemötande, information och inflytande (trend)

Index Sala

47.4

(index Sverige: 51)

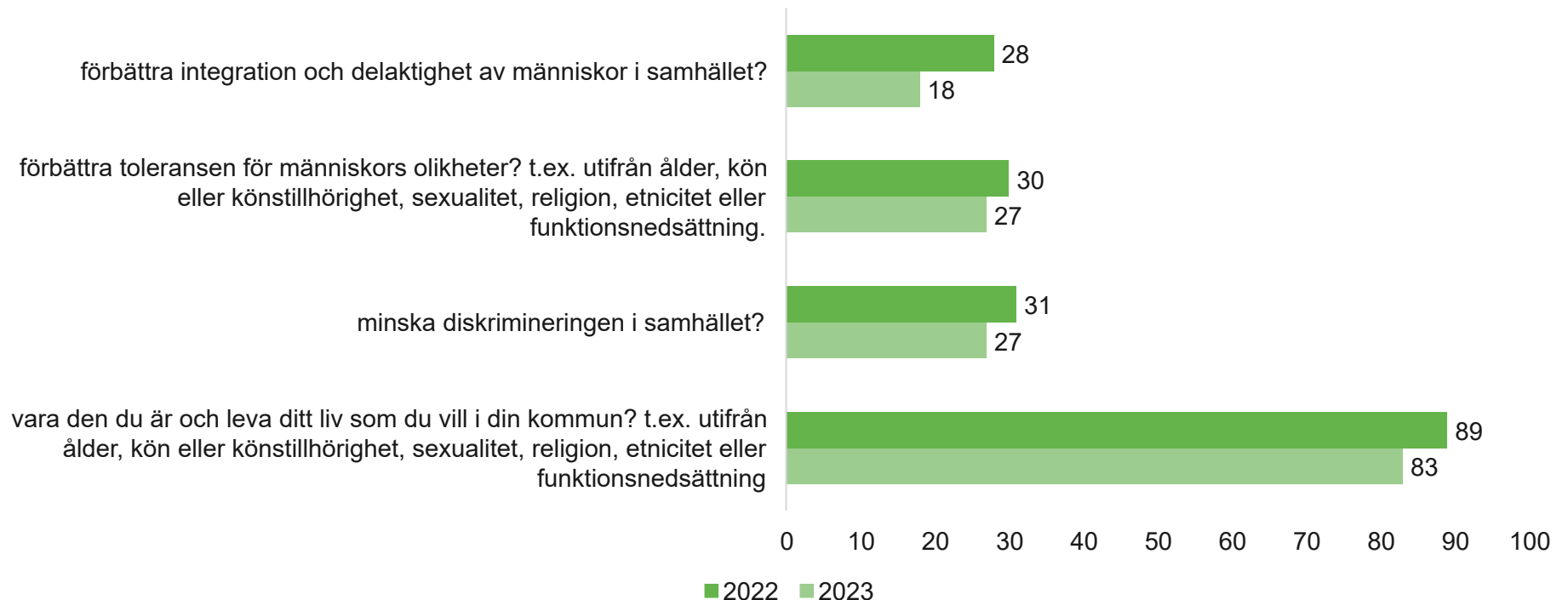
Jämlikhet och integration (trend)

Index Sala

38.9

(index
Sverige: 45)

Upplever du att din kommun arbetar aktivt för att...

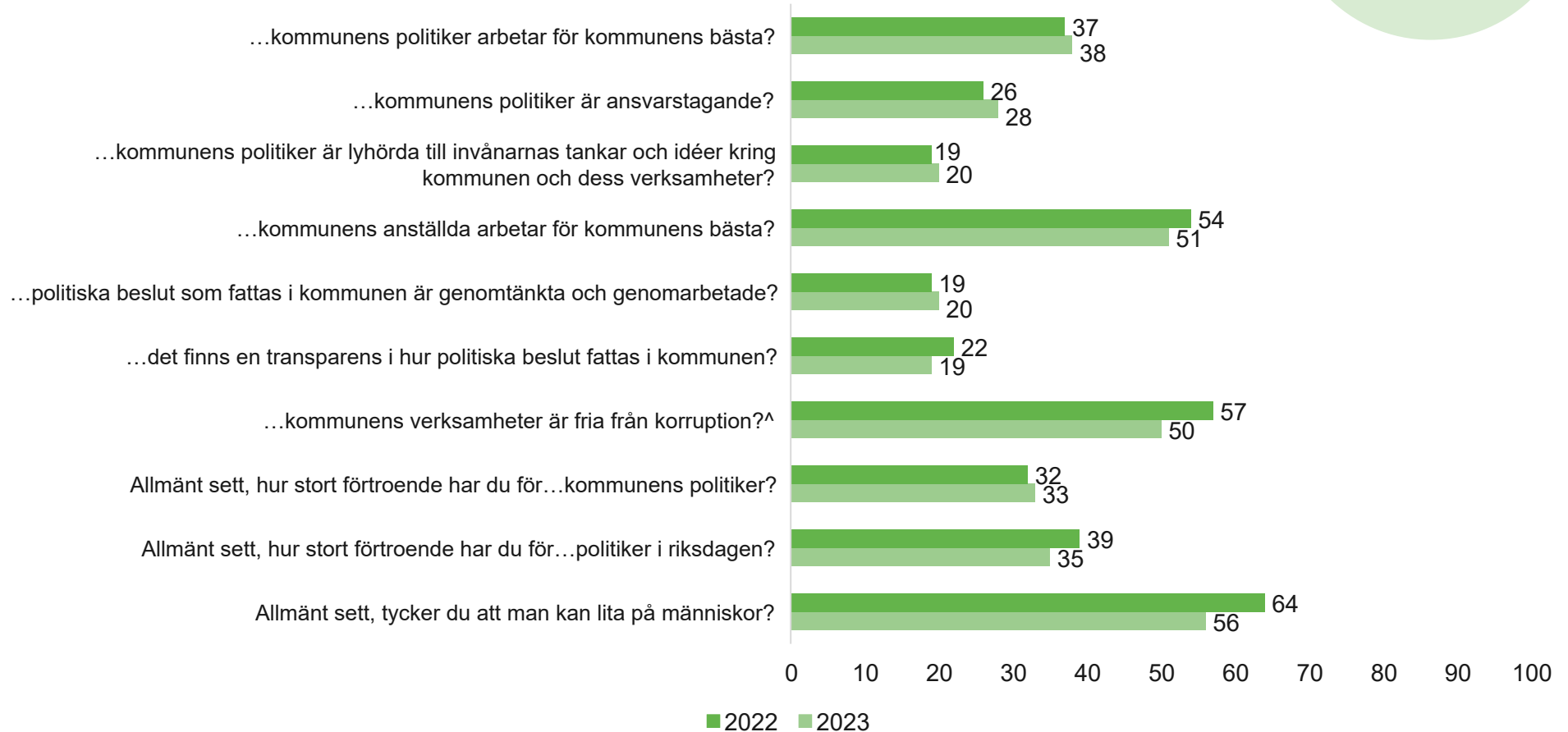
Förtroende (trend)

Index Sala

34.9

(index
Sverige: 41)

Upplever du att...

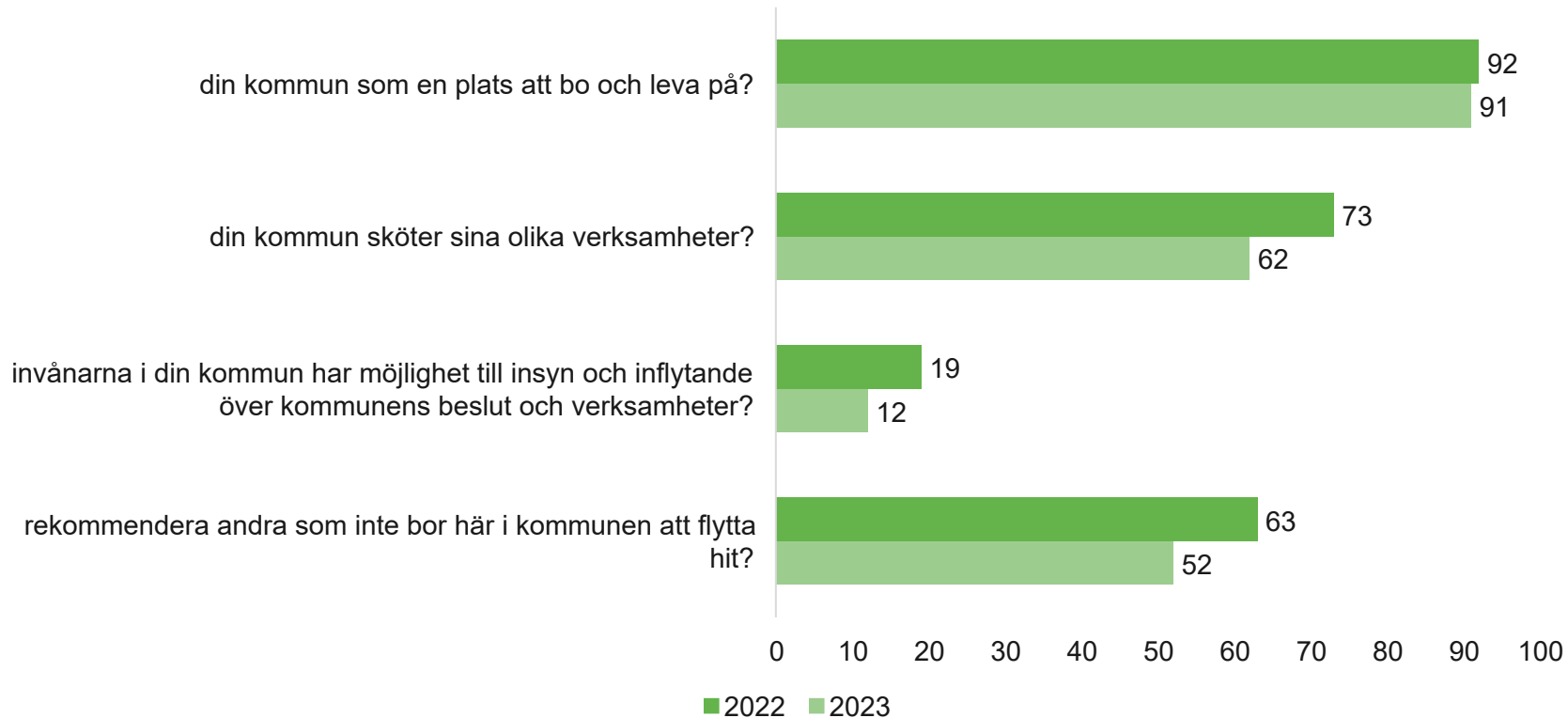

Kommunen som helhet (trend)

Index Sala

54.4

(index
Sverige: 49)

Om attraktivitet och vad den beror på?

Attraktivitet är viktigt

För att locka och behålla invånare, personal och verksamheter

Demografi och geografi betyder mycket men inte allt

Lättare att lyckas skapa attraktivitet med "rätt" förutsättningar

Goda förutsättningar dock ingen garant

"Konkurrensen" är oftast mot grannkommunen

Skillnader i demografiska förutsättningar blir då mindre där det räknas

Det som är viktigt och påverkansbart

Kärnverksamheten är viktig och skolan är viktigast

- Mycket stark koppling mellan skola och hur kommunen sköter uppdrag samt rekommendation och trivsel

Trygghet

- Såväl oro för brott som upplevd nedskräpning
- Upplevd och faktisk trygghet är inte synonymt men samverkar tydligt

Höra hemma

- En inkluderande kommun är en kommun där fler känner sig hemma – och rekommenderar andra att flytta in

Stabila styren och förtroende

- Stabila politiska styren ger större förtroende för kommunen
- Förtroendet viktigt för uppfattningen om kommunen

Alla bygger bilden av kommunen tillsammans

- Politikers roll för varumärket är viktigt
- Kommunens anställda är ansiktet utåt

KONTOR, ENHET
Inger Lindström
Ekonomichef

MISSIV

Bokslut 2023 för Sala kommun

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Årets resultat för 2023 uppgick till -7,1 miljoner kronor, vilket är 32,9 miljoner kronor under det budgeterade resultatet. Verksamhetens nettokostnader uppvisar ett resultat på -81,2 miljoner kronor och nämndernas budgetavvikelse uppgår till -133,9 miljoner kronor.

Kommunen ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet så att god ekonomisk hushållning uppnås ur såväl finansiellt som verksamhetsperspektiv. Helhetsbedömningen är att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att kommunen har en svag utveckling av indikatorerna som mäter de övergripande utvecklingsmålen och endast ett av de finansiella målen nås.

Vid fastställande av resultat enligt balanskravet ska realisationsvinster och förluster räknas ifrån årets resultat. Det ekonomiska resultatet enligt balanskravet uppgår till -47,7 mnkr vilket innebär att Sala kommun inte har uppfyllt balanskravet.

Vid ingången av 2023 uppgick kommunens RUR (resultatutjämningsreserv) till 15,1 mnkr och enligt kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning kan RUR:en användas när resultatet är negativt. Om kommunfullmäktige beslutar att lösa upp hela RUR:en blir årets balanskravsresultat -32,6 mnkr vilket ska återställas inom tre år. En handlingsplan måste därmed upprättas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att Årsredovisningen för 2023 godkänns

att godkänna de i bokslutet vidtagna bokföringsåtgärderna

att godkänna de av nämnderna/styrelsen redovisade budgetavvikelserna

DNR.

att fastställa tilläggsbudget för 2024 års investeringsbudget med 80,1 mnkr i enlighet med bilaga xxx

att kommunstyrelsen under 2024 har rätt att ytterligare upplåna, dvs öka kommunens skulder med totalt 80,1 mnkr

att upplösa kommunens resultatutjämningsreserv med 15,1 mnkr

att godkänna uppföljningen av nämndernas internkontrollplaner

att fastställa balanskravsresultatet till -32,6 mnkr

att återställandet av det negativa balanskravsresultatet fördelas lika över åren 2025 och 2026 genom ett högre resultatmål.

att upprätta åtgärdsplaner för kostnadskontroll för att säkerställa att nämnderna anpassar sin verksamhet så att inga negativa budgetavvikelse uppstår i de ramar som fullmäktige beslutat att tilldela respektive nämnd.

Bilagor:

1

2

3

DNR.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

DNR.

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

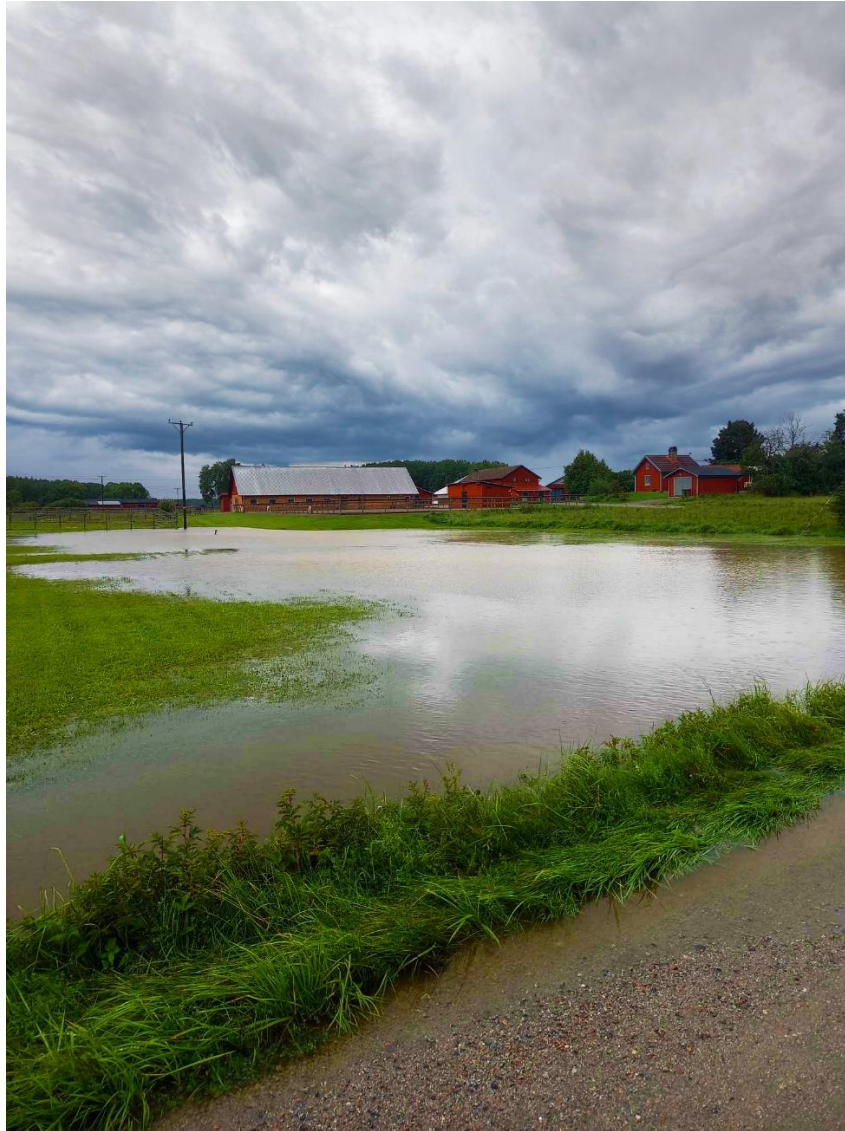
Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

ÅRSREDOVISNING 2023

SALA KOMMUN

INNEHÅLL

SALA KOMMUN I KORTHET	4
FÖRORD AV KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE	5
INLEDNING	6
Politik och organisation	6
Sala kommun 4 år i sammandrag	6
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	7
Översikt över verksamhetens utveckling	7
Den kommunala koncernen	10
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	13
Händelser av väsentlig betydelse	15
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	18
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	19
Balanskravsresultat	25
Väsentliga personalförhållanden	26
Förväntad utveckling	29
EKONOMISKA SAMMANSTÄLLNINGAR	30
Resultaträkning	30
Kassaflödesanalys	31
Balansräkning	32
Drift- och investeringsredovisning	34
Noter	40
Begreppsförklaringar	55
Nyckeltalsbeskrivningar	55
SÄRREDOVISNING VA-VERKSAMHET	56
Resultaträkning	56
Kassaflödesanalys	56
Balansräkning	57
Noter	57

SALA KOMMUN I KORTHET

Befolkning

Sala kommuns folkmängd minskade med 128 personer under förra året 2023, och var vid årsskiftet 22 853 personer.

Under året 2023 föddes 191 personer som kan jämföras med 215 personer året innan. Antalet personer som avled under 2023 var 241 personer som kan jämföras med 255 personer året innan. Antal personer som flyttade in till kommunen under förra året var 957 vilket kan jämföras med 1 134 personer under år 2022. Antalet utflyttade från kommunen var 1 047 personer under förra året, i jämförelse med 1 109 personer år 2022. Händelser (födda, döda, flyttningar) som skett före den 1 januari 2023, men som har rapporterats efter 1 februari, påverkar folkmängden men är inte redovisade som händelser under januari-december 2023. Denna del av folkkökningen redovisas i stället som en justeringspost. Justeringsposten 2023 var 12st och 2022 2st.

Salas befolkning i åldersklasser

Invånare	2022	2023
0-18 år	4 939	4 899
19-64 år	12 228	12 363
65 – w	<u>5 814</u>	<u>5 591</u>
Totalt	22 981	22 853

Så användes skattepengarna 2023

Så här fördelades 100 kr i kommunalskatt på de olika verksamheterna:

Skola och förskola

Grundskola, anpassad skola, fritidshem	21,23 kr
Förskola	9,30 kr
Gymnasieskola, anpassad gymnasieskola	6,89 kr

Vård och omsorg

Äldreomsorg	25,16 kr
Omsorg om funktionshindrade	8,20 kr
Individ- och familjeomsorg	6,69 kr
Försörjningsstöd	1,29 kr

Kultur och fritid

Kultur och fritid samt kulturskola	3,54 kr
------------------------------------	---------

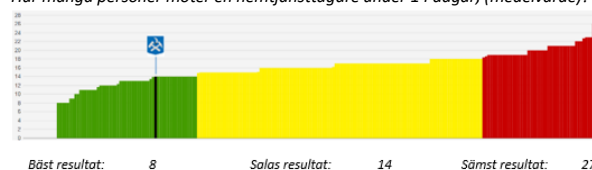
Övrigt

Arbetsmarknadsåtgärder och vuxenutbildning	0,89 kr
Gator, parker och lokaler	3,17 kr
Räddningstjänst och civilförsvaret	1,69 kr
Färdtjänst, skolskjuts, kollektivtrafik	3,44 kr
Kommunens övriga verksamheter	8,51 kr

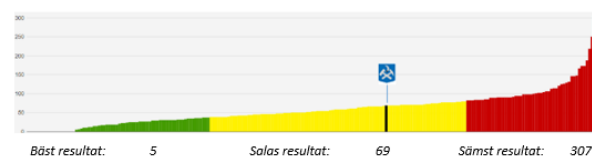
Kommunens kvalitet i korthet (KKiK)

Så här ligger Sala till i jämförelse med andra kommuner i ett urval av områden (från Kolada.se, 2024-02-09, se även www.sala.se, sök KKiK):

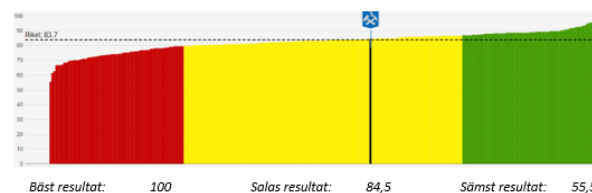
Hur många personer möter en hemtjänsttagare under 14 dagar, (medelvärde)?

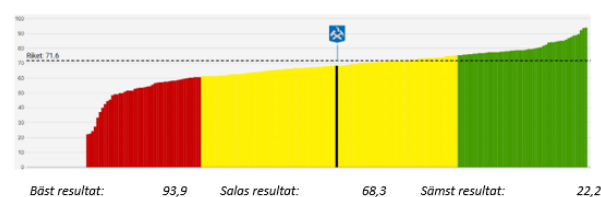
Hur lång är väntetiden i snitt för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudande om plats?

Hur stor andel av eleverna i årskurs 9 är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet?

Hur stor andel gymnasieelever tar examen inom 4 år, %?

FÖRORD AV KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

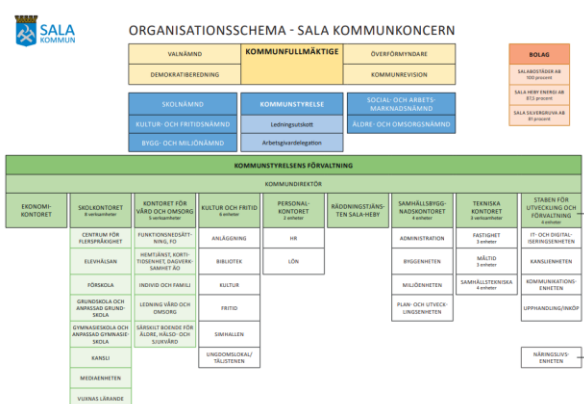
Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

INLEDNING

Politik och organisation

Den politiska organisationen i Sala kommun består av kommunfullmäktige (KF), kommunstyrelse (KS), fem facknämnder samt demokratiberedning, valnämnd, överförmyndare och kommunrevision. Till KS finns två utskott och till Social- och arbetsmarknadsnämnden ett utskott.

Kommunen har en gemensam förvaltning som sköter det dagliga arbetet. Förvaltningen är uppdelad i nio kontor.

Sala kommun 4 år i sammandrag

Nyckeltal/mått	2020	2021	2022	2023
Årets resultat	38,0	31,1	-2,2	-7,1
Årets resultat som andel av skatteintäkter, bidrag och utjämning, %	2,6	2,0	-0,1	-0,4
Nettokostnader, mnkr	1 426,1	1 496,6	1 601,1	1 665,0
- förändring från föregående år, %	0,7	4,9	7,0	4,0
Skatteintäkter, bidrag, utjämning, mnkr	1 461,9	1 526,7	1 598,0	1 664,5

Nyckeltal/mått	2020	2021	2022	2023
- förändring från föregående år, %	4,8	4,4	4,7	4,2
Nettokostnadsandel av skatteintäkter, bidrag och utjämning, %	98	98	100	100
Finansnetto, mnkr	2,2	1,1	1,0	-6,6
Rörelsekapital, mnkr	-101,1	-89,2	-68,1	-34,6
Balanslikviditet, %	67	71	79	90
Soliditet, %	41	42	41	33
Nettoinvesteringar, mnkr	97,4	61,0	90,3	177,9
Långfristig skuld, mnkr	681,3	666,8	840,0	1 124,4
Tillgångar per invånare, kr	76 577	77 099	85 223	98 652
Skulder per invånare, kr	43 017	42 236	50 551	64 617
Utdebitering, kr	22,31	22,31	22,31	22,31
Folkmängd	22 867	22 998	22 981	22 853
Personalkostnader och sociala avgifter, mnkr	1 068,1	1 088,3	1 129,5	1 190,9
- förändring från föregående år, %	1,0	1,9	3,8	5,4

Fr o m 2022 ingår leasing för fast egendom i tillgångar per invånare och långfristig skuld.

Känslighetsanalys:

Förändrad skattesats +/- 10 öre	+/- 5,6 mnkr
Löneökning 1 %	13,0 mnkr
Befolkningsförändring +/- 100 invånare, påverkan skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	6,9 mnkr

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Översikt över verksamhetens utveckling

Årets resultat koncernen

	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens				
- intäkter, mnkr	713,6	771,5	875,0	1 018,6
- kostnader, mnkr	-1 986,3	-2 092,6	-2 298,1	-2 492,7
Skatteintäkter och generella statsbidrag				
-mnkr	1 461,9	1 526,7	1 598,0	1 664,5
Årets resultat				
- mnkr	50,7	49,4	16,4	3,1
- per invånare, tkr	2,2	2,1	0,7	0,1
Resultat innan konsolidering och eliminering:				
Sala-Heby Energi AB	2,2	14,5	16,3	14,3
Salabostäder AB	10,3	5,8	6,2	1,6
Sala Silvergruva AB	0,2	-0,2	-2,1	-3,4
Sala kommun	38,0	31,1	-2,2	-7,1

Årets resultat för den kommunala koncernen uppgår till 3,1 mnkr.

Verksamhetens intäkter har ökat med 143,6 mnkr (16,4 %) jämfört med föregående år varav 45,7 mnkr är redovisade realisationsvinster. Verksamhetens kostnader har ökat med 8,5 %, varav 0,4 procentenheter är kopplade till jämförelsestörande kostnader.

Sala-Heby Energi AB:s resultat och ekonomiska ställning är till stor del beroende av klimatet. 2023 inleddes med att vara varmare än normalt men avslutades något kallare. Med kraftigt ökade bränslepriser sågs att kunderna sparat energi. Resultatet landade strax under det budgeterade resultatet.

Salabostäder AB:s resultat är svagt. Kostnadsökningar har inte kunnat mötas med intäktsökningar i samma utsträckning. En fastighetsförsäljning har förbättrat resultatet med ca 5 mnkr. Resultatet från ordinarie verksamhet är nästintill noll.

För Sala Silvergruva AB har återhämtningen efter pandemin gått långsammare än väntat och detta tillsammans med lågkonjunktur och ökade räntekostnader har gjort 2023 till ytterligare ett tufft år. Problemet med åtkomst till en av visningsnivåerna har påverkat verksamheten negativt, bl a i form av uteblivna intäkter.

Årets resultat kommunen

	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens				
- intäkter, mnkr	369,3	348,3	365,7	449,4
- kostnader, mnkr	-1 727,1	-1 770,4	-1 889,5	-2 019,7
Skatteintäkter och generella statsbidrag				
-mnkr	1 461,9	1 526,7	1 598,1	1 664,5
Årets resultat				
- mnkr	38,0	31,1	-2,2	-7,1
- per invånare, tkr	1,7	1,4	-0,1	-0,3

Årets resultat för den kommunala verksamheten är negativt och uppgår till -7,1 mnkr. Resultatet avviker -32,9 mnkr från budget.

Verksamhetens intäkter har ökat med 83,6 mnkr jämfört 2022, varav 40,6 mnkr är redovisade realisationsvinster. Verksamhetens kostnader har ökat med 130,2 mnkr och av dessa redovisas 9,2 mnkr som jämförelsestörande kostnader.

Under perioden 2020–2023 har skatteintäkter och bidrag ökat med 13,9 % att jämföra med nettokostnadsökningen som är 16,8 % under samma period.

Koncernens investeringar, avskrivningar, låneskuld och finansiering

	2020	2021	2022	2023
Investeringsvolym, mnkr	230,6	166,5	205,6	282,4
Avskrivningar, mnkr	119,7	135,9	142,1	154,1
Långfristiga skulder, mnkr	1 668,5	1 760,5	1 924,9	2 178,9
Långfristiga skulder per invånare, tkr	73,0	76,6	83,8	95,3
Låneskuld Kommuninvest	1 581,1	1 666,8	1 695,3	1 872,4
Självfinansieringsgrad, %	73,9	111,3	77,1	55,7
Kassasaldo, mnkr	111,8	190,3	128,1	143,4

Koncernens långfristiga skulder fortsätter att öka och uppgår 2023 till 2 178,9 mnkr, varav en del avser finansiell leasing, se tabell nedan.

Investeringsvolymen ökar återigen 2023. En stor del av kommunens investeringsvolym består av nybyggnationer av skolor samt etablering av ersättningsmoduler för förskolor.

Salabostäder AB har fortsatt ROT-renoveringar enligt plan. Sala-Heby Energi AB har genomfört investeringar i samma nivå som föregående år.

Kommunens investeringar, avskrivningar, låneskuld och finansiering

	2020	2021	2022	2023
Investeringsvolym, mnkr	97,4	61,0	90,3	177,9
Avskrivningar, mnkr	68,2	74,5	77,4	94,7
- varav avskrivning finansiell leasing	0,2	1,8	2,1	15,0
Långfristiga skulder, mnkr	681,3	666,8	840,0	1 124,4
- varav långfristig skuld finansiell leasing	1,5	11,5	152,2	251,6
Långfristiga skulder per invånare, tkr	29,8	29,0	36,6	49,2
Låneskuld Kommuninvest	659,8	634,0	661,2	832,5
Självfinansieringsgrad, %	109,5	173,1	83,2	49,3
Kassasaldo, mnkr	80,0	87,6	65,7	119,6

2023-års nettoinvesteringsvolym är 177,9 mnkr. Investeringsutgifterna uppgår till 235,5 mnkr vilket motsvarar 75,5 % av utgiftsbudgeten. Försäljning av skog, mark och fastigheter samt erhållet investeringsbidrag har genererat investeringsinkomster på 57,6 mnkr vilket är 45,4 mnkr mer än budgeterat. Självfinansieringsgraden för året uppgår till 49,3 % att jämföra med föregående år då den var 83,2 %. Under året har 190 mnkr lånats upp och 18,6 mnkr har amorterats av på tidigare skulder. Den finansiella leasingen har inneburit att kommunens totala långfristiga skulder ökat med 251,6 mnkr och påverkat avskrivningskostnaderna med 15 mnkr.

Koncernens soliditet

	2020	2021	2022	2023
Soliditet, %	29,3	29,5	28,1	26,0
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	14,3	15,4	15,4	14,0

Soliditeten visar den ekonomiska styrkan på lång sikt, ju högre soliditet desto stabilare är den ekonomiska styrkan. Soliditetsmättet visar hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital. Faktorer som påverkar soliditeten är resultatutvecklingen och tillgångarnas förändring.

Koncernens soliditet är försämrad jämfört med föregående år. Försämringen kopplas till koncernens svaga resultat samt ökad låneskuld. Kommunens övergång till att redovisa finansiell leasing enligt gällande regelverk påverkar också koncernens soliditet negativt.

Kommunens soliditet

	2020	2021	2022	2023
Soliditet, %	41,1	42,3	38,2	32,5
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	14,3	16,3	15,4	12,4

Kommunens negativa resultat, den ökade låneskulden tillsammans med redovisningen av finansiell leasing innebär att kommunens soliditet minskar med 5,7 procentenheter under 2023.

Soliditeten, med pensionsförpliktelser som ligger i ansvarsförbindelsen inräknad, minskar till 12,4 % då pensionskulden ökar.

PENSIONER**Koncernens pensionsförpliktelser (inkl löneskatt)**

Mnkr	2020	2021	2022	2023
Avsättning pensioner	53,5	52,4	50,3	46,7
Ansvarsförbindelser	469,7	462,2	445,8	454,4
Finansiella placeringar	6,0	6,2	7,0	7,6
Pensionsförpliktelse som tryggats i försäkring	68,9	84,8	97,7	122,3
Summa	598,1	633,3	600,8	631,0

Kommunkoncernens pensionsförpliktelse är omfattande och uppgår till 631 mnkr. Jämfört med 2022 har förpliktelsen ökat med 5 % och till stor del beror ökningen på den höga inflationen.

Kommunens pensionsförpliktelser (inkl löneskatt)

Mnkr	2021	2022	2023
Pensionsförpliktelse			
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen	508,4	490,3	493,2
- varav avsättning	46,3	44,5	38,7
- varav ansvarsförbindelse	462,2	445,8	454,4
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	84,8	97,7	122,3
Summa pensionsförpliktelser	593,2	588,0	615,5
Förvaltade pensionsmedel – marknadsvärde			
Förvaltade pensionsmedel	111,9	115,8	148,3
Finansiella placeringar	1,3	1,5	1,8
Summa förvaltade pensionsmedel	113,2	117,3	150,1
Finansiering			
Återlånade medel	480,0	472,3	465,4
Konsolideringsgrad	19 %	20 %	24 %

Kommunen har förutom den del som redovisas i balansräkningen som avsättning ett stort åtagande för pensioner vilket redovisas som ansvarsförbindelse. Under

avsättningar redovisas kompletterande ålderspension samt garanti- och visstidspensioner.

Avsättningar och ansvarsförbindelsen värdesäkras genom indexuppräknings.

De totala pensionsförpliktelserna för kommunens anställda uppgår 2023 till 615,5 mnkr.

Kommunen återlånar 465,4 mnkr av den totala pensionsförpliktelsen.

Kommunens pensionskostnader (inkl löneskatt)

Mnkr	2020	2021	2022	2023
Individuell del	46,9	50,8	52,0	76,0
Pensionsavsättningar	-2,3	-1,5	-2,9	-4,0
Pensionsutbetalningar	36,6	36,1	38,0	43,2
Pensionspremier	15,7	10,0	16,3	34,3
Summa	96,9	95,4	103,5	149,5

Den individuella delen som utbetalas till medarbetarna att förvalta själva uppgår till 76 mnkr. Pensionsutbetalningarna på 43,2 mnkr avser utbetalningar enligt ansvarsförbindelsen och försäkringspremien 34,3 mnkr avser kompletterande ålderspension. Ett nytt avtal rörande tjänstepension, AKAP-KR gäller fr o m 2023. Premien ökade från 4,5 % till 6 %.

Från och med 2006 försäkras den kompletterande ålderspensionen.

Den kommunala koncernen

I kommunkoncernen bedrivs verksamhet i olika driftsformer för att servicen till kommuninvånarna ska vara så god som möjligt och utföras på effektivaste sätt.

I koncernen ingår kommunens nämnder, det helägda allmännyttiga bostadsbolaget Salabostäder AB (SaboAB) och det delägda energibolaget Sala-Heby Energi AB (SHEAB) som ägs tillsammans med Heby kommun. Sala Silvergruva AB (SSAB) är ett publikt företag, som bedriver verksamhet inom besöksnäringen, där Sala kommun är huvudägare. Kommunen har även ägarintressen i Vafab Miljö AB som sköter renhållningen. Kommunen anlitar också privata utförare inom två väsentliga områden, förskola och hemtjänst.

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSANSVAR

Utdrag ur Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Sala kommun antaget 2023-02-27, där inget annat anges. Fullständiga reglementen, se www.sala.se.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen (KS) ansvarar, utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen (2017:725) eller annan relevant lagstiftning, för all verksamhet som inte

faller under skolnämnd, social- och arbetsmarknadsnämnd, äldre- och omsorgsnämnd, bygg- och miljönämnd, kultur- och fritidsnämnd, valnämnd eller överförmyndare.

KS är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet (*ledningsfunktion*). KS ska också ha uppsikt över verksamhet som bedrivs i kommunala företag, bolag, stiftelser, föreningar och kommunalförbund.

KS ska leda kommunens verksamhet genom att utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen (*styrfunktion*).

KS har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls. KS ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och fortlöpande i samråd med nämnderna följa upp de

fastställda målen och återrapportera till kommunfullmäktige (*uppföljningsfunktion*).

I KS uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. KS ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagsstiftning.

De kontor som sköter det dagliga arbetet kopplat till kommunstyrelsens verksamhetsansvar är: Tekniskt kontor, Samhällsbyggnadskontor, Ekonomikontor, Personalkontor, Räddningstjänst och Kommundirektör/Staben för utveckling och förvaltning.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden (BMN) ansvarar för kommunens uppgifter och myndighetsutövning inom områdena byggnadsväsendet, miljö- och hälsoskyddsområdet inklusive livsmedelshandling samt alkohol och tobak, samt övriga uppgifter som enligt lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom byggnadsväsendet samt miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämnden är vidare ansvarig för att lämna yttranden över fastighetsbildningsfrågor

Det dagliga arbetet kopplat till nämndens ansvar utförs av Samhällsbyggnadskontoret.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden (KFN) ansvarar för kommunens uppgifter inom områdena kultur och fritid i enlighet med bestämmelserna i bland annat *bibliotekslag* (2013:801) och *spellag* (2018:1138) eller annan författning som ankommer på nämnden.

Det dagliga arbetet kopplat till KFN:s ansvar utförs av Kultur- och fritidskontoret.

Skolnämnden

Skolnämnden (SKN) ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser skolväsendet enligt *skollagen* (2010:800), gällande skolförfattningar och förordningar, förutom de uppgifter och ärenden som kommunstyrelsen svarar för. SKN är ansvarig nämnd för elevhälsan.

Inom SKN:s ansvarsområde ligger: förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem, utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, såsom förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola med fritidsklubb, kommunal vuxenutbildning.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbetet som hör till SKN:s verksamhetsansvar utförs av Skolkontoret. Uppgifter som regleras i skollagstiftningen men fullgörs av KS är skolmältider, skolskjuts respektive elevresor och

uppföljningsansvaret enligt Skollagen. Ett antal privata utförare bedriver förskoleverksamhet.

Äldre- och omsorgsnämnden

Äldre- och omsorgsnämnden (ÄON) ansvarar för kommunens uppgifter enligt lagar och förordningar inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården bland annat *socialtjänstlag* (2001:453) (SoL), *lag om stöd och service till vissa funktionshindrade* (1993:387) (LSS), *hälso- och sjukvårdslag* (2017:30) (HSL).

ÄON beslutar i samtliga individärenden som avser myndighetsutövning inom nämndens ansvarsområde samt yttrandet till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda inom nämndens ansvarsområde.

ÄON har till uppgift att svara för: äldreomsorg, jämte kommunal hälso- och sjukvård samt hemsjukvård, stöd och service enligt LSS till vissa personer med funktionsnedsättning.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbete som hör till ÄON:s verksamhetsansvar utförs av kontoret för Vård och omsorg, samt privata LOV-företag.

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorgen, äldreomsorgen och funktionsnedsättningen enligt *lag om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS), *lag med särskilda bestämmelser om vård av unga* (LVU), *lag om vård av missbrukare i vissa fall* (LVM) och annan lagstiftning samt yttrandet till andra myndigheter i ärenden som rör enskilda. SAN har också till uppgift att svara för introduktionsverksamhet för nyanlända, strategiska och operativa kommunala arbetsmarknadsfrågor samt att agera som arbetslöshetsnämnd.

Med myndighetsutövning mot enskild avses att för enskild part besluta om förmån, rättighet, skyldighet eller annat liknade förhållande.

SAN ansvarar för socialjouren.

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

Det dagliga arbete som hör till SAN:s verksamhetsansvar utförs av kontoret Vård och omsorg.

Överförmyndaren

Utdrag ur reglemente antaget 1997-11-27.

Överförmyndaren utövar tillsyn över förvaltare och godmanskap inom Sala kommun samt fullgör de övriga uppgifter som enligt lag eller författning åligger överförmyndaren.

Överförmyndaren skall själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom överförmyndarens förvaltningsområde, med rätt att på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal, om inte fullmäktige bestämt annat.

Uppgifter enligt speciallagstiftning.

Överförmyndaren är registeransvarig för de personregister som överförmyndaren för i sin verksamhet och förfogar över.

Överförmyndaren ansvarar vidare för information till allmänheten om den egna verksamheten, regelreformer och regelförenkling inom det egna verksamhetsområdet.

Det dagliga arbetet som hör till överförmyndarens verksamhetsansvar utförs av handläggare vid Västerås stad.

Revisionen

Utdrag ur reglemente antaget 2022-03-28.

Revisorerna och de sakkunniga som dessa anlitar (revisionen) är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelse, nämnder, fullmäktigeberedningar och företag.

Den övergripande revisionsuppgiften i kommuner och regioner är att granska om verksamheten följer och uppnår fullmäktiges beslut och mål, att detta sker inom givna ekonomiska ramar och andra förutsättningar samt med en tillräcklig styrning och kontroll.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att, med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten.

En gemensam förvaltning

Kommunen har en förvaltning, uppdelad i nio kontor under 2023. Det är kontoren som sköter det dagliga arbetet. Förutom kontoren finns även Kommunrevisionen.

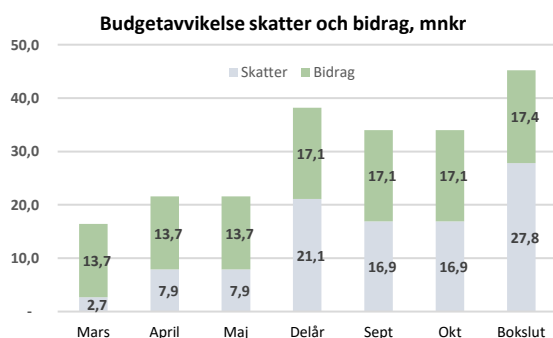
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

SKATTER OCH BIDRAG

Skatteunderlaget ökade med 5,8 % 2022, främst till följd av stark ökning av lönesumman. Till och med oktober 2023 har lönesumman fortsatt att öka starkt beroende på den starka arbetsmarknaden jämfört föregående år. Den fulla årseffekten av höjda garantipensioner 2022 samt den höjning av pensionerna som beror på den stora ökningen av prisbasbeloppet 2023 lyfter skatteunderlaget.

Sala kommuns skatteintäkter förbättrades 2023 med 27,8 mnkr jämfört med budget enligt SKR:s prognos i cirkulär 23:56.

De generella statsbidragen, utjämningen tillsammans med fastighetsavgiften ökade med 17,4 mnkr jämfört med budget.

SKR räknar med en fortsatt försvagning av sysselsättningen 2024, där en svag utveckling för arbetade timmar bromsar tillväxten för lönesumman. Därigenom dämpas såväl hushållens konsumtionsefterfrågan som det kommunala skatteunderlaget. Skatteunderlaget ökar ovanligt svagt nästa år. Då väntar ett andra år på rad av ett reellt sett minskande skatteunderlag. Tappet 2024 beräknas nu bli än större än den minskning i reala termer för skatteunderlaget som beräknas ske i år. Såväl i Sverige som i vår omvärld antas en konjunkturuppgång vänta 2025.

OMVÄRLDSRISK

Svensk industri och export har utvecklats relativt starkt i år, trots en svag omvärldskonjunktur, och i kontrast till fallande inhemsk efterfrågan i Sverige.

Indikatorer pekar på en fortsatt svag utveckling för global industri och handel. Den konjunkturedgång som de senaste årens höga inflation och höga räntor har medfört syns nu i tjänstesektorn i flertalet länder samt på arbetsmarknaden, som hittills visat sig oväntat motståndskraftig på

flera håll. Många ekonomier uppvisar låg BNP-tillväxt och endast USA avviker tydligt bland utvecklade länder, med en relativt hög tillväxt i år. Även där väntas dock de senaste årens uppgång för inflation och räntor slutligen ge ett mer tydligt avtryck i ekonomin. Nästa år dämpas således konjunkturen också i USA. Fallet i inflationen beräknas fortsätta under 2024, såväl i USA som i Europa (och Sverige), vilket i sig ger en viss lättnad. Men att centralbankerna, inklusive Riksbanken, nästa år sänker sina styrräntor blir en viktigare stimulans. Redan nu syns betydande nedgångar för långräntorna.

Förändringar i säkerhetsläget innebär också att Sveriges förmåga att hantera kriser måste stärkas. Kommuner och regioner har en viktig roll att spela i byggandet av ett starkt civilt försvar. Hälso- och sjukvård, livsmedel och dricksvattenförsörjning, transporter samt energiförsörjning är några av de viktiga samhällsfunktioner som har direkt bäring på kommuners och regioners uppgifter och ansvar. Ansvar för att lagervård av olika resurser som mat, reservdelar och medicinsk utrustning ökar också. För att minska vårt beroende av kritiska resurser behöver vi därför i högre grad producera, återanvända och cirkulera olika råvaror på hemmaplan eller inom EU.

Omfattande resurser krävs för att hantera klimatförändringen. Ett klimat i förändring innebär att samhället behöver ta hänsyn till nya risker. För att hantera effekter av klimatförändringar och minska samhällets sårbarhet behöver bebyggelse och verksamheter anpassas, vilket innebär kostsamma investeringar för kommuner och regioner.

DEMOGRAFISK UTVECKLING

De senaste befolkningsprognoserna för riket talar för att befolkningsökningen inte kommer att vara lika stark framöver. Det gäller att noga följa med i dessa förändringar och löpande värdera om de behöver leda till justeringar i den långsiktiga planeringen och vid behov anpassa investeringsplaner efter nedreviderade befolkningsprognoser.

I Sala är det demografiska trycket på samma nivå som riket, dvs en ökning av andelen äldre och en minskad andel yngre och personer i arbetsför ålder. Det får en effekt på den kommunala verksamheten i och med att behovet av insatser beräknas öka framför allt inom äldreomsorgen. En utökning av verksamhet kräver personalresurser vilket är en brist redan i dagsläget. En noggrann planering av lokalnyttjandet och personalresurserna kommer vara än mer nödvändig för att upprätthålla kvaliteten. Digitaliseringens möjligheter behöver också utredas och tas tillvara.

ARBETSMARKNAD

En av de viktigaste frågorna för välfärden i dag och det kommande decenniet är kompetensförsörjningen. Den demografiska försörjningskvoten varierar kraftigt mellan kommunerna och regionerna i dag och kommer att öka i nästan alla län fram till 2030. För att klara kompetensförsörjningen behövs olika strategier för att attrahera, utveckla och behålla medarbetare med rätt kompetens. Det handlar både om att vara en attraktiv arbetsgivare och att hitta lösningar för ett hållbart arbetsliv.

I riket ökar antalet inskrivna arbetslösa med 4 % under 2023. Denna trend ses dock inte i Sala kommun. Öppet arbetslösa och sökande i program har i Sala kommun, enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik, minskat med -11,5 % 2023 i jämförelse med föregående år.

FINANSIELL RISK

Sala kommunkoncerns riskvärde hos Kommuninvest har försämrats. Enligt Kommuninvests skala över riskvärde, beräknat på 2022, bedömdes Sala ligga på 3,5 vilket är sämre än snittet.

Behovet av såväl nyinvesteringar som reinvesteringar är fortsatt stort i hela koncernen. Under 2020 infördes en mer långsiktig planeringsmodell, rörande investeringar med målsättningen att de i högre grad ska självfinansieras.

Den snabba kostnadsutvecklingen gör det svårt att förutse den slutliga kostnaden för redan beslutade och påbörjade investeringsprojekt.

Då räntorna ur ett historiskt perspektiv har varit extremt låga ökar nu räntekostnaderna till mer normala nivåer. Kommunen ökar låneskulden kopplat till de pågående investeringarna och de finansiella kostnaderna behöver löpande följas.

Omsättningen av lån sker nu också till betydligt högre räntesatser än tidigare.

Borgensåtagande

Den av kommunen totala beviljade borgensramen uppgår till 1 308,8 mnkr och av denna är 1 068,1 mnkr utnyttjad på balansdagen.

Borgensåtaganden medför alltid en risk och därför bör kommunen ha god kontroll över de bolag som borgensåtagandet avser.

Risken som sammanhänger med kommunens borgensåtaganden bedöms sammantaget som liten kopplat till Salabostäder AB, Sala-Heby Energi AB och Västmanlands avfallsaktiebolag. Sala Silvergruva AB:s ekonomiska förutsättningar innebär dock en högre risk för kommunen.

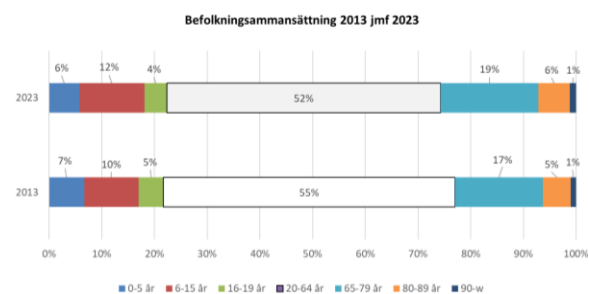
Händelser av väsentlig betydelse

DEMOGRAFI

Under 2023 har invånarantalet i Sala kommun minskat med 128 personer jämfört med 2022 och uppgick vid årsskiftet till 22 853 personer.

Under året är födelsenettet negativt, -50 personer, d v s det är fler avlidna än födda. Fler personer har flyttat från kommunen än till, vilket ger ett negativt flyttnetto på -90 personer. Invånarantalet har också justerats med +12 personer för händelser som inträffat före periodens början.

Andelen personer i arbetsför ålder, 20–64 år, har minskat den senaste 10 årsperioden. Det gör att den s k demografiska försörjningskvoten har ökat. Åldersgrupper som har ökat mest är de i grundskoleåldern samt de i åldrarna 65–89 år.

EKONOMI

Årets resultat har i prognoserna under året varit positivt. I resultatet ingår försäljning av skogsfastigheter och fastigheten Sörskogen som har genererat reavinster motsvarande 40,6 mnkr.

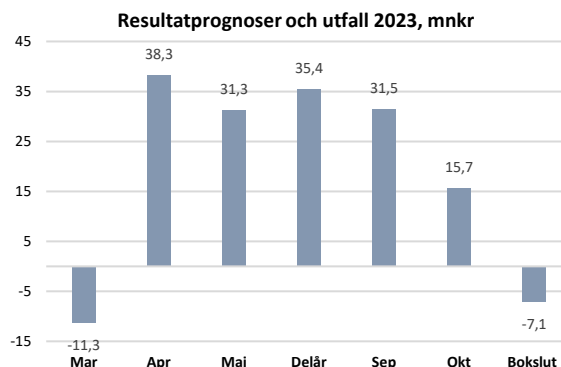
Det prognosticerade balanskravsresultatet har under hela året varit negativt.

Nämndernas prognoser har visat på beräknade underskott, Kultur- och fritidsnämnden undantagen.

Intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning ökade jämfört med budget. Ökningen beror framförallt på att skatteunderlaget ökat.

I samband med kommunens ansökan om elstöd klassificerades Sala kommun som primärproducent av jordbruksprodukter. Det innebär att kommunen inte erhölet det sökta bidraget i sin helhet. Ansökan uppgick till 7,3 mnkr och det utbetalade stödet blev 2,1 mnkr.

Under året har Sala Silvergruva AB:s ekonomiska ställning försämrats betydligt och extra bidrag på 4,5 mnkr har utbetalats.

KLIMATRELATERAT

Under första delen av sommaren var det extremt torrt i skog och mark. Några mindre bränder uppstod och kunde snabbt släckas.

Ett kraftigt regnoväder i början av september innebar att delar av kommunen drabbades av översvämningar. Ovädret medförde oroande höga vattennivåer i dammsystemet och ökade flöden i Sagån. I tätorten drabbades flera bostadsområden. De kommunala verksamheterna som drabbades hårdast var reningsverket, värmeverket och Ösby gymnasium.

De ekonomiska konsekvenserna är ännu till fullo inte överblickbara. De direkta kostnaderna som upparbetats 2023 i kommunens verksamheter uppgår till 8,1 mnkr.

Salabostäder AB har ersatt några servicefordon med förbränningsmotorer med elbilar.

DIGITALISERING

20 nya e-tjänster har lanserats under året. Bl a möjlighet att ansöka om gräv tillstånd, modersmålsundervisning, studiehandledning, bygglov för skylt m m. Totalt finns nu drygt 100 e-tjänster.

Ett arbete pågår med att införa e-förslag att ersätta dagens medborgarförslag.

En digitaliseringsstrategi i linje med kommunens mål har antagits.

E-handelssystem är infört i syfte att öka avtalstroheten och förenkla administrationen kring inköp och fakturahantling. Arbetet med att lägga till nya leverantörer pågår löpande.

I bibliotekets regi har metoder genomförts för att arbeta med digital inkludering för äldre utanför Sala stad.

EXPLOATERING

Exploateringsmarken vid Skuggan 4 har sålts till exploatören som också påbörjat försäljningen av bostäder på området. Första delen av infrastrukturen för Skuggan 4 och Boklok Norrängen har färdigställts.

Beslut har fattats om att genomföra exploateringsprojektet Bälthagen i Ransta.

Avtalet med Bygg Construct AB om överlåtelse av mark vid Silvervallen har förlängts.

ÖVRIGA HÄNDELSER AV BETYDELSE

Under året har Kommunkompassen genomförts av SKR. Kommunkompassen är ett verktyg för utvärdering som belyser styrning, ledarskap och samverkan. Resultatet visade på en förbättring sedan 2019 då tidigare utvärdering gjordes.

Ett arbete med att revidera kommunens styrmodell har påbörjats i syfte att konkretisera och förtydliga processer för uppföljning av mål.

Sala kommuns översiktsplan antogs under året. Tre nya detaljplaner har också antagits. Detaljplanerna avser Bryggeriet, Måns Ols-området samt Gillet 6.

Sala kommun är en av åtta kommuner som deltar i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram 2023–2024 för kommuner som satsar på företagsklimatet.

Näringslivsenheten har samordnat stormöten med drabbade företagare och ansvariga aktörer i frågor kopplade till den afrikanska svinpesten och översvämningen.

Upphandlingsenheten har implementerat ett nytt arbets sätt i syfte att skapa en öppenhet i kommunens dialog med marknaden och vara mer tillgängliga för våra verksamheter, leverantörer och anbudsgivare.

Ett verktyg för att göra spendanalys är inköpt och implementering påbörjad. Verktuget ska bidra till ökad avtalsuppfyllelse, effektivare inköp samt uppföljning av kommunens klimatpåverkan.

Trafikverket har tillsammans med Sala kommun fattat beslut om att bygga en cirkulationsplats på väg 56 vid Fridhem.

Inför jubileumsåret 2024 har lekplatsen i stadsparken rustats och gångtunnlar under Silvermyntsgatan utsmyckats. Kandelabern på Stora torget har renoverats. En ny väntplats har byggts utomhus på stationsområdet i Sala.

Ett allaktivitetshus har öppnats på Åkraområdet i samverkan med Salabostäder AB. Projektet löper på under 2024.

Skolkontoret och Kultur och Fritid har haft en resursperson i Idrottshallen för att minska skadegörelsen, öka tryggheten för elever och skapa en bättre arbetsmiljö för personalen.

Utifrån Skolinspektionens påtalade kvalitetsbrister inom skolan har skolkontoret förstärkts med ytterligare kompetenser.

Evakuering av utdömda förskolelokaler har genomförts till moduler.

Byggnationerna av nya skollokaler i Möklinta och på Åkraområdet fortlöper enligt plan.

Inom individ- och familjeomsorgen har svårigheter att rekrytera lett till att två nya yrkesroller införts.

I syfte att förhindra att personer hamnar i behov av långvarigt ekonomiskt bistånd har en utvecklingsinriktning tagits fram mellan Arbetsmarknadsenheten och enheten för ekonomiskt bistånd. Beslut har fattats om att införa aktivitetsplikt för personer som uppstår ekonomiskt bistånd.

Efterfrågan på platser inom särskilt boende har ökat markant under året. Ett stort behov av korttidsplatser har också funnits under året till stor del beroende på avsaknaden av tillgängliga platser inom särskilt boende. En konsekvens är att kostnaden för medicinskt färdigbehandlade inom slutenvården ökat. Inför sommaren utökades antalet korttidsplatser med fyra.

Ålängans särskilda boende har flyttat till Bergsmansgatan 30 under året.

I Ålängans lokaler har istället ett så kallat mellanboende öppnats.

Inom ordinärt boende ökar både antalet timmar i besluten och de komplexa hjälpbehoven.

Sala kommun placerade sig på plats 10 av 290 i Hemtjänstindex 2023.

Skärpta regler kring dygnsvilan trädde ikraft under hösten. Ett intensivt arbete med schemaförändringar krävdes inom Vård och omsorg. I samband med omställningen till de nya reglerna har också de delade turerna tagits bort. För räddningstjänsten har schemaförslag riskbedömts och beslutats i samverkan och börjar gälla från februari 2024. Beslut har tagits om att lämna in en dispensansökan.

24 medarbetare har fått betald undersköterskeutbildning via Äldreomsorgslyftet under året.

Måltidsenheten har under året tagit fram och testat klimatkänsliga måltider för att underlätta hållbara val i vardagen för förskola, skola och äldreomsorg.

Under 2023 byggdes en arena upp i stadsparken där många olika verksamheter erbjöds till barn och ungdomar under större delen av sommaren.

En ny och viktig aktivitet är Seniorskolan där syftet är att bidra till hälsosamma invånare med lust att lära och pröva nya vägar. Ca 80 personer har deltagit.

Badhuset har under en period varit stängt p g a renovering och underhåll.

Flera aktiviteter för att höja IT-säkerheten i kommunorganisationen har genomförts, bl a en förstudie avseende

system för klienthantering och behörighetsadministration samt fysisk säkerhetsgenomlysning.

En webbplats för de som vill veta mer om Sala har utvecklats, www.hemtillsala.se. Webbplatsens fokus är säljande information om 'besöka och utforska', 'leva och bo' samt 'etablera och utveckla'.

Salabostäder AB har under hösten påbörjat ett ROT-projekt som kommer leda till att 23 lägenheter byggs om till trygghetsboende. Planerad inflytt våren 2024.

EU-PROJEKT

Tre EU-finansierade projekt har drivits av kommunen under året. Ett ESF-projekt med fokus på kompetenshöjande insatser som drivs av Staben för utveckling och förvaltning. Ett projekt för digitalisering har drivits av Vård och omsorg och ett projekt för flyktingar från Ukraina av Arbetsmarknadsenheten.

Kompetenscentrum ESF-projekt pågår 2023 – 2024. Syftet med projektet är att all personal inom Sala kommun ska få tillgång till kompetensutveckling. Det görs genom att skapa digitala utbildningar som passar personalens och arbetsplatsens behov.

Införande planeringssystem, ESF-projekt pågick 2022-2023-04-30. Målsättningen med projektet var att säkerställa att medarbetare inom Vård och omsorg ska få en förståelse för betydelsen av och kunskap om användningen av digitala verktyg och effektivt kunna använda ny teknik och stötta och hjälpa brukare i användandet av digitala hjälpmedel. LOV-företagen inkluderas också i projektet. Vid projektets avslut så har tre nya digitala system implementerats inom Vård och omsorg och är i full drift.

CARE-UKRAINE för de som kommit till Sala från Ukraina. Pågår 2022 - 2023. Aktiviteter i svenska språket, praktik och samhällskunskap.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

kontrollplanen rapporteras till KS i samband med årsredovisningen, se bilaga 'Internkontroll 2023'.

KOMMUNENS STYRMODELL

Under 2021 antogs en ny vision för Sala kommun att börja gälla från 2022. Tre målområden har utpekats som strategiskt viktiga för kommunkoncernen att arbeta med för att nå visionen.

Till målområdena har utvecklingsmål formulerats med beskrivning av vad som anses vara mått på hur väl kommunen lyckas.

Läs mer om [Vision och målområden för Sala kommun](#), [Långsiktiga utvecklingsmål](#) och [Styrmodell för Sala kommun](#) på Sala kommuns hemsida, www.sala.se.

Budget

Budgetdokumentet innehåller de ekonomiska ramarna för nämnderna och de mål som fullmäktige vill att kommunen skall uppnå de kommande tre åren. Arbetet med att ta fram budgeten påbörjas med att verksamheterna inventerar sina investeringsbehov för de kommande tio åren. Nämnderna sammanställer därefter sina behov för den kommande planperiodens verksamhet som presenteras i budgetberedningen. Då görs genomgångar av de planeringsunderlag som nämnderna tagit fram. Fullmäktige fattar därefter budgetbeslut före sommaren.

Verksamhetsplan

I verksamhetsplanerna beskriver nämnder/styrelse hur ramarna fördelas och hur den egna verksamheten ska bidra till att uppfylla fullmäktiges uppsatta mål. Nämnder/styrelse bidrar utifrån sina reglementen/grunduppdrag till att resultatindikatorerna utvecklas genom att besluta om aktiviteter kopplade till utvecklingsmålen.

Bokslut

Bokslutet redovisar årligen en samlad redogörelse för *God ekonomisk hushållning*. Där görs en sammanvägning av det ekonomiska resultatet samt hur väl målen har uppfyllts.

Uppföljningar under året

Under året har fem månadsuppföljningar och en delårsrapport tagits fram där drift- och investeringsredovisningen följs upp.

Internkontroll

Internkontrollen syftar till att säkerställa en ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, en tillförlitlig rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Nämndernas beslutade internkontrollplaner har följts upp i delårsrapporten och resultatet av den interna

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kommunen ska enligt Kommunallagen bedriva sin verksamhet så att god ekonomisk hushållning uppnås ur såväl finansiellt som verksamhetsperspektiv. God ekonomisk hushållning skapas genom att kommunens verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Den kommunala servicen ska infria kommuninnevärnarnas behov och förväntningar. Varje generation bör bära kostnaderna för den service den beslutar om och konsumerar. Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer för god ekonomisk hushållning i Sala kommun (KF § 130 2013) och de finansiella målen definieras och beslutas årligen i kommunens budget.

De till visionen antagna, målområdena är:

- Ett växande Sala
- Ett hållbart Sala
- Ett tryggt och rättvist Sala

Till varje målområde har, ur ett samhällsbyggarperspektiv, övergripande långsiktiga utvecklingsmål formulerats med beskrivning om vad som anses vara mått på hur väl kommunen lyckats.

Nämnders/styrelsers grunduppdrag regleras i reglementen och ägardirektiv antagna av fullmäktige. Nämnder och styrelse bidrar till de övergripande utvecklingsmålen uppfyllelse via aktiviteter, utveckling av sina grunduppdrag och övriga relevanta styrdokument och strategier.

Målen utveckling mäts via indikatorer. I bilaga 'Indikatorer måluppföljning Årsredovisning 2023' redovisas samtliga indikatorer som är underlag till bedömningen av måluppfyllelsegraden för de långsiktiga utvecklingsmålen. Därifrån förklaras även bedömningen av måluppfyllelsen. Ett antal av indikatorerna avser mätningar från tidigare år. De är dock senast tillgängliga data och bedöms därför visa utvecklingen.

I bilagan 'Nämndernas verksamhetsberättelser' finns respektive nämnds/kontors resultatvärdering av sina mål och aktiviteter som skall bidra till att uppnå nedanstående mål.

Långsiktiga utvecklingsmål

Symbolförklaring till bedömd måluppfyllelse:

- Målet uppfyllt
- Målet delvis uppfyllt
- Målet inte uppfyllt

Symbolförklaringar till indikatorernas utveckling¹:

- ↑ Förbättrat resultat
- ↔ Måttligt/Oförändrat resultat
- ↓ Försämrat resultat

Ett växande Sala ■

Sala ska erbjuda attraktiva boenden och verka för fler arbetstillfällen, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Målsättningen är att antalet företag, arbetstillfällen och nyinflyttning ska öka, arbetslösheten minska samt att resultat i mätningar gällande förtroende och service ökar.

Detta ska uppnås genom att särskilt fokusera på att arbeta proaktivt och ha beredskap vad gäller mark och planer, kommunicera det som är unikt med Sala, ha ett bra samarbetsklimat och hög kvalitet i välfärdstjänster, lokaler och fastigheter samt att ständigt förbättra vårt arbete med verksamhetsetableringar.

AKTIVITETSKOMMENTARER:

Arbetet med implementering av platsvarumärket pågår med Sala 400 år som huvudaktiviteten. En digitaliseringsstrategi har tagits fram. 20 st nya e-tjänster har skapats. Översiktsplanen vann laga kraft i oktober. Tre detaljplaner antogs under året. KFN har ökat sin närvaro och synlighet i digitala kanaler genom medveten strategi i syfte att ytterligare nå kommunens invånare och besökare. Antalet arrangemang med ekonomiskt stöd från KFN har ökat. SKN har arbetat för att anpassa barngruppers storlek och verksamheten inom förskolan utifrån rådande förutsättningar. Att erbjuda förskoleplats enligt nationella riktlinjer har inte alltid nåtts. För- och grundskolelokaler är under byggnation eller renovering för att ersätta sådana som inte längre var ändamålsenliga. ÅON har samverkat med regionen kring mobilt hemsjukvårdsteam och ser en minskning av sjukhusinläggningar under året. Verksamheterna bemannar efter behov och brukar nöjdheten är fortsatt hög inom hemtjänsten och ökar inom särskilt boende och funktionshinderområdet. SAN arbetar efter en ny modell och metod i avsikt att få fler personer i olika former av arbetsmarknadsinsatser. Antalet personer som varit utan arbete mer än 12 månader har sjunkit jmf 2022.

INDIKATORER

Antalet företag ökar

Enligt Näringslivskompassen har antalet företag ökat med 14 per sista januari 2024 jämfört med samma datum föregående år. Antal nystartade företag per antal 1000/inv i åldern 16–64 år ligger dock för 2022 något lägre än snittet för jämförelsegruppen². Under 2022 startades 127 nya företag i kommunen, vilket är 11,4 % fler än snittresultatet för jämförelsegruppen.

¹ Den sammantagna bedömningen av utvecklingen baseras på resultatet i jämförelse med tidigare år och/eller med snittet för jämförelsegruppen.

² Där inget annat anges så är följande jämförelsegrupp: T o m 2022 ingick Sala i jämförelsegruppen 'Lågpendlingskommun nära större stad'. Från 2023 är jämförelsegruppen 'Pendlingskommun nära större stad'.

INDIKATORER

Antalet arbetstillfällen ökar

Antalet nystartade arbetsställen ökade under 2022 med 159 stycken, det är 30 fler än snittet för jämförelsegruppen.

Nyinflyttningar ökar

Enligt statistik från SCB så har såväl antal inflyttade som antal utflyttade minskat 2023 jämfört med 2022. Antalet inflyttade har dock minskat mer än antal utflyttade vilket innebär att flyttnettot är negativt, -90 personer. Det totala invånarantalet sjunker också då även födelsenettet är negativt.

Arbetslösheten minskar

I december 2023 var 5,9 % av befolkningen i åldersgruppen 16–65 år i Sala inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen, att jämföra med länets 7,8 %.

För Sala motsvarar det 634 personer och kan jämföras med 716 personer samma månad 2022, en minskning med -11,5 %.

Resultat i mätningar gällande förtroende och service förbättras

I Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet visar svaren på frågorna om kommunens handläggningstid vid myndighetsutövning som rimlig och företagarnas upplevelse om möjlighet att få råd och vägledning vid tillståndsgivning, tillsyn och kontroll ett försämrat resultat och är nu sämre än rikssnittet. Företagarnas helhetsbedömning av service i myndighetsutövningen har förbättrats något enligt enkätundersökningen Insikt.

SCB:s medborgarundersökning, vilken genomfördes under hösten 2023, visade på att 90,6 % var nöjda med kommunen som en plats att leva och bo i. Resultatet är försämrat med 1,5 procentenheter. Vidare visade en servicemätning att 86,6 % av respondenterna var nöjda med bemötandet via telefoni och 77,4 % ansåg det enkelt att få hjälp med sin fråga. Resultatet är något högre än snittet för jämförelsegruppen.

Utvecklingen av underindikatorerna visar svag förändring åt såväl positiv som negativ riktning.

Indikatorerna som mäter arbetstillfällen och arbetslöshet har en positiv utveckling. Två olika enkäter som mäter näringslivets syn på kommunen finns som underindikatorer där den ena visar försämrat resultat och den andra ett förbättrat. Mätningen rörande bemötande och service visar ett förbättrat resultat men medborgarundersökningen ett försämrat. Antalet invånare i kommunen minskar dock för andra året i rad. Sammantaget bedöms målområdet 'växande Sala' som delvis uppfyllt.

Ett hållbart Sala

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Målsättningen är att koldioxidutsläppen minskar, utbildningsnivån ökar och studieresultaten och folkhälsan förbättras samt att egenförsörjningen bland medborgarna ökar.

Detta ska uppnås genom att särskilt fokusera på ett livslångt lärande och folkhälsa, friska bostäder, lokaler, luft och miljö och en långsiktigt god ekonomi i kommunen samt att bryta utanförskap och segregation.

AKTIVITETSKOMMENTARER:

Inom Måltidsenheten klimatberäknades samtliga recept och måltider under sommaren. Under hösten har maträtter i skolbufféer klimatmärks för att ge möjligheter till att aktivt kunna göra klimatsmarta val. Äldreomsorgen informeras i samband med beställningar om vilka maträtter som är mer klimatsmarta. I pågående planeringsarbeten kring utveckling av exploateringsområden analyserar Samhällsbyggnadskontoret hur materialval, uppvärmning, dagvattenhantering m m kan bidra till ett mer hållbart samhälle. Inom KFN:s verksamhetsområde pågår ett arbete med att ta fram en plan för hållbar och klimatneutral skötsel av gräsplanerna. Användning av robotgräsklippare har minskat Co2—utsläppen med 90 % jämfört konventionell gräsklippare. Ett omfattande systematiskt kvalitetsarbete har inletts i samtliga SKN:s verksamheter. Vård och omsorgskontoret har deltagit vid informationsträffar med civilsamhället för att sprida kunskap om organisationen, ex vid Svenska kyrkans soppluncher. I syfte att bryta utanförskap och minska segregation har verksamheter inom funktionshinderområdet arrangerat samkvämskvällar fyra gånger under året.

Inom SAN:s verksamhetsområde har kompetenshöjande insatser gjorts i syfte att upptäcka våldsutsatta och ge stöd till våldsutövare. Antalet som erbjudits stöd har ökat jmf 2022. Som en aktivitet i 'handlingsplan mot barnfattigdom' erbjuds arbetsmarknadsåtgärder till hushåll där det finns barn och bedömningen är att egenförsörjningen genom det ökat. Antalet barnfamiljer aktuella vid enheten för försörjningsstöd har minskat med nära 20 %.

I syfte att ge förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomi utgår det övergripande budgetarbetet från en resursfördelningsmodell med koppling till demografi och kommunala kostnadsutjämningsystemet. En långsiktig finansiell analys uppdateras tre gånger per år som ett planeringsunderlag.

INDIKATORER

Koldioxidutsläppen minskar

Indikatorn utsläpp till luft av växthusgaser totalt ton Co2-ekvivalenter/invånare visar på en liten minskning för Salas del, från 4,91 till 4,81. Utsläppen från industrisektorn är lägre i Sala men högre från jordbrukssektorn. Totalt sett har Sala lägre utsläpp än jämförelsegruppen.

Utbildningsnivån ökar

Andelen invånare i åldern 25–64 år med låg utbildningsnivå har minskat med två tiondelar.

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år i kommunens skolor har ökat sedan 2021 och är 2023 bättre än snittet i jämförelsegruppen.

Studieresultaten blir bättre

Det genomsnittliga meritvärdet för elever i åk 9 och andelen lärare i grundskolan med pedagogisk högskoleexamen har ökat jmf föregående år, men är fortfarande lägre än jämförelsegruppen. Andelen elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram ökade 2023 och är något högre än jämförelsegruppen.

Folkhälsan förbättras

Ohälsotalet steg med 1,4 dagar 2023. En ökning, dock inte lika stor, ses även i jämförelsegruppen. Enligt enkätundersökningar så sjönk andelen invånare med bra självskattat hälsotillstånd ytterligare något i jämförelse med tidigare år. Andelen som är fysiskt aktiva minst 150 min/v sjönk jämfört med föregående år tvärt emot utvecklingen i jämförelsegruppen. Andelen invånare som är stillasittande mer än 7 tim/dag ökade med en procentenhet och en ökning ses även i jämförelsegruppen. Antalet deltagartillfällen i idrottsföreningars aktiviteter har ökat med 2,7 procentenheter i den senaste mätningen. Antalet fallskador bland äldre har minskat för tredje året i rad men ligger högre än snittet i jämförelsegruppen.

INDIKATORER**Egenförsörjningen bland medborgarna ökar**

Andelen vuxna med försörjningshinder p g a arbetslöshet av totala andelen vuxna biståndsmottagare ökade i senaste mätningen (2022) tvärt emot gruppen med kommuner med liknande socioekonomisk struktur. Antalet individer med ekonomiskt bistånd räknat i helårsekvivalenter³ har minskat och är lägre i Sala under samma år jämfört samma grupp som ovan och så även andelen invånare 0–19 år, i hushåll med låg ekonomisk standard.

Flertalet indikatorer pekar på ett förbättrat resultat. De underliggande måtten kopplade till indikatorn 'Folkhälsan förbättras' har dock en negativ utveckling. Där ses endast en positiv utveckling på antalet deltagartillfällen i idrottsföreningars aktiviteter. Sammantaget har det visserligen skett en positiv förändring av resultatet men den är till största del måttlig och jämfört med andra kommuner är resultatet svagare.

Den samlade bedömningen blir att målområdet 'Ett hållbart Sala' är delvis uppfyllt.

Ett tryggt och rättvist Sala

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Målsättningen är att förtroendet för kommunen ökar och att medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter. Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer och säkerheten ökar, samt att demokratin stärks.

Detta ska uppnås genom att särskilt fokusera på att ge inflytande via medborgardialoger och medborgarförslag, att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service, samarbeta med civilsamhällets olika aktörer och verka för att minska risken för olyckor och brott.

AKTIVITETSKOMMENTARER:

Fråtagande av BrÅ under ledning av förtroendevalda. En tillgänglighetsanpassad lekplatsdel har skapats i stadsparken och invigdes under hösten. Räddningstjänsten har genomfört tillsynen enligt plan. Samhällsbyggnadskontoret genomförde myndighetsutövning i enlighet med planering. KFN:s fältassistenter arbetar uppsökande och strategiskt med nätverksbildande och riktade aktiviteter tillsammans med ungdomar, övriga berörda verksamheter inom kommunen och Salabostäder AB. Vuxen- och föräldravandringar har genomförts. Det pågår ett ständigt värdegrundsarbete inom SKN:s samtliga verksamhetsområden kopplat till läroplanen. Rutiner och strukturer skapas inom elevhälsan för ett likvärdigt arbetssätt. Alla skolor har fungerande elevråd. ÄON:s verksamheter ger möjlighet till inflytandet via enkäter, anhörigräfflar, boenderåd samt fokusgrupper. Handlingsplaner tas fram av berörda enheter. Biståndsenheten inom Vård och omsorg arbetar systematiskt med uppföljning av biståndsbeslut i syfte att säkerställa att rätt behov tillgodoses. Hög personalomsättning inom enheten har dock medfört att uppföljningen inte fullt ut har genomförts. Förbättringsområden är identifierade och rutiner har reviderats.

INDIKATORER**Förtroendet för kommunen ökar**

I Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet anser företagarna att dialogen mellan företagen och kommunens beslutsfattare försämrats. Resultatet för riket har tvärt emot förbättrats.

Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter

SCB:s medborgarundersökning visade på att 61,9 % av medborgarna i Sala svarade 'ganska bra' eller 'mycket bra' på frågan om hur kommunen sköter sina olika verksamheter. Det är en försämring med 11 procentenheter. Snittresultatet för deltagande kommuner är 79,4 % vilket är något lägre än året innan.

Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar

Andelen invånare i Sala som avstår att gå ut ensam på grund av rädsla var 29 %, vilket är högre än både jämförelsegruppen. Medborgarundersökningen visade på att 78,2 % av de tillfrågade medborgare känner sig trygg utomhus i området där man bor, 4,2 procentenheter lägre än mätningen året innan och nu något lägre än snittet för jämförelsegruppen. Skolinspektionens elevenkät visar att andelen elever i åk 5 och gymnasiet som svarat att de känner sig 'helt trygga' eller 'till stor del' är något bättre än i jämförelsegruppen. För elever i åk 8 är andelen istället något lägre.

Säkerheten (faktisk trygghet) ökar

Antalet anmälda våldsbrott /100 000 invånare ökade något 2022 och resultatet ligger högre än snittet jämförelsegruppen. Jämfört andra kommuner med anstalt av samma säkerhetsklass som Salberga så är dock Salas resultat näst lägst.

Demokratin stärks

Medborgarundersökningen 2023 visade på att andelen medborgare som svarade 'ganska bra' eller 'mycket bra' på frågor om möjligheten att påverka inom de kommunala verksamheterna samt innehållet i politiska beslut har sjunkit. Andelen som svarade 'ganska bra' eller 'mycket bra' på frågor om möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen och hur kommunen informerar om större förändringar i kommunen var 26,7 % respektive 48,1 %, vilket också är sämre än föregående år. Samtliga resultat är lägre än snittet för de kommuner i jämförelsegruppen som deltagit i undersökningen.

Samtliga indikatorer visar på ett försämrat resultat jämfört tidigare år när underindikatorerna vägs samman. Målområdet 'Ett tryggt och rättvist Sala' bedöms utifrån det som 'Inte uppfyllt'.

³ Med helårsekvivalent avses antal individer som kan försörjas under ett helt år med full ersättning.

Finansiella mål

	Bokslut 2020	Bokslut 2021	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	
Årets resultat, % av skatter och bidrag	2,6	2,0	-0,1	1,6	-0,4	■
Nettokostnadsökningen ska vara lägre än ökningen av intäkterna för skatter och bidrag						■
Skatter och bidrag, förändring %	4,8	4,4	4,6	*1,3	4,2	
Nettokostnader, förändring %	0,7	4,9	7,0	*-1,1	4,0	
Nämnderna ska bedriva verksamhet inom beslutade anslag, avvikelser mnr	-15,7	-47,7	-60,5	0,0	-133,9	■
Nämndernas externa intäkter i förhållande till externa kostnader, %	24	23	23	26	23	■

*I förhållande till föregående års bokslut.

Endast ett av fyra finansiella mål uppfylls 2023. Årets resultat budgeterades till 25,9 mnr, vilket motsvarar 1,6 % av intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning. Det redovisade resultatet för 2023 är negativt, -7,1 mnr (-0,4 %).

Intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning ökar med 4,2 %, och nettokostnadsökningen är 4,0 % vilket gör att delmålet nås. Nettokostnadsökningen sker dock ifrån en väldigt hög kostnadsnivå 2022. Det innebär att nettokostnaderna är betydligt högre än budgeterat och borde istället ha minskat med -1,1 % jämfört föregående år. Nämnderna gör ett underskott på -133,9 mnr och ökar heller inte intäktsfinansieringen av sin verksamhet.

Den sammantagna bedömningen blir att kommunen har en svag eller negativ utveckling av indikatorerna som mäter de övergripande utvecklingsmålen. Ett av de finansiella målen uppnås såsom det är definierat. Sammantaget bedöms dock inte de finansiella målen som uppnådda. Helhetsbedömningen blir att kommunen inte uppnår god ekonomisk hushållning.

RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Årets konsoliderade resultat för kommunkoncernen uppgår till +3,1 mnr.

Bolagens resultat nedan redovisas före konsolidering. Salabostäder AB gör 2023 ett positivt resultat, +1,6 mnr. Enligt ägardirektivet ska bolaget ha en soliditet om lägst 15

% i genomsnitt under de tre senaste åren och direktavkastningen ska uppgå till 5 %.

Treårsgenomsnittet gör att soliditeten efter 2023 ligger på 14,4 % och direktavkastningen landade på 3,4 %. Bolaget har därmed inte kunnat uppfylla de krav som ställs i ägardirektivet.

Sala Heby Energi AB, +16,5 mnr vilket är i nivå strax under budgeterat. De stigande priserna på insatsvaror och bränslen har skapat ekonomiska utmaningar, det sjunkande men varierande elpriset har ytterligare komplicerat situationen.

Sala Silvergruva AB, -3,4 mnr. Uteblivna intäkter och ökade kostnader för bl a räntor bidrar till bolagets ansträngda ekonomi. Under året har Sala Silvergruva AB fått extra tillskott från kommunen på 4,5 mnr utöver tidigare beslutade bidrag.

Kommunens resultat och ekonomisk ställning

Resultatutveckling

	2020	2021	2022	2023
Årets resultat, mnr	38,0	31,1	-2,2	-7,1
Årets resultat, % av skatter och bidrag	2,6	2,0	-0,1	-0,4

Årets redovisade resultat uppgick till -7,1 mnr, vilket ger en negativ budgetavvikelse på 32,9 mnr.

I årets resultat ingår poster som bedömts vara jämförelsestörande. På kostnadssidan redovisas 8,1 mnr som uppkom i samband med översvämningen i september samt kostnader för utrangering av förskolelokaler som uppgår till 1,1 mnr. Som jämförelsestörande intäkt redovisas reavinsten motsvarande 40,6 mnr.

Resultatet i förhållande till intäkterna för skatter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till -0,4 %.

Resultatet är en viktig del av finansieringen av investeringarna och om resultatmålen inte nås får det en direkt påverkan på kommunens finansiella handlingsutrymme.

Investeringar

	2020	2021	2022	2023
Nettoinvesteringar, mnr	97,4	61,0	90,3	177,9
Självfinansieringsgrad, %	109,5	173,1	83,2	49,3

I budget 2023 fanns budgeterat för en investeringsvolym på 259,8 mnr, därtill överfördes 39,8 mnr i tilläggsanslag i samband med bokslut 2022. Totalt uppgick då budgeten till 299,6 mnr.

Årets nettoinvesteringar uppgick till 177,9 mnr, vilket motsvarar 59,4 % av budgeten.

Det låga utfallet beror bl a på investeringsinkomster på

totalt 57,5 mnkr. Inkomsterna består av försäljning av fastigheter, skog samt även investeringsbidrag. Tidsförskjutningar av projekt gör att stor del av återstående investeringsmedel kommer begäras överfört till budget 2024. För en mer detaljerad beskrivning av årets investeringar, se avsnittet om investeringsredovisning på sid 37 och bilaga 'Nämndernas verksamhetsberättelser 2023'.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med egna medel (avskrivningar+resultat). Ett utfall på 100 % eller mer innebär att kommunen självfinansierat samtliga investeringar under året. Kommunen har inget beslutat mål om självfinansiering men har den intentionen i budgetprocessen rörande investeringarna.

Den genomsnittliga självfinansieringsgraden under perioden 2020–2023 uppgår till ca 88 % vilket innebär att kommunen under perioden inte kunnat finansiera investeringarna fullt ut med egna medel, bl a beroende på att resultatmålet inte nåtts under de senaste två åren.

Soliditet

%	2020	2021	2022	2023
Soliditet, %	41,1	42,3	38,2	32,5
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	14,3	16,3	15,4	12,4
Riket, snitt:				
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser, %	28,8	30,7	31,9	

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättning och därigenom stärker sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser uppgick till 12,4 %, vilket var en minskning med 4,2 procentenheter jämfört med föregående år. Bidragande faktorer är att pensionsförpliktelserna utanför balansräkningen har ökat kopplat till den höga inflationen, negativa resultat de två senaste åren samt att skuldsidan ökat kraftigt. I och med övergång till att redovisa inhyrda lokaler enligt gällande regelverk för finansiell leasing har både tillgångs- och skuldsidan i balansräkningen ökat vilket också påverkar soliditeten negativt. Den förändrade redovisningen påverkar nyckeltalen ovan negativt med 4 respektive 1,5 procentenheter.

Kommunens soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser har sjunkit med 1,9 procentenheter under senaste fyraårsperioden.

Vid en jämförelse av soliditetsnivåerna med snittet i riket

har Sala kommun en låg soliditetsnivå.

Kommunen har även ett skogsinnehav som till betydande del ligger utanför balansräkningen. Fullmäktige har under 2022 beslutat att sälja ca 20 % av skogsinnehavet, vilket delvis har effektuerats under 2023. Resterande del förväntas övergå under 2024. Med försäljningen avräknad så är det kvarvarande värdet uppskattat till ca 500 mnkr.

Likviditet

	2020	2021	2022	2023
Kassalikviditet, %	65	69	75	87
Balanslikviditet, %	67	71	79	90
Tillgängliga medel, mnkr	140,0	147,6	125,7	179,3

Likviditetsmått redovisar kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande likviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme stärks.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet 2023 till 87 %, vilket ska jämföras med 65 % under 2020. Likviditeten har förbättrats över perioden. De kortfristiga skulderna är dock högre än omsättningstillgångarna. En bidragande orsak till förbättringen är att lån har upptagits enligt plan men investeringsutgifterna har försenats.

Ett sätt att mäta kommunens betalningsförmåga på kort sikt är relationen omsättningstillgångar och kortfristiga skulder, den så kallade balanslikviditeten. Balanslikviditeten 2023 är 90 % vilket innebär att de kortfristiga skulderna är högre än omsättningstillgångarna.

Kommunen har en checkräkningskredit på 60 mnkr, vilket ökar förmågan att göra de löpande utbetalningarna.

Finansiell leasing fast egendom

	2022	2023
Med förfall inom 1 år	9,4	11,8
Med förfall inom 2–5 år	37,3	43,9
Med förfall senare än 5 år	95,2	180,8
Summa	141,9	236,5

Inhyrda lokaler innebär ett framtida ekonomiskt åtagande kopplat till tecknade hyresavtal. Delar av kommunens inhyrda lokaler har klassificerats som finansiell leasing. Ett nytt hyresavtal har tillkommit under 2023 till ett värde av 106 mnkr.

Totalt värde för samtliga inhyrda lokaler uppgår till 317 mnkr.

Kommunalskatt

%	2020	2021	2022	2022
Sala kommun	22,31	22,31	22,31	22,31
Västmanlands län, snitt	22,06	22,06	22,06	22,06
Riket, snitt	20,72	20,71	20,67	20,67

Sala kommuns skattesats har varit oförändrad sedan 2012 då en skatteväxling gjordes. Skattesatsen är hög i förhållande till snittet i såväl länet som i riket.

I Västmanlands län har Västerås den lägsta skattesatsen 20,36 % att jämföra med Skinnskatteberg som har den högsta på 22,46 %.

Nämndernas budgetföljsamhet

	2020	2021	2022	2022
Avvikelse, mnkr	-15,7	-47,7	-60,5	-133,9
Avvikelse, %	-1,1	-3,3	-4,0	-8,6

Nämndernas budgetföljsamhet är och har varit mycket svag under en längre period och har nu försämrats ytterligare. Deras tilldelade medel räcker inte till den verksamhet som bedrivs. Verksamheterna behöver effektiviseras och ambitionsnivåer ses över för att följa de tilldelade ramarna. Nämnderna står därför inför mycket stora utmaningar för att få en budget i balans. Handlingsplaner behöver upprättas snarast.

För en mer detaljerad beskrivning av budgetavvikelser per nämnd, se avsnittet om driftsredovisning på sidan 34 och bilaga 'Nämndernas verksamhetsberättelser 2023'.

Sammanfattande bedömning av resultat och ekonomisk ställning

Kommunen redovisar för året ett negativt resultat på -7,1 mnkr. Balanskravsresultatet uppgår till -47,7 mnkr.

Sammantaget över perioden 2020–2023 så uppgår kommunens resultat till 1 % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämnning, vilket bedöms vara lågt.

I perioden ryms två år med negativa resultat och det råder en stor obalans mellan verksamhetens kostnader och kommunens intäkter som behöver åtgärdas. En årlig effektivisering på i genomsnitt 1,40 % krävs för att få en ekonomi i balans och uppnå ett resultat enligt kommunens mål. Som alternativ till effektivisering krävs en höjning av skattesatsen med totalt 3,32 kronor fram till 2033.

Goda resultat är också en förutsättning för att möjliggöra en hög självfinansieringsgrad av investeringarna och på så sätt hålla nere behovet av lånefinansiering.

Kommunen står inför stora investeringsutgifter under den kommande budgetperioden och beräknas behöva öka sin låneskuld med ca 30 % för att klara utgifterna. Som följd därav ökar kommunens räntekostnader kraftigt.

Den ökade kostnadsutvecklingen i kombination med en, jämförelsevis, svagare utveckling av skatteunderlaget gör att det reala skatteunderlaget minskar. Demografiutvecklingen pekar på ett utökat behov av kommunens tjänster.

Sammanfattningsvis bedöms Sala kommun vara dåligt rustad finansiellt inför framtiden och de utmaningar som kommer.

Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att resultatet för varje enskilt år måste vara positivt, intäkterna ska vara högre än kostnaderna. Vid bedömningen av om balanskravet uppfyllts har årets resultat -7,1 mnkr justerats med samtliga realisationsvinster. Årets resultat enligt balanskravsutredningen uppgår efter justeringen till -47,7 mnkr vilket innebär att kommunen inte uppfyllt balanskravet.

RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Kommunfullmäktige fonderade 15,1 mnkr av 2013 års resultat till en resultatutjämningsreserv (RUR). Enligt kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning kan RUR:en användas när balanskravsresultatet är negativt.

Om kommunfullmäktige beslutar att lösa upp resultatutjämningsreserven blir årets balanskravsresultat -32,6 mnkr enligt tabell nedan.

Balanskravsutredning

Mnkr	2020	2021	2022	2023
Årets resultat enligt resultaträkning	38,0	31,1	-2,2	-7,1
Reducering av samtliga realisationsvinster	-8,3	-5,5	-2,5	-40,6
Justering för realisationsförluster med undantagsmöjlighet	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	29,7	25,6	-4,7	-47,7
Medel till/från resultatutjämningsreserv	-	-	-	15,1
Årets balanskravsresultat	29,7	25,6	-4,7	-32,6

Redovisning av ack negativa resultat och återställande

Mnkr	2020	2021	2022	2023
IB ack ej återställda negativa resultat	-59,5	-29,8	-4,2	0,0
- varav från år 2018	-36,6	-6,9		
- varav från år 2019	-22,9	-22,9	-4,2	
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	29,7	25,6	-4,7	-47,7
Medel från resultatutjämningsreserv				15,1
Årets negativa balanskravsresultat att återställa	-	-	-4,7	-32,6
UB ack ej återställda negativa resultat	-29,8	-4,2	-8,9	-32,6
- varav från år 2018	-6,9	-	-	
- varav från år 2019	-22,9	-4,2	-4,2	
- varav från år 2022			-4,7	
- varav från år 2023				-32,6

Det kvarvarande återställandekravet från 2019-års negativa resultat tillsammans med 2022-års negativa balanskravsresultat summerade ihop till -8,9 mnkr. Under 2022 upptäcktes en felaktighet i lönesystemet vilket inneburit att inrapporterade pensionsunderlag varit fel under en längre period. En retroaktiv pensionspremie på 10,4 mnkr har därför belastat 2022-års resultat. Kommunfullmäktige beslutade att undanta den posten från återställandekravet, vilket gör att inget ackumulerat återställandekrav finns inför 2023.

Det redovisade balanskravsresultatet för 2023 innebär att ett återställandekrav på -32,6 mnkr uppstår och ska återställas inom tre år. En handlingsplan måste därmed upprättas.

Väsentliga personalförhållanden

ANTAL MEDARBETARE

Sala kommun är organiserad under en förvaltning, kommunstyrelsens förvaltning. I förvaltningen finns nio kontor (Ekonomikontoret, Personalkontoret, Kultur och fritid, Räddningstjänsten, Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska kontoret, Skolkontoret, Kontoret för Vård och omsorg samt Staben för utveckling och förvaltning) I kommunkoncernen ingår även de tre bolagen, Salabostäder AB (SaboAB), Sala Heby Energi AB (SHEAB) samt Sala Silvergruva AB (SSAB).

Totalt antal årsarbetare*

	Koncernen		Kommunen	
	2022	2023	2022	2023
Tillsvidare	2 094	2 117	1 982	2 013
Visstidsanställda	87	58	70	51
Totalt	2 181	2 175	2 052	2 064

*Årsarbetare är antalet anställda omräknat i heltidstjänster, alla med tillsvidareanställning, vikariat och allmän visstidsanställning som varat i tre månader eller längre.

Antal årsarbetare i den kommunala koncernen per 31 december 2023 var 2 175 st, vilket är en minskning med 6 st i förhållande till 2022. Endast mycket små förändringar har skett av antal årsarbetare, både i bolagen och kommunen.

Antal årsarbetare per den 31 december 2023 var i stort sett på samma nivå som året innan, en minimal ökning med 12 st årsarbetare.

Fördelning mellan män och kvinnor, koncern (antal pers, ej årsarbetare)

2023	Kommun	SaboAB	SHEAB	SSAB	Summa
Kvinnor	1 557	16	14	9	1 596
Män	459	22	49	2	532
Summa	2 016	38	63	11	2 128

Antal anställda medarbetare i den kommunala koncernen, per den 31 december 2023, var 2 128 st. Inom koncernen arbetar totalt 67 % kvinnor och 33 % män.

Sala kommun har stora kvinnodominerade arbetsplatser, främst inom vård och omsorg samt barn och utbildning, totalt i kommunen är 77 % av medarbetarna kvinnor. Även Salabostäder har en stor andel kvinnor, 73 %. Inom Sala-Heby Energi finns 29 % kvinnor och Sala Silvergruva har 22 % kvinnor, hos dessa två bolag finns inte samma kvinnodominans.

Fördelning mellan män och kvinnor, kommun

Antal personer, ej årsarbetare	Skolkontor	Vård och omsorg	Övriga ⁴	Summa
Kvinnor	630	739	188	1 557
Män	160	153	146	459
Summa	790	892	334	2 016

Antal anställda medarbetare per den 31 december (tillsvidareanställningar, vikariat och allmän visstidsanställning som varat i tre månader eller längre) var 2 016 st.

Traditionellt sett är kommunsektorn kvinnodominerad och Sala kommun utgör inget undantag, 77 % av medarbetarna är kvinnor och 23 % är män. De två största verksamheterna är skolkontoret samt vård och omsorg, som båda har en hög andel kvinnor i verksamheterna, 80 % för skolkontoret och hela 83 % för vård och omsorg. Att jämföra med övrig verksamhet där kvinnorna endast utgör 56 % av totalt antal anställda.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid

	Koncernen		Kommunen	
	2022	2023	2022	2023
Sjukfrånvaro totalt i %	8,0	7,4	8,1	8,4
Sjukfrånvaro, > 60 dagar i % av totalt antal	24,9	41,1	32,7	38,8
Sjukfrånvaro, kvinnor	9,1	8,3	9,0	9,2
Sjukfrånvaro, män	5,3	5,2	5,4	5,8
Sjukfrånvaro, 29 år eller yngre	8,3	8,2	8,6	9,1
Sjukfrånvaro, 30-49 år	6,9	7,1	6,9	7,9
Sjukfrånvaro, 50 år eller äldre	9,1	7,6	9,3	8,7

⁴Kontoren för samhällsbyggnad, tekniska kontoret, kultur och fritid, räddningstjänst samt personal och ekonomi.

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid, kommunala bolagen

Sjukfrånvaro	SaboAB		SHEAB		SSAB	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Sjukfrånvaro totalt i %	9,2	5,8	3,2	3,8	10,8	3,7
Sjukfrånvaro, > 60 dagar i % av totalt antal sjukskrivna	60,6	58,0	0,3	46,3	15,7	86,9
Sjukfrånvaro, kvinnor	11,5	8,7	4,3	2,5	14,4	4,9
Sjukfrånvaro, män	7,5	3,8	2,8	4,1	0,0	1,0
Sjukfrånvaro, 29 år eller yngre	1,9	4,5	1,2	0,6	0,0	0,0
Sjukfrånvaro, 30-49 år	10,5	8,1	3,7	4,4	0,6	0,0
Sjukfrånvaro, 50 år eller äldre	9,6	3,8	3,1	3,9	19,4	6,9

Sjukfrånvaron 2023 visar på totalt 8,4 % (preliminär siffra), av totalt arbetad tid, en ökning med 0,3 procentenheter i förhållande till föregående års mätning vid samma tillfälle. Målet för sjukfrånvaron i Sala kommun år 2023 är satt till 7,84 %. För att målet på sjukfrånvaron skall blir realistiskt utgår det från ett snitt av de senaste fem årens sjukfrånvaro. Målet är tyvärr inte nått för 2023 då den preliminära sjukfrånvaron är 0,56 procentenheter högre än målet.

Sjukfrånvaron hos våra yngsta medarbetare är fortfarande hög och ligger på en högre nivå i förhållande till övriga åldersgrupper. Dessutom har kvinnor en alltför hög sjukfrånvaro i förhållande till männens, 9,2 % i förhållande till 5,8 %.

För den kommunala koncernen var sjukfrånvaron 7,4 % av totalt arbetad tid, vilket är en minskning med 0,6 procentenheter i förhållande till föregående år. Sala-Heby Energi samt Sala Silvergruva uppvisar mycket låga sjuktal, endast 3,8 % samt 3,7 %. Salabostäder har en sjukfrånvaro på låga 5,8 % av totalt arbetad tid.

Andel heltidsanställda per verksamhet i kommunen, %

	Skolkontor	Vård och omsorg	Övriga ⁵
Kvinnor	98 %	98 %	97 %
Män	98 %	100 %	95 %

Andelen heltidsarbetande i kommunen är i stort sett oförändrad 2023 i förhållande till året innan, 2022.

⁵Kontoren för samhällsbyggnad, tekniska kontoret, kultur och fritid, räddningstjänst samt personal och ekonomi.

Heltidsprojektet, med målsättningen att det normala vid nyanställning ska vara heltidstjänst och att redan anställda medarbetare i högre utsträckning ska arbeta heltid slutfördes den 31 maj 2021. Projektet har medfört att andelen heltidsanställda har ökat i hela kommunen men framför allt inom Vård och omsorg där ett stort antal medarbetare tidigare var deltidanställda. I dag finns rätten till heltidstjänst som norm med deltid som en möjlighet i Sala kommun och andelen medarbetare med heltidsanställning har stadigt ökat till en nivå nära 100 %.

ÅLDER**Antal medarbetare i kommunen som uppnår 65 år (pensionsålder)/år**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Antal	28	46	62	66	66	54

Andelen medarbetare som uppnår pensionsålder ökar, vilket påverkar det redan ansträngda kompetensförsörjningsbehovet. Många av dessa medarbetare återfinns dessutom bland de redan svårrekryterade grupperna, ex. undersköterskor, vårdbiträden, lärare och chefer.

Från och med 1 januari 2023 kan den som så önskar börja ta ut allmän pension från 63 års ålder medan andra pensionsförmåner betalas ut först från 66 års ålder.

Från år 2026 kommer riktålder att införas, vilket innebär att om vi i genomsnitt kommer att leva längre framöver kommer den ålder för när det är möjligt att ta ut allmän pension (även garantipension) att följa medellivslängdens utveckling. Riktåldern är tänkt att börja gälla från 2026, vilket kommer att resultera i att den tidigaste tidpunkt för att ta ut allmän pension blir då från 64 år.

Rätten att kvarstå i arbete (enligt lagen om anställningskydd LAS) är från år 2023 till 69 års ålder.

Genomsnittsålder bland Sala kommuns tillsvidareanställda medarbetare var något högre år 2023 i förhållande till året innan, 45,7 år 2023 och 43,5 år 2022.

REKRYTERING

Med stora pensionsavgångar och kompetensbrist inom många yrkesgrupper i hela landet är kompetensförsörjning och rekrytering prioriterade områden. För att stärka stödet till verksamheterna inom dessa områden kommer rekrytering med hjälp av rekryteringsrobot samt digital referenstagning att ingå i verktygslådan för rekrytering.

HÄLSA OCH ARBETSMILJÖ

Friskvård

Sala kommun uppmanar till hälsofrämjande aktiviteter genom att erbjuda friskvårdsersättning till medarbetare som är anställda tre månader eller längre. Ersättningen uppgår till ett värde av tvåtusen kronor per helt kalenderår i anställning och kan användas som betalning för hälsofrämjande friskvård, enligt Skatteverkets regler.

Nivån på friskvårdsersättningen är 2000 kronor per kalenderår och dessutom finns möjlighet att byta friskvårdserättning mot en hälsokontroll.

Möjligheten att byta friskvårdsbidraget mot en hälsoundersökning nyttjades endast av 11st medarbetare under 2023, vilket är exakt lika många som året innan, 2022.

Av 2657st medarbetare som tilldelats möjlighet till friskvårdsersättning 2023 var andelen som utnyttjar ersättningen 77 %, vilket är en ökning i förhållande till år 2022. Utvecklingsmålet ökad friskvård är uppnått i och med att indikatorn ökad nyttjandegrad av friskvårdsbidraget uppvisade en ökning, även om det endast var en ökning med 1 procentenhet.

Utbildning

Arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud har erbjudits under året, omfattningen var sex halvdagar under våren och tre heldagar under hösten. Utöver detta har HR genomfört tre så kallade tematräffar för chefer, en under våren samt två under hösten.

För att ytterligare stärka ledarskapet i kommunen har alla chefer tillgång till distansföreläsningar via web. Även de kommunala bolagens VD:ar och centrala fackliga företrädare har erbjudits webbutbildning med olika innehåll som lönesättning och lönesamtal, nya LAS, kränkningar samt utbildningen "skitsnack på jobbet".

Den 16 mars genomfördes ett ledarforum för alla chefer i Sala kommun med rubriken tillitsbaserad ledning och styrning. Charlotta Lundgren, utbildad psykolog och författare till boken tillitsbaserat ledarskap, tog med våra chefer på en dag med teori, reflektion och gruppdiallog som syftade till att ge deltagarna en gemensam bild av vad tillitsbaserad ledning och styrning innebär.

För att kunna ge kommunens chefer bra förutsättningar har en chefsutbildning upphandlats och företaget Nordpuls AB fick uppdraget att utbilda alla kommunens samt kommunbolagens chefer. Alla chefer kommer att gå ledarskapsprogrammet utvecklande ledarskap (UL), som är framtaget av försvarshögskolan (FHS) och bygger på svensk och internationell forskning med vetenskaplig grund, först gruppen startade i oktober 2023.

Övrig kompetensutveckling planeras och hanteras behovsanpassat inom respektive verksamhet.

LÖNER 2023

Löneöversyn 2023 genomfördes i enlighet med gällande huvudöverenskommelser (HÖK). Översynen för samtliga förbund var avklarad i april förutom för Kommunal, som inväntade besked om märket och var klara först i juni månad. Utfallet för Sala kommun i löneöversynen 2023 blev totalt 3,44 %.

Under våren 2024 kommer samtliga huvudöverenskommelser och även Allmänna bestämmelser att förhandlas med alla fackförbund, de nuvarande avtalen går ut den 31 mars. Förutsättningarna för förhandlingarna är utmanande med ett tufft ekonomiskt läge där Sveriges kommuner har ett underskott på ca 30 miljarder kronor samtidigt som bristen på arbetskraft är stor.

MEDARBETARSAMTAL

Medarbetarsamtal genomförs årligen med samtliga medarbetare inom kommunen. Som stöd för genomförande finns föreläsning via webb för chefer samt en partsgemensamt framtagna mall inklusive utvecklingsplan tillgänglig på kommunens intranät. Avstämning görs, med arbetstagarrepresentanter efter löneöversynsprocessen, för att följa upp att samtalen genomförts samt för att fånga upp eventuella förbättringsförslag.

Förväntad utveckling

BEFOLKNINGSUTVECKLINGEN

Enligt den senaste befolkningsprognosen från Statisticon som gjordes i september 2023 beräknas befolkningsutvecklingen i Sala kommun stanna av och under perioden 2022–2032 förväntas befolkningen öka med endast 15 invånare.

Utifrån tillgänglig offentlig statistik är det tydligt att befolkningen minskar. Den faktiska utvecklingen pekar på att befolkningstalet viker mer än vad prognosen visar.

Den demografiska sammansättningen förändras. Antalet yngre barn minskar och de åldersgrupper som i prognosen beräknas öka mest är gymnasieungdomar och personer över 80 år.

För de kommunala verksamheterna behöver stora omställningar göras för att möta förändringen.

FRAMTIDA FÖRUTSÄTTNINGAR

BNP minskar 2023 och ökar därefter svagt 2024, det är främst en svag inhemsk efterfrågan som håller tillbaka konjunkturen på kort sikt. Med en viss fördröjning påverkar det arbetslösheten negativt.

I SKR:s kalkyl beräknas det reala skatteunderlaget vara negativt åren 2023–2024 för att åren 2025–2027 åter öka. 2028 beräknas köpkraften vara 3 % lägre än tidigare och den reala utvecklingen av skatteunderlaget beräknas inte uppnå tidigare nivåer.

Kommunsektorn behöver fortsatt både hantera ett ekonomiskt tufft läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens är svår på många håll och ökar väsentligt kommande år.

INVESTERINGSBEHOV

Koncernen står inför omfattande investeringsbehov i lokaler, bostäder och infrastruktur. Utökad kommunal verksamhet leder också till behov av fler lokaler samt utbyggd infrastruktur kopplat till exploatering av områden.

Kommunen behöver i större utsträckning egenfinansiera investeringarna då möjligheten att finansiera via lån är begränsad. Kommunen behöver därför ha en högre resultatnivå än normalt för att möta investeringsbehoven.

En hög investeringsvolym innebär att de kapitaltjänstkostnader som ska bäras av verksamheterna också ökar och måste rymmas inom verksamhetens ram. Räntorna återgår nu till mer normala räntenivåer vilket bidrar till att ytterligare öka dessa kostnader.

PENSIONS-KOSTNADER

Kostnaderna för pensioner ökade 2023 med 55 mnkr jmf med 2022. Till 2024 beräknas kostnaden öka med ytterligare 30 mnkr. Ökningen beror främst på inflationsuppgången men även premiehöjningar i det nya pensionsavtalet, AKAP-KR, påverkar.

För den kommande budgetperioden 2025–2028 är prognosen att första året i budgetperioden minskar kostnaden med ca 47 mnkr och året därpå med ytterligare 12 mnkr. Därefter spås en mindre ökning för åren 2027–2028.

HÅLLBARHET

Sala kommun siktar på att 2030 vara en energi- och klimatförebild och kommunens mål är att minska de lokala utsläppen och enbart använda fossilfria drivmedel och energikällor. Redan idag produceras biogas lokalt av insamlat matavfall. Potentialen till lokalt producerade biobränslen ska vidareutvecklas och tas tillvara. Livscykelanalyser ska kontinuerligt användas i kommunen för att visa ekonomiska och miljömässiga besparingar som investeringarna innebär. Livscykelperspektivet ska eftersträvas vid ny- och ombyggnationer av kommunalt ägda lokaler, i syfte att minska byggnaders klimatpåverkan.

Gröna lån beviljas för investeringar som minskar klimatpåverkan genom olika åtgärder. Kommunen har i nuläget totalt sex gröna lån, vilka motsvarar 25 % av den totala låneskulden. Ansökan om gröna lån kommer att lämnas in för Möklinta skola och Åkraskolan.

EKONOMISKA SAMMANSTÄLLNINGAR

Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommun			Koncern	
		Redovisat 2022	Budget 2023	Redovisat 2023	Redovisat 2022	Redovisat 2023
Verksamhetens intäkter	3	365,7	431,3	408,8	875,0	972,9
Verksamhetens kostnader	4, 32	-1 870,6	-1 934,5	-2 010,5	-2 279,4	-2 483,5
Jämförelsestörande poster	5	-18,9		31,4	-18,9	36,5
Avskrivningar	6	-77,4	-80,5	-94,7	-142,1	-154,1
Verksamhetens nettokostnader		-1 601,1	-1 583,8	-1 665,0	-1 565,4	-1 628,2
Skatteintäkter	7	1 137,3	1 150,5	1 178,3	1 137,3	1 178,3
Generella statsbidrag och utjämning	8	460,7	468,7	486,2	460,7	486,2
Verksamhetens resultat		-3,1	35,5	-0,5	32,6	36,3
Finansiella intäkter	9	7,3	7,2	14,7	5,3	10,1
Finansiella kostnader	10	-6,4	-16,8	-21,3	-21,5	-43,3
Resultat efter finansiella poster		-2,2	25,8	-7,1	16,4	3,1
Årets resultat		-2,2	25,8	-7,1	16,4	3,1

Kassaflödesanalys

Mnkr	Not	Kommun			Koncern	
		Redovisat 2022	Budget 2023	Redovisat 2023	Redovisat 2022	Redovisat 2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat		-2,2	25,9	-7,1	16,4	3,1
Justering för ej likviditetspåverkande poster	11	85,2	79,5	101,4	153,1	161,8
Övriga likviditetspåverkande poster	12	1,1	-20,0	1,2	1,1	1,2
Poster som redovisats i annan sektion	13	-2,5		-40,6	-2,6	-45,7
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		81,5	85,4	54,9	168,1	120,4
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-53,1		-10,9	-87,1	-2,7
Ökning/minskning kortfristiga skulder		23,2		30,5	48,3	33,7
Ökning/minskning förråd och varulager		-7,1		0,3	-11,2	-5,2
Kassaflöde från den löpande verksamheten		44,6	85,4	74,9	118,1	146,2
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investering i immateriella tillgångar		-0,3			-0,3	-0,3
Investering i materiella tillgångar		-92,2	-300,8	-233,1	-206,9	-338,0
Försäljning av materiella tillgångar		2,8		57,6	2,9	65,5
Förvärv av finansiella tillgångar		-0,7	-2,8	-2,3	-1,3	-9,7
Avyttring av finansiella tillgångar						0,1
Kassaflöde från investeringsverksamheten	14	-90,3	-303,6	-177,9	-205,6	-282,4
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Nyupptagna lån		50,0	190,0	190,0	60,0	195,7
Amortering av långfristiga skulder		-22,8	-20,0	-18,6	-31,3	-32,1
Amortering av skulder för finansiell leasing		-2,1		-14,5	-2,1	-11,7
Ökning av långfristiga fordringar		-0,2		-0,3	-0,2	-0,3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		24,9	170,0	156,5	26,3	151,5
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR						
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur		-1,0		0,0	-1,0	0,0
Kassaflöde från bidrag till statlig infrastruktur		-1,0			-1,0	0,0
Årets kassaflöde		-21,9	-48,2	53,6	-62,2	15,4
Likvida medel vid årets början		87,6	55,0	65,7	190,3	128,1
Likvida medel vid årets slut		65,7	6,8	119,3	128,1	143,4

Balansräkning

Mnkr	Not	Kommun			Koncern	
		Redovisat 2022	Budget 2023	Redovisat 2023	Redovisat 2022	Redovisat 2023
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	15	1,5		1,1	3,2	2,4
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	16	1 550,7		1 775,4	2 487,4	2 726,3
Maskiner och inventarier	17	93,8		99,9	550,7	568,4
Finansiella anläggningstillgångar	18	40,9		43,6	31,8	41,6
Summa anläggningstillgångar		1 686,9	1 809,5	1 920,0	3 073,0	3 338,7
Bidrag till statlig infrastruktur	19	18,0		16,8	18,0	16,8
Omsättningstillgångar						
Förråd, lager, exploateringsfastigheter	20	12,7	5,6	12,4	24,2	29,4
Kortfristiga fordringar	21	175,2	142,1	186,1	258,1	263,9
Kassa och bank	22	65,7	6,8	119,3	128,1	143,4
Summa omsättningstillgångar		253,6	154,5	317,7	410,3	436,7
SUMMA TILLGÅNGAR		1 958,5	1 964,1	2 254,5	3 501,3	3 792,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Ingående eget kapital	23	750,5	775,3	748,3	967,7	984,1
- varav resultatutjämningsreserv		15,1	15,1	15,1	15,1	15,1
Direktbokning mot eget kapital				-8,0		-3,1
Årets resultat		-2,2	25,8	-7,1	16,4	3,1
Summa eget kapital		748,3	801,1	733,3	984,1	984,1
Avsättningar						
Pensioner och andra förpliktelser	24	44,5	47,7	40,5	50,3	46,7
Övriga avsättningar	25	4,0		4,0	86,7	90,4
Summa avsättningar		48,5	47,7	44,5	137,0	137,0
Skulder						
Långfristiga skulder	26, 31	840,0	810,7	1 124,4	1 924,9	2 178,9
Kortfristiga skulder	27	321,7	304,6	352,3	455,3	492,1
Summa skulder		1 161,7	1 115,3	1 476,7	2 380,2	2 671,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		1 958,5	1 964,1	2 254,5	3 501,3	3 792,2

Mnkr	Not	Kommun		Koncern	
		Redovisat 2022	Redovisat 2023	Redovisat 2022	Redovisat 2023
Panter och därmed jämförliga säkerheter	28	0,0	0,0	99,2	99,2
<u>Ansvarsförbindelser</u>					
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	29	445,8	454,4		
Övriga ansvarsförbindelser	30	1 070,9	1 068,1	16,5	13,1

Kommunen har pensionsutfästelser åt Sala-Heby Energi AB och Västmanlands Avfalls AB.

Sala kommun har i april 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga dessa kommuner har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem har lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest Ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Sala kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907,4 mnkr och totala tillgångar till 562 022,7 mnkr. Sala kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 965,3 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 004,6 mnkr.

Sala kommun har efter KF beslut 2009-10-29 § 96 undertecknat ett genomförande och finansieringsavtal med Banverket avseende åtaganden på Dalabana etapp 1 och 2. Avtalet innebär att Sala kommun vid ett eventuellt uppkommit underskott maximalt garanterar 17,5 mnkr.

Sala kommun har ett skogsinnehav på 3 693 ha med ett grovt beräknat marknadsvärde på cirka 498 mnkr som till betydande del ligger utanför balansräkningen.

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning, mnkr

Mnkr	Redovisat 2022	Budget 2023	Redovisat 2023	Budgetavvikelse
Kommunstyrelse	266,7	244,2	276,0	-31,8
Kostnader	734,1	755,4	6774,6	-19,3
Intäkter	-467,4	-511,1	-498,6	-12,5
Kultur- och fritidsnämnd	60,0	62,1	62,1	0,0
Kostnader	65,8	66,8	69,7	-2,9
Intäkter	-5,8	-4,7	-7,6	2,9
Skolnämnd	618,8	613,7	643,5	-29,7
Kostnader	851,2	837,6	6870,0	-32,4
Intäkter	-232,5	-223,9	-226,5	2,6
Äldre- och omsorgsnämnd	622,1	488,2	526,8	-38,6
Kostnader	690,2	543,4	598,0	-54,6
Intäkter	-68,1	-55,2	-71,2	16,0
Social- och arbetsmarknadsnämnd	-	149,6	182,4	-32,8
Kostnader	-	185,2	211,6	-26,4
Intäkter	-	-35,5	-29,2	-6,3
Överförmyndare	2,7	3,3	2,4	0,9
Kostnader	2,7	3,3	2,4	0,9
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	0,9	1,0	1,0	0,0
Kostnader	0,9	1,0	1,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansförvaltning	30,0	21,7	-29,1	50,8
Kostnader	32,5	21,7	18,2	3,5
Intäkter	-2,5	0,0	-47,3	47,3
Avgår interna poster				
Kostnader	-410,6	-399,2	-431,2	32,0
Intäkter	410,6	399,2	431,2	-32,0
Summa kostnader	1 966,8	2 015,1	2 114,4	-99,3
Summa intäkter	-365,7	-431,3	-449,4	18,1
Verksamhetens nettokostnader	1 601,1	1 583,8	1 665,0	-81,2

Kommentarer på avvikelser mellan budget och redovisat

Driftbudget för 2023 exklusive Finansförvaltning uppgick till 1 553,5 mnkr. Under året har kommunstyrelsen beslutat om ombudgeteringar och tilläggsanslag på 8,6 mnkr. Totalt med ombudgeteringar och tilläggsanslag uppgick driftbudgeten till 1 562,1 mnkr.

Kommunstyrelsen redovisar sammantaget ett underskott på -31,8 mnkr fördelat på följande:

Kommundirektör, +0,9 mnkr, *Sala 400 år* -0,6 mnkr och *Kansli* +1,1mnkr, beroende på externa intäkter från ESF-projekt, bidrag från Migrationsverket samt att projektledare för Sala 400 år belastat projektet.

Upphandling, -0,8 mnkr vilket beror på dubbla personalkostnader under perioden för rekrytering och avslut samt konsultkostnader vid vakans/sjukfrånvaro.

Personalkontoret, +0,7 mnkr. Överskottet för HR-enheten är i huvudsak orsakat av uteblivna lönekostnader på grund av vakanta tjänster och underskottet för Löneenheten orsakas av en tillfällig 0,5 tjänst utöver budgeterad.

Ekonomikontoret, +1,0 mnkr. Personalkostnader lämnar ett överskott på +1,2 mnkr på grund av föräldraledigheter och en vakant tjänst. Övriga kostnader och interna kostnader ger ett underskott på -0,3 mnkr. Underskottet beror på ökade kostnader för administration, externa avgifter och konsultkostnader kopplade till ekonomisystemet.

Tekniska kontoret, -38,3 mnkr. Fastighetsverksamheten är intäktsfinansierad från andra kontor och verksamheter. Internhyran (bashyran) för kommunägda lokaler har 2023 uppräknats med 2,8%. Totalt har verksamheten ett underskott på -24,4 mnkr. Höjda bränslepriser har lett till ökade energikostnader och ett underskott på -7,8 mnkr. Rivning av Åraskolan fortskrider, för detta har kontoret ej erhållit budgetmedel och kostnaderna för rivning belastar därför kontorets resultat med -6,5 mnkr. Nedskrivningskostnader för Dalhem och Ekorrens förskolor uppgick till -1,1 mnkr. Skyfallet i september orsakade översvämning och en omfattande vattenskada på Ösby Naturbruksgymnasium. Kostnader för detta har 2023 uppkommit till -3,4 mnkr.

Då antalet barn och elever har minskat under året har verksamhetens intäkter för måltider minskat med -5,6 mnkr. Livsmedelskostnaderna har ökat med -1,4 mnkr jämfört med budget.

Samhällsfinansierade transporter gör ett underskott med -8,9 mnkr. Detta beror på krig och inflation som drivit upp reservdelskostnader och bränslekostnader för hela transportsektorn. Skattebefrielsen på biogas togs bort efter dom i EU-domstolen. Då samtliga VL-bussar i Sala går på biogas innebar beslutet att vi fick kraftigt höjda kostnader för den allmänna kollektivtrafiken.

Totalt gör enheten Gata/park ett överskott med +4 mnkr, vilket är på grund av avverkning av skog. Gata gör ett

underskott på -1,8 mnkr med anledningen av de stora mängder snö som kom tidigt i december. Även Park gör ett underskott, trots de insatser som utfördes i form av minskad skötselnivå och att enheten inte tog in några säsongsanställda. Översvämningarna i september resulterar i att det finns ett underskott på cirka -0,3 mnkr fördelat både på gata och park.

Teknisk service gör ett underskott på cirka -4,3 mnkr den största delen cirka -3 mnkr är kostnaderna för fordon, drivmedel, räntor.

Räddningstjänsten, -2,0 mnkr. Överskott av intäkter beror bland annat på restvärdeersättning från insatser vid olyckor, förebyggande arbete och onödiga utryckningar från byggnader med automatiskt brandlarm. Underskott av kostnader beror bland annat på högre personalkostnader mertid, OB och jour, oförutsett haveri av kompressor för luftsystem till fordon, reparation av fordon, högre bränslekostnader, högre kostnad för beklädning till nyanställda RiB och overtidskostnad för beredskaps- och säkerhetssamordnarna i samband med översvämningen i september 2023.

Samhällsbyggnadskontoret, +4,2 mnkr. Exploateringsöverskott gör att de externa intäkterna överstiger budget. Bidrag för bostadsanpassning överskrider budget med -1,7 mnkr.

Kultur- och fritidsnämnden 0,0 mnkr.

Skolnämnden, -29,5 mnkr. Nämnd och styrelseverksamheten gör ett smärre underskott, -0,2 mnkr, framförallt på grund av att utbildningen för ny nämnd inte var budgeterad. Inom Central förvaltning ligger hela kontorets semesterlöneskuld vilken uppgick till -1,8 mnkr. Förskolans underskott, -6,9 mnkr, beror på underbudgeterade interkommunala kostnader.

Anpassade skolformer, både gymnasiet och grundskolan, visar ett överskott på +1,1 mnkr. Gymnasiet har haft några fler elever från andra kommuner än budgeterat och grundskolan har arbetat med effektiviseringar.

Grundskolan har ett betydande underskott, -25,4 mnkr, beroende på att man inte har kunnat göra effektiviseringar på grund av den strukturella organisationen. En del kan även förklaras med att man haft realistiska budgetar för verksamhetskostnader.

Gymnasieskolans underskott, -1,9 mnkr, kan förklaras med att flera elever från Sala kommun har valt att studera på annan ort än vad man hade budgeterat för.

Äldre- och omsorgsnämnden, -38,6 mnkr. Totalt uppgick vikariekostnaderna för 2023 till 46 mnkr inklusive OB-ersättning men exklusive po-pålägg. Parallellt var kostnader för fastanställd personal lägre än budget, vilket gör att avvikelsen för personalkostnader är helt kopplat till en hög

användning av timvikarier. Avvikelsen för köp av huvudverksamhet avser en köpt vårdplats inom FO-området. Övriga kostnader utgörs av inhyrd personal (sjuksköterskor) p.g.a. ett mycket svårt rekryteringsläge under årets första nio månader. Interna kostnader har ökat, måltider inom SÄBO och korttidsboende, utökade platser på korttidsboendet samt fordonshyror p g a ökade volymer inom hemtjänsten samt dyrare bilar under senare del av året.

Social- och arbetsmarknadsnämnden, -32,8. Underskottet återfinns till stora delar inom Individ och Familjeomsorgens verksamhet. Framför allt är det placeringskostnader för Barn och Ungdom, med en avvikelse på -11,6 mnkr, och Vuxen, med en avvikelse på -8,8 mnkr, som utmärker sig. Biståndsenheten har en avvikelse på -4,9 mnkr vilket beror på att verksamheten har behövt ta in tillfälligt inhyrd personal för att täcka upp för vakanta tjänster samt att kostnaderna för extern personlig assistans blev högre än budgeterat. Inom IFO:s övergripande ansvar ligger Medicinskt färdigbehandlade och kostnaderna för dessa var 1,9 mnkr högre än budgeterat. Kostnaderna för försörjningsstöd har en avvikelse på -2,3 mnkr och det beror på att beloppen som klienterna får har ökat till följd av kostnadsökningar med anledning av inflation. Arbetsmarknadsenheten uppvisar ett underskott på -3,4 mnkr vilket beror på att intäkterna blev lägre än budgeterat.

Inom **Finansförvaltningen** redovisas kostnader för pensioner och arbetsgivaravgifter. Kostnaderna täcks till största del av intäkter från nämnderna i form av internränta och internt po-pålägg som baseras på kommunens totala lönekostnader.

Pensionskostnaderna översteg budget med 0,4 mnkr. Budgeten för arbetsgivaravgifterna baserades på för lågt belopp och så även intäkten för po-pålägget, nettoavvikelsen för dessa poster blev tillsammans +2,2 mnkr.

Då planerade investeringar inte fullt ut har genomförts har internränteuträkterna kopplade till kommunägda anläggningstillgångar blivit -1,4 mnkr lägre än budgeterat. I och med att inhyrda fastigheter och viss lös egendom klassificerats som finansiell leasing har finansförvaltningen fått ökad intäkt för internränta vilken möts av en finansiell kostnadspost. I Finansförvaltningen återfinns även en intern kostnadspost på 3,2 mnkr som möts av interna intäktsposter inom ÅON:s verksamheter. Detta kopplat till att ett par generella statsbidrag är riktade direkt till dessa verksamheter. Den externa intäkten redovisas som ett generellt statsbidrag.

Under året har också återsökning av moms gett en nettointäkt på 2,4 mnkr och statligt elstöd på 2,1 mnkr har utbetalats. Sållda fastigheter har gett reavinster på 40,3 mnkr. Av Kommunstyrelsens förfogande återstår 4 mnkr vid bokslutet. Sammantaget slutar verksamhetens

⁶ Inklusive finansiella poster

nettokostnader för Finansförvaltningen på +29,1 mnkr, vilket är 50,8 mnkr bättre än budgeterat.

Kommentarer på avvikelser mellan helårsprognos vid delåret och verkligt utfall

I delårsbokslutet var prognosen för verksamhetens nettokostnader -30,9 mnkr, verkligt utfall för året blev -81,2 mnkr. Avvikelsen mellan prognos och verkligt utfall, -50,3 mnkr, beror till stora delar på:

Kommunstyrelsen, -14,4 mnkr.

Kommundirektör och Kansli -3,2 mnkr. I oktober inkom Sala Silvergruva AB med en begäran om likviditetsförstärkning, -3 mnkr. Kostnader för Sala 400 år drog iväg under senare del av året.

Tekniska kontoret, -9,4 mnkr. Interna intäkter för kommunens bilar har sedan prognosen minskat med ytterligare, -2 mnkr. Vinterväghållningen har dragit iväg p.g.a. den snörika vintern. Avvikelsen mot prognos beror också på utraneringskostnader för Ekorren och Dalhems förskolor, -1,1 mnkr och skador efter översvämningarna på cirka -4,6 mnkr.

Räddningstjänsten, -1,5 mnkr. Kostnader hänförliga till översvämningen i september.

Skolnämnden, -9,4 mnkr. Det har sedan årets början varit känt för nämnden att budgeten inte var i balans. Den handlingsplan nämnden beslutade i maj innehöll inte tillräckliga åtgärder för att nå ett nollresultat. En av åtgärderna var att uppdraga till skolchefen att ta fram ett förslag på en framtida hållbar organisation för nämnden, vilket gjordes och redovisades på nämnden i december.

Inom Central förvaltning ligger hela kontorets semesterlöneskuld vilken uppgick till -1,8 mnkr, Skulden ingick inte i prognosen vid delåret. Interkommunala kostnader för gymnasieskolan, vilka uppgick till -1,9 mnkr, fakturerades sent och var inte kända vid delåret. Verksamheternas driftskostnader drog iväg under senare del av året och uppgick till cirka -5 mnkr.

Äldre- och omsorgsnämnden, -37,2 mnkr. Interna kostnader står ut och det handlar primärt om lokalhyror som inte debiterats korrekt utan dyker upp i november gällande Nya sjukhuset i Sala och tomhyror gällande Ålängan, samt inte meddelade ökningarna för Stadsträdgården och korttidsvård, totalt -6,5 mnkr.

Måltidskostnader ökade med 2 mnkr under årets sista månader, troligen p.g.a. släpande fakturering från Tekniska kontoret.

Förrådsvaror ökade med 1 mnkr under året trots bibehållen volym, frågan utreds men det verkar som återigen släpande fakturering.

Fordonshyror diffar med -0,6 mnkr dels beroende på ökad volym av insatser inom verksamheten.

Personalkostnader mot prognos är fortsatt ett högt nyttjande av timvikarier och att sparmål uppsatta för att minska vikarier inte möts.

Socialstyrelsens ändring i november av beslut om statsbidrag i syfte att utöka bemanningen av sjuksköterskor på särskilda boenden, -1,7 mnkr.

Beslutad taxehöjning fick inte den effekt på intäkter som prognostiserats, cirka -1,6 mnkr.

Social- och arbetsmarknadsnämnden, -8,2 mnkr. Avvikelsen beror främst på ett ökat personalbehov inom biståndshandläggare samt handläggare inom Barn och ungdom som har fyllts genom att ta in tillfälligt inhyrd personal.

Kostnaden för medicinskt färdigbehandlade har fortsatt öka, cirka -1,9 mnkr.

Prognosen för placeringskostnader inom Barn och ungdom 2023 var 16,8 mnkr, utfallet blev 20,5 mnkr, en avvikelse på -3,7 mnkr vilket beror på en SiS placering i slutet på året.

Kostnader för placeringar av vuxen har ökat kraftigt. I prognosen antogs att flertalet insatser skulle minska vilket inte blev utfallet, cirka -2,2 mnkr.

Finansförvaltningen, +17,8 mnkr. Återsökning av momsersättning, +2,4 mnkr, utfallet för pensionskostnaderna blev +4,3 mnkr lägre än prognosticerat, erhållet elstöd +2,1 mnkr, återstående avsatt förfogande +4 mnkr, intern ränteintäkt kopplad till finansiell leasing +5 mnkr.

Investeringsredovisning, mnkr

Mnkr	Budget 2023	Redovisat 2023	Budget-avvikelse
Kommunstyrelse	282,6	165,5	117,2
Utgifter	294,8	222,9	72,0
Inkomster	-12,2	-57,4	45,2
Kultur- och fritidsnämnd	0,0	0,0	0,0
Utgifter	0,0	0,0	0,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Skolnämnd	7,3	4,2	3,0
Utgifter	7,3	4,4	2,9
Inkomster	0,0	-0,1	0,1
Äldre- och omsorgsnämnd	9,7	6,0	3,7
Utgifter	9,7	6,0	3,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Finansförvaltning	0,0	2,2	-2,2
Utgifter	0,0	2,2	-2,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Summa	299,6	177,9	121,7

Kommentarer på avvikelser mellan budget och redovisat

I budget 2023 budgeterades för en investeringsvolym på 259,8 mnkr. I samband med behandlingen av bokslut 2022 överfördes 39,8 mnkr i tilläggsanslag. Totalt uppgick därefter investeringsbudgeten till 299,6 mnkr.

Totalt upparbetades 177,9 mnkr under året vilket motsvarar cirka 59 % av budgeten. Avvikelsen mellan budget och utfall beror bl a på tidsförskjutningar i projekt, avsaknad av ramavtal för asfalt samt exploateringsprojekt som är försenade p.g.a. att externa exploitörer ej kommit igång med sina exploateringar.

De största pågående investeringarna är ny skola F-6 och förskola i Möklinta samt ny skola F-6 med anpassad skola på Åkraområdet där även Åkra förskola byggs ut. Skola och förskola i Möklinta ska vara inflyttningsklara till HT 2024 och Åkraskolan och Åkra förskola ska vara klara till HT 2025. Två evakueringsmoduler har uppförts för förskoleverksamhet och gårdar färdigställda under 2024. Renovering av Vallaskolan hus B pågår. Renoveringen av ett elevhem vid Ösby Naturbruksgymnasium har färdigställts.

GC-väg Kärrbäcksvägen har färdigställts. Sanering Hyttgatan med utbyte av VA-ledningar är klart, kvar att återställa är gata och GC-väg.

Investeringsredovisning per styrelse, nämnder och enheter

Mnkr	Redovisat 2020	Redovisat 2021	Redovisat 2022	Redovisat 2023
Kommunstyrelse	80,0	53,9	85,0	165,5
- varav Plan och utveckling	6,9	-0,7	8,5	-46,1
- varav Gata/Park	13,2	6,9	8,6	19,2
- varav VA-kollektivet	11,0	11,5	14,7	11,2
- varav Fastighetsenheten	37,2	23,9	45,8	179,7
- varav Samhällstekniska enheten	2,1	2,0	1,3	-3,3
- varav Räddningstjänsten	5,2	6,6	3,3	1,5
Kultur- och fritidsnämnd	1,2	4,9	0,3	0,0
Skolnämnd	12,5	2,5	3,5	4,2
Äldre- och omsorgsnämnd	3,1	0,6	1,0	6,0
Finansförvaltning	-1,7	-0,9	0,6	2,2
Summa	95,3	61,0	90,3	177,9

Större investeringsprojekt, utgifter överstigande 1 mnkr

Mnkr	Startår	Redovisat 2023	Redovisat totalt
<u>KS, IT-enheten</u>			
Utbyte accesspunkter	2023	3,0	3,0
<u>KS, Gata/Park</u>			
GC-väg Kärrbäcksvägen	2020	4,1	5,3
<u>KS, VA-kollektivet</u>			
Sanering Hyttgatan	2021	1,9	3,1
Oml ledning Möklinta skola	2023	3,5	3,5
<u>KS, Lokaler</u>			
Vallaskolan hus A trapphus	2021	1,0	4,0
Ösby renovering elevhem C	2022	7,9	12,4
Åkra nytt skolhus	2022	75,5	80,4
Möklinta ny skola	2021	52,6	56,1
Ekdalens modulförskola	2023	13,2	13,2
Vallaskolan renovering hus B	2023	4,1	4,1
Emmylunds modulförskola	2023	7,6	7,6
<u>KS, Räddningstjänsten</u>			
Rökskydd	2023	1,2	1,2

Drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Fullmäktige anvisar i budgeten resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för drift och investeringar. Sala kommun arbetar med en budgetmodell som fastställer budget för kommande år samt plan för ytterligare två år. När fullmäktige tagit budgetbeslutet upprättar kommunstyrelsen och nämnderna sin detaljbudget inför det kommande året.

Driftbudget

Fullmäktige tilldelar kommunstyrelsen och nämnderna nettoanslag som binds på styrelse/nämnds nivå. Kommunstyrelse och nämnder tar sedan beslut om fördelning mellan verksamhetsområden. Omdisponering av nettoanslag under året kan beslutas av fullmäktige och omdisponering mellan verksamheter kan beslutas av kommunstyrelse eller nämnd.

Nämndernas detaljbudgetar görs brutto uppdelat på intäkter och kostnader.

Kommunstyrelsen och nämndernas budgetavvikelser överförs inte regelmässigt mellan år. Nämnderna har i samband med bokslutet möjlighet att begära överföring av budgetavvikelse till nästkommande år men fullmäktige tar beslutet om så ska ske.

Investeringsbudget

Fullmäktige tilldelar kommunstyrelsen och nämnderna anslag som binds på styrelse/nämnds nivå.

Investeringarna har en planeringshorisont på tio år, fullmäktigebeslutet innebär dels ett anvisningsbeslut om medel till en investering för budgetåret dels ett beslut om investeringsramar för planperioden som är tre år och dels ett inriktningsbeslut för de därpå följande sex åren. Kommunstyrelse och nämnder har i samband med bokslutet möjlighet att begära överföring av investeringsmedel för pågående projekt samt projekt som inte hunnit påbörjats.

Bolagen

Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter och när så är nödvändigt med koncernbidrag.

Bolagens investeringar beslutas av bolagets styrelse och finansieras med egna medel och/eller lån. När kommunal borgen krävs är det fullmäktige som beslutar om borgensåtagande.

Tillämpade internredovisningsprinciper

Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

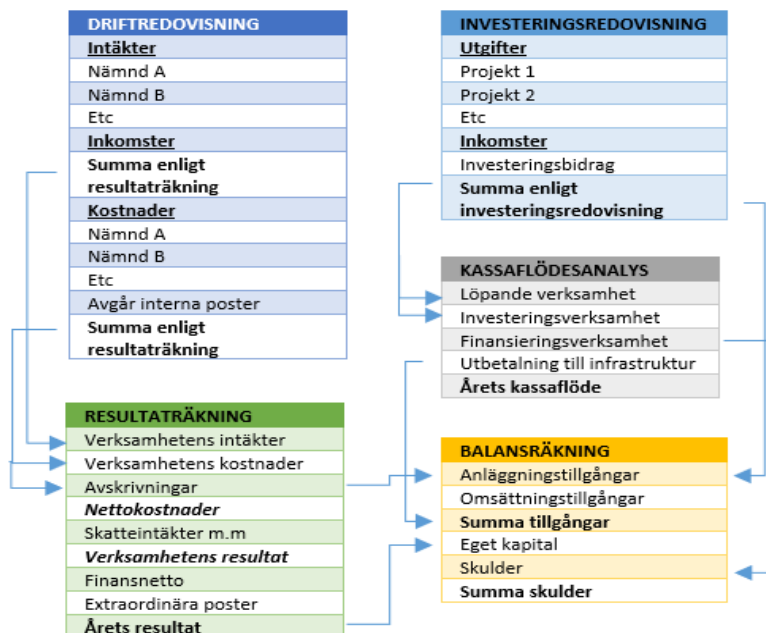
Personalkostnader, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Po-pålägget uppgick 2023 till 44,53 %

Kapitalkostnader i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Den internt beräknade räntan har 2023 satts till 1,25 %. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, dvs linjär avskrivning och ränta på bokfört restvärde. För information om avskrivningstider se redovisningsprinciper.

Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:

- hyreskostnader för lokaler
- kostnader för fordon och bilar
- kost
- IT-licenser

Beskrivning av drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

Noter

NOT 1, REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen har upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och god redovisningssed och enligt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt anvisningar från Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Kommunfullmäktige har under 2018, KF § 122, fattat beslut om att frångå huvudregeln i RKR:s information om redovisning av rivnings- och saneringsutgifter och aktivera dessa utgifter som markanläggning istället för att de kostnadsförs direkt.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde som har satts till ett prisbasbelopp enligt kommunens riktlinjer. Det gäller som gemensam gräns för materiella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal.

Kommunen tillämpar så kallad rak nominell metod där avskrivning sker på tillgångarnas anskaffningsvärde. Avskrivning påbörjas månaden efter att investeringen tagits i bruk.

Från och med 2015 tillämpas komponentavskrivning på objekt där komponenter tydligt kan urskiljas. Objekt med ett bokfört värde överstigande 25 mnkr vid bokslut 2013 har uppdelats i komponenter utifrån en schablon. Grundinvesteringarna har sedan procentuellt fördelats ut på respektive komponent och framtida avskrivningar anpassas till komponentens avskrivningstid. Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen för; byggnader och tekniska anläggningar: 10, 15, 20, 25, 30, 33, 50 och 100 år, och för maskiner och inventarier; 5, 7, 10, 15, 20 och 25 år.

Pågående projekt samt markreserv avskrivs inte alls.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Avgränsade exploateringsområden klara för försäljning redovisas som omsättningstillgång. Enstaka tomter utanför avgränsat exploateringsområde redovisas som materiella anläggningstillgångar då de har ett ringa värde.

Lager med väsentligt värde, värderas till verkligt värde och lager med ringa värde kostnadsförs direkt.

Hyra och leasing

Fast egendom

Finansiell leasing redovisas på de externa förhyrningar som kommunen gör samt även på de verksamhetslokaler som hyrs från dotterbolaget Salabostäder AB i enlighet med RKR R5.

Förändrad redovisning av leasing

I bokslut för 2023 redovisar kommunen i enlighet med RKR:s rekommendation R5 Leasing för samtliga identifierade leasingavtal för de största hyresavtalen kopplade till fast egendom.

Under våren 2023 har kommunen gjort en genomgång och klassificering av samtliga externa hyreskontrakt utifrån förväntad nyttjandetid. En jämförelse mellan framtida hyresåtagande ställt i relation till fastighetens verkliga värde har gjorts i de fall det verkliga värdet varit känt. Ungefär hälften av kommunens externa hyresavtal har efter genomgången klassificerats som finansiella och värdet på dessa hyresavtal uppgår till 211 mnkr. Under år 2023 har ett nytt hyresavtal tillkommit till ett värde av 106 mnkr. Totalt värde för samtliga hyresavtal är 317 mnkr.

Resultaträkningen påverkas med ett betydligt lägre belopp netto än balansräkningen. Den redovisning som görs i resultaträkningen är att de kostnader för löpande hyror och leasingavgifter som betalats för identifierade finansiella leasingavtal bokas bort från verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen. Samtidigt redovisas en leasingtillgång och leaseingskulld i balansräkningen. Årets avskrivningar på leasingtillgången bokförs som avskrivning på verksamheten och årets räntekostnad för leaseingskulden bokförs i resultaträkningen som finansiell kostnad. För införandeåret 2023 görs en rättelse av eget kapital hänförlig till införandet.

För leasade finansiella tillgångar med tillhörande leaseingskulder som redovisas som tillgång och skuld, har tidigare års innehav påverkat resultatet för alla år tillgången hyrts, men redovisas först 2023. En sådan rättning bakåt i tiden görs enligt god

redovisningssed mot eget kapital. Den förändring som införandet innebär, främst på balansräkningen, får i sin tur påverka på kommunens och koncernkoncernens nyckeltal, exempelvis soliditet och skuldsättningsgrad.

Med hänsyn till ändrad redovisningsprincip gällande finansiell leasing för fast egendom har omräkning av föregående år gjorts dock har koncerninterna mellanhavanden inte kunnat elimineras för föregående år.

Lös egendom

De leasingavtal av lös egendom som finns i kommunen och som tecknats från och med 2019-01-01 redovisas i enlighet med RKR R5.

Samtliga leasingavtal för lös egendom tecknade före 2019-01-01 redovisas som operationella. Finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och förpliktelsen att betala leasingavgiften redovisas som skuld i balansräkningen. Under år 2023 har 26 nya fordon tillkommit till ett värde av 7,8 mnkr. Totalt värde för samtliga hyresavtal är 22,6 mnkr.

Skulder och avsättningar

Investeringsbidrag och anslutningsavgifter tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder i balansräkningen. Bidragen och avgifterna periodiseras ut över anläggningens nyttjandeperiod som en intäkt i resultaträkningen.

Sala-Heby Energi AB nettoredovisar två investeringsbidrag (124 tkr och 1 425 tkr) som erhöles år 2016 och 2018.

Pensioner

Kommunen redovisar sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen. D v s pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen och pensionsförmåner som intjänats till och med 1997 redovisas som ansvarsförbindelse.

Pensionsförpliktelserna för förtroendevalda (PBF-KL) har skuldförts.

Pensionsförpliktelser för förtroendevalda (OPF-KL) har säkerställts i en kapitalförsäkring som redovisas som finansiell tillgång och pensionsskuld i balansräkningen. Kapitalförsäkringen värderas till verkligt värde. Värdeförändringen sedan föregående balansdag redovisas i resultaträkningen.

Den avgiftsbestämda pensionen (tjänstepensionsavtalet) redovisas som kortfristig skuld. KAP-KL betalas ut för individuell förvaltning i mars nästkommande år. AKAP-KL kvartal tre och fyra betalas ut för individuell förvaltning i mars och juni nästkommande år.

Samtliga pensioner redovisas inklusive särskild löneskatt 24,26 %.

Skatteintäkter och övriga intäkter

Skatteintäkterna redovisas det år den beskattningsbara inkomsten har intjänats av den skattskyldige. Periodisering görs utifrån SKR:s senaste prognos, cirkulär 23:56. Differens mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt föregående år redovisas som justeringspost.

Personalkostnader

Intjänad semester-, ferie- och upphållslön samt okompenserad övertid har värderats till sitt verkliga värde inklusive personalomkostnadspålägg (44,53 %) och redovisas som kortfristig skuld i balansräkningen.

Arbetsgivaravgifter för december har periodiserats.

Lån och räntor

Kostnads- och intäktsräntor har periodiserats. Nästkommande års amorteringar är bokförda som kortfristig skuld.

Extraordinära poster

För att en post ska klassas som extraordinär ska posten uppgå till ett väsentligt belopp, händelsen ska sakna tydligt samband med den ordinarie verksamheten samt vara av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

NOT 2, UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

I noten redovisas väsentliga uppskattningar och bedömningar som ligger till grund för de finansiella rapporterna.

Avsättningar för pensioner redovisas enligt KPA pensionsskultsberäkning per 2023-12-31.

Exploateringsredovisningen följer kommunens riktlinje. Uppdaterade riktlinjer för exploateringsredovisning har antagits med start år 2023.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser och transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen.

Mnkr	Kommun		Koncern	
	2022	2023	2022	2023
Not 3	<u>Verksamhetens intäkter</u>			
Försäljningsintäkter	30,2	44,0	355,6	407,3
Taxor, avgifter och ersättningar	72,5	74,5	64,9	66,8
Hyror och arrenden	29,0	33,6	219,9	234,5
Bidrag från staten	142,4	149,6	142,9	156,9
Offentliga investeringsbidrag	1,4	1,5	1,4	1,5
EU-bidrag	6,7	8,3	6,7	8,3
Övriga bidrag	2,1	4,8	2,1	5,1
Försäljning av verksamheter och entreprenader	78,8	85,5	78,8	85,5
Försäljning av anläggningstillgångar	2,5	0,0	2,5	0,0
Försäljning exploateringsfastigheter	<u>0,0</u>	<u>7,1</u>	<u>0,0</u>	<u>7,1</u>
	365,7	408,8	875,0	972,9
Not 4	<u>Verksamhetens kostnader</u>			
Personalkostnader inkl sociala avgifter	1 129,5	1 190,9	1 199,1	1 263,3
Pensionskostnader inkl särskild löneskatt	93,0	145,4	101,0	157,1
Inköp anläggningstillgångar och underhållsmaterial	10,0	10,7	70,1	101,9
Bränsle, energi och vatten	37,4	46,6	209,6	259,4
Köp av huvudverksamhet	173,6	175,8	173,6	175,8
Övriga tjänster	201,2	209,9	210,8	215,3
Lokal- och markhyror	46,1	49,7	34,5	40,4
Lämnade bidrag	56,0	63,8	49,9	57,6
Övriga kostnader	123,7	117,8	227,1	205,6
Bolagsskatt	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>3,6</u>	<u>7,2</u>
	1 870,6	2 010,5	2 279,4	2 483,5

	Kommun		Koncern	
Not 5	<u>Jämförelsestörande poster</u>			
	-10,4	0,0	-10,4	0,0
	Justering tjänstepension			
	0,0	-8,1	0,0	-8,1
	Översvämningskostnader			
	0,0	40,6	0,0	45,7
	Reavinster			
	<u>-8,4</u>	<u>-1,1</u>	<u>-8,4</u>	<u>-1,1</u>
	Utrangeringar			
	-18,9	31,4	-18,9	36,5
Not 6	<u>Avskrivningar</u>			
	0,4	0,4	1,1	1,1
	Immateriella tillgångar			
	60,1	77,0	93,0	109,3
	Mark, byggnader och tekniska anläggningar			
	<i>0,0</i>	<i>12,1</i>	<i>0,0</i>	<i>9,8</i>
	<i>Därav finansiell leasing</i>			
	16,9	17,3	47,9	43,7
	Maskiner och inventarier			
	<i>2,1</i>	<i>2,9</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
	<i>Därav finansiell leasing</i>			
	0,0	0,0	3,4	0,0
	Nedskrivningar			
	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>-3,2</u>	<u>0,0</u>
	Återföring nedskrivning byggnader och mark			
	77,4	94,7	142,1	154,1
Not 7	<u>Skatteintäkter</u>			
	1 103,1	1 154,2	1 103,1	1 154,2
	Kommunalskatt, preliminär			
	7,3	6,0	7,3	6,0
	Slutavräkning föregående års justerade poster			
	<u>26,9</u>	<u>18,1</u>	<u>26,9</u>	<u>18,1</u>
	Slutavräkning innevarande år			
	1 137,3	1 178,3	1 137,3	1 178,3
Not 8	<u>Generella statsbidrag och utjämning</u>			
	314,8	348,5	314,7	348,5
	Inkomstutjämningsbidrag/-avgift			
	14,0	16,3	14,0	16,3
	Kostnadsutjämning			
	63,4	53,7	63,4	53,7
	Regleringsbidrag/-avgift			
	8,7	6,4	8,7	6,4
	LSS utjämningsbidrag/-avgift			
	53,8	57,7	53,8	57,7
	Fastighetsavgift			
	0,9	0,5	0,9	0,5
	Bidrag tillfälligt kommunstöd kriget i Ukraina			
	0,5	0,0	0,5	0,0
	Bidrag ökade kostnader för finansiering			
	1,5	3,2	1,5	3,2
	Bidrag utökad sjuksköterskebemanning			
	<u>3,0</u>	<u>0,0</u>	<u>3,0</u>	<u>0,0</u>
	Bidrag skolmiljarden			
	460,7	486,2	460,7	486,2

		Kommun		Koncern	
Not 9	<u>Finansiella intäkter</u>				
	Bankränta	0,2	2,4	0,7	3,9
	Övriga ränteintäkter	0,6	0,1	0,6	0,2
	Ränteintäkter kundfordringar	0,3	0,2	0,5	0,6
	Borgensavgifter	4,9	6,8	0,3	0,3
	Överskottsutdelning Kommuninvest	0,9	0,0	0,9	0,0
	Uttag överskottsfond KPA	0,0	4,5	0,0	4,5
	Övriga finansiella intäkter	<u>0,4</u>	<u>0,8</u>	<u>2,3</u>	<u>0,5</u>
		7,3	14,7	5,3	10,1
Not 10	<u>Finansiella kostnader</u>				
	Låneräntor	4,9	11,5	20,1	34,2
	Värdförändring Trygg Politiker Pension	0,1	0,1	0,1	0,1
	Finansiell kostnad pension	1,1	4,1	1,1	4,1
	Räntor leasingskuld	0,1	5,2	0,1	4,6
	Övriga finansiella kostnader	<u>0,1</u>	<u>0,3</u>	<u>0,1</u>	<u>0,3</u>
		6,4	21,3	21,5	43,3
Not 11	<u>Justerings för ej likviditetspåverkande poster</u>				
	Avskrivningar	77,4	94,7	142,0	154,1
	Utrangeringar	8,4	1,2	9,1	1,7
	Nedskrivningar	0,0	0,0	4,4	0,6
	Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	-3,2	0,0
	Gjorda avsättningar	-1,8	-3,9	1,6	-0,1
	Återförda avsättningar	0,0	0,0	-0,1	0,0
	Upplösning av anläggnings- och anslutningsavgifter	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
	Upplösning av investeringsbidrag	-1,3	-1,3	-3,3	-3,2
	Upplösning av bidrag till infrastruktur	1,1	1,1	1,1	1,1
	Övriga ej likviditetspåverkande poster	<u>1,9</u>	<u>10,1</u>	<u>1,9</u>	<u>8,1</u>
		85,2	101,4	153,1	161,8
Not 12	<u>Övriga likviditetspåverkande poster</u>				
	Anläggnings – och anslutningsavgifter	1,1	1,2	1,1	1,2

	Kommun		Koncern		
Not 13	<u>Poster som redovisas i annan sektion</u>				
	Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	-2,5	-40,6	-2,6	-45,7
Not 14	<u>Kassaflöde från investeringsverksamheten</u>				
	Investeringsutgifter	-93,2	-235,4	-208,5	-347,9
	Investeringsinkomster	2,8	57,6	2,9	65,6
	varav fastighetsförsäljningar	2,5	52,0	2,5	59,8
	varav försäljning maskiner o bilar	0,3	0,4	0,4	0,5
	varav försäljning finansiella tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,1
	varav investeringsbidrag	<u>0,0</u>	<u>5,1</u>	<u>0,0</u>	<u>5,1</u>
		-90,3	-177,9	-205,6	-282,4
Not 15	<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>				
	Licenser	1,5	1,1	3,2	2,4
	Ack investeringar	2,4	2,6	5,5	5,8
	Ack avskrivningar	-0,7	-1,1	-1,6	-2,6
	Ingående bokfört värde	1,7	1,5	4,0	3,2
	Nyanskaffningar inkl pågående projekt	0,3	0,0	0,3	0,3
	Årets avskrivningar	<u>-0,4</u>	<u>-0,4</u>	<u>-1,1</u>	<u>-1,1</u>
	Utgående bokfört värde	1,5	1,1	3,2	2,4
	Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	5 År	5 År		
Not 16	<u>Mark, byggnader och tekniska anläggningar</u>				
	Markreserv	56,5	52,4	56,5	52,4
	Verksamhetsfastigheter	1 139,5	1 351,4	1 142,3	1 337,7
	Fastigheter för affärsverksamhet	198,7	202,3	1 092,5	1 125,3
	Publika fastigheter	126,3	140,1	126,3	140,1
	Fastigheter för annan verksamhet	29,7	29,2	29,7	29,2
	Pågående ny- och ombyggnad	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>40,1</u>	<u>41,8</u>
		1 550,7	1 775,4	2 487,4	2 726,3

	Kommun		Koncern	
Ack investeringar	2 315,9	2 378,2	3 657,0	3 694,3
Utrangeringar	30,5	30,9	30,5	30,9
Ack avskrivningar	-794,0	-866,5	-1 213,2	-1 277,7
Nedskrivningar	0,0	0,0	-26,6	-26,8
Omklassificeringar	-0,5	0,0	-0,5	0,0
Ingående bokfört värde	1 551,8	1 542,7	2 447,2	2 420,7
Nyanskaffningar inkl pågående projekt	77,5	325,3	216,9	501,4
Avyttringar	-2,4	-52,0	-3,1	-59,8
Årets avskrivningar	-68,7	-77,0	-101,6	-109,3
Utrangeringar/Nedskrivningar	-8,4	-1,1	-8,6	-3,1
Omklassificeringar	-1,3	-2,8	-65,6	-68,8
Reavinster	<u>2,2</u>	<u>40,3</u>	<u>2,3</u>	<u>45,3</u>
Utgående bokfört värde	1 550,7	1 775,4	2 487,4	2 726,3
<i>Därav finansiell leasing</i>	<i>141,9</i>	<i>227,9</i>	<i>141,9</i>	<i>211,5</i>
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod exkl leasing	34 År	32 År		
Not 17	Maskiner och Inventarier			
Maskiner	10,9	10,2	461,9	472,6
Inventarier	52,3	55,1	56,7	59,0
Bilar	<u>30,5</u>	<u>34,5</u>	32,2	36,8
	93,8	99,9	550,7	568,4
Ack investeringar	371,9	386,1	1 135,8	1 186,1
Ack avskrivningar	-278,7	-294,4	-593,1	-637,5
Ack justeringar	1,8	2,1	1,8	2,1
Omklassificeringar	0,5	0,0	0,5	0,0
Ingående bokfört värde	95,6	93,8	545,0	550,7
Nyanskaffningar	15,7	23,5	108,5	96,5
Avyttringar	-0,4	-0,4	-1,9	-1,1
Årets avskrivningar	-16,9	-17,0	-47,6	-43,5
Justeringar	0,1	-0,2	0,1	-0,2
Omklassificeringar	-0,5	0,0	-53,6	-34,4
Reavinster	0,2	0,3	0,2	0,4
Reaförluster	<u>0,0</u>	<u>-0,1</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>

	Kommun		Koncern	
Utgående bokfört värde	93,8	99,9	550,7	568,4
<i>Därav finansiell leasing</i>	<i>10,3</i>	<i>15,1</i>		
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod exkl leasing	15 År	16 År		
Not 18	Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier i Kommunaktiebolaget	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktier i Sala-Heby Energi AB	0,1	0,1	0,0	0,0
Aktier i Sala Silvergruva AB	5,0	5,0	0,0	0,0
Aktier i Salabostäder AB	10,2	10,2	0,0	0,0
Andelskapital Kommuninvest ek förening	18,3	20,5	18,3	20,5
Aktier i Inera AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktier	0,0	0,0	0,6	7,6
Andelar	1,1	1,2	6,6	7,0
Bostadsrätter	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapitalförsäkring förtroendevalda	1,5	1,8	1,5	1,8
Utlämnat reverslån VAFAB Miljö Kommunalförbund	<u>4,7</u>	<u>4,7</u>	<u>4,7</u>	<u>4,7</u>
	40,9	43,6	31,8	41,6

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomiska förening avser inbetalt andelskapital. Kommuninvest har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 23 tkr för Sala kommun. Kommuninvest utbetalar upparbetade överskott och kräver återbetalning som andelskapital, sammanlagt 5,8 mnkr. I enlighet med yttrande från Rådet för kommunal redovisning (RKR) redovisas inte dessa ut- och inbetalningar över resultaträkningen. Totalt andelskapital i Kommuninvest uppgick 2023-12-31 till 26,3 mnkr för Sala kommun.

Not 19	Bidrag till statlig infrastruktur			
Citybanan	19,3	19,3	19,3	19,3
Upplösning bidrag Citybanan	<u>-7,7</u>	<u>-8,5</u>	<u>-7,7</u>	<u>-8,5</u>
Utgående bokfört värde	11,6	10,8	11,6	10,8
Cykelbana Kumla-Ransta	3,0	3,0	3,0	3,0
Upplösning bidrag cykelbana Kumla-Ransta	<u>-0,3</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>
Utgående bokfört värde	2,7	2,5	2,7	2,5
Cykelbana Sala-Heby	4,0	4,0	4,0	4,0
Upplösning cykelbana Sala-Heby	<u>-0,3</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,3</u>	<u>-0,5</u>
Utgående bokfört värde	3,7	3,5	3,7	3,5
Utgående bidrag till statlig infrastruktur	18,0	16,8	18,0	16,8

Upplösning av bidraget till Citybanan, ursprungligen 19,3 mnkr, har påbörjats 2013 och upplöses över 25 år.

Upplösning av bidrag till Cykelbana Kumla-Ransta, ursprungligen 2,0 mnkr har påbörjats år 2020 med tillägg 1,0 mnkr år 2021, upplöses över 20 år.

Upplösning av bidrag till Cykelbana Sala-Heby, ursprungligen 4,0 mnkr, har påbörjats 2021 och upplöses över 20 år.

	Kommun		Koncern	
Not 20	<u>Förråd, lager, exploateringsfastigheter</u>			
Centralförråd/materialförråd	0,7	0,3	5,7	7,6
Bränsleförråd	0,0	0,0	6,5	9,7
Lager	2,6	2,8	2,6	3,0
Exploateringsfastigheter	9,4	9,2	9,4	9,2
- varav Silvervallen	0,7	0,7	0,7	0,7
- varav Salaborg	2,9	2,9	2,9	2,9
- varav Norrängen	5,4	5,4	5,4	5,4
- varav Skuggan 4	0,5	0,0	0,5	0,0
- varav Bältarhagen	0,0	0,2	0,0	0,2
	12,7	12,4	24,2	29,4
Not 21	<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar	14,8	19,3	25,4	27,3
Fordringar hos anställda	0,2	0,2	0,2	0,2
Statsbidragsfordringar	3,2	1,3	3,2	1,3
Skattefordringar	14,1	23,8	16,3	24,8
Upplupna skatteintäkter	62,0	42,1	62,0	42,1
Kommunal fastighetsavgift	45,2	51,2	45,2	51,2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	33,3	48,1	88,8	104,6
Övriga kortfristiga fordringar	2,4	0,0	17,0	12,5
	175,2	186,1	258,1	263,9
Not 22	<u>Kassa och bank</u>			
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank	65,0	119,2	127,4	143,4
Sparkonto Lantmännen	0,6	0,0	0,6	0,0
	65,7	119,3	128,1	143,4
	(Kommunens checkkredit uppgår till 60 mnkr)			
Not 23	<u>Eget kapital</u>			
Anläggningskapital	816,5	767,8	1 029,1	1 039,5
Rörelsekapital	-68,1	-34,6	-45,0	-55,4
	748,3	733,3	984,1	984,1

	Kommun		Koncern	
<u>Specifikation av det egna kapitalets förändring</u>				
Ingående eget kapital	750,5	748,3	967,7	984,1
Byte av redovisningsprincip finansiell leasing fast egendom	0,0	-8,0	0,0	-3,1
Årets resultat	<u>-2,2</u>	<u>-7,1</u>	<u>16,4</u>	<u>3,1</u>
Summa utgående eget kapital	748,3	733,3	984,1	984,1
<i>Därav resultatutjämningsreserv (RUR)</i>	<i>15,1</i>	<i>15,1</i>	<i>15,1</i>	<i>15,1</i>

Kommunfullmäktige har under 2013 beslutat att avsätta 15,1 mnkr av tidigare års resultat till en resultatutjämningsreserv. I eget kapital ingår 0,5 mnkr som avser Sala Kulturfond.

Not 24	<u>Avsättningar för pensioner och andra förpliktelser</u>				
	Avsättning pensioner				
	Ingående avsättning, inkl löneskatt	46,3	44,5	52,4	50,3
	Pensionsutbetalning	-3,0	-3,1	-3,4	-3,4
	Nyintjänad pension	0,9	1,0	0,9	1,0
	Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,9	3,3	0,9	3,3
	Övrigt	-0,3	-4,4	-0,2	-3,8
	Förändring löneskatt	<u>-0,4</u>	<u>-0,8</u>	<u>-0,4</u>	<u>-0,8</u>
	Summa avsättning pensioner	44,5	40,5	50,3	46,7
	Aktualiseringsgrad	97 %	97 %		
	Överskottsfond hos KPA	0,0	0,0		
Not 25	<u>Övriga avsättningar</u>				
	Avsättning cykelbana Kumla-Ransta				
	Redovisat värde vid årets början	1,0	0,0	1,0	0,0
	Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	lanspråktaga avsättningar	-1,0	0,0	-1,0	0,0
	Outnyttjat belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring av nyvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
	Utgående avsättning	0,0	0,0	0,0	0,0
	Avsättning cykelbana Sala-Heby				
	Redovisat värde vid årets början	4,0	4,0	4,0	4,0
	Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0

	Kommun		Koncern	
lanspråkta avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Outnyttjat belopp som återförts	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av nyvärdet	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	4,0	4,0	4,0	4,0
Avsättning skatter				
Avsättning skatter	0,0	0,0	82,7	86,4
Utgående avsättning	0,0	0,0	82,7	86,4
Summa övriga avsättningar	4,0	4,0	86,7	90,4
Not 26	<u>Långfristiga skulder</u>			
Lån i banker och kreditinstitut	641,2	821,9	1 680,6	1 860,8
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år:				
Förutbetalda investeringsbidrag, ingående värde	17,6	16,3	28,3	25,0
Nya investeringsbidrag under året	0,0	5,0	0,0	5,0
Resultatförda investeringsbidrag	<u>-1,3</u>	<u>-1,3</u>	<u>-3,3</u>	<u>-3,2</u>
Summa förutbetalda investeringsbidrag	16,3	20,0	25,0	26,8
Återstående antal år (vägt snitt)	12 År	15 År		
Förutbetalda anläggnings- och anslutningsavgifter VA, ingående värde				
Förutbetalda anläggnings- och anslutningsavgifter VA, ingående värde	29,7	30,3	29,7	30,3
Nya anslutningsavgifter under året	1,2	1,2	1,2	1,2
Resultatförda anslutningsavgifter	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>
Summa förutbetalda anslutningsavgifter	30,3	31,0	30,3	31,0
Återstående antal år (vägt snitt)	63 År	62 År		
Leasingskulder som regleras över flera år:				
<u>Lös egendom</u>				
Leasingskuld, ingående värde	11,5	10,3	11,5	10,3
Amortering leasingskulder	-2,1	-3,0	-2,1	-3,0
Nya leasingskulder under året	<u>0,9</u>	<u>7,8</u>	<u>0,9</u>	<u>7,8</u>
Summa leasingskulder	10,3	15,1	10,3	15,1

	Kommun		Koncern		
Fast egendom					
Leasingskuld, ingående värde	151,2	141,9	187,9	147,9	
Amortering leasingskulder	-9,2	-11,5	-9,2	-8,7	
Nya leasingskulder under året	0,0	106,1	0,0	106,1	
Summa leasingskulder	141,9	236,5	178,7	245,2	
Summa långfristiga skulder	840,0	1 124,4	1 924,9	2 178,9	
Räntebindningstid och ränta på låneskuld					
Genomsnittlig ränta	0,79%	1,70%	1,02%	1,98%	
Genomsnittlig räntebindningstid	2,30 år	3,11 år	2,32 år	2,49 år	
Låneskuldens förfallostruktur, kommun					
	0-1 år	1-2 år	2-4 år	4-6 år	Över 6 år
mnr	122 179	98 070	331 300	181 000	100 000
Låneskuldens förfallostruktur, koncern					
mnr	524 263	350 492	681 484	216 200	100 000
Not 27	<u>Kortfristiga skulder</u>				
Kortfristig del av långfristig skuld	20,0	10,7	30,6	21,9	
Kortfristig skuld VA-kollektivet	11,4	10,8	11,4	10,8	
Leverantörsskulder	67,6	118,2	138,9	162,8	
Upplupen källskatt	17,3	17,7	18,3	18,8	
Upplupna arbetsgivaravgifter	21,5	22,9	23,6	25,0	
Fastighetsskatt	0,6	0,8	1,9	2,5	
Skuld okompenserad övertid	3,0	3,3	3,0	3,6	
Semesterlöneskuld	51,7	52,1	55,7	55,8	
Ferielöneskuld lärare	14,9	16,7	14,9	16,7	
Uppehållslöneskuld	1,2	1,1	1,2	1,1	
Upplupna pensionskostnader, individuell del	36,6	33,1	37,6	33,9	
Upplupen särskild löneskatt pensioner	8,9	8,0	9,4	8,8	
Upplupna pensionsförsäkringsavgifter	0,3	0,6	0,3	0,6	
Upplupna räntekostnader	0,9	2,0	4,4	6,2	
Övriga skulder	0,0	0,0	1,8	1,6	
Övriga förutbetalda intäkter	0,0	0,0	15,9	15,5	
Skulder för stadsbidrag	2,1	1,8	2,1	1,8	

	Kommun		Koncern	
Övriga utgiftsrester och övriga interimsskulder	63,7	52,6	84,2	104,7
	321,7	352,3	455,3	492,1
Not 28 <u>Panter och därmed jämförliga säkerheter</u>				
Fastighetsinteckningar	0,0	0,0	1,0	1,0
Företagsinteckningar	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>98,2</u>	<u>98,2</u>
	0,0	0,0	99,2	99,2
Not 29 <u>Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna</u>				
Ansvarsförbindelse IB inkl löneskatt	462,2	445,8		
Årets utbetalningar	-24,2	-24,9		
Ränte- och basbeloppsuppräknig	11,1	28,9		
Övrig post	0,0	2,9		
Förändring av löneskatt	<u>-3,2</u>	<u>1,7</u>		
Ansvarsförbindelse UB inkl löneskatt	445,8	454,4		
Not 30 <u>Övriga ansvarsförbindelser</u>				
Borgensåtaganden				
Västmanlands Avfallsaktiebolag	16,5	13,1	16,5	13,1
Salabostäder AB	777,9	777,9	0,0	0,0
Sala-Heby Energi AB	246,1	246,1	0,0	0,0
Sala-Heby Energi Elnät AB	10,4	10,4	0,0	0,0
Sala Silvergruva AB	<u>20,0</u>	<u>20,7</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
	1 070,9	1 068,1	16,5	13,1
Not 31 <u>Leasing</u>				
Lös egendom				
<u>Operationell leasing</u>				
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
med förfall inom 1 år	12,0	9,5		
med förfall inom 2-5 år	10,2	6,8		
med förfall senare än 5 år	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>		
	22,1	16,3		

	Kommun		Koncern
<u>Finansiell leasing</u>			
Totala minimileaseavgifter	10,6	16,2	
Framtida finansiella kostnader	<u>-0,3</u>	<u>-1,1</u>	
Nuvärdet av minimileaseavgifter	10,3	15,1	
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:			
med förfall inom 1 år	2,2	3,4	
med förfall inom 2-5 år	8,1	11,7	
med förfall senare än 5 år	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	
	10,3	15,1	
Fast egendom			
<u>Operationell leasing</u>			
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:			
med förfall inom 1 år	7,8	7,7	
med förfall inom 2-5 år	20,3	14,9	
med förfall senare än 5 år	<u>2,3</u>	<u>0,0</u>	
	30,4	22,6	
<i>Varav kommunkoncerninterna operationella leasingavtal</i>			
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:			
med förfall inom 1 år	1,1	0,8	
med förfall inom 2-5 år	1,1	0,4	
med förfall senare än 5 år	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	
	2,2	1,1	
<u>Finansiell leasing</u>			
Totala minimileaseavgifter	151,0	302,7	
Framtida finansiella kostnader	<u>-9,0</u>	<u>-66,2</u>	
Nuvärdet av minimileaseavgifter	141,9	236,5	
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:			
med förfall inom 1 år	9,4	11,8	
Med förfall inom 2-5 år	37,3	43,9	
Med förfall senare än 5 år	<u>95,2</u>	<u>180,8</u>	
	141,9	236,5	

	Kommun		Koncern	
<i>Varav kommunkoncerninterna finansiella leasingavtal</i>				
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:				
med förfall inom 1 år	2,8	2,9		
med förfall inom 2-5 år	12,0	10,0		
med förfall senare än 5 år	<u>8,6</u>	<u>7,8</u>		
	23,5	20,7		
Not 32	<u>Upplysning om kostnader för räkenskapsrevision</u>			
Sakkunnigt biträde	0,6	0,6	1,3	1,4
Förtroendevalda revisorer	<u>0,3</u>	<u>0,4</u>	<u>0,3</u>	<u>0,4</u>
	0,9	1,0	1,6	1,8

Kostnader för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsrapport för räkenskapsåret.

Not 33 Upplysning om upprättade särredovisningar

Redovisningen avser	Lagstiftning
VA-redovisning	Lag om allmänna vattentjänster
Fjärrvärmeverksamhet	Fjärrvärmelagen

Upprättade särredovisningar finns tillgängliga på kommunens och bolagets web-platser.

Not 34 Upplysning om koncerninterna förhållanden

Enhet	Ägd andel	Ägartillskott		Koncernbidrag		Utdelning	
		Givna	Mottagna	Givna	Mottagna	Givna	Mottagna
Kommunen				6,5			0,6
Sala-Heby Energi AB	87,5%					0,4	
Sala Silvergruva AB	81%				6,5		
Salabostäder AB	100%					0,3	
		0,0	0,0	6,5	6,5	0,6	0,6

Enhet	Ägd andel	Försäljning		Lån		Räntor o borgensavgifter	
		Intäkt	Kostnad	Givare	Mottagare	Intäkt	Kostnad
Kommunen		10,2	40,5			6,4	
Sala-Heby Energi AB	87,5%	52,8	2,2				1,6
Sala Silvergruva AB	81%	0,3	1,0				0,1
Salabostäder AB	100%	<u>12,8</u>	<u>32,4</u>			<u>0,1</u>	<u>4,8</u>
		76,2	76,2	0,0	0,0	6,5	6,5

Begreppsförklaringar

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader samt årets resultat. Interna intäkter och kostnader är eliminerade och ingår inte i resultaträkningen.

Posten skatteintäkter innehåller endast intäkter beräknade utifrån det egna skatteunderlaget. Det generella statsbidraget redovisas tillsammans med bidrag och avgifter i utjämningsystemet i posten generella statsbidrag och utjämnings.

Balansräkningen visar i sammandrag kommunens samtliga tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på dagen för räkenskapsårets utgång.

Balansräkningen redovisar vad kommunens tillgångar består av samt hur dessa har finansierats. Tillgångarna delas in i, anläggningstillgångar och omsättningstillgångar.

Anläggningstillgångarna är uppdelade i immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och finansiella anläggningstillgångar.

Omsättningstillgångarna visar tillgångar som inte är avsedda att stadigvarande innehas eller brukas.

I anslutning till posten "eget kapital" är årets resultat specificerat. Skälet är att poster inte endast skall kunna bokas upp på balansräkningen utan måste redovisas över resultaträkningen. Förändringen av eget kapital kan avläsas genom att jämföra ingående och utgående balans av eget kapital i balansräkningen med resultaträkningens rad, "årets resultat".

Skulderna delas upp i långfristiga och kortfristiga skulder. Med kortfristiga avses sådana som förfaller inom ett år från balansdagen.

Kassaflödesanalysen/finansieringsanalysen visar hur en räkenskapsperiods investeringar och löpande verksamhet har finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning.

För kommunens interna redovisning tillkommer även drift- och investeringsredovisning

Driftredovisningen, i vilken verksamheternas budgeterade och redovisade intäkter och kostnader visas. Resultaträkningen utgår ifrån driftredovisningens intäkter och kostnader.

Investeringsredovisningen, i vilken verksamheternas budgeterade och redovisade investeringsinkomster och utgifter ingår. De redovisade nettoinvesteringarna förs över till finansieringsanalysen.

Nyckeltalsbeskrivningar

Finansnetto: finansiella intäkter – finansiella kostnader

Soliditet %: eget kapital/totala tillgångar

Kassalikviditet %: omsättningstillgångar- lager/kortfristiga skulder

Balanslikviditet %: omsättningstillgångar/kortfristiga skulder

Självfinansieringsgrad %: årets resultat + avskrivningar/ investeringsnettot

SÄRREDOVISNING VA-VERKSAMHET

Va-verksamhetens siffror ingår i Sala kommuns årsredovisning. Nedanstående resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt noter är endast en särredovisning av va-verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens va-verksamhet och är en del Tekniska kontorets verksamhet.

Va-verksamheten regleras av Lagen om allmänna vattentjänster. Huvudprincipen är att verksamheten ska finansieras med avgifter för utförda tjänster till sina abonnenter. Avgifterna för va-verksamheten ska baseras på självkostnadsprincipen och verksamheten ska därför normalt redovisa ett nollresultat. Om ett överuttag har skett, dvs om intäkterna överstiger kostnaderna redovisas detta som en förutbetalad intäkt, skuld till abonnentkollektivet i balansräkningen. Skulden ska regleras inom en treårsperiod.

Resultaträkning

Mnkr	Not	Redovisat 2022	Budget 2023	Redovisat 2023
Verksamhetens intäkter	1	34,2	42,5	38,1
Verksamhetens kostnader	2	-28,3	-37,4	-30,8
Avskrivningar	3	-5,0	-5,1	-5,3
Verksamhetens nettokostnader		0,9	0,0	2,0
Finansiella intäkter	4	0,0	0,0	0,1
Finansiella kostnader	5	-0,9	0,0	-2,1
Resultat efter finansiella poster		0,0	0,0	0,0
Årets resultat		0,0	0,0	0,0

Kassaflödesanalys

Mnkr	Not	Redovisat 2022	Redovisat 2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		0,0	0,0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	6	4,5	4,8
Övriga likviditetspåverkande poster	7	1,1	1,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		5,6	6,0
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		1,0	-0,5
Ökning/minskning kortfristiga skulder		3,5	-1,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten		10,0	4,2
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i materiella tillgångar		-14,7	-11,2
Försäljning materiella tillgångar		0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-14,7	-11,2
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån		4,7	7,0
Amortering av långfristiga skulder		0,0	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		4,7	7,0
Årets kassaflöde		0,0	0,0
Likvida medel vid årets början		0,0	0,0
Likvida medel vid årets slut		0,0	0,0

Balansräkning

Mnkr	Not	Redovisat 2022	Redovisat 2023
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	8	155,7	161,3
Maskiner och inventarier	9	0,9	1,2
Summa anläggningstillgångar		156,5	162,4
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	10	2,1	2,9
Kassa och bank		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		2,1	2,9
SUMMA TILLGÅNGAR		158,6	165,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital		0,0	0,0
-därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder	11	144,4	152,0
Kortfristiga skulder	12	14,3	13,3
Summa skulder		158,6	165,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER		158,6	165,3

Noter

Mnkr		Redovisat 2022	Redovisat 2023
Not 1	Upplösning anslutningsavgifter	0,5	0,5
	Årets brukningsavgifter	33,4	33,7
	Reglering av överuttag	-2,8	0,6
	Markhyror och arrenden	0,0	0,1
	Bidrag	0,0	0,0
	Övriga ersättningar och intäkter	0,1	0,0
	Interna intäkter - försäljning kommun	<u>2,9</u>	<u>3,2</u>
		34,2	38,1
Not 2	Personalkostn och sociala avgifter	7,2	7,1
	Inköp anläggningstillgångar och underhållsmaterial	3,5	3,8
	Bränsle, energi och vatten	2,5	3,4
	Köp av huvudverksamhet	0,2	0,2
	Övriga tjänster	5,4	6,4
	Lokal- och markhyror	0,0	0,0
	Övriga kostnader	1,5	1,2
	Interna kostnader - köp från kommunen	<u>8,1</u>	<u>8,7</u>
		28,3	30,8
Not 3	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	4,9	5,2
	Maskiner och inventarier	<u>0,1</u>	<u>0,1</u>
		5,0	5,3
Not 4	Bankränta	<u>0,0</u>	<u>0,1</u>
		0,0	0,1
Not 5	Låneräntor	<u>0,9</u>	<u>2,1</u>
		0,9	2,1

Mnkr		Redovisat 2022	Redovisat 2023
Not 6	Avskrivningar	5,0	5,3
	Upplösning av anläggnings- och anslutningsavgifter	<u>-0,5</u>	<u>-0,5</u>
		4,5	4,8
Not 7	Anläggnings- och anslutningsavgifter	<u>1,1</u>	<u>1,2</u>
		1,1	1,2
Not 8	Markreserv	0,1	0,1
	Fastigheter för affärsverksamhet	155,6	161,2
	Publika fastigheter	<u>0,1</u>	<u>0,1</u>
		155,7	161,3
	Ack. Investeringar	233,7	248,0
	Ack Avskrivningar	-87,3	-92,3
	Ingående bokfört värde	146,4	155,7
	Nyanskaffning	14,3	10,8
	Avyttring	0,0	0,0
	Årets avskrivningar	<u>-5,0</u>	<u>-5,2</u>
	Utgående bokfört värde	155,7	161,3
Not 9	Maskiner	0,3	0,6
	Inventarier	<u>0,6</u>	<u>0,5</u>
		0,9	1,1
	Ack. Investeringar	0,5	1,0
	Ack Avskrivningar	-0,1	-0,1
	Ingående bokfört värde	0,4	0,9
	Nyanskaffning	0,5	0,3
	Årets avskrivningar	<u>0,0</u>	<u>-0,1</u>
	Utgående bokfört värde	0,9	1,1

Mnkr		Redovisat 2022	Redovisat 2023
Not 10	Kundfordringar	2,1	2,6
	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	<u>0,0</u>	<u>0,3</u>
		2,1	2,9
Not 11	Lån av kommunen	114,1	121,1
	Skuld för anslutnings-/anläggningsavgifter	30,3	31,0
		144,4	152,0
Not 12	Kortfristig skuld VA-kollektivet	11,4	10,8
	Leverantörsskulder	2,4	2,4
	Övriga utgiftsrester och interimsskulder	<u>0,4</u>	<u>0,0</u>
		14,3	13,3

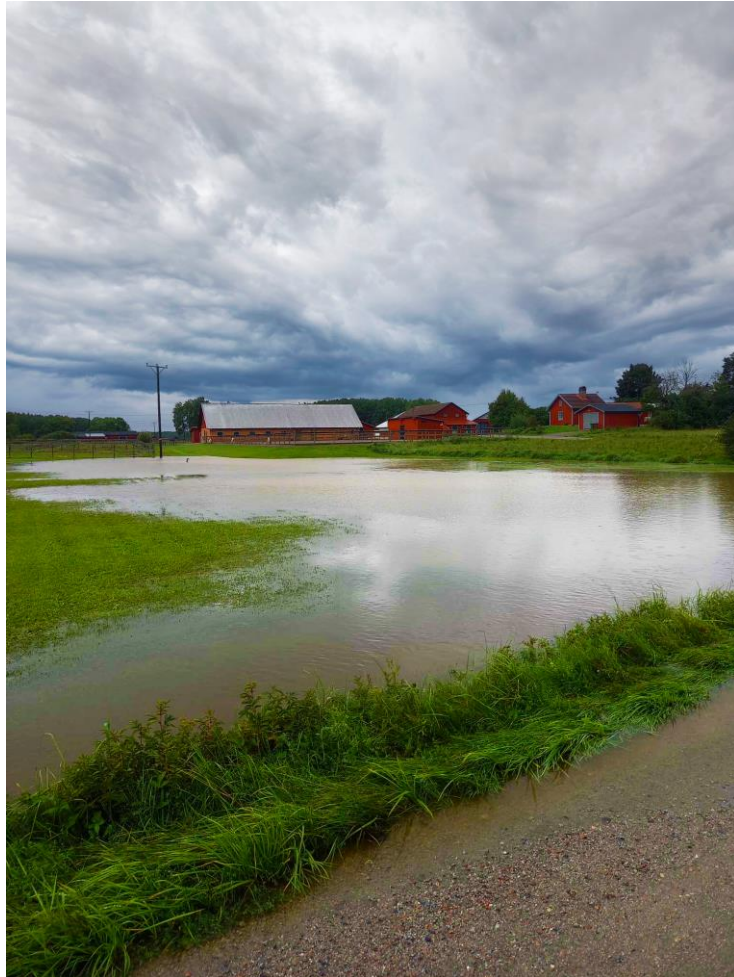
ÅRSREDOVISNING 2023

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA
NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE
ÅRSREDOVISNING 2023
SALA KOMMUN

INNEHÅLL

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE	4
Kommundirektör	4
Samhällsbyggnadskontoret	12
Tekniska kontoret - exkl Vatten och Avlopp	17
Tekniska kontoret -Vatten och Avlopp	23
Räddningstjänsten	26
Ekonomikontoret	30
Personalkontoret	33
Kultur- och fritidsnämnden	37
Skolnämnden	41
Äldre- och omsorgsnämnden	47
Social- och arbetsmarknadsnämnden	53
Överförmyndare	59
Revisionen	61

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Nämndernas verksamhetsansvar finns reglerat i reglementen som återfinns på kommunens hemsida www.sala.se. Kommunen har en förvaltning, som är uppdelad i åtta kontor och en stab. Det är kontoren som sköter det dagliga arbetet. Förutom kontoren finns även Kommunrevisionen.

Utförandet av det dagliga arbetet kopplat till respektive nämnds verksamhetsansvar fördelar sig enligt följande:

<i>Nämnd:</i>	<i>Kontor::</i>
Kommunstyrelse	Kommundirektör, Samhällsbyggnadskontor, Tekniska kontoret, Ekonomikontor, Personalkontor och Räddningstjänst samt Staben för utveckling och förvaltning med enheterna Kanslienheten, IT- och digitaliseringsenheten, Kommunikationsenheten, Näringslivsenheten samt Upphandlingsenheten.
Bygg- och miljönämnd	Byggenheten och Miljöenheten
Kultur- och fritidsnämnd	Kultur- och fritidskontoret
Skolnämnd	Skolkontoret
Äldre- och omsorgsnämnd	Kontoret för Vård och Omsorg
Social- och arbetsmarknadsnämnd	Kontoret för Vård och Omsorg

Kommundirektör

Sammanfattning året som gått

Under 2023 har kommundirektör samt stabschef haft fokus på att se över kommunens övergripande måluppföljning samt utvärdering av ledning, styrning och samverkan. Detta arbete har bland annat genomförts på Kanslienheten som från och med maj 2023 rekryterat en kvalitetsledare som arbetar med att revidera kommunens styrmodell i syfte att förtydliga samt öka modellens tillgänglighet inom kommunen. Arbetet har även skett genom att kommundirektören beställt genomförande av Kommunkompassen från SKR i syfte att mäta och följa upp progression sedan 2019 då kommunkompassen sist genomfördes i kommunen. Under året påbörjades även ett arbete med att definiera samtliga kontor och enheters grunduppdrag.

Arbetet med planering av genomförande av kommunens 400-års jubileum har fortgått under 2023. Inom arbetet har bland annat aktörer och föreningar tilldelats medel för deltagande i firandet av jubileet. En upphandling av festivalarrangör har genomförts.

Staben har arbetat med måluppfyllelse av kommunfullmäktiges utvecklingsmål bland annat genom framtagna digitaliseringsstrategi, tillskapande och lansering av 10 nya e-tjänster, förslag till införande av e-förslag, fortsatt servicemätning i kontaktcenter och kommuninfo-mejlen samt framtagande av syfte och mål för stabens ledningsgrupp.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under Vård- och omsorgsnämnden, Skolnämnden, Social- och arbetsmarknadsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till Bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

Kommunstyrelsen är även nämnd för kontoren tekniska, samhällsbyggnad, personal, ekonomi, stab- och

utveckling samt räddningstjänsten. Kontoren leds av kontorschefer som rapporterar till Kommundirektören, som är kommunens högsta tjänsteperson med ansvar för att organisera samt verkställa beslut som fattas av kommunstyrelsen.

ORGANISATION

Kommundirektörens verksamhet har under 2023 bestått av Staben för utveckling och förvaltning samt Näringslivsenheten.

Viktiga händelser året som gått

Kanslienheten

- Uppdatering av styrande dokument, genomlysning av styrande dokument.
- Fortsatt arbete med att stärka informations-säkerheten hos berörda verksamheter som omfattas av NIS-2 direktivet genom verksamhetsbesök samt arbete i NIS-2-grupp.
- Rekrytering av kvalitetsledare som ansvarar för att driva och samordna de övergripande kvalitetsfrågorna i kommunen.
- Kvalitetsledare har påbörjat arbete med att revidera kommunens styrmodell i syfte att konkretisera, förtydliga processer och införa en ny process för uppföljning av mål.
- Införande av ESF-projekt "Kompetenscenter 2.0" för kompetenshöjande insatser inom hela kommunen.
- Kompetenscenter 2.0 har genomfört verksamhetsbesök för att öka deltagandet i projektet. Projektet har även tagit fram utbildningsmoduler.
- Framtagande av förslag till införande av e-förslag (ersätter dagens medborgarförslag).
- Genomlysning och revidering av kommunens styrdokument i samarbete mellan kommunjurist samt verksamheterna.
- Genomfört utbildning och workshops med samtliga nämnder i bland annat bestämmelser i kommunallag samt förvaltningslag, GDPR och jäv.
- Hantering av en ny politisk instans – Kommunfullmäktiges presidieberedning.
- Invigt nytt kommunarkiv (Rådhusgatan) samt genomfört större delen av flytt till nya arkivet i syfte att frigöra plats i kommunarkivet som varit fullt under en längre tidsperiod.
- Fortsatt arbete med rutiner och underprocesser till ärendeberegningsprocessen.
- Genomgått enhetsgemensam utbildning i hur vi effektiviserar vårt arbete – lägger tid på rätt sak.
- Påbörjat arbete med kommande EU-val 2024.

- Aktiverat Valnämnd.
- Beställt samt administrerat genomförandet av SKRs Kommunkompass – utvärdering av kommunens ledning, styrning och samverkan.

IT-enheten

- Stöd, guidning och support inom IT till kommunens anställda.
- Höjt säkerhetsmedvetenheten hos Sala kommuns anställda genom digital utbildning.
- Utvecklat IT-infrastruktur och lagringsmiljöer i linje med verksamhetens planer och digitala behov
- Genomfört flera säkerhetshöjande aktiviteter och projekt som ex. förstudie avseende system för klienthantering och behörighetsadministration samt fysisk säkerhetsgenomlysning.
- Stöd för verksamhetsutveckling genom projektledning och metodstöd
- Rekryterat ny IT-tekniker.
- Upphandling av nytt klientavtal (datorer och tillbehör)
- Deltagit i flera av verksamhetens IT-upphandlingar.
- Digitaliseringsstrategi godkänd.
- Projektledare för flera verksamhetsnära projekt som ex Digitala Nationella Prov, Kommunens julkalender och SEFOs (Säker digital kommunikation)
- Infört förvaltningsmodell 2.0 för våra verksamhetssystem.
- Påbörjat arbete med en integrationsplattform samt infört integrationer mot Evolution
- Installerat IT-nätverk i flera nya kommunala lokaler

Kommunikationsenheten

- Färdigställande av styrdokumentet "Riktlinje för kommunikation vid kris", "Riktlinje för e-tjänster", "Riktlinje för sociala medier" och "Varumärkesstrategi för platsvarumärket".
- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för olika aktiviteter, projekt och för organisationen.
- Framtagande av visuell identitet med verktygslåda och grafisk profil för platsvarumärket.
- Webbsida för näringslivsområdet (hemtillsala.se) med avsnitt om "Etablera/utveckla - Besöka/utforska - Leva/bo" och yta för platsvarumärkets innehåll.
- Webbsida för Sala400 år (sala400.se).

- Kampanjwebbsfunktionalitet för sala.se.
- Framtagning och lansering av en ny digital evenemangskalender.
- Produktion av periodisk ledningsinformation och information inför Kommunfullmäktiges sammanträden med filmer och nyheter via webben, intranät och sociala medier.
- Utveckling och framtagning av 20 nya e-tjänster.
- Kriskommunikation i samband med bland annat översvämningar och Afrikansk svinpest.
- Krisberedskap: Övning, utbildning och beredskap med anskaffning av material/hjälpmedel för praktisk kriskommunikation.
- Genomförd SKR-servicemätning för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Serverbyte och flytt av sala.se samt uppdatering av SalaAppens funktionalitet och administration.
- Kommunikation om ett urval av kommunstyrelsens tagna beslut efter genomfört KS-sammanträde.
- Materialproduktion och aktiviteter för Sala 400 år.
- Uppstart av intranät åt SHE.
- Upphandling av intranät.
- Påbörjat arbete med HR kring innehåll och material för onboarding/introduktion för nya medarbetare/arbetsgivarvarumärke.
- Produktion av material och filmer för Kompetenscentrum 2.0.
- Utökad samverkan med Region Västmanland i syfte att bygga en hållbar destination samt stödja besöksnäringens aktörer genom bland annat rådgivning och marknadsföringskampanjer. Särskilt stöd till drabbade av Afrikanska svinpest.
- Hantering av presentkortet åt föreningen Sala Stads Samverkan.
- Samordning av Fastighetsägarnätverkets träffar. Nätverket har träffats 3 ggr, med syfte att dela erfarenheter och samverka kring gemensamma utmaningar, exempelvis klotter.
- Fortsatt utveckling av Lotsprocessen i samverkan med Hebys näringslivsansvarige och de verksamheter i kommunen som berörs. 10 st lotsmöten har genomförts varav 6 i Sala och 4 i Heby.
- Sammanställning och vidare planering av jubileumsprogrammet, marknadsföring inför jubileumsåret, olika insatser för inkludering av såväl företag, föreningar och kommunens enheter som av privatpersoner.
- Sala kommun är en av åtta kommuner som deltar i Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram 2023-2024 för kommuner som satsar på företagsklimatet. Kommunen deltar med kommunstyrelsens ordförande, kommundirektör och näringslivschef. Under hösten 2023 fokus på styrning och ledning samt effektiv myndighetsutövning.
- Ökat fokus på samverkan med de lokala företagen genom företagsbesök varannan tisdag och Näringslivsråd 4ggr per år. Däremellan möten med referensgruppen (8 st företagsledare) till Näringslivsrådet 12 ggr/år.
- 6 st Nätverksmöten "Fika med näringslivet" har genomförts tillsammans med lokalorganisationen Företagarna.

Näringslivsenheten

- Framtagande av visuell identitet med verktygslåda och grafisk profil för platsvarumärket. Implementering av densamma hos kommunens verksamheter och till viss del hos de lokala företagen.
- Utvecklande av webbplats (hemtillsala.se) som landningsplats för intressenter som vill veta mer om Sala. Webbplatsens fokus är säljande information om "Etablera/utveckla - Besöka/utforska - Leva/bo" och inkluderar yta för platsvarumärkets innehåll.
- Två nya Salaambassadörer har utsetts, journalisten Fouad Youcefi och företagsledaren Maria Vestergaard.
- Strategisk destinationsutveckling genom bland annat lansering av Salas platsvarumärke och insatser för ökad samverkan och kunskapsutbyte mellan besöksnäringens aktörer.
- Samarbetet med ALMI företagspartner och Nyföretagarcentrum har resulterat i drygt 60 rådgivningar och ett nystartscafé för de lokala företagen i näringslivsenhetens lokaler.
- Omtag kring kommunikation och information om aktiviteter, stöd och positiva händelser av intresse för de lokala företagen i sociala medier. Syftet är att nå fler läsare med relevant information och öka deltagandet på de aktiviteter som ordnas.
- Landsbygdsutveckling: Inom ramen för projektet Samverkan i Sala (Tillväxtverket) med syftet att arbeta fram hur kommunen och lokalsamhället kan samverka för att säkerställa kommersiell service på landsbygden, har flera workshops och möten med landsbygdens aktörer genomförts.
- Färdigställande av Landsbygdsprogrammet inför politiskt beslut.

- Samordning av stormöten med ansvariga aktörer för drabbade företagare i frågor kopplat till översvämningar och Afrikansk svinpest. Medverkan på aktörers (LRF, Regionen, Jordbruksverket) arenor, i syfte att förstå och samverka kring utmaningar och effekter av de kriser som drabbat ffa de Gröna Näringarna och Besöksnäringen.

Upphandlingsenheten

- En upphandlingsplan har framtagits för att skapa struktur, öka kvalitet samt möjliggöra god planering. Upphandlingsplanen har även under året offentliggjorts på www.sala.se för att öka konkurrensen, marknadens möjligheter till god planering och deltagande i kommunens upphandlingar.
- Riktlinje för upphandling har reviderats i syfte att skapa tydlighet i ansvarsfördelning och mandat samt effektivisera den interna upphandlingsprocessen.
- Samarbete med näringslivsenheten har resulterat i deltagande i tematräff med det lokala näringslivet samt anordnat en av flera planerade anbudsskolor.
- Nytt arbetssätt har implementerats i syfte att skapa en öppenhet i kommunens dialog med marknaden och vara mer tillgängliga för våra verksamheter och leverantörer/anslagsgivare.
- En revidering av kommunstyrelsens reglemente har inneburit att upphandlingsärenden ska beredas politiskt. Upphandlingsdokument samt tilldelningsbeslut ska framöver fattas av kommunstyrelsens ledningsutskott.
- Framtagande samt genomförande av utbildning för förtroendevalda i kommunstyrelsen för ett säkert genomförande av den politiska beredningen av upphandlingsärenden.
- Framtagande av utbildningar avseende kommunens övergripande avtal för att öka kunskapen om omfattningen av avtalen samt hur beställningar/avrop ska göras.
- Implementering påbörjad av ett spendanalytiskt verktyg som ska bidra till ökad avtalsuppföljning, effektivare inköp samt uppföljning av kommunens klimatpåverkan.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Externa intäkter	-6 228	-1 765	-7 786	6 021
Interna intäkter	-6 360	-876	-939	63
Summa intäkter	-12 588	-2 641	-8 725	6 084
Köp av huvudverksamhet, bidrag	13 127	13 791	13 789	3
Personalkostnader	34 378	38 336	39 716	-1 380
Övriga kostnader	23 307	20 162	23 774	-3 613
Interna kostnader	3 512	3 036	3 606	-570
Summa kostnader	74 324	75 325	80 885	-5 560
Resultat	61 736	72 684	72 160	524

Externa intäkter omfattas till stor del av ESF-projekt samt bidrag från Migrationsverket. Avvikande personalkostnader omfattas till stor del av slutlöner på upphandlingsenheten.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Kommundirektör	4 279	4 274	3 330	944
Sala 400år	569	2 000	2 607	-607
Civilt försvar och beredskap	300	-	-	-
Kansli	24 512	26 013	24 889	1 124
IT	16 867	21 073	21 351	-278
Näringsliv	6 788	5 697	5 559	138
Kommunikation	7 790	8 701	8 615	86
Skuldsanering	631	667	733	-66
Upphandling	-	4 259	5 077	-818
Summa	61 736	72 684	72 160	524

Kansli samt Kommundirektör: Externa intäkter från ESF-projekt och bidrag från Migrationsverket. Upphandling: dubbla personalkostnader under perioden för rekrytering och avslut. Konsultkostnader vid vakans/sjukfrånvaro. Överskott på Kommundirektör beror på projektledare som belastat Sala 400 år personalkostnader.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget- avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	2 024	3 825	3 534	291
Summa	2 024	3 825	3 534	291

Investeringar som inte genomförts.

EU-PROJEKT

Staben för utveckling och förvaltning har tagit emot bidrag från ESF-projekt sedan januari 2023 för genomförande av "Kompetenscenter 2.0". Projektet avslutas 31 januari 2024.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS LIV OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Kontoren bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunera det som är unikt med Sala. • Ha hög kvalitet i välfärdstjänster som erbjuds medborgarna. • Uppfattas som en samarbetspartner som är enkel att arbeta med och serviceinriktad för att bygga goda relationer och förtroende. 		
Platsvarumärke, implementering	Arbetet följer planeringen. Visuell identitet, tonalitet och grafiskt innehåll har tagits fram och även hemvist på webben hemtillsala.se. Arbeta med implementering pågår där Sala400 är huvudaktiviteten för platsvarumärket under 2024.	
Digitalisering och tillskapandet av e-tjänster	Arbetet fortlöper enligt plan: Digitalisering: Digitaliseringsstrategi framtagen och publicerad på intranätet. IT-policy beslutades av KF i juni. Fortsatt arbete med digitaliseringsprojekt. e-tjänster: 20 nya e-tjänster har skapats under året. I takt med att nya e-tjänster skapas så ökar även behovet av förvaltning, vilket kan påverka möjligheten att skapa och utveckla nya e-tjänster.	
Genomföra utbildning i vikten av tillgänglighet för medarbetare inom KS verksamheter och analysera nuvarande tillgänglighet såväl internt som externt	Arbetet fortlöper enligt plan: <ul style="list-style-type: none"> • En SKR-undersökning genomfördes i syfte att mäta service och tillgänglighet avseende kontaktcenter (telefonväxel) och svarsfrekvens och svarstiden på inkomna mail till kommunens officiella brevlåda. • Under året har det genomförts en intern kampanj med bland annat nyheter och information för att öka organisationens insikter om tillgänglighet och service. Under slutet av året togs det fram ett styrdokument som stöd för tillgänglighetsarbetet: "Rutin för tillgänglighet". 	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Befolkning, arbetstillfällena och företaget ökar. Handläggningstiden kortas, svarstiden minskas. Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras.	Arbetet med digitalisering, tillskapandet av e-tjänster samt service och ökad tillgänglighet förväntas leda till kortare handläggningstider och minskade svarstider, vilket även kan förbättra resultatet i mätningar gällande förtroende och service.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet.	222	221
Företagsklimat totalt NKI i KIK.	77	78
Nystartade företag, antal/1000 inv, 16-64 år, Kolada	9,7	-

ETT HÅLLBART SALA

Kontoret har inga identifierade aktiviteter för detta målområde utan jobbar och stöttar i samarbete med andra kontor för måluppfyllelse.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Kommundirektörens kontor bidrar till utvecklingsmålet genom att:	
<ul style="list-style-type: none"> • Ge möjlighet till inflytande via medborgardialoger och medborgarförslag. • Öka tryggheten och tilliten till samhället och varandra genom dialog. 	
Aktiviteter	Kommentar
Framtagandet av BrÅ under ledning av förtroendevalda	Tydligare styrning vad gäller trygghetsfrågorna och säkerhetsfrågorna och samverkan med polismyndigheten.
En tydligare process gällande medborgarförslag från inlämnat till beslut.	Arbetet för tillfället pausat i väntan på beslut om e-förslag som ska fattas av KF.
Strukturerade medborgardialoger och digitala enkäter vid större förändringar, som t ex detaljplaner översiktsplansarbete och beslut av strategisk betydelse.	Vid verksamhetsbehov utveckla och lansera e-tjänster för medborgardialog och medborgarförslag. Möjliggöra och stödja verksamheternas kommunikation kring medborgardialoger.
Förväntade resultat/effekter	Kommentar

Förtroendet för kommunen ökar Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter.	En tydligare process gällande hanteringen av medborgarförslag och motioner samt genomförandet av strukturerade medborgardialoger vid större förändringar förväntas öka förutsättningarna till ett förbättrat resultat i mätningar gällande medborgarnas förtroende för kommunen.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet del-fråga "Dialogen mellan företag och beslutsfattare" ska förbättras.	2,86	2,84
Medborgarundersökning "Att få svar på frågor fungerar bra" andel (%)	69,2	57,7
Agenda 2030-måttet "Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer": "Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)"	33	29
Medborgarundersökningens fråga "Trygg utomhus i området där du bor när det är ljusst ute" andel (%)	97,4	95,8
Medborgarundersökningens fråga "Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute" andel (%)	82,4	78,2

Framtiden

Vid årsskiftet 2023/2024 tillkom en säkerhetsenhet i kommundirektörens verksamhet. Enheten är organiserad direkt under kommundirektören och består av beredskapssamordnare, säkerhetssamordnare samt säkerhetschef. Under kommande år ska enheten arbeta med övergripande trygg- och säkerhetsfrågor samt krisorganisation.

IT-enheten

- Införande av den framtagna Digitaliseringsstrategin.
- Införande av nya integrationer mellan våra e-tjänster och verksamhetssystem, samt skapa förutsättningar för automatisering.
- Genomföra säkerhetsåtgärder i linje med säkerhetsgenomlysningen som genomförts (IT-säkerhet) inom såväl Sala kommun som SHE.
- Tillhandahålla projektledare för Gemensam ärendehantering och E-arkiv.
- Införa klienthanteringssystem.
- Införa behörighetssystem.
- Förstudie för Cisco EA – för snabbare, säkrare och effektivare IT-kommunikation.
- Stöd, guidning och support inom IT till kommunens anställda.
- Bibehålla en IT säkerhetsnivå, driftstabilitet och lagringskapacitet i enighet med verksamheternas krav och behov.

Kommunikationsenheten

- Utveckling och framtagning av 20-talet nya e-tjänster.
- Integration av Open ePlatform (plattformen för e-tjänster) med verksamhetssystemen Evolution och Ecos2.

- Påbörja etablering av Single digital gateway, där förberedelser av ett införande av eIDAS är en aktivitet som ingår (elektronisk identifieringsstandard inom EU).
- Införande av tjänsterna e-förslag och kommunövergripande synpunktshantering.
- Platsvarumärket: spridning och förvaltning
- Sala400 år: aktiviteter och materialproduktion.
- Kriskommunikation och beredskap: övning, utbildning och krisberedskap med anskaffning av material/hjälpmiddel för praktisk kriskommunikation.
- Framtagning av styrdokumentet "Riktlinje för intranät", "Kommunikationsstrategi", "Rutin för tillgänglighet" och revidering av "Rutin för sociala medier" och "Riktlinje för sala.se".
- Upphandling av intranät och koncessionsupphandling av informationstavlor och turistkartor.
- Produktion och utformning av grafiskt material, trycksaker, filmer och expomaterial för olika aktiviteter, projekt och för organisationen.
- SKR-servicemätning för kontaktcenter kring bemötande, tydlighet och enkelhet.
- Arbeta för att skapa ökad redundans för externa webben sala.se genom framtagning av parallell spegling av webben (blacksite).
- Film- och fotoproduktion med drönare.
- Kommunikationsstöd till verksamheterna och stöd för ledningsinformation.

Näringslivsenheten

- Fortsatt arbete med implementering av platsvarumärket inom kommunens organisation och bolag samt externt hos företag och föreningar.

- Den externa webbplatsen (hemtillsala.se) färdigställs och fylls med information och paketerade erbjudanden.
- Strategisk destinationsutveckling genom bland annat lansering av Salas platsvarumärke och insatser för ökad samverkan och kunskapsutbyte mellan besöksnäringsaktörer, enskilt och i samverkan med Region Västmanland.
- Ett Näringslivsstrategiskt program tas fram.
- Hantering av presentkortet åt föreningen Sala Stads Samverkan. Rutin för detta tas fram.
- Samordning av Fastighetsägarnätverkets träffar 4 ggr/år.
- Fortsatt utveckling av Lotsprocessen i samverkan med Hebys näringslivsansvarige och de verksamheter i kommunen som berörs. Lotsmöten erbjuds företagen på fasta tider varannan fredag fm.
- Internt förbättringsarbete kopplat till Insiktmätningen (NKI).
- Jubiléumsprogrammet genomförs i enlighet med planen www.sala400.se.
- Svenskt Näringslivs utvecklingsprogram 2023-2024 fokuserar under våren 2024 på kompetensförsörjning, upphandling och att ta fram ett utvecklingsprogram för kommunens fortsatta arbete med Företagsklimatet.
- Företagsbesök varannan tisdag.
- 4 st Näringslivsråd på teman: byggbar mark, upphandling, Företagsklimat och platsens varumärke/marknadsföring. Däremellan träffas referensgruppen till Näringslivsrådet (12 ggr/år).
- Insatser kopplat till tidigare Näringslivsråd genomförs. Exempelvis anbudsskola/utbildning i Tendsign.
- Näringslivsfrukost varannan tisdag i månaden tillsammans med lokalorganisationen Företagarna.
- Näringslivsvecka med "100" företagsmöten/besök och inspirationsföreläsning v 37.
- Nyföretagarcentrum erbjuder rådgivning till de som funderar på att starta eget på fasta tider i Näringslivsenhetens lokaler. Nystartscafé 2ggr/år.
- Almi företagspartner ger rådgivning till företag i tillväxt i Näringslivsenhetens lokaler.
- Landsbygdsutveckling, inom ramen för projektet Samverkan i Sala (Tillväxtverket) avslutas juli 2024. Syftet är att arbeta fram hur kommunen och lokalsamhället kan samverka för att säkerställa kommersiell service på landsbygden.
- Landsbygdsprogrammet upp till beslut och insatser inom prioriterade områden påbörjas.
- Hantering av effekterna efter översvämningar och afrikansk svinpest. Uppföljning, utvärdering och stärka oss framåt.

Kanslienheten

- Implementering av e-förslag inom kansliet och kommunen.
- Planering och genomförande av EU-val 2024.
- Översyn av ärendeberedningsprocessen och framtagande av underprocesser för vissa ärendetyper.
- Revidering av styrmodell.
- Revidering av arbetsordning för kommunfullmäktige samt därmed påverkade styrdokument.
- Arbete med grunduppdrag samt därtill tillkommande processer och hantering.
- Inrättande och implementering av tjänsten "informationssäkerhetssamordnare" som är en kombinerad tjänst som innehas av nyrekryterad kommunjurist och sekreterare till kommunstyrelsen.

Upphandlingsenheten

- Genomföra upphandlingar enligt ny ärende-process som innebär att upphandlingsdokument samt tilldelningsbeslut beslutas av kommunstyrelsens ledningsutskott.
- Jobba med framtagande av rutiner som möjliggör det nya arbetssättet (ökad transparens, god planering, ökad dialog i upphandlingar m.m.)
- Genomföra anbudsskola för det lokala näringslivet, bl.a. inom upphandlingsverktyget TendSign.
- Fortsatt implementering av spendanalytisk verktyget.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Medelstor påverkan	Grunduppdragsarbete för att konkretisera ansvar och uppgifter inom hela organisationen. Tydliggöra roller och ansvar för att möta demografiutvecklingen.
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Stor påverkan	Grunduppdragsarbetet förväntas synliggöra dessa brister samt initiera arbete med resursfördelning och kompetensutveckling.

Samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning året som gått

Under 2023 har vi tagit två viktiga styrdokument till beslut. Det första är översiktsplanen som anger den politiska inriktningen för mark- och vattenanvändning inom hela kommunen. Översiktsplanen har fastställts av kommunfullmäktige. Det andra är att vi nu har en behovsutredning för miljöbalken, vilken kartlägger och fastställer tillsynsbehovet inom balkens område. Behovsutredningen har fastställts av bygg- och miljönämnden. Vi har även genomfört en översyn av kontorets taxor så att de speglar de aktuella lagstiftningarna inom vårt verksamhetsområde. Taxorna för livsmedelskontroll, alkoholtillstånd samt tobaksfria nikotinprodukter har antagits av kommunfullmäktige. Ny taxa för Plan- och bygglagen tas första kvartalet 2024. Under året har kontoret prioriterat arbetet med detaljplanerna för Bryggeriet, Lasarettet 2 och Södra Ängshagen samt planprogrammet för Norrmalm. Kontoret har även tagit fram en ny modell för ekonomistyrning och resursplanering, etablerat vår nya enhet SBK Administration samt utrett möjligheterna till att bättre utnyttja våra lokaler.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Sala kommun ska bidra till att såväl Sala som kommunens invånare kan leva upp till visionens mål om ett tryggt, hållbart och växande Sala. Vi knyter an till de sociala, ekonomiska och ekologiska mål som finns i FNs Agenda 2030.

Samhällsbyggnadskontoret svarar för såväl myndighetsutövning som genomförande av kommunfullmäktiges politiska inriktning. Vi kan bidra till att vi blir fler Salabor och att fler företag får möjlighet att driva verksamhet i Sala. Vi bidrar till fungerande och trygga miljöer där människor kan trivas, leva och vila. Det ska finnas bostäder som svarar mot kommuninvånarnas behov och önskemål. Och det ska finnas kommunal service som gör att din och din familjs vardag fungerar. Vi ska också bidra till att Sala blir hållbart, klimatsmart och klimatsäkert. Det ska gå att leva sitt liv i Sala med små klimatavtryck.

ORGANISATION

Samhällsbyggnadskontoret består av tre verksamhetsenheter samt en stabsenhet.

Byggenheten svarar för bygglovsgivning och tillsyn enligt Plan- och bygglagen samt handläggning av bostadsanpassningsbidrag.

Miljöenheten svarar för tillsyn och prövning enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, alkohollagstiftningen och lagstiftningar som ansluter till dessa.

Plan- och utvecklingsenheten svarar för översiktsplanering, detaljplanering, miljöstrategiskt arbete, exploatering och det kommunala markägandet.

SBK Administration svarar för registrering, expediering, arkiv, nämndadministration och övrig administration inom kontoret.

Kontoret verkar mot kommunstyrelsen i Sala samt bygg- och miljönämnderna i Sala och Heby kommuner.

Vi bedriver ett nära samarbete med samtliga kontor och bolag inom Sala kommunkoncern. Särskilt nära är samverkan med Tekniska kontoret, där vi tillsammans leder och utvecklar kommunens arbete i samhällsbyggnadsprocessen.

Viktiga händelser året som gått

Sala kommun har nu en antagen översiktsplan. Arbetet med översiktsplanen har under året varit ute på granskning och handlingarna färdigställda inför antagande. Kommunfullmäktige antog översiktsplanen den 25 september.

Sala kommun har antagit tre detaljplaner. Det är detaljplan *Bryggeriet* som kommer att bli ett LSS-boende. Det är detaljplan *Gillet 6* som är en privat fastighet som utvecklas för bostäder, handel och kontor. Det är detaljplan *Måns Ols badområde* som möjliggör utveckling av området samt ny servicebyggnad.

Vi har genomfört samråd för detaljplan *Östra Norrberg*. Vi har genomfört granskning för detaljplanerna; *Evelund*; samt *Lasarettet 2*.

Ängshagen - målbild och prioriteringar i förstudie inför kommande detaljplanearbete har beslutats i kommunstyrelsens ledningsutskott (KSLU).

KSLU behandlade i juni och november planavstämning och prioritering av detaljplaner.

Sala kommun har fattat beslut om att genomföra exploateringsprojektet Bältarhagen i Ransta.

Sala kommun och Bygg Construct AB avtalade under sommaren att förlänga avtalet om överlåtelse av mark inom Östra kvarteren (Silvervallen). Avtalet upphörde trots detta att gälla vid årsskiftet.

Sala kommun har tecknat avtal med Naturvårdsverket om att sälja Ekeby mosse. Köpeskillingen är 16,4 miljoner kronor och marken kommer att omvandlas till naturreservat.

Vi har fått återkoppling från Länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala län från den uppföljning av miljöbalkstillsynen som genomfördes i november förra året. Ett syfte med uppföljningen är att säkerställa att tillsynen är effektiv, rättssäker och likvärdig inom hela landet. Vi fick ett positivt utlåtande och några medskick med saker att utveckla.

Kommunfullmäktige har antagit nya taxor för livsmedeltillsyn, alkoholtillsyn och för tobaksfria nikotinprodukter.

Bygg- och miljönämnden har fastställt behovsutredning för miljöbalken. Det inbegriper fyra tillsynsområden; miljöskydd; hälsoskydd; naturvård; och små avlopp.

Livsmedelsverket har beslutat om ett nytt riskklassningssystem för livsmedelhandläggningar. Det börjar gälla från 2024. Vårt arbete med att omklassa alla livsmedelsanläggningar har färdigställts.

Under året har 243 bostadsanpassningsärenden inkommit för Sala och Heby. Under 2022 inkom 209 ärenden. Bostadsanpassningsverksamheten och rehab-teamen i både Sala och Heby har påbörjat ett nätverk för att förbättra och utveckla samarbetsformer.

Antalet ansökningar om förhandsbesked har varit arton stycken under året. Under 2022 inkom 33 ärenden.

Antalet bygglovsärenden för nybyggnad av småhus och fritidshus har varit 25 stycken under året. Under 2022 inkom 43 ärenden.

Antalet bygglovsärenden för nybyggnad av lokaler och verksamheter har varit tio stycken under året. Under 2022 var det sex ärenden.

Byggenheten har under året tagit fram underlag för ny bygglovstaxa som tas upp för antagande i kommunfullmäktige i februari 2024 i både Sala och Heby.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-16 928	-18 572	-24 225	5 653
Interna intäkter	-3 060	-1 162	-1 145	-17
Summa intäkter	-19 988	-19 734	-25 370	5 636
Köp av huvudverksamhet, bidrag	4 265	3 500	5 258	-1 758
Personalkostnader	27 821	33 925	30 999	2 926
Övriga kostnader	6 569	4 299	6 206	-1 907
Interna kostnader	3 496	1 930	2 616	-686
Summa kostnader	42 151	43 654	45 078	-1 424
Resultat	22 163	23 920	19 708	4 212

Samhällsbyggnadskontoret gör ett överskott om 4,2 mnkr för 2023. Exploateringsöverskott gör att de externa intäkterna överstiger budget.

Köp av huvudverksamhet är bidrag för bostadsanpassning, vilket överskrider budget med 1,7 mnkr. Låga personalkostnader tas ut av konsultkostnader för vakanter.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Stab	2 076	0	15	-15
Nämnd	884	900	1 135	-235
Byggenheten	5 957	7 397	9 034	-1 637
Miljöenheten	5 383	7 585	7 979	-394
Plan- och utvecklingsenheten	7 863	8 038	1 546	6 492
Summa	22 163	23 920	19 708	4 212

Underskottet i bostadsanpassningen uppstår inom byggenheten. Överskottet i exploateringen återfinns inom plan- och utvecklingsenheten.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	-2 385	-12 222	-52 003	39 827
Utgifter	10 930	500	5 876	-5 376
Summa	8 545	-11 722	-46 128	34 451

Kommunen har under året förvärvat mark vid Evelund, inget annat har varit planerat. Gällande intäkter beror den högre siffran på intäkter för försäljning av Ekeby mosse som inte var budgeterad för året, samt den första delen av köpeskillingen för försäljning av skog till Ramnäs skog AB. Utöver detta finns också försäljningen av den gamla Lantmannaskolan med i överskottet. För planerade försäljningar av Salaborg samt Norrmalm (Bokklok) har inga av de planerade intäkterna inkommit.

EU-PROJEKT

Inget att redovisa.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:	
<ul style="list-style-type: none"> Samhällsbyggnadskontoret kommer att stärka Salas förmåga att utveckla byggbar mark och att bidra till byggnation i Sala. Vi kommer att arbeta översiktsplanen mot antagande. Utifrån översiktsplanen kommer vi att arbeta fram en planeringsmodell som styr mot en strukturerad befolkningstillväxt. 	
Aktiviteter	Kommentar
Kommunstyrelsen genomför planavstämning vår och höst.	Uppfyllt. Genomfört under vår och höst.
Färdigställa översiktsplan för beslut.	Uppfyllt. Översiktsplanen vann laga kraft i oktober.
Kommunfullmäktige antar fem detaljplaner 2023.	Delvis uppfyllt. Tre detaljplaner har antagits under året; Bryggeriet, Gillet 6 samt Måns-Ols badområde.
Vi handlägger cirka 275 bygglov per år.	Uppfyllt. 269 beviljade lov per 31 december.

Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat/prognos 2023	Kommentar
Resultat/effekter följs upp i ordinarie avstämning.			Se indikatorsammanställning

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att: Kontorets myndighetsuppdrag handlar om att bidra till en hållbar Sala kommun. Det kan kontoret stärka genom att låta myndighetsutövningen befinna sig i den stramare delen av bedömningskalan. Det är främst i exploatering på egen mark som kommunen har möjlighet att ställa krav bortom miljökvalitetsnormerna. Bidra till hållbarhet genom den egeninitierade tillsynen inom såväl miljöbalken som plan- och bygglagen.	
Aktiviteter	Kommentar
Aktiv tillsyn av byggnader, främst inom Riksintresset.	Delvis uppfyllt Kontoret arbetar med framtagande av riktlinjer för uteserveringar.
Aktiv tillsyn av enskilda avlopp.	Delvis uppfyllt Rutiner för arbetet med inkommande ansökningar har uppdaterats utifrån Havs- och vattenmyndighetens tillsynsvägledning och börjat implementeras. Handläggning av inkommande ärenden pågår. Någon inventering genomförs inte under året.
Aktiv projektutlysning – ofta i samverkan med Miljösamverkan Mitt.	Delvis uppfyllt Kontoret har i samarbete med Miljösamverkan Mitt genomfört utbildning av nämnsledamöter samt utbildning om detaljplaner. Projekt inom livsmedelstillsyn har genomförts.
Höga ambitioner när det gäller hållbarhet i exploatering.	Uppfyllt Samtliga pågående exploateringsprojekt kopplas till fjärrvärme. Pågående planeringsarbeten kring Ångshagen och Norrmalm analyserar hur vi kan utveckla områdena för att materialval, uppvärmning, transporter/kollektivtrafik, dagvattenhantering etcetera ska bidra till omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat/prognos 2023	Kommentar
Resultat/effekter följs upp i ordinarie avstämning.			Se indikatorsammanställning

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Samhällsbyggnadskontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att: <ul style="list-style-type: none"> • skriva fram förslag som ger rättssäkra beslut. Kontoret kan lägga fokus på inkluderande och socialt hållbara miljöer i den fysiska utvecklingen av Sala. • Myndighetsuppdraget är ett viktigt verktyg för att jämna ut skillnader i levnadsvillkor mellan individer, grupper och generationer. 	
Aktiviteter	Kommentar
Tillsyn och lovgivning och planer levereras.	Delvis uppfyllt Myndighetsutövningen genomförs i huvudsak enligt plan.
Detaljplanprojekt och exploateringar prioriterar sociala värden.	Delvis uppfyllt Vi arbetar med frågeställningar om social hållbarhet inom de långsiktiga planeringsprojekten Ängshagen och Norrmalm.

Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat/prognos 2023	Kommentar
Resultat/effekter följs upp i ordinarie avstämning.			Se indikatorsammanställning

Framtiden

Samhällsbyggnadskontorets verksamhet består till stor del av myndighetsutövning (bygglov, miljö & hälsa, detaljplaner) vilket genomförs, över tid, i enlighet med gällande lagstiftning.

Utvecklingen av samhällsbyggnadsprocessen fortsätter. Planavstämning - som genomförs två gånger per år - ger en viktig inriktning för arbetet. Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska kontoret, Ekonomikontoret och Kommunledningskontoret arbetar med att utveckla arbetsformerna, och öka genomströmningen av projekt.

Under 2024 kommer vi att ta viktiga steg i några av Salas samhällsbyggnadsprojekt. Vi räknar med att detaljplanen Lasarettet 2 kommer att antas under våren, samt att en detaljplan för del av Evelund antas. Arbetet med detaljplanerna på Ängshagen fortsätter. Programarbetet för Norrmalm kommer att inledas och arbetet med förstudie för Isätra verksamhetsområde kommer att startas. Detaljplan för nytt badhus, förskola på fastigheten Dolomiten 1 samt en ny detaljplan för bostäder i Ransta ligger i planeringen.

Gällande mark och exploatering så kommer Skuggan 4 att pågå för att sedan avslutas under 2025. Projektering och arbete i Bältarhagen Ransta kommer att påbörjas. Och en översyn kommer att göras av projekten Norrängen och Silvervallen i Sala tätort.

Det pågår en utredning kring masshantering i förorenade områden. Resultatet av den utredningen kommer att redovisas under första kvartalet 2024.

Det miljöstrategiska arbetet inriktas ytterligare mot klimatåtgärder och klimatanpassning. Det finns också behov att stärka det vattenstrategiska arbetet.

Under 2024 prioriterar kontoret också följande verksamhetsutveckling:

- Vi fortsätter utveckla ekonomistyrning, resursplanering och produktion i verksamheten.
- Vi fortsätter att revidera kontorets taxor för bättre kostnadstäckning och bättre träffsäkerhet i hur avgifter belastar olika ärenden.
- Vi utvecklar samhällsbyggnadsprocessen – i nära samarbete med övriga kontor och bo-lag.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetens	Brist på utbildad personal i hela organisationen		
Organisation	Avvecklingen av den gemensamma organisationen med Heby kommer att kräva betydande resurser.		

Avvecklingen av samarbetet med Heby, för kommunernas bygg- och miljönämnder kommer att påverka verksamheten. De bärande delarna i arbetet är att dela isär verksamheternas behovsutredningar och dimensionera ny organisation. Därefter ska ekonomi, verksamhetssystem, ärendelängder och arkiv delas isär. I storleksordningen 40 000 arkivakter ska fördelas, säkerställas och transporteras/förvaras. Bemanningen ska anpassas till den nya organisationen. En första bedömning är att förändringen kommer att kosta tio mnkr över fem år. Det är exklusive kostnader som kommer att uppstå i förhandling av eventuella övertaligheter.

Verksamhetsfakta

Samhällsbyggnadskontoret använder en indikator-
 tabell för att planera och följa upp hur vi genomför verk-

samheten under året. Indikatorerna visar utvalda de-
 lar av vår verksamhet. Sammantaget ger de en bild av
 verksamhetens resultat.

Indikatorer Samhällsbyggnadskontoret 2023

Nyckeltal	Beskrivning	Mått	Periodens resultat	Kommentar
Planberedskap	Ej påbörjade bostäder i beslutade detaljplaner	antal	420	231231
Markberedskap	Planlagd verksamhetsmark för försäljning	hektar	8,5	231231
Bostäder i planprocess	Bostäder i pågående detaljplanering	antal	842	231231
Verksamhetsmark i planprocess	Verksamhetsmark i pågående detaljplanering	hektar	18	231231
Beviljade lov	Beviljade bygg-, mark-, rivningslov	antal	269	231231
Färdigställda bostäder	Antal lägenheter som fått slutbesked	antal	31 (Heby) + 29 (Sala)	231231
Handläggningstid lovärenden	Genomsnittlig handläggningstid	dagar	Q1: 16 dagar Q2: 23 dagar Q3: 35 dagar Q4: 26 dagar	231231
Miljötillsyn - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	B anläggning - 27/27 C anläggning - 14/31	231231
Livsmedelskontroll	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	237/290	231231
Hälsoskydd - årlig avgift	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	20/50	231231
Alkohol - yttre tillsyn, stadigvarande serveringstillstånd	Utförd tillsyn/planerad tillsyn	antal	7/40	231231

Tekniska kontoret - exkl Vatten och Avlopp

Sammanfattning året som gått

Fokus under året har varit ekonomi i balans och samtliga verksamheter har gjort neddragningar på t.ex. gräsklippning, måltidskostnader, sett över möjlighet till effektivare arbetssätt och strukturerat om arbetet vid löpande avgångar för att minska personalkostnaderna.

För att skapa en likriktad organisation, delaktigt ledarskap och fokus på en enklare vardag för medborgare, företag och kommunala verksamheter har en omorganisation genomförts av Tekniska kontoret. Ytterligare en chefsnivå har införts och rekrytering av nya chefer pågår.

Två nya skolor är under byggnation, nya Kyrkskolan i Möklinta som ska vara klar till höstterminen 2024 och Åkraskolan som ska vara klar till höstterminen 2025. Beslut har fattats om hyresupphandling för ny gymnasieskola.

2024 fyller Sala 400 år och Tekniska kontoret har rustat Stadsparkens lekplats, gångtunnlarna under Silvermyntsgatan har smyckats av en konstnär och stora torget har fått en uppfräschning med nya bänkar, renoverad kandelaber och elskåp som försetts med historiska motiv. En ny uteväntplats har byggts på stationsområdet i Sala.

Trafikverket har tillsammans med Sala kommun fattat beslut om en cirkulationsplats på väg 56 vid Fridhem. Arbetet inkluderas i pågående vägplan.

Inom exploateringsverksamheten har den första delen av infrastrukturen för Skuggan 4 och BoKlok Norrängen färdigställts.

Under året har Måltidsverksamheten tagit fram och testat klimatmärkning av måltider för att underlätta hållbara val i vardagen för förskola, skola och äldreomsorg.

I september drabbades Sala kommun av kraftig nederbörd som medförde höga vattennivåer i dammsystemet samt ökade flöden i Sagån. I tätorten drabbades villaområdena Kungsängen, Mamre och Skuggan av översvämningen. Reningsverket, värmeverket och Ösby gymnasium blev också drabbade.

Den omvärld vi befinner oss i, med ökade drivmedels-, livsmedels-, energipriser samt stigande räntor, påverkar Tekniska kontorets verksamheter. Kontoret har ökade kostnader för samtliga verksamheter men särskilt för fastighet, samhällsfinansierade transporter och måltidsverksamheten. Det totala underskottet på kontoret är -38 mnkr. Underskottet beror också på rivningskostnader för Åkraskolan och skador efter översvämningarna.

Totala investeringskostnaden 2023 uppgick till 200 mnkr.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kontoret ansvarar för:

- lokalförsörjning samt verkställa inhyrning av lokaler till kommunens verksamheter,
- drift, förvaltning och investeringar i kommunens fastigheter,
- måltidsverksamhet vilket innefattar att producera och leverera måltider till förskola, grundskola, gymnasieskola samt till äldreomsorgens verksamhetsområde,
- tekniska service för kommunen gällande fordon, centralförråd och internpost,
- drift, förvaltning och investeringar för
  - gator, parker, grönområden,
  - vatten- och avloppsförsörjning,
  - kommunens skogsinnehav,
  - silvergruvans vattensystem,
- kommunens kartverk och geografiska informationssystem, ortnamn och adresser samt
- kommunalt samhällsfinansierade transporter t.ex. lokalbussar och skolskjuts.

Kontoret upprätthåller kontinuerlig beredskap för gata, park, vatten- och avlopp samt fastigheter.

ORGANISATION

Tekniska kontoret består av verksamheterna Måltid, Fastighet och Samhällsteknik. I staben ingår lokalstrateg, skogsförvaltning, verksamhetsutvecklare, kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik.

Viktiga händelser året som gått

Övergripande verksamhet

På uppdrag av Kommunstyrelsen pågår framtagande av en lokalförsörjningsplan. Till stöd för detta har ett kommunövergripande lokalstrategiskt forum skapats där kommunens kontor gemensamt följer upp och prioriterar pågående fastighetsprojekt och kommande lokalbehov. Objektlistan, där samtliga förvaltande objekt finns upptagna, är basen för det strategiska arbetet.

Förvaltningen av Sala kommuns skogstillgångar har genomförts i enlighet med vår FSC-certifiering i samarbete med Ösby Naturbruksgymnasium. Virkespriserna har varit höga under året.

Måltid

Livsmedelskostnader har i landet under perioden januari 2022 till januari 2023 stigit med 23 %. Tack vare stort ekonomiskt fokus hos verksamhetens medar-

tare, med bibehållen kvalitet, har höjningen kunnat begränsas till 11 % under 2022 samt även kunnat hålla i stort samma prisnivåer trots att priserna under 2023 ytterligare har stigit med 8,3 %.

Verksamheten har under året arbetat med att klimatberäkna måltider i såväl förskola, skola och äldreomsorg. Under hösten har klimatmärkningen implementerats ute i skolbufféer för att ge elever och pedagoger information och möjlighet till aktiva val för att kunna öka sin andel av klimatsmart mat.

Ett nytt särskilt äldreboende har under hösten tagits i bruk av Vård- och omsorg, Bergsmansgatan 30. Boendet saknar tillagningskök vilket gör att måltider tillagas på Jakobsbergsgårdens kök för att transporteras till Bergsmansgatan.

Fastighet

I början på året färdigställdes säkerhetsarbetet för trapphuset i Vallaskolan hus A. På Ösby blev renoveringen av elevhem C klar, där bygg och målerilinjerna varit delaktiga i hela processen. En fortsättning av elevhem F är under projektering. En förstärkning av taket på ishallen genomfördes efter kontrollmätningar.

Första spadtaget togs för byggnationen av ny förskola/skola i Möklinta, byggnaden står nu på plats och inre arbeten pågår. Skolan ska stå klar till start av höstterminen 2024.

Byggnationen av Åkraskolan har inletts under året med framför allt grundläggningsarbeten och yttre byggnad står nu på plats. Skolan ska stå klar till start av höstterminen 2025.

Översvämningen i september fyllde stora delar av pågående grundläggningsarbeten för Åkraskolan. Det uppstod också skador i källaren på huvudbyggnaden på Ösby naturbruksgymnasium.

Evakuering av tre förskolor till moduler upphandlades och evakueringen genomfördes kring årsskiftet.

Solpaneler monteras vid uppförandet av Möklinta och Åkraskolan samt även på Emmylunds modulförskola.

Vi hyr från och med 2023 två våningar på Bergslagsgatan 30 där vård och omsorg bedriver verksamhet i form av Särskilt boende. Hyresupphandling av två LSS-boenden pågår.

Utredning av nytt badhus samt hyresupphandling av nytt gymnasium är under uppstart efter beslut av kommunstyrelsen.

Sörskogen är såld till privat aktör.

Samhällstekniska

Från och med september 2023 har fyra nya enheter skapats på Samhällstekniska, Gata, Park, Projekt och utveckling samt VA-Drift/ kart och mät.

Översvämningen i september påverkade med skador på dammsystemet och vägar som fått sättningskador. Det akuta arbetet innebar mycket övertidstimmar för medarbetarna.

En utökning av lekplatsen i stadsparken har gjorts med en lekdel med fokus på tillgänglighet. Utformningen av lekplatsen har skett i samarbete med funktionsrättsrådet, lärare på anpassad grundskola och experter på lekplatsföretaget.

Konstprojekt har utförts i två gångtunnlar under Silvermyntsgatan i syfte att öka tryggheten i dessa passager. Dessa är med som en del i jubileets ljusfestival i början på året.

Det stora projektet på stora torget är framflyttat, men mindre åtgärder har utförts så som uppsättning av de specialbyggda barnbänkar parkenheten byggt efter en teckningstävling bland Salas barn. Nya elskåp för att hålla elsäkerheten, dessa har fått en folie med historiska fotografier. Kandelabern har fått sig en renovering och nya flaggstänger har kommit på plats.

Ett uteväntrum har skapats vid resecentrum där det förut låg en pizzeria. Med hjälp av bänkar, belysning, stenar och en portal välkomnas vi hem till Sala. Här kommer en staty monteras under jubileumsåret.

Inom exploateringsverksamheten har utredningar genomförts för Lasarettet 2, Evelund och Gillet 6. Den första delen av infrastrukturen för Skuggan 4 och Boklok Norrängen har färdigställts.

Under 2023 har Trafikverket färdigställt handlingar gällande GC väg Ransta-Kumla och Sala-Heby och byggnation av GC väg Ransta-Kumla planeras startas under 2024. Under året beslutades även att en cirkulationsplats ska byggas vid Fridhem på väg 56.

Under året har flera trafiksäkerhetshöjande åtgärder utförts; övergångställen hastighetssäkrats och en vändplats för buss vid Möklinta modulskola har angjorts. En hastighetsbegränsning (30kmh) har genomförts vid Soldatvägen & Knektvägen.

Gång och cykelvägen längs Kärrbäcksbövägen i Ransta har färdigställts. Omfattande belägningsarbeten genomfördes under hösten inom fem områden i enlighet med underhållsplanen.

Under 2023 har fler arbeten utförts gällande förstärkning av säkerheten för gruvans vattensystem såsom

tröskelsänkning och en vägtrumma i Svassla, en vägbankförstärkning vid Silverköparen/Olovsjons, renovering utskov Ljuse grav och reparation Lilldammen-östra Storljusen. Flera utbildningar syftande till förbättrad drift och krisberedskap har genomförts.

Under 2023 har alla saneringsåtgärder på Sala silvergruvas turistområde slutförts bland annat södra infartsvägen till Sala Silvergruva, bussparkeringen och Gruvkontorets parkering.

Inom Kart/mät har projektet med att synkronisera fastighetsgränspunkterna inom Sala kommuns primärkartområden med Lantmäteriets nationella databas för gränspunkter slutförts. Projektet innebär en förbättring då Lantmäteriet och Sala kommun från och med 17 oktober 2023 använder samma datakälla för bedömning av fastighetsgränser.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-56 704	-40 684	-51 539	10 855
Interna intäkter	-326 786	-341 421	-343 796	2 375
Summa intäkter	-383 491	-382 105	-395 336	13 231
Köp av huvudverksamhet, bidrag	37 907	36 029	28 540	7 489
Personalkostnader	85 129	93 660	88 561	5 099
Övriga kostnader	307 334	268 722	325 073	-56 351
Interna kostnader	88 067	79 305	87 046	-7 741
Summa kostnader	518 436	477 715	529 220	-51 505
Resultat	134 945	95 610	133 885	-38 275

Avvikelse inom interna intäkter avser mindre försäljning än budgeterat för Måltidsenheten och Teknisk Service som inte har kunnat öka sina interna intäkter så att de täcker de ökade kostnaderna för drivmedel och räntor. Avvikelser avseende externa och interna hyresintäkter samt externa hyreskostnader är orsakade av högre hyreshöjningar än budgeterat från externa hyresvärdar.

Rivning av Möklinta skola har slutförts och rivning av Åkraskolan fortskrider. Budgetmedel har erhållits ur kommunstyrelsens förfogande för den slutförda rivningen av Möklinta skola.

Kontoret gör ett överskott inom personalkostnader vilket beror på vakanta tjänster som till viss del inte återrekryterats.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Kontorsledning	1 530	2 450	-13	2 463
Samhällsfinansierade transporter	51 914	49 440	58 338	-8 898
Gata/park	32 358	28 500	24 805	3 695
Kart/mät	4 201	4 550	3 340	1 210
Fastighetsenheten	30 849	2 824	27 250	-24 426
Teknisk service	3 417	775	5 098	-4 323
Samhällstekniska	5 388	6 071	7 012	-941
Måltidsenheten	5 288	1 000	8 055	-7 055
Summa	134 945	95 610	133 885	-38 275

Fastighet

Fastighetsverksamheten är intäktsfinansierad från andra kontor och verksamheter. Internhyran (bashyran) för kommunägda lokaler har 2023 uppräknats med 2,8%. Totalt har verksamheten ett underskott på 24,4 mkr.

Ett nytt elavtal ingicks 1 januari 2023, detta tillsammans med höjda bränslepriser har lett till ökade energikostnader och ett underskott på 7,8 mkr.

Rivning av Möklinta skola har slutförts. Budgetmedel har erhållits ur kommunstyrelsens förfogande för detta. Med totalt 2,8 mkr. Rivning av Åkraskolan fortskrider, för detta har kontoret ej erhållit budgetmedel och kostnaderna för rivning belastar därför kontorets resultat med 6,5 mkr.

Avyttringskostnader för Dalhem och Ekorrens förskolor uppgick till 1,1 mkr. Större fastighetsskador på bland annat fastigheterna Klockarbo förskola, Salberga idrottshall och Lärkans familjebad har påverkat utfallet.

Skyfallet i september orsakade översvämning och en omfattande vattenskada på Ösby Naturbruksgymnasium. Kostnader för detta har 2023 uppkommit till 3,4 mkr. Återställningsarbete kommer att fortgå under 2024.

Kostnader för nytt fastighetssystem har, efter förseningar i implementeringen, fallit ut under året. Avvikelser avseende externa och interna hyresintäkter samt externa hyreskostnader är orsakade av högre hyreshöjningar än budgeterat från externa hyresvärdar. Detta justeras för i 2024 år hyressättning.

Måltid

Då antalet barn och elever har minskat under året har verksamhetens intäkter minskat med 5,6 mkr. Livsmedelskostnaderna har ökat med 1,4 mkr jämfört med budget.

Samhällsfinansierade transporter

Samhällsfinansierade transporter gör ett underskott med 8,9 mkr. Detta beror på krig och inflation som drivit upp reservdelskostnader och bränslekostnader för hela transportsektorn.

Skattebefrielsen på biogas togs bort efter dom i EU-domstolen. Då samtliga VL-bussar i Sala går på biogas innebär beslutet att vi fick kraftigt höjda kostnader för den allmänna kollektivtrafiken.

Gata/park

Totalt gör enheten ett överskott med 4 mkr, vilket är på grund av avverkning av skog. Gata gör ett underskott på 1,8 mkr med anledningen av de stora mängder snö som kom tidigt i december. Även Park gör ett underskott, trots de insatser som utfördes i form av minskad skötselnivå och att enheten inte tog in några säsongsanställda. Översvämningarna i september resulterar i att det finns ett underskott på ca 300 tkr fördelat både på gata och park.

Kart/mät

Enheten har under året haft medarbetare som varit tjänstlediga och som arbetar deltid, vilket resulterat i ett överskott för enheten.

Teknisk Service

Teknisk service gör ett underskott på ca. 4,3 mkr den största delen ca. 3 mkr är kostnaderna för fordon, drivmedel, räntor. Hyresintäkterna täcker ej dessa kostnader. Även Centralförråd, internposten, verkstad och maskiner går med ett minusresultat. Vissa åtgärden har påbörjats under 2023 men arbetet kommer att fortgå under 2024.

Samhällstekniska enheten

Enheten gör ett underskott på 0,9 mkt främst på oplanerade kostnader vid översvämningarna i september.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget- avvikelse
Gata	4 866	35 789	14 815	20 974
Park	3 681	6 107	4 392	1 715
Lokalprogram	45 751	209 650	179 687	29 963
Teknisk service	464		-190	190
Gruvans Vattensystem	1 322	8 343	-3 318	11 661
Summa	56 084	259 889	195 386	64 503

Lokalprogram

De största pågående investeringarna är ny skola F-6 och förskola i Möklinta samt ny skola F-6 med anpassad skola på Åkraområdet där även Åkra förskola byggs ut. Skola och förskola i Möklinta ska vara inflyttningsklar till HT 2024 och Åkraskolan och Åkra förskola ska vara klara till HT 2025.

Årligen återkommande projekt såsom gårdar, säkerhetsåtgärder, planerat underhåll har fortgått enligt plan och prognos.

Två evakueringsmoduler har uppförts för förskoleverksamhet och gårdar färdigställs under 2024. Renoveringen av ett elevhem vid Ösby Naturbruksgymnasium har färdigställts. Projekt som avbrutits till följd av politiska beslut är ny skola i Varmsätra och tre nya LSS-bonden. Då de större investeringarna löper över flera år kommer överskottet att begäras som tilläggsanslag i bokslutet.

Gata

Investeringarna under året planerad omfattning lägre än väntat. Den största avviken beror i första hand på exploateringar som ej har utförts pga. att externa exploatörer ej kommit i gång med sina exploateringar. Avsaknad av asfaltsavtal har även varit en del av att investeringar ej blivit utförda.

Park

Har under året genomfört ett antal projekt, av vilka några har blivit billigare än budgeterat.

Gruvans vattensystem

Under året har projektering av förstärkningsåtgärder på dammvallarna samt projekteringen av nödutskov färdigställts. Bidrag till dessa åtgärder med totalt 8,9 mkr beviljades av MSB 29 november. Flera investeringar har blivit fördröjda och ej utförts i den omfattning som planerat. Avvikelsena har främst orsakats av den höga nederbörds mängd som drabbade Sala under augusti och resten av hösten men har delvis även orsakats av utdragna tillståndprocesser, samt av att upphandling av nödvändiga ramavtal inte kommit på plats. Dessa arbeten är nu färdigprojekterade och nödvändiga tillstånd och avtal finns. Genomförande projekt är beroende av att låga vattennivåer kan hållas i dammarna då arbetet utförs.

EU-PROJEKT

Inga EU-projekt bedrivs inom Tekniska kontoret.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS LIV OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Tekniska kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Uppfattas som en samarbetspartner som är enkel att arbeta med och serviceinriktad för att bygga goda relationer och förtroende. Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet. 		
Aktiviteter	Kommentar	
NKI - undersökning	Fortsatt arbete med den NKI - undersökning som genomförts, en uppdaterad handlingsplan tas fram.	
Fastighetssystem	Ett nytt fastighetssystem blev implementerat under hösten.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Tekniska kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> 		
Aktiviteter	Kommentar	
Måltidsenheten kommer under året klimatberäknat måltider som serveras i förskolor, skolor och äldreboenden	Under sommaren gjordes klimatberäkning av samtliga recept och måltider. Under hösten har klimatmärkning av maträtter skett i skolbufféer samt information delgivits till elever och pedagoger i skolmatsalar för att ge dem information så de kan göra aktiva val till att äta mer klimatsmart mat. Förskolekockar väljer i högre grad att servera klimatsmarta rätter från förskolemenyn. Äldreomsorgens personal på särskilda boenden får i samband med sin beställning av maträtter information om vilka maträtter som är mer klimatsmarta.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentarer	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Mätning av koldioxidkvivalenter per kg inköpta livsmedel	2,0 koldioxidkvivalenter / kg livsmedel	1,98 koldioxidkvivalenter /kg livsmedel

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Tekniska kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Ge möjlighet till inflytande via medborgardialoger. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Genom att samhällstekniska verksamheten bygger en tillgänglighetsanpassad lekplatsdel i stadsparken, får medborgarna en lekyta där alla kan leka och mötas oavsett funktionsvariation.	Arbetet har följt uppsatt tidsplan och arbetet avslutades under hösten med att lekplatsdelen invigdes.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Målet är att skapa en trygg och samtidigt stimulerande plats för alla.		
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023

Tekniska kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Ge möjlighet till inflytande via medborgardialoger. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Visuell besiktning av festivalområdet för att skapa ett tryggt festivalområde under Sala 400 år.	Gata/park enheten har genomfört sin aktivitet och sett över festivalområdet, Åkra trädgård för att säkerställa en trygg och öppen plats samt en åtgärdsplan under sommaren.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Tydlig plan för åtgärder.	Åtgärderna kommer att utebli då Åkra trädgård, ej kommer att vara festivalområde.	

Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023

Framtiden

- Med stöd av Sala kommuns lokalförsörjningsprocess ska en lokalförsörjningsplan med objektlista tas fram parallellt med arbetet för att minska kostnaderna för tomställda lokaler.
- Implementeringen av nytt fastighetssystem fortsätter och utredning pågår parallellt angående möjligheterna för systemstöd i lokalförsörjningsprocessen.
- Nybyggnationerna av Möklinta skola och förskola, Årskolan med anpassad skola samt utbyggnationen av Åkra förskola fortgår.
- Kontoret ska fortsatt utreda och möjliggöra städ i egen regi inom Sala stad.
- För Måltidsverksamheten ska ny finansieringsmodell utredas.
- Inom samhällsbyggnadsprocessen är slutförande av Skuggan samt uppstart med detaljplan för Bältarhagen i Ransta. Samordning och samverkan görs löpande mellan Tekniska kontoret och Samhällsbyggnadskontoret för att säkerställa framdrift och politiska beslut.
- I samarbete med Trafikverket fortgår projektering och byggnation av cykelvägar för att knyta ihop Sala tätort med både Kumla-Ransta och Heby.
- Arbetet med att förbättra dammsäkerheten för Gruvans vattensystem kommer fortgå med bland annat fortsatt utbyggnad av öververkningsystemet, modellering av dammsystemet och fortsatt säkerhetshöjande åtgärder på dammvallarna.
- Det statligt finansierade miljöprojektet för sanering kring Sala silvergruva och Pråmån kommer under perioden slutföra åtgärderna vid gruvområdet.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Förändrade behov av lokaler	Lokalförsörjningsplan
Ekonomi i balans	Samtliga verksamheter inom Tekniska kontoret klarade inte resultatkravet 2023	Behov av att minska kostnader	Fortsatta åtgärder och politisk dialog för att uppnå Ekonomi i balans

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Kostnad parker, kr/inv		395	
Antal resor med kollektivtrafik (buss), tusental	246	304	
Kostnad för måltider i kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev	6530	6788	
Kostnad för måltider i kommunal gymnasieskola, kr/elev	4858	5312	
Kommunägda lokalytor, tusental kvadrat m	177	184	
Inhyrd lokalyta, tusental kvadrat m	22,2	30,5	
Kommunens kvalitet i korthet			
Andelen (%) ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet	27	25	23
Nöjdhet med skötsel av kommunens utomhusmiljöer		72	
Andelen (%) Fossil oberoende fordon i kommunen	62	80	
Måltidssvinn (grund och gymnasieskola), gram/ätande	42	46,7	

Tekniska kontoret -Vatten och Avlopp

Sammanfattning året som gått

Året har präglats av lågkonjunkturen med höga drivmedels-, livsmedels-, energipriser och stigande räntor. Kostnadsökningarna har slagit hårt mot tekniska kontorets verksamheter samtidigt som vi under hösten drabbades av historiens största översvämning. VA-sidan är tillsammans med fastighet de som drabbats hårdast av översvämningarna vilket även syns i årets resultat.

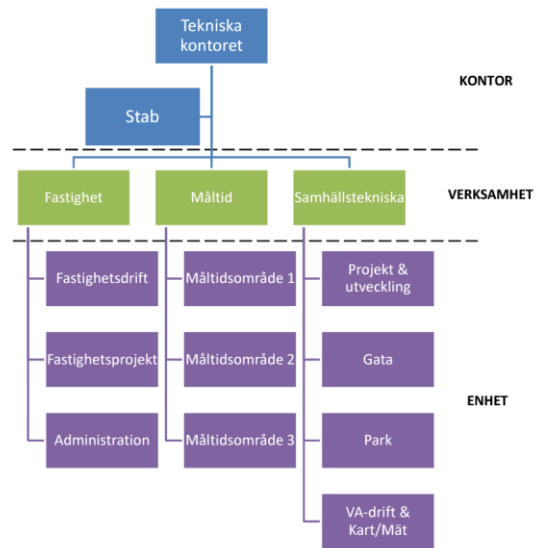
Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsen ansvarar för att kommunverksamheterna (som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som tillhör bygg- och miljönämnden) följer lagar och förordningar, att våra skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt samt att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål som fullmäktige beslutat. Vidare har Kommunstyrelsen uppsiktsplikt över ekonomi och finanser, ansvarar för hela förvaltningsorganisationen samt att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen är berednings och verkställande organ till fullmäktige samt fungerar som räddningsnämnd och trafiknämnd. Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i reglementet samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

ORGANISATION

VA-kollektivet är en del av Samhällstekniska verksamheten inom Tekniska kontoret. Det finns personal inom respektive enhet som antingen direkt eller indirekt jobbar åt VA-kollektivet.

Den första januari 2007 trädde "Lagen om allmänna vattentjänster" i kraft (2006:412). Lagen reglerar bland annat att den ekonomiska redovisningen ska ske särskilt för VA-verksamheten. Motivet är att tillgodose behovet av den information som krävs för att kontrollera och att se så de avgifter som tas ut är korrekta. De avgifter som får tas ut av VA-kollektivet är endast avgifter som täcker nödvändiga kostnader för att ordna och driva VA-anläggningen.

Viktiga händelser under året som gått

Grundvattenmagasinen har fyllts på bra under den nederbördsrika sommaren och hösten. Under den initialt torra sommaren gjorde vi oss beredda på restriktioner och gick ut med en kampanj som betonade vikten av att spara på vattnet på hemsida och Facebook, men kampanjen avbröts när regnperioden tog fart.

Förslag på nya skyddsföreskrifter och vattenskyddsområde för Hårsveds vattentäkt ligger för behandling hos Länsstyrelsen och arbetet med revidering av Kniplikällans och Hedåkers vattenskyddsområde pågår.

Under 2022 och 2023 har säkerheten skärpts i och kring vattentornet, hela tornet har tvättats och målats om i sina ursprungliga färger. Detta är en del i VA-kollektivets firande av 400-årsjubileumet. Efter målningen har ett säkerhetsområde runt tornet skyddats med staket vilket haft avsedd effekt. Även invändigt har vissa säkerhetshöjande åtgärder vidtagits. Arbetet fortskrider och det finns planer som ytterligare kommer att stärka skyddet. Plombering av brandposter pågår.

Under året har kommunen avslutat saneringen av VA-ledningar i Hyttgatan samt projekterat och genomfört sanering av VA-ledningar vid Hedåsen (mellan Salbohed och Sätrabrunn). I samband med skolbygget i Möklinta har en ledningssträcka flyttats för att ge plats åt bygget och i samma veva genomfördes även en sanering av ledningsnätet i Klintvägen.

Utredning och granskning har också skett i flera av de pågående detaljplanerna, t ex Lasarettet 2, Evelund och Gillet 6.

Sala kommun har upphandlat en sms-tjänst som än så länge främst används för VA-frågor. Vi kan på ett enkelt sätt meddela medborgare vid akuta eller planerade ledningsarbeten. Man kan registrera eller avregistrera sig via hemsidan, funktionen är mycket uppskattad både av personal och medborgare.

Det har under året pågått ett stort digitaliseringsarbete, där ritningar och arkivhandlingar scannas in och struktureras upp digitalt, målet är att delen som gäller alla kundanslutningar ska kunna slutföras under 2024.

Under året har närmare 300 vattenmätarbyten skett, huvudsakligen på Mamre, Västermalm och i centrala Sala. Under de senaste åren har kommunen höjt kravställningen på vattenmätarplatsen vilket under en 10 årsperiod kommer att påverka medborgare och utförare på Gata. För att åtgärda vattenmätarplatsen kan ventilerna i gatan behöva bytas vilket medför högre anläggnings- och materialkostnader än tidigare år.

Översvämningen som skedde i september har påverkat verksamheten mycket, hela reningsverket översvämmades och kostnaderna för återställning och förbättringar för att hindra en liknande katastrof påverkar ekonomin drastiskt. Detsamma gäller arbetsbördan som kom med alla översvämningar hos våra kunder, alla fastigheter behöver utredas och regresser hanteras. Arbetet beräknas ta flera år att processa och slutföra och vad slutnotan hamnar på är för tidigt att sätta om.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-31 242	-39 695	-34 843	-4 852
Interna intäkter	-2 922	-2 782	-3 239	457
Summa intäkter	-34 164	-42 477	-38 082	-4 395
Köp av huvudverksamhet, bidrag	163	180	238	-58
Personalkostnader	10 005	12 452	10 251	2 201
Övriga kostnader	18 732	22 683	22 058	625
Interna kostnader	5 263	7 162	5 536	1 626
Summa kostnader	34 164	42 477	38 082	4 395
Resultat	0	0	0	0

Avvikelserna inom "personalkostnader" beror på vakanser och sjukskrivning inom VA-verksamheten.

För "interna kostnader" är orsaken till avvikelsen främst att vi inför budget 2023 tog höjd för höga elpriser och höjda priser på kemikalier pga att kommunen

var utan elavtal samt det osäkra världsläget. Kostnaderna för detta har dock inte varit så höga som befarat, till viss del för att kommunen tecknade ett elavtal i början av år 2023. På grund av översvämningen har inte planerade underhåll av fastigheter genomförts i full utsträckning. Nödvändiga renoveringar efter översvämningar har i stället utförts som investeringar.

Resultatet för VA-verksamheten 2023 är 0. VA-fonden var i början av året 11,4 mkr och med årets resultat har fonden minskat med 597 tkr till 10,8 mkr. Resultatet regleras mot de externa intäkterna vilket genererar avviken mot budgeten.

INVESTERINGAR

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
VA-program	14 712	29 083	11 153	17 930
Summa	14 712	29 083	11 153	17 930

Den totala investeringskostnaden för 2023 uppgick till 11,2 mkr, vilket genererar en avvikelse på 17,9 mkr mot årets budget. Avvikelsen beror främst på exploateringsprojekt som är försenade, VA utbyggnad som ej blev aktuellt under hösten samt interna resursbrister pga omorganisation och sjukskrivningar.

EU-PROJEKT

Kontoret hanterar inga EU-projekt.

Målavstämning

Redovisas i Tekniska kontorets verksamhetsberättelse.

Framtiden

Under kommande period planerar kommunen att fortsätta med säkerhetshöjande åtgärder, lås och larm samt att slutföra plomberingen av kommunens brandposter. Kommunikationsutrustningen kommer att ses över och utvecklas i samarbete med SHE, utbyte och uppgradering kommer att ske under en längre period. Vidare väntar vi på Länsstyrelsens hantering av förslag på revidering av vattenskyddsområdet vid Hårsved samtidigt som arbetet fortsätter med Knipkällan och Hedåker.

Under 2024 planeras arbetet med kommunens vattentjänstplan att slutföras. Vattentjänstplanen beslutas av Kommunfullmäktige.

Arbetet med att hantera Tvärhandsbäcken som enligt VA-plan är ett prioriterat område, kommer att påbörjas under 2024. Arbetet innebär utredning och med stor sannolikhet utbyggnad, vilket är arbeten som kommer att pågå under flera år framöver och påverka många medarbetare inom kommunen och en hel del medborgare.

När det gäller VA-sanering av ledningsnätet planeras projektering och/eller sanering ske för flera sträckor t ex Torsgatan, Swederusgatan, och vid skolan i Salbohed. För exploateringar och nybyggnation är det

Bältarhagen i Ransta som är prioriterat där nästa steg är projektering.

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
VA-verksamhet			
Kostnader totalt, tkr	31 960	34 164	38 082
Varav kapitalkostnad, tkr	6 560	5 881	7 396
Intäkter från taxa, tkr	34 435	33 844	34 192

Räddningstjänsten

Sammanfattning året som gått

Organisationen ser att antalet utryckningar har ökat något jämfört med föregående år. Kategorin automatlarm har haft en liten uppgång men i övrigt inga stora skillnader mot föregående år.

Sommaren 2023 var relativt lugn avseende större skogs- och markbränder. Stora mängder nederbörd i början av september utmynnade i flertalet översvämningar där organisationen var med och säkrade samhällsviktiga funktioner.

Räddningschef/säkerhetschefen sa upp sig och slutade i november. Operativa chefen utsågs som tillförordnad fram tills ny chef är på plats.

Ledningsutskottet initierade en organisationsutredning för att genomlysna organisationen. Extern utredare som startade i september ska redovisa resultatet för Kommunstyrelsen i januari.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Kommunstyrelsen har en ledningsfunktion med helhetsansvar för kommunens verksamheter samt en styrfunktion genom framtagna styrdokument. Ansvarar även för uppföljningsfunktionen genom att följa upp de fastställda målen och återrapportera till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd och trafiknämnd.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagsstiftning.

Kommunstyrelsen ska upprätta förslag till handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor (2003:778) samt svara för den samordningsuppgift som följer av handlingsprogrammet.

ORGANISATION

Räddningstjänsten Sala-Heby utgör brandkår i Sala och Heby kommuner och består av sju utryckningsstyrkor runt om i de båda kommunerna, varav tre i Heby och fyra i Sala. Antalet anställda är cirka 110 personer, varav 24 i utryckande heltidstjänst och fem i dagtidstjänst i Sala. Övriga är deltidbrandmän (räddningspersonal i beredskap – RiB). Den huvudsakliga verksamheten utgörs av:

- Operativ räddningstjänst
- Tillsynsverksamhet

Viktiga händelser året som gått

- 2023 kan betraktas som ett normalår, både vad gäller antalet anledningar till utryckning som storlek på inträffade händelser. Det som avviker är översvämningarna efter den kraftiga nederbörden i början av september. Räddningstjänsten var en av aktörerna som säkerställde samhällsviktig verksamhet.
- Räddningschefen slutade den 6 november. Operativa chefen är utsedd som tillförordnad räddningschef fram tills ny chef är rekryterad.
- Kommunstyrelsens ledningsutskott initierade ett utredningsuppdrag för att se över hur räddningstjänsten ska vara ändamålsenligt organiserad nu och i framtiden för att möta de krav som ställs på verksamheten. Utredningen återrapporteras till ledningsutskottet i januari 2024.
- I syfte att ha möjlighet till eventuella förhandlingsmöjligheter som utredningen i förra stycket kan komma att föreslå, rekommenderas Kommunstyrelsen i Sala kommun att säga upp Avtal mellan Sala kommun och Heby kommun om räddningstjänsten i syfte att eventuellt omförhandla avtalsvillkoren. Avtalet gäller till och med 2024-12-31.
- EU:s arbetstidsdirektiv gällande arbetstid. Centrala parter är överens om förutsättningar för tillämpning av direktivet. Schemaförslag är riskbedömt och beslutat i samverkan. Nya schemaförslag där man tagit hänsyn till dygnsvila har tagits fram och börjar gälla 1 februari 2024. Arbetsgivarutskottet beslutade i januari 2024 att dispensansökan ska lämnas in.
- För Sala deltid utökades bemanningen med 2 st vilket nu innebär 8 st deltidstjänster.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-14 597	-16 184	-16 975	791
Interna intäkter	-862	-776	-877	101
Summa intäkter	-15 459	-16 960	-17 852	892
Köp av huvudverksamhet, bidrag	796	830	829	1
Personalkostnader	30 217	33 273	34 989	-1 716
Övriga kostnader	6 726	7 699	9 067	-1 368
Interna kostnader	2 137	2 403	2 232	172
Summa kostnader	39 876	44 205	47 117	-2 911
Resultat	24 417	27 245	29 265	-2 020

Intäkter

Överskott av intäkter beror bland annat på restvärdeersättning från insatser vid olyckor där antalet uppdrag överstiger antaganden i budget, förebyggande arbete och onödiga uttryckningar från byggnader med automatiskt brandlarm. Avskrivningskostnaden blev betydligt lägre än budget.

Kostnader

Kapitalkostnaden är något högre än budget. Högre personalkostnader för bland annat mertid, OB och jour. Övriga kostnader är för bland annat oförutsett haveri av kompressor för luftsystem till fordon, reparation av fordon, högre bränslekostnader, högre kostnad för beklädning till nyanställda RiB.

Övertidskostnad för beredskaps- och säkerhetssamordnarna i samband med översvämningen i september 2023. Oförutsedda utgifter i samband med höstens översvämningar belastade beredskapskontot såsom inhyrd personal, bränsle för pumpar, övertid osv.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Räddningstjänst	24 417	26 084	26 462	-379
Civilt försvar och beredskap	-	1 161	2 803	-1 642
Summa	24 417	27 245	29 265	-2 020

Räddningstjänst och civilt försvar och beredskap, se kommentarer under Resultaträkning och Ekonomisk analys.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	-80	0	-46	46
Utgifter	3 413	1 550	1 565	-15
Summa	3 333	1 550	1 520	30

Inköp av rökskyddsutrustning och kurs/servicebil. Intäkten är kopplad till försäljning av skåpbil.

EU-PROJEKT

Inga EU-projekt att redovisa.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS LIV OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Aktiviteter	Kommentar
Handlingsprogram för mandatperioden.	Programmet är implementerat i respektive Sala och Heby kommun.
Förväntade resultat/effekter	Kommentar
Genomfört.	

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Räddningstjänsten bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Minska utsläpp från räddningstjänstens fordon, ej använda eller begränsa användande av släckmedel som påverkar människa och miljö negativt sam genom att vara en delaktig aktör i utvecklingen av Sala utifrån våra ansvarsområden och möjligheter i övrigt. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Vid nyanskaffning av mindre fordon ska möjligheten till inköp av miljöbilar beaktas.	Ett mindre fordon har införskaffats under 2023.	
Fordonskörning ska minimeras.	Kopplat till kostnadsutveckling men även ur ett miljöhänsen ska organisationen löpande ha som utgångspunkt att onödig transport med fordon ska undvikas. Denna bedömning görs löpande och är en del i arbetsrutinerna.	
Aktivt arbeta med processer och flöden som är effektiva och hållbara över tid.	Vi har under året genomfört de delar som sattes som mål för 2023. Det är en ständigt pågående process där vi genom uppföljning och utvärdering löpande ser över processer och flöden.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Minskade CO2-utsläpp.		
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Räddningstjänsten bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Planerade tillsyner enligt LSO och LBE genomförs till 100 %. Att kontoret skall vara en del i Salas arbete med trygg och säkerhet även i ett bredare perspektiv än vad LSO ger utrymmer för. Att genomföra räddningsinsatser och utvärdering av dem. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Tillsyner med intervall enligt Tillsynsplanen.	Vi har genomfört de tillsyner som var planerade för 2023. Under 2024 ska en uppdatering av Tillsynsplanen genomföras för att fristerna för tillsyn ska följa en rimlig tidsplan.	
Utföra räddningsinsatser och övningsverksamhet.	Räddningsinsatser utförs löpande och även utvärdering av räddningsinsatser. Utvärdering sker i olika omfattning beroende på den inträffade händelsens karaktär.	
Vara delaktiga i Salas arbete med trygghet och säkerhet	Övningsverksamheten är under uppbyggnad men genomförs även enligt fastlagd plan.	
	Räddningstjänsten vill vara en självklar aktör i arbetet med att skapa trygghet och säkerhet.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Uppföljningar.		

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Symbolförklaring till måluppfyllelse:

- Målet är helt uppfyllt   ● Målet är delvis uppfyllt   ○ Målet är inte uppfyllt

Mål	Måluppfyllelse	Analys av måluppfyllelse
Se över och justera organisationen i syfte att vara en effektiv och aktuell verksamhet utifrån lagstiftningens intention och samhällets behov.	●	Fortsatt behov finns av att se över organisation i syfte att vara ändamålsenlig och att budget ska hållas.
Vi skall se över och uppdatera våra processer och rutiner för hur vi genomför vår verksamhet för att nå upp till det uppdrag vi har. Effektiva och kvalitativa processer.	●	Målet uppfyllt men översynen och arbetet med att uppdatera processer kommer att fortgå.
Vi skall vara en attraktiv arbetsplats med en god arbetsmiljö	●	
Vi skall uppdatera och skapa nya stöd och styrdokument i syfte att tydliggöra processer och underlätta för den enskilde samt kvalitetssäkra vårt arbete.	●	Målet uppnått men översynen och arbetet med att uppdatera processer kommer att fortgå.
Aktiviteter	Status	Kommentar

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023
Uppföljning genom statistik, kvalitets- och kvantitetsuppföljning, NKI, medarbetarundersökning		●
Uppföljning från handlingsprogram och aktivitetsplan	●	●
Uppföljning genom medarbetarundersökning, samverkan, löpande dialog, SAM	●	●
Uppföljning av insats, tillsyn och tillståndshandling	●	●

Framtiden

Fortsatt arbete med och planering av räddningstjänst under höjd beredskap. Det handlar bland annat om att analysera hot, bestämma ambitionsnivåer, inventera behovet av resurser samt utbilda och öva.

Arbetet med en hållbar RiB-organisation fortgår med att se över arbetssättet för deltidskåren.

Extern utredning pågår om räddningstjänstens uppdrag och utförande. Resultatet presenteras för kommunstyrelsen i januari 2024.

Med eventuellt utökad budgetram skulle interna utbildningar kunna tillhandahållas av verksamheten, exempelvis HLR, SBA.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten		
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Förmåga att hantera insatser	
Bemanningsdeltid	Förmåga att bemanna RiB-stationer och hålla kompetens	Förmåga att hantera insatser	Översyn av RiB-verksamhet.
Bemanningsheltid	Låg totalbemannings minskar möjligheten till effektiv verksamhets- och personalplanering.	Medför över-tidskostnader och deras av uppdraget blir svårare att genomföra.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.
Ramfördelning	Beslutad ram överensstämmer inte med kostnader kopplade till politisk beslutad verksamhet och miniminivå för räddningstjänstens verksamhet.	Kan visa på underskott för verksamheten.	Tillskott av resurser eller möjlighet att omfördela resurser inom ram.

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Årsarbetare	29	29	29

Ekonomikontoret

Sammanfattning året som gått

Kommunstyrelsen fattade 2022 ett beslut att kommunen ska delta i ett projekt som drivs av SKR med syfte att införa en resursfördelningsmodell för det centrala budgetarbetet. Målsättningen var att införa en budgetmodell som ger kommunen förutsättningar för en ekonomi i balans. Modellen utgår från de intäkter som kommunen har och den skapar tekniska ramar utifrån prislappar och demografi. Projektet har genomförts i samarbete med SKR och tio andra kommuner och avslutades under våren.

I samband med budgetarbetet inför budget 2024 med plan 2025 - 2027 har den nya resursfördelningsmodellen införts. En del politiska prioriteringar har dock gjorts för att hantera övergången till den nya modellen. Arbetet med att införa en ny budgetprocess har fortsatt under året och inneburit att budgetarbetet nu startas upp tidigare än föregående år.

Autopay, som är en ny betalningstjänst, har införts för att skapa en ny gemensam betalningsstruktur och förenkla betalningar och realtidsbetalningar till både företag och privatpersoner. Införandet innebär ett steg på vägen för att förenkla hanteringen av betalningar och möta nya internationella krav.

Kommunen har en löpande uppdatering av den långsiktiga finansiella analysen (LFA) som omfattar en period på tio år. Analysen uppdateras tre gånger per år och används som underlag i kommunens budgetarbete.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under Vård- och omsorgsnämnden, Skolnämnden, Kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till Bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning

gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

ORGANISATION

Ekonomikontoret är centraliserat vilket innebär att kommunens ekonomer tillhör ekonomikontoret. Syftet är att få ett enhetligt synsätt och att kommunledningens budskap tydligare kan föras ut i organisationen. Den centraliserade organisationen bidrar till en gemensam utveckling av kompetens, enhetliga arbetsformer, utökad controller- och analysfunktion samt högre kvalitet och kollegial samverkan. Med en central ekonomifunktion förstärks även den interna kontrollen.

Ekonomifunktionens roll är dels att bistå kommunstyrelsen i dess ekonomistrategiska arbete, dels att stödja förvaltningarna i det ekonomiska arbetet. Kontoret ansvarar även för att säkerställa att bokföring och redovisning sker i enlighet med gällande lagar och regler. Arbetet syftar till att skapa förutsättningar för en god ekonomi med effektivt resursutnyttjande för hela kommunen. En god ekonomi och ett effektivt resursutnyttjande är en förutsättning för att kunna ge medborgare och externa intressenter bästa möjliga service.

Viktiga händelser året som gått

- Budgeten för åren 2024-2027 som beslutades av kommunfullmäktige i juni beräknades utifrån den nya budgetmodellen.
- Ny budgetprocess införd.
- En ny betalningstjänst implementerad

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Externa intäkter	-112	-160	-80	-80
Interna intäkter	-734	-680	-817	137
Summa intäkter	-846	-840	-897	57
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personal-kostnader	13 441	11 660	10 418	1 242
Övriga kostnader	2 227	1 317	1 526	-209
Interna kostnader	619	411	462	-51
Summa kostnader	16 286	13 388	12 406	982
Resultat	15 440	12 548	11 509	1 039

Personalkostnader lämnar ett överskott på 1 242 tkr på grund av föräldraledigheter och en vakant tjänst. Tjänsten har vakanshållits under året då kommunstyrelsen beslutade om ett besparingskrav för KS verksamheter i samband med månadsuppföljningen för mars.

Övriga kostnader och interna kostnader ger ett underskott på 260 tkr, underskottet beror på ökade kostnader för administration, externa avgifter och konsultkostnader kopplade till ekonomisystemet. De externa intäkterna var lägre än budgeterat då mindre tid än budgeterat lagts på EU-projekt, de interna kostnaderna var 137 tkr högre än budgeterat.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Ekonomikontoret	551	710	463	247
Ekonomi	10 310	11 838	11 046	792
Upphandling	4 579	-	-	-
Summa	15 440	12 548	11 509	1 039

Den övergripande verksamheten har ett överskott på 247 tkr som består av interna intäkter samt lägre po-

pålägg. Ekonomiverksamhetens överskott på 791 tkr består av lägre personalkostnader på totalt 1 221 tkr samt ökade övriga och interna kostnader på -430 tkr.

Från 2023 tillhör inte upphandlingsenheten ekonomikontoret.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Inkomster	0	-	-	-
Utgifter	280	-	-	-
Summa	280	0	0	0

Kontoret har inga investeringar.

EU-PROJEKT

Ekonomikontoret har under året skött redovisningen av EU-projekten Kompetenscentrum 2.0, Införande planeringssystem och Care Ukraine och har erhållit 80 tkr för nedlagd tid i projekten.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS LIV OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Ekonomikontoret har inga indikatorer/aktiviteter kopplade till detta utvecklingsmål.

Aktiviteter	Kommentar

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Ekonomikontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:

- Arbeta för en långsiktig god ekonomi i kommunen. En finansiell analys med ett långsiktigt perspektiv som skapar underlag till långsiktiga planeringsförutsättningar tas fram 3 gånger per år
- Ta fram en ny budgetmodell för att få bättre beslutsunderlag kopplat till demografi och finansiering

Aktiviteter	Kommentar	
Resursfördelningsmodell för det övergripande budgetarbetet.	Resursfördelningsmodell införd i det övergripande budgetarbetet	
Uppdatera den långsiktiga finansiella analysen	Den finansiella analysen är uppdaterad tre gånger under 2023	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
En budget i balans	Målet har inte uppnåtts.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Soliditet	16,6 %	12,4
Självfinansieringsgrad	83,2	49,3
Årets resultat	-2,2	-7,1

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGSLIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Ekonomikontoret har inga indikatorer/aktiviteter kopplade till detta utvecklingsmål.	
Aktiviteter	Kommentar

Uppföljning av nämndens mål

Symbolförklaring för måluppfyllelse:

- Målet är helt uppfyllt
  Målet är delvis uppfyllt
  Målet är inte uppfyllt

Mål	Måluppfyllelse	Analys av måluppfyllelse
Minska antalet förfallna fakturor	☐	Kostnaden för dröjsmålsräntor har ökat med 62% sedan föregående år. Antal poster har ökat från 42 till 57.
Aktiviteter	Status	Kommentar
Påminna verksamheterna löpande om förfall.		Den stora kostnaden består av extra administration för hanteringen av påminnelser och krav men går inte enkelt att mäta. Det finns också en stor risk att dröjsmålsräntor inte bokförs korrekt på avsett slag utan bokförs på den vara/tjänst som köpts och därmed inte går att följa upp via redovisningen.

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023
Dröjsmålsräntor, tkr	16	26

Framtiden

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografiutveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Ingen direkt påverkan	
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Svårighet att rekrytera. Hög arbetsbelastning på befintlig personal	En ständig effektivisering och digitalisering pågår.

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Årsarbetare ekonomikontor	22	22	16
Varav årsarbetare ekonomi	16	16	16
Varav årsarbetare upphandling	6	6	-

Personalkontoret

Sammanfattning året som gått

Under perioden har ett nytt avtal för kommunens pensionsadministration upphandlats och KPA som var kommunens tidigare samarbetspartner fick förnyat förtroende fram till och med 2027-09-30.

En upphandling har även gjorts för ledarskapsutbildning under perioden 2023–2025, då kommunens alla chefer kommer att genomgå ledarskapsutbildningen Utvecklande Ledarskap (UL) som är framtaget av för-svarshögskolan och bygger på svensk och internationell forskning.

I maj månad uppmanade politiken nämnderna att vidta åtgärder för en ekonomi i balans med fokus på långsiktig hållbarhet. Som en del i åtgärds paketet för detta beslutades om att anställningsprövning skall tillämpas och att alla nyanställningar ska beslutas av kontorschef. Ett arbete med att införa rekryteringsgodkännande före rekrytering för all personal via rekryteringssystemet Reach Mee har genomförts och satts i drift under oktober månad.

Målet för sjukfrånvaro i Sala kommun är en sjukfrånvaro på samma eller lägre nivå än genomsnittet av de fem senaste årens sjukfrånvaronivåer. För verksamheter där sjukfrånvaron överstiger genomsnittet för de fem senaste åren med mer än två procentenheter görs analys och rapport i samverkan med HR, för verksamhet som har en sjukfrånvaro som överstiger genomsnittet med mindre än två procentenheter görs analysen av verksamheten själva. För de verksamheter som år 2022 hade en sjukfrånvaro som översteg genomsnittet med två procentenheter eller mer har en analys, rapport och åtgärdsförslag sammanställts och redovisats för arbetsgivardelegationen, centrala samverkansgruppen samt kommunens samtliga chefer.

För att hjälpa utvecklingsmålet, ökad friskvård, på träven har marknadsföring av friskvårdsaktiviteter gjorts under perioden, via kommunens intranät, bestående av filmer med skidåkning, paddelspel och även vinterbad.

Från 1 oktober 2023 gäller huvudregel att alla medarbetare i kommuner ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod, och att arbetspass ska följas av dygnsvila. Under första halvåret 2023 har utbildningsinsatser för chefer, samordnare och arbetsplatsombud genomförts och därefter har ett utmanade arbetet med ny schemaläggning tagit vid.

Löneöversyn har genomförts med berörda arbetstagarorganisationer i enlighet med huvudöverenskommelserna (HÖK). Översynen för samtliga förbund, förutom Kommunal, var avklarade i april och för Kommunal, som inväntade besked om märket, var löneöversynen klar först i juni. Den årliga lönekartläggningen genomfördes, utifrån jämställdhet mellan män och kvinnor, avseende 2023 års löner. Inga osakliga löneskillnader beroende av kön kunde identifieras.

Medarbetarenkät 2023 genomfördes under oktober månad och resultatet visar att Sala kommun bibehåller samma fantastiska resultat som tidigare år. Med en svarsfrekvens på hela 73,5 % där alla frågeområden besvarats med ett högre värde än 4 på en skala från 1-6 (1 – instämmer inte alls och 6 – instämmer helt).

Via denna digitala årliga medarbetarenkät undersöks den organisatoriska arbetsmiljön. Utifrån resultatet kring områdena delaktighet, medbestämmande och ledarskap utser arbetsgivardelegationen en vinnare av ett arbetsmiljöpris, silverpriset, som delas ut i samband med kommunfullmäktige i slutet av året. Silverpriset 2023 gick till Dalhemsgruppen som den 27 november mottog diplom och 30.000 kr, att använda till personalfrämjande åtgärd som ska inspirera och utveckla medarbetarna.

Verksamhetsansvar

I kommunstyrelsens uppdrag ingår att ansvara för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

I personalkontorets roll ingår att bistå kommunstyrelsen i det strategiska arbetet med personalpolitik och utveckling av HR-processer men också att stödja verksamheterna i det operativa- och strategiska HR-arbetet.

Personalkontoret har en tät dialog med kommunstyrelsen via personaldelegationen angående kommunens personalpolitik, som anger principer och riktlinjer för personalfrågorna.

I personalkontorets uppgifter ingår även kommunövergripande arbetsrättsliga förhandlingar, lönekartläggning, löneadministration samt stöd och råd i lönefrågor, kompetensutveckling, arbetsmiljö och arbetsrätt.

Kontoret handhar också löneadministration samt drift och utveckling av kommunens lönesystem, i det uppdraget ingår också administration, drift och utveckling av lönesystemet för Heby kommuns räkning.

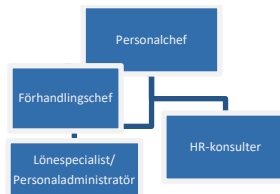
UPPDRAG

Personalkontoret bistår kommunstyrelsen med kommunövergripande arbetsgivar-, pensions- och löneadministrativa -frågor, som bl.a.

- Administration av alla kommunens löner, ledigheter och avvikelser.
- Drift och utveckling av lönesystem och dess ingående moduler för Sala och Heby kommun.
- Konsultativt stöd och kompetensutveckling till förvaltningens arbetsgivarföreträdare
- Utveckling och anpassning av styrdokument och processer utifrån lagar, avtal och politiska beslut.
- Effektivisering, samordning och internkontroll inom arbetsgivarområdet.

- Kommunövergripande samverkan och förhandlingar med fackliga organisationer och är även arbetsgivarens representant vid intresse- och tvisteförhandlingar.
- Kommunövergripande processer (rekrytering, löneöversyn, introduktion m.m.)

ORGANISATION

Personalkontoret består av personalchef, förhandlingschef, HR-konsulter, lönespecialister samt en personaladministratör.

Viktiga händelser året som gått

- Upphandling av och nytt avtal fram till år 2027 för kommunens pensionsadministration
- Ledarskapsutbildning till kommunens alla chefer, Utvecklande ledarskap (UL)
- Återigen ett strålande resultat i den årliga medarbetarenkäten med hela 73,5 % svarsfrekvens
- Nytt avtal för kommunens lönesystem (eCompanion), giltigt till och med år 2032

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-828	-675	-984	309
Interna intäkter	0	0	30	-30

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Summa intäkter	-828	-675	-954	279
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personal-kostnader	5 807	9 142	7 820	1 323
Övriga kostnader	3 149	2 678	3 829	-1 151
Interna kostnader	852	1 066	803	263
Summa kostnader	9 808	12 886	12 451	435
Resultat	8 980	12 211	11 497	714

Nettoresultatet avviker från budget med 714 tkr. Överskottet orsakas av uteblivna lönekostnader, vakanta tjänster.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
HR-enhet	6 359	8 888	7 985	903
Löneenhet	2 620	3 323	3 512	-189
Summa	8 980	12 211	11 497	714

Nettoresultatet avviker från budget med 714 tkr. Överskottet för HR-enheten är i huvudsak orsakat av uteblivna lönekostnader på grund av vakanta tjänster och underskottet för Löneenheten orsakas av en tillfällig 0,5 tjänst utöver budgeterad.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	-	-	-	-
Utgifter	-	-	-	-
Summa	0	0	0	0

Personalkontoret har inga investeringar 2023.

EU-PROJEKT

Kontoret hanterar inga EU-projekt.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS LIV OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Personalkontoret har inga indikatorer/aktiviteter kopplade till detta utvecklingsmål.	
Aktiviteter	Kommentar

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Personalkontoret har inga indikatorer/aktiviteter kopplade till detta utvecklingsmål.	
Aktiviteter	Kommentar

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Personalkontoret har inga indikatorer/aktiviteter kopplade till detta utvecklingsmål.	
Aktiviteter	Kommentar

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Symbolförklaring för måluppfyllelse:

- Målet är helt uppfyllt   ◐ Målet är delvis uppfyllt   ○ Målet är inte uppfyllt

Mål	Måluppfyllelse	Analys av måluppfyllelse
1.Sjukfrånvaro på samma eller lägre nivå än snittet de fem senaste årens sjukfrånvaro	Preliminär sjukfrånvaro ○	Den genomsnittliga sjukfrånvaron från fem år bakåt i tiden (2018-2022) var 7,84 %, vilket är målet för 2023. Det preliminära resultatet för 2023 är 8,4 % vilket är 0,56 procentenheter högre än målet.
2.Ökad friskvård	●	Nyttjandegrad var 77,03% vilket motsvarar 2047 st aktiva användare och en ökning med 0,9 procentenheter
Aktiviteter	Status	Kommentar
1.Vid sjukfrånvaro som överstiger genomsnittet för de fem senaste åren med två procent eller mer ska analys och rapport göras i samverkan med HR	Genomförd	Analys och rapport samt åtgärdsförslag framtaget och presenterats på arbetsgivardelegationen, för kommunledningsgruppen, för central samverkansgrupp och för samtliga kommunens chefer
2.Marknadsföra friskvårdsaktiviteter vid minst fyra tillfällen per år	Genomförd	Marknadsföring via intranätet med både filmer och uppmaningar att använda friskvårdsbidraget

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023
1.Sjukfrånvarostatistik av totalt arbetad tid	8,1 %	8,4 % (prel.)
2.Ökad nyttjandegrad av friskvårdsbidraget	76,1 %	77,0 %

Framtiden

- Utbildning i medarbetarskap
- Digital referenstagning vid rekrytering
- Karriärsidor på Sala.se
- Ramavtal för rekryteringshjälp
- Nytt effektivare system för medarbetarundersökningar
- Tydliggöra personalkontorets uppdrag
- Flytt av chefshandbok till intranätet
- Nya centrala avtal, huvudöverenskommelser (HÖK)

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÅKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi- utveckling	Allt fler äldre	Befaras högre sjuktal och kompetensbrist	Få fler att vilja arbeta längre. Anpassa arbe- tet efter äldres behov.
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Vakanta tjänster. Ökad arbetsbelastning Ökat behov av rekryteringskompetens för att minska risken att felrekrytera	Bli attraktivare arbetsgivare Förbättra stöd till chefer

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Antal anställda	9	9	12
Antal anställda visstid	0	1	0
Sjukfrånvaro %	3,0 %	8,0 %	1,3 %

Kultur- och fritidsnämnden

Sammanfattning året som gått

2023 var ett omväxlande år med mkt positiva inslag men även mindre bra händelser.

Projektet: Berggatan 10 som allaktivitetshus på Åkra området startade och håller på under 2024. Detta är i samverkan med Salabostäder som står för lokalerna kostnadsfritt.

Sommaraktiviteterna utvecklas ständigt för att nå fler barn och ungdomar. Under 2023 byggdes en arena upp i stadsparken där många olika verksamheter erbjöds till barn och ungdomar under i princip hela sommaren.

Det är viktigt att "Seniorer" i Sala kommun är fysiskt aktiva och att kommunen skapar förutsättningar och möjligheter för att bedriva verksamhet som bidrar till hälsosamma invånare med lust att lära och pröva nya vägar i livet. Seniorskolan och aktiviteter för seniorer är en ny och positiv verksamhet som nått ca 80 seniorer i Sala kommun.

Återigen har bassängerna i badhuset behövt stängas och renoveras under sommaren och delar av hösten. Detta är kostsamt både ekonomiskt och tär på Sala kommuns invånares tålmod. Vilket visas i en sjunkande besöksstatistik.

Rekrytering av en platschef med ansvar för Lärkan sportfält har genomförts under hösten och var på plats under december månad.

Skolkontoret och kultur- och fritidskontoret har tillsammans haft en resursperson på Idrottshallen under 2023 för att minska skadegörelse, öka tryggheten för elever och skapa en bättre arbetsmiljö för personal. Insatsen föll mkt väl ut.

Forskning och samhällstendenser tyder på att kultur- och fritidsnämndens verksamhet, oavsett om den är kultur-, folkhälso- eller idrottsinriktad blir allt viktigare för samhället i allmänhet och för invånarna i synnerhet.

Nämndens bedömning är att verksamheten bedrivits enligt övergripande politiska mål och beslutade åtaganden.

Ekonomiskt genererade Kultur- och fritidsnämnden ett noll resultat.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kultur- och fritidsnämnden fullgör kommunens uppgifter inom områdena kultur och fritid och ska därvid arbeta för förverkligandet av de av kommunfullmäktige antagna målen inom verksamhetsområdet. Kultur- och fritidsnämnden har också till uppgift att, i den mån gällande författningar eller beslut av kommunfullmäktige, ej föreskriver annat med uppmärksamhet följa utvecklingen i de frågor som gäller kultur- och fritidsverksamhet i kommunen.

ORGANISATION

Kultur- och fritidsnämnd ansvarar för verksamheten inom nämnt område. Samtidigt samlas alla verksamheter till en gemensam förvaltning där kommunstyrelsen blir anställningsmyndighet. Kultur- och fritid består av kultur- och fritidskontoret och ett flertal verksamheter.

Kultur- och fritidskontoret är ett strategiskt kontor med kultur- och fritidschef och sex verksamhetsområden. Kontoret utvecklar och analyserar kultur- och fritidsverksamheten i Sala kommun, och arbetar långsiktigt för att tillsammans uppnå visionen "Sala kommun – ett hållbart och tryggt samhälle med livskvalitet och växtkraft"

Inom kontorets verksamhet ingår: • Anläggningar • Bibliotek • Fritid – RIK skola (Rörelse, Idrott, Kultur) – Kaplanen/Träffpunkt för seniorer • Kv. Täljstenen/Ungdomslokalen/Fält/ Projekt: "Barn & Ungdom" • Kultur - Kulturskolan • Badhuset

Kultur- och fritid delar gemensam förvaltningsadministration, administrativ personal, ekonomipersonal och HR-personal med kommunstyrelseförvaltningen.

Viktiga händelser året som gått

- Projektstart på Berggatan 10 (BG10)
- Samverkan med skolkontoret gällande resursperson i Idrottshallen under 2023
- Sommararena i stadsparken, öppen 44 dagar, mån-sön, 12.00-17.00
- Biblioteket genomförde metoder för att arbeta med digital inkludering för äldre utanför Sala stad
- Prova på & kom igång för 65+, Kultur och fritids egna aktiviteter för seniorer
- Genomfört rekrytering av Badchef/Platschef
- RWC på Täljstenen
- Ny lokal för gymnastikverksamhet
- Renovering av 25m bassäng inför HT

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-4 736	-4 291	-6 177	1 886
Interna intäkter	-1 093	-430	-1 463	1 033
Summa intäkter	-5 829	-4 721	-7 640	2 919
Köp av huvudverksamhet, bidrag	6 954	8 564	8 704	-140
Personalkostnader	25 798	26 606	28 142	-1 537
Övriga kostnader	9 842	8 499	8 738	-238
Interna kostnader	23 205	23 108	24 112	-1 004
Summa kostnader	65 799	66 777	69 696	-2 919
Resultat	59 970	62 056	62 056	0

Budgetavvikelserna beror mestadels på "slag" i budget. Detta har åtgärdats i budget för 2024.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Förvaltningsledning	3 013	3 140	3 046	94
Biblioteksverksamhet	8 132	8 427	8 360	67
Täljstenen/Ungdomslokalen /Fält	6 227	7 006	7 009	-3
Fritid	9 518	9 729	9 758	-29
Kultur/kulturskolan	9 917	10 206	10 102	104
Anläggningar	17 030	17 197	17 446	-249
Badhus	6 133	6 351	6 335	16
Summa	59 970	62 056	62 056	0

Underskottet gällande anläggningar är att hänföra till ökade kostnader för inköp av olika material för underhåll av anläggningarna.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	-	-	-	-
Utgifter	-	-	-	-
Summa	0	0	0	0

Kultur- och fritidsnämnden har inga investeringsmedel för 2023.

EU-PROJEKT

Kultur- och fritidsnämnden har inte ansvarat för något EU- projekt under 2023.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Kultur- och fritidsnämnden bidrar till utvecklingsmålet genom:		
<ul style="list-style-type: none"> Marknadsföring av evenemang, aktiviteter, händelser på kommunens digitala medier. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Vidareutvecklar vår närvaro och synlighet i digitala kanaler för att nå ut med våra aktiviteter och upplevelser inom kultur-, fritid- och fritidsområdet till alla Sala kommuns invånare och besökare.	Kultur- och fritidsnämnden har en ökad närvaro och synlighet i digitala kanaler genom medveten strategisk hantering av våra aktiviteter för att ytterligare nå kommunens invånare och besökare	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Att alla Sala kommuns invånare och besökare upplever att de får god service och att de känner förtroende för kommunen som leverantör.		
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Antal följare på kultur- och fritidskontorets sociala medier	5 716	6 748
Antal genomförda arrangemang via arrangemangsbidrag från kultur- och fritidskontoret.	Kultur- och fritidsnämnden har gett ekonomiskt stöd till 51 arrangemang	Kultur- och fritidsnämnden har gett ekonomiskt stöd till 70 arrangemang

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Kultur- och fritidsnämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Verksamheter främjar ett hållbart och klimatneutralt samhälle. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Kultur- och fritidsavdelningen ska ta fram en plan för en hållbar och klimatneutral skötsel av gräsplanerna	Robotgräsklippare är installerad och utvärdering pågår för att få underlag för en hållbar och klimatneutral skötsel av gräsplanerna.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Minska klimatpåverkan, lägre energiförbrukning och bättre luftkvalitet	Robotgräsklipparen har medfört minskad användning av konventionell gräsklippare med ca 50 tim. Därmed har minskningen av CO2-utsläpp skett med ca 90%! under jämförbar period/förhållande med konventionell gräsklippare. Bokbussen tankas med förnybar diesel med lägre miljöpåverkan	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Minskning av koldioxidutsläpp (årlig avstämning av användandet av gräsklippare). Regelbundna avstämningar inom verksamheten.	Minskningen av CO2-utsläpp med ca 90%! under jämförbar period/förhållande med konventionell gräsklippare	Minskningen av CO2-utsläpp med ca 90%! under jämförbar period/förhållande med konventionell gräsklippare

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Kultur- och fritidsnämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Erbjuder tillgång till mångsidig biblioteks-, kultur- och fritidsgårdsverksamhet. • Kultur- och fritidsnämnden verkar för att skapa livskvalitet genom ett brett och rikt utbud av evenemang och upplevelser. Sala kommun ska vara en plats som lockar människor att vilja flytta hit, en attraktiv kommun att besöka, bo, leva och verka i. En trygg stad där tillit är en grund. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Medborgardialog	Medborgardialog har genomförts i samband med Sala mässan, 2022 gällande upplevd trygghet	
Arrangemang/aktiviteter	Många arrangemang /aktiviteter har genomförts	
Gränsöverskridande fältverksamhets påbörjas, i samarbete med Vård- och omsorgskontoret, Skolan och arbetsmarknadsenheten samt Sala bostäder med fler.	3 Fältassistenter är anställda och arbetar uppsökande och strategiskt med nätverksbildande och riktade aktiviteter tillsammans med ungdomar, Vård och Omsorgskontoret, Skolan och arbetsmarknadsenheten samt Salabostäder med fler.	
Handlingsplaner utifrån inkomna synpunkter och klagomål	En tydlig process gällande hanteringen av inkomna synpunkter och klagomål finns beroende på om de inkommer digitalt alternativt i andra former. Handlingsplaner utifrån inkomna synpunkter och klagomål hanteras underhand som de inkommer beroende på kultur- och fritidsnämndens breda verksamhetsområde	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Att de ungas egna intressen, erfarenheter och kunskaper tillvaratas för att bidra till personlig och social utveckling i en frivillig, öppen och trygg miljö.		
Sala kommuns invånare är mer trygga		
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
De ungas egna intressen, erfarenheter och kunskaper tillvaratas (Antal arrangemang/aktiviteter, medborgardialog)	Ingen mätning	Sommarläger 19st Sommararena i Stadsparken öppen 44 dagar
Sala kommuns invånare är mer trygga (redovisa kontorets insatser för att bidra till en trygg och attraktiv livsmiljö, egenkontroll)	Vuxen-och föräldravandringar har genomförts	Vuxen-och föräldravandringar har genomförts

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Symbolförklaring för måluppfyllelse:

- Målet är helt uppfyllt   ● Målet är delvis uppfyllt   ○ Målet är inte uppfyllt

Mål	Måluppfyllelse	Analys av måluppfyllelse
95 % känner till och är delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet.	●	Se resultat i medarbetarenkäten
Sjukfrånvaron inte överstiger 5%	●	Sjukstatistik från HR
Aktiviteter	Status	Kommentar
Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för SAM.	●	Vid varje APT finns punkter med SAM med för diskussion och dialog.
Aktivt arbeta enligt rehab-processen	Ingen mätning	

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023
Medarbetarenkät och årlig uppföljning av SAM	*4,52/3,91	*4,6/4,08
Ekonomiskt utfall Kontinuerlig sjukstatistik från HR	*2,8%/8,0%	*2,8

* KFN/Sala kommun

Framtiden

- Vision Lärkan:** I visionen för Lärkans sportfält ingår att förvandla Lärkans sportfält till att bli en levande och tillgänglig "stadsdel" präglad av idrott och friluftsliv. Ändrade vanor i vårt fritidsutövande kan också plockas upp och utvecklas som ett led att öka människors lust till att aktivera sig och därigenom främja folkhälsan. Därmed behövs en fortsatt utveckling enligt Vision Lärkan med prioritering på nytt badhus
- Planera och genomföra tvåårigt projekt i samverkan med Salabostäder som skapar metoder och insatser för att motverka barns, ungas och föräldrars utanförskap i bl.a. bostadsområden. Insatserna handlar om att på olika sätt mobilisera de boende i områdena, öka deras delaktighet i och engagemang för barnen och området
- Fortsätta med utvecklingsplan för Åkra trädgård som är centralt belägen i staden och är i dagsläget extensivt skött och använd. Olika önskemål och idéer har hänvisats till denna yta i olika sammanhang och tillfällen. Vi har behov att identifiera, prioritera och disponera dessa funktioner för att kunna jobba vidare med området

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Antal besökare i Täljstenen	9 000	11 000	9 000
Antal besökare på biblioteket	73 439	107 326	106 277
Antalet bibliotekslån per invånare överstiger riksnittet	5,2(5,6)	5,2(6,0)	Resultatet redovisas under våren (6,0)
* Barnbokslån, antal/barn 0-17 år	10,2	10,6	Resultatet redovisas under våren,6
Antalet besökande i badhuset	45 842	60 535	52 411
Kommunal subvention per besök i badhuset	Ej uträknat	101	120
85 % av eleverna i åk 2 ska ha lärt sig simma	77,5%	78,55%	77,8%
* Kostnad musik- och kulturskola, kr/inv	244	238	Resultatet redovisas under våren
Nöjd Medborgar-Index - Idrott- och motionsanläggningar	60	72,1	Resultatet redovisas under våren

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Den demografiska inverkan på verksamhetens driftskostnader 2023-2024 är obetydlig för kultur- och fritidsnämndens del	Ingen hantering
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Kultur- och fritidskontoret genomför kompetensutveckling för verksamhetschefer enligt plan samt regelbunden kompetensutveckling för personal	Ingen hantering

Skolnämnden

Sammanfattning året som gått

Arbetet med ett utvecklat kvalitetsarbete har intensifierats under året. Exempel på synliga effekter är: införandet av ett systematiskt kvalitetsarbete, centralt styrd kvalitetsuppföljning, gemensamma teman på studiedagar, ökat kollegialt arbete inom verksamhetsområdena, införande av, under 2024, barn- och elevpeng.

Lokalfrågan är en ständigt återkommande fråga. Nya moduler planeras för att ersätta förskolorna Dalhem, Ekorren, och Emmylund. I Vallaskolan åk 7-9 pågår ett arbete med att anpassa lokaler till ökade elevvolymerna åk 7-9. Anpassad gymnasieskola på Ösby har fått nya undervisningslokaler i form av moduler, för att möta ett ökat elevtryck är därtill elevboenden i form av moduler etablerade på Ösby.

Arbetet med flytt och lokalväxling av Kungsängsgymnasiet och Ekebyskolan åk 7-9 är uppstartat.

Omsättningen av personal inom verksamheterna är hög. Rekrytering av legitimerade lärare pågår löpande i tider av stark konkurrens bland närområdets arbetsgivare.

Under året består låga födelsetal som framför allt påverkar förskolans verksamheter. Därtill behöver all skolverksamhet jobba med anpassningar till tilldelade ekonomiska ramar.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Skolnämnden

Kommunfullmäktige fastställde skolnämndens reglemente den 19 december 2022.

Skolnämnden ansvarar för kommunens uppgifter och ärenden som avser skolväsendet enligt Skollagen (2010:800), gällande skolförfattningar och förordningar, förutom de uppgifter och ärenden som kommunstyrelsen svarar för.

Skolnämnden är vårdgivare för elevhälsan.

Inom Skolnämndens ansvarsområde ligger:

- förskola, pedagogisk omsorg samt fritidshem,
- utbildningen inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar:
  - förskoleklass
  - grundskola
  - gymnasieskola
  - anpassad skola och anpassad gymnasieskola med fritidsklubb

- kommunal vuxenutbildning.

Övrigt

Nämnden är ansvarig för utdelning av donationsfonder inom nämndens verksamhetsområde.

ORGANISATION

Central förvaltning består av elevhälsovård, centralt kansli, mediaenheten, skolnämnd, gemensam kompetensutveckling, vikariehantering och andra centrala funktioner.

Förskolan ingår i skolväsendet och vilar på demokratiens grund. Av Skollagen (2010:800) framgår att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

För alla skolverksamheter. Skolväsendet vilar på demokratiens grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Vuxnas lärande. Verksamheten ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån elevens behov och förutsättningar.

Viktiga händelser året som gått

SKOLKONTORET

- Utifrån Skolinspektionens påtalade kvalitetsbrister har två verksamhetschefer rekryterats.
- Från och med 1 juni 2023 är skolkontoret uppdelat i tre verksamhetsområden.
-

FÖRSKOLA

- Åby förskola har stängt på grund av bristande arbetsmiljö där barn och personal har evakuerats till Gärdesta förskola.
- Emmylunds förskola, Dalhems förskola och Ekorrens förskola har flyttat in i nya moduler.
- Uppstart av nybyggnation av en förskola.

GRUNDSKOLA

- Rektorsbyten på Ekebyskolan och Åkraskolan.
- Uppstart av nybyggnation av två grundskolor.

GYMNASIESKOLA

- I samband med september månads översvämnings påverkades verksamheten på Ösby.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Externa intäkter	-165 415	-157 052	-159 141	2 089
Interna intäkter	-67 055	-66 869	-67 404	535
Summa intäkter	-232 470	-223 921	-226 545	2 624
Köp av huvudverksamhet, bidrag	82 010	80 116	89 709	-9 593
Personal-kostnader	478 077	484 201	491 817	-7 616
Övriga kostnader	65 745	45 962	59 421	-13 459
Interna kostnader	225 233	227 369	228 860	-1 491
Summa kostnader	851 065	837 648	869 808	-32 160
Resultat	618 595	613 727	643 262	-29 535

Det har sedan årets början varit känt för nämnden att budgeten inte var i balans. Den handlingsplan nämnden beslutade i maj innehöll inte tillräckliga åtgärder för att nå ett nollresultat. En av åtgärderna var att uppdra till skolchefen att ta fram ett förslag på en framtida hållbar organisation för nämnden, vilket gjordes och redovisades på nämnden i december.

De externa intäkterna hamnade 2 mnkr över budget. Statsbidragen på yrkesvux redovisades högre i år än andra år. Detta gjorde att det blev ett överskott på den delen.

Att förskolans budget för interkommunala kostnader var underfinansierad var känt vid årets början. Detta

har inte gått att påverka då ersättningen till andra aktörer, än Sala kommun, baserar sig på kommunens egna kostnader. Detta förklarar till stor del underskottet på köp av huvudverksamhet.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Nämnd- och styrelseverksamhet	747	990	1 214	-224
Central förvaltning	24 422	25 667	26 201	-533
Förskolan	142 718	141 895	148 845	-6 950
Anpassad Gymnasieskola	9 079	9 122	8 837	285
Anpassad skola	20 957	22 426	21 619	807
Grundskolan	303 125	303 977	329 342	-25 365
Gymnasieskolan	90 666	97 708	99 635	-1 927
Vuxnas lärande	12 286	11 942	7 569	4 372
Arbetsmarknadsenheten	15 164	-	-	-
Integrationsenheten	-569	-	-	-
Summa	618 595	613 727	643 262	-29 535

Nämnd och styrelseverksamheten gör ett smärre underskott, framförallt på grund av att utbildningen för ny nämnd inte var budgeterad.

Inom Central förvaltning ligger hela kontorets semesterlöneskuld vilken uppgick till 1,8 mnkr.

Förskolans underskott beror på underbudgeterade interkommunala kostnader.

Anpassade skolformer, både gymnasiet och grundskolan, visar ett överskott. Gymnasiet har haft några fler elever från andra kommuner än budgeterat och grundskolan har arbetat med effektiviseringar.

Grundskolan har ett betydande underskott beroende på att man inte har kunnat göra effektiviseringar på grund av den strukturella organisationen. En del kan även förklaras med att man haft realistiska budgetar för verksamhetskostnader.

Gymnasieskolans underskott kan förklaras med att flera elever från Sala kommun har valt att studera på annan ort än vad man hade budgeterat för.

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	0	0	149	149
Utgifter	3 485	7 250	4 377	2 873
Summa	3 485	7 250	4 228	3 022

Samtliga planerade investeringar har inte genomförts. Investeringar har försenats på grund av svårigheter att hitta objekt.

EU-PROJEKT

Inga projekt har beviljats under året. Ett antal Erasmus-projekt pågår på gymnasieskolorna. Projekten finansierar erfarenhetsutbyte mellan EU-länder.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Det finns tillräcklig tillgång till förskoleplatser av god kvalitet. • Det finns tillgång till skolor av hög kvalitet. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Barngruppernas storlek och förskolornas organisation behöver anpassas för att förstärka kvaliteten. Andelen förskolelärare i grupperna ska öka.	Barngruppernas storlek har varierat under perioden och verksamheten anpassas utifrån rådande förutsättningar. Andelen förskollärare är fortfarande låg och behöver stärkas.	
Skollokaler och utemiljön ska vara av hög kvalitet, ha lärandeperspektiv och vara ändamålsenliga. Det skall gynna trygghet, studiero och mångfald.	Flera av våra skollokaler är av ändamålsenlig kvalitet, både vad gäller ute- och inommiljö. Övriga skollokaler ses över och några är under uppbyggnad och några renoveras. Problematiskt är att flera av våra skolor inte når upp till den kvalitet de bör ha utifrån ett lärandeperspektiv, trygghet och mångfald. Under året har det framkommit att flera skolor brister i sin fysiska arbetsmiljö.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Förskoleplatser ska kunna erbjudas inom önskad tid, så att vårdnadshavare ges möjlighet att arbeta eller studera, och att barnen får en god utbildning.	Förskolan eftersträvar att erbjuda plats enligt nationella riktlinjer, inom fyra månader. Vi ser dock att resultatet har uteblivit på flera skolor. Till exempel finns inte möjlighet till WC i vissa skolbyggnader. Det finns inte möjlighet till egna arbetsrum för personal. Lyhörda lokaler leder till att sekretessen uteblir för både personal och barn.	
Samtliga förskolor och skolor ska vara attraktiva arbetsplatser för såväl barn, elever som personal.	Några av våra förskolor och grundskolor är en trivsamt och attraktiv arbetsplats för både barn, elever och personal. Generellt för flertalet av lokalerna, i förskola, grundskola och gymnasieskola, är att de har ett stort underhållsbehov.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel som får plats på önskad tid mäts (%).	Har ej mätts	Har ej mätts
Andelen förskollärare och behöriga lärare mäts.	38% förskolan 63,2% grundskolan	Nationell statistik finns ej att tillgå.
Rapporter från skyddsronder skall påvisa ständiga förbättringar.	Rutiner finns för regelbundna skyddsronder.	Rutiner finns för årligen återkommande skyddsronder. Bristar i den fysiska arbetsmiljön överlämnas för åtgärder till fastighetsenheten.
Elevers socioekonomiska och invandrarbakgrund kartläggs	Senast 2021	Nästa 2024
Skolinspektionens enkätfrågor används för att mäta elevernas upplevelse av trygghet och studiero.	Våren 2022 Åk 5: Sr: 5,6 (rikt 5,6) Tr: 8,7 (rikt 8,5) Åk 8: Sr: 5,1 (rikt 5,7) Tr: 8,0 (Riket 8,2) Gy åk 2: Sr: 6,1 (Riket 6,4) Tr: 8,9 (Riket 8,7)	Genomförs under våren 2024 och resultaten blir klara under hösten 2024,

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Alla elever som lämnar vårt skolväsande ska gå vidare till arbete eller studier eller på annat sätt bidra efter förmåga till ett gott samhälle. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Skolväsendet måste ständigt förbättras, för att skapa högre måluppfyllelse i skolan och förbättrat skyddsnät för vuxna medborgare.	Under perioden har ett omfattande arbete med det systematiska kvalitetsarbetet inletts i samtliga verksamheter.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Minskad arbetslöshet, ökade skatteintäkter, förbättrad folkhälsa, minskat utanförskap.	Frågan tillhör social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN).	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Meritvärde 17 ämnen	200,6	207,2
Gymnasiebehörighet 8 ämnen	82 %	84,5%
Arbetslöshet	700	Frågan ligger hos social- och arbetsmarknadsnämnden
Beroende av försörjningsstöd	i.u.	i.u.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Nämnden bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Skolverksamheten skall präglas av likvärdighet och god värdegrund. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Läroplanens värdegrundsmål betonas	Ett ständigt pågående värdegrundsarbete pågår inom alla verksamhetsområden. Ett fördjupat arbete kommer att ske under verksamhetsperiod 3 i skolkontorets systematiska årshjul.	
Elevhälsan förstärks.	Centrala elevhälsan arbetar med ett systematiskt kvalitetsarbete och ett utvecklingsarbete. Rutiner och struktur skapas för att alla kuratorer och skolsköterskor ska arbeta likvärdigt. Ett arbete är påbörjat, på enheterna, utifrån skolans systematiska kvalitetsarbete, kopplat till elevhälsans uppdrag.	
Alla skolor skall ha aktiva och engagerade elevråd.	Alla grundskolor har fungerande elevråd, dock varierar representationen från åk F-3. Inom kommunens gymnasieskolor finns elevråd med representanter för skolornas klasser. Elevråden sammanträder regelbundet och leds av en ordförande, utsedd av elever. Skolledning medverkar vid alla elevrådssammanträden. Elevråden har stöd av utsedd lärare.	
Förväntat resultat/effekter	Kommentar	
Minskad segregation, trygga elever och övriga kommunmedborgare.		
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Statistik SCB över elevers invandrarbakgrund och socioekonomiska förutsättningar.		En beställning görs hos SCB vart tredje år, med samma intervall som studieövergångarna. SK bedömer att det inte behöver göras oftare, med hänvisning till att eventuella förändringar sker relativt långsamt. Nästa mätning sker 2024.
Behovet av särskilda grupper inom förskolan och skolan		Behovet av särskilda undervisningsgrupper behöver ses över. Generellt bör behovet av platser minska genom: utveckling av tillgängliga lärmiljöer (psykiska, fysiska, pedagogiska), tidiga insatser, kvalitet i undervisningen, tydliggörande pedagogik och kompetenshöjande insatser för personal.
Elevrådets arbete bedöms		Grundskolorna har väl fungerande elevråd. I ett kollegialt lärande mellan rektorerna har ett utvecklingsarbete genomförts. Rektorsbedömning gymnasieskolan: För närvarande är elevråden fungerande, avgörande är dock sammansättningen av ledamöter och ordförande. Elevråden har för det mesta behov av vuxenstöd.

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Symbolförklaring för måluppfyllelse:

- Målet är helt uppfyllt   ● Målet är delvis uppfyllt   ○ Målet är inte uppfyllt

Mål	Måluppfyllelse	Analys av måluppfyllelse
En trygg och god arbetsmiljö för elever/deltagare och personal inom skolnämndens verksamheter.	● Målet är delvis uppfyllt	Verksamheterna arbetar kontinuerligt med att skapa en trygg och god arbetsmiljö för både elever och personal. Verktyg behöver tas fram för att kunna genomföra en mer fördjupad analys för att identifiera faktiska åtgärder.
Elevernas meritvärden och behörigheter till högre studier ska öka.	● Målet är delvis uppfyllt	Meritvärdet och behörigheter till högre studier har ökat från föregående år. Dock visar meritvärden att 15,5 % av eleverna inte har gymnasiebehörighet, vilket gör att måluppfyllelsen delvis uppnås.
Korrelationen mellan resultat vid nationella prov och betyg ska förstärkas.	● Målet är delvis uppfyllt	Skillnaden mellan nationella provens resultat och betyg har minskat, men inte i tillräcklig omfattning.
Lokalanvändningen ska optimeras utifrån funktion, kvalitet, likvärdighet miljö, klimat och estetik.	● Målet är delvis uppfyllt	Flera av våra förskole- och skollokaler är av ändamålsenlig kvalitet, både vad gäller utemiljö och inommiljö. Övriga skollokaler ses över och några är under uppbyggnad och några renoveras. Problematiskt är att flera av våra skolor inte når upp till den kvalitet de bör ha i utifrån funktion, likvärdighet, miljö, klimat och estetik.

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023	Kommentarer
En trygg och god arbetsmiljö via Skolinspektionens enkät	Åk 5: Trygghet 8,7 på en 10-gradig skala. (riket 8,5)		Enkäten genomförs under våren 2024 och resultaten blir klara hösten 2024.
Elevers meritvärden via SCB:s nationella statistik, via Skolverket	200,6	207,2	Under 2023 kunde man se en trendavvikelse där meritvärdena nu ökar.
Behörigheter till högre studier via SCB:s nationella statistik, via Skolverket	Andel med grundläggande behörighet från gymnasieskola 38,9%	40,6%	En positiv utveckling under det senaste året kan konstateras, dock är andelen elever som lämnar gymnasieskolan för högre studier allt för låg.
Korrelationen mellan resultat vid NP och betyg via SCB:s nationella statistik, via Skolverket	Åk 9. Högre betyg än NP: (riket) Sv: 32,6 (35,4) Ma: 54,3 (34,5) Eng: 15,1 (10,3) SvA: 73,7 (36,5)	Åk 9. Högre betyg än NP: (riket) Sv: 29,1 (29,3) Ma: 35,4 (25,1) Eng: 9,4 (9,6) SvA: 53,1 (29,1)	Skillnaden mellan nationella provens resultat och betyg har minskat, men inte i tillräcklig omfattning.
Långsiktig plan för högstadiet och gymnasiet			Projektet är igångsatt.

Framtiden

- Fortsatt arbete med utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet, under ledning av de nya verksamhetscheferna för förskola, grundskola och gymnasieskola.
- För att förstärka kvalitetsarbetets förankring i vetenskap och beprövad erfarenhet kommer Skolverkets satsning Samverkan för bästa skola att fortsätta.
- Fortsatt arbete med ledning och stimulans samt elevers rätt till stöd.
- Mediaenhetens och elevhälsans verksamheter genomgår en fördjupad analys i syfte att uppnå: en mer ändamålsenlig funktion, starkare fokus på de yngre barnen, prevention

och starkare koppling till syftet med tillgängliga statsbidrag, exempelvis likvärdighet.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Färre barn och elever i verksamheterna	Anpassning av lokaler och organisation.
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Sämre studieresultat och lägre måluppfyllelse	Kompetensutveckla personer som inte fullföljt sin utbildning samt fortsätta rekrytering av behörig personal.

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
Förskola			
Antal inskrivna barn per avdelning	15,4	14,5	
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	37%	41%	
Antal inskrivna barn per årsarbetare	4,9	4,9	
Fritidshem			
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	15%		
Antal inskrivna elever per anställd	10,5		
Antal inskrivna elever per årsarbetare	22,5	23,3	
Antal inskrivna elever per avdelning	33,7	39,7	
Förskoleklass			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	16,2		
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen	89,1%		
Grundskolan			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	11,6	11,8	
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	75,9%	78,9%	
Grundsärskolan			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	3,7	4,2	
Anpassat Gymnasie			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	3,7	4,5	-
Gymnasieskolan			
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	10,0	9,9	
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	78,5%	76,4%	

Äldre- och omsorgsnämnden

Sammanfattning av året som gått

Enligt beslut om en ny förtroendeorganisation inför mandatperioden för åren 2023–2026 arbetar kontoret sedan 2023-01-01 med en Social- och arbetsmarknadsnämnd och en Äldre- och omsorgsnämnd.

Behovet av insatser inom nämndens ansvarsområde har fortsatt öka under året.

I ordinärt boende ökar både antalet timmar i besluten och de komplexa hjälpbehoven.

Under året har det varit ett stort behov av korttidsplatser, till stor del beroende på avsaknaden av SÄBO-platser.

Efterfrågan på SÄBO-platser inom äldreomsorgen har ökat markant under året. Sedan 2023-11-27 har väntetiden sträckt sig till 211 dagar. Det stod då 13 i kö varav 4–5 hade väntat i över ett år, men som troligen har tackat nej flertalet gånger. Övriga har en kötid på 40–80 dagar.

Inom Omsorg om funktionshindrade (FO) är det ett fortsatt ökat behov av insatser.

Behovet av hälso- och sjukvårdsinsatser, både av sjuksköterske- och rehabinsatser, är fortsatt hög.

Arbete fortgår med att förbättra kvalitet utifrån resultat i brukarenkäter samt att på ett kostnads-effektivt sätt planera och utföra på arbetet på alla verksamheter. Arbetet med att nå en budget i balans har varit omfattande och svårt att genomföra fullt ut, trots en mängd kostnadseffektiva åtgärder.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Äldre- och omsorgsnämndens uppgift är att fullgöra kommunens ansvar inom Socialtjänstens äldre- och funktionsnedsättningsomsorg enligt Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Nämnden är vårdgivare för den kommunala hälso- och sjukvården enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

ORGANISATION

Vård- och omsorgskontoret ska ge vård, omsorg och service med rätt kvalitet och med ett gott och respektfullt bemötande åt kommuninvånare som av olika skäl inte själva klarar av sin vardagssituation. Verksamheten ska vara resultatorienterad och utvecklingen ska ligga i framkant. Vård- och omsorgskontoret verkställer

nämndens uppdrag och är organiserad i tre verksamhetsområden:

- Omsorg om funktionshindrade (FO)
- Omsorg om äldre hemtjänst och korttids- och dagverksamheter (ÅO HT)
- Omsorg om äldre särskilt boende och Hälso- och sjukvård (ÅO SÄBO och HSL)

Äldre- och omsorgsnämndens verksamheter utförs inom kommunal regi och av privata LOV företag (Lagen om valfrihetssystem). Vård- och omsorgskontoret arbetar utifrån nämndens uppdrag att sluta avtal med de företag som nämnden godkänt genom lagen om valfrihetssystem, LOV.

Viktiga händelser under året som gått

- Ett intensivt arbete med det ekonomiska underskottet har varit högt prioriterat under året med målsättning att undvika underskott samt skapa förutsättningar för budget i balans. Månatlig uppföljning av vikarier är en riktad åtgärd.
- Sommar och semesterperioden är en krävande tid på året för kontoret då vår verksamhet måste bemanna i princip all verksamhet samtidigt som alla medarbetare beviljats sina fyra semesterveckor. Vikariebehovet överstiger tillgången och vikarierna förväntas kunna utföra ordinarie arbetsuppgifter. Efter ett omfattande arbete med att rekrytera vikarier och ge en bra introduktion har sommaren genomförts över förväntan inom alla verksamhetsområden.
- Arbetet med de skärpta reglerna kring dygnsvila trädde i kraft 2023-10-01. En intensiv insats har krävts för att arbeta med schemaförändringar. I och med omställningen till de skärpta reglerna har också de delade turerna tagits bort.
- Under året har den betalda undersköterskeutbildningen fortsatt via medel från Äldreomsorgslyftet där 24 medarbetare deltar.
- Arbetet med Nära Vård omställningen, ett samarbete mellan kommunen och Regionen, startade i Salanoden mars 2021 och med ett mobilt team i Sala oktober 2021. Projektet har fortsatt att utvecklas under året.
- Fyra undersköterskor anställdes inom hälso- och sjukvården 2021 med hjälp av statsbidrag inom Nära vård, vilket fortsatt under året.
- En ökning av multisjuka äldre ger ett ökat behov av platser på särskilt boende. I väntan på ledig plats på särskilt boende vistas fler personer under lång tid på korttidsenheten.
- Flytten till Bergsmansgatan 30 påbörjades i maj. I december bedrivs det verksamhet på två våningsplan och omfattar totalt 36 lägenheter.

- Implementeringen av nytt verksamhetssystem, Combine. Planeringssystem, IntraPhone samt avvikelsesystem, DF Respons, har fortsatt sen ESF-projektet avslutades i april.
- Arbetet med förstärkt krisberedskap och civilt försvar har startats upp. Kommunen har analyserat behoven som finns, för att utveckla och stärka kommunens planering för Socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens civila försvar. Det har resulterat i en framtagna övergripande handlingsplan.
- Nämnden har beviljats stadsbidrag enligt nedan
  - Utökad Habiliteringsersättning.
  - Hållbart arbetsliv.
  - Nära vård.
  - Äldreomsorgslyftet.
  - Ofrivillig ensamhet bland äldre.
  - Utökning av verksamhetsförlagd utbildning - sjuksköterskestudenter.
  - Stärkt beredskap inom kommunal hälso-och sjukvård och socialtjänst
- Ett mellanboende på Jakobsbergsgatan 4 är öppnat i kommunal regi. Beviljade biståndsbeslut verkställs genom hemtjänstinsatser.
- Även 2023 placerar sig hemtjänsten i Sala i topp 10 av 290 kommuner i hemtjänstindex.
- Under året har behovet av korttidsplatser varit stort. Behovet beror till stor del på att antalet svårt sjuka äldre ökat. Det medför att personer med behov av särskilt boende väntat på korttidsenheten. Bristen av korttidsplatser har också gjort att kostnaden för medicinskt färdigbehandlade inom slutenvården varit högre än tidigare år. Inför sommaren ökades antalet korttidsplatser med fyra platser.
- Brukarenkäter har genomförts på alla verksamheter inom socialpsykiatri, boendeverksamheter LSS samt daglig verksamhet LSS.
- Café Silverkoppen öppnade sin caféverksamhet för allmänheten på Nya sjukhuset i början av 2023.
- Tre icke verkställda gruppboostadsbeslut LSS och fyra icke verkställda serviceboostadsbeslut LSS.
- 18 ej verkställda SÄBO-beslut.
- Med stimulansmedel från staten har ett digitalt aktivitetsspel Tovertafel köpts in till en gruppboostad inom LSS.
- Ett skriftligt funktionsprogram har tagits fram som underlag till hyresvårdsupphandling för gruppboostad LSS och upphandling har påbörjats.
- Flera utbildningssatsningar har pågått under hösten. Exempelvis socialrätt för VoO chefer. Grundutbildning i alternativ kommunikation (AKK) för hela FO. Läkemedelsutbildning för

sjuksköterskor. Arbetet med Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet som gäller under åren 2020–2024 har pågått under året. Ett analysarbete har genomförts.

Kontoret fortsätter sitt arbete med att se över alla yrkesrollers arbetsuppgifter, utifrån vad lagstiftningen säger om vem som får göra vad. I ett nationellt svårt rekryteringsläge, som kommer att förvärras, förbereder vi oss för att rätt yrkesroll ska göra rätt arbetsuppgifter så att vi framöver kan kompetensväxla och kompetensutveckla där behovet finns.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Externa intäkter	-60 932	-48 020	-60 541	12 521
Interna intäkter	-1 737	-7 161	-10 652	3 491
Summa intäkter	-62 669	-55 181	-71 194	16 013
Köp av huvudverksamhet, bidrag	8 250	7 089	8 379	-1 290
Personal-kostnader	422 927	427 600	469 936	-42 337
Övriga kostnader	51 758	40 798	50 695	-9 898
Interna kostnader	55 919	67 869	68 964	-1 095
Summa kostnader	538 854	543 355	597 976	-54 621
Resultat	476 185	488 175	526 781	-38 607

2023 års budget har en inbyggd avvikelse gällande timvikarier. För att få en budget i ram fattades det ordförandebeslut om att minska 33% av vikariekostnader som var inlagda i budgeten, vilket motsvarar sammanlagt 25,1 mnkr. Det fanns också ett uttalat mål om att hålla nere timvikiariebudgeten så mycket det bara gick. Det kunde tidigt konstateras under året att det var ett uppdrag som enheterna inte maktade med att utföra, mycket kopplat till den höga sjukfrånvaron vilket gör att ordinarie personal som är sjuk måste ersättas. Totalt uppgick vikariekostnaderna för 2023 till 46 mnkr inklusive OB men exklusive PO. Parallellt var kostnader för fastanställd personal lägre än budget, vilket gör att avvikelsen för personalkostnader är helt kopplat till en hög användning av timvikarier.

Avvikelsen för köp av huvudverksamhet avser en köpt vårdplats inom FO-området, beror på ett ärende med mycket stort vårdbehov. Övriga kostnader utgörs av inhyrd personal (sjuksköterskor) p.g.a. ett mycket svårt rekryteringsläge under årets första nio månader.

Interna kostnader har ökat, måltider inom SÄBO och korttidsboende, utökade platser på korttidsboendet samt fordonshyror pga ökade volymer inom hemtjänsten samt dyrare bilar under senare del av året.

Kommentar mot prognos 2023

Senaste lämnad prognos visade på ett underskott om 12,9 mnkr, utfall som nämnt blev -38,6 mnkr, differens om 25,7 mnkr.

Mot prognos blir analysen annorlunda.

Interna kostnader står ut och det handlar primärt om lokalhyror som inte debiterats korrekt under årets första 10 månader utan dyker upp i november gällande Nya sjukhuset i Sala och tomhyror gällande Ålängan, samt inte meddelade ökningarna för Stadsträdgården och korttidsvård, totalt 6,5 mnkr.

Måltidskostnader ökade med 2 mnkr under årets sista månader jmf med takt under 10 månader, troligen p.g.a. släpande fakturering från Tekniska kontoret.

Förrådsvaror ökade med 1 mkr under året trots bibehållen volym, frågan utreds men det verkar som återigen släpande fakturering.

Fordonshyror diffar med 0,6 mnkr dels beroende på ökad volym av insatser inom verksamheten. Personalkostnader mot prognos är fortsatt ett högt nyttjande av timvikarier och att sparmål uppsatta för att minska vikarier inte möts.

Köp av huvudverksamhet förklaras i avvikelser mot budget.

Minskade intäkter

Tudelat, dels ett statsbidrag gällande SSK inom SÄBO där Socialstyrelsen och RKR ändrade sina regler för hur det skulle disponeras gjorde att 1,7 mnkr av totalt 3,3 mnkr flyttas till år 2024.

Andra delen är att vi uppskattade effekten av taxehöjning för högt i prognosen för oktober eftersom full effekt inte är mätbar förens nya avgiftsbeslut är fattade. Troligen har fler personer slagit i maxtaxa taket än vad som antogs i simuleringen, men det kräver 2 till månader till innan det kan fastslås.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Kontorsövergripande	7 847	5 528	6 227	-699
Administrativt stöd	21 828	13 083	11 035	2 048
Omsorg om funktionshindrade	96 096	105 283	110 043	-4 760
Omsorg om äldre	350 413	364 280	399 476	-35 196
Summa	476 184	488 174	526 781	-38 607

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget-avvikelse
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	945	9 707	5 980	3 727
Summa	945	9 707	5 980	3 727

Investeringsbudgeten har underskridits med -3,7 mnkr. De inköp som skett är till hela ÅON och har utgjorts av byte av samtliga taklyftar.

Digitala stimulans och aktiveringsprojektorer för de med kognitiv svikt har installerats på två boenden.

EU-PROJEKT

Vård och Omsorg har beviljats medfinansiering av ESF, Europeiska socialfonden, till ett projekt Införande planeringssystem 2022-01-01 - 2023-04-30.

Målsättningen med projektet var att säkerhetsställa att medarbetare inom Vård och Omsorg ska få en förståelse för betydelsen av och kunskap om användningen av digitala verktyg. Målet var också att medarbetarna på ett effektivt sätt ska kunna hantera digitala hjälpmedel och använda den nya tekniken både i sin kompetensutveckling, för att utveckla arbetsplatsen samt kunna stötta och hjälpa brukare i att använda digitala hjälpmedel. För att säkerhetsställa arbetssättet med digitala verktyg inkluderas även de LOV (lagen om valfrihet) företag som utför insatser inom b.l.a. hemtjänsten i projektet.

Vid projektets avslut så har tre nya digitala system implementerats inom VoO och är i full drift.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÅXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> - Erbjuder hög kvalitet i välfärdstjänster 		
Aktiviteter	Kommentar	
Mobilt hemsjukvårdsteam i samverkan med Regionen	Arbetet fortlöper enligt plan. Ett nära samarbete med hemsjukvården är skapat med återkommande uppföljningsmöten.	
Bemannings efter behov	Arbetet fortlöper enligt plan. Ett breddinförande av planeringssystem är gjort på hela kontoret vilket gör bemanning efter behov är möjlig.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Att fler medborgare kan få sin vård i hemmet och minskat antal sjukhusinläggningar och återinläggningar	Under 2023 har ca 30 patienter kontinuerligt varit inskrivna i Närvårdsteamet. Vi ser en minskning av sjukhusinläggningar och återinläggningar under året.	
Att brukarna upplever att de får god service och att de känner förtroende för kommunen som leverantör. Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras. Brukarnöjdheten ska under året öka med minst 2 % - enheter per verksamhetsområde.	Hemtjänst oförändrat resultat SÄBO uppnått målet FO delvis uppnått målet	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Brukarnöjdheten ska under året öka med minst 2 % - enheter per verksamhetsområde, årlig brukarenkät	HTJ 93% SÄBO 76% FO Daglig verksamhet 94 % Boendestöd 88 % Freden 80 % Gnistan 100 % <i>Resultatet för FO- Gruppbostad och FO-Servicebostad 2022 gick inte att få fram som en enskild procentsats. Det fanns ingen frågeställning gällande brukarnöjdhet i enkäten.</i>	HTJ 93 % SÄBO 79% FO Daglig verksamhet 94% Boendestöd 81 % Freden 86 % Gnistan 100 % Gruppbostad LSS 94 % Servicebostad LSS 88 %

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> Bryta utanförskap och minska segregation. Utföra välfärdstjänster på ett så skonsamt sätt som möjligt för miljön. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Skapa fler mötesplatser/aktiviteter.	Två olika sammankomster med representation från politik och tjänstemän har genomförts i syfte att utveckla samverkan. Fortsatt dialog behövs. Delaktighet från kontoret vid informationsträffar i civilsamhället fortgår för att sprida kunskap om vår organisation, ex besök vid Svenska kyrkans soppluncher. Område FO har skapat förutsättningar för brukare att ses under en rad kvällar i Stadsparken under sommaren för att grilla ha picknick och umgås med andra inom FO.	
Planering av resor och möten.	Medarbetare cyklar om det går och planering av samåkning görs till besök där det är möjligt. Representant har deltagit i kommunövergripande arbetsgrupp tillsammans med miljöstrateg i syfte att se över kommunens koldioxidbudget.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Ökad möjlighet till social samvaro.	Sommarens väderförutsättningar minskade möjligheten till att genomföra planerade aktiviteter fullt ut.	
- Minskning av koldioxidutsläppen. - Öka medvetenheten om hur varje möte ska genomföras utifrån nytta och miljö.	Minskat bilåkande inom tätorten samt digitala möten där det är lämpligt En större medvetenhet finns hos våra medarbetare och ett övervägande görs innan en resa planeras in.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Antal mötesplatser och aktiviteter ökar.	FO har genomfört 8 samkvämskvällar i Stadsparken.	FO har genomfört 4 samkvämskvällar i Stadsparken.
- Minskning av koldioxidutsläppen, årlig avstämning av användandet av bilar och eller cyklar.	Målet uppfyllt.	
- Öka medvetenhet om hur varje möte ska genomföras utifrån nytta och miljö, regelbundna avstämningar inom verksamheten.	Målet uppfyllt.	

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGS LIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ge möjlighet till inflytande via medborgardialoger och medborgarförslag. • Säkerställa att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättsäkerhet och service 		
Aktiviteter	Kommentar	
Fokusgrupper	FO har genomfört "Förslagets träd" fokusgrupp från dagligverksamhet två gånger. Två samverkans-träffar inom FO med intresseorganisationer, FUB och Autism Västmanland. Samverkan med Svenska kyrkan, demensföreningen och medborgarskolan. SÅBO har regelbundna anhörigträffar. Boenderåd genomförs i olika omfattning inom verksamhetsområdena.	
Enkäter	Brukarundersökningar är genomförda inom Socialpsykiatri, boende verksamheter LSS daglig verksamhet LSS och inom Äldreomsorgen.	
Direkt medborgardialog	Synpunkter har fångats upp på Frukostklubben	
Handlingsplaner utifrån inkomna synpunkter och klagomål.	Tre redovisningar av inkomna synpunkter har redovisats på nämnd. Alla inkomna synpunkter hanteras på respektive enhet.	
Öka antalet e-tjänster. Nå ut med information om att e-tjänsterna finns.	Representanter från VoO deltar i kommunövergripande arbetsgrupp för framtagande av kommun-gemensam synpunkt och klagomålshantering.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Andelen personer med beviljade insatser som upplever medbestämmande och delaktighet ska öka med minst 2 % - enheter per verksamhetsområde.	SÅBO och HTJ har uppnått målet. FO har delvis uppnått målet.	
Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter.		
Tillgängligheten av tjänster för medborgarna för- enklas.	Samma antal e-tjänster som 2022	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Andelen personer med beviljade insatser som upplever medbestämmande och delaktighet ska öka med minst 2 % - enheter per verksamhetsområde, se årlig brukarenkät.	HTJ 93% SÅBO 76% FO Dagligverksamhet 91 % Boendestöd 82 % Freden 80 % Gnistan 91 % Gruppboende 81 % Servicebostad 87 %	HTJ 95 % SÅBO 79% FO Dagligverksamhet 83 % Boendestöd 89 % Freden 86 % Gnistan 92 % Gruppboende 72 % Servicebostad 88%
Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter, se tertialuppföljning av antal inkomna synpunkter och klagomål.	20	15 (Delår) 29 helår
Tillgängligheten av tjänster för medborgarna för- enklas, se årlig avstämning av antalet e-tjänster samt de digitala tjänsternas användningsgrad.	Åtta e-tjänster	Åtta e- tjänster *

*Statistikfunktion inte påkopplat för användningsgraden av e-tjänster - resultat går inte att få fram

Uppföljning av nämndens utvecklingsmål

Målrapporering för perioden januari – december 2023.

Nämndens mål	Aktiviteter	Kommentar	
95% känner till och är delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet.	Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för Systematiskt arbetsmiljöarbete.		
Minska sjukfrånvaron med 1 % -enhet.	Aktivt arbeta enligt rehab-processen	Covid har fortsatt hög påverkan på sjukfrånvaron.	

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023	Kommentar
95 % känner till och är delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet, se Medarbetarenkät och Årlig uppföljning av SAM.	89 %	88 %	Vid ingående analys av statistik som ej varit möjligt tidigare år visar resultatet att målet inte nåtts under mätperioderna.
Minska sjukfrånvaron med 1 % -enhet, se ekonomiskt utfall och sjukstatistik från HR.	Delår 11,2 %* Helår 10,5 %*	Delår 11,2 % Helår 11,3 %	

* Resultatet är helår och avser hela Vård och omsorgskontoret (SAN+ÅON)

Framtiden

- Arbetet med en budget i balans kommer att vara fortsatt prioriterat under 2024.
- Hyresvårdsupphandling för nytt gruppboende LSS beräknas bli klart under våren.
- Enligt de nya reglerna kring dygnsvila från 1 oktober 2023 löper dispensen ut för verksamheter med arbetspass överstigande 20 timmar/dygn ut den 1 februari. Därefter har alla verksamheter inom nämndens ansvarsområde ställt om sina scheman.
- Planering tillsammans med Mälardalens Universitet pågår inför att Bergsmansgatans särskilda boende ska bli ett Akademiskt boende under 2024.
- Projekt Hållbart Arbetsliv – Att långsiktigt stärka ett hållbart arbetsliv genomför de sista utbildningsinsatserna under våren - aktivt medarbetarskap och vårdsvenska.
- Samsjuklighetsutredningen har lämnat sitt slutbetänkande och förslagen föreslås träda i kraft i januari 2026. Förslaget innebär bland annat att all behandling av skadligt bruk och beroende ska vara ett ansvar för Regionens Hälso- och sjukvård. Med anledning av slutbetänkandet kommer en inventering påbörjas utifrån utredningens förslag. Arbetet kommer ske i projektform tillsammans med Regionen och länets kommuner med start 2024.
- Fortsatt utveckling av e-tjänster och digitala arbetsätt.
- Efterfrågan på korttidsplatser har under året varit stort, för att undvika att personer blir kvar inom Regionens vård efter att de blivit medicinskt färdiga har antalet korttidsplatser utökats. Från och med dec 2023 finns det möjlighet till 19 korttidsplatser på Parklängan 1.
- Fortsätta att möjliggöra enhetschefernas uppdrag genom att arbeta för ett ansvar om 25–30 medarbetare.
- Arbetet med Nära vård innebär mer vård i hemmet och fortsatt behov av ökad samverkan mellan kommunen och Regionen.
- Närvårdsteamets arbete fortsätter 2024 tillsammans med Regionen.
- Fortsatta svårigheter med att rekrytera flertalet av yrkeskategorierna inom VoO.
- Fortsatt planering för två nya LSS boende varav det första var planerat inflytt i december 2024, troligen sker den inflytten under 2025.
- Behovet av insatser inom Vård- och omsorgskontorets verksamheter fortsätter öka.
- Fortsatt hög beredskap för att minska smittspridningen av virusinfektioner.
- Fortsatt arbete med att sänka sjuktalet.

- Arbetet med Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet som gäller under åren 2020–2024 har pågått under året. Utifrån analysarbetet kommer en lokal handlingsplan för stärka patientsäkerhetsarbetet upprättas för Sala kommun.
- Arbetet med förstärkt krisberedskap och civilt försvar kommer att fortsätta. Den framtagna övergripande handlingsplanen ska brytas ner i olika aktiviteter som sen kommer att implementeras i verksamheten.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Väldigt stor	Kontinuerlig
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Stor	Kontinuerlig

Verksamhetsfakta

Antal	2021	2022	2023
Kontorets årsarbetare	775	869*	892*
- årsarbetare ÄON			799
- särskilda boendeplatser SoL för äldre (ej korttidsvistelse)	254	254	254
- korttidsboendedygn SoL	3203	3344	6716
- personer med hemtjänstinsatser egen/extern regi	568/188	585/132	607/203
- beslut bostad vuxna LSS	85	84	85
- personer med insatsen personlig assistans	6	6	4
- beslut daglig verksamhet LSS	115	117	128
- beslut SoL boende socialpsykiatri egen/extern		8 / 2	8/2
- beslut boendestöd socialpsykiatri (insatser)	59	57	62
- beslut SoL sysselsättning socialpsykiatri		15	18

*AME ingår from 2023 i kontoret.

* 2022 årsarbetarantal inkl IFO

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Sammanfattning av året som gått

Inom Individ- och familjeomsorgen (IFO) är omfattningen och komplexiteten i ärendena fortsatt hög och kräver omfattande handläggarresurser. Förändringar i lagen har krävt revidering av riktlinjer och rutiner samt implementering av stödsatser till våldsutövare och våldsutsatta.

Arbetet med att nå en budget i balans har varit omfattande och svårt att genomföra fullt ut bland annat med anledning av att flera verksamheter inom IFO påverkas av enskilda händelser som kan vara svåra att förutsäga, exempelvis placeringar och omhändertaganden.

Verksamheten har tagit fram ett underlag som beskriver strategier för hemmaplanslösningar och omvärldsbevakning i hur andra kommuner arbetar för att kostnadseffektivisera insatserna. Utifrån underlaget och beslut från nämnd kommer ett fortsatt arbete att göras med fokus på kostnadseffektiva lösningar.

Det är en utmaning att rekrytera och behålla erfarna socionomer framför allt till barn- och ungdomssektionen, men även inom andra områden inom IFO. Myndighetsutövning är förknippat med känslomässigt påfrestande, komplexa ärenden, svåra bedömningar och krävande samtal.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Social- och arbetsmarknadsnämndens uppdrag är att utifrån gällande lagstiftning, politiska mål och beslut samt ekonomiska förutsättningar skapa en rättssäker och effektiv verksamhet med individens behov i centrum. Lagar som styr arbetet är bland annat Socialtjänstlagen (SoL), Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Föräldrabalken (FB).

ORGANISATION

Vård- och omsorgskontoret ska ge vård, omsorg och service med rätt kvalitet och med ett gott och respektfullt bemötande åt kommuninvånare som av olika skäl inte själva klarar av sin vardagssituation. Verksamheten ska vara resultatorienterad och utvecklingen ska ligga i framkant. Vård- och omsorgskontoret är organiserat i olika verksamhetsområden; Individ- och familjeomsorg som inkluderar Arbetsmarknadsenhet och Integration,

Administrativt stöd, Omsorg om äldre samt Funktionsnedsättningsområdet.

Vård- och omsorgskontoret arbetar med två nämnder Social- och arbetsmarknadsnämnden och Äldre- och omsorgsnämnden.

Under Social- och arbetsmarknads finns även ett Individutskott, som är ett utskott till Social- och arbetsmarknadsnämnden som fattar beslut i ärenden som rör en enskild individ och som är sekretessbelagda.

Viktiga händelser under året som gått

- Ett intensivt arbete med det ekonomiska underskottet, med målsättning att undvika underskott samt skapa förutsättningar för budget i balans, har varit högt prioriterat under året.
- Vård- och omsorgskontoret har tagit emot statsbidrag avseende civilt försvar och krisberedskap. Statsbidraget syftade till att ge kommunerna förutsättningar för att analysera vilka behov som finns för att utveckla och stärka kommunernas planering och arbete med socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens civila försvar. Ett underlag är framtaget som beskriver förbättringsområden och konkreta åtgärder. Det finns vissa delar som saknas och bör tas fram, vissa delar som bör förbättras och andra delar som uppfattas som en bra grund att bygga vidare på.
- IFO har beviljats nedan stadsbidrag
  - Stärka arbetet med att hjälpa våldsutsatta kvinnor med barn att ordna stadigvarande boende.
  - Ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd i hela landet.
  - Förebygga kriminalitet för barn och unga.
  - Subventioner av familjehemsplaceringar.
- Ett nytt avvikelsesystem, DF Respons, har implementerats inom alla verksamheter på Vård- och omsorgskontoret.
- Ett nytt verksamhetssystem, Pulsen Combine, har implementerats inom myndighet och utförarverksamheter inom IFO.
- Anmält deltagande i nationell studie som kommer att göras kring socialtjänstens omställning, NUSO (Nationell Uppföljning av Socialtjänstens Omställning) inför ny socialtjänstlag som föreslås träda i kraft sommaren 2025.
- Individ och familjeomsorgen deltar i Yrkesresan. Sju medarbetare går steg Ny och fortsätter 2024 tills de är klara. Nya kurser som gjorts till steg Ny 2023 är "Verktyg för arbetsplanering" samt "Handläggning av nya lagöverträdare". Spår Ny är därmed komplett.

- Fortsatt svårigheter att rekrytera till olika områden inom IFO. Med anledning av det har det under året skapats två nya anställningstitlar på IFO. Barn och ungdomsenheten har anställt en Biträdande socialsekreterare och Biståndsenheten har anställt en Utredningsassistent.
- Kompetensutvecklingsinsatser MHFA-utbildning (Mental Health First Aid) – Första hjälpen psykisk hälsa har genomförts till några av medarbetarna inom IFO.
- Nämnden har tagit beslut om att införa aktivitetsplikt för individer som uppstår ekonomiskt bistånd utifrån Socialtjänstlagen.
- Samarbete med Regionens verksamheter för att återskapa en Familjecentral har pågått under året. Inventering av lämplig lokal pågår.
- Arbetsmarknadsenhetens arbete med Arbetsförmedlingen har löpt på enligt upprättad överenskommelse. Sammantaget visar uppföljningen att det skett goda framsteg. Arbetsgrupp och styrgrupp har genom möten fått en bättre förståelse för varandras verksamheter för att forma processer, rutiner och arbetssätt utifrån Salas förutsättningar och de behov som finns lokalt.
- Kompetenssamordnare har påbörjat en kartläggning av befintlig kompetens samt kompetensutvecklingsbehov hos medarbetare på Barn- och ungdomsenheten (myndighet).
- Kompetenssamordnare har tagit fram en utbildningsmodul om anhörigperspektivet. Utbildningen är publicerad i utbildningskatalogen.
- Styrande dokument gällande Våld i nära relationer har reviderats och nya har skapats utifrån förändringar i lag och föreskrifter.
- Medarbetare inom IFO har fått utbildning kring hur de ska arbeta med Socialstyrelsens material "Fråga om våld". Medarbetare inom IFO har deltagit i workshop gällande kommunens mål och samsyn i våldsarbetet.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget- avvikelse
Externa in-täkter	-27 724	-33 790	-28 342	-5 448
Interna in-täkter	-1 883	-1 735	-846	-889
Summa in-täkter	-29 607	-35 525	-29 188	-6 337
Köp av huvudverksamhet, bidrag	73 674	51 312	81 783	-30 470
Personal-kostnader	93 028	110 677	95 127	15 550
Övriga kostnader	13 624	7 619	18 338	-10 719
Interna kostnader	8 707	15 563	16 363	-799
Summa kostnader	189 033	185 171	211 611	-26 439
Resultat	159 426	149 646	182 422	-32 776

Helårsresultatet för Social och arbetsmarknadsnämnden (SAN) är ett underskott på -32,8 mnkr. Underskottet återfinns i sin helhet inom Individ och Familjeomsorgens verksamhet. Framför allt är det placeringskostnader för Barn och Ungdom och Vuxen som utmärker sig. Budget 2023 planerades utifrån befintliga placeringar och deras respektive avslutningsdatum, samt att inga nya placeringar skulle tillkomma under året.

Institutionsvård Barn och ungdom hade 2023 en budget på 10,1 mnkr. Kostnaderna för placeringar BoU 2023 hamnade på 21,7 mnkr, en avvikelse på -11,6 mnkr. Vi visste att det var en stram budget men vi hade i början av året färre placeringar än samma tidpunkt året innan med mål att arbeta hem placeringar under året, tyvärr tillkom allt fler placeringar under året.

Institutionsvård Vuxen hade 2023 en budget på 5,4mnkr och även om vi hade fler placeringar än vid samma tidpunkt föregående år så hade många placeringar planerade avslut inom närtid med mål att arbeta hem placeringar under året vilket tyvärr misslyckades. Kostnaderna för placeringar Vuxen hamnade på 14,2 mnkr, en avvikelse på -8,8 mnkr mot budget.

Biståndsenheten hade en budget på 28,2 mnkr. Kostnaderna 2023 uppgick till 33,1mnkr, en avvikelse på -4,9 mnkr Verksamheten har behövt tagit in tillfälligt inhyrd personal för att täcka upp för vakanta tjänster vilket utgör -1,4 mnkr utav avvikelserna, samt att kostnaderna för Extern personlig assistans blev högre än vad vi antog vid budgettillfället.

Försörjningsstöd hade 2023 en budget på 16,9 mnkr. Kostnaderna 2023 uppgick till 19,2 mnkr, en avvikelse på -2,3 mnkr och beror på att beloppen

som klienterna får har ökat till följd av kostnadsökningar med anledning av inflation.

Inom IFO:s övergripande ansvar ligger Medicinskt färdigbehandlade och kostnaderna för dessa var 1,9 mnkr högre än vad vi antog vid budgettillfället. Det rör sig om dom som bor hemma utan insatser eller som har hemtjänst och är i behov av korttidsplats. På grund av platsbrist på korttids och SÄBO till följd av långa köer och ej behovsanpassade lägenheter har fler personer blivit kvar på sjukhuset. Regionen fakturerar kommuner för medicinskt färdigbehandlade.

Arbetsmarknadsenheten uppvisar ett underskott på -3,4 mnkr. När budgeten för 2023 skapades rådde det osäkerhet kring hur många personer vi skulle ta in med anställningsstöd som i sin tur innebär en intäkt från Arbetsförmedlingen och hur mycket intäkter flyktmottagningen skulle erhålla med anledning av oroligheter i omvärlden. Intäkterna blev lägre än vad vi antagit vid budgettillfället.

Kommentar mot prognos 2023

Årsprognosen för Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) pekade mot ett resultat på 178,4 mnkr, utfallet blev 182,4 mnkr, en avvikelse på -4 mnkr. Avvikelsen beror främst på ett ökat personalbehov inom biståndshandläggare samt handläggare inom Barn och ungdom som har fyllts genom att ta in Tillfälligt inhyrd personal. Vid prognostillfället uppskattades kostnaden uppgå till 8,6 mnkr men utfallet vid årets slut blev 11,5 mnkr, en avvikelse på -2,9 mnkr.

Prognosen för placeringskostnader inom Barn och ungdom 2023 var 18,9 mnkr, utfallet blev 20,5 mnkr, en avvikelse på -1,6 mnkr vilket beror på att vi åkte på en SiS placering i slutet på året.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Individ och familj	145 870	137 583	166 946	-29 363
Arbetsmarknad	13 556	12 063	15 476	-3 413
Summa	159 426	149 646	182 422	-32 776

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Inkomster	-	-	-	-
Utgifter	-	-	-	-
Summa	0	0	0	0

Nämnden har inga investeringar.

EU-PROJEKT

Vård och Omsorg beviljades medfinansiering av ESF, Europeiska socialfonden, till ett projekt Införande planeringssystem 2022-01-01 - 2023-04-30.

Målsättningen med projektet var att säkerhetsställa att medarbetare inom Vård och Omsorg får en förståelse för betydelsen av och kunskap om användningen av digitala verktyg. Målet var också att medarbetarna på ett effektivt sätt ska kunna hantera digitala hjälp-medel och använda den nya tekniken både i sin kom-petensutveckling, för att utveckla arbetsplatsen samt kunna stötta och hjälpa brukare i att använda digitala hjälpmedel. Vid projektets avslut så har tre nya digitala system implementerats inom VoO och är i full drift.

Projekt CARE – UKRAINE är avslutat. Projektets övergripande mål och syfte var att ge de ukrainska medborgarna som flytt från kriget bättre förutsättningar för att komma in i samhället samt även komma i arbete eller studier. Projektet har haft 71 deltagare sammanlagt, varav 40 har haft samordningsnummer. Alla deltagare som deltagit anger att deras svenska har förbättrats. Av de 40 deltagarna som har samordningsnummer har 16 personer fått anställning eller går på en utbildning. 13 personer har flyttat från Sala. Fem personer är föräldralediga. Fem personer har hoppat av projektet två av dem var över 65 år. Tre personer är kvar i projektet och saknar sysselsättning.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

ETT VÄXANDE SALA

SALA SKA ERBJUDA ATTRAKTIVA BOENDEN OCH VERKA FÖR FLER ARBETSTILLFÄLLEN, STÄRKT NÄRINGS- OCH BRA UTBILDNING I HELA KOMMUNEN

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> - Utveckla arbetsmarknadsinsatser 		
Aktiviteter	Kommentar	
Arbetar efter ny modell och metod.	Aktiviteten bedöms vara påbörjad enligt plan. Aktiviteten kommer att fortgå under 2024 då arbetet behöver vidareutvecklas utifrån beslut om aktivitetsplikt till individer som uppbär ekonomiskt bistånd. Personalomsättning och ett nytt verksamhetssystem på enheten Ekonomiskt bistånd har gjort att det krävs en längre tid för implementering av det nya arbetssättet än beräknat.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Fler personer i olika former av åtgärder och insatser.	Bedömningen är att aktiviteterna gett förväntad effekt och resultat.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Mäter arbetslösheten i kommunen, antal individer, enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik december månad med antal individer utan arbete mer än 12 månader.	347	272

ETT HÅLLBART SALA

FOKUS PÅ MÄNNISKORS HÄLSA OCH VÄLMÅENDE GENOM LIVET

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:		
<ul style="list-style-type: none"> • Upptäcka våldsutsatta och utövare. • Säkerställa att unga som behöver samordnad stöd och vård får det. • Utföra välfärdstjänster på ett så skonsamt sätt som möjligt för miljön. • Arbeta med åtgärder/insatser för att motverka barnfattigdom. 		
Aktiviteter	Kommentar	
Erbjuda stöd och hjälp till våldsutsatta och utövare.	Aktiviteten bedöms vara klar. Under året har kompetenshöjande insatser till personal erbjudits i syfte att upptäcka våldsutsatta och kunna ge stöd till våldsutövare. En utökning av serviceinsatser i form av öppen ingång för våldsutsatta ungdomar har erbjudits till medborgare i kommunen.	
- Utbilda personal i Samordnad individuell plan (SIP). - Implementering av den "Länsgemensamma överenskommelsen om samverkan för barn och ungas hälsa" och rutinen "Samordnad individuell plan - länsgemensam samverkansrutin".	Aktiviteten bedöms vara klar. Bedömningen är att aktiviteten behöver göras systematiskt under hela året på grund av nya medarbetare. Som stöd i implementering används stödmaterial från Regionen samt kommunens deltagande i BUS gruppen (Barn och unga samverkan).	
Planering av resor och möten.	Aktiviteten bedöms vara klar. Medarbetare cyklar om det går och planering av samåkning görs till besök där det är möjligt. Representant har deltagit i kommunövergripande arbetsgrupp tillsammans med miljöstrateg i syfte att se över kommunens koldioxidbudget.	
Arbetsmarknadsåtgärder erbjudas till hushåll där det finns barn.	Aktiviteten bedöms vara klar. Aktiviteten bedöms behöva fortgå även under 2024 då "Handlingsplan mot barnfattigdom" innebär flera aktiviteter som beröra målgruppen. Nämndens beslut om aktivitetsplikt påverkar också målgruppen. Användning av kartlägningsverktyget BIP ger stöd att uppmärksamma och erbjuda individer rätt insats.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Psykiskt välmående ökar hos medborgarna.	Bedömningen är att aktiviteterna bidragit till ökat psykiskt välmående.	
Minskning av koldioxidutsläppen Öka medvetenheten om hur varje möte ska genomföras utifrån nytta och miljö.	Bedömningen är att aktiviteterna bidragit till minskning av koldioxidutsläpp.	
Ökad egenförsörjning bland aktuella barnfamiljer som uppbär försörjningsstöd.	Bedömningen är att aktiviteterna bidragit till ökad egenförsörjning.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Antal våldsutsatta som erbjudits stöd. Antal våldsutövare som erbjudits stöd.	28 2	48 5
Antal unga medborgare som fått en SIP ska öka. Antal SIP (unga) som är initierat av kommunen ökar.	12	24

Minskning av koldioxidutsläppen, årlig avstämning av användandet av bilar och eller cyklar.	Målet uppfyllt	Målet uppfyllt
Öka medvetenhet om hur varje möte ska genomföras utifrån nytta och miljö, regelbundna avstämningar inom verksamheten.	Målet uppfyllt	Målet uppfyllt
Årligt utfall på antal barnfamiljer (barn) som är aktuella på Försörjningsstöd.	Ca 105	Ca 86

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

FOKUS PÅ ATT SKAPA INSYN OCH INFLYTANDE FÖR VÅRA MEDBORGARE, FÖRENINGAR OCH NÄRINGSLIV FÖR ATT STÄRKA TRYGGHET OCH DEMOKRATI

Kontoret bidrar till utvecklingsmålet genom att:

- Säkerställa att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.

Aktiviteter	Kommentar	
Biståndsenheten arbetar med systematisk uppföljning av beslut.	Aktiviteten bedöms delvis vara klar. En hög personalomsättning och vakanta tjänster har bidragit till att den systematiska uppföljningen inte fullt har genomförts. Arbetet kommer att fortgå under 2024 med fokus på att arbeta fram ett hållbart arbetssätt för uppföljning av beslut.	
Erbjuda informationsmöten.	En hög arbetsbelastning har medfört att aktiviteten inte har genomförts.	
Förväntade resultat/effekter	Kommentar	
Genom uppföljning av beslut säkerställer att rätt behov tillgodoses.	Arbetet pågår och behövs arbetas vidare med kommande år.	
Indikator/resultatuppföljning	Resultat 2022	Resultat 2023
Ärendegranskningar och regelbunden ärendegenomgång. Följa upp beslut om insats och säkerställa att rätt behov tillgodoses.	Ny aktivitet som följs upp 2023.	Granskningar och uppföljningar har gjorts på enheterna som berörs. Arbetet med att systematisera arbetet fortsätter under 2024. Förbättringsområden är identifierade och har bland annat lett till revidering av rutiner.

Uppföljning av nämndens mål

Målrapporering för perioden januari - december 2023.

Nämndens mål	Aktiviteter
95% känner till och är delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet.	Verksamheterna ska arbeta enligt rutinerna för SAM.
Minska sjukfrånvaron med 1%-enhet.	Aktivt arbeta enligt rehab-processen

Indikator	Resultat 2022	Resultat 2023	Kommentar
95 % känner till och är delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet, se Medarbetarenkät och Årlig uppföljning av SAM (systematiska arbetsmiljöarbetet).	Målet uppfyllt	Målet uppfyllt	
Minska sjukfrånvaron med 1% -enhet, se ekonomiskt utfall och sjukstatistik från HR	Delår 10,8 %* Helår 10,5 % *	Delår 7,7 %** Helår 8,4 %**	Resultatet Delår avser jämförelse till och med juli. 2022 bestod Vård- och omsorgskontoret av en nämnd, därav är det inte möjligt att mäta om målet att minska sjukfrånvaron med 1 % enhet har uppnåtts under 2023 då resultat för 2023 avser SAN.

* resultatet avser ÅON och SAN (Vård- och omsorgsnämnden)

** resultatet avser SAN

Framtiden

- Fortsatt arbete med nämndens uppdrag gällande "Kostnadseffektiva placeringar och utredning kring egen verksamhet". En översyn av verksamheten skall göras i syfte att utveckla öppenvården för vuxna. Verksamheten ska även se över möjligheten till en Placeringsamordnare.
- Arbetet med det övergripande målet att arbeta med lösningar på hemmaplan i stället för externa placeringar både vad gäller barn, ungdomar och vuxna är fortsatt prioriterat.
- Arbetet kring nationella studien NUSO fortgår. Arbetet som sker där ligger till grund inför de förändringar som behöver ske i samband med nya Socialtjänstlagen.
- IFOs delaktighet i det länsövergripande arbetet kopplat till förändringarna i och med Samsjuklighetutredningen fortgår under året. Förslagen som finns beskrivna i Samsjuklighetutredningen föreslås träda i kraft 1 januari 2026.
- Yrkesresan fortsätter för de sju medarbetare som går steg Ny. Resterande medarbetare kommer påbörja antingen steg Van eller steg Erfaren så snart Yrkesresan öppnar upp kurserna. Tidigare har Yrkesresan öppnat ett spår i taget men framåt kommer de att arbeta med parallella spår. Medarbetarna kommer då att kunna ta del av Yrkesresan ungefär samtidigt. Planen är att öppna första nya kurserna i steg Van och Erfaren under 2024.
- Fortsatt arbete med systematisk uppföljning enligt modellen individuell systematisk uppföljning (ISU) på Barn och ungdomsenheten med mål att inkludera flera områden inom IFO.
- Arbeta fram förslag och fatta beslut på hur strukturerna för att arbeta enligt TSI (Tidigt stöd och insatser) och SSPF (Samverkansform skola, socialtjänst, polis och fritid) kan se ut inom IFO och övriga kontor i kommunen.
- Påbörja planering för att under året kunna införa digitala ansökningar på Ekonomiskt bistånd.
- Fortsatt arbete kring att utveckla jobbet kring aktivitetsplikten. Beslutet innebär att det krävs ett annat arbetssätt för verksamheterna. Insatserna som individen ska anvisas till behöver vara flexibla och individuellt anpassningsbara.
- Undersöka möjligheten att arbeta efter boendemodellen "Bostad först". Modellen är till för personer i hemlöshet med komplexa problem som psykisk ohälsa och eller missbruk och beroende.
- Följer utveckling och konsekvenser kring förslaget om att ansvaret för personlig assistans ska övergå till Försäkringskassan januari 2026.
- Beslut är taget om att öppna en Familjecentral i Sala. Dialoger kring lokalfrågan pågår med

Regionen för att sedan gå vidare med övrig planering.

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Identifierad risk	Beskrivning	Påverkan	Hantering
Demografi-utveckling	Förändrat tryck på den kommunala verksamheten	Stor	Kontinuerlig
Kompetensbrist	Brist på utbildad personal i hela organisationen	Stor	Kontinuerlig

Verksamhetsfakta

	2021	2022	2023
- Kontorets årsarbetare	775	869	892*
- IFO årsarbetare	88	88	108*
-Antal personer med insatsen personlig assistent LSS/SFB § 51	6/28	6/28	6/28
-Antal beslut elevhemsboende i annan kommun LSS	3	3	4
- Antal hushåll med Försörjningsstöd	334	290	280
-Antal personer placerade på institution Vuxen (21-)	16	24	24
- Antal personer placerade på institution BoU	16	16	16

*AME ingår from 2023 i kontoret.

Överförmyndare

Sammanfattning året som gått

Den 1 september 2019 övertogs överförmyndarverksamheten av Västerås stad i syfte att säkerställa rätts-säkerheten, kontinuiteten och i förlängningen kostnadseffektivisera de uppgifter som enligt lag ankommer på förtroendevald överförmyndare i Sala kommun. Sedan dess har all hantering av ärenden genomförts av Västerås stad. Sala kommun har idag inga handläggare inom överförmynderi, endast en överförmyndare.

Verksamhetsansvar

UPPDRAG

Kommunstyrelsens uppgift är att förbereda och verkställa kommunfullmäktiges beslut samt ansvara för all verksamhet som inte faller under vård- och omsorgsnämnden, skolnämnden, kultur- och fritidsnämnden eller den myndighetsutövning som hör till bygg- och miljönämnden.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över ekonomi och finanser samt ansvarar för att den kommunala verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, att lagar och förordningar följs och att medlen används på ett ändamålsenligt sätt så att god ekonomisk hushållning upprätthålls.

I kommunstyrelsens uppdrag ingår ansvar för hela förvaltningsorganisationen och att vara arbetsgivare för densamma. Kommunstyrelsen ska bevaka att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

Kommunstyrelsen fullgör kommunens förpliktelser som räddningsnämnd, krisledningsnämnd och arbetslöshetsnämnd.

Utöver det som föreskrivs om kommunstyrelsen i kommunallagen eller annan relevant lagstiftning gäller bestämmelserna i detta reglemente samt av kommunfullmäktige antagna policydokument.

Västerås stad ansvarar för beredning och verkställighet av beslut som fattas av Överförmyndaren i Sala kommun. Överförmyndaren utövar tillsyn över förvaltarskap och godmanskap samt fullgör de övriga uppgifter som enligt lag eller författning åligger överförmyndaren.

Överförmyndaren skall själv eller genom ombud föra kommunens talan i alla mål och ärenden som faller inom överförmyndarens förvaltningsområde, med rätt att på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal, om inte fullmäktige bestämt annat.

Uppgifter enligt speciallagstiftning

Överförmyndaren är registeransvarig för de personregister som överförmyndaren för i sin verksamhet och förfogar över.

Överförmyndaren ansvarar vidare för information till allmänheten om den egna verksamheten, regelreformer och regelförenkling inom det egna verksamhetsområdet.

ORGANISATION

Överförmyndaren är en beslutande myndighet. De flesta ärendena är delegerade till handläggarna.

Västerås stad handlägger ärenden om godmanskap, förvaltarskap och förmynderskap samt hanterar alla frågeställningar som uppkommer i verksamheten. Samtliga årsräkningar djupgranskas.

Viktiga händelser året som gått

- Fortsatt verksamhet genom samverkansavtal med Västerås stad.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Externa intäkter	-3	0	0	0
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	-3	0	0	0
Köp av huvudverksamhet, bidrag	2 532	2 800	2 322	478
Personal-kostnader	152	0	107	-107
Övriga kostnader	13	392	4	388
Interna kostnader	0	110	3	107
Summa kostnader	2 697	3 302	2 435	867
Resultat	2 694	3 302	2 435	867

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget- avvikelse
Överförmyndare	2 694	3 302	2 435	867
Summa	2 694	3 302	2 435	867

INVESTERINGSREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget- avvikelse
Inkomster	-	-	-	-
Utgifter	-	-	-	-
Summa	0	0	0	0

Framtiden

Samverkansavtalet med Västerås stad har förlängdes 2022 med 2 år. För att säga upp avtalet ska uppsägning vara beslutad av behörigt beslutsorgan för den uppsägande parten och delges motparten skriftligen minst 9 månader före den avtalade avtalsperiodens utgång. I annat fall är avtalet för varje gång förlängt med 2 år. Uppsägning ska vara beslutad av behörigt beslutsorgan för den uppsägande parten och delges motparten inom ovanstående tidsfrist.

Revisionen

Sammanfattning året som gått

Enligt kommunallagen skall revisionen varje år granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden enligt god revisions sed. De skall pröva om verksamheten sköts på ett ändamåls-enligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig. För att kunna uttala sig om all verksamhet måste revisorerna utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv välja vad man skall granska under varje år, all verksamhet kan av ekonomiska och effektiva skäl inte granskas varje år. Vad som kommer att granskas under ett revisionsår framgår av en revisionsplan som revisorerna beslutar om inför varje nytt verksamhetsår. Dessa har kompletterats med träffar med kom-munstyrelsen och nämnderna.

ORGANISATION

Kommunen har sju revisorer som efter allmänna val utses av fullmäktige för en mandatperiod. De förtroendevalda revisorerna biträds av sakkunniga yrkesrevisorer från PwC.

Viktiga händelser året som gått

Under året har revisorerna genomfört följande granskningsinsatser:

- Grundläggande granskning av styrelsens och nämndernas ansvarsutövande 2023
- Granskning av delårsrapport, samt granskning av god ekonomisk hushållning delår 2023
- Granskning av årsredovisning samt granskning av god ekonomisk hushållning 2023
- Uppföljande granskning av krisberedskap

Revisorerna har även låtit ta fram ett underlag för riskanalys och revisionsplanering inför revisionsåret 2023.

Utöver de genomförda granskningarna har revisorerna bjudit in och träffat kommunstyrelsen och samtliga nämnder tillsammans med respektive förvaltningsledningar inom ramen för prövning av ansvarsutövandet. Till dessa tillfällen har revisorerna förberett frågor som i förväg distribuerats till de kallade. Revisorerna har även återkommande träffar med kommunfullmäktiges presidium. Revisorerna har även haft träffar med de kommunala bolagen för att ta del av deras verksamhet.

Totalt har tio sammanträden genomförts med revisionsgruppen. Under perioden januari till och med april har revisionsmötena skett med dubbla revisionsgrupper med anledning av ny mandatperiod.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Budgetavvikelse
Externa intäkter	0	0	0	0
Interna intäkter	0	0	0	0
Summa intäkter	0	0	0	0
Köp av huvudverksamhet, bidrag	0	0	0	0
Personalkostnader	249	300	393	-93
Övriga kostnader	644	658	606	48
Interna kostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	893	958	970	-12
Resultat	893	958	970	-12

Årets utfall uppgår till 970 tkr. Avvikelsen i förhållande till budget förklaras av högre arvoden till förtroendevalda än budgeterat.

Framtiden

Planeringen för revisionsåret 2024 har påbörjats. Ett förslag till revisionsplan kommer att arbetas fram under våren. Likt kommande år kommer nämnderna att bjudas in till dialog med revisionen under året.

NÄMNDERNAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX
SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA UPPFÖLJNING INTERNKONTROLLPLANER 2023

INNEHÅLL

Uppföljning av internkontrollplan för Stab för utveckling och förvaltning 2023	4
Uppföljning av internkontrollplan för Ekonomikontoret 2023	5
Uppföljning av internkontrollplan för Personalkontoret 2023	6
Uppföljning av internkontrollplan för Räddningstjänsten 2023	7
Uppföljning av internkontrollplan för Samhällsbyggnadskontoret 2023	8
Uppföljning av internkontrollplan för Tekniska kontoret 2023	10
Uppföljning av internkontrollplan för Kultur- och fritidsnämnden 2023.....	12
Uppföljning av internkontrollplan för Skolnämnden 2023.....	14
Uppföljning av internkontrollplan för Äldre- och omsorgsnämnden 2023	16
Uppföljning av internkontrollplan för Social- och arbetsmarknadsnämnden 2023.....	18

Uppföljning av internkontrollplan för Stab för utveckling och förvaltning 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
2.1	Etablering och implementering av ett gemensamt platsvarumärke för Sala.	Slutförd	Implementering internt i kommunens verksamheter samt externt med företag, föreningar och organisationer. Årlig uppföljning med Kommunledningsgruppen som är styrgrupp. Varumärkesundersökning vart fjärde år för att mäta kännedomen om Salas platsvarumärke.	Varumärkes- teamet.	Bokslut 2023.
3.1	Utveckling av e-tjänster som förenklar och förbättrar för medborgare, näringsliv och andra intressenter.	Slutförd	Årlig uppföljning av målvärdet (funktion/omfattning/antal) för e-tjänster stäms av med styrgruppen för e-tjänster.	Systemförvalt are e-tjänster.	Bokslut 2023.

Uppföljning av internkontrollplan för Ekonomikontoret 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett hållbart Sala					
11.1	Kontroll av att beloppsgräns i investeringsriktlinjen följs.	Kontroll genomförs via stickprov	Stickprovskontroller genomförda, ingen avvikelse hittad.	Verksamhetscontroller	
Ett tryggt och rättvist Sala					
13.1	Utbetalning sker till fel mottagare pga felaktiga underlag	Signal via Inyett och AutoPay 2 st under perioden 20230101-20231231. Leverantören felaktigt inlagd med bankgiro istället för plusgiro. Leverantör med avregistrerat plusgiro.	Informera kontoren om att alltid stämma av bankkonto, bank- och plusgiro med betalningsmottagaren innan underlag skickas för registrering eller fil skickas för inläsning. I och med införandet av AutoPay kommer signal om eventuella dubletter, avslutade bankkonton samt inaktiva bank- och plusgirokonton innan betalningen godkänns och skickas för utbetalning. I fakturahanteringssystemet kontrolleras bankgiro och momsregistreringsnummer mot leverantörsregistret. Signal om de inte matchar och stoppas. Manuell hantering krävs.	Redovisningsgruppen	

Uppföljning av internkontrollplan för Personalkontoret 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
8.1	Uppföljning av om alla våra chefer som skall delta i årets arbetsmiljöutbildningar har gjort så	19 st chefer deltog vid 2023 års arbetsmiljöutbildning	Alla kommunens chefer ska gå arbetsmiljö- Utbildning minst vart 4é år, politiskt beslut. Kalla alla chefer som står på tur 2024 samt de som började sin anställning efter först november 2023	HR	Löpande under 2024
8.1	Hur många av våra medarbetare uppger att de har en individuell medarbetarplan	80,5 % av alla medarbetare uppger att de har medarbetarplan	På grund av personalomsättning samt medarbetare som nyligen börjat eller slutat kan vi aldrig uppnå 100 %. Fortsatt uppmaning till chefer och medarbetare att vid medarbetarsamtalet upprätta en plan	HR	Löpande under 2024
9.1	Nyttjandegrad för friskvårdsbidrag kontrolleras	77,0 %, vilket är en ökning med 0,9 procentenheter i förhållande till föregående år (76,1 %)	Regelbundet informera om och marknadsföra friskvårdsbidraget till medarbetare under hela år 2024	HR	Löpande under 2024, vid minst fyra tillfällen
11.1	Kontroll av underlag för lönejusteringar	54 skulder har fakturerats 2023. 2022 var det hela 74 skulder.	Regelbundet återkommande uppmaningar till chefer om vikten av att ha koll på frånvarorapporteringen. Görs via chefsnytt och individuella påminnelser till utvalda.	Lön och HR	Februari 2024 och löpande under hela året
15.1	Kontroll av antal inkomna tillbudsanmälningar	509st tillbudsanmälningar inkom under 2023 vilket är en ökning från 418	Informera om vikten av att tillbud rapporteras så att förebyggande åtgärder kan göras för att undvika olyckor	HR	Löpande under 2024

Uppföljning av internkontrollplan för Räddningstjänsten 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Uppföljning av sotningsväsendet	Genomförd	Följer upp antalet sotningsärenden	RCH/Sotare	2023-12-31
2.1	Översyn och uppdatering av processer och rutiner för hur vi genomför verksamheten för att nå upp till uppdraget vi har.	Genomförd	Uppföljning från handlingsprogram och aktivitetsplan.	Räddningschef	2023-12-31
3.1	Uppdatera och skapa nya stöd och styrdokument i syfte att tydliggöra processer och underlätta för den enskilde samt kvalitetssäkra arbetet.	Genomförd	Uppföljning av insats, tillsyner och tillståndshantering.	Räddningschef	2023-12-31
4.1	Antal genomförda tillsyner enligt LSO.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Brandinspektör	
5.1	Antal genomförda tillsyner enligt LBE.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Brandinspektör	2023-12-31
6.1	Antal upprättade och färdigställda insatsrapporter.	Genomförd	Uppföljning via systemet Daedalos. Delges även MSB via statistiskt underlag.	Räddningschef	2023-12-31

Uppföljning av internkontrollplan för Samhällsbyggnadskontoret 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett växande Sala					
1.1	- Arbeta proaktivt och ha beredskap vad gäller mark och planer	Uppfyllt	Regelbunden planavstämning i KSLU	Enhetschef	31 dec
3.1	- Uppfattas som en samarbetspartner som är enkel att arbeta med	Uppfyllt	Uppföljning av NKI	Kontorschef	31 dec
5.1	-Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Uppfyllt	Uppföljning av hälsoskyddstillsyn	Enhetschef	31 dec
6.1	-Ständigt förbättra vårt arbete med verksamhetstableringar	Uppfyllt	Uppföljning av markberedskap	Enhetschef	31 dec
Ett hållbart Sala					
7.1	- Att bryta utanförskap och minska segregation	Pågående	Delaktighet i samhällsbyggnadsprocessen av kommunens verksamheter	Kontorschef	31 dec
9.1	- Folkhälsa -rörelse, friskvård, natur och kultur.	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enligt Miljöbalken	Enhetschef	31 dec
10.1	-Friska bostäder, lokaler, luft och miljö	Uppfyllt	Uppföljning av tillsyn enligt Miljöbalken samt lovgivning enligt Plan och bygglagen (PBL)	Enhetschef	31 dec
11.1	-Långsiktig god ekonomi i kommunen	Ej uppfyllt, pågående	Uppföljning i strategigrupp för samhällsbyggnadsprocessen	Kontorschef	31 dec
Ett tryggt och rättvist Sala					
12.1	- Ge möjlighet till inflytande vi medborgardialog och medborgarförslag.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31dec
13.1	- Jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service.	Uppfyllt	Uppföljning av NKI, rättssäkerhet, likabehandling och god service	Enhetschef	31 dec

15.1	-Tillsammans med olika aktörer minska risken för olyckor, brott och öka tryggheten samt tilliten till samhället.	Pågående	Uppföljning av tillsyn enligt PBL. Planering av god bebyggd miljö	Enhetschef/ kontorschef	31 dec
------	--	----------	--	----------------------------	--------

Uppföljning av internkontrollplan för Tekniska kontoret 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Risk för utdragen samhällsbyggnadsprocess	Process och arbetssätt klart, framtagande av rutiner fortgår	Tekniska är en aktiv del i tavelmöten, operativ och strategisk ledningsgrupp för att samordna och säkra framdrift i pågående plan- och exploateringsprojekt. Processen leds av Samhällsbyggnadskontoret. Gemensamt framtagande av rutiner och projektanpassningar av Samhällsbyggnadsprocessen.	Kontorschef	31/12 Arbetet fortgår 2024
3.1	Risk för förseningar och konflikt kring fastighetsgränser	Klart	Genomförande av Gemensam Digital Registerkarta som är slutfört under 2023	Kontorschef	31/12 2023
4.1	Oplanerade avbrott i vattenleverans	Klart	Inga större oplanerade avbrott i vattenleveransen under 2023 endast mindre vattenläckor. Ett system för avisering av avbrott till boende har införts med hjälp av SMS.	Kontorschef	31/12 2023
5.1	NKI Fastighet, införande av fastighetssystem	Fortgår under 2024	Fastighetssystem för felanmälningar och underhåll har införts för att öka kvalitet och servicegrad. Handlingsplan för NKI inte kunnat slutföras på grund av resursbrist.	Kontorschef	31/12 2023
7.1	Inkluderande projektering av lekplats i Stadsparken	Klart	Projekterat och byggt tillgänglighetsanpassad lekplats. Ska även kompletteras med ytterligare tillgänglighetsanpassad sandlåda	Kontorschef	31/12 2023
8.1	Intern Kompetensutveckling	Klart	Medarbetarna på Tekniska kontoret nyttjar Kompetenscentrum 2.0 för sin vidareutbildning.	Kontorschef	31/12 2023

15.1	Tillsammans med olika aktörer minska risken för olyckor, brott och öka tryggheten samt tilliten till samhället.	Klart	Tekniska kontoret deltar i det kommunövergripande trygghetsarbetet	Kontorschef	31/12 2023
------	---	-------	--	-------------	------------

Uppföljning av internkontrollplan för Kultur- och fritidsnämnden 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett växande Sala					
5.1	Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Statistik	STELLA och fastighetbesiktningsprotokoll	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20231231 Lokaler/Fastigheterna håller normalstandard men med ett allt större behov av underhåll. Badhuset samt Salbergahallen är dock av mkt sämre skick
Ett hållbart Sala					
9.1	Folkhälsa -rörelse, friskvård, natur och kultur.	Omvärldsanalys	Dialog med kommuninvånarna	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20231231 Seniorskolan och aktiviteter för seniorer tex Hälsosamtal. En ny och positiv verksamhet som nått ca 80 seniorer i Sala kommun.
Ett tryggt och rättvist Sala					
14.1	Samarbete med civilsamhällets olika aktörer	Statistik	Kontroll av vandalisering på våra anläggningar	Verksamhetsansvarig Kontorschef	20231231 Det förekommer vandalisering på våra anläggningar i form av klotter samt rent medveten förstörelse i form av eldning och sönderslagning av fastigheten. Dock har

					händelse rapporteringen minskat under 2023
--	--	--	--	--	---

Uppföljning av internkontrollplan för Skolnämnden 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
Ett växande Sala					
1.1	Undervisningens kvalitet Betygssättnings kvalitet	Pågående/avslutat	<ul style="list-style-type: none"> 16 arbetsgrupper är tillsatta för att åtgärda de brister som Skolinspektionen påtalat. Arbetsgrupp tillsatt för att åtgärda bristerna som påtalats av Skolinspektionen. 	Skolchef	Blivit implementerade i det systematiska kvalitetsarbetet. 31/8-23
5.1	Planer mot kränkande behandling Förebyggande elevhälsovård	Pågående/Avslutat	<ul style="list-style-type: none"> Arbetet slutfört. Förebyggande elevhälsovård, centrala elevhälsan: Det ligger i elevhälsans uppdrag att förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål, att kompensera för att undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa. <p>Vi uppmärksammar och utreder orsaker till inlärningsproblem. Vi arbetar med ett program där kurator och skolsköterska gör ett förebyggande arbete i klasserna, genom hela grund- och gymnasieskolan, för att stärka psykisk och fysisk hälsa. Annat förebyggande arbete är hälsosamtal</p>	Skolchef	31/8-23 Löpande

Uppföljning av internkontrollplan för Äldre- och omsorgsnämnden 2023

ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Hög kvalitet i välfärdstjänster	Minskat urval vid rekrytering av medarbetar med rätt kompetens	Arbetat med kompetensväxling som används när det är möjligt. Infört arbetsprov och språkapp för timvikarier. Förlängd introduktion vid behov. Utökad marknadsföring.	ÄON	20231231
2.1	Hög kvalitet i välfärdstjänster	Delvist utökad antalet enhetschefer	Fortsatt rekrytering av antalet enhetschefer	ÄON	20231231
3.1	Bra tillgång till fastigheter och lokaler av god kvalitet	Det finns fortfarande brister i lokaler	Inventering av samtliga lokaler Regelbunden samverkan med Fastighetsenheten Enklare anmälan och uppföljning av felanmälningar genom nytt felanmälningsystem.	ÄON	20231231
4.1	Tydlighet mellan ansvar och roller mellan berörda kontor	Ökad tydlighet mellan ansvar och roller	Utökad antal samverkansmöten	ÄON	20231223
5.1	Folkhälsa - rörelse, friskvård, natur och kultur	Fortfarande avsaknad av tillgänglighet av natur och kultur	Påbörjad samverkan med Kultur och fritidskontoret	ÄON	231231
6.1	Friska bostäder, lokaler och Miljö	Regelbundna diskussioner inför val av transportmedel	Deltagit i övergripande arbetsgrupp tillsammans med miljöstrateg, optimerar bilrutter. Några fler elcyklar. Digitala möten när så är möjligt.	ÄON	20231231
7.1	Ge möjlighet till inflytande till medborgardialog och medborgarinflytande	Nationell statistik finns inte att tillgå	Inkomna synpunkter och klagomål besvaras alltid till den som lämnat synpunkten. Representant med i	ÄON	20231231

		för enbart VoO kontoret	arbetsgrupp för skapande av digital e- tjänst		
--	--	----------------------------	--	--	--

Uppföljning av internkontrollplan för Social- och arbetsmarknadsnämnden 2023

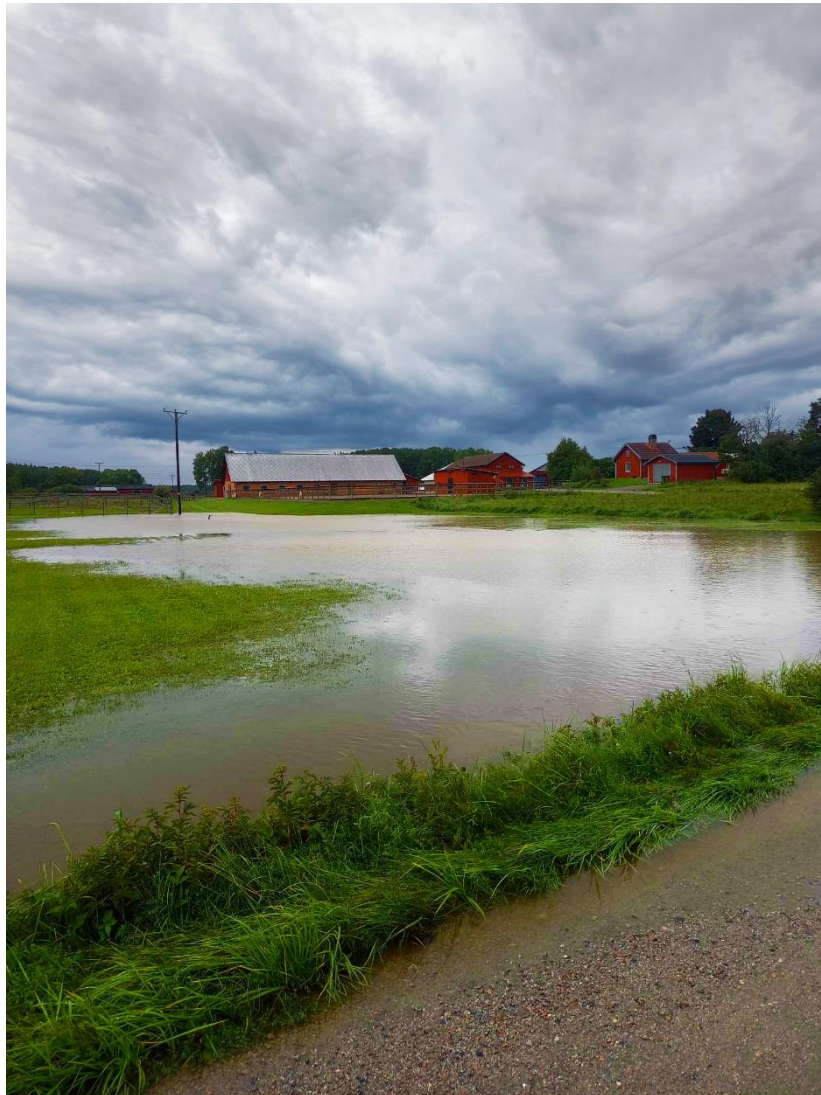
ID	Uppföljning	Status uppföljning	Åtgärd	Ansvarig	Slutdatum åtgärd
1.1	Hög kvalitet i välfärdstjänster	Fortsatt svårt att rekrytera medarbetare med rätt utbildning Antal underställda medarbetare bedöms vara hanterbar	Förändring av marknadsföring. Genom att ha arbetat med kompetensväxling har det bidragit till att verksamheten har anställt Biträdande socialsekreterare och Utredningsassistent. Arbetar utifrån upprättade introduktionsplaner. Regelbunden avstämning och dialog med enhetscheferna.	SAN	231231
1.2	Bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet	Det finns fortfarande brister i våra lokaler	Inventering av samtliga lokaler. Enklare anmälan och uppföljning av felanmälningar genom nytt felanmälningssystem.	SAN	231231
2.1	Friska bostäder, lokaler, luft och miljö	Regelbundna diskussioner vid val av transportmedel	Deltagit i övergripande arbetsgrupp tillsammans med miljöstrateg. Optimerat användandet av bilar och cyklar. Digitala möten när så är möjligt.	SAN	231231
3.1	Säkerställa att jämlikhet och likvärdighet råder både vad avser rättssäkerhet och service	Arbetet försvåras vid hög personalomsättning	Inkomna synpunkter, klagomål och avvikelser hanteras och besvaras.	SAN	231231

INTERNKONTROLLPLAN VERKSAMHETSÅRET 2023

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX
SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA BEGÄRAN OM TILLÄGGSANSLAG INVESTERINGAR FRÅN 2023 TILL 2024

INNEHÅLL

BEGÄRAN OM ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSANSLAG I BOKSLUT 2023 TILL 2024	4
Sammanställning investeringar, tkr	4
Kommunstyrelsen – Tekniska kontoret	5
Skolnämnden.....	6
Äldre- och omsorgsnämnden	7

BEGÄRAN OM ÖVERFÖRING AV INVESTERINGSANSLAG I BOKSLUT 2023 TILL 2024

Sammanställning investeringar, tkr

Nämnd/Styrelse/Förvaltning	Överskott(+)/ Underskott(-) 2023	Nämndens förslag till överföring av investeringsanslag	Överförs till 2024
Kommunstyrelsen	117 196		
<i>Tekniska kontoret</i>		Lokalprogram	53 476
		Gatuprogram	1 854
		Parkprogram	78
		VA-program	500
		Gruvans vattensystem	5 145
		Exploatering Gata	10 562
		Exploatering VA	<u>4 900</u>
		Begärd överföring	76 515
Skolnämnden	3 113	Köp av lastmaskin	<u>400</u>
		Begärd överföring	400
Äldre- och omsorgsnämnden	3 727	Inventarier	<u>3 207</u>
		Begärd överföring	3 207
Överskott 2023	124 035	Summa begärda överföringar till 2024	80 122

Kommunstyrelsen – Tekniska kontoret

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

Verksamhet/projekt, tkr	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2024
Lokalprogram	209 650	179 385	30 265	53 476
Gatuprogram	35 789	15 498	20 291	1 854
Parkprogram	6 107	4 393	1 714	78
VA-program	29 083	11 171	17 912	500
Gruvans vattensystem	8 343	1 138	7 205	5 145
Exploateringar Gata	Ingår i Gatuprogrammet	Ingår i Gatuprogrammet	Ingår i Gatuprogrammet	10 562
Exploateringar VA	Ingår i VA programmet	Ingår i VA programmet	Ingår i VA programmet	4 900

MOTIVERING

Lokalprogram

Kostnader för uppförande av två evakueringsmoduler för förskoleverksamhet har belastat lokalprogrammet, men skall inte påverka överföring av investeringsmedel för nedan angivna projekt.

Ösby renovering elevhem: Budget 10 000 tkr, projektering, rivning och sanering pågår. För färdigställande av renoveringen begärs 7 434 tkr i överföring i bokslut.

Åkra skola F-6/förskola: Budget 113 500 tkr, byggnation pågår där skolan och förskolan kommer tas i bruk till HT 2025. För färdigställande av byggnation begärs 38 242 tkr i överföring i bokslut.

Möklinta skola F-6/förskola: Budget 60 000 tkr, byggnation pågår där skolan och förskolan kommer tas i bruk till HT 2024. För färdigställande av byggnation begärs 7 434 tkr i överföring i bokslut.

Ledningsplats och datorhall: Budget 1 000 tkr, FAS1 projektering pågår och kommer slutföras under januari 2024. För färdigställande av projektering begärs 365 tkr i överföring i bokslut.

Gatuprogram

3112 Hyttg. Återställning efter VA sanering 1 000 tkr
-Återställning av gatan efter en ombyggnation

3126/3174 GA KV RÄVEN ÄNGSHAGEN 731 tkr
-Räven kvar att göra är gata och GC väg, kommer att bli klart under 2024

3146 Pendlarparkeringen Ransta 123 tkr
-Färdigställa pendlarparkeringen under 2024

VA-program

3274 VA ut Tvärhandsbäcken utredning 500 tkr
-Påbörja utredning under 2024

Gruvans vattensystem

3216 Restaurering Griessbach 2 000 tkr
3661 Nödutskov Långforsen 1 387 tkr
3663 Långforsen dammvallar 1 083 tkr
-Ovanstående tre projekt har vi fått bidrag från MSB
3226 Övervakningssystem Gruvan 675 tkr

Exploateringar

Gata

3119 Oriongatan Norrskensgatan 2 600 tkr
-Knyta ihop vägar och GC
3107 Skuggan 4 3 045 tkr
- Färdigställa asfaltering
3136 Gustavsborg 917 tkr
3148 Salaborg 4 000 tkr

VA

3272 Bronäs 1 000 tkr
3204/3273 TS ledning Sala Broddbo 3 900 tkr

Skolnämnden

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

Verksamhet/projekt, tkr	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2024
38xx	400	0	400	400

MOTIVERING

Ösby har fortsatt behov av en lastmaskin. De har på flera sätt försökt upphandla och deltagit på nätauktioner i syfte att genomföra köp av lastmaskin. Samtliga försök har misslyckats på grund av att priset har överstigit den tilldelade investeringsbudgeten.

Äldre- och omsorgsnämnden

BEGÄRDA ÖVERFÖRINGAR INVESTERINGAR

Verksamhet/projekt	Nettoanslag	Förbrukat	Avvikelse	Överföres till 2024
3778	9 707	5 980	3 727	3 207

MOTIVERING

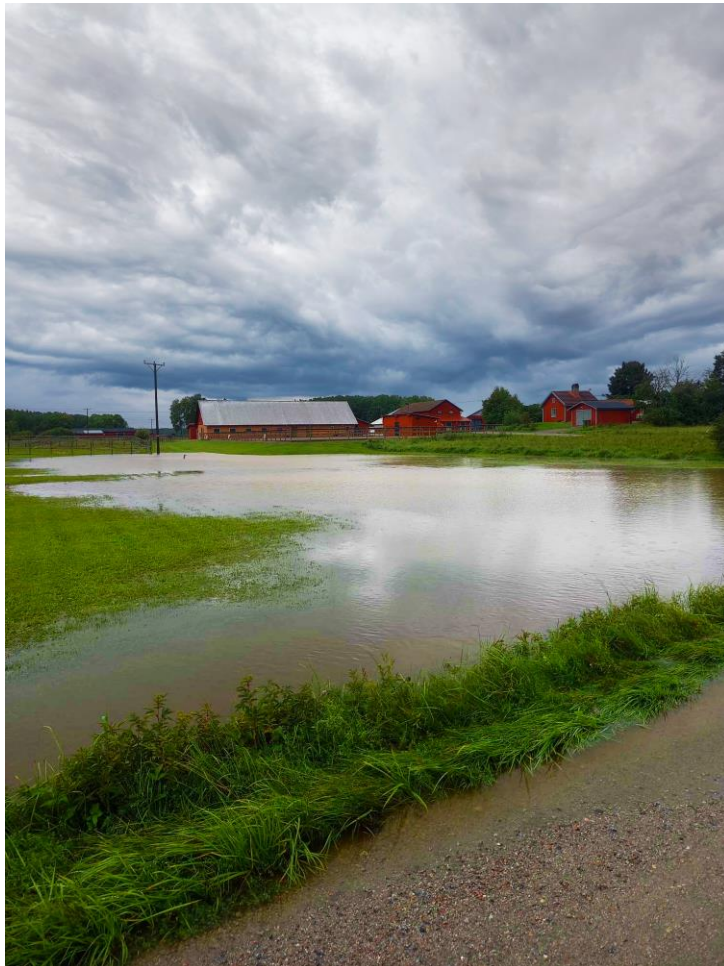
För fortsätta färdigställa Bergsmansgatan 30 vån 3&4 till SÄBO Samt utbyte av diverse möbler och motsvarande inventarier inom befintliga SÄBO:s och bostäder inom LSS inom Omsorg av Funktionshindrade.

BEGÄRAN OM TILLÄGGSANSLAG, INVESTERINGAR FRÅN VERKSAMHETSÅRET 2023

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX REVIDERAD § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX
SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Indikatorer måluppföljning
Årsredovisning 2023
Kommunfullmäktige

Till Kommunfullmäktiges vision är målområden definierade och till dessa har utvecklingsmål formulerats. Målens utveckling mäts via indikatorer. Redovisade indikatorer avser, i vissa fall, mätningar från tidigare år. De visar dock senast tillgängliga data och bedöms därför visa utvecklingen.

För att underlätta jämförelser och analyser i olika statistiska sammanhang har SKR tagit fram en kommungruppsindelning. T o m 2022 ingick Sala kommun i gruppen 'Lågpendlingskommun nära större stad'. Fr o m 2023 ingår Sala istället i gruppen 'Pendlingskommun nära större stad'.

Förklaring till bedömning av måluppfyllelse

Sala kommuns måluppfyllelse i alla kommunala nämnder ska redovisas i grönt, gult och rött utifrån hur vi står oss jämfört mot övriga kommuner i riket, i Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) mm eller enligt fastslagen värderingsmetod. **Hur ska man då väga samman nyckeltalsresultaten, indikatorerna till en färg (röd-gul-grön) för respektive mål?**

Steg för steg

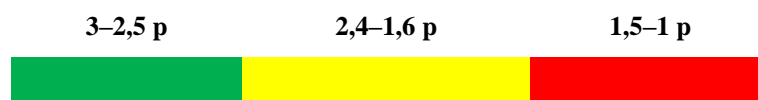
1. Poängsätt respektive nyckeltal enligt följande: grönt 3 p, gult 2 p och rött 1p.
2. Räkna sedan ut ett medelvärde per respektive indikator enligt följande: summan av poängsättningen ovan delat med antalet nyckeltal.
3. Nu har alla indikatorer ett medelvärde.
4. Summera ihop alla indikatorers värden och dividera sedan med antalet indikatorer.
5. Summan i punkten ovan varierar mellan 1 och 3.
6. Färgsättning för hela målet sker enligt följande bedömningsskala: 3–2,5= grönt, 2,4–1,6=gult och 1,5 eller lägre =rött.

Nyckeltalen → Poängsättning; röd 1 p, gul 2 p och grön 3 p

Indikatorerna → Medelvärdet av alla nyckeltalen 1–3 p

Medelvärdet av alla indikatorer → 1–1,5= Röd, 1,6–2,4 Gul och 2,5–3,0 Grön

Bedömning av målområdet → Färgsättning av målet t.ex. 2,4 i medelvärde bland målets indikatorer ger betyget Gul, 1,4 i medelvärde ger betyget Röd och ett medelvärde på 2,6 ger betyget Grön.

Vi redovisar även om vi har förbättrat oss mot oss själva från föregående år genom att ange pilar i grönt, gult och rött:

- ↑ Bättre än föregående år
- ↔ Lika mot föregående år
- ↓ Sämre än föregående år

Ett växande Sala

Sala ka erbjuda attraktiva boenden och verka för arbetstillfällena, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

Indikator	Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall i relation med liknande kommuner alt Sverige total
Antalet företag ökar	Nystartade företag, antal (N01003) Planerad publicering: Planerad publicering: v24	135	155	127		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 115 2021: 124 2022: 114 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Näringslivskompassen: totalt antal företag Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	2 790	2871	2 867	2 881	
	Nystartade företag, antal/1000 inv, 16–64 år (N00999) Planerad publicering: v24	10,3	11,9	9,7		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 9,6 2021: 10,3 2022: 9,9 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Antalet arbetstillfällen ökar	Nystartade arbetsställen, antal (N01005) Planerad publicering: v20 (Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	196	201	159		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 166 2021: 181 2022: 160 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Nyinflyttningar ökar	Årlig statistik (N01801) antal inflyttade till kommunen (Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	1 119	1 213	1 134	957	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 1 038 2021: 1 078 2022: 1 082 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 968
	Årlig statistik (N01802) antal utflyttade från kommunen (Målvärde, minskning över tid=grönt, ökning över tid= rött)	1 053	1 044	1 109	1 047	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 1 030 2021: 1 013 2022: 1 050 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 942
Arbetslösheten minskar	AF månadsstatistik, arbetssökande 16–65 år (inskrivna arbetslösa) (Målvärde, minskning över tid=grönt, ökning över tid= rött)	1054 (dec)	848 (dec)	716 (dec)	634 (dec)	Kommentar minskning med 11,6%
Resultaten i mätningar gällande förtroende och service förbättras	Kommunens handläggningstid framstår som rimlig ¹ Källa; Företagsklimat.se (Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	3,94	3,71	4,00	3,75	Sverige: 2020: 3,8 2021: 3,83 2022: 3,7 2023: 3,8
	Företag får de råd och den vägledning som vi behöver vid kommunens tillståndsgivning, tillsyn eller kontroll ² Källa; Företagsklimat.se (Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	4,10	4,04	4,13	3,95	Sverige: 2020: 4,15 2021: 4,14 2022: 4,04 2023: 4,10
	Företagsklimat enl ÖJ (Insikt) Totalt NKI (U07451) (skala 0-100) Planerad publicering: v17 2024	75	77	78		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 74 2021: 74 2022: 76 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Medborgarundersökningen: Andel medborgare som är nöjda med kommunen som plats att leva och bo på ska öka. (N00667)	-	-	92,1	90,8	Lågpendlingskommun nära större stad, 2021: 2021: 90,4% 2022: 90,4 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 91,2

Ett växande Sala

Sala ka erbjuda attraktiva boenden och verka för arbetstillfällena, stärkt näringsliv och bra utbildning i hela kommunen.

	Servicemätning: nöjd med bemötandet via telefoni (Kolada, ID: N00671) Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	-	-	77,7	86,6	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 79,2 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 84,3
	Servicemätning: enkelt att få hjälp med sin fråga via telefoni (Kolada ID: N00672) (Målvärde, ökning över tid=grönt, minskning över tid= rött)	-	-	71,9	77,4	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 73 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 75,9

¹ Förklaring till resultat: betyg sätts på en skala mellan 6 och 1 (6=i mycket hög utsträckning, i ganska hög.., i varken hög eller låg.., i ganska låg.. 2= i mycket låg utsträckning och 1 = inte alls). KÄLLA: Svenskt Näringsliv

² Förklaring till resultat: betyg sätts på en skala mellan 6 och 1 (6=i mycket hög utsträckning, i ganska hög.., i varken hög eller låg.., i ganska låg.. 2= i mycket låg utsträckning och 1 = inte alls). KÄLLA: Svenskt Näringsliv

Ett hållbart Sala

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

Indikator	Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall i relation med liknande kommuner
Koldioxidutsläppen minskar	Utsläpp till luft av växthusgaser totalt ton CO2-ekvivalenter/inv (N00401) Eftersläpning i statistiken, nya siffror v. 32 2024 avseende 2022	4,91	4,81			Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 7,96 2021:5,69 2022: Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Utbildningsnivån ökar	Invånare, 25–64 år med låg utbildningsnivå (9-årig grundskola eller mindre som max utbildningsnivå), % (N01721) Planerad publicering: v24 2024 (Målvärde, minskning över tid=grönt, ökning över tid= rött)	12,9	12,8	12,6		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 13,7 2021: 13,2 2022: 12,8 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år (kommunens skolor) (N17467) Planerad publicering: v48 2024	57,5	59,9	64,9	68,3	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 62,1 2021: 62 2022: 65,1 Pendlingskommun nära större stad: 2023:61,5
Studieresultaten blir bättre	Elever åk 9, genomsnittligt meritvärde kommunens skolor (N15505) Planerad publicering: v39 2024	208,9	208,7	200,6	207,2	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 210,1 2021: 215,3 2022:210,6 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 213,2
	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor (N 15436) Planerad publicering: v39 2024	84,7	85,5	82,0	84,5	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 80,3 2021: 82,3 2022:79,7 Pendlingskommun nära större stad: 2023:82,2
	Lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskola åk 1–9 (N15030) Planerad publicering: v14 2024	76,7	75,9	78,9		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 83,1 2021: 81,5 2022:81,6 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Folkhälsan förbättras	Ohälsotalet är ett mått på utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning från socialförsäkringen. Ohälsotalet beräknas genom att summa dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt dagar med aktivitets- och sjukersättning divideras med befolkningen i åldern 16–64 år (N00957) Planerad publicering: v4 2024	26,5	27,1	26,9	28,3	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 27,9 2021: 27,5 2022: 27,8 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 26,6
	Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel i % (U01405) Planerad publicering: v46 2024	74	71	64,5		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 68 2021: 68 2022: 67 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%) (U01429) Planerad publicering: v46 2024	63	64	60,2		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 60 2021: 60 2022: 62 Pendlingskommun nära större stad: 2023:

Ett hållbart Sala

Fokus på människors hälsa och välmående genom hela livet.

	Invånare 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%) (U01425) Planerad publicering: v46 2024	45	42	43	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 39 2021: 39 2022: 42 Pendlingskommun nära större stad: 2023
	Antal deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7–20 år (U09800) Planerad publicering: v49 2024	20,2	20,1	22,8	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 21,3 2021:19,9 2022: 22,8 Pendlingskommun nära större stad: 2023
	Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv (U20462) Planerad publicering: v49 2024	4 010	3 993	3 697	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 3325 2021:3296 2022:3294 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Egenförsörjningen bland medborgarna ökar	Antal vuxna biståndsmottagare med försörjningshinder p g a arbetslöshet/antal vuxna biståndsmottagare, % (N31858) Planerad publicering: v43 2024 (Målvärde: minskning över tid=grönt, ökning över tid= rött)	42,3	40,9	45,5	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 51,3 2021: 52,0 2022: 49,5 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Individer med ekonomiskt bistånd räknat i helårsekvivalenter ³ , antal (N01710) Planerad publicering: v43 2024 (Målvärde: minskning över tid=grönt, ökning över tid= rött)	157	141	127	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 197 2021: 188 2022:168 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
	Invånare 0–19 år i hushåll med låg ekonomiskt standard, andel i % (N66077) Publicering v. 4 2025 avser 2023	22	21	21	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 24 2021: 23 2022: 22 Pendlingskommun nära större stad: 2023:

³ Antal individer som kan försörjas under ett helt år med full ersättning

Ett tryggt och rättvist Sala

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

Indikator	Nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall i relation med liknande kommuner alt Sverige totalt
Förtroendet för kommunen ökar	Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet, delfråga: <i>Dialogen mellan företag och kommunens beslutsfattare</i> . ⁴ (Målvärde: Ökning över tid=grönt, minskning över tid=rött)	2,51	2,76	2,86	2,84	Sverige: 2020: 2,95 2021: 2,99 2022: 2,99 2023: 3,03
Medborgarna är mer nöjda med kommunens verksamheter	Medborgarundersökningen- kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%) (N00668). Planerad publicering: v51 2024	-	-	72,9%	61,9	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 72,5 Pendlingskommun nära större stad: 2023:77
Den upplevda tryggheten i offentliga miljöer ökar	Invånare 18-64 år som avstår att gå ut ensam, % (U01420) Agenda 2030 Planerad publicering: v46 2024	30%	33%	29%		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 23 2021: 23 2022: 22 Pendlingskommun nära större stad: 2023
	Medborgarundersökningen - Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, andel (%) (N00610)	-	-	82,4	78,2	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 2021: 75,3 2022: 79,3 Pendlingskommun nära större stad: 2023
	Andel elever (%) i åk 5 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - <i>Känner du dig trygg i skolan?</i> (N15613)	-	-	85,3	85,3	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 85,5 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 83,5
	Andel elever (%) i åk 8 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - <i>Känner du dig trygg i skolan?</i> (N15643)	-	-	76-	76-	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 76,9 Pendlingskommun nära större stad: 2023:76,8
	Andel gymnasieelever (%) i år 2 som svarar "helt och hållet" eller "till stor del" på frågan - <i>Känner du dig trygg i skolan?</i> (N17673)	-	-	88,8	88,8	Lågpendlingskommun nära större stad: 2022: 88,6 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 87,7
Säkerheten (faktisk trygghet) ökar	Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv (N07403) Agenda 2030 Panerad publicering: v13 2024	1,126	1,078	1,101		Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 861 2021: 879 2022:896 Pendlingskommun nära större stad: 2023:
Demokratin stärks	Medborgarundersökningen - möjlighet att påverka inom de kommunala verksamheterna fungerar bra, andel (%). (N00649)	-	-	43	34,7	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 2021: 40,4 2022:38,5 Pendlingskommun nära större stad: 2023:40,6
	Medborgarundersökningen - möjlighet att påverka politiska beslut i kommunen fungerar bra, andel (%). (N00650)	-	-	25,1	17,2	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 2021: 26,8 2022: 26,3 Pendlingskommun nära större stad: 2023:28,6
	Medborgarundersökning – möjlighet att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen fungerar bra, andel (%) (N00651)	-	-	32,5	26,7	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 2021: 32,3 2022: 33,5 Pendlingskommun nära större stad: 2023: 35,7
	Medborgarundersökningen - Kommunens information kring större förändringar fungerar bra, andel (%). Hur kommunen informerar om större förändringar i kommunen (ex stadsplanering, byggnationer etc) (N00652)	-	-	52	48,1	Lågpendlingskommun nära större stad: 2020: 2021: 49 2022: 50 Pendlingskommun nära större stad: 2023:49,2

Ett tryggt och rättvist Sala

Fokus på att skapa insyn och inflytande för våra medborgare, föreningar och näringsliv för att stärka trygghet och demokrati.

	Delaktighetsindex, andel % av maxpoäng (U00454)	61	53	69		Lägpendlingskommun nära större stad: 2020: 54 2021: 58 2022: 62 Pendlingskommun nära större stad: 2023:61
--	---	----	----	----	--	---

⁴ Resultatet avser ett betyg som sätts på en skala mellan 1 = dåligt och 6 = utmärkt. Positiv andel: betyg 4 (bra) eller högre.

INDIKATORER MÅLUPPFÖLJNING ÅRSREDOVISNING 2023

ANTAGEN § X | XXXX-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

BILAGA NÄMNDERNAS BESLUTSPROTOKOLL 2023

KSLU § 17 Verksamhetsberättelse och bokslut 2023 Kommunstyrelsen

INLEDNING

Nämnder och styrelse ska lämna verksamhetsberättelse där året som gått sammanfattas i text och resultat. Ekonomikontoret har upprättat ett bokslut och kommunstyrelsens verksamheter har upprättat verksamhetsberättelser. I samband med bokslut sker även en uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan.

Beslutsunderlag

KS 2024.765, missiv – Godkännande av verksamhetsberättelser
KS 2024.673, Verksamhetsberättelse kommunstyrelsen
KS 2024.601, Begäran om tilläggsanslag (TA) investeringar i Tekniska kontoret 2023

Respektive enhetschef föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar
att godkänna verksamhetsberättelser för kommunstyrelsens verksamheter.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras 12:30-13:30

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna verksamhetsberättelser för kommunstyrelsens verksamheter.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Ekonomikontoret

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KSLU § 18 Internkontrollplan Kommunstyrelsen 2023

INLEDNING

Avrapportering av internkontrollen ska ske i samband med delårsrapporten samt bokslutet. Rapporten avser kommunstyrelsen 2023.

Beslutsunderlag

KS 2024.766, missiv – Uppföljning av internkontrollplan
KS 2024.603, Uppföljning av kontrollplan KS 2023

Respektive enhetschef föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna uppföljning av kommunstyrelsens internkontrollplan 2023.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Ekonomikontoret

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KFN § 18 Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2023

INLEDNING

2023 var ett omväxlande år med många positiva inslag men även mindre bra händelser.

Projektet: Berggatan 10 som allaktivitetshus på Åkraområdet startade och håller på under 2024. Detta i samverkan med Salabostäder som bistår med lokalerna kostnadsfritt.

Sommaraktiviteterna utvecklas ständigt för att nå fler barn och ungdomar. Under 2023 byggdes en arena upp i stadsparken där många olika verksamheter erbjöds till barn och ungdomar under i princip hela sommaren.

Det är viktigt att "Seniorer" i Sala kommun är fysiskt aktiva och att kommunen skapar förutsättningar och möjligheter för att bedriva verksamhet som bidrar till hälsosamma invånare med lust att lära och pröva nya vägar i livet. Seniorskolan och aktiviteter för seniorer är en ny och positiv verksamhet som under året nått cirka 80 seniorer i Sala kommun.

Återigen har bassängerna i badhuset behövt stängas och renoveras under sommaren och delar av hösten. Detta är kostsamt både ekonomiskt och tär på Sala kommuns invånares tålmod. Vilket visas i sjunkande besöksstatistik.

Rekrytering av en platschef med ansvar för Lärkan sportfält har genomförts under hösten och var på plats under december månad.

Skolkontoret och kultur- och fritidskontoret har tillsammans haft en resursperson på Idrottshallen under 2023 för att minska skadegörelse, öka tryggheten för elever och skapa en bättre arbetsmiljö för personal. Insatsen föll mycket väl ut.

Biblioteket genomförde metoder för att arbeta med digital inkludering för äldre utanför Sala stad.

Arbetet med ny lokal för gymnastikverksamhet påbörjades, och handikapptolett installerades på Täljstenen.

Forskning och samhällstendenser tyder på att kultur- och fritidsnämndens verksamhet, oavsett om den är kultur-, folkhälso- eller idrottsinriktad blir allt viktigare för samhället i allmänhet och för invånarna i synnerhet.

Kultur- och fritidsnämnden har en ökad närvaro och synlighet i digitala kanaler genom medveten strategisk hantering av våra aktiviteter för att ytterligare nå kommunens invånare och besökare.

Kultur- och fritidsnämnden har gett ekonomiskt stöd till 70 arrangemang. 2022 var det 51 arrangemang som fick stöd.

Robotgräsklipparen har medfört minskad användning av konventionell gräsklippare.

KFN § 18 forts.

Därmed har minskningen av CO2-utsläpp skett med cirka 90 procent under jämförbar period/förhållande med konventionell gräsklippare. Bokbussen tankas med förnybar diesel med lägre miljöpåverkan.

Ekonomiskt genererade Kultur- och fritidsnämnden ett noll resultat.

Beslutsunderlag

KFN 2024.69 - Verksamhetsberättelse Kultur och fritid 2023, arbetsmaterial Kultur- och fritidschef Roger Nilsson föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Gert Wibe (V) yrkar,
att kultur- och fritids-nämnden beslutar,
att godkänna Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2023 enligt bilaga.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna Verksamhetsberättelse kultur- och fritidsnämnden 2023 enligt bilaga.

Skickas till

Ekonomikontoret, Sofia Högerberg

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KFN § 19 Uppföljning - Internkontrollplan 2023

INLEDNING

Kultur- och fritidsnämnden har haft tre mål, ett för var och en av de övergripande målen.

Ett växande Sala: Ha bra tillgång till lokaler och fastigheter av god kvalitet, här håller de flesta lokaler normalstandard, med badhuset och Salbergahallen är i mycket dåligt skick.

Ett hållbart Sala: Seniorskolan och aktiviteter för seniorer till exempel Hälsosamtal. En ny och positiv verksamhet som nått cirka 80 seniorer i Sala kommun.

Ett tryggt och rättvist Sala: Det förekommer vandalisering på våra anläggningar i form av klotter samt rent medveten förstörelse i form av eldning och sönderslagning av fastigheten. Dock har händelserapporteringen minskat under 2023, vilket sannolikt kan kopplas till den personalförstärkning som gjorts i idrottslln.

Beslutsunderlag

KFN 2024.70 - Uppföljning av internkontrollplan 2023.
Kultur- och fritidschef Roger Nilsson föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Gert Wibe (V) yrkar,
att kultur- och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna Uppföljning – Internkontrollplan 2023 enligt bilaga.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Kultur och fritidsnämnden beslutar,
att godkänna Uppföljning – Internkontrollplan 2023 enligt bilaga.

Skickas till
Ekonomikontoret, Sofia Högerberg

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

SKN § 6 Bokslut 2023

INLEDNING

Nämnder och styrelser ska lämna verksamhetsberättelse där året som gått sammanfattas i text och siffror.

Beslutsunderlag

SKN 2024.118 – Missiv – Bokslut 2023

SKN 2024.119 – Verksamhetsberättelse skolnämnden 2023

Yrkanden

Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,

att skolnämnden beslutar,

att godkänna upprättat förslag *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2023*, samt

att överlämna *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2023* till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Skolnämnden beslutar,

att godkänna upprättat förslag *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2023*, samt

att överlämna *Verksamhetsberättelse skolnämnden 2023* till kommunstyrelsen.

Protokollsanteckning

Salas Bästa, Moderaterna och Sverigedemokraterna inkommer med protokollsanteckning: *SKN 2024.170 Protokollsanteckning Koalition Sala – Ärende 7 – Bokslut 2023*.

Skickas till

Registrator på kanslienheten

SKN § 7 Internkontrollplan 2023

INLEDNING

Avrapportering av internkontrollplan ska ske i samband med delårsrapporten samt bokslutet.

De områden som nämnden beslutade ska bevakas gäller undervisningens och betygssättningens kvalitet, planer mot kränkande behandling och förebyggande hälsovård samt arbete mot segregation och kartläggning av elevråd.

Beslutsunderlag

SKN 2024.120 – Missiv – Internkontrollplan 2023

SKN 2024.121 – Uppföljning av internkontrollplan SKN 2023

Yrkanden

Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,

att skolnämnden beslutar,

att godkänna rapport av internkontrollplan, samt

att överlämna Uppföljning av internkontrollplan SKN 2023 till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Skolnämnden beslutar,

att godkänna rapport av internkontrollplan, samt

att överlämna Uppföljning av internkontrollplan SKN 2023 till kommunstyrelsen.

Skickas till

Registrator på kanslienheten

SKN § 8 Flytt av investeringsmedel från 2023 till 2024

INLEDNING

Ösby har fortsatt behov av en lastmaskin. De har på flera sätt försökt upphandla och deltagit på nätauktioner i syfte att genomföra köp av lastmaskin. Samtliga försök har misslyckats på grund av att priset har överstigit den tilldelade investeringsbudgeten.

Beslutsunderlag

SKN 2024.122 – Missiv – Flytt av investeringsmedel från 2023 till 2024

Yrkanden

Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,
att skolnämnden beslutar,
att överföra investeringsmedel om 400 tkr från verksamhetsåret 2023 till verksamhetsåret 2024.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Skolnämnden beslutar,
att överföra investeringsmedel om 400 tkr från verksamhetsåret 2023 till verksamhetsåret 2024.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

ÄON § 7   ÄON Verksamhetsberättelse & Bokslut 2023

INLEDNING

Verksamhetsberättelsen har i syfte att redovisa uppföljning och resultat av de beslutade utvecklings- och planeringsmålen som formuleras i Verksamhetsplanen. För år 2023 behandlar Verksamhetsberättelsen för Äldre- och omsorgsnämnden uppföljning av ÄON Verksamhetsplan 2023 – 2025, viktiga händelser som skett under året 2023, ekonomisk resultaträkning med analys samt kommentar mot prognos för år 2023.

Beslutsunderlag

ÄON Bilaga 2024.111 ÄON Missiv – Verksamhetsberättelse 2023
ÄON Bilaga 2024. 112 ÄON Verksamhetsberättelse 2023
Föredragning av Socialchef Ingrid Strandman

Yrkanden

Ordförande Camilla Runerås (S) yrkar
att Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2023 för Äldre- och omsorgsnämnden, samt

att översända den till Kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2023 för Äldre- och omsorgsnämnden, samt

att översända den till Kommunstyrelsen.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Skickas till
Kommunstyrelsen.

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

ÄON § 8 ÄON Uppföljning Internkontroll, helår 2023

INLEDNING

Uppföljning av Internkontrollen skall ske i samband med bokslutet.
Redovisningen sker enligt den mall som Ekonomikontoret har fastställt.

Beslutsunderlag

ÄON Bilaga 2024.113 ÄON Missiv - Uppföljning Internkontrollplan 2023
ÄON Bilaga 2024.114 ÄON Uppföljning av internkontrollplan 2023, helår
ÄON Bilaga 2023.37 Bedömningsmatris Risk- och väsentlighetsanalys
Föredragning av Socialchef Ingrid Strandman

Yrkanden

Ordförande Camilla Runerås (S) yrkar
att Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2023 för Äldre- och omsorgsnämnden.

Beslutsgång

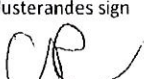

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2023 för Äldre- och omsorgsnämnden.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

ÄON § 6 ÄON Information om verksamhetens ekonomi

INLEDNING

Verksamhetscontroller Fredrik Mikklaheim föredrar inför nämnden om verksamhetens ekonomi.

Beslutsunderlag

Muntlig föredragning av Verksamhetscontroller Fredrik Mikklaheim.

Yrkanden

Ordförande Camilla Runerås (S) yrkar
att Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att informationen läggs till handlingarna, samt

att begära till Kommunstyrelsen om TA-överflytt av ej utnyttjade investeringsmedel från 2023.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Äldre- och omsorgsnämnden beslutar,

att informationen läggs till handlingarna, samt

att begära till Kommunstyrelsen om TA-överflytt av ej utnyttjade investeringsmedel från 2023.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Skickas till
Kommunstyrelsen
Ekonomikontoret

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--------------------

SAN § 4 SAN Verksamhetsberättelse & Bokslut 2023

INLEDNING

Verksamhetsberättelsen har i syfte att redovisa uppföljning och resultat av de beslutade utvecklings- och planeringsmålen som formuleras i Verksamhetsplanen. För år 2023 behandlar Verksamhetsberättelsen för Social- och arbetsmarknadsnämnden uppföljning av SAN Verksamhetsplan 2023 - 2025, viktiga händelser som skett under året 2023, ekonomisk resultaträkning med analys samt kommentar mot prognos för år 2023.

Beslutsunderlag

Bilaga SAN 2024.39 SAN Missiv – Verksamhetsberättelse 2023
Bilaga SAN 2024.40 SAN Verksamhetsberättelse 2023
Föredragning av Socialchef Ingrid Strandman

Yrkanden

Ordförande Elisabet Pettersson (C) yrkar
att Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2023 för Social- och arbetsmarknadsnämnden,
samt,

att översända den till Kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att fastställa Verksamhetsberättelse 2023 för Social- och arbetsmarknadsnämnden,
samt,

att översända den till Kommunstyrelsen.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	--------------------

SAN § 5   SAN Uppföljning Internkontrollplan, helår 2023

INLEDNING

Avrapportering av Internkontrollen skall ske i samband med bokslutet. Redovisningen sker enligt den mall som Ekonomikontoret har fastställt.

Beslutsunderlag

Bilaga SAN 2024.41 SAN Missiv – Uppföljning Internkontrollplan 2023
Bilaga SAN 2024.42 SAN Uppföljning av Internkontrollplan, helår 2023
Föredragning av Socialchef Ingrid Strandman

Yrkanden

Ordförande Elisabet Pettersson (C) yrkar
att Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2023 för Social- och arbetsmarknadsnämnden.

Beslutsgång

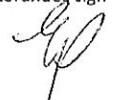

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutar,

att godkänna Uppföljning Internkontrollplan 2023 för Social- och arbetsmarknadsnämnden.

Denna paragraf förklaras omedelbart justerad.

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

NÄMNDERNAS BESLUTSPROTOKOLL 2023Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

ANTAGEN § X | 2024-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Årsredovisning
och
Koncernredovisning
för
Sala-Heby Energi AB
556601-2901

Räkenskapsåret
2023-01-01 - 2023-12-31

VD-kommentar

År 2023 var på många sätt ett prövningarnas och utmaningarnas år. Lågkonjunktur, höga räntor, krig i Ukraina och en instabilitet på flera marknader var utmaningar som behövde hanteras. I början av september drabbades Sala av en översvämning av sällan skådat slag och hela området runt Silververket stod under vatten. Jag vill rikta ett stort tack till alla som såg till att vi kunde fortsätta leverera el och värme i Sala och Heby. Det krävdes en enorm insats ifrån många anställda och samarbetspartners och alla ställde upp på bästa sätt.

Samtidigt som vi under 2023 kunde se elpriser som var något lägre än föregående år sköt bränslepriserna i höjden. Efterfrågan på inhemska förnybara bränslen nådde nivåer vi aldrig tidigare sett, vilket ledde till mycket höga priser och vi klarade inte att säkra volymer för hela säsongen. Det har med andra ord varit ett tufft år för värmeverksamheten. Trots det kan vi med glädje se tillbaka på att koncernen gjort ett, utefter förutsättningarna, stabilt år. Elnätsverksamheten gör ett fantastiskt resultat, delvis tack vare flertalet nya etableringar varav ett större batterilager. Det senare möjliggjort med ett arrendeavtal på Fabriksgatan. Marknad och Försäljning börjar få en stabilitet i verksamheten och ny personal har kommit in fint på sina roller. Elhandel har vässat riskanalysen och uppföljningsarbetet, vilket återspeglas i ett starkt och stabilt resultat 2023. År 2023 var även ett firandets år då Sala-Heby Energi fyllde 50 år. Vi inledde firandet i juni med en sommarfest för anställda, pensionärer, ägare och styrelse. Det bjöds på en härlig sommarbuffé och till tonerna av ett liveband dansades det långt in på småtimmarna. Firandet fortsatte sedan med en familjedag som anordnades tillsammans med vårt systerbolag Salabostäder som även de hade jubileumsår. Den här gången slog vi på stora trumman med artisten Tusse som huvudnummer. Trots att familjedagen oturligt nog inföll samma dag som översvämningen i september så lyckades vi genomföra den och det blev ett uppskattat evenemang för många av våra kunder. Året avrundades med en jubileumsbok som sammanfattar Sala-Heby Energis första 50 år. Boken är en blandning av historiska anekdoter och berättelser ifrån tidigare och nutida anställda. Avslutningsvis vill jag ge en extra eloge till driftpersonalen inom elnäts- och värmeverksamheten som kämpat med att hålla leveranserna igång under ett både snörikt och mycket kallt avslut av året. Tack även till övrig personal, samarbetspartners, ägare och styrelse för er insats och ett fint samarbete under 2023.

Mars 2024

Håkan Carefall
VD

Styrelsen och verkställande direktören för Sala-Heby Energi AB avger följande årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor (Tkr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Styrelse

Ordinarie ledamöter

Christer Eriksson, ordförande
Göran Hillbom
Bo Kihlström
Ulf Larsson
Sverre Lindqvist
Rickert Olsson
Erik Åberg

Arbetsstagarrepresentanter

Emma Liljefors
Mikael Tallroth

Ersättare

Carina Hedlund
Björn Eriksson

Verkställande direktör

Håkan Carefall

Revisorer

Ordinarie

Johan Tingström, auktoriserad revisor

Ersättare

Sanna Hellblom Björn, auktoriserad revisor

Lekmannarevisorer

Ordinarie

Jan Alriksson
Per Palm

Ersättare

Mikaela Nordin
Elisabeth Nilsson

Ägarförhållanden

Sala-Heby Energi AB (SHE) bildades den 5 december 2000 genom att ett oanvänt bolag, Starta Eget Boxen 2387 AB, förvärvades. Bolaget har sitt säte i Sala kommun.

SHE ägs till 87,5% av Sala kommun och 12,5% av Heby kommun.

SHE har operativa verksamheter i affärsområdesform inom elhandel och värme. SHE är moder i en energikoncern, där också de både helägda dotterbolagen Sala-Heby Energi Elnät AB och Sala-Heby Energi Elnät Service AB ingår.

Information om verksamheten

Övergripande

Sala-Heby Energi ABs verksamhet är att svara för de koncernövergripande funktionerna inom SHE-koncernen, såsom koncernens internbank avseende likvida medel. Dessutom skall Sala-Heby Energi AB svara för hela koncernens produkt- och affärsutveckling. Bolaget bedriver verksamheter av både stödfunktionskaraktär och kärnverksamhet. Till det förstnämnda hör ekonomi, redovisning, personaladministration, kundadministration, verksamhetssystem (MAK), administration, fastighet, inköp och kommunikation. Dessa tjänster är avtalsreglerade mot koncernens övriga affärsområden.

Elhandel

Elhandel har avtal med rörlig och/eller fast prissättning. Ca 80 % av alla kunder har idag ett rörligt avtal. Anvisade kunder eller kunder som inte har gjort ett aktivt val av avtal är idag ca 1 200 st. Dessa kunder tilldelas ett rörligt avtal.

Elförsäljningen uppgick till ca 159 GWh, fördelat på 12 650 kunder och 14 700 anläggningar. Av dessa anläggningar återfinns ca 53 % i Sala kommun, ca 22 % i Heby kommun och resterande utanför ägarkommunerna.

All el som säljs är förnybar. Resultatet från verksamheten är x MSEK. Elhandel verkar inom visionen: "Att all el som försäljs skall produceras på ett hållbart sätt och så mycket som möjligt genom en lokal produktion, gärna i breda samarbeten."

Värme

Affärsområdet Värme är ett stort område som omspannar produkterna fjärrvärme och elproduktion. Det innefattar allt från anskaffning och mottagning av bränsle till energileverans till kund. Elproduktionen sker i kraftvärmeverket på Silververket i Sala medan fjärrvärme produceras i ett stort antal värmeverk i varierande storlek och plats i de båda ägarkommunerna. Organisatoriskt är affärsområdet indelat i en operativ enhet för all produktion och distribution och en administrativ enhet som arbetar med projektering, optimering, rapportering, dokumentation etc. Underlag för värmeproduktion ökade genom 17 st nyanslutningar som genomfördes under året. Varav 12 st var villor och 5 st större fastigheter.

Verksamheten har präglats av att skapa hög tillgänglighet och effektivitet. Värmeförsäljningen under året uppgick till 148,3 GWh exklusive anläggningar som gått tillbaka till kund (140,1 GWh). Elproduktionen uppgick till 17,4 GWh (23,4 GWh).

Affärsområdet Värme verkar under affärsidén: "Alla hushåll i Sala och Heby kommuner skall erbjudas ett uppvärmningsalternativ som inte är baserat på fossila bränslen. Att erbjuda fjärrvärmedriven kyla inom kommunerna. Att hitta bränslen lokalt som är hållbara och som inte i samtid uppfattas som bränsle. Vidare att tillse att de restprodukter som uppstår vid förbränning uppfattas och hanteras som resurser".

Marknad och Försäljning

I affärsområde Marknad ingår försäljning av solanläggningar och laddstolpar. I denna avdelning ingår även kundservice samt kommunikation. Marknadsavdelningen tar även hand om eftermarknaden för värme-, solcells- och laddverksamheten.

Gemensam service

I avdelningen ingår ekonomiavdelningen, fastighetsansvar och VD. Dessa områden är kompletterande till den övriga verksamheten i koncernen.

Miljöpåverkan

Bolaget bedriver en anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Vid ombyggnationen utav kraftvärmeverket ansöktes förnyat miljötillstånd som beviljades och togs utav Sala-Heby Energi i anspråk under November 2020. Miljötillståndet gäller för en samförbränningspanna om 36 MW maximal tillförd effekt för förbränning av avfallsklassade bränslen och en fastbränslepanna med en maximal tillförd effekt av 22 MW samt tre oljepannor på vardera 12 MW. Total tillståndsgiven installerad förbränningseffekt enligt tillståndet är 94 MW, vilket också inkluderar en mindre panna för förbränning av gas om 0,1 MW inom fastigheten Kristina 4:145 och 4:134 i Sala kommun.

Bolagets miljöpåverkan är låg och består till störst del genom utsläpp till luft och vatten från förbränning utav förnyelsebara bränslen. Restprodukter i form utav aska omhändertas och används till stor utsträckning för täckningsmaterial vid deponeringsområden. Övrig indirekt miljöpåverkan finns vid beredning av bränsle från skog och återvinning till panna.

Finansiella risker

Bolagets verksamhet är exponerat för ett flertal risker. Nedan beskrivs de med väsentliga riskerna samt hur bolaget hanterar dessa.

Kreditrisk

Kreditrisken uppstår i transaktioner med kunder och definieras som risken att motparten inte fullgör sina åtaganden. Kreditrisken hanteras genom systematisk kreditbedömning i enlighet med upprättad kreditpolicy.

Ränterisk

Ränterisken hanteras genom ett samarbete med finansiella experter samt att större projekt balanseras med långa räntebindningstider. Detta gäller i stort sett oavsett vilken finansieringslösning som används, d.v.s. lån, leasing eller hyra. Dock i rådande ränteläge är en del finansiering mot rörlig ränta, med bevakning så att de låses om så erfordras. En tydlig policy styr upplåningen.

Anläggningsrisk

Bolagets anläggningar är försäkrade genom försäkringsbolaget Gjensidige på saksidan, på ett fullgott sätt, vilket också gäller försäkringsmässigt täckningsbidrag om anläggningar blir utslagna så att åtaganden inte kan uppfyllas. På ansvarssidan finns försäkring genom Trygg Hansa.

Elprisrisk

Resultatrisk finns på grund av förändringar i marknadspris på den el som säljs till kund. Risken hanteras genom kontinuerlig prissäkring via Electric Price hos elleverantören, eller att rörliga prisavtal sluts.

Volymrisk - elförbrukning

Risk finns att inköpta volymer ej överensstämmer med förbrukade volymer. Bolaget hanterar risken genom att förbättra och utveckla prognoser över förbrukning av el.

Bränsleprisrisk

Risk att priset ökar på det bränsle som bolaget använder i sina produktionsanläggningar. Bolaget hanterar risken genom längre bränsleavtal med fasta priser.

Skatterisk

EU eller svenska skatte- och incitamentsregler kan förändras. Risk finns för att vissa bränslen ej med ekonomisk lönsamhet kan användas. Risken hanteras genom omvärldsbevakning samt att vara medlemmar i Svebio, Energiföretagen etc.

Personal

I bolaget är antalet anställda den 31 december 2023, 50 (41), varav 13 (12) kvinnor. För koncernen är antalet anställda 64 (63), varav 14 (13) kvinnor.

Beträffande sjukfrånvaron i koncernen är den 2,9 % jämfört med 4,2 % föregående år. För bolaget ligger sjukfrånvaron på 2,4 % (4,9%). Målsättningen var maximalt 4 %.

Medelåldern för kvinnorna i koncernen är 44 (44,5) år och för männen 47 (46) år. För alla anställda är medelåldern 46,3 (45,7) år.

SHE-koncernen har en aktiv roll i många föreningar och nätverk. Bland dessa kan nämnas Förbundet Agenda 2030, Solel i Sala och Heby ek.förening, Företagarna och lokala föreningar i SHE-ambassadörskap. Samarbeten är mycket viktigt för SHE-koncernen. SHE-koncernen är i sin helhet certifierat enligt miljö ISO 14001:2015, arbetsmiljö enligt OHSAS 18001:2007 samt kvalitet enligt ISO 9001:2015.

Arbetsmiljöarbetet har bedrivits i en samverkansgrupp och tre arbetsmiljögrupper.

Investeringar

Investeringar genomförda under året fördelar sig på följande sätt.

tkr	Koncern 2023	Koncern 2022	Moderbolag 2023	Moderbolag 2022
Anläggningar under uppförande (förändring från föregående år)	2 309	-17 657	5 298	-22 185
Inventarier och verktyg	3 927	660	3 859	494
Eldistributionsanläggningar	19 360	19 476	-	-
Värmeanläggningar	22 790	39 621	22 790	39 621
Gatubelysning	1 136	832	-	-
Byggnader och markanläggningar, mark	0	0	0	0
Summa	49 522	42 932	31 947	17 930

Finansiering

Ett kortfristigt lån för att klara höga kostnader under vintern på 10 MSEK har gjort. Omplaceringar av befintliga lån har gjorts.

Framtida utveckling

Forskning och utveckling ses som en viktig del i det långsiktiga arbetet. Samarbeten med branschorganisationer, leverantörer och branschkollegor ges möjligheten att ta del av ny forskning och vara delaktiga i olika forskningsprojekt. SHE har även samarbeten tillsammans med flera skolor däribland Mälardalens Högskola, Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet. SHE har tyvärr inte kunnat ta emot studiebesök under året med anledning av pandemiläget.

Energibranschen har en stor utmaning framför sig. Hur kan Sala-Heby Energi möta det ökade behovet av el och effekt som kommer att behövas i framtiden. Vad händer t.ex. när kunden kommer hem från jobbet och vill ladda sin elbil samtidigt som det är en köldknäpp och huset värms med bergvärme? Till det ska även hänsyn tas till elnätets effekttaxa och när energiförbrukningen ger minst påverkan på elnätet. SHE

kommer att behöva styra dessa snabba svängningar, både på produktions- och konsumtionssidan. Det kommer att behövas ett systemtänk, inte bara för det större centrala energisystemet, utan även för energisystemet i den enskilda hus. Ett system där alla energienheter jobbar ihop. Med den variation vi kommer att ha på både produktions- och konsumtionssidan, så kommer det löna sig att lagra elen och effekten lokalt istället för att sälja tillbaka den till det centrala elnätet. Batterierna kommer att få en stor betydelse men är lättare att optimera i systemet i teorin än i verkligheten.

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är viktiga frågor för det långsiktiga arbetet i koncernen. Mycket av forskningen finns hos branschorganisationer, men mycket sker också tillsammans med olika leverantörer och branschkollegor.

Verksamheten under räkenskapsåret

Verksamheten har under året bedrivits i koncernform med ett operativt moderbolag och två helägda operativa dotterbolag.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Verksamheten har under innevarande räkenskapsår ändra rapporteringssätt, verksamheten har övergått från funktionsindelad rapportering till kostnadsslagsindelning. Jämförelseåret har justerats.

ELNÄTSVERKSAMHETEN har fortsatt arbetet med att byta ut mätare i hela bolagets elnät samt delar av värmemätarbeståndet. Kravet är att elnätsföretagen i Sverige ska byta ut eller uppdatera alla elmätare senast 1 januari 2025 men Sala-Heby Energi Elnät AB blev klara redan under 2023.

Under slutet av 2023 sågs elnätsavgiften över och man kunde meddela en sänkning inför 1 januari 2024.

I VÄRMEVERKSAMHETEN har de enormt höga bränslepriserna, det något lägre elpriset samt hög konkurrens om den bränsle som finns på marknaden ställt till det. Under året har man inte kunna köra turbinen som förväntat, även det på grund av bränslefaktorer. Dessutom blev införandet av den nya prismodellen försenad från maj till augusti till följd av ett kommunikationsmisstag och förhandlingar med kunder.

Allt detta var omvärldsfaktorer som var svåra att budgetera för och trots att man försökt ta höjd för oväntade faktorer så blev resultatet långt sämre än väntat.

Affärsområde Marknad och försäljning har under året ökat arbetet med marknadsföring och kundkontakter. Efterfrågan på solanläggningar har minskat något mot föregående år, förmodligen som en reaktion på ränteökningar och ökade levnadskostnader för konsumenterna. Däremot syns ett ökat intresse för batterier och laddinfrastruktur, vilket inte mins visade sig på SHE-seminariet i oktober som hade rekordmånga deltagare.

ELHANDEL upplevde återigen historiskt sett höga elpriser, om än på en mycket lägre nivå än under 2022. Framför allt augusti och september präglades av mycket lägre rörliga priser än föregående år, en trend som även höll sig in på hösten. De lägre priserna kan förklaras genom goda förutsättningar i form av bland annat goda fyllnadsgrader av de nordiska vattenmagasinen, en stabil kärnkraftsproduktion där även starten av ett nytt finskt kärnkraftverk bidragit samt välfyllda gaslager i Europa. Den senare vilken har stor påverkan på de elpriser vi ser de tillfällena då den inhemska produktionen inte klarar av att täcka behovet. 2023 blev dock året då även negativa elpriser blev ett stort samtalsämne. Mest anmärkningsvärt var de negativa elpriser som kunde ses under några timmar i december till följd av milt väder och en hög andel vindkraftsproduktion i systemet.

Under året har även priserna på de fasta avtalen falla rejält från rekordhöga nivåer under december 2022 till mer stabilare nivåer under slutet av året. SHE jobbar fortsatt utifrån en antagen riskpolicy, vilken grundar sig i ägardirektiven, som innebär att vi ska sträva efter att minimera våra risker kopplade till fasta avtal. Detta arbete har under 2023 inneburit att bolaget kunnat bibehålla en lönsamhet även på de fasta avtalen.

Utöver detta har SHE säkerställt att bolaget även täcker de kostnader som uppstår till följd av leverans av förnybar el. En kostnad som uppstår då ursprungsgarantier motsvarande mängden såld el måste införskaffas och för vilka värdet stod rekordhögt i ingången av året för att sedan falla tillbaka något. Detta har SHE gjort genom att se till att samtliga avtal som säljs numera även innehåller en kostnadspost för ursprungsgarantier, något som tidigare inte varit fallet.

Elhandels syn på marknaden framgent är att vi fortsatt kommer se volatila elpriser med höga toppar och djupa dalar. Förhoppningen är dock att priserna ska stabiliseras något mot de senaste två åren och att det därför skapas bättre förutsättningar för Elhandels kunder att i förväg kunna uppskatta sina elkostnader. Elmarknaden är dock en känslig marknad och även den minsta marknadsstörningen kan få en stor påverkan på elpriset.

Flerårsöversikt (Tkr)

Koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	428 805	379 176	333 671	247 683	281 696
Resultat efter finansiella poster	16 472	16 537	17 404	2 836	4 452
Balansomslutning	661 997	652 316	616 124	577 673	561 465
Soliditet (%)	22,1	20,5	19,1	17,9	18,0
Avkastning på totalt kap. (%)	3,4	3,8	4,1	1,7	2,2
Avkastning på eget kap. (%)	10,8	12,4	14,8	2,8	4,4
Moderbolaget	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	308 315	347 078	253 791	168 992	211 510
Resultat efter finansiella poster	-15 761	4 395	1 938	-9 677	11 504
Balansomslutning	529 726	504 233	503 788	466 969	437 301
Medelantalet anställda	44	40	33	34	34
Soliditet (%)	23,1	24,5	23,2	23,7	24,2
Avkastning på totalt kap. (%)	neg	1,5	0,9	neg	neg
Avkastning på eget kap. (%)	neg	3,6	1,7	neg	neg

För definitioner av nyckeltal, se Redovisnings- och värderingsprinciper.

Förändringar i eget kapital

Koncernen	Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Annat eget kapital inkl. årets resultat	Minoritets- intresse	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 500 000	900 000	127 338 000		133 738 000
Disposition enligt beslut av årsstämman:					
Utdelning			-401 500		-401 500
Årets resultat				12 955 000	12 955 000
Belopp vid årets utgång	5 500 000	900 000	126 936 500	12 955 000	146 291 500

Moderbolaget	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	5 500 000	900 000	4 940 893	4 942 394	16 283 287
Disposition enligt beslut av årsstämman:					
Utdelning			-401 500		-401 500
Balanseras i ny räkning			4 942 394	-4 942 394	0
Årets resultat				-940 824	-940 824
Belopp vid årets utgång	5 500 000	900 000	9 481 787	-940 824	14 940 963

Aktiekapitalet består av 55 000 aktier med kvotvärde 100 kr.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	9 481 787
årets förlust	-940 824
	8 540 963
disponeras så att	
till aktieägare utdelas (9,5 kr per aktie)	522 500
i ny räkning överföres	8 018 463
	8 540 963

Den föreslagna utdelningen till aktieägarna sänker bolagets soliditet till 22,95 % och sänker koncernens soliditet till 22,02 %. Soliditeten är god mot bakgrund av att bolagets och koncernens verksamhet fortsatt bedrivs med betryggande lönsamhet. Likviditeten i bolaget och koncernen bedöms kunna upprätthållas på en likaledes betryggande nivå.

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar bolaget från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st. (försiktighetsregeln).

Koncernens och moderbolagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkningar samt kassaflödesanalyser med noter.

Koncernens Resultaträkning

Tkr

	Not 1	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Nettoomsättning	3, 4	400 132	379 176
Aktiverat arbete för egen räkning		0	41 251
Övriga rörelseintäkter		10 729	5 872
		410 861	426 299
Rörelsens kostnader			
Handelsvaror		-174 252	-218 725
Övriga externa kostnader	5, 6	-127 615	-108 330
Personalkostnader	7	-55 082	-50 217
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	8	-28 604	-26 515
Övriga rörelsekostnader		-595	-1 392
		-386 148	-405 179
Rörelseresultat		24 713	21 120
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		106	70
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		425	2 115
Räntekostnader och liknande resultatposter		-8 772	-6 768
		-8 241	-4 583
Resultat efter finansiella poster		16 472	16 537
Resultat före skatt		16 472	16 537
Skatt på årets resultat	9	-276	-5
Uppskjuten skatt		-3 242	-272
Årets resultat		12 955	16 259
Hänförligt till moderföretagets aktieägare		12 956	16 259

Koncernens Balansräkning

Tkr

	Not 1	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	6 585	6 793
Maskiner och andra tekniska anläggningar		487 040	478 907
Inventarier, verktyg och installationer	11	4 729	2 459
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	12	39 536	35 788
		537 890	523 946
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav		705	705
Andra långfristiga fordringar	13	6 598	6 321
		7 303	7 026
Summa anläggningstillgångar		545 193	530 972
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Råvaror och förnödenheter		11 046	9 683
Pågående arbete för annans räkning	14	9 096	3 339
		20 142	13 023
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		33 455	43 195
Aktuella skattefordringar		1 586	2 541
Övriga fordringar		687	4 319
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	60 934	57 656
		96 662	107 711
<i>Kassa och bank</i>		0	610
Summa omsättningstillgångar		116 804	121 344
SUMMA TILLGÅNGAR		661 997	652 316

**Koncernens
Balansräkning**
Tkr

Not
1

2023-12-31

2022-12-31

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

**Eget kapital hänförligt till moderföretagets
aktieägare**

Aktiekapital		5 500	5 500
Reserver		900	900
Annat eget kapital inklusive årets resultat		139 892	127 338
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare		146 292	133 738

Summa eget kapital

146 292

133 738

Avsättningar

Avsättningar för uppskjuten skatt		54 028	50 786
Övriga avsättningar	16	6 993	6 673
		61 021	57 459

Långfristiga skulder

Skulder till kreditinstitut	17	327 512	336 994
		327 512	336 994

Kortfristiga skulder

Checkräkningskredit	18	5 310	8 470
Skulder till kreditinstitut		9 643	9 115
Leverantörsskulder		43 890	74 245
Övriga skulder		28 014	21 955
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	40 315	10 340
		127 172	124 125

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

661 997

652 316

Koncernens
Kassaflödesanalys
Tkr

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
	1		
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		16 472	16 537
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m	20	37 339	34 781
Betald skatt		679	-5
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		54 490	51 313
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager och pågående arbeten		-7 120	-4 607
Förändring kundfordringar		9 741	-31 243
Förändring av kortfristiga fordringar		354	4 392
Förändring leverantörsskulder		-30 355	13 456
Förändring av kortfristiga skulder		36 034	-3 000
Kassaflöde från den löpande verksamheten		63 144	30 312
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-50 963	-42 765
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-409	-694
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		133	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-51 239	-43 459
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		0	10 000
Amortering av lån		-8 954	-8 784
Utbetald utdelning		-402	-132
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-9 356	1 084
Årets kassaflöde		2 550	-12 063
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		-7 860	4 204
Likvida medel vid årets slut		-5 310	-7 859

Moderbolagets Resultaträkning

Tkr

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	3, 4	308 315	347 078
Övriga rörelseintäkter		21 243	5 656
		329 558	352 734
Rörelsens kostnader			
Handelsvaror		-193 099	-227 694
Övriga externa kostnader	5, 6	-92 509	-70 338
Personalkostnader	7	-36 690	-29 659
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	8	-17 644	-16 106
Övriga rörelsekostnader		-53	-1 226
		-339 995	-345 023
Rörelseresultat		-10 437	7 711
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		106	70
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		405	149
Räntekostnader och liknande resultatposter		-5 835	-3 535
		-5 324	-3 316
Resultat efter finansiella poster		-15 761	4 395
Bokslutsdispositioner	21	14 610	340
Resultat före skatt		-1 151	4 735
Skatt på årets resultat	9	210	207
Årets resultat		-941	4 942

**Moderbolagets
Balansräkning**
Tkr

Not
1

2023-12-31

2022-12-31

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriell rättighet	22	2 043	3 064
		2 043	3 064

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark	10	5 503	5 682
Produktions- och distributionsanläggning	23	269 872	262 506
Inventarier, verktyg	11	3 677	837
Pågående nyanläggningar	12	24 528	19 230
		303 580	288 255

Finansiella anläggningstillgångar

Andelar i dotterföretag	13, 24	103 145	103 145
Värdepappersinnehav	13	705	705
Andra långfristiga fordringar	13	3 573	3 530
		107 423	107 380
Summa anläggningstillgångar		413 046	398 699

Omsättningstillgångar

Varulager m m

Råvaror och förnödenheter		11 046	9 683
Pågående arbete för annans räkning	14	9 096	3 339
		20 142	13 022

Kortfristiga fordringar

Kundfordringar		33 455	43 195
Fordringar hos koncernföretag		12 607	0
Skattefordringar		835	2 292
Övriga fordringar		652	882
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	43 987	45 922
		91 536	92 291

Kassa och bank

Summa omsättningstillgångar		6 211	220
		117 889	105 533

SUMMA TILLGÅNGAR

		530 935	504 232
--	--	----------------	----------------

**Moderbolagets
Balansräkning**
Tkr

Not
1

2023-12-31

2022-12-31

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Bundet eget kapital

Aktiekapital

5 500

5 500

Reservfond

900

900

6 400

6 400

Fritt eget kapital

Balanserad vinst eller förlust

9 482

4 941

Årets resultat

-941

4 942

8 541

9 883

Summa eget kapital

14 941

16 283

Obeskattade reserver

25

135 315

135 315

Avsättningar

Uppskjuten skatteskuld

421

631

Övriga avsättningar

16

4 136

3 486

Summa avsättningar

4 557

4 117

Långfristiga skulder

Skulder till kreditinstitut

17

281 225

281 225

Skulder till koncernföretag

9 074

10 074

Summa långfristiga skulder

290 299

291 299

Kortfristiga skulder

Checkräkningskredit

18

0

8 470

Leverantörsskulder

36 794

61 980

Skulder till koncernföretag

0

-33 811

Övriga skulder

13 270

13 156

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

19

35 759

7 423

Summa kortfristiga skulder

85 823

57 218

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

530 935

504 232

**Moderbolagets
Kassaflödesanalys**

Tkr

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
	1		
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		-15 761	4 395
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	20	18 295	17 170
Betald skatt		1 457	1
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		3 991	21 566
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av varulager och pågående arbete		-7 120	-5 259
Förändring av kundfordringar		9 740	-31 244
Förändring av kortfristiga fordringar		37 979	6 341
Förändring av leverantörsskulder		-25 186	9 983
Förändring av kortfristiga skulder		28 450	-3 366
Kassaflöde från den löpande verksamheten		47 854	-1 979
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-31 948	-17 929
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-43	-481
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-31 991	-18 410
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		0	10 000
Amortering av lån		-1 000	-1 000
Utbetald utdelning		-402	-132
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-1 402	8 868
Årets kassaflöde		14 461	-11 521
Likvida medel vid årets början			
Likvida medel vid årets början		-8 250	3 271
Likvida medel vid årets slut		6 211	-8 250

Noter

Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen och koncernredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Nettoomsättningen omfattar försäljningsintäkter från kärnverksamheten, dvs. produktion, försäljning och distribution av el, värme, elhandel, anslutningsavgifter samt andra intäkter såsom entreprenadavtal. I de fall varor och tjänster byts mot likartade varor och tjänster redovisas ingen intäkt. Samtliga intäkter värderas till det belopp som influtit eller beräknas inflyta, dvs. med hänsyn till rabatter och efter avdrag för moms och redovisas i posten nettoomsättning.

Tjänste- och entreprenaduppdrag redovisas enligt principen om successiv vinstavräkning, dvs. att intäkter och kostnader redovisas i förhållande till projektets färdigställandegrad. Färdigställandegraden fastställs genom en jämförelse mellan beräknade och faktiska utgifter på balansdagen.

Befarade förluster redovisas omedelbart.

Försäkringsersättningar vid driftsstopp, skador etc. som helt eller delvis täcks av försäkringsersättning redovisas som en beräknad försäkringsersättning när denna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Försäkringsersättningar redovisas i posten Övriga rörelseintäkter.

Offentliga bidrag, bidrag som erhållits för förvärv av en anläggningstillgång reducerar anläggningstillgångens redovisade anskaffningsvärde. Övriga offentliga bidrag redovisas i posten Övriga rörelseintäkter. Från år 2018 redovisas inte längre energiskatten i resultaträkningen. Även år 2017 har justerats för att åren ska vara jämförbara.

Inkomstskatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatt redovisas i resultaträkningen utom då den underliggande transaktionen redovisas i eget kapital varvid även tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuella skattefordringar och skatteskulder samt uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas om det finns en legal rätt till kvittning.

Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktiga resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser. Uppskjuten skatt beräknas på samtliga temporära skillnader, dvs. skillnaden mellan de redovisade värdena för tillgångar och skulder och deras skattemässiga värden samt skattemässiga underskott. Uppskjuten skatt redovisas inte på temporära skillnader som härrör från den första redovisningen av goodwill. Förändringar i uppskjuten skatteskuld eller uppskjuten skattefordran redovisas i resultaträkningen om inte förändringen är hänförlig till en post som redovisas i eget kapital.

Uppskjuten skatteskuld och uppskjuten skattefordran värderas enligt de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Förvärvat rättighet att köpa ut leasad kraftvärmeanläggning, avskrivning sker linjärt med 1 021 tkr årligen fram till 2025 då leasingavtalet löper ut
Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde.
Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, uträntas eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	
Stommar	100 år
Fasader, yttertak, fönster	50 år
Hissar, ledningssystem	40 år
Övrigt	40 år
Distributionsanläggningar, elnät	40 år
Mätare	5-15 år
Produktionsanläggningar, fjärrvärme	30 år
Distributionsanläggningar, fjärrvärme	40 år
Hemvärmeanläggningar	15-20 år
Gatubelysningsanläggningar	20 år
Inventarie, verktyg och installationer	5-10 år

Inga låneutgifter aktiveras.

Nedskrivning av icke-finansiella tillgångar

När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehov grupperas tillgångarna på de lägsta nivåer där det finns separata identifierbara kassaflöden (kassagenererande enheter). För tillgångar, andra än goodwill, som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i den funktion där tillgången nyttjas.

Leasingavtal

Rättigheter och skyldigheter enligt finansiella leasingavtal där koncernen är leasetagare redovisas i koncernredovisningen som tillgång och skuld i balansräkningen. Tillgången och skulden redovisas vid första redovisningstillfället till det lägsta av tillgångens verkliga värde och nuvärdet av minileaseavgifterna.

Förpliktelsen enligt finansiella leasingavtal redovisas som lång- respektive kortfristig skuld. Betalningar av minileaseavgifter redovisas som ränta och amortering av skulderna.

I företaget redovisas samtliga leasingavtal som operationell leasing (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden. Leasingintäkterna redovisas linjärt under leasingperioden.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder, och låneskulder. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Varulager

Varulager värderas enligt lägsta värdets princip, dvs. till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet utgörs av inköpspris och utgifter direkt hänförliga till inköpet. Nettoförsäljningsvärdet utgörs av det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten med avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när koncernen har en legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om effekten av när i tiden betalningen sker är väsentlig redovisas avsättningen till nuvärdet av de framtida betalningar som krävs för att reglera förpliktelsen. Diskonteringsräntan utgörs av den räntesats som före skatt avspeglar aktuell marknadsbedömning av det tidsberoende värdet av pengar och de risker som är förknippade med framtida betalningar till den del riskerna inte beaktas genom att justeringar gjorts vid bedömningen av de framtida betalningarna.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver redovisas med bruttobelopp i balansräkningen, inklusive den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till reserverna.

Bokslutsdispositioner

Förändringar av obeskattade reserver redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Koncernbidrag redovisas som bokslutsdispositioner.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar:

Kortfristiga ersättningar i koncernen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro, sjukvård och bonus. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Ersättningar efter avslutad anställning:

I koncernen förekommer såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till ett annat företag och har inte någon legal eller informell förpliktelse att betala något ytterligare även om det andra företaget inte kan uppfylla sitt åtagande. Koncernens resultat belastas för kostnader i takt med att de anställdas pensionsberättigande tjänster utförts.

Vid förmånsbestämda planer står företaget i allt väsentligt riskerna för att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och att avkastningen på relaterade tillgångar kommer att avvika från förväntningarna. Koncernen redovisar förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet IAS 19. Premien för den förmånsbestämda pensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön och förväntad återstående tjänstgöring. Den förmånsbestämda pensionen ger anställda som omfattas av pensionsplanen förmåner i form av en garanterad nivå på pensionsutbetalningarna under tre år. Beräkning av den förmånsbestämda pensionen har gjorts av PRI i enlighet med grunder fastställda av Finansinspektionen (FFFS 2007:31). För 2022 innebär det en diskonteringsränta på 0,2 % med dödlighetsantagande enligt DUS06. Den beräknade pensionsskulden inklusive därpå reserverad särskild löneskatt redovisas under Avsättning för pensioner.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificerar företaget, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats och har en kortare löptid än tre månader från anskaffningstidpunkten.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Avkastning på totalt kap. (%)

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av balansomslutningen.

Avkastning på eget kap. (%)

Resultat efter finansiella poster i procent av justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt).

Not 2 Uppskattningar och bedömningar Koncernen Moderbolaget

Upprättande av års- och koncernredovisning enligt K3 kräver att företagsledning och styrelse gör antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar på balansdagen som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder i framtiden. Det görs också bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i denna års- och koncernredovisning.

Uppskattningar och bedömningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa redovisade värden på tillgångar och skulder som inte framgår tydligt från andra källor.

Uppskattningar och bedömningar ses över årligen.

Det slutliga utfallet av uppskattningar och bedömningar kan komma att avvika från nuvarande uppskattningar och bedömningar. Effekterna av ändringar i dessa redovisas i resultaträkningen under det räkenskapsår som ändringen görs samt under framtida räkenskapsår om ändringen påverkar både aktuellt och kommande räkenskapsår.

Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs nedan.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter

Koncernen redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa uppskjutna skatter måste vissa antaganden och uppskattningar göras avseende framtida skattekonsekvenser som hänför sig till skillnaden mellan i balansräkningen redovisade tillgångar och skulder och motsvarande skattemässiga värden.

Not 3 Nettoomsättningens och rörelseresultatets fördelning på rörelsegrenar Koncernen

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Verksamhet Administration	947	2 255
Verksamhet Elnät och elentreprenad	109 694	80 662
Verksamhet Produktion värme	137 384	147 021
Verksamhet Marknad	180 492	187 935
Verksamhet Service	288	2 554
	428 805	420 427
Rörelseresultat per rörelsegren		
Verksamhet Administration	-3 467	-248
Verksamhet Elnät och elentreprenad	32 346	10 873
Verksamhet Produktion värme	-11 301	7 277
Verksamhet Marknad	6 772	3 535
Verksamhet Service	363	-317
	24 713	21 120

Moderbolaget

	2023-01-01	2022-01-01
	-2023-12-31	-2022-12-31
Nettoomsättningen per rörelsegren		
Verksamhet Administration	9 097	7 944
Verksamhet Produktion värme	140 516	147 240
Verksamhet Marknad	158 702	191 894
	308 315	347 078
Rörelseresultat per rörelsegren		
Verksamhet Administration	-3 467	-248
Verksamhet Produktion värme	-13 742	4 424
Verksamhet Marknad	6 772	3 535
	-10 437	7 711

Not 4 Inköp och försäljningar mellan koncernföretag

Moderbolaget

	2023-01-01	2022-01-01
	-2023-12-31	-2022-12-31
Andel av årets totala inköp som skett från andra företag i koncernen	7,88 %	8,00 %
Andel av årets totala försäljningar som skett till andra företag i koncernen	13,34 %	12,00 %

Not 5 Arvode till revisorer

Koncernen

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2023-01-01	2022-01-01
	-2023-12-31	-2022-12-31
PWC		
Revisionsuppdrag	311	274
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	123	105
Skatterådgivning	41	39
	475	418

Moderbolaget

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
PWC		
Revisionsuppdrag	226	220
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	83	81
Skatterådgivning	41	39
	350	340

Not 6 Leasingavtal Koncernen

Samtliga finansiella leasingavgifter redovisas som operationell leasing i moderbolaget. Under 2000 har ett finansiellt leasingavtal ingåtts avseende nyttjande av kraftvärmeverk. Leasingavtalet löper vidare med en uppsägningstid på 30 dagar. Dessutom finns finansiella leasingavtal avseende återkylare samt en mindre värmeanläggning. Nominella värdet av framtida minimi-leasingavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande:

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Inom ett år	1 779	1 753
Senare än ett år men inom fem år	7 389	7 280
Senare än fem år	9 554	11 443
	18 722	20 476

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 10 315 tkr (10 287 tkr).

Moderbolaget

Samtliga finansiella leasingavgifter redovisas som operationell leasing i moderbolaget. Under 2000 har ett finansiellt leasingavtal ingåtts avseende nyttjande av kraftvärmeverk. Leasingavtalet löper vidare med en uppsägningstid på 30 dagar. Dessutom finns finansiella leasingavtal avseende återkylare samt en mindre värmeanläggning. Nominella värdet av framtida minimi-leasingavgifter avseende icke uppsägningsbara leasingavtal fördelar sig enligt följande:

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Inom ett år	1 779	1 753
Senare än ett år men inom fem år	7 389	7 280
Senare än fem år	9 554	11 443
	18 722	20 476

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 10 315 tkr (10 287 tkr).

Not 7 Anställda och personalkostnader Koncernen

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	14	13
Män	53	50
	67	63
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 311	1 224
Övriga anställda	32 210	31 182
	33 521	32 406
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	956	589
Pensionskostnader för övriga anställda	7 562	8 562
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	12 316	10 826
	20 834	19 977
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	54 355	52 383

Moderbolaget

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Medelantalet anställda		
Kvinnor	13	12
Män	31	28
	44	40
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 311	1 224
Övriga anställda	20 640	18 687
	21 951	19 911
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör		589
Pensionskostnader för övriga anställda	5 912	2 762
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	8 300	6 799
	14 212	10 150
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	36 163	30 061
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	11 %	33 %
Andel män i styrelsen	89 %	67 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	20 %	20 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	80 %	80 %

**Not 8 Avskrivningar, nedskrivningar och Återföringar
Koncernen**

I koncernen uppgår avskrivningar och nedskrivningar (samt återföring därav) av materiella tillgångar till 28 168 tkr (33 953 tkr). I moderbolaget uppgår avskrivningarna av materiella tillgångar 16 623 tkr (15 086 tkr) och immateriella tillgångar till 1 021 tkr (1 021 tkr).

**Not 9 Aktuell och uppskjuten skatt
Koncernen**

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-276	-5
Förändring av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-3 242	-272
Totalt redovisad skatt	-3 518	-277

Avstämning av effektiv skatt

	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		16 472		16 536
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-3 393	20,60	-3 406
Ej avdragsgilla kostnader		-336		-451
Ej skattepliktiga intäkter		204		450
Justering avseende skatter för föregående år		-153		0
Outnyttjat underskott		-51		
Skattereduktion investeringar		0		2 920
Återläggning uppskjuten skatt avskrivning immateriella tillgångar		210		210
Redovisad effektiv skatt	21,36	-3 518	1,68	-277

Moderbolaget

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	0	-3
Förändring av uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	210	210
Totalt redovisad skatt	210	207

Avstämning av effektiv skatt

	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		-1 151		4 735
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	237	20,60	-975
Ej avdragsgilla kostnader		-336		-403
Ej skattepliktiga intäkter		150		330
Återläggning uppskjuten skatt avskrivning immateriella tillgångar		210		210
Skattereduktion investeringar		0		1 045
Outnyttjat underskott		-51		0
Redovisad effektiv skatt	18,24	210	-4,37	207

**Not 10 Byggnader och mark
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	17 358	17 358
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	17 358	17 358
Ingående avskrivningar	-10 566	-10 356
Årets avskrivningar	-208	-210
Utgående ackumulerade avskrivningar	-10 774	-10 566
Utgående redovisat värde	6 584	6 792

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	10 092	10 092
Inköp	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	10 092	10 092
Ingående avskrivningar	-4 410	-4 229
Årets avskrivningar	-179	-181
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 589	-4 410
Utgående redovisat värde	5 503	5 682

**Not 11 Inventarier, verktyg och installationer
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	27 240	26 788
Inköp	3 927	660
Försäljningar/utrangeringar	-166	-208
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	31 001	27 240
Ingående avskrivningar	-24 781	-23 953
Försäljningar/utrangeringar	42	41
Årets avskrivningar	-1 533	-869
Utgående ackumulerade avskrivningar	-26 272	-24 781
Utgående redovisat värde	4 729	2 459

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	12 711	12 217
Inköp	3 859	494
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	16 570	12 711
Ingående avskrivningar	-11 874	-11 551
Årets avskrivningar	-1 019	-323
Utgående ackumulerade avskrivningar	-12 893	-11 874
Utgående redovisat värde	3 677	837

**Not 12 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående nerlagda kostnader	35 788	53 445
Under året nedlagda kostnader	50 443	42 765
Under året genomförda omfördelningar	-46 695	-60 422
Utgående nerlagda kostnader	39 536	35 788
Utgående redovisat värde	39 536	35 788

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående nedlagda kostnader	19 230	41 415
Under året nedlagda kostnader	31 429	17 929
Under året genomförda omfördelningar	-26 131	-40 114
Utgående nedlagda kostnader	24 528	19 230
Utgående redovisat värde	24 528	19 230

**Not 13 Finansiella anläggningstillgångar
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Andelar i långfristiga värdepappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärden	705	705
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	705	705
Andra långfristiga fordringar		
Ingående anskaffningsvärden	6 321	5 627
-Tillkommande fordringar	410	2 816
-Avgående fordringar amorteringar	-133	-2 122
	6 598	6 321
Utgående redovisat värde	7 303	7 026

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Andelar i dotterbolag		
Ingående anskaffningsvärden	103 145	103 145
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	103 145	103 145
Andelar i långfristiga värdepappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärden	705	705
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	705	705
Andra långfristiga fordringar		
Ingående anskaffningsvärden	3 530	3 050
Tillkommande fordringar	43	480
	3 573	3 530
Utgående redovisat värde	107 423	107 380

**Not 14 Pågående arbeten
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Aktiverade nedlagda utgifter	9 096	3 339
	9 096	3 339

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Aktiverade nedlagda utgifter	9 096	3 339
	9 096	3 339

**Not 15 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda kostnader	3 201	6 362
Upplupna värme- och elintäkter	54 274	48 973
Övriga upplupna intäkter	3 459	2 321
	60 934	57 656

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda kostnader	2 646	4 355
Upplupna värme- och elintäkter	41 072	39 246
Övriga upplupna intäkter	269	2 321
	43 987	45 922

**Not 16 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Avsättningar enligt tryggandelagen	402	450
Avsättningar utanför tryggandelagens regelverk	6 591	6 224
	6 993	6 674

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Avsättningar utanför tryggandelagens regelverk	4 136	3 486
	4 136	3 486

**Not 17 Lånestruktur
Koncernen**

Nedan framgår de långfristiga skuldernas förfalloprofil. Trots att det finns lån förfaller till betalning inom närmaste åren planeras ingen amortering att ske av skulderna som löper amorteringsfritt, utan endast omförhandling. Sannolikheten för utflöde av likvida medel vid förfalldagarna bedöms som mycket liten för dessa amorteringsfria lån.

	2023-12-31	2022-12-31
Skulder som förfaller inom 1 år		
Skulder till kreditinstitut	51 309	75 400
Skulder till leasingbolag	8 334	9 115
	59 643	84 515
Skulder som förfaller senare än 1 år men senast 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	192 021	179 620
Skulder till leasingbolag	27 255	12 174
	219 276	191 794
Skulder som förfaller senare än 5 år		
Skulder till kreditinstitut	51 850	40 000
Skulder till leasingbolag	6 385	29 800
	58 235	69 800
SUMMA	337 155	346 109
	337 155	346 109

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Skulder som förfaller inom 1 år		
Skulder till kreditinstitut	50 000	75 400
	50 000	75 400
Skulder som förfaller senare än 1 år men senast 5 år efter balansdagen		
Skulder till kreditinstitut	191 225	165 825
	191 225	165 825
Skulder som förfaller senare än 5 år		
Skulder till kreditinstitut	40 000	40 000
	40 000	40 000
 SUMMA	 281 225	 281 225
	281 225	281 225

**Not 18 Checkräkningskredit
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	30 000	30 000
Utnyttjad kredit uppgår till	5 310	8 470

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	30 000	30 000
Utnyttjad kredit uppgår till	0	8 470

**Not 19 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna räntekostnader	870	559
Upplupna semesterlöner	3 057	3 052
Upplupna sociala avgifter	977	1 762
Upplupna energikostnader	25 948	391
Övriga poster	9 463	4 577
	40 315	10 341

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna räntekostnader	821	535
Upplupna semesterlöner	1 702	1 662
Upplupna sociala avgifter	552	583
Upplupna energikostnader	25 948	391
Övriga poster	6 514	4 059
	35 537	7 230

**Not 20 Ej likviditetspåverkande poster
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Avskrivningar	28 604	33 953
Förändring avsättningar	719	-349
Förlust vid försäljning av anläggningstillgångar	0	1 177
	29 323	34 781

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Avsättning pensioner	650	-114
Kursdifferenser	53	0
Avskrivningar	17 894	16 107
Förlust vid avyttring av anläggningstillgångar	0	1 177
	18 597	17 170

**Not 21 Bokslutsdispositioner
Moderbolaget**

	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	0	-2 340
Erhållna koncernbidrag	14 610	3 870
Lämnade koncernbidrag	0	-1 190
	14 610	340

**Not 22 Immateriella rättighet
Moderbolaget**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	21 451	21 451
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	21 451	21 451
Ingående avskrivningar	-18 387	-17 365
Årets avskrivningar	-1 021	-1 021
Utgående ackumulerade avskrivningar	-19 408	-18 386
Utgående redovisat värde	2 043	3 065

**Not 23 Produktions- och distributionsanläggningar
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	832 791	776 555
Försäljningar/utrangeringar	-602	-3 693
Omklassificeringar	43 287	59 929
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	875 476	832 791
Ingående avskrivningar	-353 884	-323 525
Försäljningar/utrangeringar	60	2 516
Årets avskrivningar	-34 612	-32 875
Utgående ackumulerade avskrivningar	-388 436	-353 884
Utgående redovisat värde	487 040	478 907

Moderbolaget

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	376 264	340 336
Inköp	22 790	39 621
Försäljningar/utrangeringar	0	-3 693
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	399 054	376 264
Ingående avskrivningar	-113 758	-101 692
Försäljningar/utrangeringar	0	2 516
Årets avskrivningar	-15 424	-14 582
Utgående ackumulerade avskrivningar	-129 182	-113 758
Utgående redovisat värde	269 872	262 506

**Not 24 Andelar i dotterbolag
Moderbolaget**

Namn	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
Sala-Heby Energi Elnät AB	100	100	40 000	100 000
Sala-Heby Energi Elnät Service AB	100	100	500	3 145
				103 145
	Org.nr	Säte		
Sala-Heby Energi Elnät AB	556181-3675	Sala		
Sala-Heby Energi Elnät Service AB	556403-3156	Sala		

**Not 25 Obeskattade reserver
Moderbolaget**

	2023-12-31	2022-12-31
Akkumulerade överavskrivningar	135 315	135 315
	135 315	135 315

**Not 26 Ställda säkerheter
Koncernen**

	2023-12-31	2022-12-31
Företagsinteckning	89 950	89 950
	89 950	89 950
Moderbolaget	2023-12-31	2022-12-31
För egna avsättningar och skulder		
Företagsinteckning	81 000	81 000
	81 000	81 000

**Not 27 Disposition av vinst eller förlust
Moderbolaget**

2023-12-31

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel
(kronor):

balanserad vinst	9 481 787
årets förlust	-940 824
	8 540 963
disponeras så att	
till aktieägare utdelas	522 500
i ny räkning överföres	8 018 463
	8 540 963

Sala 2024- -

Christer Eriksson
Ordförande

Bo Göran Hillbom

Sverre Lindqvist

Erik Åberg

Ulf Gunnar Larsson

Bo Ture Kihlström

Rickert Olsson

Emma Liljefors

Mikael Tallrot

Håkan Carefall
Verkställande direktör

Revisorspåteckning

Min revisionsberättelse har lämnats 2024- -

Johan Tingström
Auktoriserad revisor

Årsredovisning
för
Salabostäder Aktiebolag
556352-0500
Räkenskapsåret
2023

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	12
Balansräkning	13
Kassaflödesanalys	15
Noter	16

Styrelsen och verkställande direktören för Salabostäder Aktiebolag, med säte i Sala, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2023.

Förvaltningsberättelse

Styrelse

Styrelsen utsedd av Sala kommun, har följande sammansättning från 2023-12-18

Ordinarie:

Per-Olov Rapp (S), ordf.
Erik Åberg (MP), *vice ordf.*
Jörgen Lagberg (M)
Dan Eriksson (SBÄ)
Mårten Öhrström (C)

Suppleanter:

Håkan Pettersson (KD)
Ragge Jagero (SD)
Ulrika Spårebo (S)

Styrelsen utsedd av Sala kommun, har följande sammansättning från 2023-01-09

Ordinarie:

Per-Olov Rapp (S), ordf.
Erik Åberg (MP), *vice ordf.*
Jörgen Lagberg (M)
Dan Eriksson (SBÄ)
Mårten Öhrström (C)

Suppleanter:

Håkan Pettersson (KD)
Ragge Jagero (SD)
Freja Spårebo (S)

Ansvarsförsäkring för styrelse och verkställande direktör är tecknad hos Chubb European Group Ltd.

Arbetsstagarrepresentanter

Vision har haft följande arbetsstagarrepresentanter i styrelsen:
Mikaela Jansson

Sammanträden

Styrelsen har under året hållit 10 styrelsesammanträden. Årsstämman hölls den 25 maj 2023.

Verkställande direktör

Bernard Niglis är bolagets verkställande direktör.

Revisorer

Ordinarie:

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Johan Tingström, auktoriserad revisor

Sandip Thanki (SBÄ), lekmannarevisor

Organisationsanslutningar

SA
Sobona
HBV
Fastighetsägarna

Suppleanter:

Peter Söderman, auktoriserad revisor

Elisabeth Nilsson (C), lekmannarevisor

Sveriges Allmännytt
Kommunala företagens arbetsgivarorganisation
Husbyggnadsvaror HBV Ek.förening
Fastighetsägarna Sverige

Ägare

Sala kommun äger samtliga 10 247 aktier i bolaget.

UTKAST

VISION OCH MÅL

Rätten till en bostad

Salabostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som ägs av Sala kommun. Syftet med vår verksamhet är att erbjuda trygga och hållbara boenden. Vi förvaltar, bygger och utvecklar fastigheter i kommunen enligt affärsmässiga principer och styrdokument utfärdade av vår ägare.

Vi utgår och arbetar för rätten till en bostad genom att erbjuda bostäder i olika lägen och prisklasser. Vi har också ett utvecklat samarbete med kommunens sociala verksamheter. På så vis bidrar vi till utvecklingen av Sala som bostadsort.

Salabostäder- ett tryggt val

”Salabostäder ska vara det självklara valet både som hyresvärd och arbetsgivare. Hos oss känner alla delaktighet och trygghet och strävar tillsammans mot ett hållbart samhälle.”

Visionen som antogs 2020 lyfter fram organisationens önskan om att alla ska känna sig trygga och respekterade.

Värdegrund

En gemensam värdegrund är en del av vägen mot målet. Den ska genomsyra Salabostäders verksamhet i alla delar. Värdegrunden i sin helhet finns beskriven i vår affärsplan.

Likabehandling och att bemöta människor med respekt är en självklarhet. Allt som görs inom vår verksamhet är för hyreskollektivets bästa. Viktigt är att skapa trygghet i bostadsområdena och ge hyresgästerna inflytande över sitt boende, som exempelvis det hyresgäststyrda lägenhetsunderhållet via salabostader.se och genom samarbete med Hyresgästföreningen.

Vägen mot målen

Vi har satt upp fem mätbara mål inom olika områden.

- Vårt mål är att ha nöjda hyresgäster. Det nås genom att erbjuda attraktiva bostäder i trygga områden som motsvarar hyresgästernas önskemål. Målet mäts kontinuerligt genom vår kundenkät.
- Ekonomin regleras i ägardirektivet där det framgår att ekonomin ska hållas på en nivå som skapar soliditet på minst 15 % och direktavkastningen ska vara lägst 5 %.
- Genom att vara med i Allmännyttans Klimatinitiativ är miljömålet tydligt och enkelt att mäta.
- God kunskapsnivå och professionellt bemötande är viktiga egenskaper hos personalen. Hälsa och trivsel prioriteras. Målet mäts genom medarbetarenkäter.
- Våra fastigheter ska förvaltas på ett ekonomiskt och socialt långsiktigt hållbart sätt. Nybyggnation, ombyggnation och renovering sker i samråd med Hyresgästföreningen för att säkerställa social hållbarhet.

Styrelsen och verkställande direktören gör helhetsbedömningen att de ekonomiska målen är svåra att uppnå men att uppdraget från ägaren i övrigt har uppnåtts.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Nettoomsättningen ökade totalt med 7,6% och uppgick till 223 347 tkr (207 667 tkr). 2023 års hyresförhandling med Hyresgästföreningen strandade och en överenskommelse kunde inte uppnås. Hyresmarknadskommittén fastställde att hyresjustering från 1 januari 2023 avseende höjning av utgående hyror med 4,05% för bostäder. Hyresjusteringen begränsades av överenskomna takbelopp för höjning och hela hyresjusteringen kunde därför inte tas ut varför den faktiska hyreshöjningen efter 2023 års förhandling blev 3,97%. Hyresintäkterna ökade totalt med 5,0%, främst beroende på att omflyttningar inom beståndet leder till att fler når sin målhyra. Lokalhyrorna har ökat med 11,8% som en effekt av hög indexjustering och färre vakanta lokaler. Bilplatser och förråd höjdes med 2%.

En realisationsvinst på 5 093 tkr från försäljning av fastigheten Färgaren 9 har också bidragit till ökningen i nettoomsättning.

Driftskostnaderna för 2023 uppgick till 125 446 tkr (106 159 tkr) vilket var en ökning med 18,2% jämfört med föregående år. Huvudsakligen beror ökningen på väsentligt högre kostnader för reparationer som ökat 51,2%, Uppvärmning som ökat 20,7% samt fastighetsskötsel och städ som ökat 12,3%. Underhållskostnaderna minskade med 16,1 % till 32 458 tkr (38 676 tkr). Lägenhetsunderhåll ligger fortsatt på en hög nivå och uppgår till 28 204 tkr (30 423 tkr). Hyresgästerna styr själva sitt lägenhetsunderhåll vilket medför att kostnaderna kan variera mycket mellan åren. Lokalunderhåll och fastighetsunderhåll som inte avser utbyte av komponenter har minskat. Bolagets fastighetskostnader ökade med 7,7% gav ett rörelseresultat på 23 993 tkr (21 977 tkr).

Avskrivningar ökade med 1 508 tkr jämfört med föregående år. Ökningen i avskrivningar är en följd av omfattande underhållsinvesteringar i form av stamreovering, standardhöjande åtgärder i badrum, kök och ventilationssystem samt tak- och fönsterbyte. Även investeringar i fordonsparken har likt föregående år genomförts. Värdering av bolagets fastighetsbestånd visar inte något behov av att göra några nedskrivningar eller återföringar i år.

Finansiella kostnader var betydligt högre än föregående år och finansnettot uppgick till -18 520 tkr (-12 580 tkr) och såväl ränteintäkter som räntekostnader och borgensavgifter har ökat väsentligt jämfört med föregående år. Bolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 5 473 tkr (9 604 tkr).

Efter avsättning för uppskjuten skatt på 3 855 tkr (3 379 tkr) redovisar bolaget en vinst på 1 618 tkr (6 224 tkr). Bolagets egna kapital efter räkenskapsårets utgång uppgick till 144 399 tkr (143 033 tkr).

Resultatet av bolagets verksamhet samt den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkning med noter. Belopp anges i tusen kronor om annat inte särskilt anges.

Femårsöversikt (Mkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Balansomslutning	1 005,5	1 005,1	991,3	889,2	830,5
Omsättning	223,3	207,7	200,9	198,5	189,4
Underhåll	32,5	38,7	36,1	32,8	35,1
Driftskostnader	125,4	106,2	102,0	102,0	97,3
Fastighetsskatt	5,5	5,8	4,3	4,0	4,1
Avskrivningar	35,6	34,1	32,2	28,0	24,7
Nedskrivningar	0,0	3,4	0,0	0,0	12,2
Återföring nedskrivningar	0,0	3,2	0,0	0,0	11,5
Finansiella intäkter	2,0	1,0	0,5	0,4	0,4

Femårsöversikt (Mkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Finansiella kostnader	20,6	13,4	15,8	15,5	14,4
Resultat före skatt	5,5	9,1	10,3	15,9	12,7
Soliditet (%)	14,4	14,2	13,8	14,8	14,6
Likviditet (%)	10,0	28,8	200,4	67,4	39,5
Medeltal anställda	36,0	37,0	36,0	40,0	40,9
Arvoden och löner	16,8	16,5	16,7	16,0	16,3

Förändringar i eget kapital (Tkr)

	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	10 247	8 900	117 661	6 224	143 033
Disposition enligt beslut av årsstämman:			6 224	-6 224	0
Utdelning			-252		-252
Årets resultat				1 618	1 618
Belopp vid årets utgång	10 247	8 900	123 634	1 618	144 399

MARKNAD

Många förknippar de mer traditionella bostadsområdena Åkra, Johannesberg och Jakobsberg med Salabostäder, men i bostadsbolagets utbud finns mycket mer än så. Vi har olika typer av hyresrätter i många olika storlekar och lokalisering. Från terrasshus med stora balkonger och moderna passagesystem till radhusliv med egen uteplats och självkötsel. Vi har lägenheter i form av ett centralt trygghetsboende, men även naturnära landsbygdsalternativ i Salbohed, Ransta och Möklinta.

Centralt boende

Centrala Sala rymmer ett stort antal hyresrätter av varierande storlek och prisklass. Till de mest exklusiva hör lägenheterna i Kungsgatans två terrasshus. Öppna planlösningar, två balkonger och två badrum är bara en del av det som erbjuds hyresgästerna. Kvarteret Konstmästaren rymmer flerfamiljshus från slutet av 50-talet och tvåvåningshusen på Trädgårdsgatan är byggda runt innergårdar som förstärker småstadskänslan. Kaplanen är centralt senior- och trygghetsboende där Sala kommun har verksamheter på bottenplanet. Här finns bland annat Träffpunkten som arrangerar olika aktiviteter och Café Lugnet. Innergården är en omtyckt mötesplats under sommarsäsongen.

Kronparkens två femvåningshus som invigdes i oktober 2019 representerar modernt, kompakt boende för alla åldrar och ligger på cykelavstånd från Sala centrum.

Radhusliknande boende med egen uteplats

Dalhems 319 marklägenheter med självkötsel i olika storlekar är byggda kring innergårdar i sex gränder för de som gillar att påta i trädgården. Närheten till Måns-Ols badet, förskola på ena sidan samt sportfältet och badhuset vid Lärkan på den andra gör området populärt bland barnfamiljer. Även Ängshagen erbjuder radhusliknande boende med egen uteplats.

Naturnära boende på landsbygden

För den som hellre vill bo på landsbygden med odlingslandskap och natur nära, men fortfarande med ett visst mått av service, erbjuder Salabostäder flera alternativ. I Salbohed finns hyreslägenheter byggda som radhus med källarvåning och uteplatser. Salbohed erbjuder en mindre matvarubutik och kommunal

barnomsorg. På liknande sätt bor man i Sättrabrunn. Här finns liksom i de andra ytterområdena en samlingslokal för hyresgästerna att använda och hälsobrunnen ligger på promenadavstånd. Området är rikt på kulturhistoria, men innehåller även en modern spaanläggning och förskola.

I Möklinta kallas Salabostäders flerfamiljshus skämtsamt för ”höghuset” trots att det endast är tre våningar högt. Ytterligare 16 hyreslägenheter byggda i radhuslängor finns på orten. I Ransta ligger Salabostäders flerfamiljshus strategiskt placerade nära tågstationen. Marklägenheterna i tvåvåningshuset har uteplatser.

Övrigt

Salabostäder hyr även ut parkeringsplatser utomhus eller i parkeringshus, med eller utan elstolpar till motorvärmare. Garage och carportar finns att tillgå på vissa områden samt parkeringsplatser med laddstolpar för elbilar. I Salabostäders utbud finns lokaler att hyra i olika storlekar. Ett telekombolag hyr plats för kommunikationsutrustning på tre av Salabostäders tak. Strömsbacka gård hyrs även ut till en verksamhet som bedriver second-handförsäljning.

Totalt bestånd

Totalt finns hos Salabostäder lägenheter i sex olika storlekar, allt ifrån 531 ettor i olika utföranden till en enda sexrumslägenhet för den riktigt stora familjen. Ettorna kan ha kokvrå, kokskåp eller kök med eller utan tillhörande matrum. Den allra vanligaste lägenheten i Salabostäders sortiment är dock tvårummaren. Salabostäder förfogar över 1 114 tvåor i olika utföranden, prisklasser och lägen. I storleksordning följer sedan 854 treor, 146 fyror, 97 femrummare och sist men inte minst den där enda sexrumslägenheten.

Vakansgraden har under hela året varit mycket låg och samtliga lägenheter har i princip varit uthyrda. De senaste fem årens utveckling framgår i tabellen. Ökningen under 2023 beror till stor del på att det pågående ROT-projektet görs med ett helt tomt hus, dessa 23 lägenheter finns med första hälften av 2023.

	2023	2022	2021	2020	2019
Antal lägenheter	2739	2 743	2 743	2 743	2 743
Vakanser, antal	16	8	9	0	0
Vakanser %	0,6	0,3	0,3	0,0	0,0
Hyresförluster, tkr	6 719	6 568	5 893	4 498	3 341

FASTIGHETER, INVESTERINGAR OCH FINANSIERING

Investeringar

Totala investeringarna i materiella anläggningstillgångar i bolaget uppgick till 67 238 tkr (65 089 tkr) under året varav 66 361 tkr (63 732 tkr) i byggnader och mark, 877 tkr (1 357 tkr) i inventarier, verktyg och installationer. Pågående ny- och ombyggnader uppgick till 41 575 tkr (40 073 tkr) under 2023. Utbyte av komponenter har medfört utrangeringar som uppgår till 315 tkr (690tkr). Vidare har försäljning av anläggningstillgångar, både fastigheter och inventarier medfört reavinster på totalt 5 093 tkr (48tkr). En fastighet, Färgaren 9 och tre arbetsfordon har sålts under året.

Fastighetsbeståndet

Under året slutfördes den sista etappen av ROT-projektet på Stöten 2 med fått nya stammar, FTX-ventilation och nya fönster. Kök och badrum blev också utbytta samt att all el gjordes om. Nya troaxförråd i källaren samt att säkerhetsdörrar och passagesystem monterades. ROT-projekt med ombyggnation på Stamparen 5 har pågår för fullt och beräknas avslutas våren 2024. Stamparen 5 kommer att bli ett trygghetsboende för dem som är över 65 år.

Bolaget har under året förvärvat en fastighet, Stamparen 6, genom köp av samtliga aktier i bolaget Stamparen 6 i Sala AB. Förvärvet är ett strategiskt köp då fastighetens läge gör den möjlig både som central punkt för bolagets egen verksamhet och för att bygga bostäder på. Stamparen 6 i Sala ABs första räkenskapsår avslutas 2024-12-31 och därför upprättas ingen koncernredovisning vid detta bokslut.

Under året så har bolaget medvetet hållit nere förbättringar av den yttre miljön eftersom kostnader skenat och besparingar behövt göras. Fokus har i stället legat på att färdigställa påbörjade projekt samt hanterat ett omfattande antal vattenskadeprojekt.

Marknadsvärden på fastigheter

Bolaget genomför värdering av fastighetsbeståndet med hjälp av informations- och analysverktyget MSCI Real Assets. Syftet med värderingen är att bedöma de respektive fastigheternas marknadsvärde vilka i sin tur används för att redovisa värdeförändring, avkastning på beståndet samt för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov.

Värderingen är baserad på fastigheternas driftnetto. Vår värdering utgår från faktiska hyresintäkter vilka ställs mot marknadsmässiga schabloner för driftskostnader. Avkastningskravet för lägenheter har satts till 5 % och för lokaler samt garage till 7 %. Vakansnivån antas vara 0% för bostäder medan lokaler och fordonsplatser antas ha en vakansgrad på 20%.

Marknadsvärdet på bolagets fastigheter beräknas enligt vår värdering uppgå till 2 090 842 tkr (2 151 487 tkr). Motsvarande bokfört värde uppgår till 913 241 tkr (884 360 tkr). Övervärde beräknas som skillnaden mellan bedömt marknadsvärde och bokfört värde. Under 2023 minskade övervärdena i fastighetsbeståndet till följd av sjunkande marknadsvärden samt försäljningen av Färgaren 9 till 1 177 601 tkr (1 267 167 tkr). Årets värdering har inte lett till några nedskrivningar eller återföringar av tidigare års gjorda nedskrivningar.

Bolaget har köpt extern värdering för de fastigheter i beståndet som under 2023 sålts och som indikerat att marknadsvärdet varit ca 25-30% högre än vår försiktiga värdering.

Kassaflöde och likviditet

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 166 271 tkr (39 161 tkr). Den stora förändringen beror på att en större andel av bolagets lån löper ut och kommer att omsättas under kommande år. Årets kassaflöde uppgick till -37 657 tkr (-37 187 tkr). Bolagets tillgängliga likvida medel uppgick vid räkenskapsårets utgång till 24 163 tkr (61 820 tkr).

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Bolagets verksamhet exponeras för ett stort antal risker, till exempel anläggningsrisker, miljörisker, finansiella risker och operativa risker vilka kan påverka möjligheterna att uppnå de ekonomiska målen. För att kunna hantera hot och möjligheter bedrivs riskhanteringsarbete för olika delar inom bolaget. Insatserna prioriteras selektivt efter riskernas väsentlighet.

Den finansiella risken hanteras av bolagets ekonomiavdelning som ansvarar för finansiering och likviditetsplanering. Bolaget konsulterar Entropi, som är ett kunskapsföretag med gedigen erfarenhet från riskhantering och handel på finansmarknaderna, i alla frågor rörande finansiering innan beslut fattas. Arbetet styrs av styrelsens beslutade finanspolicy som syftar till att säkerställa bolagets finansieringsbehov till en så låg kostnad och risk som möjligt.

De finansiella riskerna kan främst delas in i finansieringsrisk, ränterisk, valutarisk, kreditrisk och motpartsrisk. Finansierings- och likviditetsrisk definieras som det lånebehov som inte kan täckas i ett ansträngt marknadsläge. Ränterisken avser risken för negativ påverkan på bolagets resultat- och

balansräkning till följd av förändringar i ränteläget. Bolaget är främst exponerad för finansierings- och ränterisker. Ägaren Sala kommun som borgar för lånefinansiering har signalerat tydliga begränsningar i låneutrymmet. En diskussion pågår i styrelsen och med ägaren kring alternativ finansiering. Finansiella instrument används i syfte att begränsa ränterisker i låneportföljen samt att på ett flexibelt sätt kunna påverka låneportföljens räntebindning.

Övriga risker som anläggnings-, miljö- och operativa risker hanteras i första hand genom försäkringsskydd och förebyggande arbete.

Förväntad framtida utveckling

Bolaget bedömer att verksamheten ska kunna bedrivas på samma sätt som under 2023. Den ekonomiska utvecklingen med inflation och räntor bör tas i beaktande då den har stor påverkan på bolagets möjligheter att fortsätta bedriva verksamheten på nuvarande nivå över tid. Även hyresutvecklingen är av stor vikt för den fortsatta verksamheten och förväntan är att trepartsmodellen för hyresjusteringarna för 2024 medför att hyresnivåerna stiger mer än under 2023.

Försäkringar

Fastigheterna är försäkrade till fullvärde hos Länsförsäkringar Bergslagen och skadedjursförsäkring är tecknad hos Nomor.

Finansiering

Bolaget har en finanspolicy där den genomsnittliga räntebindningen inte får understiga 1 år och inte överstiga 7 år.

Bolaget lånar mot kommunal borgen och har en låneram som uppgår till 855 mnkr.

Den ränteriskexponering som finns bolagets balans- och resultaträkning till följd av nyupplåning för investeringar och som påverkas av ränteförändringar hanteras löpande som en helhet i en portfölj bestående av krediter och med hjälp av vanliga standardiserade ränteswapar. Ränteriskhanteringen följer den antagna finanspolicyn och syftar till att minska riskerna och genomförs med en konservativ grundsyn, där långsiktig stabilitet, men med full flexibilitet, är ett av huvudmålen. Den genomsnittliga räntebindningen uppgår till 3,68 år (3,84 år).

Kapitalbindning	Lånebelopp	Andel av lån %
2023	208 000	27 %
2024	244 000	32 %
2025	125 000	14 %
2026	105 900	27 %
	767 900	100 %

Genomsnittsränta för 2023 var 2,7 % (1,8 %) inklusive borgensavgifter på 0,62% (0,38%) till kommunen.

ORGANISATION

Personal

Antalet anställda inom bolaget uppgick vid utgången av 2023 till 38 årsarbetare. Medelantalet anställda under året uppgick till 36 årsarbetare. Av de anställda var 23 män och 13 kvinnor. Löner och sociala kostnader har belastat bolaget med 23 163 tkr varav de sociala kostnaderna utgjorde 6 359 tkr. Redogörelse för antal anställda och utbetalda löner för bolaget redovisas i bokslutskommentarerna.

Det finns en långsiktig plan gällande kompetensförsörjning för att säkerställa att vi har engagerade och motiverade medarbetare med rätt kompetens för att möta framtida utmaningar. Fokus ligger inom hyresjuridik, kundbemötande och ledarskap.

Arbetsmiljö och friskvård

Bolaget bedriver ett aktivt arbete för att kontinuerligt förbättra arbetsmiljön för all personal. Bolaget har personlarm för utsatt personal att använda sig av vid otrygga situationer. Vid ombyggnation i våra fastigheter och byte av undercentraler förbättrar vi arbetsmiljön. Arbetsmiljöåtgärder för tekniker genomförs kontinuerligt för att förbättra uppstigningar på vindar.

Vi erbjuder även personalvårdsförmåner för att ge personalen möjlighet att vårda sin hälsa, förebygga förslitningsskador samt att skapa trivsel och gemenskap. Personalen kan fritt välja motionsformer till ett värde av 3 000 kronor per år. Aktiviteten måste rymmas inom Skatteverkets regler för skattefri förmån.

Kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet omfattar en helhetssyn på kvalitet. Den omfattar såväl våra lägenheter som köpta tjänster och material. Kontinuerlig utveckling och korta beslutsvägar där alla tar ansvar i samverkan ska ge bolaget nöjda kunder och säkerställa vår affärsmässighet.

MILJÖ

Miljöarbete

Bolagets miljöarbete genomsyrar det dagliga arbetet. Det ställer krav på ett aktivt engagemang i dessa frågor och ligger i linje med kommunens arbete med miljöfrågor. Sedan 2019 är Salabostäder med i Allmännyttans klimatinitiativ. Målet är att vara fossilfri år 2030 och att ha minskat energianvändningen med 30 procent sett från år 2007. Den första delen av målet att vara fossilfri har uppnåtts. Vi har varit fossilfria sedan 2019.

Återbruk och avfall

Genom att materialåtervinna hyresgästernas avfall minskar miljöpåverkan och naturens resurser sparas. Återvinning innebär också en ekonomisk besparing genom lägre kostnader för sophantering om det fungerar som tänkt. På alla bostadsområden i Salabostäders bestånd finns miljöbodas, lättillgängliga att nå för hyresgästerna. I miljöbodarna är skyltar uppsatta som informerar om vad som ska sorteras i vilken behållare, vilket också tydliggörs med bilder för dem som inte är hemma i det svenska språket. Varje vår och höst placeras även containrar ut på varje område där hyresgästerna kan slänga grovsopor.

Energieffektivisering

Fjärrvärme utgör basen i bolagets energikonsumtion. Uppvärmningen av bostäderna i centrala Sala sker till 100 procent med fossilfri fjärrvärme från Sala-Heby Energi AB. Övriga fastigheter värms upp med biobränsle alternativt värmepump.

Hos Salabostäder pågår energieffektivisering i varje del av företaget, som exempelvis byte av belysning till LED-lampor eller större satsningar på smart styrning och övervakning av värme och varmvatten.

Alla trapphus med LED-belysning har närvarostyrd grundbelysning installerad. Det innebär att trapphusen är upplysta med 10 procent ända tills att någon rör sig i trapphuset, då ökar belysningen till full effekt. Detta skapar även trygghet för våra hyresgäster. I källargångarna tänds LED-belysningen först när sensorerna registrerar en rörelse, och är för övrigt helt släckta.

Maskiner i tvättstugorna som byts ut ersätts alltid med maskiner valda utifrån energibesparing och låg miljöpåverkan.

Pågående ROT-projekt innebär minskad energiförbrukning med cirka 30 procent tack vare införandet av FTX-ventilation där värmen i luften återvinns, isolering av vindarna samt byte av fönster och dörrar.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och den verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	123 633 885
årets vinst	1 618 109
	125 251 994
disponeras så att till aktieägare utdelas i ny räkning överföres	356 596
	124 895 398
	125 251 994

Styrelsen föreslås bemyndigas att besluta om tidpunkt då utdelningen skall betalas.

Verksamhetens art och omfattning framgår av årsredovisningen. Riskerna bedöms vara normala för de branscher som bolaget är verksam inom. Den föreslagna utdelningen utgör mindre än 0,2 procent av bolagets egna kapital. Förslaget till utdelning är i enlighet med Lag (20110:875) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Utdelning från allmännyttiga bostadsföretag får högst motsvara räntan på det kapital som kommunen vid föregående års räkenskapsårs utgång har skjutit till bolaget som betalning för aktier. Värdeöverföringar under ett räkenskapsår får dock inte överstiga ett belopp som motsvarar hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår.

Bolagets ekonomiska ställning framgår av årsredovisningen och ger inte upphov till annan bedömning än att bolaget kan fortsätta sin verksamhet. Årsredovisningen innehåller också uppgifter om tillämplade principer för värdering av tillgångar, avsättningar och skulder.

Den föreslagna utdelningen påverkar bolagets soliditet marginellt från 14,36% till 14,33%. Bolagets likviditetsprognos innefattar beredskap för att klara löpande betalningsförpliktelser på kort och lång sikt samt framtida nödvändiga investeringar.

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar bolaget från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna utdelningen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st. (försiktighetsregeln).

Resultaträkning

Tkr

	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
	1		
Nettoomsättning			
Hysesintäkter	2, 3	212 998	201 971
Övriga förvaltningsintäkter		5 256	5 647
Realisationsvinst		5 093	49
Summa nettoomsättning		223 347	207 667
Fastighetskostnader			
Driftskostnader	4, 5, 6	-125 446	-106 159
Underhållskostnader	7	-32 458	-38 676
Fastighetsskatt		-5 521	-5 844
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	8	-35 614	-34 321
Övriga rörelsekostnader		-315	-690
Summa fastighetskostnader		-199 354	-185 690
Rörelseresultat		23 993	21 977
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		2 025	987
Räntekostnader och liknande resultatposter		-20 545	-13 361
Summa		-18 520	-12 374
Resultat efter finansiella poster		5 473	9 603
Resultat före skatt		5 473	9 603
Skatt på årets resultat	9	-3 855	-3 379
Årets resultat		1 618	6 224

Balansräkning

Tkr

Not

1

2023-12-31

2022-12-31

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för programvaror	10	908	1 550
		908	1 550

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark	11	913 241	884 360
Maskiner och andra tekniska anläggningar	12	120	579
Inventarier	13	2 909	2 531
Pågående ny- och ombyggnader	14	41 757	40 073
		958 027	927 543

Finansiella anläggningstillgångar

Andelar i koncernföretag	15, 16	6 997	0
		6 997	0

Summa anläggningstillgångar

965 932   **929 093**

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar

Hyses- och kundfordringar	17	723	1 077
Övriga fordringar	18	11 877	10 859
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		2 798	2 212
		15 398	14 148

Kassa och bank

19   24 163   61 820

Summa omsättningstillgångar

39 561   **75 968**

SUMMA TILLGÅNGAR

1 005 493   **1 005 061**

Balansräkning

Tkr

Not
1

2023-12-31

2022-12-31

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Bundet eget kapital

Aktiekapital (10 247 st aktier á 1 000 kr)

Reservfond

10 247

10 247

8 900

8 900

19 147

19 147

Fritt eget kapital

20

Balanserad vinst eller förlust

123 634

117 662

Årets resultat

1 618

6 224

125 252

123 886

Summa eget kapital

144 399

143 033

Avsättningar

Uppskjutna skatter

21

42 121

38 266

Summa avsättningar

42 121

38 266

Långfristiga skulder

22, 23

Skulder till kreditinstitut

423 900

559 900

Summa långfristiga skulder

423 900

559 900

Kortfristiga skulder

Skulder till kreditinstitut

22

344 000

208 000

Förskott från kunder

48

0

Leverantörsskulder

12 118

16 449

Aktuella skatteskulder

2 243

1 548

Övriga skulder

1 379

1 295

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

24

35 285

36 570

Summa kortfristiga skulder

395 073

263 862

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

1 005 493

1 005 061

Kassaflödesanalys

Tkr

Not
1

2023-01-01
-2023-12-31

2022-01-01
-2022-12-31

Den löpande verksamheten

Resultat före finansiella poster	23 993	21 978
Avskrivningar och nedskrivningar	35 930	35 052
Resultat vid försäljning av fastigheter och inventarier	-5 093	-49
Erhållen ränta	2 025	987
Erlagd ränta	-20 545	-13 361

Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital

36 310 44 607

Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet

Förändring av kundfordringar	354	436
Förändring av kortfristiga fordringar	-1 604	-10 116
Förändring av leverantörsskulder	-4 331	7 712
Förändring av kortfristiga skulder	-458	-3 478
Förändring av kortfristig del av långfristig skuld	136 000	0

Kassaflöde från den löpande verksamheten

166 271 39 161

Investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-68 656	-76 278
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	7 977	49
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-6 997	0

Kassaflöde från investeringsverksamheten

-67 676 -76 229

Finansieringsverksamheten

Förändring långfristiga skulder	-136 000	0
Utbetald utdelning	-252	-119

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

-136 252 -119

Årets kassaflöde

-37 657 -37 187

Likvida medel vid årets början

Likvida medel vid årets början 61 820 99 007

Likvida medel vid årets slut

24 163 61 820

Noter

Belopp anges i Tkr

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

De viktigaste redovisnings- och värderingsprinciperna som använts vid upprättande av de finansiella rapporterna sammanfattas nedan.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen har upprättats i enlighet med uppställningsformen i Redovisningsrådets rekommendation nr 7, avseende indirekt kassaflöde. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Bland likvida medel ingår kassa- och banktillgodohavanden.

Resultaträkning

Hysesintäkter

Hysesintäkter aviseras i förskott men redovisas så att endast den del som belöper på perioden redovisas som intäkt. Förskottshyror redovisas som förutbetalad intäkt. Vidaredebiterade kostnader för bland annat el, städning, återställning av lägenhetens skick etc. redovisas som övriga förvaltningsintäkter.

Ränteintäkter

Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar såsom löner, sociala avgifter, semester, bilersättningar och liknande är ersättningar som förfaller inom 12 månader från balansdagen det år som den anställde tjänar in ersättningen och kostnadsförs löpande om inte utgiften inkluderas i anskaffningsvärdet för en anläggningstillgång.

Pensioner

Bolagets pensionsförpliktelser enligt allmän pensionsplan täcks genom försäkringspremier i KPA. Samtliga pensionsplaner är avgiftsbestämda och innebär att premierna kostnadsförs löpande.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet i den period till vilken de hänförs, oavsett hur de upplånade medlen har använts.

Avskrivningar

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella anläggningstillgångar.

Följande avskrivningsprocent tillämpas i bolaget:

Byggnader	15-100 år
Markanläggningar	15-20 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 år
Inventarier	5-10 år
Markinventarier	15 år
Bredband/Fibernät	15 år

Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader, markanläggningar och mark. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningar av byggnader:

Stomme	70-100 år
Tak	40-70 år
Fasad	50-80 år
Fönster	40 år
Installationer	35 år
Hiss	30 år
Badrum/kök	40 år
Inre ytskikt	16 år
Tvättstuga	10 år

Nedskrivningar - materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov.

När en fastighets marknadsvärde understiger det bokförda värdet skall nedskrivning ske. För fastigheter som tidigare skrivits ner görs vid varje bokslut en prövning om återföring bör göras. Om behov finns återförs tidigare gjorda nedskrivningar över resultaträkningen.

Underhåll och reparationer

Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av byggnader, mark, markanläggningar samt inventarier redovisas som övrig rörelseintäkt respektive övrig rörelsekostnad.

Skatt

Skatt på årets resultat i resultaträkningen består av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats. Uppskjuten skatt är inkomstskatt för skattepliktiga resultat avseende framtida räkenskapsår till följd av tidigare transaktioner eller händelser.

Balansräkning

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset de utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Pågående ny-, till- och ombyggnader

Pågående ny-, till- och ombyggnader har värderats till nedlagda direkta kostnader. Balansposten har inte belastats med räntekostnader.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när bolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumenten har löpt ut eller överförs och bolaget har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelser har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar/kortfristiga fordringar

Kundfordringar och kortfristiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Långfristiga skulder

Posten består huvudsakligen av aktier samt ett mindre innehav av räntebärande tillgångar och de innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde med bedömning om ett nedskrivningsbehov föreligger. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde, minskat med eventuell reservering för värdeminskning.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Derivatinstrument som ingår i säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för derivatinstrument som ingår i ett dokumenterat säkrings samband. För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydig koppling mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Det krävs också att säkringen effektivt skyddar den risk som är avsedd att säkras, att effektiviteten löpande kan visas vara tillräckligt hög genom effektivitetsmätningar och att säkringsdokumentation har upprättats. Bedömningen om huruvida säkringsredovisning ska tillämpas görs vid ingången av säkringsrelationen. Redovisning av värdet förändringen beror på vilken typ av säkring som ingåtts. Förluster hänförliga till den säkrade risken redovisas inte så länge som säkringsförhållandet består.

Den ränteriskexponering som bolaget har i sin balans- och resultaträkning och som påverkas av ränteförändringar, framför allt genom bolagets kontinuerliga upplåning, bestående i huvudsak av förlängningar av befintliga krediter, nyupplåning och framtida ränteriskexponeringar i form av nyinvesteringar, har bolaget valt att löpande hantera med hjälp av vanliga standardiserade ränteswapar i första hand om inget annat redovisats speciellt. Säkringsförhållanden kan ske mot både rörlig och fast ränta. Denna ränteriskexponering hanteras som en helhet, i en portfölj bestående av krediter, ränteswapar och övriga ränteriskexponeringar.

Ränteriskhanteringen ska syfta till att minska riskerna och genomföras med en konservativ grundsyn, där långsiktig stabilitet, men med full flexibilitet, skall vara ett av huvudmålen. Syftet med ränteriskhanteringen ska därmed inte vara någon "tradingverksamhet", men med en aktiv ränteriskhantering, kan det innebära ett mindre antal nya eller stängda ränteswapar per år. Detta speciellt om swapportföljens riskprofil behöver förändras, eller om förutsättningarna på kapitalmarknaden förändras radikalt under en kortare tidsrymd. Som ett led i den aktiva hanteringen av ränteriskerna kan därmed förtida avslut av ränteswapavtal förekomma, vilket är en naturlig del i hanteringen.

Tillåtna säkringsinstrument regleras i finanspolicyn och används enbart för att hantera uppkomna risker. Portföljteorin tillämpas enligt ovan och därmed utgör samtliga derivat säkringsinstrument, om inte annat speciellt anges. Samtliga säkringsinstrument redovisas månatligen i finansrapporten och finns tillgängliga i intern dokumentation.

Intäkter och kostnader för ränteswapar netto redovisas under räntekostnader. Marknadsvärdeförändringar under swapavtalens löptid redovisas inte i resultatet.

Säkringsredovisning ska avbrytas när säkringsinstrument förfaller, säljs, löses eller avslutas på annat liknande sätt eller att säkringen inte längre förväntas vara effektiv. När säkringsredovisning upphör ska säkringsinstrumentet värderas enligt grundreglerna, d.v.s. lägsta värdets princip om derivatet har ett positivt värde och en skuld om derivatet har ett negativt värde. Eventuella differenser redovisas i resultaträkningen på sådant sätt att säkringen är fortsatt och fullt ut effektiv. D.v.s. att de grundläggande målen avseende säkrade kassaflöden över tiden uppfylls.

Avsättningar

Bolaget gör en avsättning när det finns en legal eller informell förpliktelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Bolaget nuvärdeberäknar förpliktelser som väntas regleras efter mer än tolv månader. Den ökning av avsättningen som beror på att tid förflyter redovisas som räntekostnad.

Skatt

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skatt görs i sin helhet enligt balansräkningsmetoden på alla temporära differenser som uppkommer mellan det skattemässiga värdet och det redovisade värdet på tillgångar och skulder. Den huvudsakliga temporära differensen uppkommer från avskrivningar på byggnader och underskottsavdrag. En skattesats om 20,6 % har använts vid beräkningen av uppskjuten skatt. Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattningen det är troligt att framtida skattemässiga resultat kommer att kunna kvittas mot de temporära skillnaderna. Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten är hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital.

Nyckeltalsdefinitioner

Balansomslutning	Företagets samlade tillgångar.
Omsättning	Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.
Eget kapital	Företagets nettotillgångar, dvs skillnaden mellan tillgångar och skulder.
Redovisat resultat	Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före skatter.
Kassalikviditet (%)	Omsättningstillgångar exklusive lager och pågående arbeten i procent av kortfristiga skulder.
Soliditet (%)	Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Uppskattningar och bedömningar

Upprättande av årsredovisningen enligt K3 kräver att företagsledning och styrelse gör antaganden om framtiden och andra viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar på balansdagen som innebär en betydande risk för en väsentlig justering av de redovisade värdena för tillgångar och skulder i framtiden. Det görs också bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i denna årsredovisning.

Uppskattningar och bedömningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa redovisade värden på tillgångar och skulder som inte framgår tydligt från andra källor. Uppskattningar och bedömningar ses över årligen. Det slutliga utfallet av uppskattningar och bedömningar kan komma att avvika från nuvarande uppskattningar och bedömningar. Effekterna av ändringar i dessa redovisas i resultaträkningen under det räkenskapsår som ändringarna görs samt under framtida räkenskapsår om ändringen påverkar både aktuellt och kommande räkenskapsår.

Prövning av nedskrivningsbehov för materiella anläggningstillgångar

Bolaget har betydande värden redovisade i balansräkningen avseende materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i bolagets not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter

Bolaget redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa måste vissa antaganden och uppskattningar göras avseende framtida skattekonsekvenser som hänför sig till skillnaden mellan i balansräkningen redovisade tillgångar och skulder motsvaranden skattemässiga värden.

Uppskattningar inkluderar även att skattelagar och skattesatser kommer att vara oförändrade samt att gällande regler för utnyttjande av förlustavdrag inte kommer att ändras.

Not 2 Hyresintäkter

	2023	2022
I nettoomsättningen ingår intäkter från:		
Bostäder	203 699	193 979
Lokaler	13 132	11 868
Övrigt	7 106	6 865
Avgår rabatter (underhållsrabatter)	-4 220	-4 170
	219 717	208 542
Avgår outhyrda objekt		
Bostäder	-2 675	-2 514
Lokaler	-1 072	-1 027
Övrigt	-2 972	-3 028
	-6 719	-6 568
Totala hyresintäkter	212 998	201 973

Not 3 Operationell leasing

Framtida minimileasingavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:

	2023	2022
Förfaller till betalning inom ett år	3 361	1 589
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	6 409	7 527
Förfaller till betalning senare än fem år	22	0
	9 792	9 116

Avtal avseende uthyrningen är tillsvidareavtal med tre till nio månaders uppsägningstid. Eventuell förlängning sker huvudsakligen och för nyare avtal med 36 månader. Endast ett fåtal avtal löper på kortare tid. Ett nytt avtal löper över 6 år initialt därefter årsvis med 6 mån uppsägningstid.

Not 4 Driftskostnader

	2023	2022
Fastighetsskötsel och städ	19 182	17 087
Reparationer	25 942	17 157
Taxebundna kostnader	23 557	22 056
Uppvärmning	27 525	22 800
Administration	27 611	25 215
Övriga driftskostnader	1 629	1 844
	125 446	106 159

Not 5 Ersättning till revisorerna

	2023	2022
Revisionsuppdraget	191	159
Skatterådgivning	77	37
Övrigt	47	44
	315	239

Not 6 Medeltal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2023	2022
Medelantalet anställda		
Kvinnor	13	14
Män	23	23
	36	37
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	1 015	1 172
Övriga anställda	15 789	15 352
	16 804	16 524
Sociala kostnader		
Sociala avgifter enligt lag och avtal	6 359	6 249
Pensionskostnader, varav för styrelse 1 tkr (1 tkr) och verkställande direktör 736 tkr (221 tkr)	2 372	1 333
	8 731	7 582
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader	25 535	24 106
Könsfördelning bland ledande befattningshavare		
Andel kvinnor i styrelsen	31 %	42 %
Andel män i styrelsen	69 %	58 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	25 %	25 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	75 %	75 %

Not 7 Utgifter för årets underhållskostnader

	2023	2022
Lägenhetsunderhåll	28 204	30 423
Övrigt underhåll	4 254	8 253
	32 458	38 676

Not 8 Planenliga avskrivningar och nedskrivningar

	2023	2022
Immateriella tillgångar	642	642
Byggnader	33 095	31 808
Markanläggningar	918	663
Maskiner och andra tekniska anläggningar	459	555
Inventarier	500	448
Nedskrivningar	0	3 400
Återföring nedskrivningar	0	-3 194
Summa planenliga avskrivningar och nedskrivningar	35 614	34 321

Not 9 Skatt på årets resultat

	2023	2022
Skatt på årets resultat		
Uppskjuten skatt	-3 855	-3 433
Skattereduktion inventarier	0	54
Skatt på årets resultat	-3 855	-3 379

Avstämning av effektiv skatt

	2023		2022	
	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		5 473		9 604
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-1 127	20,60	-1 978
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader		-64		-23
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter		4		0
Skatteeffekt av ej avdragsgilla räntor		-2 852		-1 601
Skatteeffekt av avdragsgilla kostnader som ej ingår i det redovisade resultatet		13 776		12 924
Skatteeffekt av temporär skillnad i avskrivning på byggnader		-2 822		-2 850
Skatteeffekt av temporär skillnad i restvärde på byggnader		-10 535		-9 904
Skatteeffekt av försäljning fastighet		-235		
Redovisad skattekostnad	70,44	-3 855	35,75	-3 433

Not 10 Balanserade utgifter för programvaror

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 983	2 983
Inköp	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 983	2 983
Ingående avskrivningar	-1 433	-791
Årets avskrivningar	-642	-642
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 075	-1 433
Utgående redovisat värde	908	1 550

Not 11 Byggnader och mark

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 347 857	1 285 280
Omklassificering/inköp	66 361	63 732
Försäljningar/utrangeringar	-6 746	-1 155
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 407 472	1 347 857
Ingående avskrivningar	-436 734	-404 732
Försäljningar/utrangeringar	3 279	469
Årets avskrivningar	-34 014	-32 471
Utgående ackumulerade avskrivningar	-467 468	-436 734
Ingående nedskrivningar	-26 763	-26 557
Återförda nedskrivningar	0	3 194
Årets nedskrivningar	0	-3 400
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-26 763	-26 763
Utgående redovisat värde	913 241	884 360
Taxeringsvärden byggnader	1 158 420	1 126 474
Taxeringsvärden mark	281 561	267 509
	1 439 981	1 393 983
Bokfört värde byggnader	897 048	867 938
Bokfört värde mark	16 194	16 422
	913 241	884 360

Vid värderingen 2023 har informations- och analysverktyget MSCI Real Asstes använts. Värderingen bygger på faktiska hyresnivåer och schabloner avseende drift- och underhållskostnader samt schablonmässig hyresutveckling. Vakansgraden har beaktats med 1% för bostäder och 20% för lokaler och fordonsplatser vid värdering.

Beräknat marknadsvärde	2 090 842	2 151 487
------------------------	-----------	-----------

Not 12 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	5 052	5 314
Inköp	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-89	-262
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 963	5 052
Ingående avskrivningar	-4 473	-4 180
Försäljningar/utrangeringar	89	262
Årets avskrivningar	-459	-555
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 843	-4 473
Utgående redovisat värde	120	579

Not 13 Inventarier, verktyg och installationer

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 533	5 177
Inköp	877	1 357
Försäljningar/utrangeringar	-843	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 567	6 533
Ingående avskrivningar	-4 002	-3 554
Försäljningar/utrangeringar	843	0
Årets avskrivningar	-500	-448
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 658	-4 002
Utgående redovisat värde	2 909	2 532

Not 14 Pågående ny- och ombyggnader

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående nedlagda kostnader	40 073	28 873
Under året nedlagda kostnader	69 377	77 716
Under året genomförda omfördelningar	-66 038	-64 269
Under året kostnadsfört från pågående	-1 655	-2 247
Utgående nedlagda kostnader	41 757	40 073
Utgående redovisat värde	41 757	40 073

Not 15 Andelar i koncernföretag

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Inköp	6 997	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 997	0
Utgående redovisat värde	6 997	0

Not 16 Specifikation andelar i koncernföretag

Namn	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
Stamparen 6 i Sala AB	100%	100%	250	6 997
				6 997
	Org.nr	Säte		
Stamparen 6 i Sala AB	559451-5594	Sala		

Bolagets första räkenskapsår kommer att vara 2023-10-09 - 2024-12-31.

Not 17 Hyres- och kundfordringar

	2023-12-31	2022-12-31
Hyresfordringar	1 798	368
Kundfordringar	-1 075	709
Summa hyres- och kundfordringar	723	1 077

Not 18 Övriga fordringar

	2023-12-31	2022-12-31
HBV	833	825
Skattekonto	1 044	0
Fordran Sala-Heby energi	10 000	10 034
Summa övriga fordringar	11 877	10 859

Not 19 Likvida medel

	2023-12-31	2022-12-31
Likvida medel		
Presentkort	8	0
Banktillgodohavanden	24 155	61 820
	24 163	61 820

Beviljad men outnyttjad chekräkningskredit uppgår till 10 000 tkr.

Not 20 Förslag till vinstdisposition

	2023-12-31
Förslag till vinstdisposition	
Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel:	
balanserad vinst	123 634
årets vinst	1 618
	125 252
disponeras så att till aktieägare utdelas	357
i ny räkning överföres	124 895
	125 252

Not 21 Uppskjuten skatteskuld

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångarnas eller skulders respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster samt underskottsavdrag har resulterat i uppskjutna skatteskulder:

	2023-12-31	2022-12-31
Uppskjuten skattefordran hänförlig till deklarerat underskott	-45 682	-39 002
Uppskjuten skatteskuld hänförlig till skattemässigt ej avdragsgilla kostnader	87 804	77 269
Belopp vid årets utgång	42 121	38 266

Not 22 Upplåning

	2023-12-31	2022-12-31
Räntebärande skulder		
Långfristiga skulder till kreditinstitut	423 900	559 900
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	344 000	208 000
	767 900	767 900

De långfristiga skulderna är föremål för risker/möjligheter vid förändringar av marknadsräntorna. För att hantera dessa risker/möjligheter används finansiella derivatinstrument, s.k. ränteswapar. På detta sätt kan räntebindningen och kapitalbindningen hanteras med full flexibilitet. Förutsättningar skapas för att, när som helst, förändra räntebindningstiden och bättre möta förändringar på räntemarknaden. Riktlinjer och ramar för riskhanteringen är fastlagda i en av styrelsen beslutad finanspolicy.

Per bokslutsdagen finns derivatavtal, ränteswapar som totalt uppgår till 580 000 tkr (500 000 tkr). Den genomsnittliga räntebindningstiden för den totala skuldportföljen uppgår till 3,68 år (3,84 år) och den genomsnittliga effektiva räntan uppgår till 2,22 % (1,70 %). Marknadsvärdet på derivatavtalen, ränteswaparna uppgår till 27 839 tkr (55 571 tkr).

Marknadsvärdet representerar den kostnad/intäkt som skulle uppstå om man avslutar avtalen i förtid. Analogt skulle motsvarande marknadsvärde (s.k. ränteskillnadsersättning) uppstå om man istället valt att använda långa räntebindningar på de enskilda lånen. Om respektive ränteswapavtal kvarstår t.o.m. sitt slutföfalldatum så kommer undervärdet/övervärdet att löpande elimineras.

Så kallad "Säkringsredovisning" tillämpas avseende derivat, bl.a. innebärande att värdeförändringar i derivatavtal inte redovisas över resultaträkningen. Det skall finnas en ekonomisk relation mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Säkringsförhållandet skall vara effektivt och dokumenteras när säkring ingås. Uppföljning av ekonomisk relation och effektivitet sker löpande via rutiner för finansiell rapportering. Särskild dokumentation är upprättad som bl.a. fastlägger strategier och mål för riskhanteringen.

Not 23 Upplåning - förfalloprofil

Nedan framgår de långfristiga skuldernas förfalloprofil, MSEK, (inklusive ränteswapar) avseende räntebindningen.

	2023-12-31	2022-12-31
Inom 0-1 år	308	268
Inom 1-2 år	0	120
Inom 2-3 år	0	0
Inom 3-4 år	0	0
Inom 4-5 år	180	0
Inom 5-6 år	70	100
Inom 6-7 år	70	70
Inom 7-8 år	100	70
Inom 8-9 år	40	100
Inom 9-10 år	0	40
Summa	768	768

Not 24 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna räntor	3 487	3 094
Upplupna semesterlöner	661	668
Upplupna sociala avgifter	1 030	1 213
Förutbetalda hyror	15 468	15 878
Intäktsrabatter ROT projekt Länsstyrelsen	6 799	8 722
Övriga poster	7 839	6 994
	35 285	36 570

Not 25 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Hyresförhandlingarna avseende 2024 års hyresnivå strandade och kommer under februari 2024 att avgöras av Hyresmarknadskommittén. De nya hyrorna som kommer att gälla från 1 januari 2024. En preliminär hyresjustering infördes från årsskiftet med 4%.

Under 2023 genomfördes utöver Färgaren 9 egentligen ytterligare en fastighetsförsäljning av Krigsfången 6. Hyresgästerna anmälde en önskan om att bilda bostadsrättsförening varvid försäljningen pausades. Tidsfristen för bildandet gick ut i januari 2024 och det framkom sent i processen att det inte skulle bli någon bostadsrättsförening av fastigheten. Försäljningen kommer gå till den ursprungliga köparen som tillträder den 1 mars.

Ombyggnadsprojektet för att bygga om Dammgatan 19 till trygghetsboende kommer att färdigställas under våren 2024 och inflyttning för nya hyresgäster är beräknad till 1 maj 2024.

Sala firar 400 år som stad och Salabostäder finns med som sponsor av kommunens projekt SALA400 år med olika aktiviteter under 2024.

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas på årsstämma för fastställelse.

Sala 2024-03-21

Bernard Niglis
Verkställande direktör

Per-Olov Rapp
Ordförande

Erik Åberg

Jörgen Lagberg

Dan Eriksson

Mårten Öhrström

Vår revisionsberättelse har lämnats 2024-

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Huvudansvarig revisor

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Johan Tingström
Auktoriserad revisor

Sanna Hellblom-Björn
Auktoriserad revisor

Årsredovisning för
Sala Silvergruva AB

556333-0207

Räkenskapsåret

2023-01-01 - 2023-12-31

Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	4
Balansräkning	5
Noter	7
Underskrifter	13

Fastställelseintyg

2024-02-27

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Sala Silvergruva AB, 556333-0207, avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31.

Verksamheten

Verksamhetens art och inriktning

Sala Silvergruva AB är ett publikt aktiebolag med ca 300 aktieägare, där Sala kommun är majoritetsägare. Sala Silvergruva AB bedriver verksamhet inom turist- och besöksnäringen. Fastigheterna som förvaltas är ett industri- och kulturarv från 1500-talet. Besöksverksamheten innefattar guidade visningar av det anrika museum som Silvergruvan utgör, vandrarhem, mat och café, utställningar, konferenser och olika arrangemang.

Viktiga externa faktorer som påverkat företagets ställning och resultat

2023-års lågkonjunktur med hög inflation och höga räntor har påverkat bolaget i relativt stor omfattning. Kostnaderna generellt och framför allt de finansiella kostnaderna har ökat mer än budgeterat. Under året finns också en tydlig påverkan på det genomsnittliga köpet besökare gör vilket är klart lägre än föregående år. Glädjande är att antalet besökare ökat under årets sommarmånader vilket är den enskilt viktigaste perioden i företagets verksamhet.

Speciella omständigheter som i särskild grad berör företaget

I början av sommaren konstaterades att den hiss som används för transport av besökare upp och ner i gruvan hade ett reparationsbehov som innebar att visningsnivån på 155-meter inte längre kunde användas. Detta fick en stor inverkan på sommaren men framför allt hösten och vinterns verksamhet med en klart minskad orderingång.

Uppgift om ägare som har mer än tio procent av antalet andelar eller röster i företaget

Sala Kommun är sedan bolagets bildande A-aktieägare med 80,77 procent av aktierna och 97,67 % av rösterna.

Väsentliga förändringar i ägarstrukturen

Under 2023 har Sala kommunfullmäktige beslutat att inleda processen för att köpa upp samtliga B-aktier i bolaget. Vid en extra bolagsstämma 2023-12-18 ändrades företagets bolagsordning i paragrafen om styrelsens tillsättning vilket innebär att Sala kommunfullmäktige numera tillsätter hela styrelsen för bolaget. Vid denna extra bolagsstämma bekräftades också en helt ny styrelse utsedd av kommunfullmäktige 2023-11-27

Kontrollbalansräkning

Under hösten 2023 har en värdering av bolagets främsta tillgång, fastigheterna, genomförts. Den externa fastighetsvärderingen överstiger det bokförda värdet med ca 7 miljoner. Styrelsen konstaterar därför att någon egentlig brist i det egna kapitalet föreligger. Trots detta faktum bygger fortsatt verksamhetsdrift på ökat driftsbidrag från Sala kommun under 2024.

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

2024 förväntas ge en positiv utveckling med fortsatt stigande besökstal och en liten lättnad i lågkonjunkturen och därigenom kostnadsnivåer. Sala firar 400-år som stad under 2024 vilket tillsammans med den interna verksamhet väntas locka många besökare, både lokalt och nationellt.

Rättvisande översikt över utvecklingen

	2023	2022	2021	Belopp i Tkr 2020
Nettoomsättning	5 778	6 853	4 876	1 226
Rörelseresultat	-2 360	-1 489	150	1 072
Resultat efter finansiella poster	-3 415	-2 059	-154	768
Rörelsemarginal %	-40,8	-21,7	-3,1	87,5
Avkastning på totalt kapital %	-11,2	-6,3	-13,4	-7,3
Avkastning på sysselsatt kapital %	-14,2	-7,7	0,9	7,6
Avkastning på eget kapital %	84,7	317,8	-10,9	49,1
Balansomslutning	21 080	23 781	22 380	18 876
Kassalikviditet %	20,5	81,4	45,1	38,3
Soliditet %	-19,3	-2,7	6,3	8,3
Medelantalet anställda	11	12	10	11

Nyckeltalsdefinitioner

Rörelsemarginal
Rörelseresultat / Nettoomsättning.

Avkastning på totalt kapital
(Rörelseresultat + finansiella intäkter) / Totala tillgångar.

Avkastning på sysselsatt kapital
(Rörelseresultat + finansiella intäkter) / Sysselsatt kapital.

Avkastning på eget kapital
Resultat efter finansiella poster / Justerat eget kapital.

Balansomslutning
Totala tillgångar.

Kassalikviditet
(Omsättningstillgångar - Varulager) / Kortfristiga skulder.

Soliditet
(Totalt eget kapital + (100 % - aktuell bolagsskattesats av obeskattade reserver)) / Totala tillgångar.

Förändringar i eget kapital

	Aktie- kapital	Uppskrivnings- fond	Balanserat resultat	Årets resultat
Ingående balans	1 500	6 155	-8 303	
Upplösning av uppskrivningsfond		-65	65	
Årets resultat				-3 415
Utgående balans	1 500	6 090	-8 238	-3 415

Kommentar

Villkorlig återbetalningsskyldighet för aktieägartillskott uppgick till 2 300 000 kr (2 300 000kr).

Resultatdisposition

	Belopp i Tkr
<i>Till årsstämmans förfogande står följande medel</i>	
Balanserat resultat	-8 238
Årets resultat	-3 415
Medel att disponera	-11 652
<i>Styrelsen föreslår att medlen disponeras enligt följande</i>	
Balanseras i ny räkning	-11 652
Summa	-11 652

UTKAST

Resultaträkning

<i>Belopp i Tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2023-01-01 - 2023-12-31</i>	<i>2022-01-01 - 2022-12-31</i>
Rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.			
Nettoomsättning	2	5 778	6 853
Övriga rörelseintäkter	3	8 491	8 046
Summa rörelsens intäkter, lagerförändringar m.m.		14 269	14 899
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-725	-927
Handelsvaror		-151	-33
Övriga externa kostnader		-4 870	-5 067
Personalkostnader	4	-9 888	-9 369
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-995	-992
Summa rörelsens kostnader		-16 629	-16 388
Rörelseresultat		-2 360	-1 489
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	5	18	0
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-1 098	-570
Summa resultat från finansiella poster		-1 080	-570
Resultat efter finansiella poster		-3 440	-2 059
Resultat före skatt		-3 440	-2 059
Skatter			
Skatt på årets resultat		25	0
Summa skatter		25	0
Årets resultat		-3 415	-2 059

Balansräkning

<i>Belopp i Tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2023-12-31</i>	<i>2022-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	7	446	99
Summa immateriella anläggningstillgångar		446	99
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	8	16 205	16 608
Inventarier, verktyg och installationer	9	2 626	3 175
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	10	731	17
Summa materiella anläggningstillgångar		19 562	19 800
Summa anläggningstillgångar		20 009	19 899
Omsättningstillgångar			
Varulager m.m.			
Råvaror och förnödenheter		157	108
Summa varulager m.m.		157	108
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		109	168
Övriga fordringar		340	126
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		388	3 470
Summa kortfristiga fordringar		837	3 764
Kassa och bank			
Kassa och bank		78	10
Summa kassa och bank		78	10
Summa omsättningstillgångar		1 071	3 882
SUMMA TILLGÅNGAR		21 080	23 781

Balansräkning

<i>Belopp i Tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2023-12-31</i>	<i>2022-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		1 500	1 500
Uppskrivningsfond	11	6 090	6 155
Summa bundet eget kapital		7 590	7 655
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		-8 238	-6 244
Årets resultat		-3 415	-2 059
Summa fritt eget kapital		-11 652	-8 303
Summa eget kapital		-4 062	-648
Långfristiga skulder			
Checkräkningskredit	13	3 502	3 259
Övriga skulder	12	17 176	15 995
Summa långfristiga skulder		20 678	19 254
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		2 231	1 795
Aktuella skatteskulder		32	0
Övriga skulder		209	1 007
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 992	2 373
Summa kortfristiga skulder		4 465	5 175
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		21 080	23 782

Noter

Belopp i Tkr om inget annat anges.

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Offentliga bidrag

Ett offentligt bidrag som inte är förknippat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för bidraget uppfyllts. Ett offentligt bidrag som är förenat med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförts. Om bidraget har tagits emot innan villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas bidraget som en skuld. Offentliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas i balansräkningen genom att bidraget reducerar tillgångens redovisade värde.

Immateriella anläggningstillgångar

Avskrivning

Immateriella anläggningstillgångar tas upp till deras anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Följande nyttjandeperioder används:

	År
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	5

Materiella anläggningstillgångar

Avskrivning

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande nyttjandeperioder används:

	År
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5

Inventarier, verktyg och installationer	5
---	---

Kommentar

Byggnaderna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

- Stomme 100 år
- Tak 50 år
- Fönster och Dörrar 30 år
- Fasader, trä 30 år
- Fasader, puts 50 år
- Yttre installationer (VA) 70 år
- Inre installationer, maskinell utrustning m.m. 15 år
- Inre installationer (el, vvs, ventilation) 30 år

Offentliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas i balansräkningen genom att bidraget reducerar tillgångens redovisade värde.

Nedskrivningar av anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedöms om det finns indikationer på nedskrivningsbehov av någon av anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående och prövas individuellt.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet, varmed hänsyn tagits till inkurans. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut- principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att föra fram varorna till deras aktuella plats och skick.

I egentillverkade halv- och helfabrikat består anskaffningsvärdet av direkta tillverkningskostnader och de indirekta kostnader som utgör mer än en oväsentlig del av den sammanlagda utgiften för tillverkningen [eller uppgår till mer än ett oväsentligt belopp]. Vid värdering har hänsyn tagits till normalt kapacitetsutnyttjande.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning

Nettoomsättning per verksamhetsgren

<i>Verksamhet</i>	<i>2023-01-01 - 2023-12-31</i>	<i>2022-01-01 - 2022-12-31</i>
Visning	3 743	4 430
Restaurang	1 130	1 228
Logi	306	577
Handel	202	43
Konferens	396	575
Summa	5 778	6 853

Not 3 Övriga rörelseintäkter

Offentliga bidrag

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
<i>Offentligt bidrag</i>		
	8 361	7 783
Summa	8 361	7 783

Övriga rörelseintäkter

<i>Intäktsslag</i>	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Återvunna kundförluster	9	15
Hyror	121	248
Summa	130	263

Not 4 Personal

Medelantalet anställda

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Kvinnor	8	8
Män	3	4
Medelantalet anställda	11	12

Löner och andra ersättningar

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Övriga anställda	6 723	6 501
Summa	6 723	6 501

Sociala kostnader inklusive pensionskostnader

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Pensionskostnader		
Övriga anställda	1 281	1 302
Summa pensionskostnader	1 281	1 302
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	1 907	1 566
Summa	3 188	2 868

Not 5 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Ränteintäkter		
Övriga företag	4	0
Summa	4	0
Kursdifferenser	14	0
Summa	18	0

Not 6 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2023-01-01 - 2023-12-31	2022-01-01 - 2022-12-31
Räntekostnader		
Övriga företag	1 098	570
Summa	1 098	570
Summa	1 098	570

Not 7 Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	213	213
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	372	
Utgående anskaffningsvärden	585	213
Ingående avskrivningar	-114	-89
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-25	-25
Utgående avskrivningar	-139	-114
Redovisat värde	446	99

Not 8 Byggnader och mark

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	15 015	14 852
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp		163
Utgående anskaffningsvärden	15 015	15 015
Ingående avskrivningar	-4 561	-4 236
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-338	-325
Utgående avskrivningar	-4 899	-4 561
Ingående uppskrivningar	6 154	6 219
Förändringar av uppskrivningar		
Årets nedskrivningar av uppskrivet belopp	-65	-65
Utgående uppskrivningar	6 089	6 154
Redovisat värde	16 205	16 608
Offentliga bidrag som reducerat anskaffningsvärdet	1 572	1 572

Kommentar till not

Det ackumulerade anskaffningsvärdet avseende mark uppgår till 1714 tkr.

Not 9 Inventarier, verktyg och installationer

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	9 732	8 723
Förändringar av anskaffningsvärden		
Inköp	98	1 009
Utgående anskaffningsvärden	9 830	9 732
Ingående avskrivningar	-6 557	-5 979
Förändringar av avskrivningar		
Årets avskrivningar	-647	-578
Utgående avskrivningar	-7 204	-6 557
Redovisat värde	2 626	3 175

Not 10 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	17	-58
Förändringar av anskaffningsvärden		
Nedlagda utgifter	714	75
Utgående anskaffningsvärden	731	17
Redovisat värde	731	17

Not 11 Uppskrivningsfond

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående balans	6 155	6 219
Förändringar av uppskrivningsfond		
Avskrivning av uppskrivna tillgångar	-65	-65
Utgående balans	6 090	6 155

Kommentar till not

Uppskrivning av värdet på byggnader har gjorts under 2017 med 6 478 662 kr mot uppskrivningsfond.

Not 12 Långfristiga skulder

Skulder som förfaller senare än 5 år från balansdagen

	2023-12-31	2022-12-31
	17 176	15 995
Summa	17 176	15 995

Not 13 Checkräkningskredit

	2023-12-31	2022-12-31
Beviljat belopp	3 500	3 500

Not 14 Ställda säkerheter

Ställda säkerheter för företagets egen räkning

För egna skulder och avsättningar

Typ av skuld eller avsättning	Typ av säkerhet	2023-12-31	2022-12-31
Övriga skulder	Fastighetsinteckningar	1 250	1 250
Summa ställda säkerheter		1 250	1 250

Underskrifter

Sala

Jennie Hesselöw

_____
Jennie Hesselöw Datum
Verkställande direktör

Carola Gunnarsson

_____
Carola Gunnarsson Datum
Styrelseordförande

Glenn Andersson

_____
Glenn Andersson Datum
Styrelseledamot

Magnus Edman

_____
Magnus Edman Datum
Styrelseledamot

Arne Eriksson

_____
Arne Eriksson Datum
Styrelseledamot

Rasmus Löfling

_____
Rasmus Löfling Datum
Styrelseledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Johan Tingström

_____
Johan Tingström
Auktoriserad revisor

KSLU § 27 Information: Utredning räddningstjänst

INLEDNING

Kommunstyrelsens ledningsutskott beslutade 5 september 2023 att kommunens räddningstjänst behöver utredas. Konsulterna Jan Wisen och Rainar All för PROSPERO presenterar utredningen av Sala kommuns räddningstjänst. Utredningen presenterar alternativ för utformningen av framtidens räddningstjänst, och de utmaningar och möjligheter som räddningstjänsten i kommunen står inför.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,
att ledningsutskottet beslutar,
att godkänna utredningen och lägga den till handlingarna.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet beslutar,
att godkänna utredningen och lägga den till handlingarna.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

PROSPERO.

STÄRKER SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Jan Wisén och Rainar All

2024-03-27

Uppdrag

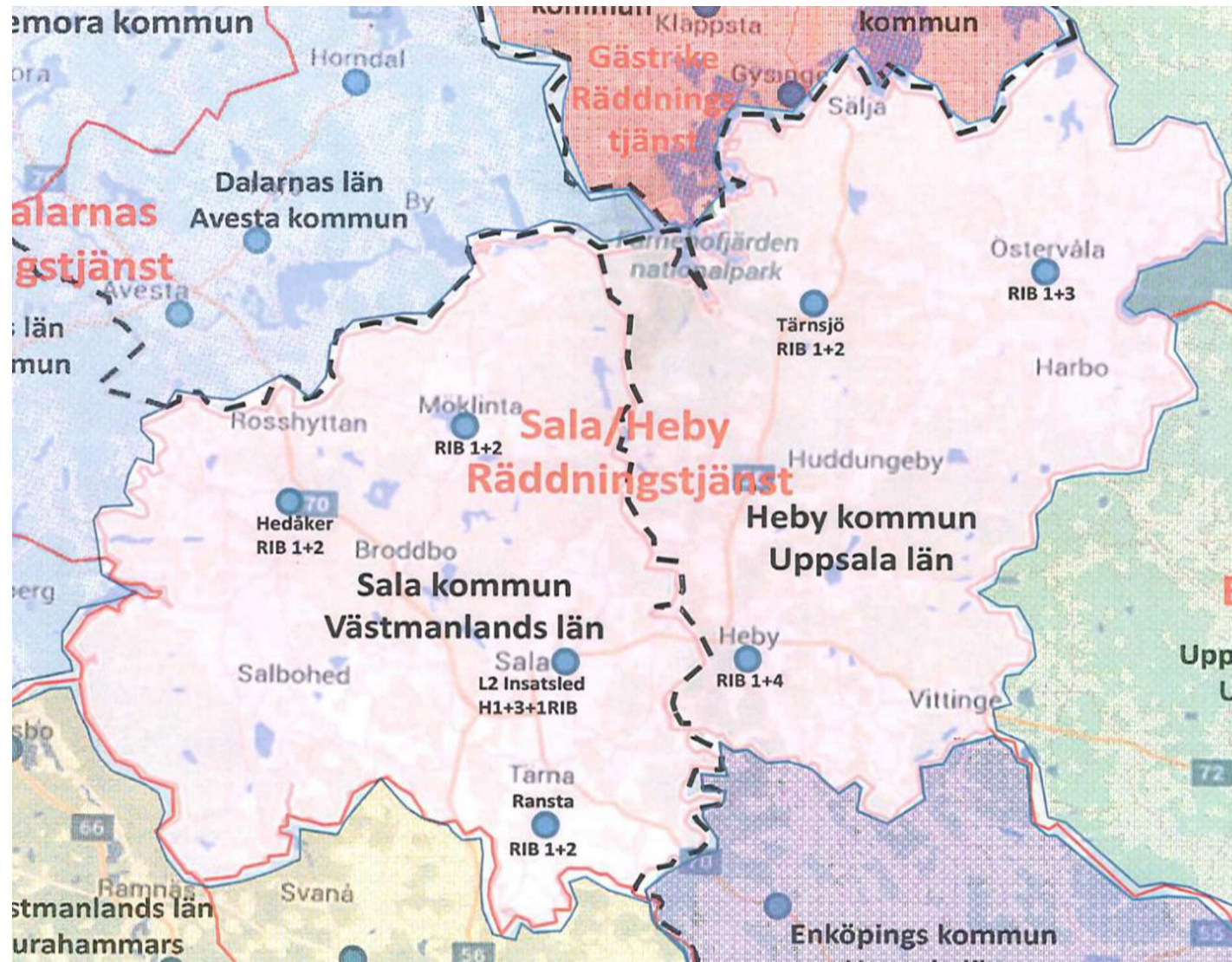
Ta fram underlag och rekommendationer för organisationsval för kommunens räddningstjänstansvar.

Rapporten ska utgöra ett beslutsunderlag för organisation av framtidens räddningstjänst i Sala.

Genomförande

- Tagit del av diverse dokumentation
- Intervjuer
- Platsbesök
- Analys, slutsatser och rekommendationer

Lokalisering, Räddningstjänsten Sala-Hebys brandstationer. Sala utgör station med heltidsbemanning och orter med blå färg är RIB stationer.

Omvärldsfaktorer

- Reviderad lagstiftning
- Ökade krav från staten
- Förändrad risk- och hotbild
- Det civila försvaret
- Samverkan med andra räddningstjänster
- Ändrade arbetstidsregler

Varför?

- Trend inom svensk räddningstjänst, bl a som en följd av skärpt lagstiftning
- Ekonomi (idag och framtida kostnadsutveckling)
- Kompetens och förmågor
- Möta framtida utmaningar (nya arbetstidsregler, nya hotbilder, civilt försvar)

Rapporten

1. INTRODUKTION

1.1 Bakgrund

1.2 Mål och syfte

2. GENOMFÖRANDE

Rapporten

3. NULÄGE

- 3.1 Sala kommun
- 3.2 Heby kommun
- 3.3 Räddningstjänsten Sala och Heby
- 3.4 Kostnadsfördelningen mellan Sala och Heby
- 3.5 Samverkan
- 3.6 Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund
- 3.7 Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- 3.8 Räddningstjänsten Mälardalen
- 3.9 Uppsala brandförsvär
- 3.10 Ledningssamverkan
- 3.11 Jämförelse med andra kommuner

Räddningstjänst	Innevånare samt kostnad per innevånare	Styrkor heltid	Styrkor deltid	LSO uppdrag	IVPA uppdrag	Övrigt uppdrag
Sala	22981/ 1464 Skr	Sala, IL (L2) H 1+3	Sala RiB 1 Ransta RiB 1+2 Hedåker RiB 1+2 Möklinta RiB 1+2	214	27	8
Heby	14421/ 1081 Skr	-	Heby RiB 1+4 Tärnsjö RiB 1+2 Östervåla RiB 1+3	126	42	11
Håbo (Ingår i Räddningstjänsten Enköping-Håbo)	22765/ 963 Skr	Bålsta, H 1+4	Bålsta RiB 2 Skokloster RiB 1+2	237	33	14
Arvika	25832/ 1456 Skr	Arvika, IL H 1+4 + Bm i beredskap	Edane RiB 1+2 Glava RiB 1+4 Gunnarskog RiB 1+3 Bogens brandvörn	290	172	53
Vetlanda (Ingår i Höglandets Räddningstjänstförbund)	27673/ 1331 Skr	Vetlanda IL H 1+4	Vetlanda RiB 1 Korsberga RiB 1+1 Kvillsfors RiB 1+4 Landsbro RiB 1+4 Farstorp räddningsvörn	437	47	57
Avesta (Ingår i Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund)	22932/ 1408 Skr	Avesta, BI, IL H 1+3	Avesta RiB 1 Horndal RiB 1+2 Fors räddningsvörn 5	246	20	34
Kiruna	22423/ 1852 Skr	Kiruna RCB Kiruna 1+5	Svappavaara RiB 1+4 Vittangi RiB 1+2 Abisko, vörn Karesuando, vörn Kuttainen, vörn Lannavaara, vörn Övre Soppero, vörn	225	16	63
Svedala	23288/ 678 Skr	Svedala YB	Svedala RiB 1+5	265	19	38
Finspång	21903/ 1563 Skr	Finspång RCB H 1+4	Finspång RiB 3 Hällestad 2 FiP Rejmyre 2 FiP	273	72	40

Rapporten

4. DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN – ROLL- OCH ANSVARSFÖRDELNING
5. LAG OM SKYDD MOT OLYCKOR
  - 5.1 Lagstiftarens krav på samverkan
  - 5.2 Reviderad lagstiftning
6. FÖRVÄNTNINGAR PÅ DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN
  - 6.1 Framtidsstudie 2030 med fokus på kommunal räddningstjänst
  - 6.2 Nationella trender

Rapporten

7. SAMVERKANSALTERNATIV

7.1 Civilrättsligt avtal

7.2 Gemensam nämnd

7.3 Kommunalförbund

8. ANALYS AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SALA OCH HEBY

8.1 Identifierade styrkor

8.2 Identifierade svagheter

Identifierade styrkor

- God grundförmåga
- Anslutningen till RRÖS
- Kunnig, lojal och intresserad personal
- Personalen upplever delaktighet och beslutsvägarna är korta
- Bra standard på fordon och materiel
- Kostnadseffektiv organisation

Identifierade svagheter

- Svårighet att rekrytera RIB-personal
- BI-kompetens saknas inom den förebyggande verksamheten
- Specialistkompetens inom flera verksamhetsområden saknas
- Sårbar organisation
- Hinner inte med externutbildning
- Renoveringsbehov av flera brandstationer (särskilt RIB)
- Den operativa heltidsstyrkan är 1+3

Rapporten

9. ARBETSTIDSREGLERNAS PÅVERKAN PÅ VERKSAMHETEN

10. ALTERNATIVA VAL

10.1 Fortsatt verksamhet i egen regi som egen förvaltning eller del av annan förvaltning

10.2 Utökad samverkan med en eller flera grannkommuner genom civilrättsligt avtal

10.3 Medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden

Rapporten

11. ANALYS OCH SLUTSATSER

11.1 Behovet av utökad samverkan

11.2 Ekonomi

11.3 Operativ organisation, heltid

11.4 Operativ organisation, RIB

12. REKOMMENDATIONER

13. REFERENSER

13.1 Intervjuer

13.2 Dokumentation

Analys och slutsatser

- Ny lagstiftning, ökade krav från staten samt en förändrad risk- och hotbild innebär att alla kommuner (och i synnerhet de mindre) behöver samverka i betydligt större omfattning.
- Inte en långsiktigt hållbar lösning att bedriva verksamheten helt i egen regi.
- En ekonomi i balans och kostnaderna är framförallt strukturellt betingade. Få möjligheter till att väsentligt sänka kostnaderna.
- Långsiktigt en utmaning att ha tillgång till hög kompetens, specialistfunktioner och kvalificerade stödfunktioner.

Analys och slutsatser

- Samverkan mellan Sala och Heby har fungerat väl och gynnat bägge kommunerna.
- Utmaning att rekrytera och bibehålla RIB-personal
- Heltidsstyrkan 1+3 inte helt optimalt utifrån förmåga
- Återuppbyggnaden av det civila försvaret innebär särskilda utmaningar.

Rekommendationer

Utifrån det underlag vi tagit del av, de intervjuer vi genomfört, de analyser, bedömningar och slutsatser vi kommit fram till i kombination med vår samlade erfarenhet, ger vi ett antal rekommendationer till Sala kommun.

Rekommendationer

- Förlänga nuvarande avtal om samverkan mellan Sala och Heby, men se över kostnadsfördelningen.
- Civilrättsligt avtal med angränsande organisation i syfte att säkerställa kompetens, förmåga och robusthet. Särskilt tillgång till brandingenjörskompetens bedöms viktigt.
- Säkerställa operativ samverkan med alla grannar.
- Fortsatt avtal om övergripande operativ ledning med RC Mitt och RRÖS

Rekommendationer

- Analysera förutsättningarna för att utöka den heltidsanställda styrkan i Sala till 1+4
- Överväga om den befintliga insatsledarorganisationen kan organiseras på annat sätt.
- Ytterligare åtgärder för att rekrytera och bibehålla RIB-personal.
- Överväga om den befintliga RIB-organisationen kan ersättas med FiP och/eller räddningsvårn.

PROSPERO.

STÄRKER SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Utredning av organisering för framtidens räddningstjänst i Sala kommun

Rapport-SAL803 RevA

2024-02-26

SAMMANFATTNING

Sala kommun gav i oktober 2023 Prospero Samhällssäkerhet AB i uppdrag att utreda och komma med förslag på organisering av den framtida räddningstjänsten i Sala kommun. Syftet med uppdraget är att ge kommunledningen ett beslutsunderlag som syftar till att säkerställa kvalitet, kompetens och förmåga för kommunens räddningstjänst. Reviderad lagstiftning, ökade krav från staten, en förändrad risk- och hotbild, återuppbyggnaden av det civila försvaret och tillämpningen av EU:s arbetstidsdirektiv, är några av de faktorer och utmaningar som påverkar utformningen och förmågan för räddningstjänsten.

Uppdraget har genomförts av konsulterna Åke Jacobsson, Jan Wisén och Rainar All vid Prospero Samhällssäkerhet AB under perioden oktober 2023 till februari 2024. I uppdraget har ingått att ta del av diverse dokumentation och genomföra ett antal intervjuer. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*. Utredningen har även gjort platsbesök i kommunen samt deltagit i stormöte med merparten av personalen.

Våra rekommendationer kan sammanfattas enligt följande:

Vår samlade bedömning är att Sala kommun behöver samverka med andra kommuner och/eller kommunalförbund för att därigenom upprätthålla en godtagbar och effektiv förmåga i sitt räddningstjänstuppdrag. I första hand ser vi en lösning där nuvarande samverkansavtal mellan Sala och Heby förlängs, men att en översyn av kostnadsfördelningsprincipen görs. Detta i kombination med civilrättsliga avtal träffas med någon eller några av de närliggande räddningstjänstorganisationerna. Detta i syfte att säkerställa kompetens, förmåga och robusthet inom hela verksamhetsområdet. Vi bedömer det som särskilt viktigt att genom avtal säkerställa tillgången till brandingenjörskompetens, särskilt om inte den kommande räddningschefen har denna kompetens.

Vidare bör Sala kommun säkerställa att den operativa samverkan fungerar med samtliga organisationer som geografiskt gränsar till Sala (och Heby). Det inkluderar även ett fortsatt avtal om övergripande operativ ledning med RC Mitt (Räddningscentral Mitt) och RRÖS (Räddningsregion Östra Svealand).

Vi rekommenderar att analysera förutsättningarna för att utöka den heltidsanställd beredskapsstyrkan till en styrkeledare och fyra brandmän. Initialt skulle detta kunna ske genom en utökad ambitionsnivå för att klara sjukdomar, semester och effekterna av de nya arbetsdirektiven, men inte tillämpas som en miniminivå som ständigt skall upprätthållas.

Vi rekommenderar också att man överväger om den befintliga insatsledarorganisationen kan organiseras på annat sätt. Vi är dock medvetna om svårigheterna att för närvarande praktiskt genomföra detta, då flera medarbetare som idag ingår i denna funktion, inte är bosatta på ett acceptabelt avstånd från kommunen.

Vi rekommenderar vidare en översyn av den befintliga RIB-organisationen. Vi bedömer att sannolikheten att kunna rekrytera och bibehålla erforderlig RIB-personal långsiktigt inte är möjlig på samtliga orter som idag har denna beredskap. Vi föreslår därför att närmare utreda om den befintliga RIB-beredskapen kan ersättas med två sk FiP-enheter inom respektive område. Detta skulle kunna kompletteras med att organisera ett eller flera räddningssvårn för omfattande och långvariga insatser.

Vi rekommenderar slutligen att det skapas förutsättningar för att räddningstjänsten skall kunna bedriva utbildning i brandskydd, första hjälpen och HLR, för i första hand kommunens anställda. En sådan utbildning skulle också vara värdefull för de som bor och verkar i de mer perifera områdena av kommunen, där insatstiderna är förhållandevis långa. Det skulle bidra till en stärkt förmåga och ett likvärdigt skydd.

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Mål och syfte	5
2	GENOMFÖRANDE	6
3	NULÄGE	6
3.1	Sala kommun	6
3.2	Heby kommun	6
3.3	Räddningstjänsten i Sala och Heby	6
3.4	Kostnadsfördelningen mellan Sala och Heby	8
3.5	Samverkan	8
3.6	Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund	9
3.7	Räddningstjänsten i Enköping-Håbo	9
3.8	Räddningstjänsten Mälardalen	9
3.9	Uppsala brandförsvaret	9
3.10	Ledningssamverkan	9
3.11	Jämförelse med andra kommuner	10
4	DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN – ROLL- OCH ANSVARSFÖRDELNING	11
5	LAG OM SKYDD MOT OLYCKOR	12
5.1	Lagstiftarens krav på samverkan	12
5.2	Reviderad lagstiftning	12
6	FÖRVÄNTNINGAR PÅ DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN	13
6.1	Framtidsstudie 2030 med fokus på kommunal räddningstjänst	13
6.2	Nationella trender	14
7	SAMVERKANSALTERNATIV	14
7.1	Civilrättsligt avtal	14
7.2	Gemensam nämnd	15
7.3	Kommunalförbund	16
8	ANALYS AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SALA OCH HEBY	17
8.1	Identifierade styrkor	17
8.2	Identifierade svagheter	18
9	ARBETSTIDSREGLERNAS PÅVERKAN PÅ VERKSAMHETEN	18
10	ALTERNATIVA VAL FÖR FRAMTIDA ORGANISERING	19
10.1	Fortsatt verksamhet i egen regi som egen förvaltning eller del av annan förvaltning	20
10.2	Utöka samverkan med en eller flera grannkommuner, genom civilrättsligt avtal	20
10.3	Medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden	20
11	ANALYS OCH SLUTSATSER	20
11.1	Behovet av utökad samverkan	20
11.2	Ekonomi	21

11.3	Operativ organisation, heltid.....	22
11.4	Operativ organisation, RIB	23
12	REKOMMENDATIONER	25
13	REFERENSER	28
13.1	Intervjuer.....	28
13.2	Dokumentation	28
13.3	Avstämnings- och informationsmöte med personalen.....	28

Rapport

---

1 INTRODUKTION

1.1 BAKGRUND

Räddningstjänsten i Sala och Heby kommuner bedrivs sedan 1973 gemensamt genom ett civilrättsligt avtal mellan de bägge kommunerna. Avtalet är för närvarande uppsagt för omförhandling.

Inom svensk räddningstjänst pågår en förändring och utveckling för att kunna möta nya krav enligt gällande lagstiftning. Detta bygger i sin tur på en förändrad riskbild som behöver mötas av det kommunala ansvaret för räddningstjänsten. Till detta kommer också ett förändrat säkerhetspolitiskt läge som ställer krav på en återuppbyggnad av det civila försvaret, som en del av totalförsvaret. I detta arbete kommer den kommunala räddningstjänsten att ha en central roll.

I likhet med många andra kommuner, står man inför stora utmaningar, som till exempel

- Svårighet att rekrytera och behålla RIB-personal
- Slimmad och sårbar dagtidsorganisation
- Svårighet att rekrytera och behålla kvalificerad kompetens, främst inom det förebyggande området.
- Återuppbyggnad av det civila försvaret och räddningstjänstens roll i detta

Räddningstjänstens organisation har varit föremål för ett antal tidigare utredningar.

1.2 MÅL OCH SYFTE

Målet med uppdraget är att i samarbete mellan Prospero Samhällssäkerhet AB och Sala och kommun leverera en analys över alternativa organisationsval för kommunens räddningstjänst.

Utredningen skall

- Beakta av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) framtagen analys av omvärld och framtid enligt framtidsstudie 2030 med fokus på kommunal räddningstjänstorganisation.
- Beakta de konsekvenser för räddningstjänstverksamheten som förändringar i Lag om skydd mot olyckor (LSO) innebär avseende ledning, handlingsprogram, riskbild och krav på förebyggande och operativ förmåga.
- Beskriva effekter av de alternativa organisationsformerna.
- Övergripande beskriva räddningstjänsterna i närliggande kommuner
- Beskriva arbetstidsreglernas påverkan på verksamheten
- Beskriva och ge analys av nuläge avseende organisation, bemanning, kommunal samverkan, ekonomi, statistik mm
- Beskriva utredningens överväganden, analys samt ge rekommendation för framtida organisering av räddningstjänsten.

Prospero skall även genomföra en kunskaphöjande föreläsning för förtroendevalda.

Syftet med uppdraget är att tillföra extern kompetens och struktur som grund för att Sala kommun skall kunna värdera olika alternativ för en effektiv och ändamålsenlig räddningstjänst. Rapporten skall kunna utgöra underlag för beslut om inriktning och organisation av framtidens räddningstjänst i Sala kommun.

2 GENOMFÖRANDE

Uppdraget har genomförts av konsulterna Jan Wisén, Rainar All och Åke Jacobsson vid Prospero Samhällssäkerhet AB under perioden oktober 2023 – februari 2024.

I uppdraget har ingått att ta del av diverse dokumentation, bland annat i form av *Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor 2022* för såväl Sala som Heby kommun. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*.

Utredningen har även genomfört en rad intervjuer. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*.

Utredningen har även gjort platsbesök i kommunerna samt besökt några av brandstationerna.

Utredningen har även deltagit vid ett stormöte, där all personal, såväl heltids- som RIB-anställda var inbjudna.

3 NULÄGE

3.1 SALA KOMMUN

Sala kommun har en yta av 1 204 kvadratkilometer och en befolkningstäthet om 22 896 invånare (2021), varav ca 13 600 bor i centralorten.

Kommunen består av elva tätorter (Möklinta, Hedåker, Väster Färnebo, Salbohed, Sättrabrunn, Kila, Broddbo, Varmsätra, Kumla kyrkby, Ransta och Sala).

Sala kommun ligger i Västmanlands län och angränsar till kommunerna Enköping, Västerås, Uppsala, Avesta, Norberg och Surahammar.

I centralorten Sala finns en stadskärna som till stor del består av äldre trähusbebyggelse. Inom kommunen finns omfattande skogs- och naturmark samt ett antal större och mindre sjöar.

Ett antal större vägar går genom kommunen, med bland annat en omfattande genomfartstrafik och transporter av farligt gods. Även järnvägen passerar kommunen.

Sala kommun har en stigande kurva för befolkningsökning, till viss del beroende på goda pendlingsmöjligheter till bland annat Västerås, Uppsala, Stockholm och Enköping.

3.2 HEBY KOMMUN

Heby kommun har en yta av 1 226 kvadratkilometer och en befolkningstäthet om 14 130 invånare (2021).

Kommunen består till största delen av landsbygd samt ett antal sjöar. En del av Dalälven går även genom kommunen.

Heby kommun ligger i Uppsala län och angränsar till kommunerna Avesta, Sala, Sandviken, Gävle, Tierp, Uppsala och Enköping.

I kommunen finns en omfattande genomfartstrafik, som till viss del består av farligt godstransporter.

3.3 RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SALA OCH HEBY

Räddningstjänsten Sala-Heby, som är en samverkan genom ett civilrättsligt avtal, bildades i sin nuvarande form 1973. Huvuduppdraget är att i enlighet med Lag om Skydd mot Olyckor (LSO 2003:778) svara för kommunens uppdrag att förebygga att bränder och andra olyckor sker, att minimera skador till följd av en inträffad olycka samt att hantera en inträffad olycka och utreda orsakerna till olyckan och hur insatsen har genomförts.

I både Sala och Heby är räddningstjänsten organiserad direkt under kommunstyrelsen. Handlingsprogram för skydd mot olyckor antas av respektive kommunfullmäktige.

Räddningschefen är direkt underställd kommunchefen i Sala. Då befattningen som räddningschef för närvarande är vakant, har kommunen påbörjat en process med att rekrytera nya räddningschef.

Organisationen består av ca 115 medarbetare, varav merparten är s.k. RIB-personal (räddningspersonal i beredskap). En av organisationens stora utmaningar är att rekrytera och behålla RIB-personal. Sedan 2019 finns också ett brandvårn med ca 60 personer.

Beredskapsorganisationen i Sala i enlighet med handlingsprogrammet:

Plats	Styrka	H/RIB	Ansp.tid	Kommentar
Sala	1 IL	H	90 sek	
Sala	1 SL+ 3 Bm	H	90 sek	
Sala	1 Bm	RIB	5 min	Enligt utökad ambitionsnivå nu 2 Bm
Ransta	1 AL+ 2 Bm	RIB	5 min	Vardagar 0600–1800 endast 1 Bm
Hedåker	1 AL+ 2 Bm	RIB	8 min	Pga. rekryteringsproblem 1+1 alt 0+2
Möklinta	1 AL+ 2 Bm	RIB	5 min	Pga. rekryteringsproblem 1+2 alt 0+3U

IL= insatsledare, SL= styrkeledare, Bm = brandman, AL = arbetsledare

Därutöver finns tillgång till övergripande operativ ledning genom samverkan inom Räddningsregion Östra Svealand (RRÖS).

Fem insatsledare ingår i funktionen och tjänstgör enligt schema en kontorsdag per vecka utöver jourtjänstgöringen. Utöver arbetsuppgifter i anslutning till jourtjänstgöringen har olika arbetsuppgifter fördelats till gruppen. Det kan till exempel vara fordons- och materielansvar, teknik- och metodutveckling, utbildning och tillsyn.

Räddningstjänsten hade 2023 en budget om ca 26 MSEK.

Räddningstjänsten Sala-Heby hanterar årligen ca 500 händelser, varav ca 60% inträffar i Sala. Förutom händelser som uppfyller kraven på räddningsinsats enligt LSO, genomförs insatser som IVPA, automatiska brandlarm och biträde till annan verksamhet. Räddningsinsatser föranleds främst av trafikolyckor, brand i byggnad och brand i skog och mark.

Riskbilden utgörs främst av sammanhållen trähusbebyggelse med stort kulturhistoriskt värde i Sala centralort, större dammanläggningar med stora mängder vatten, flera stora genomfartsvägar med tung trafik och farligt godstransporter. Vidare finns inom bägge kommunerna stora skogs- och naturområden med både vattenskyddsområden och naturreservat.

Under 2022 och 2023 genomfördes 305 respektive 380 insatser i Sala och 208 respektive 215 i Heby, fördelade på följande brandstationer:

Brandstation	2022	2023
Sala	252	287
Hedåker	27	47
Möklinta	8	23
Ransta	18	23
Heby	98	108
Tärnsjö	51	51
Östervåla	59	56
Totalt	513	595

Siffrorna ovan inkluderar samtliga insatser, även de som inte är att betrakta som räddningsinsats (t ex IVPA).

Två tjänster som beredskapssamordnare och säkerhetssamordnare samt funktionen som säkerhetschef för Sala kommun har under ca ett år varit organisatoriskt placerad hos räddningstjänsten. De synergieffekter som bedömdes kunna bli en följd av detta har inte fullt ut kunnat uppnås. Frågor om säkerhet, trygghet, krisberedskap och civilt försvar har för kommunerna blivit en alltmer strategisk fråga. Dessa tjänster har från och med 2024-01-01 flyttats från räddningstjänsten, vilket överensstämmer med vår uppfattning att dessa frågor organisatoriskt bör placeras nära kommunledningen (såväl den centrala tjänstemannaledningen som den politiska ledningen). Vi bedömer också att TiB-funktionen även fortsättningsvis bör organiseras inom kommunen och organisatoriskt placeras nära kommunledningen.

3.4 KOSTNADSFÖRDELNINGEN MELLAN SALA OCH HEBY

Sedan 1973 finns ett avtal om samverkan om räddningstjänsten i Sala och Heby kommuner. Avtalet reviderades 2014. I avtalet regleras hur kostnaderna skall fördelas, vad som inte ingår i de gemensamma kostnaderna och hur eventuella tvister och uppsägning skall hanteras. Avtalet innebär att Sala och Heby har en gemensam räddningschef.

Räddningstjänsten hade 2023 en budget om ca 26 MSEK. Kostnaderna fördelas så att Sala svarar för 62% och Heby 38%. Som grund för fördelningen används antalet invånare i respektive kommun per den sista december bokslutsåret. Därutöver står respektive kommun för sina brandstationer och branddammar. Övriga investeringskostnader hanteras av Sala, som i sin tur debiterar Heby för deras kapitaltjänstkostnader.

Fördelat på respektive invånare betala Sala 1464 SEK per invånare och Heby 1081 SEK per invånare år 2022. Det är dock inte helt rättvisande att använda kostnad per invånare som ett relevant jämförelsetal mellan olika kommuner. Geografiska faktorer, demografi och riskbild är också relevanta faktorer som påverkar räddningstjänstens behov av beredskap. En till ytan mindre kommun men med relativt många invånare och med en tätort centralt placerad i kommunen och där geografin medger att man därmed klarar sig med en brandstation får en lägre kostnad per invånare än en till ytan stor kommun, men med färre invånare och flera utspridda tätorter och som därmed kräver flera brandstationer. Det finns exempel på räddningstjänster (till exempel Räddningstjänsten Skaraborg) där man tar hänsyn till dessa variationer i sina kostnadsfördelningsmodeller.

Vår bedömning är kostnadsfördelningen som bygger på det avtal som träffades 1973 och som revideras 2014, väl speglar de faktiska förhållandena. Bägge kommunerna har genom detta avtal haft en lägre kostnad för sin räddningstjänst, än om var och en skulle ha bedrivit den i egen regi. Därtill kommer också att man därigenom sannolikt kunnat upprätthålla en högre kompetens och förmågor. Vår uppfattning är också att kostnadsfördelningen är transparent för bägge parter och att den kontinuerligt diskuteras vid ägarsamråd mellan de bägge kommunerna.

Vi har dock inte kunnat se om overheadkostnader i form av till exempel HR-, ekonomi- upphandlings- och juridiskt stöd som Sala tillhandahåller i form av värdkommun, återspeglas i kostnadsfördelningsmodellen.

3.5 SAMVERKAN

Räddningstjänsten behöver samverkan med många aktörer, både offentliga som privata. Vanliga samverkanspartners i den operativa verksamheten är ambulanssjukvården och polisen.

Sala kommun tillhör lokalpolisområde Norra Västmanland, som ingår i polisområde Västmanland som i sin tur är en del av polisregion Mitt.

Heby kommun tillhör lokalpolisområde Norduppland, som ingår i polisområde Uppsala som i sin tur är en del av polisregion Mitt.

Sala kommun tillhör Region Västmanland och Heby kommun tillhör Region Uppsala.

Sala kommun tillhör Västmanlands län och Heby kommun tillhör Uppsala län. Bägge länen ingår i Mellersta civilområdet.

Vi bedömer att samverkan med de räddningstjänster som gränsar till Sala fungerar väl, men kan utvecklas ytterligare.

3.6 SÖDRA DALARNAS RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Södra Dalarnas räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund som svarar för räddningstjänsten i Avesta, Hedemora, Fagersta och Norbergs kommuner. Invånarantalet inom området är ca 55 000.

Kommunalförbundet har 43 heltidsanställda och 110 RIB-anställda, fördelade på 6 brandstationer (varav en med heltidspersonal). Därutöver finns ett räddningsvårn.

Ca 1200 räddningsinsatser genomförs årligen.

Budgeten omfattar ca 62 MSEK (exklusive pensionskostnader).

Kommunalförbundet är anslutet till ledningssystemet "Räddningsregion Bergslagen".

3.7 RÄDDNINGSTJÄNSTEN I ENKÖPING-HÅBO

Räddningstjänsten Enköping-Håbo är ett kommunalförbund som svarar för räddningstjänsten i Enköping och Håbo kommuner. Invånarantalet inom området är ca 70 000.

Kommunalförbundet har 57 heltidsanställda och ca 90 RIB-anställda, fördelade på 6 brandstationer (varav två med kombinerad heltid/RIB). Därutöver finns två räddningsvårn.

Ca 1000 räddningsinsatser genomförs årligen.

Budgeten omfattar ca 70 MSEK.

Kommunalförbundet är anslutet till ledningssystemet "Räddningsregion Östra Svealand"

3.8 RÄDDNINGSTJÄNSTEN MÄLARDALEN

Räddningstjänsten Mälardalen är ett kommunalförbund som svarar för räddningstjänsten i Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås kommuner. Invånarantalet inom området är ca 235 000

Kommunalförbundet har ca 120 heltidsanställda och ca 140 RIB-anställda, fördelade på 11 brandstationer (varav 3 med heltidspersonal). Därutöver finns ett räddningsvårn och två FiP.

Ca 2500 räddningsinsatser genomförs årligen.

Budgeten omfattar ca 200 MSEK.

Kommunalförbundet är anslutet till ledningssystemet "Räddningsregion Östra Svealand".

3.9 UPPSALA BRANDFÖRSVAR

Räddningstjänsten i Uppsala, Tierps och Östhammars kommun bedrivs genom ett samverkansavtal och en gemensam nämnd, med Uppsala som värddkommun. Invånarantalet inom området är ca 290 000.

Organisationen har ca 425 anställda, (varav 160 heltidsanställda och ca 265 RIB-anställda), fördelade på 17 brandstationer (varav tre med heltidspersonal, två med kombinerad heltid/RIB och resterande 12 med RIB-personal). Därutöver finns fem räddningsvårn.

Ca 2100 räddningsinsatser genomförs årligen.

Budgeten omfattar ca 257 MSEK.

Organisationen är anslutet till ledningssystemet "Räddningsregion Östra Svealand".

3.10 LEDNINGSSAMVERKAN

Räddningstjänsten Sala-Heby har ett avtal om alarmering och tillgång till högre ledningsnivåer genom att ingå i Räddningscentral Mitt, som drivs av Storstockholms brandförsvaret. Genom detta avtal säkerställs att

Sala-Heby har tillgång till en ständigt bemannad övergripande ledningsfunktion med kvalificerad kompetens för den operativa verksamheten, som regleras i enlighet med intentionerna i LSO. Avtalet ger också Sala-Heby tillgång till operativa resurser, förstärknings- och specialresurser samt en redundans av resursförsörjning både på kort sikt och över tid.

Genom avtalet med RC Mitt ingår även Sala-Heby i den samverkan som sker inom Räddningsregion Östra Svealand (RRÖS). RRÖS består av totalt 13 räddningstjänster (såväl kommunalförbund som räddningstjänster i egen regi) inom ett område där det bor ca 3,3 miljoner invånare. Inom området finns ett hundratal brandstationer. Inom samverkansformen RRÖS hanteras diverse gemensamma frågor och är genom att man hanterar ca 40% av landets räddningsinsatser, en stark part för påverkan och utveckling av svensk räddningstjänst.

3.11 JÄMFÖRELSE MED ANDRA KOMMUNER

I nedanstående tabell anges några jämförande fakta avseende räddningstjänsten mellan Sala och några andra jämförbara kommuner. Vi har valt att även ta med Heby kommun i jämförelsetabellen.

Kommun	Inv.ant	Kostn/inv sek	Styrkor H	Styrkor RIB	Insatser LSO	Insatser IVPA	Insatser övrigt
Sala	22 981	1464	Sala IL Sala 1+3	Sala 0+1 Ransta 1+2 Hedåker 1+1 Möklinta 1+2	214	27	8
Heby	14 421	1081		Heby 1+4 Tärnsjö 1+2 Östervåla 1+3	126	42	11
Håbo ¹	22 765	963	Bålsta 1+4	Bålsta 0+2 Skokloster 1+2	237	33	14
Arvika	25 832	1456	Arvika IL Arvika 1+4 + 1 Bm i beredskap	Edane 1+2 Glava 1+4 Gunnarsskog 1+3 Bogen, värn	290	172	53
Vetlanda ²	27 673	1331	Vetlanda IL Vetlanda 1+4	Vetlanda 0+1 Korsberga 1+1 Kvillsfors 1+4 Landsbro 1+4 Farstorp, värn	437	47	57

¹ Ingår i kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo

² Ingår i kommunalförbundet Höglandets räddningstjänstförbund

Avesta ³	22 932	1408	Avesta Bl,IL Avesta 1+3	Avesta 0+1 Horndal 1+2 Fors, värn	246	20	34
Kiruna	22 423	1852	Kiruna RCB Kiruna 1+5	Svappavaara 1+4 Vittangi 1+2 Abisko, värn Karesuando, värn Kuttainen, värn Lannavaara, värn Övre Soppero, värn	225	16	63
Svedala	23 288	678	Svedala YB	Svedala 1+5	265	19	38
Finspång	21 903	1563	Finspång RCB	Finspång 1+4 Hällestad 2 FiP Rejmyre 2 FiP	273	72	40

Källa: MSB, SKR och Kolada. Siffrorna avser år 2022 för MSB och år 2023 för Kolada

4 DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN – ROLL- OCH ANSVARFÖRDELNING

Den kommunala räddningstjänsten, som regleras i LSO (Lag om skydd mot olyckor) är som framgår av namnet ett ansvar för kommunen. Det ansvaret gäller oavsett hur man väljer att organisera sig. Det kan vara i

- egen förvaltningsregi som en egen förvaltning eller del i en gemensam förvaltning,
- civilrättsligt avtal med en eller flera kommuner,
- gemensam nämnd med en eller flera kommuner eller
- som medlem i ett kommunalförbund med en eller flera kommuner.

På regional nivå skall Länsstyrelsen stödja kommunerna i sitt räddningstjänstupdrag och bidra till en god samverkan. I vissa fall kan Länsstyrelsen företräda den centrala nivån (MSB) på regional nivå. Fram till 2021 svarade Länsstyrelsen för statens tillsyn av den kommunala räddningstjänsten. Denna uppgift överfördes då till MSB.

På central nivå är det MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) som skall stödja den kommunala räddningstjänsten och främja en god utveckling inom området. MSB är sedan 2021 tillsynsmyndighet för den kommunala räddningstjänsten. MSB har också föreskriftsrätt inom vissa områden som t.ex. utformningen av kommunernas handlingsprogram, enhetlighet i ledningssystem, utformning av tillsynen mm. Inom andra områden ger MSB ut vägledning och goda exempel. MSB svarar också för kompetensutbildningen av den kommunala räddningstjänstens personal.

MSB ligger under nuvarande mandatperiod organisatoriskt under Försvarsdepartementet i Regeringskansliet.

³ Ingår i kommunalförbundet Södra Dalarnas räddningstjänstförbund

5 LAG OM SKYDD MOT OLYCKOR

Lagen om skydd mot olyckor från 2003 har som huvudsyfte att minska antalet olyckor och skador till följd av olyckor. Detta ska ske genom målstyrning i stället för detaljstyrning från statens sida och ge en ökad möjlighet för kommunerna att anpassa sin verksamhet utifrån lokala förhållanden och lokal riskbild. Det förebyggande arbetet ska stärkas och den enskildes ansvar i förhållande till det offentliga ska göras tydligare. Kommunen ska samordna det olycksförebyggande arbetet inom kommunens område samt öka lärandet genom att genomföra olycksorsaksutredningar.

5.1 LAGSTIFTARENS KRAV PÅ SAMVERKAN

I Sverige är det idag vanligt att kommunerna samverkar inom räddningstjänstområdet. Det sker genom civilrättsliga avtal, gemensam nämnd eller kommunalförbund.

I räddningstjänstlagen 1986 uttryckte lagstiftaren tydliga krav på kommunerna att börja samverka inom räddningstjänsten:

7 § Varje kommun skall svara för att åtgärder vidtas inom kommunen så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Kommunen skall också främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen.

8 § Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för räddningstjänsten och för förebyggande verksamhet enligt 7 §.

Motiven var att minska olikheterna inom räddningstjänsten och att höja effektiviteten. Samverkan skulle ske på frivillig väg vad det gäller innehåll och former utan inblandning från statens sida. Lagstiftarens mening var att samverkan inte enbart skulle gälla operativa resurser utan att den även skulle omfatta förebyggande arbete mot bränder och mot skador till följd av bränder.

Den nu gällande lagen om skydd mot olyckor bekräftar att förväntningarna på samverkan kvarstår. Utdrag ur Lagen om Skydd mot Olyckor 2003:

6 § Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

Utdrag ur propositionen bakom Lagen om Skydd mot Olyckor:

"Kommunerna får själva, utan inblandning från staten, bestämma formerna för ett sådant samarbete. Särskilt för mindre kommuner kan det vara en fördel att söka samarbete för att utveckla verksamheten. Det kan t.ex. råda svårighet att anställa personal med särskild kompetens. Ett samarbete kommuner emellan kan då vara en lösning. Samarbete kan ske genom särskilda avtal men också i kommunalförbund eller gemensam nämnd."

5.2 REVIDERAD LAGSTIFTNING

Regeringen överlämnade i juni 2020 en proposition till Riksdagen med förslag på åtgärder för en mer likvärdig och effektiv kommunal räddningstjänst över hela landet. Propositionen grundade sig på den statliga utredningen "En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)". Utredningen var en direkt följd av den kritik om brist på samverkan och samordning som framfördes efter den omfattande skogsbranden i Västmanland sommaren 2014. Behovet av ökad förmåga avseende ledning och samverkan förstärktes ytterligare efter de många skogsbränderna i landet sommaren 2018. Intentionen var att skapa bättre förutsättningar att förebygga olyckor och minska skador till följd av olyckor och inte minst åstadkomma en förbättrad och ökad förmåga samt enhetlighet avseende operativ ledning. Den reviderade lagstiftningen trädde i allt väsentligt i kraft 1 januari 2021 och i sin helhet 1 januari 2022.

Förändringarna handlar främst om:

- starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst.
- krav på kommunerna att ständigt upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänstens operativa verksamhet.
- att flytta tillsynen och stöd över kommunens räddningstjänst från länsstyrelserna till MSB.

- att om kommunerna brister i sina skyldigheter får MSB möjlighet att förelägga kommunerna att åtgärda bristerna.
- att MSB ska få en möjlighet att prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser om det finns konkurrerande behov av dem.

Kommunernas mycket stora frihet att själva besluta om den kommunala servicenivån gällande olyckor där kommunen har skyldighet att vidta åtgärder, kvarstår. Dock ska räddningstjänstens förmåga beskrivas tydligare i kommunernas handlingsprogram. Statens tillsyn genom MSB skall också skärpas.

Kommunen ska i sitt handlingsprogram tydligt kunna beskriva sin förmåga att

- a) genomföra räddningsinsatser för varje typ av sådan olycka,
- b) genomföra flera samtidiga räddningsinsatser,
- c) genomföra omfattande räddningsinsatser och
- d) utöva ledning i räddningstjänsten.

Sala och Heby kommuner antog 2022 i respektive kommunfullmäktige de nu gällande handlingsprogrammen.

6 FÖRVÄNTNINGAR PÅ DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Detta avsnitt är ett underlag för bedömningen av hur den kommunala räddningstjänsten behöver utvecklas utifrån förväntad samhälls- och riskutveckling.

6.1 FRAMTIDSSTUDIE 2030 MED FOKUS PÅ KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomförde 2017 "Framtidsstudie år 2030 med fokus på kommunal räddningstjänst". Studien genomfördes av företaget Kairos Future.

Rapporten bekräftar tidigare framtidsspaningar och tydliggör att räddningstjänsten måste planera och organisera sig för en mer komplex och oförutsägbar miljö. Den framtida omvärld som trenderna målar upp liknar på många sätt nuläget, men är samtidigt helt annorlunda. Det handlar bland annat om att räddningstjänsten måste planera för att hantera delvis nya och mer komplexa risker och omfattande händelser. Exempel på sådana kan vara:

- Flera/många samtidiga händelser
- Händelser som har att göra med nya risker (solceller, nya batterier, ökad elanvändning)
- Väderrelaterade händelser/extremväder (skogsbränder, skyfall, höga flöden, stormar)
- Antagonistiska dåd (sprängdåd, anlagda bränder, terrorhandlingar)
- Det civila försvaret

Enligt vår uppfattning tydliggör framtidsspaningen att räddningstjänsten måste planera för en mer komplex och oförutsägbar miljö. Detta ställer stora krav på kompetens, förmåga, utveckling och förändring.

För att en mindre räddningstjänst ska klara av att möta framtiden, behövs det enligt vår uppfattning en omfattande samverkan vad gäller såväl utveckling av verksamheten, som den faktiska förmågan att hantera komplexa händelser. Detta leder till att fler och fler kommuner väljer att samverka genom civilrättsliga avtal eller kommunalförbund. Sala och Heby kommuner är, och kommer fortsättningsvis att vara, helt beroende av en effektiv och utvecklad samverkan inom räddningstjänstområdet.

Efter att denna studie publicerades kan man tydligt se att merparten av dessa bedömda trender redan har blivit en realitet. Till exempel har klimatförändringarna inneburit fler exempel på extremväder (skogsbränder, stormar, höga flöden och översvämningar). Pandemin har visat på behov av att kunna kraftsamla och prioritera och skapa robusta system som är uthålliga över tid. Och inte minst den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde innebär att vi behöver planera för höjd beredskap, skyddet av civilbefolkningen och hela det civila försvaret som en väsentlig del av totalförsvaret.

Därtill kommer nya utmaningar som till exempel:

- Kommunernas ekonomi
- Nå ut med brandförebyggande information till alla medborgare

- Ökad jämställdhet och mångfald inom räddningstjänsten
- Svårigheten att rekrytera och bibehålla RIB-personal
- Rekrytera och bibehålla kvalificerad kompetens inom räddningstjänsten
- Förändrade arbetstidsregler i enlighet med EU-direktiv

6.2 NATIONELLA TRENDER

Kravet på kommunen att ingå i en övergripande ledningssamverkan (systemledning) för räddningstjänsten regleras i LSO (Lag om skydd mot olyckor) och är en följd av utredningen ”*En effektivare kommunal räddningstjänst*” som regeringen tillsatte efter den stora skogsbranden i Västmanland 2014. Behovet tydliggjordes ytterligare efter de omfattande skogsbränderna på flera platser i landet, sommaren 2018. Organiserandet i dessa systemledningskluster (för närvarande 17 i landet) har dessutom inneburit att övrig samverkan mellan räddningstjänster i landet har intensifierats. Det kan gälla allt från att ingå i ett kommunalförbund, samverkan genom civilrättsliga avtal eller andra samverkansformer. Detta sammantaget pekar tydligt på ökad samverkan över större geografiska ytor.

Statens styrning och stöd till den kommunala räddningstjänsten har också ökat och bedöms fortsätta i den riktningen. Det handlar om alltifrån statens tillsyn, möjlighet att meddela föreskrifter och ge råd och vägledning. Syftet är främst att stärka den kommunala räddningstjänsten och att likforma verksamheten för att därigenom underlätta samverkan mellan räddningstjänsterna. Denna trend är till viss del den motsatta, mot den som ursprungligen fanns i intentionerna i LSO, att verksamheten helt skulle organiseras och utformas utifrån de lokala behoven.

En annan trend som också understryker behovet av samverkan, är allt det som behöver göras inom ramen för återuppbyggnaden av ett robust totalförsvaret. Här är det civila försvaret och inte minst räddningstjänsten en viktig del. Kriget i Ukraina visar tydligt på behovet av en robust och uthållig räddningstjänst. Mycket av det planeringsarbete som kommer att behöva göras inom detta område, kommer att samordnas via de sex nya civilområden som har bildats. Den kommunala räddningstjänsten kommer sannolikt att tillföras betydande resurser i form av civilplikt och mer materiel, för att klara uppdraget under höjd beredskap. Det kommer också att finnas ett behov av utökad kompetens för att klara tillkommande uppgifter under höjd beredskap.

Den 19 januari 2024 aktiverade regeringen civilplikten. I ett första skede är syftet att stärka den kommunala räddningstjänstens förmåga att agera under höjd beredskap och krig. Förutom att det stärker den kommunala räddningstjänsten, kommer detta även att innebära tillkommande arbetsuppgifter i form av bland annat planering, utbildning och övning.

7 SAMVERKANSALTERNATIV

Enligt kommunallagen finns tre möjliga former för samverkan mellan kommuner, dessa är:

- **Civilrättsliga avtal** där tjänster köps och säljs mellan kommunerna genom separata avtal.
- **Gemensam nämnd** som innebär gemensam politisk organisation och som administreras av och lyder under en värdkommun.
- **Kommunalförbund** som är en specialkommun som bildas för ett specifikt uppdrag, till exempel för en räddningstjänst eller gymnasieskola.

7.1 CIVILRÄTTSLIGT AVTAL

Med civilrättsliga avtal väljs graden av samverkan. Friheten är stor mellan avtalsparterna att välja samverkanslösningar. Exempelvis kan man genom civilrättsligt avtal överlåta förvaltning och hela eller delar av verksamheten till en annan kommun.

Det krävs dock konsensus från alla inblandade parter för att uppnå samverkan.

Fördelar	Nackdelar
Stor flexibilitet vad det gäller samverkansområden	Politisk ledning genom konsensus
Enkel administrativ form för samverkan	Samtliga förändringar kräver avtalsförhandling
Stort lokalt inflytande	Lätt att bryta
	Vid gemensam ledning får förvaltningsledningen flera politiska uppdragsgivare

Tabell 1 Fördelar och nackdelar med civilrättsliga avtal

Räddningstjänsten i Sala-Heby bedrivs genom ett civilrättsligt avtal.

7.2 GEMENSAM NÄMND

Gemensam nämnd är ett alternativ som har funnits i kommunallagen sedan 1997. Till grund för den gemensamma nämnden ska det finnas ett samverkansavtal och ett nämndreglemente. Dessa dokument är obligatoriska och ska godkännas av respektive kommunfullmäktige.

Den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation och nämnden sorterar under värdkommunens fullmäktige. Det innebär i praktiken att värdkommunen blir anställningsmyndighet och övertar alla anläggningstillgångar d.v.s. såsom det vore en förvaltning, men omfattar flera kommuner.

Nämnden är således ingen egen juridisk person och ska betraktas som vilken nämnd som helst i värdkommunen. Detta betyder bland annat att budgeten fastställs av värdkommunens fullmäktige. Värdkommunen ska upprätta budgeten i samråd med övriga kommuner.

Organisationsformen lämpar sig bäst när få (oftast två) kommuner samverkar. Fördelarna är att det är administrativt enkelt att bilda och att driva, då det fungerar som en vanlig nämnd. Nackdelarna är att besluten egentligen ligger hos värdkommunens fullmäktige och det kan upplevas att samverkan inte sker på lika villkor.

Idag finns det nio gemensamma nämnder för räddningstjänst för totalt 22 kommuner.

Fördelar	Nackdelar
Möjliggör samverkan över kommungräns där varje part behåller huvudmannskapet	Värdkommunens kommunfullmäktige har beslutsmandatet (ej på samma villkor mellan kommunerna)
Administrativt enkelt att bilda och driva som en vanlig nämnd	Värdkommunen övertar anställningsansvaret, anläggningstillgångar mm. (samma process som ett kommunalförbund ur de andra kommunernas perspektiv)
Verksamhetsledning har en tydlig uppdragsgivare	Risk att hamna utanför den kommunala verksamheten i de andra kommunerna
Passar för samverkan mellan ett fåtal kommuner med stort förtroende för varandra	Kommunen (ej värdkommunen) avhänder sig möjligheten att självständigt styra räddningstjänsten.
Skalfördelar i ledning och administration	Kan ej tillämpas vid höjd beredskap
Tydliga ekonomiska spelregler	

Tabell 2 Fördelar och nackdelar med gemensam nämnd

Räddningstjänsten i Uppsala, Tierp och Östhammar bedrivs genom ett samverkansavtal och en gemensam nämnd.

7.3 KOMMUNALFÖRBUND

Ett kommunalförbund är en specialkommun som medlemskommunerna överlämnar delar av sitt kommunala ansvar till. Merparten av Sveriges kommuner är medlemmar i ett kommunalförbund för räddningstjänsten. Skälen till att bilda kommunalförbund har tidigare många gånger varit ekonomiska. Dock har de verksamhetsmässiga fördelarna fått en framträdande roll vid de förbundsbyggnader som skett på senare år. Genom att utnyttja samordningsvinster uppnår man en mer kostnadseffektiv verksamhet än om varje enskild kommun bedriver sin egen verksamhet. Man möjliggör också en kompetenshöjning (särskilt för de mindre kommunerna) och därmed också förutsättningar för en bättre kvalitet i verksamheten, stärkt förmåga och ökad robusthet. I ett kommunalförbund finns det oftast ekonomiska förutsättningar att rekrytera specialistkompetens för olika verksamhetsområden och att erbjuda olika former av kompetensutveckling och karriärvägar. En större organisation, som ett kommunalförbund ofta innebär, har också bättre förutsättningar att bedriva ett viktigt utvecklingsarbete, såväl för egen del som att medverka i nationella utvecklingsprojekt. Jämfört med andra samverkansformer kan kommunalförbund ge större inflytande och bättre uppfylla krav på demokrati och möjlighet till löpande politisk styrning.

Kommunalförbundet blir anställningsmyndighet och övertar anläggningstillgångarna. Ekonomierna behöver jämföras då kommunerna ibland har olika redovisningsprinciper för vad som redovisas på berörd förvaltningen respektive kommuncentralt.

Det finns en risk att ett kommunalförbund fjärrar sig från den övriga kommunala verksamheten, vilket kan vara problematiskt då räddningstjänsten måste betraktas som en del av den kommunala verksamheten. Det måste därför skapas förutsättning för en god samverkan mellan förbundet och alla medlemskommuner. I förbundsordningen bör detta förhållningsätt beskrivas. Vid utformningen av räddningstjänstorganisationen måste man skapa möjligheter för en god lokal samverkan med den övriga kommunala verksamheten. Medlemskommunerna måste känna räddningstjänsten som sin räddningstjänst och inte en fristående organisation.

En kritisk synpunkt på kommunalförbund som ibland förs fram, är att den politiska styrningen är koncentrerad till ett fåtal politiker. Men det går även att vända på detta resonemang. I normalfallet är det sällan några ärenden om räddningstjänsten på kommunstyrelsens bord. Med en särskild organisation för räddningstjänsten kan det skapa förutsättningar för ett större engagemang med särskilt utsedda politiker. Ett kommunalförbund kan politiskt styras av en direktion eller en kombination av förbundsstyrelse och förbundsfullmäktige. En direktion innebär en förenklad form som ersätter både förbundsstyrelse och förbundsfullmäktige och därmed med ett färre antal förtroendevalda.

Idag finns det 35 kommunalförbund för räddningstjänsten med 170 medlemskommuner. Som jämförelse kan nämnas att det idag finns ca 142 räddningstjänstorganisationer och att 192 av landets 290 kommuner ingår i någon form av gemensam organisation (kommunalförbund eller gemensam nämnd).

Fördelar	Nackdelar
Tydlig politisk ledning, egen juridisk person	Risk att hamna utanför den kommunala verksamheten Krävs en tydlig styrning från medlemskommunerna
Långsiktigt engagemang	Kommun avhänder sig möjligheten att direkt självständigt styra räddningstjänsten
Skalfördelar i ledning och administration	Maktkoncentration till ett fåtal personer, beroende på vilken styrform man väljer (direktion eller förbundsstyrelse/förbundsfullmäktige)
Tydliga ekonomiska spelregler	
Förvaltningsledning har en tydlig uppdragsgivare	
Skapar förutsättningar för ett större engagemang med särskilt utsedda politiker.	
En gemensam organisation	

Politiker som ges möjlighet att koncentrera sig på räddningstjänstfrågor (Om räddningstjänsten hanteras inom kommunstyrelsen, teknisk nämnd eller liknande, tenderar frågorna att inte få önskvärd uppmärksamhet)	
Ökade förutsättningar till rekrytering av kvalificerad kompetens för ledning och olika verksamhetsgrenar	

Tabell 3 Fördelar och nackdelar med kommunalförbund

Exempel på kommunalförbund för räddningstjänsten är Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, Räddningstjänsten Mälardalen, Räddningstjänsten Enköping-Håbo och Storstockholms brandförsvär

8 ANALYS AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SALA OCH HEBY

Räddningstjänsten i Sala bedrivs i egen förvaltningsregi och genom ett civilrättsligt avtal i samarbete med Heby kommun i Uppsala län. Sala är tillsammans med Skinnskatteberg de enda kommunerna i länet som inte ingår i något kommunalförbund för räddningstjänsten. Merparten av kommunerna i angränsande län (Stockholm, Uppsala och Dalarna) ingår också i kommunalförbund eller samarbetar genom avtal och gemensam nämnd.

Kommunens storlek innebär utmaningar och svårigheter att möta framtida krav för en organisation som med erforderlig kompetens skall klara både det förebyggande och det operativa uppdraget. Därtill kommer också behovet av att bygga upp en räddningstjänst som ska klara av de särskilda utmaningar som höjd beredskap och krig innebär.

Kommunens relativt stora geografiska utbredning och där centralorten är belägen i kommunens sydöstra del, medför att det fortsatt kommer att vara nödvändigt med en decentraliserad beredskap. Lokal närvaro i glesbygden kommer att vara än mer viktigt, när det civila försvaret ska återuppbyggas.

Räddningstjänsten i Sala har, i likhet med flertalet andra kommuner i landet, svårigheter att rekrytera RIB-personal. Detta är särskilt påtagligt vid brandstationerna utanför tätorten Sala. Många mindre räddningstjänster har också svårigheter att rekrytera heltidsanställda brandmän med SMO-kompetens och övrig personal med erforderlig kompetens (till exempel inom ledning och den brandförebyggande verksamheten).

Vi bedömer att det fortsatt (oavsett organisationsform) behöver finnas en lokal närvaro av räddningstjänsten (förutom beredskapsstyrkorna) i kommunen. Detta för att kunna hantera olika typer av verksamhetsfrågor, tillsyn, frågor från allmänheten, samverkan med övriga kommunala verksamheter mm. Särskilt viktigt är det också att räddningstjänsten är delaktig i kommunens arbete med krisberedskap och det civila försvaret.

Om kommunen skall ingå i ett kommunalförbund, är det angeläget att säkerställa att kommunen genom den politiska styrningen och medverkan på tjänstemannanivå, säkerställer insyn och möjlighet att påverka och vara delaktig i verksamhetens inriktning och utveckling.

8.1 IDENTIFIERADE STYRKOR

- Räddningstjänsten har en god grundförmåga att hantera vanligt förekommande olyckor utifrån den lokala riskbilden och i enlighet med vad som anges i kommunens handlingsprogram.
- Genom anslutning till RRÖS (Räddningsregion Östra Svealand) och samverkan med angränsande räddningstjänster, har kommunen tillgång till kvalificerad övergripande operativ ledning, special- och förstärkningsresurser. Denna samverkan innebär att räddningstjänsten har en god uthållighet och robusthet vid komplicerade, långvariga eller flera samtidiga händelser.
- Räddningstjänsten har en kunnig och intresserad personal, som uppvisar stark lojalitet och stolthet för uppdraget.
- Personalen upplever delaktighet i verksamheten och dom korta beslutsvägarna som en mindre organisation, förstärker detta.
- Räddningstjänsten har en bra standars på fordon och materiel.
- Vi bedömer att verksamheten bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

8.2 IDENTIFIERADE SVAGHETER

- I likhet med många andra räddningstjänster i landet, finns svårigheter att rekrytera RIB-personal.
- Räddningstjänsten saknar brandingenjörskompetens, vilket vore önskvärt inte minst i den brandförebyggande verksamheten och som stöd i kommunens plan- och byggprocesser. Behovet stärks också av den riskbeskrivning som görs i kommunens handlingsprogram.
- Räddningstjänsten saknar specialistkompetens inom flera viktiga verksamhetsområden.
- Med nuvarande bemanning för ledning, planering, utveckling, utbildning och övning, daglig drift mm, bedöms verksamheten vara sårbar och sakna den robusthet som vore önskvärd.
- Utbildning i brandskydd och HLR för externa målgrupper (främst kommunens anställda) bedrivs inte idag. Organisationen bedömer att man inte har resurser för att hinna med detta.
- Flera brandstationer (främst RIB-stationer) har omfattande renoveringsbehov. Det gäller särskilt utrymme för personalens omklädnings- och hygien. Det är i befintliga lokaler svårt att uppfylla kriterierna för "friska brandmän" (dvs förutsättningarna att hantera kontaminerad beklädnad och materiel på ett för personalens hälsa säkert sätt).
- Den operativa heltidsstyrkan i centralorten består idag av 1+3 (1 styrkeledare och 3 brandmän), vilket innebär att till exempel en rökdykarinsats kan genomföras först när RIB-personal anlärt alternativt att insatsledaren kompletterar styrkan. Det senare riskerar att innebära att styrkeledarens kompetens och roll inte används på ett optimalt sätt.
- I några fall (t ex Hedåker) är inte brandstationens placering optimal utifrån rekryteringsunderlag och riskbild.

9 ARBETSTIDSREGLERNAS PÅVERKAN PÅ VERKSAMHETEN

Från och med 2023-10-01 gäller som huvudregel att alla medarbetare i kommuner och regioner ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarsperiod och att arbetspass ska följas av dygnsvila.

Sedan 2007 har det funnits ett EU-direktiv kring arbets- och vilotider som Sverige inte implementerat i de centrala kollektivavtalen, det s.k. arbetstidsdirektivet. För att inte riskera att Sverige skulle få sanktionsavgifter valde därför SKR och Sobona samt avtalsbärande parter att behandla dessa under 2023. Resultatet av denna överenskommelse blev att räddningstjänstpersonal inte kan tjänstgöra 24-timmarspass.

I artiklarna 17 och 18 i EU-direktivet finns möjlighet till undantag, vilket bland annat nyttjas av Finland. Det som krävs är att kollektivavtalen ska säkerställa att arbetstagarna i så fall får motsvarande kompensationsvila, det vill säga 24 timmars vila efter ett dygnspass. SKR och Sobona har för närvarande gjort en annan tolkning och ser inte den möjligheten.

För personal som arbetar enligt AB började de nya reglerna att gälla från och med 1 oktober 2023. Det berör framför allt befäl i form av insatsledare och regionala insatsledare inom den kommunala räddningstjänsten, men berör även andra grupper, som t ex sjukvårdspersonal där ambulanspersonalen särskilt berörs. I korthet betyder det att det krävs dygnsvila om 11 timmar, vilket innebär högst 13 timmar långa arbetspass. Dygnsvilan måste förläggas innan och efter ett arbetspass, vilket innebär att det inte är möjligt att arbeta 24 timmar i sträck. För den kommunala räddningstjänsten får detta bland annat följande konsekvenser:

- För personer som pendlar innebär det fler resor till och från på arbetsplatsen.
- Det går inte att byta av någon tidigare, eftersom 13 timmar är maximal tid för arbete.
- Antalet personer som går att byta pass med har minskat radikalt, eftersom det kräver att dygnsvila och veckoarbetsvila uppfylls per dygn och vecka.
- Möten, utbildningar, övningar mm, går inte att genomföra som tidigare med hela personalgrupper, eftersom de som jobbat natt innan eller efter en utbildning inte kan delta.
- Att täcka vakanser vid föräldradigheter, semestrar mm, blir svårare med samma antal anställda som idag.

- Flexibiliteten för såväl arbetsgivare som medarbetarna minskar.

För personal som följer avtalet i bilaga R (merparten av den heltidsanställda brandpersonalen) börjar de nya reglerna att gälla i februari 2024.

Den nya överenskommelsen innebär att arbetstid kan förläggas upp till 20 timmar för personal på bilaga R utan krav på dispens, i det fall det är befogat utifrån verksamhetens behov. Vid sådan förläggning ska den efterföljande vilan vara sammanhängande och som lägst motsvara den sammanlagda tjänstgöringstiden. Krävs längre arbetspass måste arbetsgivaren söka dispens. Detta innebär bland annat följande:

- De som nyttjat delat dygn redan innan påverkas inte i så stor utsträckning.
- Flexibiliteten minskar, eftersom möjligheten att byta pass inte är lika stor.
- Att täcka vakanser vid sjukdomar/ledigheter blir svårare.
- Utbildnings- och övningsaktiviteter blir svårare att genomföra med hela personalgrupper.
- Betydande svårigheter att erbjuda utbildning och övning utanför ordinarie schemaläggning. Detta kan få konsekvenser på utbildningsverksamhet, återuppbyggandet av förmåga inom det civila försvaret mm.

I det nya kollektivavtalet finns en möjlighet att söka dispens från reglerna om dygnsvila, givet att det krävs för att verksamheten ska fungera. Det har inrättats en arbetstidsnämnd som ska pröva varje dispensansökan. Alla andra möjligheter måste vara uttömda innan dispens beviljas. Idag finns ingen praxis vad det innebär. Hittills (februari 2024) har endast en dispens beviljats (Finspångs kommun). För arbetsgivarna blir det svårt att planera verksamheten, eftersom de nya reglerna börjar gälla i februari 2024 och några beslut om ytterligare dispenser ännu inte har fattats. Dessutom gäller dispensen enbart i 12 månader, därefter måste en ny ansökan skickas in.

Räddningstjänsten Sala-Heby har tillsammans med övriga räddningstjänster i RRÖS sökt dispens från reglerna om dygnsvila.

För att fortsatt kunna upprätthålla räddningstjänstens förmågor med bibehållen ambitionsnivå, kommer kommunerna sannolikt att behöva rekrytera mer räddningstjänstpersonal. Detta i ett läge då det redan är svårt att rekrytera personal (såväl heltid som RIB), då antalet SMO-utbildade brandmän inte motsvarar behovet och då kommunernas ekonomi framgent kommer att vara ansträngd.

En farhåga som finns berör personal som har en RIB-anställning i samma kommun eller kommunalförbund som personen även är heltidsanställd inom. Risker är då att ett larm under jourtid kan påverka dygnsvilan, vilket kan innebära att aktuell person inte kan påbörja ett arbetspass i huvudanställningen inom kommunen som planerat. Beroende på tolkning finns risk att det inte längre går att kombinera en heltidsanställning med anställning som RIB utan att det blir problem.

Arbetsgivare som är både huvudarbetsgivare och arbetsgivare i RIB-anställningen behöver beakta de skärpta reglerna i förhållande till dygnsvilan i huvudanställningen. Det är dock fullt möjligt att som kommunalt anställd även ha beredskap som RIB, då beredskapstiden ej är att betrakta som arbetstid. I händelse av larm under dygnsvilan ska den kompensande vilan omhändertas när beredskapsperioden är över. De tolkningar som görs är att det sannolikt är enklare att kombinera RIB-tjänsten med en annan huvudarbetsgivare än primärkommunen (till exempel ett kommunalförbund eller en privat arbetsgivare). Detta riskerar att ytterligare försvåra ett redan svårt rekryteringsläge av RIB-personal.

10 ALTERNATIVA VAL FÖR FRAMTIDA ORGANISERING

Sala kommun kan välja mellan följande olika alternativ för sin räddningstjänst:

- Fortsatt verksamhet som idag med ett civilrättsligt avtal med Heby, där Sala är värdkommun.
- Egen regi (utan avtal med Heby) som egen förvaltning eller del av annan förvaltning.
- Utöka samverkan med en eller flera grannkommuner, genom civilrättsliga avtal. Genom ett sådant avtal skulle Sala t ex få tillgång till brandingenjörskompetens.
- Medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden.

10.1 FORTSATT VERKSAMHET I EGEN REGI SOM EGEN FÖRVALTNING ELLER DEL AV ANNAN FÖRVALTNING

Vi bedömer att fördelarna med en egenregiverksamhet för en kommun i Salas storlek, i jämförelse med andra alternativ är relativt få. Vid en verksamhet i egen regi är det vår bedömning av räddningstjänsten behöver tillföras förmågor och ökade ekonomiska ramar för att säkerställa kompetens och att även långsiktigt kunna leverera en godtagbar räddningstjänst, inklusive den brandförebyggande verksamheten.

Riskerna finns framför allt kopplade till den sårbarhet som alla mindre organisationer har. Exempel på detta är att antalet nyckelpersoner i organisationen blir få vilket vid frånvaro och vakanser kan vara svårt att ersätta. Därtill kan kompetensförsörjningen bli en utmaning då större räddningstjänstorganisationer kan erbjuda tjänster med spetskompetensansvar och en annan kompetensutveckling.

En fortsatt samverkan med Heby, kan till del motverka ovanstående, men organisationen kommer dock fortfarande att vara sårbar och ha begränsade resurser och förmågor att klara framtida utmaningar.

10.2 UTÖKA SAMVERKAN MED EN ELLER FLERA GRANKOMMUNER, GENOM CIVILRÄTTSLIGT AVTAL.

För att säkerställa erforderlig kompetens, förmåga och robusthet, bör Sala träffa avtal med någon eller några av de angränsande räddningstjänstorganisationerna om vissa funktioner. Det kan till exempel vara att få tillgång till brandingenjörskompetens för den brandförebyggande verksamheten.

10.3 MEDLEMSKAP I NÅGOT AV DE NÄRLIGGANDE KOMMUNALFÖRBUNDEN.

Sala kommun gränsar till tre kommunalförbund (Södra Dalarnas räddningstjänstförbund, Räddningstjänsten Enköping-Håbo och Räddningstjänsten Mälardalen). Av dessa är Räddningstjänsten Mälardalen den i särklass största och med tillgång till olika förmågor och specialistkompetenser. Organisationen har dock nyligen utökats med flera kommuner (Arboga, Kungsör och Köping). De två andra räddningstjänstförbunden har en riskbild och organisation som mer påminner om den som finns i Sala.

11 ANALYS OCH SLUTSATSER

11.1 BEHOVET AV UTÖKAD SAMVERKAN

Vår samlade bedömning är att Sala kommun bör söka en mer utvecklad samverkan för att långsiktigt lösa räddningstjänstuppdraget. Såväl ny lagstiftning, ökade krav från staten samt den förändrade risk- och hotbilden i samhället (till exempel, åldrad befolkning, mer komplexa byggnationer, nya risker i samhället, ökad sårbarhet och större beroenden samt ett försämrat säkerhetspolitiskt läge) innebär att alla kommuner (och i synnerhet de mindre) måste samverka i betydligt större omfattning än idag.

Vår bedömning är att det inte är en långsiktigt hållbar lösning att bedriva räddningstjänsten helt i egen regi inom Sala kommun. Detta förutsatt att inte avsevärda resurser och ny kompetens tillförs.

Tillgång till hög kompetens, specialistfunktioner, kvalificerade stödfunktioner, bättre upphandlingsvillkor och ökade möjligheter för specialisering och karriärmöjligheter för medarbetare, är några av de verksamhetsfördelar som en utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund skulle medföra för Sala. En utökad samverkan eller anslutning till en större organisation skulle innebära stora samordnings- och kompetensvinster, till exempel när det gäller den brandförebyggande verksamheten. Vi bedömer också att det skulle gynna, tillföra kompetenser och medföra ett ökat stöd till kommunens övriga verksamheter inom krisberedskapen och det civila försvaret.

Som en följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget kommer landets totalförsvaret att behöva förstärkas avsevärt. Staten aviserar ökade anslag för att stärka såväl det militära som det civila försvaret. Merparten av dessa satsningar inom det civila försvaret, kommer att behöva göras på lokal och regional nivå. Som en del i det civila försvaret på lokal nivå behöver räddningstjänsten under höjd beredskap stärkas,

planeras och förberedas. Den återaktiverade civilplikten kommer till del att bidra till den nödvändiga förmågehöjningen. Det kommer att innebära tillkommande uppgifter och krav på såväl utbildning, övning, planering som ny materiel. Även här bedömer vi att utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund skulle medföra positiva fördelar för Sala kommun.

Vi bedömer att det i första hand är verksamhetsfördelar i form av stärkt kompetens och större robusthet att möta framtidens utmaningar som talar för en utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund. Över tid är vår bedömning också att det är fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Sala kommun behöver dock säkerställa att det vid en sådan lösning även framledes finns dagtidsanställd personal på brandstationen i centralorten, som till vardags kan hantera verksamhetsfrågor, tillsyn, frågor från allmänheten, samverkan med övriga kommunala verksamheter mm.

Oavsett vilken organisationsform Sala väljer att bedriva sin framtida räddningstjänst i, kommer kommunen alltid att ha behov av att samverka med angränsande kommuner/kommunalförbund. Det gäller särskilt den operativa verksamheten, där principen att den hjälpsökande alltid skall få den snabbaste hjälpen oavsett kommungräns, är vägledande.

Sammanfattningsvis bedömer vi dock att den nuvarande samverkan mellan Sala och Heby har fungerat väl och gynnat bägge kommunerna, såväl ekonomiskt som verksamhetsmässigt. Vi ser inga direkta skäl till att inte fortsätta denna verksamhet. För att säkerställa den kompetens och robusthet som beskrivs ovan, bedömer vi att detta kan säkerställas genom civilrättsliga avtal med någon eller någon av de angränsande organisationerna. Det kan till exempel gälla den brandförebyggande verksamheten (särskilt om den kommande räddningschefen inte har brandingenjörskompetens), metodutveckling och utbildnings- och övningsverksamheten. Vi bedömer att organisationen idag har en bra kompetens och förmåga att hantera den regelbundna tillsynen och de vanligt förekommande uppgifterna inom den brandförebyggande verksamheten. Organisationen saknar dock kompetens (brandingenjörskompetens) för mer komplexa plan- och byggnadsärenden och medverkan i kommunens risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Organisationen behöver också säkerställa att man följer med samhällets riskutveckling och möter den med att utveckla effektiva metoder, ändamålsenlig teknik och nödvändig taktik.

Vid en fortsatt lösning med ett civilrättsligt avtal mellan Sala och Heby kommuner om en gemensam räddningstjänst, behöver det särskilt belysas hur Heby kommun (kommunstyrelsen) kan påverka sin del av räddningstjänsten som en del av det civila försvaret under höjd beredskap och krig.

På sikt skulle ett medlemskap i något av de angränsande kommunalförbunden kunna vara ett alternativ för att möta framtidens utmaningar.

11.2 EKONOMI

Det blir aldrig helt rättvisande att på ett enkelt sätt jämföra kostnadsbilden för olika räddningstjänster. I de kommuner där räddningstjänsten ingår i den kommunala förvaltningen, är ofta kostnader för till exempel administrativt stöd, HR, löneadministration, IT-stöd, upphandling, juridiskt stöd, pensionsavsättningar och fastighetskostnader, redovisade kommuncentralt.

I räddningstjänstförbund finns oftast dessa kostnader inom förbundet, men även här kan det skilja sig åt. I några fall köps delar av dessa tjänster från någon eller några av medlemskommunerna. Det ser också väldigt olika ut var kostnader för pensionsavsättningar redovisas och vem som äger fastigheterna. I vissa fall ägs fastigheterna av förbundet och i andra tillhandahålls och hyrs dessa av medlemskommunerna.

Sammantaget innebär det att det är svårt att ge en rättvisande jämförande bild. Generellt kan dock sägas att de kommuner som bedriver sin räddningstjänst i ett kommunalförbund, över tid har en lägre kostnad för räddningstjänsten, än de som bedriver den i egen regi. Stordriftsfördelarnas synergieffekter gör framför allt att dessa kommuner har en betydligt lägre kostnadsutveckling än motsvarande i egen regi. Det ska också ställas mot att en kommun som går in i ett kommunalförbund, får tillgång till kompetens och resurser som man själv inte kan skaffa eller upprätthålla. För de kommuner som väljer att gå in i ett kommunalförbund, innebär det dock initiala kostnader den första perioden som en följd av att till exempel att märka om fordon, fastigheter och beklädnad samt IT-anpassningar.

I tabellen under 3.11 anges kostnader per invånare för ett antal jämförbara kommuner. Några är kommuner som bedriver räddningstjänsten i egen regi och några är kommuner som ingår i

kommunalförbund. Eftersom det finns en rad olika faktorer som påverkar kostnaderna (kommunens geografi, riskbild mm) så är det inte helt rättvisande att göra jämförelserna utan närmare analys.

Räddningstjänsten i Sala har en ekonomi i balans och kostnaderna är till stor del strukturellt betingade. Kommunens yta är vidsträckt, samtidigt som invånarantalet är lågt sett till kommunens yta och godtagbara insatstider kräver en decentraliserad beredskap. Det innebär att det finns få möjligheter att väsentligt sänka kostnaderna för verksamheten. En mindre organisationen har ofta utmaningar, exempelvis när det gäller kompetensutveckling och redundans samt oftast högre kostnader för investeringar, utrustning och materiel kopplat till en lägre volym.

11.3 OPERATIV ORGANISATION, HELTID

Den operativa heltidsorganisationen består av en insatsledare, en styrkeledare och tre brandmän, förlagda på brandstationen i Sala och med en anspänningstid av 90 sekunder.

Normalt larmas hela denna styrka vid larm, vilket innebär att det är två ledningsnivåer som aktiveras samtidigt. Ett motiv till detta är styrkan därmed initialt uppfyller kriterierna för att genomföra rökdykning. Normalt kompletteras också heltidsstyrkan med RIB-personal som rycker ut med kompletterande fordon med en anspänningstid om fem minuter.

Modellen riskerar dock att rubba intentionerna i det nya enhetliga ledningssystemet (ELS) för den kommunala räddningstjänsten. Det riskerar till exempel att styrkeledarens kompetens inte fullt nyttjas och att denne därmed heller inte får erforderlig erfarenhet i sin ledningsnivå. Vi ser inte att det är nödvändigt eller avgörande för förmågan, att insatsledarnivån anländer samtidigt som den övriga styrkan. Vi bedömer också att det är relativt få insatser där det är av avgörande betydelse att den högre ledningsnivån anländer samtidigt. Inte heller kommunens riskbild motiverar fullt ut denna funktion i jour med 90 sekunders anspänningstid

I syfte att få en komplett utryckningsstyrka som initialt kan genomföra rökdykning, föreslår vi att man överväger att utöka heltidsstyrkan till en styrkeledare och fyra brandmän. Det innebär också att man initialt kan få med sig kompletterande fordon, till exempel höjdfordon för livräddning eller tankfordon som barriärfordon vid trafikolyckor. En ökning av heltidsstyrkan med en brandman, skulle innebära en ökad kostnad om ca 3,4 MSEK på årsbasis. Detta är beräknat på en anställningskvot om 5,8 brandmän för att upprätthålla en ständig beredskap. Med de nya arbetsdirektiven är det snarare nödvändigt att använda en anställningskvot om 6,0 anställda. Ett alternativ skulle vara att utöka bemanningen så att alla fyra skiften har en övertalighet med minst en brandman. Detta skulle lösa en del problem i samband med sjukdom, semester och effekterna av tillämpningen av de nya arbetsdirektiven. Det skulle också innebära att man försöker hålla en ambitionsnivå om en styrkeledare och fyra brandmän (1+4) merparten av tiden, men inte nödvändigtvis ersätter den fjärde brandmannen vid vakanser. På sikt skulle det dock vara önskvärt att minimistyrkan utökades till 1+4. Några av de åtgärder som beskrivs i rekommendationerna i rapporten, skulle till en mindre del kunna kompensera denna kostnadsökning.

Samtliga insatsledare tjänstgör idag enligt AB bilaga R med 42 timmars arbetstid. Ett alternativ skulle vara att insatsledarna tillämpar AB med jourtid, vilket innebär att man frigör mer kontorstid för till exempel, som till exempel utbildning, övning, insatsplanering samt tillsyn och andra brandförebyggande uppgifter. Då flera av de befattningshavare som idag ingår i insatsledarberedskapen inte bor inom kommunen, medför denna lösning praktiska svårigheter, då insatstiderna blir orimligt långa.

Samtliga de befattningshavare som ingår i insatsledarfunktionen benämns insatsledare. Enligt vår uppfattning är insatsledare en operativ funktion som ingår i ett ledningssystem. För att vara konsekvent med ledningssystemet för kommunal räddningstjänst och samtidigt undvika missuppfattningar, vore mer relevant att befattningshavarna har en annan huvudtitel, till exempel brandsinspektör. Den som vid ett givet tillfälle har jour, tjänstgör då som insatsledare.

Vi bedömer att detta sammantaget skulle stärka organisationen. Mer effektiv arbetstid för kvalificerade brandbefäl skulle frigöras för drift- och utvecklingsfrågor. Styrkeledarnas roll stärks och anpassas till det ledningssystem och den ledningsdoktrin som tillämpas inom RRÖS. Den operativa heltidsstyrkan blir initialt mer komplett och slagkraftig. Det finns dock betydande praktiska problem med att skapa en insatsledarorganisation som tjänstgör i beredskap enligt AB, med tanke på nuvarande befattningshavares bostadsorter. Ett annat alternativ skulle kunna vara att samverka med insatsledarfunktionen med någon

eller några av de angränsande organisationerna. Vi bedömer dock att avstånden till dessa organisationer gör att insatstiden blir alltför lång, vilket skulle innebära en något försvagad ledningsförmåga initialt.

Flera räddningstjänster har i närtid gjort en liknande förändring, både i syfte att tydliggöra rollerna i det operativa ledningssystemet samt framförallt att frigöra mer effektiv arbetstid. Till exempel har räddningstjänsten på Gotland nyligen genomfört en lösning där man gått från insatsledare i jour på brandstationen, till beredskap enligt AB. Där är sex befattningshavare schemalagda i beredskap, vilket har resulterat i att man fått 2,5 årsarbetare "extra" på kontorstid, jämfört med tidigare lösning enligt bilaga R. Denna tillkommande arbetstid används bland annat för drift- och utvecklingsfrågor samt det brandförebyggande arbetet.

Vi rekommenderar att räddningstjänsten ser över sina larmrutiner, när det gäller att initialt larma ut insatsledarnivån. Detta i syfte att stärka styrkeledarna i sin roll och att därmed harmonisera ledningsstrukturen utifrån intentionerna i det nationella enhetliga ledningssystemet för kommunal räddningstjänst.

11.4 OPERATIV ORGANISATION, RIB

Kommunens geografiska utbredning och till viss del även riskbilden medför behov av en decentraliserad beredskapsorganisation. Svårigheten att rekrytera personal i kombination med antalet utryckningar innebär dock att man bör analysera hur den framtida beredskapen ska kunna säkerställas. Dessutom är till exempel brandstationen i Hedåker inte helt optimalt placerad utifrån rekryteringsunderlag och riskobjekt.

För några av RIB-stationerna med relativt få insatser och låg riskbild skulle alternativa beredskapsformer kunna vara aktuella.

- FiP (första insatsperson), som innebär att en eller flera RIB-anställda har med sig ett mindre fordon hem eller till arbetsplats och därifrån åker direkt till olycksplatsen. Fördelarna med denna lösning är att man normalt får kortare insatstid till olycksplatsen. Behov av större brandfordon och brandstationsbyggnad minskar. Det kan ibland också underlätta rekrytering av RIB-personal med denna lösning. Behovet av personal med C-körkortsbehörighet minskar. Nackdelen är att den första insatsen på platsen genomförs med begränsad förmåga. Vår bedömning är dock att merparten av insatserna initialt kan hanteras med denna begränsade förmåga.
- Ett räddningsvårn skulle kunna komplettera en lösning med FiP. Det är en relativt vanlig lösning på många mindre orter och i glesbygd. Det innebär att personal är inskrivna med tjänsteplikt, men behöver inte upprätthålla någon beredskap. De som för tillfället är tillgängliga inställer sig vid larm för utryckning på brandstationen. Fördelen är att rekryteringsunderlaget oftast kan breddas då man inte behöver förbinda sig att upprätthålla beredskap och att då också befinna sig inom ett begränsat geografiskt område. Då ersättning enbart utgår i samband med utryckningar, finns inga kostnader för beredskapen. Nackdelen är att det inte finns någon garanti för att personal finns tillgängliga vid larm. Erfarenheten från de platser där det finns räddningsvårn är dock det omvända. Alla som finns tillgängliga kommer som regel vid larm. Bland annat som en följd av att det inte finns samma anställningsförhållanden som för RIB-personal, kan inte samma krav ställas beträffande utbildnings- och övningsnivå. Personal i ett räddningsvårn omfattas heller inte av de arbetstidsregler som beskrivs på annan plats i rapporten.
- Under senare år har flera kommuner kompletterat sin räddningstjänst med CIP (civila insatspersoner) på mindre orter och i glesbygd där en mer organiserad beredskap inte är möjlig eller motiverad. CIP är en frivillig person som efter en kort utbildning, kan larmas vid en händelse i närområdet, till exempel en brand, trafikolycka eller hjärtstopp. Styrkan med CIP är att finnas lokalt och att snabbt kunna vara på platsen och bryta ett olycksförlopp eller bistå med livsuppehållande åtgärder innan räddningstjänsten är på plats. CIP kan dock aldrig ersätta en mer organiserad beredskap, utan enbart fungera som ett komplement på lite mer avlägset belägna områden. CIP kan dock bidra till att stärka både den enskildes och samhällets samlade förmåga och motståndskraft, vilket är en väsentlig del när kommunen ska bygga upp sin civila beredskap. Personer som engagerar sig som CIP, kan också vara framtida kandidater som RIB-anställda.

Rekrytering av RIB-anställda är ett nationellt problem. Förr fanns ofta en arbetsgivare i form av en större industrietablering eller liknande, på orten som utgjorde merparten av rekryteringsunderlaget. Dessa finns som regel inte kvar idag eller är betydligt mindre än förr. Idag sker också en betydligt större pendling mellan bostadsort och arbetsplats. Många är dessutom rörliga i sitt arbete och rör sig inom ett stort geografiskt område vid arbete. Idag prioriteras också fritid och familjelivet i betydligt större utsträckning än tidigare. På många mindre orter minskar också antalet invånare i arbetsför ålder.

Det finns dock exempel på hur man kan bredda rekryteringsunderlaget. Idag är kommunen ofta den största arbetsgivaren på orten. Att säkerställa beredskapen är ett ansvar för kommunen, oavsett organisationsform. Många kommuner underlättar för och uppmanar sina anställda att även arbeta som RIB. Många av de kommunala arbetsplatser som finns på mindre orter är kvinnodominerade (till exempel inom barnomsorg, äldreomsorg, hemtjänst, skola). Där finns många potentiella brandmän, som kan tillföra räddningstjänsten eftertraktad kompetens, som till exempel erfarenhet från vården. De nya arbetstidsdirektiven, som beskrivs på annan plats i rapporten, försvårar dock till viss del att kommunalt anställda även har en anställning som RIB-personal i samma kommun.

Allmänhetens bild av vem som kan vara brandman och vad yrket innebär är inte alltid helt korrekt. Det innebär till exempel att kvinnor och personer med en annan etnisk bakgrund eller de som har kommit en bit upp i medelåldern, inte ser sig själva som potentiella brandmän.

Det finns också exempel på där en utvecklad samverkan med mindre företag, butiker mm på orten, har lett till ett breddat rekryteringsunderlag och där arbetsgivarna ser att en RIB-anställd snarare är en tillgång i den egna verksamheten, än en belastning.

Återuppbyggnaden av det civila försvaret kommer att innebära ett ökat behov av antalet brandmän (heltid, RIB, räddningsvårn och civilpliktiga).

Mot bakgrund av riskbilden och antalet insatser kan behovet av brandstationer med RIB-beredskap ifrågasättas på några ställen i Sala (till exempel Möklinta). Avstånden till närmaste brandstationer (såväl inom Sala som angränsande kommuner/kommunalförbund) är dock sådana att någon form av beredskap ändå bedöms nödvändig. Problemet med att rekrytera RIB-personal är dock en försvårande faktor. Om det trots ansträngningar inte går att rekrytera RIB-personal, är vår bedömning att en organisatorisk lösning med FIP och/eller räddningsvårn och CIP bör övervägas.

Avstånd från brandstationen i Sala:

Till	Avstånd i km	Beräknad körtid i min
Ransta	14	18
Hedåker	27	23
Möklinta	24	24

Det finns också ett annat värde att bibehålla en decentraliserad beredskap på de mindre orterna. De lokala brandstationerna har ofta ett stort symboliskt värde. Den fredstida krisberedskapen och uppbyggnaden av det civila försvaret ställer nya krav på att i en kommun etablera trygghetspunkter för att i olika former kunna bistå kommuninvånarna vid störda förhållanden, som till exempel långvariga elavbrott, väderrelaterade händelser och ytterst krigsförhållanden.

Ett rimligt alternativ baserat på antalet insatser, riskbild och svårigheten att rekrytera RIB-personal, skulle kunna vara att inför en organisation med två FIP-enheter i respektive insatsområde (Ransta, Hedåker och Möklinta). Som ett komplement skulle ett eller flera räddningsvårn kunna organiseras. FIP-organisationen skulle därmed kunna klara av att hantera merparten av de vanligt förekommande insatserna. Räddningsvårnet skulle då utgöra ett komplement vid större och mer långvariga insatser, till exempel omfattande skogsbränder. Denna organisation skulle medföra att antalet större brandfordon och antalet brandstationer skulle kunna minskas.

Kostnaderna för de tre RIB-stationerna är beräknade enligt följande. Kostnaderna för fordon inkluderar avskrivningar, drivmedel, försäkringar, service, besiktning mm. Kostnader för övrig materiel tillkommer.

	Hyra (tkr)	Fordon (tkr)
Ransta	108 000	112,5
Hedåker	61 000	199
Möklinta	167 000	238,5

Kostnaderna för att upprätthålla en RIB-anställd i är beräknad till ca 130 tSEK per år. Detta inkluderar ersättning för beredskap och larm, beklädnad, hälsoundersökningar och C-körkort. Det innebär att kostnaden för en RIB-anställd i beredskap är ca 520 tSEK/år, beräknat på att det är fyra RIB-anställda som schemaläggs för att upprätthålla ständig beredskap.

Att upprätthålla beredskap med RIB-personal är ett förhållandevis kostnadseffektivt alternativ till beredskap med heltidsanställda brandmän. Problematiken och svårigheten att rekrytera RIB-personal på merparten av brandstationerna, kan till viss del kompenseras med att den heltidsanställda styrkan i Sala utökas till 1+4.

En bidragande positiv effekt som ofta underlättar förutsättningarna att rekrytera RIB-personal är arbetsmiljön på brandstationerna. En brandstation med bra arbetsmiljöförhållanden kan ofta utgöra en naturlig samlingsplats samt till exempel erbjuda möjlighet till tillfälligt distansarbete. De befintliga brandstationerna i Sala med RIB-beredskap, erbjuder idag inte dessa möjligheter. Detta kan till viss del förstärka svårigheten att rekrytera RIB-personal till dessa brandstationer.

12 REKOMMENDATIONER

Vår samlade bedömning är att Sala kommun för att på ett godtagbart och effektivt sätt ska klara sitt räddningstjänstupdrag, behöver man samverka med andra kommuner och/eller kommunalförbund. När det gäller den operativa samverkan, behöver detta ske med samtliga organisationer som gränsar till Sala kommun, dvs Heby kommun, Södra Dalarnas räddningstjänstförbund, Räddningstjänsten Enköping-Håbo och Räddningstjänsten Mälardalen.

Utifrån det underlag vi tagit del av, de intervjuer vi genomfört, de analyser, bedömningar och slutsatser vi kommit fram till i kombination med vår samlade erfarenhet, rekommenderar vi Sala kommun följande:

Förlänga nuvarande avtal om räddningstjänstssamverkan mellan Sala och Heby kommuner. I samband med omförhandlingen av avtalet bör kostnadsfördelningsprincipen ses över. Det handlar främst om att Sala i form av "värdkommun" tillhandahåller vissa overheadtjänster i form av HR, ekonomi, upphandling, juridik mm.

I syfte att säkerställa kompetens, förmåga och robusthet inom hela verksamhetsområdet, bör Sala träffa ett civilrättsligt avtal med någon eller några av de närliggande räddningstjänstorganisationerna. Det handlar främst om att säkerställa brandingenjörskompetens inom det brandförebyggande området, men kan även gälla andra områden som t ex metodutveckling, utbildning, olycksutredningar mm.

Säkerställande av brandingenjörskompetens bedömer vi särskilt viktig, om den kommande räddningschefen inte har den kompetensen.

Vi rekommenderar att i första hand pröva om ett sådant avtal kan tecknas med Räddningstjänsten Enköping-Håbo eller Räddningstjänsten Mälardalen, då bägge dessa organisationer ingår i RRÖS.

Sala kommun (i samverkan med Heby) säkerställa att den operativa samverkan fungerar med samtliga organisationer som geografiskt gränsar till Sala (och Heby). Detta inkluderar även ett fortsatt avtal om övergripande operativ ledning med RC Mitt och RRÖS.

Analysera förutsättningarna för att utöka den heltidsanställda beredskapsstyrkan på brandstationen i Sala till 1+4. Initialt kan styrkan utökas med en brandman per skift som ambitionsnivå, i syfte att klara sjukdom, semesterar och effekter av de nya arbetstidsdirektiven, men inte tillämpas som en miniminivå som ständigt skall upprätthållas.

Överväga om den befintliga insatsledarberedskapen som innebär jour (enligt bilaga R) på brandstationen på sikt, kan organiseras på annat sätt. För närvarande innebär dock det faktum att flera befattningshavare som ingår i organisationen inte är bosatta på ett acceptabelt avstånd från kommunen, att detta inte är möjligt.

Se över den befintliga RIB-organisationen. Vi bedömer att sannolikheten att kunna rekrytera och bibehålla erforderlig RIB-personal långsiktigt inte är möjligt på samtliga orter som idag har denna beredskap. Vi föreslår därför att närmare utreda om den befintliga RIB-beredskap kan ersättas med två sk FiP-enheter inom respektive insatsområde. Detta skulle kunna kompletteras med att organisera ett eller flera räddningsvår för omfattande och långvariga insatser (till exempel skogsbränder).

Skapa förutsättningar för att räddningstjänsten skall kunna bedriva utbildning i brandskydd, första hjälpen och HLR, för i första hand kommunens anställda. En sådan utbildning skulle också vara värdefull för de som bor och verkar i de mer perifera områdena av kommunen, där insatstiderna är förhållandevis långa. Det skulle bidra till en stärkt förmåga och ett likvärdigt skydd.

13 REFERENSER

13.1 INTERVJUER

Intervjuer har genomförts med:

- Amanda Lindblad, KSO Sala kommun
- Erik Hamrin, oppositionsråd Sala kommun
- Daniel Holmvin, kommundirektör Sala kommun
- Marie Wilén, KSO Heby kommun
- Bo Andersson, oppositionsråd Heby kommun
- Emma Burstedt, kommundirektör Heby kommun
- Elin Bjarnhagen, beredskapssamordnare Sala kommun
- Andreas Fernros, tf räddningschef/operativ chef Räddningstjänsten Sala-Heby
- Marie Öhlund, administratör Räddningstjänsten Sala-Heby
- Henrik Gjørloff, brandinspektör Räddningstjänsten Sala-Heby
- Daniel Dluznowski, brandinspektör Räddningstjänsten Sala-Heby
- Thomas Lindblom, brandmästare/insatsledare Räddningstjänsten Sala-Heby
- Johannes Gustavsson, styrkeledare Räddningstjänsten Sala-Heby
- John Widén, platschef/styrkeledare Hedåker
- Per Blom, platschef/styrkeledare Östervåla
- Inger Lindström, ekonomichef Sala kommun
- Björn Wahlman, ekonom Heby kommun
- Johan Walerius, enhetschef Räddningstjänsten Mälardalen (f.d. räddningschef Sala-Heby)
- Tommy Jansson, säkerhetssamordnare Strängnäs (f.d. räddningschef Sala-Heby)
- Mats Jansson, förbundsdirektör/räddningschef Södra Dalarnas räddningstjänstförbund
- Rickard Westning, förbundsdirektör/räddningschef Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- Christer Ängehov, förbundsdirektör/räddningschef Räddningstjänsten Mälardalen
- Elisabeth Samuelsson, brandchef Uppsala brandförsvär

13.2 DOKUMENTATION

Följande dokumentation har studerats:

- Handlingsprogram för Sala kommun
- Handlingsprogram för Heby kommun
- Verksamhetsberättelse 2022, Räddningstjänsten Sala
- Årsredovisning 2022, Heby kommun
- Delårsrapport 2023, Heby kommun
- Tillsynsplan Sala-Heby
- Minnesanteckningar från ägarmöte 2023-10-02
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll, Sala kommun
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll, Heby kommun
- Larmstatistik 2022–2023, Sala-Heby
- Diverse dokumentation från Södra Dalarnas räddningstjänstförbund
- Diverse dokumentation från Räddningstjänsten Enköping-Håbo
- Diverse dokumentation från Räddningstjänsten Mälardalen
- Diverse dokumentation från Uppsala brandförsvär
- Statistik från MSB och Kolada

13.3 AVSTÄMNINGS- OCH INFORMATIONSMÖTE MED PERSONALEN

Ett avstämnings- och informationsmöte med samtlig personal vid Räddningstjänsten Sala-Heby, genomfördes onsdagen den 24 januari, på brandstationen i Sala. Denna avstämnings och information syftade till att utredarna från Prospero Samhällssäkerhet AB,

presenterade utredningsarbetet till dagens dato samt inhämtade synpunkter och kommentarer från de olika personalgrupperna vid räddningstjänsten.

Deltagare var.

- Helena Hedström Ambjörn
- Johannes Karlsson
- Thomas Lindblom
- Andreas Fernros
- Per Blom
- Vilgot Lidérli
- Simon Fernros
- Henrik Gjørloff
- Daniel Dluznowski
- Josefin Bauer
- Patrik Sundberg
- Magnus Andersson
- Johan Widén
- Fredrik Carlsson
- Erik Sahlberg
- Andreas Ahlberg
- Marie Öhlund
- Lars-Ove Gustavsson
- Johannes Gustavsson
- Pelle Hedberg
- Marcus Lindberg
- Christoffer Ekman
- Magnus Carlsson
- Fredrik Nohr
- Robert Gunnarsson
- Kristoffer Johansson

Daniel Holmvin
Kommundirektör

MISSIV

Utredning kring framtida räddningstjänst

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommundirektören gavs i uppdrag att utreda en framtida hållbar räddningstjänst utifrån ny lagstiftning och de ökade kraven på räddningstjänsten. En oberoende part gavs i uppdrag att utföra en utredning som ska ge rekommendationer till Sala kommun för hur den kan organiseras utifrån utredningsuppdraget. Se beslut från kommunstyrelsens sammanträde 5 september 2023. Utredningen presenterades och gick igenom på kommunstyrelsens ledningsutskotts sammanträde 27 mars 2024. Utredningen presenterar alternativ för utformningen av framtidens räddningstjänst, och de utmaningar och möjligheter som räddningstjänsten i kommunen står inför.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att uppdra till kommundirektören att utifrån utredningens slutsatser ta fram förslag för att säkerställa en framtida hållbar räddningstjänst,
att omförhandla avtal med Heby kommun med en ny kostnadsfördelning som tar hänsyn till de slutsatser om kostnadsfördelning som framkommer i utredningen,
att arbetet återrapporteras till kommunstyrelsen i juni 2024.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KSLU § 28 Taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken (1998:808)

INLEDNING

Miljöenheten har genomfört en granskning av taxan för tillsyn och prövning av små avlopp. Avloppsgruppen har börjat arbeta mer efter Havs- och vattenmyndighetens vägledning för små avlopp vilket innebär en ökad rättssäkerhet men också att mer handläggartid tas i anspråk. Miljöenheten anser att taxan behöver korrigeras för att få en bättre täckning för det arbete som utförs. Miljöenheten har gjort en jämförelse med andra kommuner som ligger geografiskt nära. Det har framkommit att Sala och Heby kommuner tar mindre betalt för handläggning av ansökningsärenden jämfört med andra kommuner.

Beslutsunderlag

KS 2024.749, Beslut från Bygg- och miljönämnden § 12 2024-02-13

KS 2024.750, Bilaga 1; Taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken (1998:808)

KS 2024.751, Kommunal författningssamling; Taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Lars Wedlin, samhällsbyggnadschef, föredrar ärendet

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,

att anta förslag till taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken.

att kommunfullmäktige beslutar om taxa för prövning av små avlopp enligt miljöbalken.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar,

att anta förslag till taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken.

att kommunfullmäktige beslutar om taxa för prövning av små avlopp enligt miljöbalken.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Sala kommun

Kommunal författningssamling

Taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (1998:808)

KFS 025 revision 10

TAXA

ANTAGEN: 2019-06-17

GÄLLER FRÅN OCH MED: 2020-01-01

Inledande bestämmelser

1 §

Denna taxa gäller avgifter för Sala kommuns kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller bestämmelser meddelade med stöd av miljöbalken eller med anledning av EU:s förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde, bl.a. vad gäller naturvård- och kulturvård, skydd av områden, miljöfarlig verksamhet, hälsoskydd, verksamheter som orsakar miljöskador, vattenverksamhet, skötsel av jordbruksmark, kemiska produkter och biotekniska organismer, samt avfall och producentansvar.

Utöver vad som anges i denna taxa kan ersättning till kommunen utgå bl.a. enligt 26 kap. 22 § miljöbalken för undersökningskostnader m.m. och enligt 25 kap. 2 § miljöbalken för rättegångskostnader.

2 §

Avgift enligt denna taxa ska betalas för

1. Handläggning och andra åtgärder med anledning av ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag.
2. Handläggning och andra åtgärder med anledning av anmälan av verksamhet eller åtgärd.
3. Handläggning och andra åtgärder vid tillsyn i övrigt.

3 §

Avgift enligt denna taxa tas inte ut för

1. Tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig obefogat.
2. Handläggning som föranleds av ett beslut av nämnd enligt miljöbalken eller bestämmelser meddelade med stöd av miljöbalken överklagas.

4 §

Beslut om avgift eller om nedsättning eller efterskänkande av avgift fattas av den kommunala nämnd som är ansvarig för handläggning av den ansökan, den anmälan eller den tillsyn som medför avgiftsskyldighet.

5 §

Enligt 27 kap. 3 § miljöbalken är alla som är skyldiga att betala avgift enligt denna taxa eller enligt 26 kap. 22 § miljöbalken skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek ska kunna bestämmas.

Timtaxa

6 §

Vid tillämpningen av denna taxa är timtaxan 1096 kronor per hel timme handläggningstid. Avgiftsuttag sker i förhållande till den handläggningstid som i taxan bestämts för ärendet (fast avgift), i förhållande till den årliga handläggningstid som anläggningen eller verksamheten tilldelats (årlig tillsynsavgift), i förhållande till den faktiskt nedlagda handläggningstiden i det enskilda ärendet (timavgift) eller enligt de andra grunder som anges i taxan.

7 §

I de fall timavgift tas ut i förhållande till faktiskt nedlagd handläggningstid avses med handläggningstid den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut. Sådan avgift tas ut för varje halv timme nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halv timme per år tas ingen timavgift ut. För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan klockan 19.00 och 07.00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar, tas avgift ut med 1,5 gånger ordinarie timavgift.

8 §

Bygg- och miljönämnden får för varje kalenderår besluta att höja de i denna taxa antagna fasta avgifterna och timavgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad av SKR (Sveriges Kommuner och Regioner).

Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad 2015.

Avgifter för prövning

9 §

Avgift för prövning av ansökningar om tillstånd, dispens eller undantag ska betalas i form av fast avgift genom att den handläggningstid som anges i taxebilaga 1 multipliceras med timtaxan eller i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder i övrigt som anges i taxebilaga 1. Avgift för prövning ska betalas för varje avgiftsbelagt ärende som ansökningen avser.

10 §

Om det i beslut om tillstånd föreskrivs att en anordning inte får tas i bruk förrän den har besiktigats och godkänts av nämnden, ingår kostnaden för en sådan besiktning i den fasta avgiften. Kan anordningen därvid inte godkännas, varför besiktning måste ske vid ytterligare tillfälle, tas timavgift ut för kommunens kostnader med anledning av den tillkommande handläggningstiden.

11 §

Avgift för prövning ska erläggas av sökanden.

12 §

Avgift för prövning ska erläggas även om ansökan avslås.

13 §

I ärenden om ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet som prövas av kommunen är sökanden i förekommande fall också skyldig att ersätta kommunens kostnader enligt 19 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken för sakkunniga som har tillkallats av kommunen och för kungörelser i ärendet. Sökanden är även skyldig att ersätta kommunens kostnader för kungörelser i ärenden om tillstånd, dispens eller undantag enligt 7 kap. miljöbalken eller förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

14 §

Utöver avgift för prövning, kan avgift för tillsyn komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd som prövningen avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgifter med anledning av anmälan

15 §

Avgift för handläggning av anmälan av verksamhet eller åtgärd ska betalas i form av fast avgift genom att den handläggningstid som anges i taxebilaga 1 multipliceras med timtaxan eller i form av timavgift genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder i övrigt som anges i taxebilaga 1. Om en anmälan omfattar flera miljöfarliga verksamheter enligt taxebilaga 2 ska full avgift betalas för den punkt som medför den högsta avgiften med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för övriga verksamheter. Avgift med anledning av anmälan ska betalas för varje avgiftsbelagt ärende som anmälan avser.

16 §

Avgift för handläggning av anmälan ska betalas av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden. I ärenden om anmälan av miljöfarlig verksamhet med beteckningen C i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är denne i förekommande fall också skyldig att ersätta kommunens kostnader för kungörelser i ärendet.

17 §

Utöver avgift med anledning av handläggning av anmälan, kan avgift för tillsyn i övrigt komma att tas ut för den verksamhet eller åtgärd anmälan avser enligt vad som anges i denna taxa.

Avgift för tillsyn i övrigt

18 §

För regelbunden tillsyn över sådan miljöfarlig verksamhet eller hälsoskyddsverksamhet som anges i taxebilaga 2 ska betalas en *årlig tillsynsavgift* som baseras på den tillsynstid som kommunstyrelsen tilldelar anläggningen eller verksamheten. Tillsynstiden bestäms genom en riskbedömning av anläggningen eller verksamheten bestående av en avgiftsklassificering enligt taxebilaga 2. Den årliga tillsynsavgiften beräknas genom att tilldelad tillsynstid multipliceras med timtaxan. Om bristande efterlevnad medför tillsyn som går utöver den normala tillsynen, ska avgift för denna *extra tillsyn* betalas för den extra tillsynstiden multiplicerad med timtaxan.

19 §

Avgifter för tillsyn i övrigt ska betalas i form av *fast årlig avgift* genom att den handläggningstid som anges för anläggningen eller verksamheten i taxebilaga 1 multipliceras med timtaxan eller i form av *timavgift* genom att den faktiskt nedlagda handläggningstiden i ärendet multipliceras med timtaxan eller enligt de grunder i övrigt som anges i taxebilaga 1. Inspektioner och andra tillsynsinsatser med anledning av att verksamhetsutövaren bryter mot villkor eller inte åtgärdar förelägganden eller förbud, ingår inte i den fasta årsavgiften. För sådana åtgärder tas timavgift ut.

20 §

För verksamhet som tillståndsprövats ska avgiften bestämmas med utgångspunkt från vad som föreskrivs i tillståndsbeslutet om tillåten produktionsvolym eller motsvarande. Om en fabrik, anläggning eller annan inrättning omfattar flera miljöfarliga verksamheter enligt taxebilaga 2 ska full avgift betalas för den punkt som medför den högsta avgiften med tillägg av 25 procent av summan av de belopp som anges för de övriga verksamheterna.

21 §

Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott. Sådan avgift ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att beslut om tillstånd till verksamheten har meddelats eller anmälan skett - eller i de fall tillstånd eller anmälan inte krävs - verksamheten har påbörjats. För tillsyn som sker dessförinnan och som inte ingår i avgift för prövning eller för handläggning av anmälan, tas timavgift ut. Fast årlig avgift ska betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår som verksamheten bedrivs.

22 §

Avgift för tillsyn ska betalas av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärd som föranleder avgiften. För tillsyn över miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken, ska tillsynsavgiften betalas av den som enligt 10 kap. miljöbalken är ansvarig för avhjälpande eller kostnader..

Nedsättning av avgift

23 §

Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, tillsynsbehovet, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift i ett enskilt fall enligt denna taxa sättas ned eller efterskänkas.

Avgiftens erläggande m.m.

24 §

Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till Sala kommun. Betalning ska ske inom tid som anges i beslutet om avgift eller i räkning.

Verkställighetsfrågor m.m.

25 §

Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, framgår att kommunal nämnds beslut om avgift får verkställas enligt utsökningsbalken.

26 §

Av 1 kap. 2 § och 9 kap. 5 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, framgår att kommunal nämnd får förordna att dess beslut om avgift ska gälla omedelbart även om det överklagas.

27 §

Enligt 19 kap. 1 § miljöbalken överklagas kommunal nämnds beslut om avgift hos länsstyrelsen..

Ikraftträdande

28 §

Denna taxa träder i kraft den 1 januari 2020. I ärenden som rör tillstånd och anmälningar tillämpas taxan på ärenden som kommer in efter denna dag.

Taxebilaga 1

Avgifter för prövning av ansökan, handläggning av anmälan samt övrig tillsyn

ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER M.M. ENL. 2 KAP. MILJÖBALKEN	AVGIFT
<i>Tillsyn i övrigt</i>	
Tillsyn över att miljöbalkens hänsynsregler (2 kap. 2-5 §§) efterlevs	Timavgift i de fall tillsynen inte ingår i den årliga tillsynsavgiften enligt taxebilaga 2
SKYDD AV OMRÅDEN ENL. 7 KAP MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna	timavgift
Prövning av ansökan om tillstånd till verksamhet eller åtgärd som inte får utföras utan tillstånd enligt föreskrifter för natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde	timavgift
Prövning av ansökan om dispens eller undantag från föreskrifter för natur- och kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde	timavgift

<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan om en verksamhet eller åtgärd inom natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde som kräver anmälan enligt föreskrifter för natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt som gäller skydd av områden, djur- och växtarter, naturmiljön i övrigt, vilthägn eller allemansrätten	timavgift
MILJÖFARLIG VERKSAMHET ENL. 9 KAP MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan om inrättande av avloppsanordning eller anslutning av vattentoalett enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd avseende:	
1. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 1-20 person-ekvivalenter (WC + BDT)	7 h
2. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 21-50 person-ekvivalenter (WC + BDT)	12 h

3. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 51-199 person-ekvivalenter (WC + BDT)	15 h
4. Inrättande av BDT-avlopp	5 h
5. Inrättande av vattentoalett med sluten tank	2 h
6. Inrättande av vattentoalett med sluten tank och BDT-avlopp på samma fastighet och vid samma tillfälle	5 h
7. Inrättande av urinsorterande torrtoalett	2 h
8. Anslutning av vattentoalett till befintlig avloppsanordning där vattentoalett tidigare inte funnits	4 h
Prövning av ansökan enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att inrätta värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten enligt vad kommunen föreskrivit avseende:	
1. Berg- eller ytjordvärmepump	2 h
2. Övriga anläggningar	2 h
Anmälan	
Handläggning av anmälan avseende:	
1. Inrättande av avloppsanordning utan vattentoalett enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	5 h
2. Ändring av avloppsanordning enligt 14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	2 h
2. Anmälningspliktig verksamhet enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Belopp som motsvarar den årliga tillsynsavgiften som utgår för verksamhet enligt taxebilaga 2
4. Ändring av anmälningspliktig verksamhet enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan avseende inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet avseende:	
1. Berg- eller ytjordvärmepump	1,5 h
2. Övriga anläggningar	1,5 h
Tillsyn	
Återkommande tillsyn över miljöfarlig verksamhet enligt förteckning i taxebilaga 2.	Årlig tillsynsavgift enligt taxebilaga 2
Tillsyn över miljöfarlig verksamhet i övrigt	timavgift
HÄLSOSKYDD ENL. 9 KAP MILJÖBALKEN	
Prövning	
Prövning av ansökan om att hålla vissa djur inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 39 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet	

1. Nötkreatur, häst, get, får eller svin	timavgift
2. Pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur	timavgift
3. Orm	timavgift
Prövning av ansökan om spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	
Per spridningstillfälle	timavgift
Prövning av ansökan att inrätta annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	
Förmultningstoalett	2 h
Prövning av ansökan att inrätta luftvärmepump med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	2 h
Annan prövning av frågor om tillståndsdispenser enligt lokala föreskrifter för människors hälsa	timavgift
Anmälan	
Handläggning av anmälan att inrätta luftvärmepump med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan om spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan att inrätta annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	
Förmultningstoalett	1 h
Handläggning av anmälan om att anlägga gödselstad eller annan upplagsplats för djurspillning enligt 37 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	0,5 h/ansökan
Handläggning av anmälan enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd om att driva eller arrangera	
1. Verksamhet där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta genom användning av skalpeller, akupunktur nålar, piercingsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg	3 h
2. Bassängbad som är upplåtna åt allmänheten eller som annars används av många människor	3 h
3. Förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, särskola, specialskola:	
- Fler än 400 elever/barn	4 h
- 100-400 elever/barn	3 h
- Färre än 100 elever/barn	2 h
Tillsyn	
Regelbunden återkommande tillsyn av byggnader, lokaler och anläggningar enligt 45 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	timavgift

Tillsyn över verksamhet som berörs av föreskrifter som meddelats enligt 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd:	timavgift
Tillsyn i övrigt av hälsoskydd	timavgift
Återkommande tillsyn över hälsoskyddsverksamhet enligt förteckning i taxebilaga 2.	Årlig tillsynsavgift enligt Taxebilaga 2
MILJÖSKADOR ENLIGT 10 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning enligt 10 kap. 14 § miljöbalken om de åtgärder som en verksamhetsutövare har redogjort för enligt 10 kap. 12 eller 13 §§ miljöbalken är lämpliga och tillräckliga.	timavgift
<i>Anmälan</i>	
Handläggning enligt 10 kap. 11 - 13 §§ miljöbalken med anledning av underrättelse från verksamhetsutövare.	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar samt allvarliga miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken	timavgift
VATTENVERKSAMHET ENLIGT 11 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av vattenverksamhet	timavgift
JORDBRUK OCH ANNAN VERKSAMHET ENLIGT 12 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av jordbruk och annan verksamhet	timavgift
KEMISKA PRODUKTER ENLIGT 14 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan enligt 40 § Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2014:425) om spridning av kemiska bekämpningsmedel	3.h
<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan enligt 41 § Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2014:425) om spridning av kemiska bekämpningsmedel	2 h
Handläggning av anmälan enligt 6 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:5) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor	1 h
<i>Information</i>	

Handläggning av information enligt 14 § förordningen (2016:1128) om fluorerade växthusgaser	1 h
Handläggning av information enligt 3:1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:5) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor och spilloljor, om att installera anordning enligt 1:1 § eller 1:2 § samt 1:3 §	
1. Anmälan av hantering av brandfarliga vätskor eller spillolja i cistern ovan och i mark som rymmer mer än 1 m ³ vätska samt rörledningar och slangar som är anslutna till sådana cisterner.	1 h
2. Anmälan av hantering av mer än 250 liter brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde.	1 h
3. Anmälan av skrotning av cisterner och rörledningar som tas ur bruk	0,5 h
4. Hantering av inskickad periodisk kontrollrapport	1 h/rapport
5. Tillsyn i övrigt som gäller cisterner	timavgift
Tillsyn	
Återkommande tillsyn av anläggningar som innehåller köldmedier vilka ska lämna rapport enligt 15 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser	1 h/år
Tillsyn i övrigt av kemiska produkter	timavgift
AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR ENLIGT 15 KAP. MILJÖBALKEN	
Prövning	
Prövning av ansökan om dispens/tillstånd att själv återvinna och bortskaffa avfall på fastigheten enligt 15 kap. 24 §	0,5 h
Handläggning av övriga anmälningar	timavgift
Tillsyn	
Återkommande tillsyn över transportörer av avfall med tillstånd enligt 36 eller 37 §§ avfallsförordningen (2011:927)	timavgift
Tillsyn i övrigt av avfallshantering och producentansvar	timavgift
Tillsyn i ärenden gällande återvinning av avfall i anläggningsarbeten och masshantering i övrigt	timavgift

Taxebilaga 2

Avgiftsklasser för miljöfarlig verksamhet och hälsoskyddsverksamheter

Med tidsfaktor (TF) avses i denna bilaga, antal timmar per år för respektive verksamhet som kommunens gällande avgift multipliceras med.

I denna taxebilaga anges både verksamhetskod och i förekommande fall klassningskod (med kursiv stil) för sådana verksamheter som omfattas av bestämmelserna i miljöprövningsförordningen (2013:251). För övriga verksamheter anges koderna på samma sätt som i tidigare taxebilaga.

För de verksamheter där årligt tillsynsbesök kan krävas enligt 1 kap 10 a § miljötillsynsförordningen (2011:13) anges med "-i" efter koden.

Följande förkortningar används i tabellen:

MPF= Miljöprövningsförordning (2013:251)

VK/KK= Verksamhetskod/Klassningskod

TF= Tidsfaktor i timmar

PN= Prövningsnivå

A och **B**= tillståndsplikt

C= anmälningsplikt

U= utan prövnings-/anmälningsplikt

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
				JORDBRUK
				Djurhållning
2 kap 1 §	1.10-i	12	B	Anläggning för djurhållning med 1. mer än 40 000 platser för fjäderfän, 2. mer än 2 000 platser för växande grisar som är tyngre än 30 kilogram och avsedda för produktion, eller 3. mer än 750 platser för suggor.
2 kap 2 §	1.11	12	B	Anläggning med stadigvarande djurhållning av nötkreatur, hästar eller minkar med mer än 400 djurenheter, dock inte inhägnad. Med en djurenhet avses 1. en mjölkko eller sinko inklusive kalv upp till en månads ålder, 2. sex kalvar från en månads upp till sex månaders ålder, 3. tre övriga nöt, sex månader eller äldre, 4. en häst, inklusive föl upp till sex månaders ålder, eller 5. tio minkhonor för avel, inklusive valpar upp till åtta månaders ålder och avelshannar.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
2 kap 3 §	1.20		C	<p>Anläggning med stadigvarande djurhållning med mer än 100 djurenheter, dock inte inhägnad.</p> <p>Med en djurenhet avses</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. en mjölkko eller sinko, inklusive kalv upp till en månads ålder, 2. sex kalvar från en månads upp till sex månaders ålder, 3. tre övriga nöt, sex månader eller äldre, 4. tre suggor eller betäckta gyttor, inklusive smågrisar upp till tolv veckors ålder, 5. tio slaktsvin, obetäckta gyttor eller avelsgaltar, tolv veckor eller äldre, 6. en häst, inklusive föl upp till sex månaders ålder, 7. tio minkhonor för avel, inklusive valpar upp till åtta månaders ålder och avelshannar, 8. etthundra kaniner, 9. etthundra värphöns eller kycklingmödrar, sexton veckor eller äldre, 10. tvåhundra unghöns upp till sexton veckors ålder, 11. tvåhundra slaktkycklingar, 12. etthundra kalkoner, gäss eller ankor, inklusive kycklingar och ungar upp till en veckas ålder, 13. femton strutsfåglar av arterna struts, emu eller nandu, inklusive kycklingar upp till en veckas ålder, 14. tio får eller getter, sex månader eller äldre, 15. fyrtio lamm eller killingar upp till sex månaders ålder, eller 16. i fråga om andra djurarter, det antal djur som har en årlig sammanlagd utsöndring motsvarande 100 kilogram kväve eller 13 kilogram fosfor i färsk träck eller urin. <p>Vid beräkningen av antalet djur enligt första stycket 16 ska det alternativ av kväve eller fosfor väljas som ger det lägsta antalet djur. Anmälningssplikten gäller inte</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. renskötsel, eller 2. om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 eller 2 §.
	1.20-1	6		- Mer än 200 djurenheter
	1.20-2	6		- Mer än 100 djurenheter
				Uppodling av annan mark än jordbruksmark för jordbruksproduktion

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
2 kap 4 §	1.30	T	C	Uppodling av annan mark än jordbruksmark för produktion av foder, livsmedel eller annan liknande jordbruksproduktion.
				FISKODLING OCH ÖVERVINTRING AV FISK
3 kap 1 §	5.10	6	B	Fiskodling eller övervintring av fisk där mer än 40 ton foder förbrukas per kalenderår.
3 kap 2 §	5.20	4	C	Fiskodling eller övervintring av fisk där mer än 1,5 ton foder förbrukas per kalenderår, om inte verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
				UTVINNING, BRYTNING OCH BEARBETNING AV TORV, OLJA, GAS, KOL, MALM, MINERAL, BERG, NATURGRUS OCH ANNAT
				Berg, naturgrus och andra jordarter
4 kap 1 §	10.10	T	B	Täkt av torv med ett verksamhetsområde som är större än 150 hektar, om verksamheten inte 1. omfattas av en bearbetningskoncession enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter, eller 2. endast innebär uppläggning och bortforsling av redan utbrutet och bearbetat material efter det att tillsynsmyndigheten meddelat beslut om att täkten är avslutad.
4 kap 2 §	10.11	20	B	Täkt av berg med ett verksamhetsområde som är större än 25 hektar, om verksamheten inte endast innebär uppläggning och bortforsling av redan utbrutet och bearbetat material efter det att tillsynsmyndigheten meddelat beslut om att täkten är avslutad.
4 kap 3 §	10.20		B	Täkt för annat än markinnehavarens husbehov av berg, naturgrus eller andra jordarter, om verksamheten inte 1. är tillståndspliktig enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, 2. är tillståndspliktig enligt 1 eller 2 §, eller 3. endast innebär uppläggning och bortforsling av redan utbrutet och bearbetat material efter det att tillsynsmyndigheten meddelat beslut om att täkten är avslutad.
	10.20-1	15		- Mer än 5 000 000 ton tillståndsgiven mängd berg.
	10.20-2	15		- Mer än 1 000 000 ton tillståndsgiven mängd berg.
	10.20-3	15		- Mer än 200 000 ton tillståndsgiven mängd berg.
	10.20-4	15		- Mer än 50 000 ton tillståndsgiven mängd berg.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	10.20-5	15		- Högst 50 000 ton tillståndsgiven mängd berg.
	10.20-6	14		- Mer än 1 000 000 ton tillståndsgiven mängd naturgrus eller andra jordarter.
	10.20-7	14		- Mer än 500 000 ton tillståndsgiven mängd naturgrus eller andra jordarter.
	10.20-8	14		- Mer än 200 000 ton tillståndsgiven mängd naturgrus eller andra jordarter.
	10.20-9	14		- Mer än 50 000 ton tillståndsgiven mängd naturgrus eller andra jordarter.
	10.20-10	14		- Högst 50 000 ton tillståndsgiven mängd naturgrus eller andra jordarter.
4 kap 4 §	10.30	10	C	Täkt för markinnehavarens husbehov av mer än 10 000 ton totalt uttagen mängd naturgrus.
4 kap 5 §	10.40	T	C	Täkt för markinnehavarens husbehov av 1. mer än 10 000 ton totalt uttagen mängd berg, 2. torv med ett verksamhetsområde större än 5 hektar, eller 3. mer än 50 000 kubikmeter totalt uttagen mängd torv. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 eller 2 §.
4 kap 6 §	10.50	8-per uppställning	C	Anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter 1. inom område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, eller 2. utanför område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månaders-period.
4 kap 7 §	10.60	8	C	Anläggning för framställning, bearbetning eller omvandling av bränsle eller bränsleprodukt som baseras på mer än 500 ton torv per kalenderår.
				Råpetroleum, naturgas och kol
4 kap 8 §	11.10	30	A	Utvinning av råolja eller naturgas inom de fjällområden som anges i 4 kap. 5 § miljöbalken.
4 kap 9 §	11.20	15	B	Utvinning av råolja eller naturgas inom andra områden än de som avses i 8 §.
4 kap 10 §	11.30	10	C	Industriell tillverkning av briketter av kol eller brunkol.
				Malm och mineral
4 kap 11 §	13.10	140	A	Gruvdrift eller gruvanläggning för brytning av malm, mineral eller kol, om verksamheten inte är tillstånds- eller anmälningsspliktig enligt 1, 2, 3, 4 eller 5 §.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
4 kap 12 §	13.20-i	70	A	Anläggning för rostning eller sintring av metallhaltig malm, inbegripet sulfidmalm.
4 kap 13 §	13.30	50	B	Anläggning för rostning eller sintring av metallhaltig malm för provändamål.
4 kap 14 §	13.40	140	A	Anläggning för annan bearbetning eller anrikning av malm, mineral eller kol än rostning och sintring, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 15 §.
4 kap 15 §	13.50	55	B	Provbrytning inklusive annan bearbetning eller anrikning av malm, mineral eller kol än rostning och sintring.
4 kap 16 §	13.60	T	B	Anläggning för utvinning av asbest.
				Annan utvinningsindustri
4 kap 17 §	13.70	T	C	Djupborrning som inte är tillståndspliktig enligt 8 eller 9 §.
				LIVSMEDEL OCH FODER
				Slakterier
5 kap 1 §	15.10-i		B	Slakteri med en produktion baserad på en slaktvikt av mer än 50 ton per dygn eller mer än 12 500 ton slaktvikt per kalenderår
	15.10-i1 15.10-i2	75 35		- Mer än 50 000 ton slaktvikt per kalenderår. - Mer än 12 500 men högst 50 000 ton slaktvikt per kalenderår.
5 kap 2 §	15.20	20	B	Slakteri med en produktion baserad på mer än 7 500 ton men högst 12 500 ton slaktvikt per kalenderår
5 kap 3 §	15.30	8	C	Slakteri med en produktion baserad på mer än 50 ton men högst 7 500 ton slaktvikt per kalenderår
5 kap 4 §	15.40-i	60	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten endast avser mjölkprodukter eller endast innebär paketering.
5 kap 5 §	15.45	30	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 2 000 ton men högst 18 750 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten endast avser mjölkprodukter eller glass eller endast innebär paketering.
5 kap 6 §	15.50		C	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	15.50-1	10		mer än 50 ton men högst 2 000 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten endast avser mjölkprodukter eller glass eller endast innebär paketering.
	15.50-2	6		-Beredning och behandling med en produktion av mer än 500 ton men högst 2000 ton per kalenderår. - Beredning och behandling med en produktion av mer än 50 ton men högst 500 ton per kalenderår
				Rökeri
5 kap 7 §	15.80		C	Rökeri för en produktion av mer än 50 ton men högst 18 750 ton rökta produkter per kalenderår.
	15.80-1	10		- Mer än 500 ton men högst 18 750 ton rökta produkter per kalenderår.
	15.80-2	6		- Mer än 50 ton men högst 500 ton rökta produkter per kalenderår.
				Livsmedel av vegetabiliska råvaror
5 kap 8 §	15.90-i	65	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en produktion av 1. mer än 75 000 ton produkter per kalenderår, eller 2. mer än a) 600 ton per dygn, om anläggningen är i drift i högst 90 dygn i rad under ett kalenderår, eller b) 300 ton per dygn i övriga fall. Tillståndssplikten gäller inte om verksamheten endast innebär paketering.
5 kap 9 §	15.95	65	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en produktion av mer än 10 000 ton men högst 75 000 ton per kalenderår. Tillståndssplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndsspliktig enligt 8 §, eller 2. endast avser kvarnprodukter, glass, råsprit, alkoholhaltig dryck, malt, maldryck, läskedryck, jäst eller kafferostning eller endast innebär paketering.
5 kap 10 §	15.101	40	C	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av enbart vegetabiliska

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
				råvaror med en produktion av mer än 2 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 8 §, eller 2. endast avser kvarnprodukter, glass, råsprit, alkoholhaltig dryck, malt, maldryck, läskedryck, jäst eller kafferostning eller endast innebär paketering.
				Kvarnprodukter
5 kap 11 §	15.125		C	Framställning av livsmedel med tillverkning av kvarnprodukter samt beredning och behandling av kvarnprodukter, med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 75 000 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 § eller endast innebär paketering.
	15.125-1 15.125-2	40 12		- Mer än 50 000 ton per kalenderår. - Mer än 1 000 ton men högst 50 000 ton per kalenderår.
				Livsmedel av kombinerade råvaror
5 kap 12 §	15.131-i	70	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av både animaliska och vegetabiliska råvaror, i kombinerade eller separata produkter, med en produktion av en slutprodukt vars innehåll av animaliskt ursprung uppgår till 1. mer än 10 viktprocent och produktionen uppgår till mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår, eller 2. högst 10 viktprocent och produktionen uppgår till en mängd a) per dygn som i antal ton överstiger animalievärdet, b) per kalenderår som i antal ton överstiger talet 250 multiplicerat med animalievärdet. Med animalievärdet avses talet 300 minskat med det tal som bestäms genom att multiplicera 22,5 med talet för det animaliska materialets viktprocent av slutprodukten. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten innebär endast paketering.
5 kap 13 §	15.141	50	B	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av både animaliska och vegetabiliska råvaror, i kombinerade eller separata produkter, med en produktion av mer än 5 000 ton per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
				Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 12 §, eller 2. endast avser glass eller endast innebär paketering.
5 kap 14 §	15.151	20	C	Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av både animaliska och vegetabiliska råvaror, i kombinerade eller separata produkter, med en produktion av mer än 400 ton men högst 5 000 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 12 §, eller 2. endast avser glass eller endast innebär paketering.
				Mjolkprodukter
5 kap 15 §	15.170-i	40	B	Anläggning för framställning av mjolkprodukter med en produktion baserad på en invägning av mer än 200 ton per dygn som kalenderårsmedelvärde.
5 kap 16 §	15.180		C	Anläggning för framställning av mjolkprodukter med en produktion baserad på en invägning av mer än 500 ton per kalenderår men högst 200 ton per dygn som kalenderårsmedelvärde. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten endast avser glass.
	15.180-1	40		- Mer än 50 000 ton per kalenderår.
	15.180-2	30		- Mer än 20 000 ton men högst 50 000 ton per kalenderår.
	15.180-3	10		- Mer än 500 ton men högst 20 000 ton per kalenderår.
				Oljor och fetter
5 kap 17 §	15.185-i	55	B	Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter eller produkter av sådana oljor eller fetter med en produktion av 1. mer än 18 750 ton per kalenderår, om produktionen baseras på animaliska råvaror, eller 2. mer än 75 000 ton per kalenderår, om produktionen baseras på enbart vegetabiliska råvaror. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4, 5, 8, 9, 12, 13 eller 15 §.
5 kap 18 §	15.190	35	B	Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
				oljor eller fetter eller produkter av sådana oljor eller fetter med en produktion av 1. mer än 5 000 ton men högst 18 750 ton per kalenderår, om produktionen baseras på animaliska råvaror, eller 2. mer än 5 000 ton men högst 75 000 ton per kalenderår, om produktionen baseras på vegetabiliska råvaror. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4, 5, 8, 9, 12, 13, 15 eller 17 §.
5 kap 19 §	15.200	10	C	Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter eller produkter av sådana oljor eller fetter med en produktion av mer än 100 ton men högst 5 000 ton kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningsspliktig enligt 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, eller om verksamheten endast avser mjölkprodukter.
				Glass
5 kap 20 §	15.210	35	B	Anläggning för tillverkning av glass med en produktion av 1. mer än 15 000 ton men högst 18 750 ton per kalenderår om produktionen baseras på animaliska råvaror, eller 2. mer än 15 000 ton men högst 18 750 ton per kalenderår om produktionen baseras på endast vegetabiliska råvaror. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4, 8, 9, 12 eller 15 §.
5 kap 21 §	15.220	6	C	Anläggning för tillverkning av glass med en produktion av mer än 10 ton men högst 15 000 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4, 8, 9, 12 eller 15 §.
				Råsprit och alkoholhaltiga drycker
5 kap 22 §	15.230	75	B	Anläggning för framställning av råsprit eller alkoholhaltig dryck genom jäsning eller destillation med en produktion av mer än 5 000 ton men högst 75 000 ton ren etanol per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
5 kap 23 §	15.240		C	Anläggning för framställning av råsprit eller alkoholhaltig dryck genom jäsning eller destillation motsvarande en årlig produktion

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
	15.240-1	35		av mer än 10 ton men högst 5 000 ton ren etanol per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
	15.240-2	16		- Mer än 500 ton men högst 5 000 ton ren etanol per kalenderår.
	15.240-3	10		- Mer än 100 ton men högst 500 ton ren etanol per kalenderår. - Mer än 10 ton men högst 100 ton ren etanol per kalenderår.
Malt, maldrycker och läskedrycker				
5 kap 24 §	15.250	40	B	Bryggeri eller annan anläggning för framställning av malt, maldryck eller läskedryck med en produktion av mer än 10 000 ton men högst 75 000 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
5 kap 25 §	15.260	20	C	Bryggeri eller annan anläggning för framställning av malt, maldryck eller läskedryck med en produktion av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
Jäst				
5 kap 26 §	15.270	75	B	Tillverkning av jäst med en produktion av mer än 100 ton men högst 75 000 ton per kalenderår eller för framställning av startkulturer av mikroorganismer för livsmedelsindustri eller jordbruk, om anläggningen har en sammanlagd reaktorvolym om minst tio kubikmeter. Tillståndsplikt gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
Kafferostning				
5 kap 27 §	15.280		C	Anläggning för rostning av mer än 100 ton men högst 75 000 ton kaffe per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 §.
	15.280-1	35		- Rostning av mer än 3 000 ton kaffe per kalenderår.
	15.280-2	10		- Rostning av mer än 100 ton men högst 3 000 ton kaffe per kalenderår.
Paketering av livsmedel				
5 kap 28 §	15.310	6	C	Anläggning för yrkesmässig industriell förpackning av animaliska eller vegetabiliska produkter

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
				som inte sker i någon tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt någon av 1–27 §§.
				Foder av animaliska råvaror
5 kap 29 §	15.330-i	35	B	Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 75 ton foder per dygn eller mer än 18 750 ton foder per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten endast avser mjölk eller endast innebär paketering.
5 kap 30 §	15.340		C	Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av enbart animaliska råvaror med en produktion av mer än 500 ton men högst 18 750 ton foder per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 29 §, eller 2. endast avser mjölk eller endast innebär paketering.
	15.340-1	35		- Mer än 5 000 ton men högst 18 750 ton produkter per kalenderår.
	15.340-2	12		- Mer än 500 ton men högst 5 000 ton produkter per kalenderår.
				Foder av vegetabiliska råvaror
5 kap 31 §	15.350-i	25	B	Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en produktion av 1. mer än 75 000 ton per kalenderår, eller 2. mer än a) 600 ton per dygn, om anläggningen är i drift i högst 90 dygn i rad under ett kalenderår, eller b) 300 ton per dygn i övriga fall Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten endast innebär paketering.
5 kap 32 §	15.360	10	C	Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av enbart vegetabiliska råvaror med en produktion av mer än 5 000 ton men högst 75 000 ton produkter per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 31 § 2. endast avser oljekakor från vegetabiliska oljor eller fetter eller endast innebär paketering

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
				Foder av kombinerade råvaror
5 kap 33 §	15.370-i	30	B	Anläggning för framställning av foder med beredning och behandling av animaliska och vegetabiliska råvaror, i kombinerade eller separata produkter, med en produktion av en slutprodukt vars innehåll av animaliskt material uppgår till 1. mer än 10 viktprocent och produktionen uppgår till mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår, eller 2. högst 10 viktprocent och produktionen uppgår till en mängd a) per dygn som i antal ton överstiger animalievärdet, b) per kalenderår som i antal ton överstiger talet 250 multiplicerat med animalievärdet. Med animalievärdet avses talet 300 minskat med det tal som bestäms genom att multiplicera 22,5 med talet för det animaliska materialets viktprocent av slutprodukten. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten endast innebär paketering.
				TEXTILVAROR
6 kap 1 §	17.10-i		B	Anläggning för förbehandling eller färgning av mer än 10 ton textilfibrer eller textilier per dygn eller mer än 2 500 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår.
	17.10-i1	100		-Mer än 20 000 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår.
	17.10-i2	50		- Mer än 2 500 ton men högst 20 000 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår.
6 kap 2 §	17.20		B	Anläggning för förbehandling eller färgning av mer än 200 ton men högst 2 500 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår eller för annan beredning av mer än 200 ton textilmaterial per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten 1. är tillståndspliktig enligt 1 §, eller 2. medför utsläpp av avloppsvatten och utsläpp till luft av högst 3 ton flyktiga organiska föreningar per kalenderår.
	17.20-1	50		- Annan beredning än förbehandling eller färgning av mer än 2500 ton textilmaterial per kalenderår.
	17.20-2	45		- Förbehandling eller färgning av mer än 1000 ton men högst 2500 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår eller för annan beredning av mer än 1000 ton men högst 2500 ton textilmaterial per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
	17.20-3	35		- Förbehandling eller färgning av mer än 200 ton men högst 1000 ton textilfibrer eller textilier per kalenderår eller för annan beredning av mer än 200 ton men högst 1 000 ton textilmaterial per kalenderår.
6 kap 3 §	17.30	10	C	Anläggning för förbehandling, färgning eller annan beredning av mer än 10 ton textilmaterial per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
				PÄLS, SKINN OCH LÄDER
7 kap 1 §	18.10-i	70	B	Anläggning för garvning av mer än 12 ton hudar eller skinn per dygn eller mer än 3 000 ton hudar eller skinn per kalenderår.
7 kap 2 §	18.20	70	B	Anläggning för garvning av mer än 100 ton men högst 3 000 ton hudar eller skinn per kalenderår eller för annan beredning av mer än 100 ton hudar eller skinn. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
7 kap 3 §	18.30	20	C	Anläggning för garvning eller annan beredning av mer än 2 ton men högst 100 ton hudar eller skinn per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
				TRÄVAROR
				Kemikaliebehandling av trä och träprodukter
8 kap 1 §	20.05-i	30	B	Anläggning för behandling av trä eller träprodukter med kemikalier med en produktion av mer än 75 kubikmeter behandlat trä eller träprodukter per dygn eller mer än 18 750 kubikmeter behandlat trä eller träprodukter per kalenderår. Tillståndsplikt gäller inte om verksamheten endast avser behandling mot blånadssvamp.
8 kap 2 §	20.10	20	C	Anläggning för behandling av trä eller träprodukter med kemikalier med en produktion av högst 75 kubikmeter behandlat trä eller träprodukter per dygn eller högst 18 750 kubikmeter behandlat trä eller träprodukter per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten endast avser behandling mot blånadssvamp.
				Sågning, hyvling och svarvning av trä

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
8 kap 3 §	20.20		B	Sågverk eller annan anläggning för tillverkning av träprodukter genom sågning, hyvling eller svarvning för en produktion av mer än 70 000 kubikmeter per kalenderår.
	20.20-1	65		- Mer än 500 000 kubikmeter per kalenderår.
	20.20-2	50		- Mer än 200 000 kubikmeter men högst 500 000 kubikmeter per kalenderår.
	20.20-3	35		- Mer än 70 000 kubikmeter men högst 200 000 kubikmeter per kalenderår.
8 kap 4 §	20.30		C	Sågverk eller annan anläggning för tillverkning av träprodukter genom sågning, hyvling eller svarvning för en produktion av mer än 6 000 kubikmeter per kalenderår, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 3 §.
	20.30-1	25		- Mer än 30 000 kubikmeter men högst 70 000 kubikmeter per kalenderår.
	20.30-2	16		- Mer än 6 000 kubikmeter men högst 30 000 kubikmeter per kalenderår.
				Träbaserade bränslen och bränslen av jordbruksprodukter

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
8 kap 5 §	20.40		C	Anläggning för framställning eller bearbetning av träbaserat bränsle, eller av bränsleprodukter som är baserade på skogs- eller jordbruksprodukter, i form av 1. träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 1 000 kubikmeter fast mått eller 3 000 kubikmeter löst mått råvara per kalenderår, eller 2. pellets eller briketter, baserad på mer än 5 000 kubikmeter råvara per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte tillfällig flisning.
	20.40-1	20		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 100 000 kubikmeter fast mått per kalenderår.
	20.40-2	15		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 10 000 kubikmeter men högst 100 000 kubikmeter fast mått per kalenderår.
	20.40-3	8		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter fast mått per kalenderår.
	20.40-4	20		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 150 000 kubikmeter löst mått råvara per kalenderår.
	20.40-5	15		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 20 000 kubikmeter men högst 150 000 kubikmeter löst mått råvara per kalenderår.
	20.40-6	8		- I form av träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 3 000 kubikmeter men högst 20 000 kubikmeter löst mått råvara per kalenderår.
	20.40-7	10		- I form av pellets eller briketter, baserad på mer än 5 000 kubikmeter råvara per kalenderår.
				Träbaserade skivor, fanér, plywood och spån
8 kap 6 §	20.50-i	70	B	Anläggning med en produktion av mer än 600 kubikmeter per dygn eller mer än 150 000 kubikmeter per kalenderår av OSB-skivor, träfiberskivor eller spånskivor.
8 kap 7 §	20.60		C	Anläggning för tillverkning av 1. fanér eller plywood, eller 2. högst 600 kubikmeter per dygn eller högst 150 000 kubikmeter per kalenderår av OSB-skivor, träfiberskivor, spånskivor eller andra produkter av spån.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	20.60-1	25		-fanér eller plywood - mer än 500 kubikmeter men högst 150 000 kubikmeter per kalenderår av OSB-skivor, träfiberskivor, spånskivor eller andra produkter av spån. - högst 500 kubikmeter per kalenderår av OSB-skivor, träfiberskivor, spånskivor eller andra produkter av spån.
	20.60-2	25		
	20.60-3	15		
				Lagring av timmer
8 kap 8 §	20.70		B	Anläggning för lagring av 1. mer än 20 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub) på land med begjutning av vatten, eller 2. mer än 10 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub) i vatten. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är anmälningspliktig enligt 10 §.
	20.70-1	25		- 1. mer än 200 000 kubikmeter på land med begjutning av vatten, eller 2. mer än 100 000 kubikmeter i vatten.
	20.70-2	20		-1. Mer än 80 000 kubikmeter men högst 200 000 kubikmeter på land med begjutning av vatten, eller 2. Mer än 10 000 kubikmeter men högst 40 000 kubikmeter i vatten.
	20.70-3	15		- 1. Mer än 20 000 kubikmeter men högst 80 000 kubikmeter med begjutning av vatten, eller 2. Mer än 10 000 kubikmeter men högst 40 000 kubikmeter i vatten.
8 kap 9 §	20.80		C	Anläggning för lagring av 1. mer än 2 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub), om lagringen sker på land utan vattenbegjutning, 2. mer än 500 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub), om lagringen sker på land med vattenbegjutning och inte är tillståndspliktig enligt 8 §, eller 3. mer än 500 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub) i vatten, om lagringen inte är tillståndspliktig enligt 8 §.
	20.80-1	15		- Mer än 10 000 kubikmeter men högst 20 000 kubikmeter på land med vattenbegjutning
	20.80-2	10		- Mer än 500 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter på land med vattenbegjutning.
	20.80-3	6		- Mer än 2 000 kubikmeter på land utan vattenbegjutning.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	20.80-4	15		- Mer än 5 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter i vatten.
	20.80-5	10		- Mer än 500 kubikmeter men högst 5 000 kubikmeter i vatten.
8 kap 10 §	20.90	T	C	Anläggning för lagring av timmer som inte sker i eller nära vattentäkt, om lagringen har pågått mer än sex veckor, behövs med anledning av storm eller orkan och omfattar 1. mer än 20 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub) på land med begjutning av vatten, eller 2. mer än 10 000 kubikmeter timmer fast mått under bark (m ³ fub) i vatten.
				Behandling av blånadssvamp
8 kap 11 §	20.91	T	C	Anläggning för behandling av trä och träprodukter mot blånadssvamp. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 1 eller 2 §.
				MASSA, PAPPER OCH PAPPERSVAROR
9 kap 1 §	21.10-i		A	Anläggning för framställning i industriell skala av pappersmassa av trä, returfiber eller andra fibrösa material.
	21.10-i1	110		- Mer än 300 000 ton massa (sulfat/sulfit) med blekning per kalenderår.
	21.10-i2	90		- Högst 300 000 ton massa (sulfat/sulfit) med blekning per kalenderår.
	21.10-i3	70		- Massa (sulfat/sulfit) utan blekning per kalenderår.
	21.10-i4	75		- Mer än 200 000 ton massa (mekanisk/kemimekanisk) per kalenderår.
	21.10-i5	60		- Högst 200 000 ton massa (mekanisk/kemimekanisk) per kalenderår.
9 kap 2 §	21.30-i	55	A	Anläggning för framställning av mer än 20 ton per dygn eller mer än 7 300 ton per kalenderår av papper, papp eller kartong.
9 kap 3 §	21.40	25	B	Anläggning för framställning i industriell skala av högst 20 ton per dygn eller högst 7 300 ton per kalenderår av papper, papp eller kartong.
				FOTOGRAFISK OCH GRAFISK PRODUKTION
10 kap 1 §	22.10	25	C	Rulloffsettryckeri där tryckning sker med heatsetfärg.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
				Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 19 kap. 2, 3 eller 4 §.
10 kap 2 §	22.20	10	C	Anläggning med tillverkning av metallklichéer.
10 kap 3 §	22.30	20	B	Anläggning med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 50 000 kvadratmeter fotografiskt material i form av film eller papperskopior framkallas per kalenderår.
10 kap 4 §	22.40		C	Anläggning 1. utan utsläpp av processavloppsvatten där mer än 50 000 kvadratmeter fotografiskt material i form av film eller papperskopior framkallas per kalenderår, eller 2. med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 5 000 kvadratmeter fotografiskt material i form av film eller papperskopior framkallas per kalenderår, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 3 §.
	22.40-1	6		- Utan utsläpp av processavloppsvatten där mer än 50 000 kvadratmeter framkallas per kalenderår.
	22.40-2	12		- Med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 15 000 kvadratmeter men högst 50 000 kvadratmeter framkallas per kalenderår.
	22.40-3	8		- Med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 5 000 kvadratmeter men högst 15 000 kvadratmeter framkallas per kalenderår.
				STENKOLSPRODUKTER, RAFFINERADE PETROLEUMPRODUKTER OCH KÄRNBRÄNSLE
11 kap 1 §	23.05	110	A	Anläggning för överföring av bituminös skiffer till gas- eller vätskeform.
11 kap 2 §	23.10-i	75	A	Anläggning för tillverkning av koks.
11 kap 3 §	23.11-i	110	A	Anläggning för förgasning eller förvätskning av kol.
11 kap 4 §	23.12-i	140	A	Anläggning för framställning av kol (hårt kol).
11 kap 5 §	23.13	140	A	Anläggning för tillverkning av grafit som inte är tillståndspliktig enligt 17 kap 4 §.
11 kap 6 §	23.20	75	B	Anläggning för tillverkning av produkter ur kol, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 2, 3, 4 eller 5 § eller 17 kap. 4 §.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
11 kap 7 §	23.30-i		A	Anläggning för raffinering av mineralolja eller gas.
	23.30-i1	60		- Mer än 500 000 ton per kalenderår.
	23.30-i2	60		- Högst 500 000 ton per kalenderår.
11 kap 8 §	23.40	60	A	Anläggning för 1. upparbetning av bestrålat kärnbränsle, 2. framställning eller anrikning av kärnbränsle, eller 3. behandling, lagring eller slutförvaring av bestrålat kärnbränsle.
11 kap 9 §	23.50	60	A	Behandling eller lagring av obestrålat kärnbränsle.
				KEMISKA PRODUKTER
				Organiska kemikalier
12 kap 1 §	24.01-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton enkla kolväten per kalenderår
12 kap 2 §	24.02-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton enkla kolväten per kalenderår
12 kap 3 §	24.03-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton syreinhållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 4 §	24.04-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton syreinhållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 5 §	24.05-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton svavelinhållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 6 §	24.06-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton svavelinhållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 7 §	24.07-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton kväveinhållande organiska föreningar per kalenderår

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
12 kap 8 §	24.08-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton kväveinnehållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 9 §	24.09-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton fosforinnehållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 10 §	24.10-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton fosforinnehållande organiska föreningar per kalenderår
12 kap 11 §	24.11-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton halogenerade kolväten per kalenderår
12 kap 12 §	24.12-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton halogenerade kolväten per kalenderår
12 kap 13 §	24.13-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton metallorganiska föreningar per kalenderår
12 kap 14 §	24.14-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton metallorganiska föreningar per kalenderår
12 kap 15 §	24.15-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton plaster per kalenderår
12 kap 16 §	24.16-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton plaster per kalenderår
12 kap 17 §	24.17-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton syntetgummi per kalenderår
12 kap 18 §	24.18-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton syntetgummi per kalenderår
12 kap 19 §	24.19-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton färgämnen eller pigment per kalenderår
12 kap 20 §	24.20-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton färgämnen eller pigment per kalenderår

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
12 kap 21 §	24.21-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton ytaktiva ämnen eller tensider per kalenderår
12 kap 22 §	24.22-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton ytaktiva ämnen eller tensider per kalenderår
				Oorganiska kemikalier
12 kap 23 §	24.23-i	140	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton gaser per kalenderår
12 kap 24 §	24.24-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton gaser per kalenderår
12 kap 25 §	24.25-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton syror per kalenderår
12 kap 26 §	24.26-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton syror per kalenderår
12 kap 27 §	24.27-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton baser per kalenderår
12 kap 28 §	24.28-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton baser per kalenderår
12 kap 29 §	24.29-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton salter per kalenderår
12 kap 30 §	24.30-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton salter per kalenderår
12 kap 31 §	24.31-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton icke-metaller, metalloxider eller andra oorganiska föreningar per kalenderår
12 kap 32 §	24.32-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton icke-metaller, metalloxider eller andra oorganiska föreningar per kalenderår
				Gödselmedel
12 kap 33 §	24.33-i	140	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala per kalenderår tillverka mer än 20 000 ton enkla eller sammansatta gödselmedel baserade på fosfor, kväve eller kalium

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
12 kap 34 §	24.34-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala per kalenderår tillverka högst 20 000 ton enkla eller sammansatta gödselmedel baserade på fosfor, kväve eller kalium
				Växtskyddsmedel och biocider
12 kap 35 §	24.35-i	140	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 1 000 ton växtskyddsmedel eller biocider per kalenderår
12 kap 36 §	24.36-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 1 000 ton växtskyddsmedel eller biocider per kalenderår
12 kap 37 §	24.37	100	B	Anläggning för tillverkning i industriell skala av biotekniska organismer för bekämpningsändamål
				Läkemedel
12 kap 38 §	24.38-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 1 000 ton läkemedel, även mellanprodukter, per kalenderår
12 kap 39 §	24.39-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 1 000 ton läkemedel, även mellanprodukter, per kalenderår
12 kap 40 §	24.40		C	Anläggning för att genom endast fysikaliska processer tillverka läkemedel (farmaceutisk tillverkning). Anmälningssplikten gäller inte apotek eller sjukhus eller om verksamheten är tillståndspliktig enligt 19 kap 3 §.
	24.40-1	35		- Mer än 100 ton kalenderår.
	24.40-2	20		- Mer än 10 ton men högst 100 ton per kalenderår.
	24.40-3	12		- Mer än 500 kg men högst 10 ton per kalenderår.
	24.40-4	6		- Högst 500 kg per kalenderår.
12 kap 41 §	24.41	15	C	Anläggning för behandling av mellanprodukter. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningsspliktig enligt någon av 1-40 eller 42-47 §§.
				Sprängämnen
12 kap 42 §	24.42-i	100	A	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 1 000 ton sprängämnen per kalenderår

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
12 kap 43 §	24.43-i	70	B	Anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 1 000 ton sprängämnen per kalenderår
				Annan kemisk tillverkning
12 kap 44 §	24.44	15	C	Anläggning för att genom kemiska eller biologiska reaktioner yrkesmässigt tillverka organiska eller oorganiska ämnen, i försöks-, pilot- eller laboratorieskala eller annan icke industriell skala.

12 kap 45 §	24.45		<p>B</p> <p>Anläggning för att genom endast fysikaliska processer i industriell skala tillverka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gas- eller vätskeformiga kemiska produkter, 2. läkemedelssubstanser genom extraktion ur biologiskt material, 3. sprängämnen, 4. pyrotekniska artiklar, eller 5. ammunition. <p>Tillståndsplikten gäller inte</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tillverkning av mindre än 100 ton per kalenderår, om det i verksamheten inte används eller tillverkas någon kemisk produkt som <ol style="list-style-type: none"> a) enligt föreskrifter som har meddelats av Kemikalieinspektionen är klassificerad eller uppfyller kriterierna för att klassificeras med de riskfraser som ingår i faroklasserna ”mycket giftig”, ”giftig”, ”frätande”, ”cancerframkallande”, ”mutagen”, ”reproduktionstoxisk” eller ”miljöfarlig”, eller b) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 uppfyller kriterierna för att klassificeras i faroklasserna ”akut toxicitet kategori 1”, ”akut toxicitet kategori 2”, ”akut toxicitet kategori 3”, ”specifik organtoxicitet enstaka exponering kategori 1”, ”specifik organtoxicitet upprepad exponering kategori 1”, ”frätande på huden kategori 1A”, ”frätande på huden kategori 1B”, ”frätande på huden kategori 1C”, ”cancerogenitet kategori 1A”, ”cancerogenitet kategori 1B”, ”cancerogenitet kategori 2”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1A”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1B”, ”mutagenitet i könsceller kategori 2”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1A”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1B”, ”reproduktionstoxicitet kategori 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori akut 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 3”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 4” eller ”farligt för ozonskiktet”, 2. tillverkning av färg eller lack, om tillverkningen uppgår till högst 1 000 ton per kalenderår,
-------------	-------	--	---

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	24.45-1	55		3. tillverkning av rengöringsmedel eller kroppsvårds-, kosmetik- eller hygienprodukter, om tillverkningen uppgår till högst 2 000 ton per kalenderår, 4. tillverkning av gasformiga kemiska produkter genom destillation, eller 5. om verksamheten är tillståndspliktig enligt 19 kap.
	24.45-2	45		-verksamheten avser gas- eller vätskeformiga kemiska produkter
	24.45-3	35		-verksamheten avser sprängämnen
	24.45-4	35		-verksamheten avser pyrotekniska artiklar
	24.45-5	25		-verksamheten avser ammunition
12 kap 46 §	24.46		C	Anläggning för att genom endast fysikaliska processer i industriell skala tillverka 1. naturläkemedel genom extraktion ur biologiskt material, 2. mer än 10 ton färg eller lack per kalenderår, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 45 §, 3. mer än 10 ton rengöringsmedel eller kroppsvårds-, kosmetik- eller hygienprodukter per kalenderår, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 45 §, 4. mer än 5 000 ton gasformiga kemiska produkter per kalenderår, om tillverkningen sker genom destillation, eller 5. andra kemiska produkter, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 45 §. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 19 kap. 3 §.
	24.46-1	25		- Mer än 10 ton färg eller lack per kalenderår, eller mer än 5 000 ton gasformiga kemiska produkter per kalenderår genom destillation, eller tillverkning av andra kemiska produkter.
	24.46-2	20		- Naturläkemedel genom extraktion ur biologiskt material.
	24.46-3	12		- Mer än 1 000 ton men högst 2 000 ton rengöringsmedel eller kroppsvårds-, kosmetik- eller hygienprodukter per kalenderår.
	24.46-4	10		- Mer än 10 ton men högst 1 000 ton rengöringsmedel eller kroppsvårds-, kosmetik- eller hygienprodukter per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
12 kap 47 §	24.47	20	C	Anläggning för att genom endast fysikaliska processer, i försöks-, pilot- eller laboratorieskala eller annan icke industriell skala, yrkesmässigt tillverka 1. sprängämnen, 2. pyrotekniska artiklar, 3. ammunition, 4. mer än 10 ton färg eller lack per kalenderår, 5. mer än 10 ton rengöringsmedel eller kroppsvårds-, kosmetik- eller hygienprodukter per kalenderår, eller 6. andra kemiska produkter.
				GUMMI OCH PLASTVAROR
13 kap 1 §	25.10		B	Anläggning för att genom vulkning tillverka gummivaror, om produktionen baseras på mer än 2 000 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 19 kap. 3 §.
	25.10-1	60		- Mer än 10 000 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår.
	25.10-2	40		- Mer än 2 000 ton men högst 10 000 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår..
13 kap 2 §	25.11		C	Anläggning för att genom vulkning tillverka gummivaror, om produktionen baseras på mer än 1 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 1 § eller 19 kap. 3 eller 4 §.
	25.11-1	30		- Mer än 500 ton men högst 2 000 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår.
	25.11-2	20		- Mer än 100 ton men högst 500 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår.
	25.11-3	12		- Mer än 50 ton men högst 100 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår.
	25.11-4	8		- Mer än 1 ton men högst 50 ton ovulkad gummiblandning per kalenderår.
13 kap 3 §	25.20		B	Anläggning för att genom ytterligare polymerisation tillverka produkter av 1. polyuretan utan användning av toluendiisocyanat, om produktionen baseras på mer än 200 ton plastråvara per kalenderår,

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	25.20-1	25		2. polyuretan med användning av toluendiisocyanat, om produktionen baseras på mer än 20 ton plastråvara per kalenderår, eller 3. annan plast, om produktionen baseras på mer än 20 ton plastråvara per kalenderår.
	25.20-2	30		- Polyuretan utan användning av toluendiisocyanat, om produktionen baseras på mer än 200 ton plastråvara per kalenderår. - Polyuretan med användning av toluendiisocyanat, om produktionen baseras på mer än 500 ton plastråvara per kalenderår, eller annan plast om produktionen baseras på mer än 500 ton plastråvara per kalenderår.
	25.20-3	20		- Polyuretan med användning av toluendiisocyanat, om produktionen baseras på mer än 20 ton men högst 500 ton plastråvara per kalenderår, eller annan plast om produktionen baseras på mer än 20 men högst 500 ton plastråvara per kalenderår.
13 kap 4 §	25.30	12	C	Anläggning för att genom ytterligare polymerisation tillverka produkter av plast, om 1. produktionen baseras på mer än 1 ton plastråvara per kalenderår, och 2. verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 3 §.
13 kap 5 §	25.40	20	B	Anläggning för flamlaminering med plast.
13 kap 6 §	25.50		C	Anläggning där produktionen baseras på mer än 1 ton plastråvara per kalenderår och inte omfattar ytterligare polymerisation, för 1. tillverkning av produkter av plast förutom endast mekanisk montering eller mekanisk bearbetning, eller 2. beläggning eller kalandrering med plast. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig eller anmälningsspliktig enligt 19 kap. 3 eller 4 §.
	25.50-1	15		- Mer än 200 ton plastråvara per kalenderår.
	25.50-2	8		- Mer än 20 ton men högst 200 ton plastråvara per kalenderår.
	25.50-3	6		- Mer än 1 ton men högst 20 ton plastråvara per kalenderår.
	25.50-4	25		- Mer än 20 ton plastråvara per kalenderår för beläggning eller kalandrering med plast.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	25.50-5	15		- Mer än 10 ton men högst 20 ton plastråvara per kalenderår för beläggning eller kalandrering med plast.
	25.50-6	10		- Mer än 5 ton men högst 10 ton plastråvara per kalenderår för beläggning eller kalandrering med plast.
	25.50-7	8		- Mer än 3 ton men högst 5 ton plastråvara per kalenderår för beläggning eller kalandrering med plast.
	25.50-8	6		- Mer än 1 ton men högst 3 ton plastråvara per kalenderår för beläggning eller kalandrering med plast.
				MINERALISKA PRODUKTER
				Glas, glasvaror och keramiska produkter
14 kap 1 §	26.05-i	50	B	Anläggning för tillverkning av glas inklusive glasfiber med smältning av mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.
14 kap 2 §	26.10-i	50		Anläggning för smältning av mineraler, inklusive tillverkning av mineralull, med smältning av mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.
14 kap 3 §	26.20		B	Anläggning för tillverkning av glas eller glasvaror som omfattar blandning av glasråvaror (mäng), smältning eller syrabehandling av glas, om verksamheten innebär att 1. mer än 5 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per kalenderår, eller 2. mer än 500 ton andra glasråvaror förbrukas per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 eller 2 §.
	26.20-1	35		- Mer än 1 000 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per kalenderår.
	26.20-2	20		- Mer än 5 ton men högst 1 000 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per kalenderår.
	26.20-3	35		- Mer än 2 000 ton andra glasråvaror (än sådana med tillsats av bly- eller arsenikföreningar) förbrukas per kalenderår.
	26.20-4	20		- Mer än 500 ton men högst 2 000 ton andra glasråvaror (än sådana med tillsats av bly- eller arsenikföreningar) förbrukas per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
14 kap 4 §	26.30	10	C	Anläggning för tillverkning av glas eller glasvaror som omfattar blandning av glasråvaror (mäng), smältning eller syrabehandling av glas, om verksamheten innebär att 1. mer än 500 kilogram glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per kalenderår, eller 2. mer än 5 ton andra glasråvaror förbrukas per kalenderår. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1, 2 eller 3 §.
14 kap 5 §	26.40	20	C	Anläggning för tillverkning av glasfiber, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 1 §.
14 kap 6 §	26.50-i	35	B	Anläggning för att tillverka keramiska produkter genom bränning, särskilt takpannor, tegel, eldfast sten, kakel, stengods eller porslin, med en 1. produktion av mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår, eller 2. ugnskapacitet på mer än fyra kubikmeter och med en sättningsdensitet på mer än 300 kilogram per kubikmeter.
14 kap 7 §	26.51	35	B	Anläggning för att genom bränning tillverka mer än 50 ton keramiska produkter per kalenderår, om glasyr med tillsats av tungmetaller används.
14 kap 8 §	26.60	20	C	Anläggning för tillverkning av mer än 100 ton keramiska produkter per kalenderår Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 6 eller 7 §.
				Cement, betong, kalk, krita och gips
14 kap 9 §	26.70-i	130	A	Anläggning för att 1. i roterugn tillverka mer än 500 ton per dygn eller mer än 125 000 ton cement per kalenderår, eller 2. i annan ugn tillverka mer än 50 ton per dygn eller mer än 12 500 ton cement per kalenderår.
14 kap 10 §	26.80	130	B	Anläggning för tillverkning av cement, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 9 §.
14 kap 11 §	26.90-i	30	B	Anläggning för tillverkning i ugn av mer än 12 500 ton kalk per kalenderår.
14 kap 12 §	26.100	20	C	Anläggning för tillverkning av mer än 5 ton kalk, krita eller kalkprodukter per kalenderår

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
				Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 9, 10 eller 11 §.
14 kap 13 §	26.110	12	C	Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton 1. betong eller lättbetong per kalenderår, eller 2. varor av betong, lättbetong eller cement per kalenderår.
14 kap 14 §	26.120	25	C	Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton varor av gips per kalenderår.
				Andra mineraliska produkter
14 kap 15 §	26.130-i	55	B	Anläggning för tillverkning av asbest eller av asbestbaserade produkter.
14 kap 16 §	26.140	55	B	Anläggning för behandling eller omvandling av asbest. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 15 § eller 4 kap. 16 §.
14 kap 17 §	26.150		C	Asfaltverk eller oljegrusverk 1. som ställs upp inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser, eller 2. som ställs upp utanför område med detaljplan eller områdesbestämmelser i mer än 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod.
	26.150-1	20		- Inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser.
	26.150-2	15		- Utanför område med detaljplan eller områdesbestämmelser i mer än 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod.
14 kap 18 §	26.160	10	C	Anläggning för tillverkning av varor av asfalt
14 kap 19 §	26.170-i	30	B	Anläggning för tillverkning i ugn av mer än 50 ton per dygn eller mer än 12 500 ton magnesiumoxid per kalenderår.
14 kap 20 §	26.180	15	C	Anläggning för tillverkning av konstgjorda mineralfiber. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt någon annan bestämmelse i denna förordning
				STÅL OCH METALL
15 kap 1 §	27.10-i		A	Anläggning för att producera järn eller stål (primär eller sekundär produktion), med eller utan utrustning för kontinuerlig gjutning, om produktionen är mer än 2,5 ton per timme eller mer än 21 900 ton per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
	27.10-i1	160		- Om produktionen överstiger 1 000 000 ton per kalenderår.
	27.10-i2	100		- Om produktionen överstiger 100 000 ton men inte 1 000 000 ton per kalenderår.
	27.10-i3	60		- om produktionen överstiger 21 900 ton men inte 100 000 ton per kalenderår.
	27.10-i4	50		- Anläggning med induktionsugnar ESR-anläggning, om produktionen överstiger 21 900 ton per kalenderår.
15 kap 2 §	27.20		A	Anläggning för 1. produktion av järn eller stål (primär eller sekundär produktion), eller 2. behandling av järnbaserade metaller genom varmvalsning. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 eller 3 §.
	27.20-1	70		- Mer än 50 000 ton men högst 120 000 ton per kalenderår.
	27.20-2	60		- Högst 50 000 ton per kalenderår.
15 kap 3 §	27-25-i		A	Anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom varmvalsning av mer än 20 ton råstål per timme eller mer än 175 200 ton råstål per kalenderår.
	27.25-i1	120		- Varmvalsning av mer än 500 000 ton råstål per kalenderår
	27.25-i2	80		- Varmvalsning av mer än 175 200 ton men högst 500 000 ton råstål per kalenderår.
15 kap 4 §	27.26-i	80	A	Anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom hammarsmide, om slagenergin per hammare är mer än 50 kilojoule och den använda värmeeffekten är mer än 20 megawatt.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
15 kap 5 §	27.27-i		A	Anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom att anbringa skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning av mer än 2 ton råstål per timme eller mer än 17 500 ton råstål per kalenderår.
	27.27-i1	60		- Anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och varmförzinkning med en förbrukning av mer än 10 000 ton zink per kalenderår.
	27.27-i2	50		- Anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och varmförzinkning med en förbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton zink per kalenderår.
	27.27-i3	30		- Anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och varmförzinkning med en förbrukning av mer än 100 ton men högst 1 000 ton zink per kalenderår.
	27.27-i4	15		- Anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och varmförzinkning med en förbrukning av högst 100 ton zink per kalenderår.
	27.27-i5	60		- Annat anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och med utsläpp av mer än 10 000 m ³ process- eller sköljvatten.
	27.27-i6	50		- Annat anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och med utsläpp av mer än 1 000 m ³ men högst 10 000 m ³ process- eller sköljvatten.
	27.27-i7	30		- Annat anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och med utsläpp av mer än 100 m ³ men högst 1 000 m ³ process- eller sköljvatten.
	27.27-i8	15		- Annat anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 17 500 ton råstål per kalenderår och med utsläpp av högst 100 m ³ process- eller sköljvatten.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
15 kap 6 §	27.31	40	A	Anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom kallvalsning av mer än 100 000 ton stål per kalenderår.
15 kap 7 §	27.32		B	Anläggning för att behandla järnbaserade metaller genom kallvalsning av högst 100 000 ton stål per kalenderår.
	27.32-1	45		- Mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.
	27.32-2	30		- Högst 20 000 ton per kalenderår.
15 kap 8 §	27.40-i		B	Anläggning för att gjuta järn eller stål, om produktion är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.
	27.40-i1	40		- Mer än 10 000 ton järn eller stål per kalenderår där form- eller gjutsand används.
	27.40-i2	35		- Mer än 5 000 ton men högst 10 000 ton järn eller stål per kalenderår där form- eller gjutsand används.
	27.40-i3	25		- Mer än 10 000 ton järn eller stål per kalenderår där inte form- eller gjutsand används.
	27.40-i4	15		- Mer än 5 000 ton men högst 10 000 ton järn eller stål per kalenderår där inte form- eller gjutsand används.
15 kap 9 §	27.50		B	Anläggning för att gjuta järn, stål, aluminium, zink eller magnesium, om produktionen är mer än 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 eller 14 §.
	27.50-1	25		- 1. mer än 1000 ton men högst 5 000 ton järn eller stål per kalenderår, eller 2. mer än 1000 ton men högst 5 000 ton aluminium, zink eller magnesium per kalenderår.
	27.50-2	20		- 1. mer än 500 ton men högst 1 000 ton järn eller stål per kalenderår, eller 2. mer än 500 ton men högst 1 000 ton aluminium, zink eller magnesium per kalenderår.
	27.50-3	15		- 1. mer än 1000 ton men högst 5 000 ton järn eller stål per kalenderår, eller 2. mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton aluminium, zink eller magnesium per kalenderår.
	27.50-4	15		- 1. mer än 500 ton men högst 1 000 ton järn eller stål per kalenderår, eller 2. mer än 500 ton men högst 1 000 ton aluminium, zink eller magnesium per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
15 kap 10 §	27.60	6	C	Anläggning för att gjuta järn, stål, aluminium, zink eller magnesium, om produktionen är mer än 10 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8, 9 eller 14 §.
15 kap 11 §	27.70-i		A	Anläggning för att av malm, koncentrat eller sekundärt råmaterial producera mer än 1 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, om produktionen sker genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer. Tillståndsplikten gäller inte gjuterier.
	27.70-i1	120		- Av malm eller koncentrat producera mer än 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i2	70		- Av malm eller koncentrat producera mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i3	35		- Av malm eller koncentrat producera mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i4	30		- Av malm eller koncentrat producera mer än 1 000 ton men högst 3000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i5	100		- Av sekundärt råmaterial (skrot m.m.) producera mer än 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i6	50		- Av sekundärt råmaterial (skrot m.m.) producera mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i7	35		- Av sekundärt råmaterial (skrot m.m.) producera mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
	27.70-i8	30		- Av sekundärt råmaterial (skrot m.m.) producera mer än 1 000 ton men högst 3 000 ton icke-järnmetall per kalenderår.
15 kap 12 §	27.80-i	25	B	Anläggning för att av malm, koncentrat eller sekundärt råmaterial producera högst 1 000 ton icke-järnmetall per kalenderår, om produktionen sker genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer. Tillståndsplikten gäller inte gjuterier.
15 kap 13 §	27.100-i		A	I gjuteri eller annan anläggning smälta eller legera icke-järnmetaller, oavsett om metallerna är återvinningsprodukter eller inte, om produktion av bly eller kadmium är mer än 4 ton per dygn eller mer än 1 000 ton per kalenderår.
	27.100-i1	130		- Mer än 50 000 ton bly eller kadmium per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	27.100-i2	95		- Mer än 10 000 ton men högst 50 000 ton bly eller kadmium per kalenderår.
	27.100-i3	70		- Mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton bly eller kadmium per kalenderår.
15 kap 14 §	27.101-i		B	I gjuteri eller annan anläggning smälta eller legera icke-järnmetaller, oavsett om metallerna är återvinningsprodukter eller inte, om produktion är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.
	27.101-i1	85		- Mer än 20 000 ton metaller per kalenderår.
	27.101-i2	75		- Mer än 5000 ton men högst 20 000 metaller per kalenderår.
15 kap 15 §	27.110		B	Anläggning för att smälta eller legera icke-järnmetaller, oavsett om metallerna är återvinningsprodukter eller inte. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 13 eller 14 § eller endast avser gjuterier.
	27.110-i1	35		- Mer än 1 000 ton men högst 5 000 ton icke-järnmetall eller återvinningsprodukter.
	27.110-i2	25		- Högst 1 000 ton icke-järnmetall eller återvinningsprodukter.
15 kap 16 §	27.120		B	Anläggning för att yrkesmässig smälta eller raffinera icke-järnmetall ur annan råvara och genom andra processer än de som anges i 11–15 §§. Tillståndsplikten gäller inte gjuterier.
	27.120-1	120		- Mer än 80 000 ton per kalenderår.
	27.120-2	85		- Mer än 20 000 ton men högst 80 000 ton per kalenderår.
	27.120-3	45		- Mer än 3 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår.
	27.120-4	25		- Högst 3 000 ton per kalenderår.
15 kap 17 §	27.130		B	Anläggning för att gjuta andra metaller än järn, stål, zink, aluminium och magnesium, om produktionen är mer än 50 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 13 eller 14 §.
	27.130-1	90		- Mer än 20 000 ton per kalenderår.
	27.130-2	50		- Mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår.
	27.130-3	35		- Mer än 3 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
	27.130-4	25		- Mer än 1 000 ton men högst 3 000 ton per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
	27.130-5	20		- Mer än 200 ton men högst 1 000 ton per kalenderår.
	27.130-6	15		- Mer än 50 ton men högst 200 ton per kalenderår.
15 kap 18 §	27.140	8	C	Anläggning för att gjuta andra metaller än järn, stål, zink, aluminium och magnesium, om produktionen är mer än 1 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 13, 14 eller 17 §.
				METALL- OCH PLASTYTBEHANDLING, AVFETTING OCH FÄRGBORTTAGNING
16 kap 1 §	28.10-i		B	Anläggning för kemisk eller elektrolytisk ytbehandling av metall eller plast, om behandlingsbadet har en sammanlagd volym av mer än 30 kubikmeter.
	28.10-i1	45		- Verksamheten ger upphov till mer än 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.10-i2	35		- Verksamheten ger upphov till mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.10-i3	20		- Verksamheten ger upphov till mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.10-i4	12		- Verksamheten ger upphov till högst 100 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
16 kap 2 §	28.20		B	Anläggning för kemisk eller elektrolytisk ytbehandling av metall eller plast, om 1. behandlingsbadet har en sammanlagd volym av mer än 1 kubikmeter men högst 30 kubikmeter, och 2. verksamheten ger upphov till mer än 10 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte betning med betpasta
	28.20-1	40		- Verksamheten ger upphov till mer än 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.20-2	25		- Verksamheten ger upphov till mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.20-3	15		- Verksamheten ger upphov till mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.20-4	15		- Verksamheten ger upphov till mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
				- Verksamheten ger upphov till mer än 10 kubikmeter men högst 100 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
16 kap 3 §	28.25		C	Anläggning för kemisk eller elektrolytisk ytbehandling av metall eller plast. Anmälningssplikten gäller inte betning med betpasta eller om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 eller 2 §.
	28.25-1	8		-om verksamheten ger upphov till mer än 1 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.25-2	4		-om verksamheten ger upphov till högst 1 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
16 kap 4 §	28.30		B	Anläggning för 1. beläggning med metall på annat sätt än genom kemisk eller elektrolytisk ytbehandling, om verksamheten ger upphov till mer än 10 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår, eller 2. våttrumling av annan metall än aluminium eller stål, om verksamheten ger upphov till mer än 10 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte beläggning med metall som sker med vakuummetod.
	28.30-1	40		- Mer än 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.30-2	25		- Mer än 1 000 kubikmeter men högst 10 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.30-3	20		- Mer än 100 kubikmeter men högst 1 000 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
	28.30-4	15		- Mer än 10 kubikmeter men högst 100 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår.
16 kap 5 §	28.40	8	C	Anläggning för annan beläggning med metall än genom kemisk eller elektrolytisk ytbehandling, om verksamheten ger upphov till mer än 1 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte beläggning med metall som sker med vakuummetod eller om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4 §.
16 kap 6 §	28.50		B	Anläggning för termisk ytbehandling i form av varmdoppning eller termisk sprutning med en metallförbrukning av mer än 2 ton per kalenderår.

Lagrum i MPF	VK/KK	TF	PN	Beskrivning
				Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 15 kap. 3 §.
	28.50-1	40		- Metallförbrukning av mer än 10 000 ton per kalenderår utan uppsamling och filter.
	28.50-2	25		- Metallförbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår utan uppsamling och filter.
	28.50-3	15		- Metallförbrukning av mer än 100 ton men högst 1 000 ton per kalenderår utan uppsamling och filter.
	28.50-4	10		- Metallförbrukning av mer än 2 ton men högst 100 ton per kalenderår utan uppsamling och filter.
	28.50-5	25		- Metallförbrukning av mer än 10 000 ton per kalenderår med uppsamling och filter.
	28.50-6	15		- Metallförbrukning av mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår med uppsamling och filter.
	28.50-7	10		- Metallförbrukning av mer än 100 ton men högst 1 000 ton per kalenderår med uppsamling och filter.
	28.50-8	8		- Metallförbrukning av mer än 2 ton men högst 100 ton per kalenderår med uppsamling och filter.
16 kap 7 §	28.71	6	C	Blästra mer än 500 kvadratmeter yta. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är anmälningsspliktig enligt 10 §.
16 kap 8 §	28.80	25	B	Anläggning för att med kemiska eller termiska metoder yrkesmässigt ta bort lack eller färg från mer än 50 ton metallgods per kalenderår Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 19 kap. 2 eller 3 §.
16 kap 9 §	28.90	15	C	Anläggning för att med kemiska eller termiska metoder yrkesmässigt ta bort lack eller färg Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 8 § eller 19 kap. 2 eller 3 §.
16 kap 10 §	28.95		C	Anläggning för 1. vattenbaserad avfettning som ger upphov till mer än 10 kubikmeter avloppsvatten per kalenderår, om verksamheten inte är en fordonstvätt eller tillståndspliktig enligt 19 kap. 2, 3, 4 eller 6 §, 2. betning med mer än 50 kilogram betpasta per kalenderår, om verksamheten ger upphov till avloppsvatten,

Lagrum i MPF	VK/ KK	TF	PN	Beskrivning
	28.95-1	12		3. blästring av mer än 500 kvadratmeter yta per kalenderår, 4. våttrumling av mer än 1 ton metaller per kalenderår eller härdning av mer än 1 ton gods per kalenderår, 5. termisk ytbehandling med en metallförbrukning av mer än 50 kilogram men högst 2 ton per kalenderår, eller 6. metallbeläggning med vakuummetod med en metallförbrukning av mer än 500 kilogram per kalenderår.
	28.95-2	8		- Anläggning för produktion som omfattas av mer än två punkter ovan. - Anläggning för produktion som omfattas av högst två punkter ovan.
				ELEKTRISKA ARTIKLAR
17 kap 1 §	31.10	120	A	Anläggning för att tillverka batterier eller ackumulatorer som innehåller kadmium, bly eller kvicksilver.
17 kap 2 §	31.20	55	B	Anläggning för att tillverka batterier eller ackumulatorer som inte innehåller kadmium, bly eller kvicksilver.
17 kap 3 §	31.30	10	C	Anläggning för att tillverka eller reparera ljuskällor som innehåller kvicksilver.
17 kap 4 §	31.40-i	140	A	Anläggning för att tillverka grafitelektroder genom bränning eller grafitisering.
17 kap 5 §	31.50	140	A	Anläggning för att tillverka kol- eller grafitelektroder. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4 §.
17 kap 6 §	31.60	15	C	Anläggning för att tillverka elektrisk tråd eller elektrisk kabel.
				METALLBEARBETNING
				Motorer, turbiner och reaktorer
18 kap 1 §	34.10	15	C	Anläggning för tillverkning av fler än 100 fordonsmotorer per kalenderår.
18 kap 2 §	34.20	8	C	Provbänk för motorer, turbiner eller reaktorer.
				Motorfordon

18 kap 3 §	34.30		B	Anläggning för tillverkning och sammansättning per kalenderår av 1. fler än 25 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton, eller 2. fler än 1 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton.
	34.30-1	140		- Fler än 200 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton.
	34.30-2	100		- Fler än 100 000 motorfordon men högst 200 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton.
	34.30-3	80		- Fler än 50 000 motorfordon men högst 100 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton.
	34.30-4	40		- Fler än 25 000 motorfordon men högst 50 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton.
	34.30-5	100		- Fler än 20 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton.
	34.30-6	60		- Fler än 5 000 motorfordon men högst 20 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton.
	34.30-7	30		- Fler än 1 000 motorfordon men högst 5 000 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton.
18 kap 4 §	34.40	25	C	Anläggning för tillverkning och sammansättning per kalenderår av 1. fler än 100 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till högst 3,5 ton, eller 2. fler än 10 motorfordon med en totalvikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 3 §.
				Järnvägsutrustning och flygplan
18 kap 5 §	34.50	25	C	Anläggning för 1. tillverkning av järnvägsutrustning, 2. tillverkning av motordrivna luftfartyg, eller 3. reparation av flygplan.
				Maskinell metallbearbetning
18 kap 6 §	34.60	90	A	Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning med en tillverkningsyta (utom yta för endast montering) större än 100 000 kvadratmeter.
18 kap 7 §	34.70		B	Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning och där total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna

	34.70-1	60		är större än 20 kubikmeter, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 3 eller 6 §.
	34.70-2	35		Med total tankvolym avses såväl volymen i ett fast centralt system för vätskor som volymen i lösa behållare som är kopplade antingen till metallbearbetningsmaskin eller till öppnade behållare som används för påfyllning av metallbearbetningsmaskin.
				- Total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 75 kubikmeter.
				- Total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 20 kubikmeter men högst 75 kubikmeter.
18 kap 8 §	34.80		C	Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning och där total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 1 kubikmeter, om verksamheten inte är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 eller 10§.
	34.80-1	25		Med total tankvolym avses det samma som i 7 § andra stycket.
	34.80-2	12		- Total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 10 kubikmeter men högst 20 kubikmeter.
	34.80-3	8		- Total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 5 kubikmeter men högst 10 kubikmeter.
				- Total tankvolym för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 1 kubikmeter men högst 5 kubikmeter.
				Gas- och oljeplattformar
18 kap 9 §	35.10	140	A	Byggande av en plattform som är avsedd att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden, om verksamheten inte provas enligt 11 kap. miljöbalken.
				Skeppsvarv
18 kap 10 §	35.20	8	C	Skeppsvarv.
				FÖRBRUKNING AV ORGANISKA LÖSNINGSMEDEL
19 kap 1 §				Med förbrukning avses i detta kapitel lösningsmedelstillförseln minskad med den mängd som i tekniskt eller kommersiellt

				syfte återvinns för återanvändning där även återanvändning av lösningsmedel som bränsle ingår men inte lösningsmedel som slutligt bortskaffas som avfall.
19 kap 2 §	39.10-i	75	B	Anläggning för att appretera, trycka, bstryka, avfetta, vattenskyddsimpregnera, limma, måla, rengöra, impregnera eller på annat sätt ytbehandla material, föremål eller produkter, om förbrukningen av organiska lösningsmedel är mer än 150 kilogram per timme eller mer än 200 ton per kalenderår.
19 kap 3 §	39.15		B	Anläggning där det per kalenderår förbrukas 1. mer än 5 ton halogenerade organiska lösningsmedel, 2. mer än totalt 25 ton organiska lösningsmedel, 3. mer än 50 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av farmaceutiska produkter, eller 4. mer än 100 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av lack, tryckfärg, lim eller andra beläggningspreparat. Vid tillämpningen av första stycket ska inte sådana organiska lösningsmedel medräknas som omfattas av förordningen (2007:846) om fluorerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av den förordningen. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 2 §. Tillståndsplikten enligt första stycket 2 gäller inte sjukhus. - 2. mer än totalt 200 ton organiska lösningsmedel
	39.15-1	65		- 1. mer än 5 ton halogenerade organiska lösningsmedel,
	39.15-2	55		- 2. mer än totalt 50 ton men högst 200 ton organiska lösningsmedel
	39.15-3	50		- 2. mer än totalt 25 ton men högst 50 ton organiska lösningsmedel,
	39.15-4	65		- 3. mer än 200 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av farmaceutiska produkter
	39.15-5	55		- 3. mer än 50 ton men högst 200 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av farmaceutiska produkter
	39.15-6	65		- 4. mer än 200 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av lack, tryckfärg, lim eller andra beläggningspreparat.

	39.20-7	55		- 4. mer än 100 ton men högst 200 ton organiska lösningsmedel i tillverkning av lack, tryckfärg, lim eller andra beläggningspreparat.
19 kap 4 §	39.30	10	C	Anläggning där organiska lösningsmedel förbrukas per kalenderår med 1. mer än 1 ton i yt rengöring, om lösningsmedlet innehåller någon kemisk produkt, som a) enligt föreskrifter som har meddelats av Kemikalieinspektionen har klassificerats med riskfraserna ”misstänks kunna ge cancer” (R40), ”kan ge cancer” (R45), ”kan ge ärftliga genetiska skador” (R46), ”kan ge cancer vid inandning” (R49), ”kan ge nedsatt fortplantningsförmåga” (R60) eller ”kan ge fosterskador” (R61), eller b) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 uppfyller kriterierna för att klassificeras i faroklasserna ”cancerogenitet kategori 1A”, ”cancerogenitet kategori 1B”, ”cancerogenitet kategori 2”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1A”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1B”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1A”, eller ”reproduktionstoxicitet kategori 1B”, 2. mer än 2 ton i annan yt rengöring, 3. mer än 500 kilogram i fordonslackering, eller 4. mer än 1 kilogram i kemtvätt. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 2 eller 3 §.
19 kap 5 §	39.35	10	C	Anläggning där organiska lösningsmedel förbrukas per kalenderår med mer än 500 kilogram i lackering av vägfordon till följd av reparation, underhåll eller dekoration som sker utanför tillverkningsanläggningar. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 2 eller 3 §.

19 kap 6 §	39.50		C	<p>Anläggning där det per kalenderår förbrukas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mer än 1 ton halogenerade organiska lösningsmedel, eller 2. mer än totalt 5 ton organiska lösningsmedel. <p>Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 2, 3 eller 4 §.</p>
	39.50-1	20		- 1. Mer än 1 ton halogenerade organiska lösningsmedel förbrukas per kalenderår.
	39.50-2	20		- 2. Mer än totalt 10 ton men högst totalt 25 ton organiska lösningsmedel förbrukas per kalenderår.
	39.50-3	12		- 2. Mer än totalt 5 ton men högst totalt 10 ton organiska lösningsmedel förbrukas per kalenderår.
				HANTERING AV BRÄNSLEN OCH ANDRA KEMISKA PRODUKTER
20 kap 1 §	39.60		B	<p>Anläggning för lagring eller annan hantering av</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gasformiga eller flytande petrokemiska produkter, oljor, petroleumprodukter eller brännbara gaser, om anläggningen har kapacitet för lagring av mer än 50 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hantering av mer än 500 000 ton per kalenderår, 2. andra kemiska produkter, om lagringen eller hanteringen omfattar mer än 5 000 ton vid ett och samma tillfälle eller mer än 50 000 ton per kalenderår och produkterna <ol style="list-style-type: none"> a) enligt föreskrifter som har meddelats av Kemikalieinspektionen har klassificerats med de riskfraser som ingår i faroklasserna "mycket giftig", "giftig", "frätande", "cancerframkallande", "mutagen", "reproduktionstoxisk" eller "miljöfarlig", eller b) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 uppfyller kriterierna för att klassificeras i faroklasserna "akut toxicitet kategori 1", "akut toxicitet kategori 2", "akut toxicitet kategori 3", "specifik organtoxicitet enstaka exponering kategori 1", "specifik organtoxicitet upprepad exponering kategori 1", "frätande för huden kategori 1A", "frätande för huden kategori 1B",

			<p>”frätande för huden kategori 1C”, ”cancerogenitet kategori 1A”, ”cancerogenitet kategori 1B”, ”cancerogenitet kategori 2”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1A”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1B”, ”mutagenitet i könsceller kategori 2”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1A”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1B”, ”reproduktionstoxicitet kategori 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori akut 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 3”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 4” eller ”farligt för ozonskiktet, eller 3. andra kemiska produkter än som avses i 1 och 2, om det i anläggningen lagras mer än 200 000 ton vid ett och samma tillfälle.</p>
	39.60-1	60	<p>- Anläggning för lagring eller annan hantering enligt punkt 1 om anläggningen har kapacitet för lagring av mer än 500 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hantering av mer än 5 000 000 ton per kalenderår, enligt punkt 2 om det i anläggningen lagras mer än 50 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hanteras mer än 500 000 ton per kalenderår, eller enligt punkt 3 om det i anläggningen lagras mer än 2 000 000 ton vid ett och samma tillfälle.</p>
	39.60-2	40	<p>- Anläggning för lagring eller annan hantering enligt punkt 1 om anläggningen har kapacitet för lagring av mer än 250 000 ton men högst 500 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hantering av mer än 2 500 000 ton men högst 5 000 000 ton per kalenderår, enligt punkt 2 om det i anläggningen lagras mer än 25 000 ton men högst 50 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hanteras mer än 250 000 ton men högst 500 000 ton per kalenderår, eller enligt punkt 3 om det i anläggningen lagras mer än 1 000 000 ton men högst 2 000 000 ton vid ett och samma tillfälle.</p>
	39.60-3	20	<p>- Anläggning för lagring eller annan hantering enligt punkt 1 om anläggningen har kapacitet för lagring av mer än 50 000 ton men högst 250 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hantering av mer än 500</p>

				000 ton men högst 2 500 000 ton per kalenderår, enligt punkt 2 om det i anläggningen lagras mer än 5 000 ton men högst 25 000 ton vid ett och samma tillfälle eller hanteras mer än 50 000 ton men högst 250 000 ton per kalenderår, eller enligt punkt 3 om det i anläggningen lagras mer än 200 000 ton men högst 1 000 000 ton vid ett och samma tillfälle.
20 kap 2 §	39.70	12	C	Anläggning för lagring av 1. gasformiga eller flytande petrokemiska produkter, oljor, petroleumprodukter eller brännbara gaser, om det i anläggningen lagras mer än 5 000 ton vid ett och samma tillfälle, 2. andra kemiska produkter än som avses i 1, om a) någon produkt, enligt föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter som Kemikalieinspektionen har meddelat, är klassificerad eller uppfyller kriterierna för att klassificeras med de riskfraser som ingår i faroklasserna ”mycket giftig”, ”giftig”, ”frätande”, ”cancerframkallande”, ”mutagen”, ”reproduktionstoxisk” eller ”miljöfarlig”, och b) det är fråga om en verksamhet för energiproduktion eller kemisk industri och anläggningen har kapacitet för lagring av mer än 1 ton vid ett och samma tillfälle, eller 3. andra kemiska produkter än som avses i 1 och 2, om det i anläggningen lagras mer än 50 000 ton vid ett och samma tillfälle.
20 kap 3 §	39.80	15	B	Anläggning för lagring av mer än 50 miljoner normal kubikmeter naturgas per kalenderår, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 1 §.
20 kap 4 §	39.90	6	C	Anläggning för lagring av mer än 5 000 ton kol, torv eller bränsleflis eller annat träbränsle per kalenderår.
				GAS- OCH VÄTSKEFORMIGA BRÄNSLEN, EL, VÄRME OCH KYLA
21 kap 1 §				Med <i>avfall</i> och <i>farligt avfall</i> avses i detta kapitel detsamma som i 15 kap. miljöbalken och avfallsförordningen (2011:927).
				Anaerob biologisk behandling
21 kap 2 §	40.01	35	B	Anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar mer än 3 000 megawattimmar biogas per kalenderår.

				Tillståndsplikten gäller även om stallgödseln är avfall och även om det material som inte är stallgödsel består av högst 500 ton icke-farligt avfall per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 29 kap. 65 §.
21 kap 3 §	40.02	15	C	Anläggning som genom anaerob biologisk behandling av stallgödsel, grödor eller annat biologiskt material producerar biogas. Anmälningssplikten gäller även om stallgödseln är avfall och även om det material som inte är stallgödsel består av högst 500 ton icke-farligt avfall per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 2 §.
				Framställning av gas- och vätskeformiga bränslen
21 kap 4 §	40.05-i	55	B	Anläggning för förgasning eller förvätskning av andra bränslen än kol där anläggningen har en kapacitet att överföra 20 megawatt tillförd bränsleeffekt eller mer.
21 kap 5 §	40.15	35	B	Anläggning för att uppgradera eller för att på annat sätt än genom anaerob biologisk behandling tillverka mer än 1 500 megawattimmar gas eller vätskeformigt bränsle per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 4 § eller 12 kap. 1 eller 2 §.
21 kap 6 §	40.20	15	C	Anläggning för att uppgradera eller för att på annat sätt än genom anaerob biologisk behandling tillverka högst 1 500 megawattimmar gas eller vätskeformigt bränsle per kalenderår.
				Kärnkraft
21 kap 7 §	40.30		A	Kärnkraftsreaktor eller annan kärnreaktor.
				Förbränning
21 kap 8 §	40.40-i		A	Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av mer än 300 megawatt.
	40.40-i1	100		- Total installerad tillförd effekt av mer än 300 megawatt.
	40.40-i2	40		- Gasturbin
21 kap 9 §	40.50-i		B	Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av 50 megawatt eller mer, om verksamheten inte är tillståndspliktig enligt 5 §.
	40.50-i1	65		- Total installerad tillförd effekt av mer än 100 megawatt men högst 300 megawatt.

	40.50-i2	40		- Total installerad tillförd effekt av mer än 50 megawatt men högst 100 megawatt.
21 kap 10 §	40.51	35	B	Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av mer än 20 megawatt men mindre än 50 megawatt.
21 kap 11 §	40.60		C	Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av 1. mer än 500 kilowatt men högst 20 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas, eller 2. mer än 10 megawatt men högst 20 megawatt, om inget annat bränsle används än fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är anmälningsspliktig enligt 12 § eller avser en stationär förbränningsmotor avsedd endast som reservaggregat vid elavbrott.
	40.60-1	10		- Total installerad tillförd effekt av mer än 5 megawatt men högst 20 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas.
	40.60-2	6		- Total installerad tillförd effekt av mer än 500 kilowatt men högst 5 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas.
	40.60-3	10		- Total installerad tillförd effekt av mer än 10 megawatt men högst 20 megawatt, om inget annat bränsle än fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas.
21 kap 12 §	40.70	25	C	Gasturbinanläggning med en total installerad tillförd effekt av högst 20 megawatt.
				Vindkraft
21 kap 13 §	40.90	8	B	Verksamhet med 1. två eller flera vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), om vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter, 2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med en sådan gruppstation som avses i 1, eller 3. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 150 meter och står tillsammans med ett annat sådant vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.
21 kap 14 §	40.95	6	B	Verksamhet med

				<p>1. sju eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), om vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 120 meter,</p> <p>2. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med en sådan gruppstation som avses i 1, eller</p> <p>3. ett eller fler vindkraftverk som vart och ett inklusive rotorblad är högre än 120 meter och står tillsammans med så många andra sådana vindkraftverk att gruppstationen sammanlagt består av minst sju vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter det att verksamheten eller verksamheterna med de andra vindkraftverken påbörjades.</p> <p>Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 13 §.</p>
21 kap 15 §	40.100	4	C	<p>Verksamhet med</p> <p>1. ett vindkraftverk som inklusive rotorblad är högre än 50 meter,</p> <p>2. två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), eller</p> <p>3. ett vindkraftverk som står tillsammans med ett annat vindkraftverk, om verksamheten påbörjas efter det att verksamheten med det andra vindkraftverket påbörjades.</p> <p>Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 13 eller 14 §.</p>
				Värme- och kylanläggningar
21 kap 16 §	40.110	15	C	<p>Värmepump eller kylanläggning för uttag eller tillförsel av värmeenergi från mark, vattenområde, grundvatten eller avloppsvatten för en uttagen eller tillförd effekt av mer än 10 megawatt.</p> <p>Anmälningssplikten gäller inte uttag eller tillförsel genom vattentäkt.</p>
21 kap 17 §	40.120	6	C	<p>Anläggning för lagring av värme i mark, vattenområde eller i grundvatten för en tillförd energimängd av mer än 3 000 megawattimmar.</p>
				AVVECKLING AV KÄRNREAKTORER
22 kap 1 §	45.10		A	<p>Verksamhet varigenom en kärnkraftsreaktor eller annan kärnreaktor monteras ned eller avvecklas,</p> <p>från det att reaktorn stängs av till dess att reaktorn efter avställningsdrift, servicedrift och rivning har upphört genom att allt kärnbränsle och annat radioaktivt</p>

				kontaminerat material varaktigt har avlägsnats från anläggningsplatsen.
				FORDONSSERVICE OCH DRIVMEDELSHANTERING
23 kap 1 §	50.10		C	Anläggning för tvättning av 1. fler än 5 000 personbilar per kalenderår, 2. fler än 100 tåg eller flygplan per kalenderår, 3. fler än 500 tågagnar eller lok per kalenderår, eller 4. fler än 1 000 andra motordrivna fordon per kalenderår.
	50.10-1	20		- Tvättning av 1. fler än 15 000 personbilar per kalenderår, 2. fler än 1 000 tåg eller flygplan per kalenderår, 3. fler än 5 000 tågagnar eller lok per kalenderår, eller 4. fler än 3 000 andra motordrivna fordon per kalenderår.
	50.10-2	8		- Tvättning av 1. fler än 5 000 personbilar per kalenderår, 2. fler än 100 tåg eller flygplan per kalenderår, 3. fler än 500 tågagnar eller lok per kalenderår, eller 4. fler än 1 000 andra motordrivna fordon per kalenderår.
23 kap 2 §	50.20		C	Anläggning där det per kalenderår hanteras 1. mer än 1 000 kubikmeter flytande motorbränsle, eller 2. mer än 1 miljon normalkubikmeter gas avsedd som motorbränsle. Anmälningsplikten gäller inte om verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 20 kap. 1, 2 eller 3 §.
	50.20-1	8		- Anläggning där det per kalenderår hanteras mer än 5 000 kubikmeter flytande motorbränsle.
	50.20-2	6		- Anläggning där det per kalenderår hanteras mer än 1 000 kubikmeter flytande motorbränsle.
	50.20-3	4		- Automatstation med enbart diesel
	50.20-4	8		- Anläggning där det per kalenderår hanteras mer än 5 miljon normalkubikmeter gas avsedd som motorbränsle.
	50.20-5	6		- Anläggning där det per kalenderår hanteras mer än 1 miljon normalkubikmeter gas avsett som motorbränsle.
				HAMNAR OCH FLYGPLATSER

Hamnar				
24 kap 1 §	63.10		B	Gäller för hamn där trafik medges för fartyg med en bruttodräktighet på mer än 1 350. Tillståndsplikten gäller inte 1. hamn för Försvarsmakten, eller 2. färjekaj med högst tio planerade fartygsanlöp per kalenderår.
	63.10-1	160		- Allmän hamn med mer än 5 000 anlöp per kalenderår.
	63.10-2	100		- Allmän hamn med 2 000 - 5 000 anlöp per kalenderår.
	63.10-3	60		- Allmän hamn med 50 - 2 000 anlöp per kalenderår.
	63.10-4	20		- Allmän hamn med 10 - 50 anlöp per kalenderår
	63.10-5	15		- Allmän hamn med högst 10 anlöp per kalenderår.
24 kap 2 §	63.20	15	C	Fiskehamn eller hamn för Försvarsmakten. Anmälningssplikten gäller inte fiskehamn som är tillståndspliktig enligt 1 §.
Flygplatser				
24 kap 3 §	63.30		A	Civil flygplats med en instrumentbana som är längre än 1 200 meter. Tillståndsplikten gäller inte flygplats som är tillståndspliktig enligt 4 §.
	63.30-1	140		- Mer än 50 000 landningar per kalenderår.
	63.30-2	80		- Mer än 20 000 landningar men högst 50 000 landningar per kalenderår.
	63.30-3	60		- Mer än 5 000 landningar men högst 20 000 landningar per kalenderår.
	63.30-4	30		- Högst 5 000 landningar per kalenderår.
24 kap 4 §	63.40	45	B	Flottiljflygplats eller civil flygplats med infrastruktur för militär flygverksamhet, om instrumentbanan på flottiljflygplatsen eller den civila flygplatsen är längre än 1 200 meter.
24 kap 5 §	63.50	8	C	Flygplats för motordrivna luftfartyg där mer än 500 flygrörelser per kalenderår äger rum. Anmälningssplikten gäller inte om flygplatsen är tillståndspliktig enligt 3 eller 4 §.
LABORATORIER				
25 kap 1 §	73.10	15	C	Kemiska eller biologiska laboratorier med en total golvyta som är större än 5 000 kvadratmeter. Anmälningssplikten gäller inte laboratorier som 1. ingår i verksamhet som är tillstånds- eller anmälningsspliktig enligt någon annan bestämmelse i denna förordning,

			2. är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt 13 kap. miljöbalken, eller 3. ingår i utbildningslokaler som är anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
			TANKRENGÖRING
26 kap 1 §	74.10		B Anläggning för rengöring av cisterner, tankar eller fat som i annan verksamhet än den egna används för förvaring eller transport av kemiska produkter och där någon kemisk produkt, a) enligt föreskrifter som har meddelats av Kemikalieinspektionen har klassificerats med de riskfraser som ingår i faroklasserna ”mycket giftig”, ”giftig”, ”frätande”, ”cancerframkallande”, ”mutagen”, ”reproduktionstoxisk” eller ”miljöfarlig”, eller b) enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 uppfyller kriterierna för att klassificeras i faroklasserna ”akut toxicitet kategori 1”, ”akut toxicitet kategori 2”, ”akut toxicitet kategori 3”, ”specifik organtoxicitet enstaka exponering kategori 1”, ”specifik organtoxicitet upprepad exponering kategori 1”, ”frätande för huden kategori 1A”, ”frätande för huden kategori 1B”, ”frätande för huden kategori 1C”, ”cancerogenitet kategori 1A”, ”cancerogenitet kategori 1B”, ”cancerogenitet kategori 2”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1A”, ”mutagenitet i könsceller kategori 1B”, ”mutagenitet i könsceller kategori 2”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1A”, ”reproduktionstoxicitet kategori 1B”, ”reproduktionstoxicitet kategori 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori akut 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 1”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 2”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 3”, ”farligt för vattenmiljön kategori kronisk 4” eller ”farligt för ozonskiktet”.
	74.10-1	25	- Rengöring av cisterner, tankar eller fat som i annan verksamhet än den egna används för

	74.10-2	15		förvaring eller transport av mer än 500 kubikmeter per kalenderår. - Rengöring av cisterner, tankar eller fat som i annan verksamhet än den egna används för förvaring eller transport av högst 500 kubikmeter per kalenderår.
26 kap 2 §	74.20	12	C	Anläggning för rengöring av cisterner, tankar eller fat som används för förvaring eller för transport av kemiska produkter. Anmälningssplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
				HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
27 kap 1 §	85.10	25	C	Sjukhus med fler än 200 vårdplatser.
27 kap 2 §	85.20	10	C	Anläggning för sterilisering av sjukvårdsartiklar, om etylenoxid används som steriliseringsmedel.
				RENING AV AVLOPPSVATTEN
28 kap 1 §	90.10		B	Avloppsreningsanläggning som omfattas av lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 personekvivalenter.
	90.10-1	80		- mottagande av en föroreningsmängd som motsvarar mer än 100 000 personekvivalenter.
	90.10-2	60		- mottagande av en föroreningsmängd som motsvarar mer än 20 000 personekvivalenter men högst 100 000 personekvivalenter.
	90.10-3	40		- mottagande av en föroreningsmängd som motsvarar 2 000 personekvivalenter men högst 20 000 personekvivalenter eller mer.
28 kap 2 §	90.11		B	Avloppsreningsanläggning med en anslutning av 2 000 personer eller fler. Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
	90.11-1	80		- Anslutning av fler än 100 000.
	90.11-2	60		- Anslutning av fler än 20 000 personer men högst 100 000 personer.
	90.11-3	40		- Anslutning av fler än 2 000 personer men högst 20 000 personer.
28 kap 3 §	90.15-i	60	B	Avloppsreningsanläggning som tar emot avloppsvatten från en eller flera sådana anläggningar som avses i 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250). Tillståndsplikten gäller inte om verksamheten är tillståndspliktig enligt 1 §.
28 kap 4 §	90.16		C	Avloppsreningsanläggning som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 200 men högst 2 000 personekvivalenter.

	90.16-1	20		-mottagande av en föroreningsmängd som motsvarar mer än 500 personekvivalenter men högst 2000 personekvivalenter.
	90.16-2	15		- mottagande av en föroreningsmängd som motsvarar mer än 200 personekvivalenter men högst 500 personekvivalenter.
				AVFALL
29 kap 1 §				Med <i>avfall, återvinna avfall, förbereda avfall för återanvändning, materialåtervinna avfall, bortskaffa avfall, samla in avfall och uttjänt bil</i> avses i detta kapitel detsamma som i 15 kap. miljöbalken.
29 kap 2 §				Med <i>farligt avfall</i> och <i>deponering</i> avses i detta kapitel detsamma som i avfallsförordningen (2011:927).
29 kap 3 §				Med <i>inert avfall</i> avses i detta kapitel detsamma som i 3 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall.
29 kap 4 §				Med <i>avfallsförbränningsanläggning</i> och <i>samförbränningsanläggning</i> avses i detta kapitel detsamma som i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.
				Förbränning
29 kap 5 §	90.180-i		A	Samförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden farligt avfall är mer än 10 ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår.
	90.180-i1	200		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 25 000 ton per kalenderår.
	90.180-i2	140		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår.
	90.180-i3	80		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
29 kap 6 §	90.181-i		A	Avfallsförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden farligt avfall är mer än 10 ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår.
	90.181-i1	200		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 25 000 ton per kalenderår.
	90.181-i2	140		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår.
	90.181-i3	80		- Den tillförda mängden farligt avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.

29 kap 7 §	90.190	30	B	Samförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är högst 10 ton per dygn men högst 2 500 ton per kalenderår.
29 kap 8 §	90.191	30	B	Avfallsförbränningsanläggning där farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är högst 10 ton per dygn eller högst 2 500 ton per kalenderår.
29 kap 9 §	90.200-i	120	A	Samförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.
29 kap 10 §	90.201-i	120	A	Avfallsförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.
29 kap 11 §	90.210-i	80	B	Samförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är 1. mer än 3 ton per timme, eller 2. mer än 18 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.
29 kap 12 §	90.211-i	80	B	Avfallsförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är 1. mer än 3 ton per timme, eller 2. mer än 18 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall.
29 kap 13 §	90.212-i	45	B	Samförbränningsanläggning där animaliskt avfall förbränns om den tillförda mängden avfall är 1. mer än 10 ton per dygn, eller 2. mer än 2 500 ton men högst 18 000 ton per kalenderår.
29 kap 14 §	90.213-i	45	B	Avfallsförbränningsanläggning där animaliskt avfall förbränns om den tillförda mängden avfall är 1. mer än 10 ton per dygn, eller

				2. mer än 2 500 ton men högst 18 000 ton per kalenderår.
29 kap 15 §	90.220		B	Samförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är 1. högst 3 ton per timme, eller 2. mer än 50 ton men högst 18 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. - Den tillförda mängden avfall är större än 10 000 ton men högst 18 000 ton per kalenderår. - Den tillförda mängden avfall är större än 1000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår. - Den tillförda mängden avfall är större än 50 ton men högst 1 000 ton per kalenderår.
	90.220-1	30		
	90.220-2	20		
	90.220-3	15		
29 kap 16 §	90.221		B	Avfallsförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns, om den tillförda mängden avfall är 1. högst 3 ton per timme, eller 2. mer än 50 ton men högst 18 000 ton per kalenderår. I den tillförda mängden inräknas inte rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. - Den tillförda mängden avfall är större än 10 000 ton men högst 18 000 ton per kalenderår. - Den tillförda mängden avfall är större än 1000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår. - Den tillförda mängden avfall är större än 50 ton men högst 1 000 ton per kalenderår.
	90.221-1	30		
	90.221-2	20		
	90.221-3	15		
29 kap 17 §	90.230	6	C	Samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning där icke-farligt avfall förbränns yrkesmässigt, om den tillförda mängden är högst 50 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte anläggning som endast förbränner rent träavfall eller avfall som anges i 17 § 1-3 och 5 i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall
				Deponering
29 kap 18 §	90.271		B	Uppläggning av muddermassa

	90.271-1	30		1. på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken inte endast är ringa, eller 2. i större mängd än 1 000 ton.
	90.271-2	15		- Där föroreningsrisken inte endast är ringa, eller i större mängd än 2 500 ton. - Där föroreningsrisken inte endast är ringa, eller i större mängd är 1 000 ton men högst 2 500 ton.
29 kap 19 §	90.281	6	C	Deponering av icke-farliga muddermassor på land längs små sund, kanaler eller vattenvägar som massorna har muddrats från, om 1. mängden massor är högst 1 000 ton, och 2. föroreningsrisken endast är ringa.
29 kap 20 §	90.290-i	120	A	Deponering av icke-farligt avfall som inte är inert, om den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår.
29 kap 21 §	90.300-i		B	Deponering av icke-farligt avfall som inte är inert, om 1. den tillförda mängden är mer än 2 500 ton men högst 100 000 ton avfall per kalenderår, eller 2. mängden avfall som deponeras är mer än 25 000 ton. Tillståndsplikten gäller inte om deponeringen är tillståndspliktig enligt 20 §.
	90.300-i1	55		- Den tillförda mängden avfall är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.
	90.300-i2	30		- Den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår.
	90.300-i1	20		- Den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
29 kap 22 §	90.310		B	Deponering av icke-farligt avfall. Tillståndsplikten gäller inte om deponeringen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 18, 19, 20 eller 21 §.
	90.310-1	40		- Den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton per kalenderår.
	90.310-2	16		- Den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
	90.310-3	15		- Den tillförda mängden avfall är högst 2 500 ton per kalenderår.
29 kap 23 §	90.320-i		A	Deponering av farligt avfall, om deponin tillförs mer än 10 000 ton farligt avfall per kalenderår.

	90.320-i1	225		- Den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår.
	90.320-i2	160		- Den tillförda mängden avfall är mer än 25 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.
	90.320-i3	120		- Den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår
29 kap 24 §	9.330-i	70	B	Deponering av farligt avfall, om 1. den tillförda mängden farligt avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår, eller 2. mängden farligt avfall som deponeras är mer än 25 000 ton. Tillståndsplikten gäller inte om deponeringen är tillståndspliktig enligt 23 §.
29 kap 25 §	90.340		B	Deponering av farligt avfall, om deponeringen inte är tillståndspliktig enligt 23 eller 24 §.
	90.340-1	40		- Den tillförda mängden avfall är mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton per kalenderår.
	90.340-2	15		- Den tillförda mängden avfall är högst 1 000 ton per kalenderår.
29 kap 26 §	90.341	6	C	Sluttäckt deponi där sluttäckningen har godkänts enligt 32 § förordningen (2001:512) om deponering av avfall, fram till dess åtgärder inte längre behöver vidtas enligt 33 § samma förordning.
				Återvinning eller bortskaffande av avfall som uppkommit i egen verksamhet
29 kap 27 §	90.381	12	B	1. Återvinning av farligt avfall som har uppkommit i egen verksamhet, om mängden avfall är mer än 500 ton men högst 2 500 ton per kalenderår, eller 2. Bortskaffning av farligt avfall som har uppkommit i egen verksamhet, om mängden avfall är högst 2 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om behandling är anmälningspliktig enligt 38 §.
29 kap 28 §	90.383	12	B	Behandling av farligt avfall som har uppkommit i egen verksamhet, om mängden avfall är mer än 2 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om behandling är anmälningspliktig enligt 67 §.
29 kap 29 §	90.391	8	C	Återvinning av farligt avfall som har uppkommit i egen verksamhet, om 1. mängden avfall är högst 500 ton per kalenderår, och 2. behandlingen leder till materialåtervinning
				Biologisk behandling

29 kap 30 §	90.161	15	B	<p>Behandling av icke-farligt avfall genom biologisk behandling om avfallet inte är park- och trädgårdsavfall och</p> <p>1. den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 18 750 ton per kalenderår, eller</p> <p>2. om behandlingen enbart sker genom anaerob biologisk nedbrytning och den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 25 000 ton per kalenderår</p> <p>Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen</p> <p>1. är tillståndspliktig enligt 66 §, eller</p> <p>2. är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 21 kap. 2 eller 3 §</p>
29 kap 31 §	90.171		C	<p>Behandling av icke-farligt avfall genom biologisk behandling, om</p> <p>1. avfallet inte är park- och trädgårdsavfall och den tillförda mängden är mer än 10 ton men högst 500 ton per kalenderår, eller</p> <p>2. avfallet är park- och trädgårdsavfall och den tillförda mängden är mer än 50 ton men högst 18 750 ton per kalenderår.</p> <p>Anmälningsplikten gäller inte om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 21 kap. 2 eller 3 §</p>
	90.171-1	10		- Den tillförda mängden annat avfall än park- och trädgårdsavfall är mer än 100 ton men högst 500 ton per kalenderår.
	90.171.2	8		- Den tillförda mängden annat avfall än park- och trädgårdsavfall är mer än 10 ton men högst 100 ton per kalenderår.
	90.171-3	6		- Den tillförda mängden park- och trädgårdsavfall är mer än 50 ton men högst 18 750 ton per kalenderår.
				Animaliskt avfall
29 kap 32 §	90.241-i		B	<p>Behandling av animaliskt avfall på annat sätt än genom biologisk behandling eller förbränning, om den tillförda mängden avfall är mer än 10 ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår.</p>
	90.241-i1	60		- behandla mer än 10 000 ton animaliskt avfall.
	90.241-i2	30		- behandla mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton animaliskt avfall.
29 kap 33 §	90.251	30	C	<p>Yrkesmässig behandling av animaliskt avfall på annat sätt än genom biologisk behandling eller förbränning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 ton per dygn eller högst 2 500 ton per kalenderår.</p>
				Återvinning för anläggningsändamål

29 kap 34 §	90.131		B	Återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken inte endast är ringa.
	90.131-1	35		- Mer än 10 000 ton totalt upplagda massor på en och samma sammanhängande plats.
	90.131-2	30		- Mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton totalt upplagda massor på en och samma sammanhängande plats.
	90.131-3	25		- Mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton totalt upplagda massor på en och samma sammanhängande plats.
	90.131-4	20		- Mer än 50 ton men högst 1 000 ton totalt upplagda massor på en och samma sammanhängande plats.
	90.131-5	15		- Högst 50 ton totalt upplagda massor på en och samma sammanhängande plats.
29 kap 35 §	90.141	6	C	Återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa.
				Uppgrävda massor
29 kap 36 §	90.361	20	B	Behandling av farligt avfall som utgörs av uppgrävda massor, om mängden avfall är högst 2 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 25 eller 37 §.
29 kap 37 §	90.370	T	C	Behandling av avfall som utgörs av uppgrävda förorenade massor från den plats där behandlingen sker, om behandlingen pågår under högst en tolv månadersperiod och inte är tillståndspliktig enligt 21, 22, 23, 24 eller 25 §.
				Konvertering av smittförande avfall
29 kap 38 §	90.382	T	B	Konvertera smittförande avfall på ett sjukhus
				Avvattning
29 kap 39 §	90.375	15	C	Avvattning av icke-farligt eller farligt avfall, om mängden avfall som behandlas är högst 2 000 ton per kalenderår.
				Mekanisk bearbetning och sortering
29 kap 40 §	90.100		B	Återvinning av mer än 10 000 ton icke-farligt avfall per kalenderår genom mekanisk bearbetning. Tillståndsplikten gäller inte 1. för att genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål, eller

	90.100-1	80		2. om återvinningen är tillståndspliktig enligt 65 §.
	90.100-2	40		- Den hanterade avfallsmängden är större än 50 000 ton per kalenderår. - Den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton men högst 50 000 ton per kalenderår.
29 kap 41 §	90.110		C	1. Yrkesmässigt återvinna icke-farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden avfall är högst 10 000 ton per kalenderår, eller 2. genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.
	90.110-1	20		- Den hanterade avfallsmängden är större än 5 000 ton men högst 10 000 ton avfall per kalenderår.
	90.110-2	15		- Den hanterade avfallsmängden är högst 5 000 ton avfall per kalenderår.
	90.110-3	T		- Tillfällig krossning/återvinning för byggnads- eller anläggningsändamål
29 kap 42 §	90.70	B		Sortering av icke-farligt avfall, om mängden avfall är mer än 10 000 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte för att sortera avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.
	90.70-1	35		- Den hanterade avfallsmängden är mer än 75 000 ton per kalenderår.
	90.70-2	30		- Den hanterade avfallsmängden är mer än 10 000 ton men högst 75 000 ton per kalenderår
29 kap 43 §	90.80	12	C	Sortering av icke-farligt avfall, om mängden avfall är 1. mer än 1 000 ton per kalenderår och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2. mer än 1 000 ton men högst 10 000 ton per kalenderår i andra fall.
				Elavfall

29 kap 44 §	90.90	12	C	Yrkesmässigt sortera, demontera eller på annat sätt behandla avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter innan ytterligare behandling. Anmälningssplikten gäller inte behandling av komponenter eller utrustning som innehåller isolerolja.
				Uttjänta fordon
29 kap 45 §	90.119		B	Tömma, demontera eller på annat sätt yrkesmässigt återvinna sådana uttjänta motordrivna fordon som inte omfattas av bilskrotningsförordningen (2007:186). Tillståndssplikten gäller inte om återvinningen är anmälningsspliktig enligt 46 § 2.
	90.119-1	50		- Den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton per kalenderår.
	90.119-2	20		- Den hanterade avfallsmängden är högst 10 000 ton per kalenderår.
29 kap 46 §	90.120		C	Tömma, demontera eller på annat sätt yrkesmässigt återvinna 1. uttjänta bilar som omfattas av bilskrotningsförordningen (2007:186), eller 2. andra uttjänta motordrivna fordon vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilogram, om fordonen återvinns av en bilskrotare som är auktoriserad enligt bilskrotningsförordningen.
				Förberedelse för återanvändning
29 kap 47 §	90.29	T	C	Yrkesmässigt förbereda avfall för återanvändning.
				Lagring som en del av att samla in avfall
29 kap 48 §	90.30		B	Lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är 1. mer än 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2. mer än 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall.
	90.30-1	35		-1. mer än 300 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2. mer än 100 000 ton i andra fall.
	90.30-2	25		-1. mer än 150 000 ton men högst 300 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller

	90.30-3	20		<p>2. mer än 50 000 ton men högst 100 000 ton i andra fall.</p> <p>-1. mer än 30 000 ton men högst 150 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller</p> <p>2. mer än 10 000 ton men högst 50 000 ton i andra fall.</p>
29 kap 49 §	90.40	12	C	<p>Lagring av icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är</p> <p>1. mer än 10 ton men högst 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål, eller</p> <p>2. mer än 10 ton men högst 10 000 ton annat icke-farligt avfall i andra fall.</p>
29 kap 50 §	90.50		B	<p>Lagring av farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är</p> <p>1. mer än 5 ton och utgörs av olja,</p> <p>2. mer än 30 ton och utgörs av blybatterier,</p> <p>3. mer än 50 ton och utgörs av elektriska eller elektroniska produkter,</p> <p>4. mer än 30 ton och utgörs av impregnerat trä,</p> <p>5. mer än 50 ton och utgörs av motordrivna fordon, eller</p> <p>6. mer än 1 ton i andra fall.</p>
	90.50-1	40		- Om mängden farligt avfall vid något tillfälle är mer än 50 ton
	90.50-2	35		- Om mängden farligt avfall vid något tillfälle uppgår till
	90.50-3	25		6. mer än 10 ton men högst 50 ton annat farligt avfall.
	90.50-3	25		- Om mängden farligt avfall vid något tillfälle uppgår till
	90.50-4	20		1. mer än 25 ton men högst 50 ton olja, eller
	90.50-4	20		6. mer än 5 ton men högst 10 ton annat farligt avfall.
	90.50-5	12		- Om mängden farligt avfall vid något tillfälle uppgår till
	90.50-5	12		1. mer än 5 ton men högst 15 ton olja,
	90.50-5	12		2. mer än 30 ton men högst 50 ton blybatterier,
	90.50-5	12		4. mer än 30 ton men högst 50 ton

				impregnerat trä, eller 6. mer än 1 ton men högst 2,5 ton annat farligt avfall.
29 kap 51 §	90.60	6	C	Lagring av farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är 1. mer än 200 kilogram men högst 5 ton och utgörs av olja, 2. mer än 1 500 kilogram men högst 30 ton och utgörs av blybatterier, 3. mer än 1 ton men högst 50 ton och utgörs av elektriska eller elektroniska produkter, 4. mer än 200 kilogram men högst 30 ton och utgörs av impregnerat trä, 5. högst 50 ton och utgörs av motordrivna fordon, eller 6. mer än 200 kilogram men högst 1 ton i andra fall.
				Långtidslagring, djupt bergförvar och underjordsförvar
29 kap 52 §	90.454-i	120	A	Underjordsförvara mer än 50 ton farligt avfall.
29 kap 53 §	90.455	120	A	Permanent lagring av kvicksilveravfall med minst 0,1 viktprocent kvicksilver i djupt bergförvar. Tillståndsplikten gäller inte om lagringen är tillståndspliktig enligt 52 §.
29 kap 54 §	90.457	65	A	Underjordsförvara högst 50 ton farligt avfall.
29 kap 55 §	90.458	80	B	Underjordsförvara icke-farligt avfall
				Lagring i avvaktan på återvinning eller bortskaffande
29 kap 56 §	90.408-i	40	B	Lagring av farligt avfall i avvaktan på sådan behandling som kräver tillstånd enligt 5, 6, 7, 8 eller 67 §, om mängden avfall vid något tillfälle är mer än 50 ton.
				Fartygsåtervinning
29 kap 57 §	90.451	140	A	Återvinning av avfall genom sådant yrkesmässigt omhändertagande av fartyg som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG, i den ursprungliga lydelsen.
				Radioaktivt avfall
29 kap 58 §	90.460	100	A	Behandling av högaktivt radioaktivt avfall, slutförvara radioaktivt avfall eller lagra radioaktivt avfall.
29 kap 59 §	90.470	100	A	Bearbeta, lagra, slutförvara eller på annat sätt hantera använt kärnbränsle, kärnavfall eller annat radioaktivt avfall enligt lagen

				(1984:3) om kärnteknisk verksamhet eller strålskyddslagen (1988:220), om hanteringen inte är tillståndspliktig enligt 58 §.
				Lagring och avskiljning av koldioxid
29 kap 60 §	90.480	220	A	Anläggning för geologisk lagring av koldioxid, om mängden koldioxid som är planerad att lagras är mer än 100 000 ton
29 kap 61 §	90.485	130	B	Anläggning för geologisk lagring av koldioxid, om mängden koldioxid som är planerad att lagras är högst 100 000 ton
29 kap 62 §	90.500-i	130	B	Avskiljning av koldioxidströmmar för geologisk lagring av koldioxid från industriutsläppsverksamheter som beskrivs i 1 kap 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250)
29 kap 63 §	90.510	130	B	Avskiljning av koldioxidströmmar för geologisk lagring av koldioxid från anläggningar som inte är tillståndspliktiga enligt 62 §
29 kap 64 §	90.520	12	C	Borring i syfte att bedöma om en plats är lämplig för geologisk lagring av koldioxid
				Andra verksamheter med återvinning eller bortskaffande
29 kap 65 §	90.406-i	50	B	Återvinna eller både återvinna och bortskaffa icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 75 ton per dygn eller mer än 18 750 ton per kalenderår och verksamheten avser <ol style="list-style-type: none"> 1. biologisk behandling, 2. behandling innan förbränning eller samförbränning 3. behandling i anläggning för fragmentering av metallavfall, eller 4. behandling av slagg eller aska. Om behandlingen enbart avser anaerob biologisk nedbrytning gäller tillståndsplikten endast om den tillförda mängden avfall är mer än 100 ton per dygn eller mer än 25 000 ton per kalenderår.
29 kap 66 §	90.405-i	40	B	Bortskaffa icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 50 ton per dygn eller mer än 12 500 ton per kalenderår och verksamheten avser <ol style="list-style-type: none"> 1. biologisk behandling, 2. fysikalisk-kemisk behandling, 3. behandling innan förbränning eller samförbränning 4. behandling i anläggning för fragmentering av metallavfall, eller 5. behandling av slagg eller aska.
29 kap 67 §	90.435-i		A	Återvinna eller bortskaffa farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 10

				<p>ton per dygn eller mer än 2 500 ton per kalenderår och verksamheten avser</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. biologisk behandling, 2. fysikalisk-kemisk behandling, 3. materialåtervinning av lösningsmedel 4. materialåtervinning av oorganiskt material, utom metaller och metallföreningar, 5. regenerering av syror eller baser, 6. återvinning av komponenter som används till att minska föroreningar, 7. återvinning av katalysatorer 8. omräffinerig eller annan behandling för återanvändning av olja, 9. invallning, 10. sammansmältning eller blandning innan behandling i en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning eller innan avfallet behandlas enligt någon av de andra punkterna i denna paragraf, eller 11. omförpackning innan behandling i en samförbrännings- eller avfallsförbränningsanläggning eller innan behandling av avfall enligt någon av de andra punkterna i denna paragraf. <p>- Den tillförda mängden avfall är mer än 25 000 ton per kalenderår.</p> <p>- Den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår.</p> <p>- Den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.</p>
	90.435-i1	225		
	90.435-i2	140		
	90.435-i3	65		
29 kap 68 §	90.410	100	A	<p>Behandling av icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 100 000 ton per kalenderår.</p> <p>Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.</p>
29 kap 69 §	90.420		B	<p>Behandling av icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.</p> <p>Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.</p>
	90.420-1	80		<p>- Den tillförda mängden avfall är mer än 20 000 ton men högst 100 000 ton per kalenderår.</p>
	90.420-2	50		<p>- Den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton men högst 20 000 ton per kalenderår.</p>

	90.420-3	30		- Den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
	90.420-4	20		- Den tillförda mängden avfall är mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton per kalenderår.
	90.420-5	15		- Den tillförda mängden avfall är mer än 500 ton men högst 1 000 ton per kalenderår.
29 kap 70 §	90.430	6	C	Yrkesmässig behandling av icke-farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är högst 500 ton per kalenderår. Anmälningssplikten gäller inte om behandlingen är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel
29 kap 71 §	90.440		A	Behandling av farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.
	90.440-1	225		- den tillförda mängden avfall är mer än 25 000 ton per kalenderår.
	90.440-2	140		- den tillförda mängden avfall är mer än 10 000 ton men högst 25 000 ton per kalenderår.
	90.440-3	65		- den tillförda mängden avfall är mer än 2 500 ton men högst 10 000 ton per kalenderår.
29 kap 72 §	90.450		B	Yrkesmässig behandling av farligt avfall, om den tillförda mängden avfall är högst 2 500 ton per kalenderår. Tillståndsplikten gäller inte om behandlingen är tillståndspliktig enligt någon annan bestämmelse i detta kapitel.
	90.450-1	55		- den tillförda mängden avfall är mer än 1 000 ton men högst 2 500 ton per kalenderår
	90.450-2	40		- den tillförda mängden avfall är mer än 50 ton men högst 1 000 ton per kalenderår
	90.450-3	20		- den tillförda mängden avfall är högst 50 ton per kalenderår
				SKJUTFÄLT, SKJUTBANOR OCH SPORTANLÄGGNINGAR
30 kap 1 §	92.10	15	B	Skjutfält för skjutning med grovkalibriga vapen (kaliber större än 20 millimeter) eller för sprängningar av ammunition, minor eller andra sprängladdningar.

30 kap 2 §	92.20		C	Skjutbana som är stadigvarande inrättad för skjutning utomhus med skarp ammunition till finkalibriga vapen (kaliber mindre än 20 millimeter) för mer än 5 000 skott per kalenderår.
	92.20-1	10		- Mer än 100 000 skott per kalenderår.
	92.20-2	8		- Mer än 20 000 skott men högst 100 000 skott per kalenderår.
	92.20-3	T		- Mer än 5 000 skott men högst 20 000 skott per kalenderår.
30 kap 3§	92.30	T	C	Permanent tävlings-, tränings- eller testbana för motorfordon.
				TEXTILTVÄTTERIER
31 kap 1 §	93.10	10	C	Tvätterier för mer än 2 ton tvättgods per dygn. Anmälningssplikten gäller inte om 1. utsläpp av vatten från verksamheten leds till ett avloppsreningsverk som är tillståndspliktigt enligt 28 kap. 1 eller 2 §, eller 2. verksamheten är anmälningsspliktig enligt 19 kap. 4 §.
				BEGRAVNINGSVERKSAMHET
32 kap 1 §	93.20	15	B	Krematorium.
				HÄLSOSKYDDSVVERKSAMHETER¹
				Förskola, grundskola, gymnasieskola
-	HSKOLA LS	4	C	- Fler än 400 elever/barn
-	HSKOLA M	3	C	100-400 elever/barn
-	HSKOLA LL	2	C	Färre än 100 elever/barn
				Stickande/skärande verksamhet
-	200.40-2	2	C	Fotvård
-	200.40-3	2	C	Tatuerare
-	HÄLSKY S	2	C	Övrig stickande/skärande verksamhet
				Bassängbad
-	HBASSÄ N	2	U	- Badanläggning med en bassäng
-	HBASSÄ NG	3	U	- Badanläggning med en två eller fler bassänger

T= timtaxa

¹ Vid riktigt små verksamheter (ensamföretagare) kan det vara rimligt att i första hand använda sig av timavgifter istället för fasta årliga avgifter.

MILJÖENHETEN
Lena Pettersson

Bygg- och miljönämnden

BMN 2024/12/1

Taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken (1998:808).

FÖRSLAG TILL BYGG- OCH MILJÖNÄMNDENS BESLUT

Bygg- och miljönämnden beslutar att:

- Anta förslag till taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken.
- Överlämna förslaget till taxa till kommunstyrelsen för beredning samt föreslå kommunfullmäktige att besluta om taxa för prövning av små avlopp enligt miljöbalken.

BAKGRUND

Miljöenheten har genomfört en granskning av taxan för tillsyn och prövning av små avlopp (taxebilaga 1). Avloppsgruppen har börjat arbeta mer efter Havs- och vattenmyndighetens vägledning för små avlopp vilket innebär en ökad rättssäkerhet men också att mer handläggartid tas i anspråk. Miljöenheten anser att taxan behöver korrigeras för att få en bättre täckning för det arbete som utförs. Miljöenheten har gjort en jämförelse med andra kommuner som ligger geografiskt nära. Det har framkommit att Sala och Heby kommuner tar mindre betalt för handläggning av ansökningsärenden jämfört med andra kommuner.

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

Lena Pettersson
Miljöchef

BILAGA

Taxebilaga 1 med ändringar
Jämförelse av taxor - avloppstillstånd

DELGES

Kommunfullmäktige
Akten

Taxebilaga 1

Avgifter för prövning av ansökan, handläggning av anmälan samt övrig tillsyn

ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER M.M. ENL. 2 KAP. MILJÖBALKEN	AVGIFT
<i>Tillsyn i övrigt</i>	
Tillsyn över att miljöbalkens hänsynsregler (2 kap. 2-5 §§) efterlevs	Timavgift i de fall tillsynen inte ingår i den årliga tillsynsavgiften enligt taxebilaga 2
SKYDD AV OMRÅDEN ENL. 7 KAP MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna	timavgift
Prövning av ansökan om tillstånd till verksamhet eller åtgärd som inte får utföras utan tillstånd enligt föreskrifter för natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde	timavgift
Prövning av ansökan om dispens eller undantag från föreskrifter för natur- och kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde	timavgift

<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan om en verksamhet eller åtgärd inom natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde som kräver anmälan enligt föreskrifter för natur- och kulturresevat eller vattenskyddsområde	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt som gäller skydd av områden, djur- och växtarter, naturmiljön i övrigt, vilthägn eller allemansrätten	timavgift
MILJÖFARLIG VERKSAMHET ENL. 9 KAP MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan om inrättande av avloppsanordning eller anslutning av vattentoalett enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd avseende:	
1. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 1-20 person-ekvivalenter (WC + BDT)	~~7~~ 8 h
2. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 21-50 person-ekvivalenter (WC + BDT)	12 h

3. Inrättande av tillståndspliktig avloppsanordning för 51-199 person-ekvivalenter (WC + BDT)	15 h
4. Inrättande av BDT-avlopp	~~5 h~~ 6 h
5. Inrättande av vattentoalett med sluten tank	~~2 h~~ 4 h
6. Inrättande av vattentoalett med sluten tank och BDT-avlopp på samma fastighet och vid samma tillfälle	~~5 h~~ 8 h
~~7. Inrättande av urinsorteringstoalett~~	~~2 h~~
8. Anslutning av vattentoalett till befintlig avloppsanordning där vattentoalett tidigare inte funnits	4 h
Prövning av ansökan enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att inrätta värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten enligt vad kommunen föreskrivit avseende:	
1. Berg- eller ytjordvärmepump	2 h
2. Övriga anläggningar	2 h
Anmälan	
Handläggning av anmälan avseende:	
1. Inrättande av avloppsanordning utan vattentoalett enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	~~5 h~~ 6 h
2. Ändring av avloppsanordning enligt 14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	2 h
2. Anmälningspliktig verksamhet enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Belopp som motsvarar den årliga tillsynsavgiften som utgår för verksamhet enligt taxebilaga 2
4. Ändring av anmälningspliktig verksamhet enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan avseende inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten enligt 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet avseende:	
1. Berg- eller ytjordvärmepump	1,5 h
2. Övriga anläggningar	1,5 h
Tillsyn	
Återkommande tillsyn över miljöfarlig verksamhet enligt förteckning i taxebilaga 2.	Årlig tillsynsavgift enligt taxebilaga 2
Tillsyn över miljöfarlig verksamhet i övrigt	timavgift
HÄLSOSKYDD ENL. 9 KAP MILJÖBALKEN	
Prövning	
Prövning av ansökan om att hålla vissa djur inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 39 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet	

1. Nötkreatur, häst, get, får eller svin	timavgift
2. Pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur	timavgift
3. Orm	timavgift
Prövning av ansökan om spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	
Per spridningstillfälle	timavgift
Prövning av ansökan att inrätta annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	~~2 h~~ 1 h
Förmultningstoalett	
Prövning av ansökan att inrätta luftvärmepump med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	2 h
Annan prövning av frågor om tillståndsdispenser enligt lokala föreskrifter för människors hälsa	timavgift
Prövning av frågor om tillståndsdispenser enligt gällande avfallsföreskrifter	timavgift
Anmälan	
Handläggning av anmälan att inrätta luftvärmepump med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan om spridning av naturligt gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	timavgift
Handläggning av anmälan att inrätta annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen föreskrivit med stöd av 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	1 h
Förmultningstoalett	
Handläggning av anmälan om att anlägga gödselstad eller annan upplagsplats för djurspillning enligt 37 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	0,5 h/ansökan
Handläggning av anmälan enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd om att driva eller arrangera	
1. Verksamhet där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta genom användning av skalpeller, akupunktur nålar, piercingsverktyg eller andra liknande skärande eller stickande verktyg	3 h
2. Bassängbad som är upplåtna åt allmänheten eller som annars används av många människor	3 h
3. Förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, särskola, specialskola:	
- Fler än 400 elever/barn	4 h
- 100-400 elever/barn	3 h
- Färre än 100 elever/barn	2 h
Tillsyn	

Regelbunden återkommande tillsyn av byggnader, lokaler och anläggningar enligt 45 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.	timavgift
Tillsyn över verksamhet som berörs av föreskrifter som meddelats enligt 40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd:	timavgift
Tillsyn i övrigt av hälsoskydd	timavgift
Återkommande tillsyn över hälsoskyddsverksamhet enligt förteckning i taxebilaga 2.	Årlig tillsynsavgift enligt Taxebilaga 2
MILJÖSKADOR ENLIGT 10 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning enligt 10 kap. 14 § miljöbalken om de åtgärder som en verksamhetsutövare har redogjort för enligt 10 kap. 12 eller 13 §§ miljöbalken är lämpliga och tillräckliga.	timavgift
<i>Anmälan</i>	
Handläggning enligt 10 kap. 11 - 13 §§ miljöbalken med anledning av underrättelse från verksamhetsutövare.	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar samt allvarliga miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken	timavgift
VATTENVERKSAMHET ENLIGT 11 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av vattenverksamhet	timavgift
JORDBRUK OCH ANNAN VERKSAMHET ENLIGT 12 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken	timavgift
<i>Tillsyn</i>	
Tillsyn i övrigt av jordbruk och annan verksamhet	timavgift
KEMISKA PRODUKTER ENLIGT 14 KAP. MILJÖBALKEN	
<i>Prövning</i>	
Prövning av ansökan enligt 40 § Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2014:425) om spridning av kemiska bekämpningsmedel	3.h
<i>Anmälan</i>	
Handläggning av anmälan enligt 41 § Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 2014:425) om spridning av kemiska bekämpningsmedel	2 h
Handläggning av anmälan enligt 6 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:5) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor	1 h

Information	
Handläggning av information enligt 14 § förordningen (2016:1128) om fluorerade växthusgaser	1 h
Handläggning av information enligt 3:1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:5) om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor och spilloljor, om att installera anordning enligt 1:1 § eller 1:2 § samt 1:3 §	
1. Anmälan av hantering av brandfarliga vätskor eller spillolja i cistern ovan och i mark som rymmer mer än 1 m ³ vätska samt rörledningar och slangar som är anslutna till sådana cisterner.	1 h
2. Anmälan av hantering av mer än 250 liter brandfarlig vätska inom vattenskyddsområde.	1 h
3. Anmälan av skrotning av cisterner och rörledningar som tas ur bruk	0,5 h
4. Hantering av inskickad periodisk kontrollrapport	1 h/rapport
5. Tillsyn i övrigt som gäller cisterner	timavgift
Tillsyn	
Återkommande tillsyn av anläggningar som innehåller köldmedier vilka ska lämna rapport enligt 15 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser	1 h/år
Tillsyn i övrigt av kemiska produkter	timavgift
AVFALL OCH PRODUCENTANSVAR ENLIGT 15 KAP. MILJÖBALKEN	
Prövning	
Prövning av ansökan om dispens/tillstånd att själv återvinna och bortskaffa avfall på fastigheten enligt 15 kap. 24 §	0,5 h
Handläggning av övriga anmälningar	timavgift
Tillsyn	
Återkommande tillsyn över transportörer av avfall med tillstånd enligt 36 eller 37 §§ avfallsförordningen (2011:927)	timavgift
Tillsyn i övrigt av avfallshantering och producentansvar	timavgift
Tillsyn i ärenden gällande återvinning av avfall i anläggningsarbeten och masshantering i övrigt	timavgift

Jämförelse av taxor - avloppstillstånd

	Köping	Västerås	Uppsala	Enköping	Sala
Tillstånd av tillståndspliktig anläggning för 1-20 PE. (WC + BDT)	8h	6h	8h	9h	~~7h~~ 8h
Inrättande av BDT-avlopp	6h	4h	6h	8h	~~5h~~ 6h
Inrättande av vattentoalett med sluten tank	4h	4h	4h	5h	~~2h~~ 4h
Inrättande av vattentoalett med sluten tank och BDT-avlopp på samma fastighet och vid samma tillfälle	8h	4h	8h	9h	~~5h~~ 8h

Sammanträdesdatum
2024-02-13

§ 12 Revidering av taxa enligt miljöbalken

Beredning

Bilaga BMN 2024/12/1, förslag till nämndbeslut 2024-02-01.

Yrkande

Ordförande Viktor Kärvinge (S) yrkar att bygg- och miljönämnden beslutar enligt kontorets förslag.

BESLUT

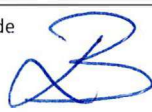
Bygg- och miljönämnden beslutar

att anta förslag till taxa för prövning och tillsyn av små avlopp enligt miljöbalken.
att överlämna förslaget till kommunstyrelsen för beredning samt föreslå kommunfullmäktige att besluta om taxa för prövning av små avlopp enligt miljöbalken.

BAKGRUND

Miljöenheten har genomfört en granskning av taxan för tillsyn och prövning av små avlopp (taxebilaga 1). Avloppsgruppen har börjat arbeta mer efter Havs- och vattenmyndighetens vägledning för små avlopp vilket innebär en ökad rättssäkerhet men också att mer handläggartid tas i anspråk. Miljöenheten anser att taxan behöver korrigeras för att få en bättre täckning för det arbete som utförs. Miljöenheten har gjort en jämförelse med andra kommuner som ligger geografiskt nära. Det har framkommit att Sala och Heby kommuner tar mindre betalt för handläggning av ansökningsärenden jämfört med andra kommuner.

Delges
Kommunfullmäktige

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande	
------------------	---	---	--------------------	--

KSLU § 29 Försäljning av fastigheten Kila Prästgård 1:10

INLEDNING

Samhällsbyggnadskontoret fick den 22 juni 2022 av KSLU i uppdrag att påbörja en försäljning av fastigheten Kila Prästgård 1:10, Lindgården i Kila.

Lindgården är byggd år 1966, ytan uppgår till ca 2 500 kvm. På fastigheten finns även två byggnader med vardera två lägenheter. Lägenheterna är idag uthyrda, en lägenhet kommer att stå tom från 1 februari 2024.

Lindgården var under många år ett äldreboende men under senare år har användningen varierat. Under några år från 2015 och framåt nyttjades en del av lokalerna till skolverksamhet och nu senast, fram till år 2022, hyrdes lokalerna ut till Migrationsverket. Fastighetsenheten hyr, och kommer att under minst två år till fortsätta hyra, kök och matsal i huvudbyggnaden.

Fastigheten har varit ute till försäljning via fastighetsmäklare med ett utgångspris på 4 800 000 kr vilket överensstämmer med en värdering (2023-05-30) utförd av ett oberoende värderingsinstitut.

Försäljningsarbetet är nu avslutat. Köparen avser att vid fastigheten bedriva service/gruppboende i kombination med daglig verksamhet.

Beslutsunderlag

KS 2024.1339, missiv

KS 2024.255, Köpekontrakt Kila Prästgård 1:10

Eva Suikkonen, markstrateg, föredrar ärendet. Victor Zackrisson, enhetschef samhällsbyggnadskontoret deltar i ärendets beredning.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att godkänna försäljningen av fastigheten Kila Prästgård 1:10 i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt, samt att uppdra till planchef att slutföra försäljningsprocessen genom att underteckna likvidavräkning, köpebrev och övriga i ärendet förekommande handlingar, i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

Erik Hamrin (M) och Magnus Edman (SD) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KSLU § 29 forts.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna försäljningen av fastigheten Kila Prästgård 1:10 i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt, samt
att uppdra till planchef att slutföra försäljningsprocessen genom att underteckna likvidavräkning, köpebrev och övriga i ärendet förekommande handlingar, i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Samhällsbyggnadskontoret
Eva Suikkonen
Markstrateg

Försäljning av fastigheten Kila Prästgård 1:10 Försäljning/köpekontrakt avs. fastigheten Kila Prästgård 1:10

Bakgrund

Samhällsbyggnadskontoret fick den 22 juni 2022 av KSLU i uppdrag att påbörja en försäljning av fastigheten Kila Prästgård 1:10, Lindgården i Kila.

Lindgården är byggd år 1966, ytan uppgår till ca 2 500 kvm. På fastigheten finns även två byggnader med vardera två lägenheter. Lägenheterna är idag uthyrda, en lägenhet kommer att stå tom från 1 februari 2024.

Lindgården var under många år ett äldreboende men under senare år har användningen varierat. Under några år från 2015 och framåt nyttjades en del av lokalerna till skolverksamhet och nu senast, fram till år 2022, hyrdes lokalerna ut till Migrationsverket. Fastighetsenheten hyr, och kommer att under minst två år till fortsätta hyra, kök och matsal i huvudbyggnaden.

Fastigheten har varit ute till försäljning via fastighetsmäklare med ett utgångspris på 4 800 000 kr vilket överensstämmer med en värdering (2023-05-30) utförd av ett oberoende värderingsinstitut.

Försäljningsarbetet är nu avslutat. Köparen avser att vid fastigheten bedriva service/gruppboende i kombination med daglig verksamhet.

Bilaga: Köpekontrakt för fastigheten Sala Kila Prästgård 1:10.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att godkänna försäljningen av fastigheten Kila Prästgård 1:10 i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt, samt

att uppdra till planchef att slutföra försäljningsprocessen genom att underteckna likvidavräkning, köpebrev och övriga i ärendet förekommande handlingar, i enlighet med villkor i bifogat köpekontrakt.

Köpekontrakt

Säljare	SALA KOMMUN Box 304, 733 25 Sala Telefon: 0224-74 73 28 E-post: eva.suikkonen@sala.se	212000-2098	1/1-del
Köpare	Min Assistans i Sverige AB Sveavägen 2A, 702 14 Örebro Telefon: 073-032 02 90 E-post: kontakt@minassistans.se	556910-2840	1/1-del
Köpeobjekt	Fastigheten SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:10 med adressen Ängsvägen 2A, 733 94 Sala I det följande kallad Fastigheten.		
Överlåtelseförklaring	Säljaren överlåter härmed Fastigheten till köparen.		
Köpeskilling	Överlåtelsen sker mot en överenskommen köpeskilling av SJU MILJONER SEX HUNDRA FEMTIO TUSEN KRONOR 7 650 000 SEK		
Tillträdesdag	2024-05-02, eller annat datum enligt överenskommelse.		
§1 Betalning av köpeskilling	Köparen betalar köpeskillingen till säljaren på följande sätt: 1. Betalar handpenning senast den 2024-01-26 genom insättning på; fastighetsmäklarens klientmedelskonto Handelsbanken 6539 - 634 031 392. Handpenningen ska i enlighet med villkoren i bifogat depositionsavtal omhändertas och förvaltas av fastighetsmäklaren med anledning av i detta köpekontrakt intaget villkor. 765 000 SEK 2. Betalar kontant på tillträdesdagen 6 885 000 SEK Total summa köpeskilling: 7 650 000 SEK På tillträdesdagen ska likvidavräkning upprättas.		
§2 Inget villkor om finansiering	Parterna är medvetna om möjligheten att ta in ett villkor i köpekontraktet att detta köp kan återgå om köparen inte ordnat sin finansiering av köpet senast en viss dag, exempelvis genom upptagande av lån och/eller försäljning av sin nuvarande bostad. Köparen har godtagit att inte ta in ett sådant villkor. Köparen är medveten om att köpet därför inte kan återgå, även om köparen inte har sin finansiering klar på tillträdesdagen, och att utebliven betalning kan medföra att säljaren kan häva köpet och kräva skadestånd.		
§3 Inteckningar och pantbrev	Säljaren garanterar att Fastigheten på tillträdesdagen är intecknad till: 0 SEK Fastigheten på tillträdesdagen inte är pantsatt.		

§4 Rättigheter och belastningar

Säljaren garanterar att

fastigheten endast belastas eller har förmån av följande servitut, nyttjanderätter, ledningsrätter, utmättnings- eller kvarstadsanteckningar:

1981-595.1 (Ledningsrätt: Vatten, avlopp)

1981-1986.1 (Ledningsrätt: Elektrisk starkströmsledning (luftledning) med en systemspänning av högst 24 kv jämte tillhörande anordningar såsom stolpar, stag, linor och jordtag samt övriga säkerhetsanordningar och driftrelaterad kommunikationsutrustning. - Starkström)

§5 Fastighetens skick

Fastigheten överläts i det skick den är på kontraktsdagen om inte annat överenskommits.

Parterna har tagit del av Svensk Fastighetsförmedlings skriftliga juridiska information om bostadsaffären.

§6 Ansvar för skada

Skadas eller försämras Fastigheten mellan kontraktsdagen och tillträdesdagen ansvarar säljaren för skadan eller försämringen om den beror på säljarens vanvård, på att säljaren orsakar denna eller om den beror på olyckshändelse som ingen av parterna kunnat råda över. Köparen får dock räkna med normalt slitage.

Ansvaret övergår på köparen från och med den avtalade tillträdesdagen, även om köparen vid den tidpunkten på grund av köparens dröjsmål inte tillträder Fastigheten.

Säljaren garanterar att fastigheten fram till tillträdesdagen är fullvärdesförsäkrad.

§7 Äganderättens övergång samt fördelning av intäkter och kostnader

Parterna är överens om att äganderätten till Fastigheten övergår på köparen på tillträdesdagen.

Intäkter och kostnader (inklusive driftskostnader och övriga kostnader) hänförliga till Fastigheten för tiden före tillträdesdagen svarar säljaren för medan köparen svarar för intäkter och kostnader som uppkommer från och med tillträdesdagen.

Avräkning av intäkter och kostnader ska ske på tillträdesdagen och justeras mellan parterna.

Vad avser kommunal fastighetsavgift/fastighetsskatt är parterna införstådda med att betalningsskyldigheten belastar den av dem som är ägare av Fastigheten den 1 januari respektive år. Parterna är överens om att avräkning och fördelning av fastighetsavgiften/fastighetsskatten ska ske parterna emellan på tillträdesdagen på sätt som angivits ovan.

§8 Myndighets beslut, rådighetsinskränkning, anslutningsavgifter

Om inget annat anges i detta kontrakt med bilagor garanterar säljaren, att på Fastigheten belöpande

- gatukostnadsersättning
- el-anslutningsavgifter
- VA-anslutningsavgifter
- anslutningsavgifter för fjärrvärme

erlagts, om sådan ersättningsskyldighet inträtt.

Säljaren garanterar även att annat åläggande från miljö- och hälsoskyddsnämnd eller annan myndighet inte föreligger än vad som angivits i detta kontrakt.

§9 Lagfarts- och lånekostnader

Köparen ska betala alla lagfarts- och inteckningskostnader i anledning av köparens förvärv. Kostnader aviserade från säljarens bank vid lösen av säljarens lån ska betalas av säljaren.

I det fall köparens bank tar ut en avgift för att vara behjälplig med överföringen av köpeskillingen, och i förekommande fall lösen av säljarens lån, är parterna överens om att köparen ska betala denna. En sådan avgift kan bland annat bli aktuell när köparen inte tar några lån för att finansiera köpet.

§10 Kontraktsbrott

Skulle någon part inte fullgöra sina skyldigheter enligt detta kontrakt, har motparten rätt till skälig ersättning för sin skada.

Är kontraktsbrottet av väsentlig betydelse för part har denne dessutom rätt att häva köpet. Omedelbar hävningsrätt föreligger inte om köparen är privatperson och kan hänvisa till sådana extraordinära omständigheter som inte skulle ha kunnat undvikas även om alla rimliga åtgärder hade vidtagits.

Vid köparens kontraktsbrott, som leder till hävning av köpet, ska ersättning i första hand regleras ur betald handpenning. Överstiger säljarens skada handpenningen ska köparen snarast betala mellanskillnaden. Är säljarens skada mindre än handpenningen ska säljaren snarast återbetala mellanskillnaden till köparen. Vid köparens kontraktsbrott ska ersättningen till säljaren även innefatta säljarens kostnad för mäklarprovision i samband med försäljningen av fastigheten.

§11 Energideklaration

Det finns en energideklaration avseende byggnaden på Fastigheten som upprättats för mindre än 10 år sedan. Kopia av energideklarationen har uppvisats för köparen inför köpet och har överlämnats i samband med undertecknandet av detta avtal.

§12 Städning och kvarglömd egendom

Parterna är överens om att egendomen lämnas i det skick den har på kontraktssdagen och önskar inga ytterligare villkor om detta.

§13 Överlämnande av handlingar samt nycklar

Sedan köpeskillning betalats enligt de i 1 § angivna villkoren, ska säljaren till köparen överlämna bevitnat kvitterat köpebrev avseende Fastigheten och övriga handlingar som behövs för att köparen ska få lagfart. Säljaren ska även till köparen överlämna de nycklar säljaren har samt aktuellt utdrag ur fastighetsregistret, obelånade pantbrev, gällande tomtkarta om sådan finns och andra handlingar rörande Fastigheten, vilka är av betydelse för köparen som ägare av denna.

§14 Pantförskrivning

Om det krävs för köparens finansiering av köpet, förbinder sig säljaren att på köparens bekostnad ansöka om nya inteckningar och hjälpa till vid köparens pantförskrivning av pantbrev avseende Fastigheten innan köparen beviljats lagfart.

§15 § Uthyrning av matsalen

Köparen och säljaren är överens om att Fastighetsenheten vid Sala kommun ska få fortsätta att hyra matsal och kök under två år från att överlåtelse sker, därefter enligt överenskommelse.

Nya hyresavtal tecknas mellan parterna, att gälla från och med tillträdesdatum. Villkor i linje med nu förestående villkor.

§16 Hyresavtal samt vakant bostad.

Hyresavtal för bostadslägenhet på Ängsvägen 2A, lägenhetsnummer 17804-31-1, är uppsagt. Lägenheten kommer att stå tom från och med 1 februari 2024 och är således vid tillträdet ledig för säljaren att nyttja eller hyra ut. Säljaren bistår med nycklar vid eventuell visning för ny hyresgäst under tiden mellan 1 februari 2024 och tillträdesdatum.

Övriga hyresavtal för bostadslägenheter och garage följer med fastigheten.

§17 Skriftliga meddelanden

Skriftliga meddelanden med anledning av detta kontrakt ska ske genom personligt överlämnande/överlämnande genom bud, brev, rekommenderat brev eller e-post till den person, eller den adress som angetts för motparten på kontraktets första sida samt med kännedomskopia till ansvarig mäklare.

Meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda:

- a) om avlämnats personligen/bud: vid överlämnandet;
- b) om avsänt med brev: vid mottagandet;
- c) om avsänt med e-post: vid avsändande;
- d) om avsänt med rekommenderat brev: sex arbetsdagar efter avlämnande för postbefordran.

Utväxling av kontraktet

Detta kontrakt är upprättat i tre likalydande exemplar, varav vilka säljare och köpare tagit var sitt och det tredje exemplaret utgör fastighetsmäklarens arkivexemplar.

Säljarens underskrift

För SALA KOMMUN
SALA 2024-01-22

_____
Kommunenstyrelsens ordförande
Amanda Lindblad

Köparens underskrift

För Min Assistans i Sverige AB
SALA 2024-01-22

_____
Isa Milad

Information om hur Svensk Fastighetsförmedling hanterar personuppgifter hittar du på <https://www.svenskfast.se/om-oss/integritetspolicy/>

Bilagor

Objektsbeskrivning

Fastighetsutdrag

Hysesavtal

Depositionsavtal - handpenning

Säljare	SALA KOMMUN	212000-2098
Köpare	Milad Isa	197101027899
	Min Assistans i Sverige AB	556910-2840
Fastighetsmäklare	Solvej Rasmussen Telefon: 070-630 10 62, 0224-131 36 E-post: solvej.rasmussen@svenskfast.se	
Fastighetsmäklarens klientmedelskonto	Handelsbanken 6539 - 634 031 392	
Referens att ange vid inbetalning	Ängsvägen 2A Id: gnx qwm	
Överlåtelseobjekt	Fastigheten SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:10 med adressen Ängsvägen 2A, 733 94 Sala	
Handpenning	765 000 SEK	
Datum för betalning av handpenning	2024-01-26	
Kontraktsdag	2024-01-22	
Tillträdesdag	2024-05-02	
Uppdrag - svärvillkor saknas	Säljare och köpare uppdrar härmed åt undertecknad fastighetsmäklare att för deras räkning omhänderta och förvalta ett belopp utgörande i köpekontraktet föreskriven handpenning om 765 000 SEK. Köpekontraktet innehåller inget s.k. svärvillkor. Parterna har emellertid kommit överens om att handpenningen ska erläggas till fastighetsmäklarens klientmedelskonto för omgående redovisning vidare till säljaren. Det deponerade beloppet ska sättas in på fastighetsmäklarens klientmedelskonto Handelsbanken 6539 - 634 031 392 och hållas åtskilt från fastighetsmäklarens egna medel. Märk betalningen enligt referens ovan. Efter överenskommelse med uppdragsgivaren, när denne är säljare, äger fastighetsmäklaren rätt att tillgodogöra sig avtalad provision ur de redovisade medlen. Parterna förbinder sig, om det skulle framkomma felaktigheter i in- eller utbetalningar, att genast vidta åtgärder för reglering av dessa felaktigheter. Skulle tvist mellan köpare och säljare avseende redovisningen uppstå, får redovisning ske först sedan tvisten lösts genom förlikning eller dom som vunnit laga kraft. Redovisning kan dock alltid ske på och i enlighet med köparens och säljares gemensamma skriftliga begäran.	
Redovisning av ränta	Parterna överenskommer att handläggande fastighetsmäklare i samband med utbetalning av deponerade medel ej behöver redovisa ränta understigande 100 kronor.	

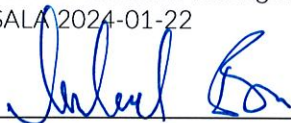
Säljarens underskrift

För SALA KOMMUN
SALA 2024-01-22

_____
Kommunenstyrelsens ordförande
Amanda Lindblad

Köparens underskrift

För Min Assistans i Sverige AB
SALA 2024-01-22

_____
Isa Milad

Fastighetsmäklarens underskrift

SALA 2024-01-22

_____
Solvej Rasmussen

Depositionsavtal - handpenning - branschgemensamt, ursprungligen upprättat av Mäklarsamfundet och BG-gruppen och revideras löpande i samråd med FMF.

SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:10
Utdragsdatum 2024-01-22

Fastighet SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:10
 Godkänd FR: 2019-05-07
 Beräknat aktualitetsdatum IR: 2024-01-19
 Redovisning av rättigheter kan vara ofullständig.
 Fastighetens andelar i samfälligheter är inte utredda.

Distrikt Kila

Tidigare beteckning	Fastighet	Datum	Aktbeteckning
	U-KILA PRÄSTGÅRDEN 1 10	1988-10-19	19-ARJ-388

Ursprung SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:1

Adress	Kommundel
Ängsvägen 2B 73394 Sala	Kila
Ängsvägen 2A 73394 Sala	Kila
Lindgårdsvägen 3B 73394 Sala	Kila
Lindgårdsvägen 3A 73394 Sala	Kila

Areal Land: 13 377 kvm Vatten: - kvm Totalt: 13 377 kvm

Koordinater fastighet	Omr.	N-koord	E-koord	Areal
	1	6638042.3	586472.1	-

Åtgärder	Fastighetsrättsliga åtgärder	Datum	Aktbeteckning
	Avstyckning	1963-08-09	19-KIL-452
	Ledningsrättsåtgärd	1995-06-01	1981-595
	Ledningsrättsåtgärd	2019-05-07	1981-1986

Rättigheter grunduppgifter	Rättsfh.	Typ av rättighet	Ändamål	Aktbeteckning
	Last	Ledningsrätt	Starkström	1981-1986.1
		Beskr: Elektrisk starkströmsledning (luftledning) med en systemspänning av högst 24 kv jämte tillhörande anordningar såsom stolpar, stag, linor och jordtag samt övriga säkerhetsanordningar och driftrelaterad kommunikationsutrustning.		
	Last	Ledningsrätt	Vatten, avlopp	1981-595.1

Planer och bestämmelser	Planer	Datum	Aktbeteckning
	Byggnadsplan Prästgården 1:1 Senast ändrad: 2023-09-19	1962-02-12	19-KIL-440

Lagfarter	Lagfart	Inskr.dag	Aktbeteckning
	212000-2098 Sala Kommun Box 304 73325 Sala Andel: 1/1	1967-08-09	67/791
	Köp 1962-10-04, Andel: 1/1	1967-08-09	67/791
	Anmärkning: Anmärkning Dagboksnr: 88/119		

Byggnad	Husnummer:		Nybyggnadsår:	
	1		1959	
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	3	Nybyggnadsår:	1954
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	4	Nybyggnadsår:	1963
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	5	Nybyggnadsår:	-
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	6	Nybyggnadsår:	-
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	7	Nybyggnadsår:	-
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej
	Husnummer:	8	Nybyggnadsår:	-
	Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej

Husnummer:	9	Nybyggnadsår:	-
Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej

Husnummer:	10	Nybyggnadsår:	-
Ofri grund:	Nej	Finns byggnadsservitut:	Nej

Taxering

Taxeringsenhet: 220 - Småhusenhet, bebyggd

Id för tax.enhet:	367581-8	Markvärde:	332 tkr
Taxering genomförd:	2021	Byggnadsvärde:	1 222 tkr
		Summa taxvärde:	1 554 tkr
		Areal:	3 000 kvm

Del av registerfastighet

Värderingsenheter**Småhusbyggnad**

Tax.värde:	340 tkr	Biarea:	- kvm
Boarea:	86 kvm	Summa standardpoäng:	25
Total värdegr. yta:	86 kvm	Om/tillbyggnadsår:	-
Tillbyggnadsyta:	- kvm	Under byggnad:	Nej
Nybyggnadsår:	1963	Placerad på:	42474403
Värdeår:	1963		
Typ av bebyggelse:	Friliggande		
Fastighetsrättsliga förh.:	Avstyckningsbar		

Tax.värde:	882 tkr	Biarea:	101 kvm
Boarea:	183 kvm	Summa standardpoäng:	26
Total värdegr. yta:	203 kvm	Om/tillbyggnadsår:	-
Tillbyggnadsyta:	- kvm	Under byggnad:	Nej
Nybyggnadsår:	1954	Placerad på:	42474403
Värdeår:	1954		
Typ av bebyggelse:	Friliggande		
Fastighetsrättsliga förh.:	Avstyckningsbar		

Småhusmark

Tax.värde:	332 tkr	Riktvärdeområde:	1 981 010
Areal:	3 000 kvm	Id nr:	42474403
Antal lika:	1		
Fastighetsrättsliga förh.:	Avstyckningsbar		
Typ av bebyggelse:	Friliggande		
Vatten:	Kommunalt vatten året om		
Avlopp:	Kommunalt avlopp		
Strand:	Ej strand (eller strandnära mer än 150 m)		

Taxering

Taxeringsenhet: 321 - Hyreshusenhet, bostäder och lokaler

Id för tax.enhet:	365936-8	Markvärde:	1 098 tkr
Taxering genomförd:	2022	Byggnadsvärde:	8 051 tkr
		Summa taxvärde:	9 149 tkr
		Areal:	10 377 kvm

Del av registerfastighet

Värderingsenheter**Hyreshusbyggnad lokaler**

Tax.värde:	5 000 tkr	Hyresintäkter:	2 626 tkr/år
Lokalyta:	1 674 kvm	Om/tillbyggnadsår:	2021
Nybyggnadsår:	1959	Under byggnad:	Nej
Värdeår:	1969		
Placerad på:	785403		

Hyreshusmark lokaler

Tax.värde:	401 tkr	Byggrätt ovan mark:	2 009 kvm
Riktvärde:	200 kr/kvm	Riktvärdesomr:	1 981 900
Placerad på:	785 403		

Hyrehusbyggnad bostäder

Tax.värde:	3 051 tkr	Hyresintäkter:	1 005 tkr/år
Bostadsyta:	1 115 kvm	Om/tillbyggnadsår:	2021
Nybyggnadsår:	1959	Under byggnad:	Nej
Värdeår:	1969		
Placerad på:	785403		

Hyrehusmark bostäder

Tax.värde:	697 tkr	Riktvärdeområde:	1 981 900
Byggrätt ovan mark:	1 394 kvm	Id.nr:	44 786 403
Riktvärde:	500		

Anmärkningar

Jordregistersocken m.fl. Socken: Kila

3058+101m²

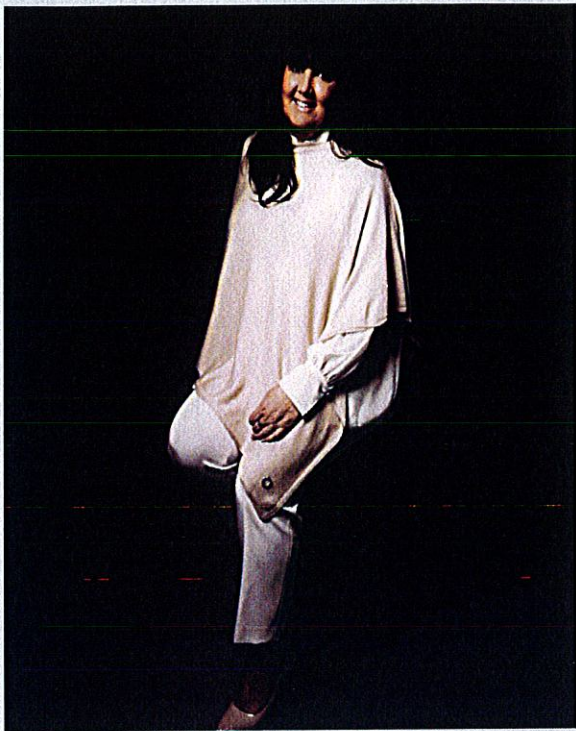

Sala

Kila

Ängsvägen 2A

Ansvarig mäklare

Solvej Rasmussen
Franchisetagare, Fastighetsmäklare, Certifierad
Nyproduktion
solvej.rasmussen@svenskkfast.se
T 0224-131 36
M 070-630 10 62

Välkommen att följa oss på
Instagram: svenskfastsalaheby

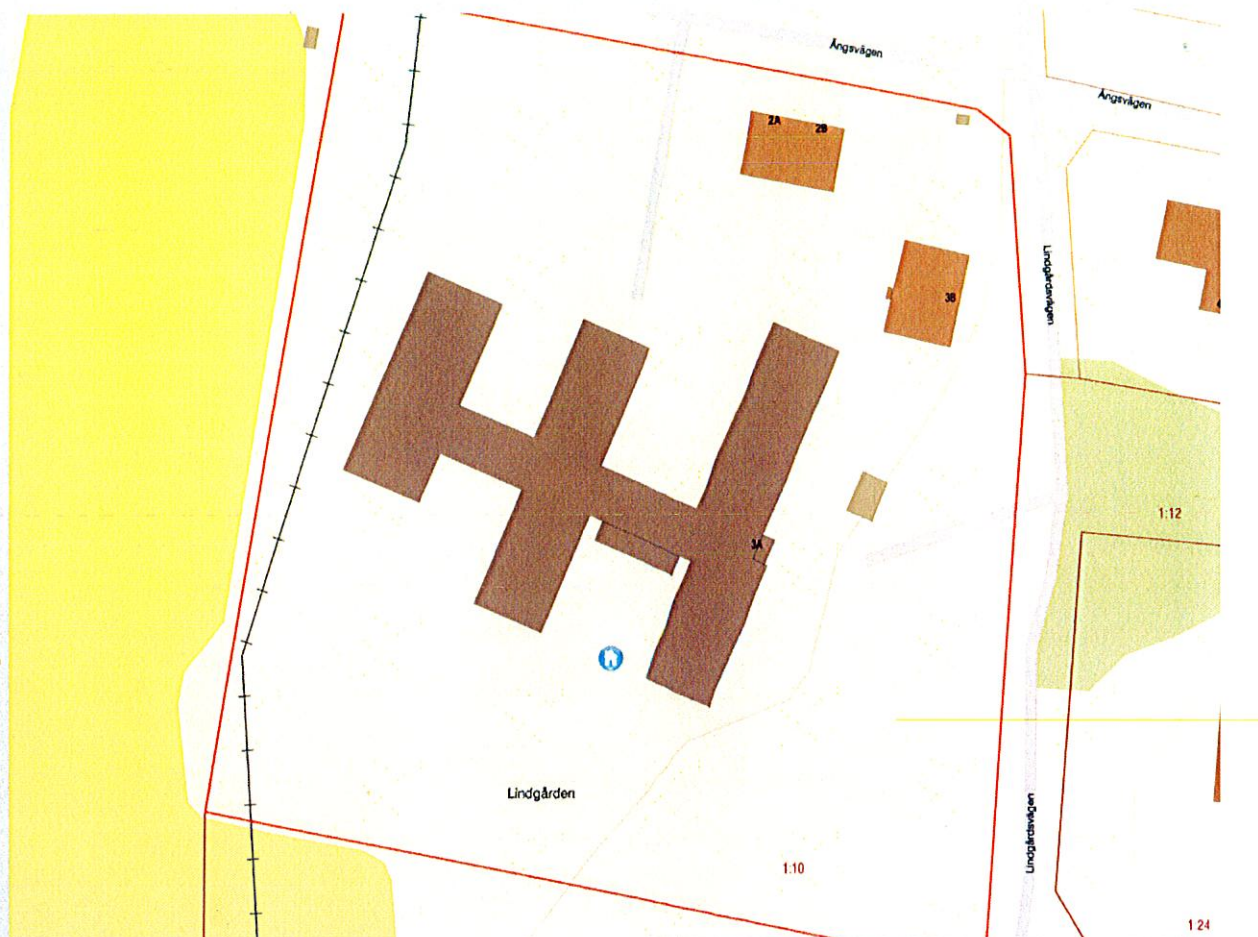

**Bostaden
i korthet**

Pris 4 800 000 kr
Drift 629 098 kr/mån
Area 3058 kvm
Biarea 101 kvm

Vårdbyggnad

Beskrivning av Ängsvägen 2A

Nu ges möjligheten att förvärva Lindgården beläget strax söder om Sala vid Kila.

Byggnaderna uppfördes under åren 1954–1963. 1-plan med suterrängvåning och två friliggande bostadshus. Uppvärmning via kombipanna, kommunalt vatten och avlopp samt mekanisk till- och frånluft. Hiss finns. Godkänd OVK-besiktning. Byggnaden inrymmer totalt 23 rymliga vårdlägenheter med egna badrum och pentry. Varje våning har gemensamhetutrymmen med tillhörande kök. Vårdbyggnaden är idag vakant förutom kök och matsalen. Intäkter 586 533kr/år. Utgifter 629 098kr/år.

Bostadshus 1

Byggnadstyp
Småhusbyggnad

Byggnadsår
1963

Byggnadsarea
86 m²

Saneringsmogen
Nej

Bostadshus 2

Byggnadstyp
Småhusbyggnad

Byggnadsår
1954

Allmänt om bostaden

Byggnadsarea
183 m²

Saneringsmogen
Nej

Hyreshusbyggnad 1

Byggnadstyp
Hyreshuslokal

Byggnadsår
1959

Byggnadsarea
1 674 m²

Saneringsmogen
Nej

Hyreshusbyggnad 2

Byggnadstyp
Hyreshusbyggnad

Byggnadsår
1959

Byggnadsarea
1 115 m²

Saneringsmogen
Nej

Byggnadsår
1954

Taxeringsvärde
882 000 kr. Värdeåret är 1954

Byggnadsår
1963

Taxeringsvärde
340 000 kr. Värdeåret är 1963.

Byggnadsår
1959

Area
1 674 m²

Taxeringsvärde
5 000 000 kr. Värdeåret är 1969

Allmänt om fastigheten

Fastighetsbeteckning: SALA KILA PRÄSTGÅRD 1:10
Kommun: Sala

Bruksarea

Totalarea: 3058 m²
2 st Småhusbyggnad ca 269 m²
1 st Hyreshuslokal ca 1 674 m²
1 st Hyreshusbyggnad ca 1 115 m²

Servitut

servitutlast: Ledningsrätt: Vatten, avlopp
Ledningsrätt: Elektrisk starkströmsledning (luftledning) med en systemspänning av högst 24 kv jämte tillhörande anordningar såsom stolpar, stag, linor och jordtag samt övriga säkerhetsanordningar och driftrelaterad kommunikationsutrustning. - Starkström

Planbestämmelser

Prästgården 1:1, Byggnadsplan (Beslutsdatum: 1962-02-12)

Ekonomi

Utgångspris : 4 800 000 kr

Taxeringsvärde

Taxeringsvärdet är 10 703 000 kr (fastställt 2021) varav byggnadsvärde 9 273 000 kr, markvärde 1 430 000 kr. Värdeåret är 1954.
Typkod: 321, Hyreshusenhet, bostäder och lokaler

Driftskostnad

Total driftskostnad: 629 098 kr/år

Fördelas enligt följande:

Försäkring: 26 065 kr/år

Renhållning: 41 773 kr/år

Uppvärmning: 263 849 kr/år

Vatten och avlopp: 74 598 kr/år

El: 163 212 kr/år

Hiss : 14 663 kr/månad

Larm och bevakning : 44 938 kr/månad

Utöver ovanstående eventuella driftskostnader tillkommer fastighetskatt med belopp om 76 909 kr.

Hysesintäkter vid full beläggning

586 532 kr/år

Sammanfattning från hyresgästlista

Total area: 281.2 m²

Uthyrd area: 281.2 m²

Summa hyresintäkter: 586 532 kr/år

Totalt antal hyresgäster: 7

Totalt antal bostäder: 4

Totalt antal lokaler: 2

Årlig elförbrukning

142 665 kWh/år

Övrigt

Byggnaden har senast varit uthyrd till Migrationverket för flyktingboende 2017-2022.

Allmänt ändamål

Områden med beteckningen A- Allmänt ändamål i äldre planer är avsedda för allmänna ändamål och ska ha verksamheter med stat, kommun eller

**Allmänt
om bostaden**

landsting som huvudman. Det allmänna ändamålet är normalt inte preciserat i planer enligt byggnadslagen eller andra äldre lagar. Kravet i plan- och bygglagen att ändamålet måste redovisas innan bygglov får ges gäller inte för dessa äldre planer.

Tidigare var det enbart offentliga organ som fick vara huvudman för en verksamhet inom A- Allmänt ändamål. Sedan 1 januari 2015 är det dock möjligt även för enskilda huvudmän att få bygglov inom dessa områden. Det innebär att det inte längre krävs planändring eller att planen upphävs för att bygglov ska kunna ges för annat än yttre och inre ändring.

Plan- och bygglag (2010:900) 9 kap. 30, 32, 32 a §§
Däremot får bygglov bara ges om åtgärden innebär att fastigheten eller byggnadsverket som åtgärden gäller används för samma allmänna ändamål som fastigheten eller byggnadsverket senast användes till. Om en fastighet inom ett A-område som har använts till skola säljs till en privat huvudman måste denne fortsätta att bedriva verksamheten skola, annars får inte få bygglov ges. Om den privata huvudmannen vill använda fastigheten eller byggnadsverket till något annat ändamål krävs att planen ändras eller upphävs. När bygglov ges till en sökande som inte är ett offentligt organ ska rätten respektive skyldigheten för kommunen att lösa in marken upphöra. (jfr prop. 2013/14:126 sid. 194 f.)

Plan- och bygglag (2010:900) 9 kap. 32 a §

Uppgifterna i objektsbeskrivningen härrör huvudsakligen från säljaren och kontrolleras av fastighetsmäklaren endast om omständigheterna ger anledning till detta.

Information till dig som köper fastighet

Objektsbeskrivning

Mäklaren är skyldig att tillhandahålla en beskrivning av bostaden till tilltänkta köpare (objektsbeskrivning). Objektsbeskrivningen ska innehålla vissa obligatoriska uppgifter. Uppgifterna i objektsbeskrivningen bygger dels på uppgifter från offentliga register, dels på uppgifter som säljaren lämnat. Som regel innehåller objektsbeskrivningen också allmän information, som t ex rumsfördelning, maskinell utrustning, foton och ritningar.

När mäklaren upprättat objektsbeskrivningen får säljaren ta del av denna för att säljaren ska kunna rätta till eventuella felaktigheter innan bostaden marknadsförs. Det är säljaren som i första hand ansvarar för att uppgifterna är riktiga. Om mäklaren har anledning att misstänka att någon uppgift är felaktig måste dock mäklaren kontrollera om uppgiften stämmer.

Budgivning

Bud är inte bindande. Den som lägger ett bud på en bostad är inte bunden av budet, inte ens om budet är skriftligt. Säljaren av bostaden är inte heller bunden av några bud. En säljare behöver inte sälja till den person som lagt det högsta budet och behöver heller inte motivera sitt val av köpare.

Enligt mäklarlagen ska mäklare föra en förteckning över alla bud som lämnas där budgivarens namn, kontaktuppgifter, det belopp som bjudits och tidpunkten för när budet lämnades samt eventuella villkor framgår. Budförteckningen ska överlämnas till både köparen och säljaren när uppdraget upphör, dvs vanligtvis på tillträdesdagen.

Kontraktet är bindande

För att ett köp ska vara giltigt måste vissa formkrav som framgår av Jordabalken vara uppfyllda. Kontraktet ska vara skriftligt och innehålla uppgift om fastigheten som överläts och om priset. Vidare ska kontraktet innehålla en förklaring om att överlåtelsen av fastigheten sker genom kontraktet (överlåtelseförklaring). Kontraktet ska skrivas under av både säljaren och köparen. Ett köpekontrakt där alla formkrav är uppfyllda är ett bindande kontrakt som köpare eller säljare inte utan vidare ensidigt kan ångra. Detta innebär också att det inte finns

något köp innan formkraven är uppfyllda och att den part som undertecknat kontraktet kan ändra sig fram till den tidpunkt då båda parter undertecknat kontraktet, samt att kontraktet manifesterats utåt (exempelvis genom att det kommit tillbaka till mäklaren i original).

Svärvillkor

Villkor som ger en av parterna rätt att frånträda köpet, måste tas med i kontraktet för att vara giltiga. Situationer som kan behöva regleras genom s k svärvillkor är exempelvis villkor om lån eller försäljning för köparen, köp av ny bostad för säljaren eller besiktning.

En sista dag ska alltid anges till vilken svärvillkoret ska gälla. Köpet hålls "svävande" till dess att villkoret är uppfyllt eller sista dagen passerats. Om köpet ska hållas svävande eller inte är en del av förhandlingen mellan parterna.

Säljaren har fri prövningsrätt och kan fritt välja mellan en spekulant som kräver t ex ett besiktningvillkor och en annan spekulant som inte har det kravet, oavsett vem som lagt det högsta budet.

Fast och lös egendom

I Jordabalken definieras vad som är fast egendom. Det som inte är fast egendom är istället lös egendom. I lagen definieras även vad som anses utgöra tillbehör till fast egendom, sk fastighetstillbehör (exempelvis byggnad eller på rot stående träd).

Till byggnad finns det även särskilda byggnadstillbehör. Såväl fastighetstillbehör som byggnadstillbehör ingår i köpet i den mån de fanns vid tidpunkten för kontraktskrivningen, om inte annat avtalats.

Ingår hatthyllan i köpet?

Exempel på byggnadstillbehör är badkar, duschkabin, toalett, tvättmaskin, torkskåp, torktumlare, spis, kyl, frys, garderober, TV-antenn, parabol, tjuvarlarm, fönstergaller, hatthylla, nycklar och porttelefon. Dessa anses endast vara tillbehör om de faktiskt finns på kontraktsdagen. Det som fanns vid visningen av bostaden ska ingå i köpet om inte annat avtalats. Säljaren kan alltså inte tvingas tillföra något som inte fanns när kontrakt skrevs, även om de hade utgjort tillbehör om de hade funnits vid kontraktskrivningen.

Säljare och köpare kan dock alltid tillsammans bestämma vad som ska ingå – eller inte ingå – i ett

köp. Man kan alltså avtala om att egendom som är tillbehör inte ska ingå eller att lös egendom ska ingå i köpet. Om det t ex finns en tvättmaskin i bostaden kan köparen räkna med att den lämnas kvar eftersom den enligt lag är ett tillbehör. Om säljaren däremot vill ta med sig tvättmaskinen måste han innan köpet informera köparen om det och detta bör även dokumenteras i avtalet. Samma sak gäller om t ex köparen inte vill ha säljarens tvättmaskin, då måste det tas med i avtalet.

I annat fall kan inte köparen i efterhand kräva att säljaren tar bort tvättmaskinen.

Energideklaration

Enligt lag ska säljaren av ett småhus som huvudregel uppvisa en högst tio år gammal energideklaration för spekulanter och överlämna en kopia till köparen. Säljaren ska även ange uppgift om byggnadens energiprestanda via annonsering. Boverket kan utfärda vite mot säljare som inte tillhandahåller en energideklaration när byggnaden bjuds ut till försäljning. Om det inte finns någon energideklaration har köparen rätt att låta upprätta en energideklaration på säljarens bekostnad.

Finansiering av köpet och boendekostnadskalkyl

Som köpare är det av yttersta vikt att ha sin finansiering av köpet ordnad innan bindande avtal sluts. Om avtalet inte innehåller något villkor om finansiering kan köpet inte återgå, även om köparen inte har sin finansiering klar på tillträdesdagen, och utebliven betalning kan medföra att säljaren kan häva köpet och kräva skadestånd.

Ansvarig mäklare erbjuder dig som ska köpa bostad en skriftlig beräkning av dina boendekostnader. Meddela mäklaren om du önskar hjälp med detta.

Ansaret för fel i bostaden

Enligt Jordabalken ska fastigheten stämma överens med vad som avtalats mellan parterna och inte heller avvika från vad köparen med fog kunnat förutsätta vid köpet. Fastighetens skick bedöms utifrån förhållandena på kontraktetsdagen.

För sådana fel som köparen haft möjlighet att upptäcka eller haft anledning att räkna med på fastighetens ålder och skick, kan säljaren inte hållas ansvarig. Säljaren ansvarar dock för dolda fel, dvs sådana fel i fastigheten som köparen inte borde ha upptäckt, oavsett om säljaren själv känt till felet eller inte. Säljarens ansvar för dolda fel i fastigheten gäller i tio år.

Köparens undersökningsplikt

Kraven på köparens undersökning av fastigheten är långtgående. Fastigheten ska undersökas i alla dess delar och funktioner. Finns det möjligheter måste köparen även inspektera vindsutrymmen, krypprunder och andra svårtillgängliga utrymmen. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att upptäcka

eventuella fuktskador, rötskador, skador på vatten- och avloppsanläggningar, sprickbildningar i fasad och grundmur samt skorstensstock. Upptäcker köparen fel eller symptom på fel i fastigheten eller är fastigheten överhuvudtaget i sådant skick att fel kan misstänkas, skärps kraven på köparens undersökningsplikt. Även de uppgifter säljaren lämnar påverkar undersökningspliktens omfattning.

Om säljaren uppvisar köparen om ett misstänkt fel utgör upplysningen en varningssignal, som bör föranleda en mer ingående undersökning från köparens sida. Å andra sidan ska köparen inte behöva undersöka sådana delar av fastigheten som säljaren lämnat uttryckliga utfästelser eller garantier för, under förutsättning att dessa inte är för allmänt hållna. Köparen bör slutligen ha i åtanke att säljaren inte svarar för fel och brister, som köparen borde ha förväntat sig med hänsyn till fastighetens ålder, pris, skick och användning.

Rör köpet ett begagnat hus måste köparen ta i beräkning att vissa delar och funktioner utsatts för slitage och på grund av ålder t o m kan vara uttjänta och i behov av utbyte eller i vart fall renovering.

Särskilt om anlåtande av besiktningsman

Jordabalken utgår från att köparen själv i normalfallet ska kunna uppfylla sin grundläggande undersökningsplikt och det är alltså inget krav att anlita sakkunnig för detta. Trots det väljer de flesta köpare att anlita sk besiktningsman eller annan sakkunnig och detta är att rekommendera om man inte själv har särskild byggnadsteknisk kunskap. Detsamma gäller om köparen inledningsvis själv undersökt fastigheten och då upptäckt symptom på fel som det kan vara svårt att bedöma betydelsen av. Som angivits ovan ska köparen undersöka fastigheten i alla dess delar och funktioner. Anlitar köparen en sakkunnig är det därför viktigt att vara observant på vilken omfattning en beställd besiktning har. Normalt omfattar inte en sådan besiktning vissa delar av fastigheten såsom elinstallationer, vatten och avlopp, rökgångar m m varför köparen bör överväga att komplettera sin undersökning.

Säljarens upplysningsplikt

Någon generell upplysningsplikt motsvarande köparens undersökningsplikt finns i egentlig mening inte. Säljaren får dock inte undanhålla information på ett svikligt eller ohederligt sätt och heller inte medvetet utnyttja köparens okunskap om ett visst förhållande. Vid utelämnande av väsentlig information kan säljaren under vissa förutsättningar bli skadeståndsskyldig.

Köparen kan som huvudregel inte såsom fel åberopa omständigheter som säljaren informerat om. Det är således i säljarens eget intresse att upplysa köparen om de fel eller symptom som säljaren känner till eller misstänker finns.

Ansvarstid (preskription)

Säljarens ansvar för fel upphör tio år efter det att köparen tillträdde fastigheten.

Köparens skyldighet att påtala fel (reklamation)

Vill köparen åberopa att fastigheten är behäftad

med fel, ska köparen meddela säljaren om detta (reklamera) inom skälig tid efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet. Om köparen inte reklamerar i rätt tid förlorar denne i normalfallet sin rätt att göra gällande påföljder på grund av felet.

Mäklarens roll och ansvar

En fastighetsmäklare ska tillvarata både säljarens och köparens intressen. Uppdraget ska utföras omsorgsfullt och i enlighet med god fastighetsmäklarsed. Inom ramen för de krav som god fastighetsmäklarsed ställer ska mäklaren särskilt beakta uppdragsgivarens ekonomiska intressen.

När det gäller eventuella fel och brister i en förmedlad bostad är det viktigt att förstå att mäklaren förmedlar försäljningen av bostaden från säljaren till köparen. Det är inte mäklaren som säljer bostaden. Ansvar för fel och brister ligger normalt antingen hos säljaren eller hos köparen enligt vad som framgår ovan. Mäklaren är dock skyldig att upplysa köparen om sådana fel i bostaden som mäklaren iakttagit eller annars känner till eller med hänsyn till omständigheterna har särskild anledning att misstänka. Någon undersökningsplikt motsvarande köparens undersökningsplikt har dock inte mäklaren. Däremot ska mäklaren kontrollera vem som har rätt att förfoga över fastigheten och vilka in-teckningar, servitut och andra rättigheter som belastar den. Mäklaren ska också kontrollera om fastigheten har del i en eller flera gemensamhetsanläggningar.

En fastighetsmäklare måste vara registrerad hos Fastighetsmäklarinspektionen (FMI). FMI är en statlig myndighet som utövar tillsyn över fastighetsmäklare. Bland kraven för att vara registrerad finns en skyldighet att ha en ansvarsförsäkring. Försäkringen ska täcka eventuell ekonomisk förlust som mäklaren genom oaktsamhet eller uppsåt orsakar sina kunder.^[1]

Tilläggstjänster

En mäklare, eller ett mäklarföretag, får inte ägna sig åt förtroenderubbande verksamhet. Det anses inte förtroenderubbande att förmedla tilläggstjänster, så länge eventuell ersättning för dessa tjänster inte är för stora. Mäklarens, och mäklarföretagets, tilläggstjänster och eventuell ersättning för dessa redovisas i separat dokument.

Journal

Mäklaren är skyldig att föra anteckningar (journal) över förmedlingsuppdraget. Journalen ska innehålla anteckningar över väsentliga delar av förmedlingsuppdraget och överlämnas till säljare och köpare när uppdraget slutförts (vanligtvis vid tillträdet).

Reklamation av mäklartjänsten

Om en köpare eller säljare vill reklamera mäklartjänsten ska detta göras inom skälig tid efter att kunden insåg eller borde ha insett de omständigheter som ligger till grund för reklamationen. Anser sig kunden ha drabbats av ekonomisk skada gäller

detsamma för underrättelse om skadeståndskrav enligt fastighetsmäklarlagen.

Reklamation och underrättelse om skadeståndskrav ska ställas till ansvarig fastighetsmäklare personligen. Detta kan göras muntligt eller skriftligt. Skriftlig framställan skickas eller överlämnas till fastighetsmäklaren på den adress som anges i objektsbeskrivningen. Den bortre tidsgränsen för när en reklamation kan framställas är tio år från avtalets ingående (preskription).

Vem kan pröva tvist med mäklaren?

Då kunden är konsument kan denne vända sig till Fastighetsmarknadens reklamationsnämnd (FRN) vid tvist mot fastighetsmäklare i fråga om skadeståndskrav eller krav på nedsättning av provision enligt fastighetsmäklarlagen. Kravet måste dock först ha framförts till mäklaren och tillbakavisats av denne.

Vidare kan Fastighetsmäklarinspektionen (FMI), som utövar tillsyn över fastighetsmäklare, pröva om mäklaren brutit i sina skyldigheter. FMI kan dock inte pröva frågan om skadestånd.

Information om uppförandekoder

Svensk Fastighetsförmedlings mäklare är medlemmar i Mäklarsamfundet och har åtagit sig att följa branschorganisationens etiska regler.

Kundkännedom

Mäklaren omfattas av penningtvättslagen och måste uppnå kundkännedom avseende sina kunder. Detta innebär bl a en skyldighet att ställa frågor om bland annat syftet med olika transaktioner och hur ett köp ska finansieras. I vissa fall kan fastighetsmäklaren behöva se avtal, kvitton, fakturor eller andra handlingar som bekräftar kundens förklaring.

Mer information

www.svenskfast.se
www.fmi.se
www.maklarsamfundet.se
www.frn.se

1) Försäkringen gäller både då mäklaren förmedlar bostäder samt förmedling av Svensk Fastighetsförmedlings centrala tilläggstjänster.

Bostadsaffären är bara början

Med oss får du inte bara en bostadsaffär med rätt känsla. När du lämnar din nuvarande bostad och flyttar till något nytt har vi en rad olika samarbeten som underlättar och förenklar både nu och i framtiden.

Bolån

Genom vår egen kostnadsfria bolånetjänst Ordna Bolån kan vi erbjuda dig snabb och personlig rådgivning när du behöver ett lånelöfte till bra villkor. Därutöver har vi nära samarbete med fullservicebankerna Nordea och SEB. Ansök direkt hos våra samarbetspartners eller prata med din mäklare.¹⁾

Varudeklarerat

Bästa skyddet för både säljare och köpare. I samarbete med Anticimex har vi utvecklat den unika försäkringen Varudeklarerat som sju av tio villasäljare väljer. Ett Varudeklarerat hus eller bostadsrätt är besiktigt och i det skick som framgår av besiktningsprotokollet. Säljare och köpare får ett starkt försäkringsskydd i tio år efter bostadsaffären med husförsäkringen och två år med bostadsrättsförsäkringen. Som säljare försäkras du dig mot tråkiga diskussioner och kostnadskrävande påföljder om fel i bostaden skulle uppstå. I Varudeklarerat bostadsrätt ingår dessutom en areamätning så att du vet att du får betalt för rätt antal kvadratmeter. Svensk Fastighetsförmedling är ensamma om att erbjuda Varudeklarerat. Läs mer på svenskfast.se/tjanster/varudeklarerat.¹⁾

Areamätning

När mätte du din boarea senast? I samarbete med Anticimex erbjuder vi en korrekt uppmätning av bostadens area – bra för både köpare och säljare.¹⁾

Koppla på ett prova-på-elavtal

Glöm inte elen när du byter bostad. Vårt samarbete med Vattenfall gör att du kan ta del av ett extra förmånligt elavtal.¹⁾

Trygga din bostad med hemlarm

I samarbete med Verisure kan vi erbjuda dig skraddarsydda larmpaket till väldigt bra priser.

Energideklarera för hållbarhet

Checkat och klart. Enligt lag ska alla småhus innan de säljs ha en giltig energideklaration med information om energiprestanda och åtgärder som kan göras för att minska energiförbrukningen. Tillsammans med Anticimex hjälper vi dig gärna med det.¹⁾

Hemförsäkring från tillträdesdagen

If är Nordens ledande skadeförsäkringsbolag och vår samarbetspartner för hem- och fritidshusförsäkringar. Tillsammans underlättar vi för våra kunder att skaffa ett tryggt och bra försäkringsskydd för sitt nya hem eller fritidshus.¹⁾

Samla bostadsinformationen digitalt

När du köper en bostad via oss på Svensk Fastighetsförmedling ingår House:ID Premium i ett år. Dessutom hämtar vi automatiskt över din bostadsfakta och alla dokument från ditt bostadsköp så att du kan komma igång så snabbt och smidigt som möjligt.

Marknadsför din bostad

Se till att synas för fler. Hemnet är Sveriges populäraste sajt för bostadssökande. När du säljer via oss erbjuds du självklart möjlighet att marknadsföra din bostad på Hemnet.²⁾

Läs mer på svenskfast.se

¹⁾ Fastighetsmäklaren erhåller ingen ersättning, vare sig direkt eller indirekt vid förmedling av erbjudandet.

²⁾ Mäklarfirmen uppstår vid förmedling av annonserbjudande från Hemnet Service HHS AB en ersättning motsvarande 30% av annonserpriset samt av provision beröende på kundens val av marknadsföringspaket och tilläggstjänster. se www.hemnet.se/artiklar/guidor/2021-02/19/forsaljningssamarbete

Underskrifter

Säljare

Undertecknad har tagit del av och godkänt ovanstående beskrivning

Köpare

Undertecknad har tagit del av ovanstående beskrivning

SALA 2024-01-22

Ort och datum

SALA 2024-01-22

Ort och datum

Namnteckning Säljare

Namnteckning Köpare

FÖR SALAKOMMUN AMANDA LINDBLAD

Namnförtydligande Säljare

FÖR MIN ASSISTANS I SVERIGE AB

Namnförtydligande Köpare ISAMILAD

Ort och datum

Ort och datum

Namnteckning Säljare

Namnteckning Köpare

Namnförtydligande Säljare

Namnförtydligande Köpare

Organisationsnummer	
556910-2840	
Objektets registreringsdatum	Företagsnamnets registreringsdatum
2012-11-13	2016-11-03
Dokumentet skapat	Sida
2021-11-22 15:36	2 (3)

Org.nummer: 556910-2840
Företagsnamn: Min Assistans i Sverige AB
Adress: Sveavägen 2 A
702 14 ÖREBRO
Säte: Örebro län, Örebro kommun
Registreringslän:
Anmärkning:

Detta är ett privat aktiebolag.

BILDAT DATUM

2012-11-13

SAMMANSTÄLLNING AV AKTIEKAPITAL

Aktiekapital: 50.000 SEK
Lägst.....: 50.000 SEK
Högst.....: 200.000 SEK

Antal aktier: 500
Lägst.....: 500
Högst.....: 2.000

STYRELSELEDAMÖTER

710102-7899 Isa, Milad, PARKLYCKEVÄGEN 1, 702 28 ÖREBRO

STYRELSESUPPLEANTER540513-6648 Bronzander, Ihréne Margareta, Silverhagsvägen 5,
711 78 GULDSMEDSHYTTAN**REVISOR (ER)**

810120-1674 Ericsson, Peter Tobias, Vårbristvägen 80, 582 74 LINKÖPING

FIRMA TECKNING

Firman tecknas av styrelsen

FÖRESKRIFT OM ANTAL STYRELSELEDAMÖTER/STYRELSESUPPLEANTER Styrelsen skall bestå av lägst 1 och högst 10 ledamöter
med lägst 1 och högst 10 suppleanter.**BOLAGSORDNING**

Datum för senaste ändringen: 2016-09-29

Organisationsnummer 556910-2840	
Objektets registreringsdatum 2012-11-13	Företagsnamnets registreringsdatum 2016-11-03
Dokumentet skapat 2021-11-22 15:36	Sida 3 (3)

FÖRBEHÅLL/AVVIKELSER/VILLKOR I BOLAGSORDNINGEN

Bestämmelse att företaget inte behöver ha revisor

VERKSAMHET

Aktiebolaget ska bedriva konsultverksamhet inom läkemedel, vård och omsorg samt bedriva assistans för funktionsnedsatta enligt LSS och LASS samt bedriva boservice, äldre- och hemvård och därmed förenlig verksamhet.

RÄKENSKAPSÅR

0501 - 0430

KALLELSE

Kallelse ska ske genom e-post, fax eller brev

SÄRSKILT FÖRETAGSNAMN

Alma hemtjänst & omsorg

VERKSAMHET:

För den del av verksamheten som avser bedriva boservice, äldre- och hemvård och därmed förenlig verksamhet.

E-POSTADRESS

kontakt@minassistans.se

TIDIGARE FÖRETAGSNAMN

2012-12-06 Vård & Personlig Assistans i Svealand AB

2012-11-13 Grundbulten 5263 AB

Registreringsbeviset är skapat av Bolagsverket.

KSLU § 31 Detaljplan Evelund Västra**INLEDNING**

Detaljplanen för Evelund var ute på granskning mellan 2023-03-15 – 2023-05-17. Planhandlingarna var utställda i kommunhusets entré, samt på kommunens webbplats www.sala.se och skickades till berörda sakägare och remissinstanser. Vid granskningen inkom totalt 11 yttranden. Inga yttranden inkom från berörda privatpersoner. Inkomna yttranden och kommunens ställningstagande till dessa finns redovisade i upprättat granskningsutlåtande 1, se bilaga 1. Detaljplanens syfte är att nyttja Evelunds strategiska läge runt knutpunkten vid riksvägarna för etablering av verksamheter i form av vägserviceinrättningar och viss annan verksamhet. Planförslaget avviker inte från översiktsplanen och genomförandet av planen bedöms inte medföra en betydande miljöpåverkan. Efter granskningen av detaljplanen för Evelund har planförslaget omarbetats till att nu vara uppdelat i två separata detaljplaner (Evelund Västra – etapp 1 och Evelund Östra – etapp 2). Att detta görs beror främst på problematik avseende trafiklösningen till det planerade östra logistikområdet samt nödvändig VA kapacitet. Tidpunkt för när etapp 2 kan tas ut på samråd alternativt en andra granskning är ännu ej bestämt. Rubricerad detaljplan som nu tas ut på en andra granskning avser den första etappen som omfattar västra delen av den tidigare Evelundplanen. Planområdet begränsas i huvudsak av Västeråsleden (väg 800) i öster, samt marken väster om vägen. Detta område bedöms möjligt att exploatera i närtid då VA kapaciteten går att ordna med tryckstegring. Kvartermark inom planområdet kommer möjliggöra vägserviceinrättningar (drivmedelförsäljning och restaurang) och även viss verksamhet (verksamheter ej handel med skrymmande varor). Totalt möjliggörs ca. 20.000 m² för dessa användningar uppdelat i tre områden.

Beslutsunderlag

KS 2024.1336, missiv
KS 2024.1335, plan och genomförandeplan
KS 2024.1334, Granskningsutlåtande
KS 2024.1333, Plankarta Evelund Västra

Mikael Byström, planarkitekt, föredrar ärendet. Victor Zackrisson, enhetschef, deltar i ärendets beredning.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att godkänna förslaget till detaljplan och uppdra till Plan- och utvecklingsenheten att sända ut detaljplanen på en andra granskning.

Ander Wigelsbo (C) och Erik Hamrin (M) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,
att godkänna förslaget till detaljplan och uppdra till Plan- och utvecklingsenheten att sända ut detaljplanen på en andra granskning.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET
Plan- och utvecklingsenheten
Mikael Byström
Planarkitekt

MISSIV – BESLUT OM GRANSKNING 2

DP Evelund Västra – etapp 1 – Beslut om granskning 2

Planarbetet bedrivs med utökat förfarande och föreslagen tidplan innebär granskning under april–maj 2024 (4 veckor).

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Detaljplanen för Evelund var ute på granskning mellan **2023-03-15 – 2023-05-17**. Planhandlingarna var utställda i kommunhusets entré, samt på kommunens webbplats www.sala.se och skickades till berörda sakägare och remissinstanser.

Vid granskningen inkom totalt **11** yttranden. Inga yttranden inkom från berörda privatpersoner. Inkomna yttranden och kommunens ställningstagande till dessa finns redovisade i upprättat granskningsutlåtande 1, se bilaga 1.

Detaljplanens syfte är att nyttja Evelunds strategiska läge runt knutpunkten vid riksvägarna för etablering av verksamheter i form av vägserviceinrättningar och viss annan verksamhet.

Planförslaget avviker inte från översiktsplanen och genomförandet av planen bedöms inte medföra en betydande miljöpåverkan

Efter granskningen av detaljplanen för Evelund har planförslaget omarbetats till att nu vara uppdelat i två separata detaljplaner (*Evelund Västra – etapp 1 och Evelund Östra – etapp 2*). Att detta görs beror främst på problematik avseende trafiklösningen till det planerade östra logistikområdet samt nödvändig VA kapacitet. Tidpunkt för när etapp 2 kan tas ut på samråd alternativt en andra granskning är ännu ej bestämt.

Rubricerad detaljplan som nu tas ut på en andra granskning avser den första etappen som omfattar västra delen av den tidigare Evelundplanen. Planområdet begränsas i huvudsak av Västeråsleden (väg 800) i öster, samt marken väster om vägen. Detta område bedöms möjligt att exploatera i närtid då VA kapaciteten går att ordna med tryckstegring.

Kvartersmark inom planområdet kommer möjliggöra vägserviceinrättningar (drivmedelförsäljning och restaurang) och även viss verksamhet (verksamheter ej handel med skrymmande varor). Totalt möjliggörs ca. 20.000 m² för dessa användningar uppdelat i tre områden.

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, Plan- och
utvecklingsenheten

Avtal för finansiering avseende anläggande fyrvägs korsning ska tas fram mellan Sala kommun och Trafikverket innan planen senare antas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att godkänna förslaget till detaljplan och uppdra till Plan- och utvecklingsenheten att sända ut detaljplanen på en andra granskning.

Bilagor:

- 1 Granskningsutlåtande 1
- 2 Plankarta
- 3 Planbeskrivning

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, Plan- och
utvecklingsenheten

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om ”till det yttersta av sin förmåga”? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, Plan- och utvecklingsenheten

Tillgängligheten till området begränsas idag då Gång- och cykelväg ännu inte är utbyggt till området från Sala. Tillgängligheten är därmed god för de som kan besöka området med fordon. För andra är området idag tämligen otillgängligt.

Planen behandlar inte barnperspektiv eller funktionshinderspolitik specifikt utan mer allmänt då dessa grupper utgör oskyddade trafikanter vid besök på platsen. De aktuella målpunkterna i planförslaget är inte avsedda för barn men barn, och funktionshindrade kommer i framtiden att uppehålla sig vid framtida restauranger och drivmedelsstationer inom området. För att alla trafiksäkert ska kunna röra sig inom området ska tex. barnperspektivet beaktas vid byggnation, projektering inom området. Tillgänglighetsperspektivet ska även beaktas vid projektering av området så orientering, ramper vid ingångar och P-platser för funktionshindrade genomförs till de framtida verksamheterna på platsen.

Planförslaget medger även att en GC-väg påbörjas en bit norrut längs med Västeråsleden men om/när denna GC-väg ska byggas vidare norrut mot Sala är inte bestämt i dagsläget. En framtida GC-väg från Sala till Evelund skulle vara positivt sett ur ett barnperspektiv och för tillgängligheten i stort för icke bilburen trafik.

Planförslaget ger i övrigt bättre service för den omkringliggande landsbygden och kommer även medföra arbetstillfällen till platsen.

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET, Plan- och
utvecklingsenheten

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplan för
Evelund Västra – Etapp 1

Sala kommun, Västmanlands län
Utökat förfarande

PLAN- OCH GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

Planområdets ungefärliga läge.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Planhandlingar	4
Förord till granskning 2.....	5
Inledning.....	8
Sammanfattning	8
Planens syfte	8
Lägesbestämning, areal och markägoförhållanden.....	9
PLANPROCESSEN	10
Programsamråd.....	10
Samråd	10
Granskning.....	10
Antagande	10
Överklagande.....	10
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	11
Riksintresse	11
Översiktliga planer.....	11
Detaljplaner och områdesbestämmelser	12
Program.....	12
Miljöbedömning.....	13
Skydd av natur	14
Fornlämningar	14
Kommunala beslut i övrigt.....	14
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR	15
Mark och vegetation	15
Stads- och landskapsbild	16
Jordbruk	18
Geoteknik och geohydrologi	18
Förorenad mark.....	20
Kulturmiljö.....	20
Bebyggelseområden	21
Gaturum, trafik och parkering.....	23
Trafikalstring och kapacitet	25
Gång och cykel.....	26
Förberedande markanvändning	27
Kollektivtrafik.....	28
Service.....	28
Dagvatten.....	28
Principförslag dagvattenhantering.....	29
Skyfall och översvämning.....	31
Påverkan på yt- och grundvatten.....	32
Luft	34
Tillgänglighet.....	34

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Buller	35
Risker från farligt gods	35
Drivmedelsanläggningar	37
ORGANISATORISKA FRÅGOR	38
Preliminär tidplan detaljplan	38
Genomförandetid	38
Etappindelning	39
Markägoförhållanden	40
Huvudmannaskap	40
Ansvarsfördelning	40
Avtal	40
Konsekvenser av att detaljplanen genomförs med stöd av markanvisning	41
Dispens	42
FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR	43
Fastighetsbildning	43
Ledningsrätter	43
EKONOMISKA FRÅGOR	43
Plankostnad	43
Exploateringskalkyl och planeekonomi	43
Anslutningsavgifter	43
TEKNISKA FRÅGOR	44
Vatten och avlopp	44
Dagvatten	44
Uppvärmning	44
El	44
Elektroniska kommunikationer	45
Ledningar	45
Avfall	45
KONSEKVENSER AV DETALJPLANEFÖRSLAGET	46
Miljöaspekter	46
Sociala aspekter	47
Tolkning av detaljplan	47
LISTA ÖVER ANVÄNDNINGAR OCH PLANBESTÄMMELSER	47
MEDVERKANDE	50

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

PLANHANDLINGAR

Till detaljplanen hör följande handlingar i granskningskedet:

- Plankarta
- Plan- och genomförandebeskrivning
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande #1
- Fastighetsförteckning (uppdaterad 2024-03-13)*

Handlingar markerade med * finns inte med på Sala kommuns hemsida på grund av GDPR (behandling av personuppgifter i EU).

Tekniska utredningar (de delar av utredningen som berör denna plan inom parentes):

- Planprogram, detaljplan för Evelund, 2014-05-06
- Tekniskt PM geoteknik, EQC, 2014-02-28 (*västra delområdet*).
- Markteknisk undersökningsrapport (MUR), EQC, 2014-02-28
- Fördjupad trafikutredning, WSP, 2021-10-25 (*delområde 2*)
- Biotopsskyddsanalys av åkerholmar, WSP; 2020-05-13 (hela utredningen)
- PM Landskapsanalys, WSP, 2020-05-15 (*delområde 2*)
- Industri- och trafikbullerutredning, WSP, 2020-05-28
- Detaljerad riskbedömning, transport av farligt gods och hantering av drivmedel, WSP, 2020-05-20
- Dagvattenutredning, WSP, 2022-11-22 (*område A och G*)
- Geoteknik PM, WSP, 2022-05-13 (*västra delområdet*)
- Markteknisk undersökningsrapport (MUR), WSP, 2022-05-13 (*ritning G-10.1-001 och sektionsritning G-10.2-001*)
- Hydrogeologisk beskrivning, WSP, 2022-05-31 (*delområde G1, G2 och A*)

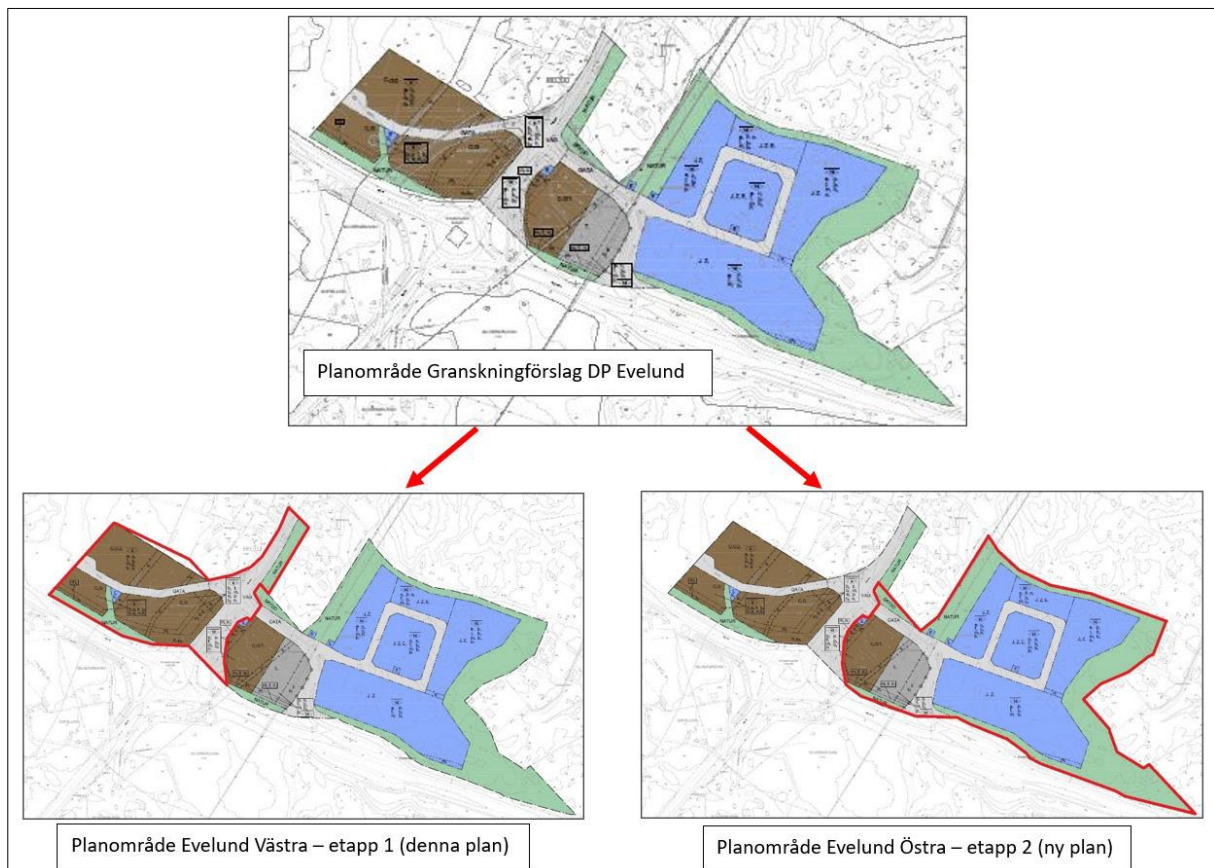
KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

FÖRORD TILL GRANSKNING 2

Detaljplanen för Evelund var ute på granskning mellan **2023-03-15 – 2023-05-17**. Då planförslaget har omarbetats innebär det att planområdet ändrats (både nytillkommen och borttagen mark), användningar ändrats mm. En andra granskning blir därför nödvändig att genomföra.

Den största ändringen är det faktum att planens exploateringsmöjligheter kräver större infrastrukturinvesteringar avseende VA. Detta innebär att planen av nödvändighet måste genomföras etappvis och aktuell detaljplan kommer därmed minskas från tidigare granskningsförslag till att endast omfatta delområdena **G1, G2** och **A** och denna plan benämns nu **Evelund Västra – etapp 1**. Se figur 1 nedan.

En andra detaljplan – **Evelund Östra – etapp 2** kommer omfatta de områden från granskningen som nu inte inkluderas i denna plan. Då trafiklösningen till detta område måste lösas kommer den planen senare gå ut på ny granskning alternativt samråd. Användningarna som möjliggörs i den planen påkallar även att en ny särskild miljöbedömning måste göras för det aktuella ändamålet (industriområde – lager/logistik). Detta då det utgör ett så kallat MKB-projekt enligt PBL (4 kap 34 § PBL 2a stycket) och Miljöbalkförordningen (10-13 §§ MBF). Genomförandet för Evelund Östra – etapp 2 förutsätter också att VA kapaciteten ökas ut till området innan exploatering kan bli aktuell.

Figur 1: Uppdelning av DP Evelund i två separata detaljplaner.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplanen delas därför nu upp i två separata detaljplaner, varav denna plan avser den västra delen som tas upp för en andra granskning. Att planen inte går direkt mot ett antagande beror främst på att planområdet utökats norrut för att nu inkludera den äldre avgränsningen av gällande områdesbestämmelserna och därmed upphäva dessa i denna del. Denna detaljplan, som utgör det område som kan exploateras inom genomförandetiden benämns därför **Evelund Västra – etapp 1**.

Granskningsutlåtandets kommentarer kommer att **separera** de inkomna yttrandena för genomförd granskning av Evelund beroende på **vilket område som avses**. Avseende utförda utredningar så innebär det att genomförda utredningar nu redovisar delar som inte längre berör denna plan medan andra delar är gemensamma. Det anses inte vara ekonomiskt försvarbart att omarbeta alla tidigare utförda utredningar trots att tydligheten minskar något då de behandlar ett större område än det nu aktuella planområdet. För att minska otydligheten införs hänvisningar till de aktuella delområdena (som de beskrivs i utredningarna) samt att planbeskrivningen uppdateras med vissa omarbetningar av illustrationer så det tydliggörs bättre vilket område som planen avser (se blåmarkerat under Planhandlingar - Tekniska utredningar).

Inga nya utredningar har ansetts nödvändiga att ta fram mellan granskning 1 och 2 med tanke på de förändringar som genomförts avseende Evelund Västra – etapp 1.

Genomförda ändringar mellan granskning 1 och 2 för DP Evelund Västra - etapp 1:**Plankarta:**

- Planområdet har minskats att enbart innefatta verksamhetsområdet från Västeråsleden (väg 800) och västerut.
- Planområdet har utökats något i den norra delen då en kil som omfattar äldre områdesbestämmelser skulle kvarstå om detta inte görs. Denna kil planläggs med NATUR för att skydda befintlig åkerholme.
- Mindre områden kvartersmark som svårligen kan exploateras pga. direkt närhet till riksvägarna har ersatts med NATUR.
- Del av kvartersmarken har ersatts av NATUR samt att VÄG har fått egenskapsbestämmelsen **tunnel**₁. Detta för att möjliggöra för en eventuell planskildhet i framtiden för Gång- och cykelväg mellan befintlig rastplats och vägserviceområdet.
- Vägområdet för gata har utökats något för att möjliggöra så en säker GC överfart kan anläggas. Detta ifall en planskildhet i framtiden blir aktuell.
- Gatan in i området har breddats 1 meter för att möjliggöra dagvattenutredningens föreslagna utformning av krossdike.
- Gatan in i området har flyttats något norrut i den centrala delen för att kunna utöka E-området.
- Utfartsförbud har införts i plankartan.
- Vägområdet i den östra delen har korrigerats något så inte ett fåtal kvadratmeter av den kommunala fastigheten Silvergruvan 1:929 inkluderas i denna detaljplan.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

- Ett u-område har tagits bort då ledningsrätten tidigare registrerats på en annan sträckning. Ledningsrätten har korrigerats och markreservatet (samt ledningsrätten) ligger nu där ledningen finns. Inga ledningsrätter finns i det markreservat som tagits bort från planförslaget.
- Att tillåta drivmedelstation har tagits bort från område G2. Två egenskapsområden kvarstår (A och G1, se figur 2) där avståndet till befintliga bostäder till största delen är 100 meter eller längre. Placeringsbestämmelse avseende påfyllningsplats, avluftning mm. har i dessa områden införts för att se till att säkerhetsavståndet innehålls.

Planbeskrivning:

- Syftet korrigeras.
- Då Sala kommuns nya översiktsplan antagits mellan granskning och granskning 2 så tas informationen avseende den nu upphävda Plan för Sala Ekokommun bort och ersätts med text från gällande översiktsplan, Översiktsplan för Sala kommun 2050.
- Information att mark möjliggörs för en eventuell framtida planskildhet införs.
- Genomförandedelen har omarbetats att inkludera information avseende nödvändig etappindelning.
- De delar av planen som specifikt berör de östra delarna (som nu blir en egen detaljplan, DP Evelund Östra – etapp 2) redigeras bort från detta planförslag.
- Avsnittet om markanvisningar har utvecklats samt vilka avtal som måste tas fram till antagandet.
- Avsnittet avseende utformning och färgsättning har omarbetats.
- Illustrationer och texter har omarbetats för att tydlighetskravet i PBL ska upprätthållas.
- Detaljplanens bestämmelser har samlats i ett slutligt avsnitt tillsammans med kort förklaring avseende hur de ska tolkas. Detta för att underlätta framtida bygglovshandläggning och även för att snabbt ge förståelse för de regleringar som införts i plankartan utan att behöva läsa hela planbeskrivningen för att få information om en specifik reglering.
- Delar har kompletterats med information från remissinstanser vid granskningen.
- Genomförandetiden ökas från 5 till 10 år.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

INLEDNING

Sammanfattning

Planprocessen bedrivs med utökat förfarande i enlighet med Plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Planområdet utgörs av området nordväst om trafikplats Evelund som ligger cirka 3 kilometer söder om Sala tätort. Trafikplats Evelund är en viktig knutpunkt vid väg 70 och väg 56 för trafik till och från Västerås, Dalarna, Uppsala och Gävle via Sala tätort. Området omfattar drygt 4 hektar och karaktäriseras av vägarna och cirkulationsplatsen. Förutom trafik kontrollplatsen vid riksväg 70 och rastplatsen belägna öster om planområdet är området oexploaterat och utgörs av åker och skogsmark.

Planförslaget möjliggör etablering av ett mindre verksamhetsområde för verksamheter (ej handel med skrymmande varor) samt vägserviceinrättningar som drivmedelsförsäljning och restaurang.

Ett genomförande innebär att oexploaterad jordbruksmark tas i anspråk för ny bebyggelse.

Figur 2. Översiktlig illustration av delområden inom planområdet för Evelund Västra - etapp 1.

Planens syfte

Detaljplanens syfte är att nyttja Evelunds strategiska läge runt knutpunkten vid riksvägarna för etablering av verksamheter i form av vägserviceinrättningar och viss annan verksamhet.

Detaljplanen ska även utformas så att störningar för närliggande bebyggelse minimeras och så att tillkommande dagvatten hanteras lokalt samt inte medför ytterligare belastning för den befintliga avvattningen av området. Riksintresset för kommunikation ska inte påverkas negativt. Detaljplanen ska även ge förutsättningar för att skapa en representativ entré till Sala tätort.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Lägesbestämning, areal och markägförhållanden

Trafikplats Evelund ligger cirka 3 kilometer söder om Sala tätort, se Figur 3.

Området omfattar drygt 4 hektar mark och utgörs av delar av fastigheterna Silvergruvan 1:2, 1:212, S:41 samt Kristina 4:15. Marken inom området ägs av Sala kommun förutom S:41 som är samfälld.

Figur 3. Planområdet i förhållande till Sala tätort, markerad med röd ring.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

PLANPROCESSEN

Plan- och bygglagen (PBL 2010:900) lägger stor vikt vid att planarbetet genomförs så att medborgare får vara delaktiga och ges möjlighet att påverka planeringen i en planprocess.

Programsamråd

Planarbetet kan om kommunen finner det lämpligt inledas med ett planprogram. Programmet anger utgångspunkter och förutsättningar för planen i syfte att ge berörda en möjlighet till insyn och påverkan tidigt i planprocessen. Denna handling skickas ut på samråd till berörda intressenter samt ställs ut i kommunhusets entré. Yttranden och synpunkter ställs samman i en samrådsredogörelse som även innehåller Kommunstyrelsens Ledningsutskotts (KSLU) kommentarer och ställningstagande till inkommande synpunkter. Samrådsredogörelsen ligger sedan till grund för det fortsatta planarbetet.

Samråd

Planarbetet inleds alltid med ett samrådsskede, i syfte att ge berörda möjligheten till insyn och påverkan tidigt i planprocessen. Planförslaget skickades ut på samråd till berörda intressenter samt ställs ut i kommunhusets entré och presenteras på kommunens hemsida. De synpunkter som lämnades i samrådsskedet redovisas i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen innehåller Plan- och utvecklingsenhetens kommentarer och förslag till ställningstagande till inkomna synpunkter.

Granskning

Planarbetet befinner sig nu i ett andra granskningsskede. Det reviderade planförslaget skickas till berörda intressenter samt ställs ut i kommunhusets entré och presenteras på kommunens hemsida. De synpunkter som kom in under den första granskningen redovisas i ett granskningsutlåtande 1. Granskningsutlåtandet innehåller även Plan- och utvecklingsenhetens kommentarer och förslag till ställningstagande till inkomna synpunkter. Då större ändringar genomförts så tas planförslaget ut på en andra granskning. Detta är fallet för denna detaljplan.

Antagande

I detta planskede överlämnas planförslaget till kommunfullmäktige för antagande. Innan ärendet kommer upp i fullmäktige bereds det i kommunstyrelsens ledningsutskott (KSLU) och kommunstyrelsen. Om detaljplanen inte överklagas eller överprövas vinner den laga kraft tre veckor efter det att protokollet från kommunfullmäktiges sammanträde justerats och satts upp på kommunens anslagstavla.

Överklagande

Antagandet kan överklagas inom tre veckor från den dag beslutet om antagande satts upp på kommunens anslagstavla. De som skriftligen har framfört synpunkter som inte har blivit tillgodosedda har rätt att överklaga beslutet att anta planen. I första hand är det sakägare, bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende och hyresgästorganisationer. Överklagandet prövas av Mark- och miljödomstolen.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

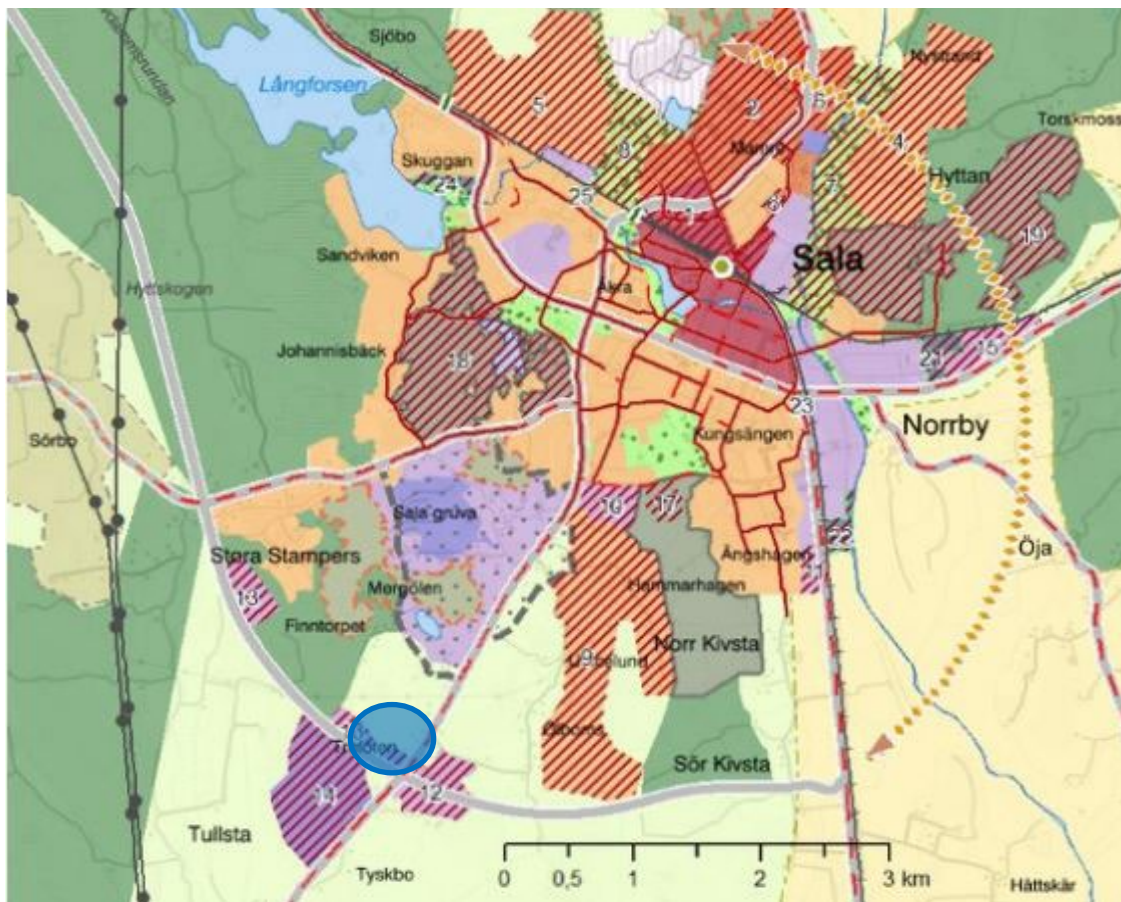
Riksintresse

Väg 70 och väg 56 som går genom planområdet är utpekade som riksintresse för kommunikation. Ambitionen är att detaljplanen ska utformas så att riksintressena för kommunikation inte påverkas negativt.

Översiktliga planer

En ny översiktsplan "Översiktsplan för Sala kommun 2050" antogs under september 2023.

Evelundsområdet är utpekad för *Icke störande verksamheter*, se figur 4 nedan. Beskrivningen lyder: "12. Evelund: Korsningen vid Evelund med bra läge intill riksväg 70 och 56 föreslås bebyggas med icke störande verksamheter. Det pågår framtagande av detaljplan för området. I infartslägen bör områdets gestaltning särskilt beaktas då det påtagligt påverkar upplevelsen av entrén till Sala stad." Detaljplanens syfte stämmer därmed överens med de riktlinjer som anges i översiktsplanen.

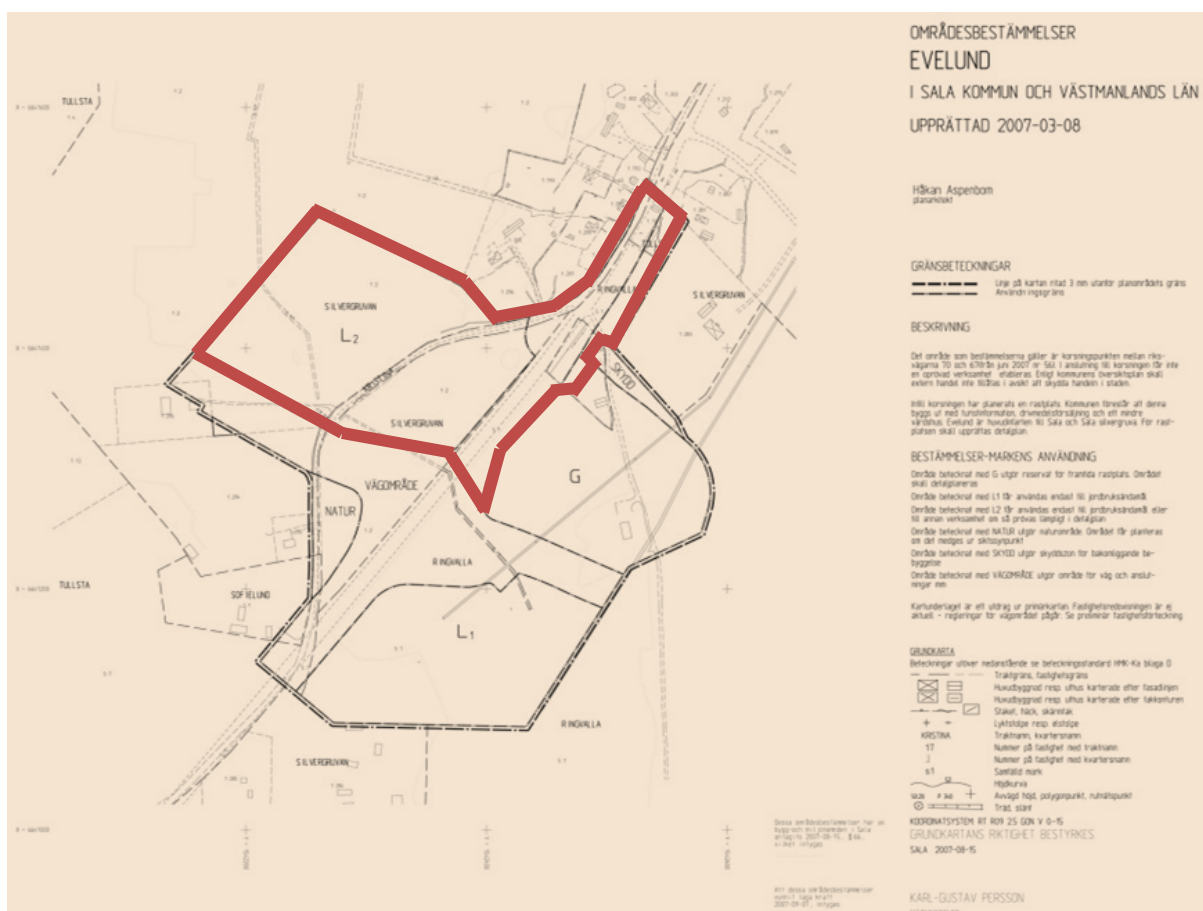
Figur 4. Mark- och vattenanvändning i Sala stad (Översiktsplan för Sala kommun 2050, s.86) Aktuell planområde finns inom del av inringad blå yta.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplaner och områdesbestämmelser

Området är inte tidigare detaljplanlagt men den västra delen av området omfattas av områdesbestämmelser från 2007, se Figur 5. Dessa togs fram i samband med ett programarbete inför anläggande av förbifarten och innebär att plats för vägområde, rastplats, jordbruksändamål, naturmark och skyddsområde reserveras. Område betecknat L₁ får användas endast till jordbruksändamål, området som denna detaljplan omfattar, betecknat L₂ får användas till jordbruk eller till annan verksamhet som prövas lämplig i detaljplan. Område betecknat G är reservat för framtida rastplats. Områdesbestämmelserna kommer att därmed ersättas av den denna detaljplan i den nordvästra delen (L₂).

Figur 5. Del av området som omfattas av områdesbestämmelser från 2007. Röd markerat visar ungefärligt det område av områdesbestämmelserna som ersätts av Detaljplanen Evelund Västra - etapp 1.

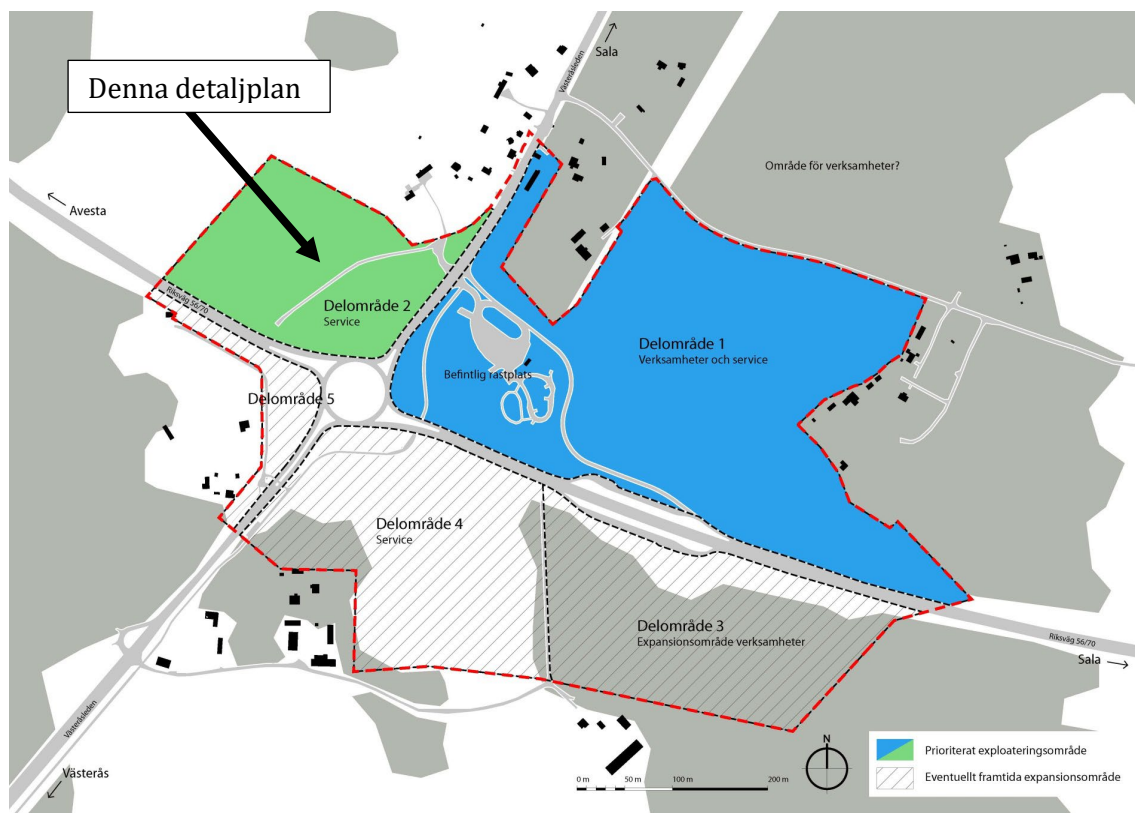
Program

Ett planprogram har tagits fram som ett inledande steg i detaljplaneringen av Evelund som godkändes 2017-12-12. Planprogrammet utredde områdets förutsättningar och prövade översiktligt lämpligheten för exploatering av området, vilket resulterade i att området delades in i fem delområden med olika prioritet för etappvis utbyggnad, se Figur 6. Områdena norr om riksvägen bör prioriteras framför de södra på grund av att trafikangöringen är svårare att ordna i söder.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Planprogrammet anger att det i den fortsatta processen ska:

- tas fram utformningskrav för bebyggelsen – för att undvika baksidor och skapa en välkommande entré till Sala
- avsätts gröna stråk/ytor – för skydd, estetik och god dagvattenhantering
- tas fram trafikutredning
- genomförs analys av risker och störningar
- tas fram principer för dagvattenhanteringen i området.

Figur 6. Planprogrammets indelning i olika exploateringsområden. Denna detaljplan avser i huvudsak Delområde 2.

Utbredningsområdet i planprogrammet överensstämde till stor del med planområdets omfattning i samrådsskedet av denna plan. Planen minskades sedan till att endast omfatta delområde 1 och delområde 2 i den första granskningen. Till den andra granskningen (Evelund Västra - etapp 1) kvarstår i huvudsak endast delområde 2 (grönmarkerat i figur 6 ovan). Evelund Östra - etapp 2 (i huvudsak delområde 1) tas nu fram i en annan separat detaljplan. Övriga delområden kan komma att planläggas i framtiden.

Miljöbedömning

En undersökning för miljöbedömning har gjorts av Plan- och utvecklingsenheten. Med utgångspunkt i behovsbedömningen anser kommunen att ett genomförande av detaljplanen inte innebär sådan betydande miljöpåverkan som anges i 5 § miljöbedömningsförordningen att en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap 3 § miljöbalken behöver genomföras.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Länsstyrelsen har 2020-02-28 meddelat att de delar kommunens bedömning. I det fortsatta planarbetet anser länsstyrelsen att åkerholmar som kan beröras ska kartläggas och beskrivas utifrån naturvärden och att planen anpassas så att dessa värden bevaras. Kommunen bör även redovisa en motivering till varför placering av den föreslagna verksamheten ej lämpar sig på annan yta som är avsatt för verksamheter i FÖP för Sala stad.

Nya krav avseende miljöbedömning som infördes 2021-08-02 och även införts i Plan- och bygglagen (2010:900) bedöms inte beröra etapp 1 då verksamheterna här inte anses utgöra något av de MKB projekt som avses i PBL 4 kap 34 §.

Skydd av natur

Området omfattas inte av skyddad natur i form av natura 2000 eller naturreservat, däremot finns ett antal åkerholmar som omfattas av det generella biotopskyddet enligt 7 kap 11 § miljöbalken, se vidare under rubriken *Mark och vegetation*.

Fornlämningar

Kända fornlämningar finns strax utanför området och arkeologiska undersökningar har tidigare genomförts. Utanför området finns flera gruvhål och en milsten.

Kommunala beslut i övrigt

Kommunstyrelsens ledningsutskott (KSLU) fattade 2013-08-06 beslut om att ge Samhällsbyggnadskontoret, Plan- och utvecklingsenheten, i uppdrag att upprätta detaljplan för Evelund för att utveckla området och möjliggöra verksamhetsområde för logistik och värdshus samt bensinstation.

KSLU beslutade 2017-12-12 att godkänna samrådsredogörelsen och planprogram för Evelund samt att påbörja detaljplanearbete etappvis för Evelund.

KSLU beslutade 2020-10-28 att godkänna förslag till detaljplan för Evelund för samråd.

KSLU beslutade 2023-02-22 att godkänna förslag till detaljplan för Evelund för granskning.

KSLU beslutade 2024-03-27 att godkänna förslag till detaljplan för Evelund Västra - etapp 1 för en andra granskning.

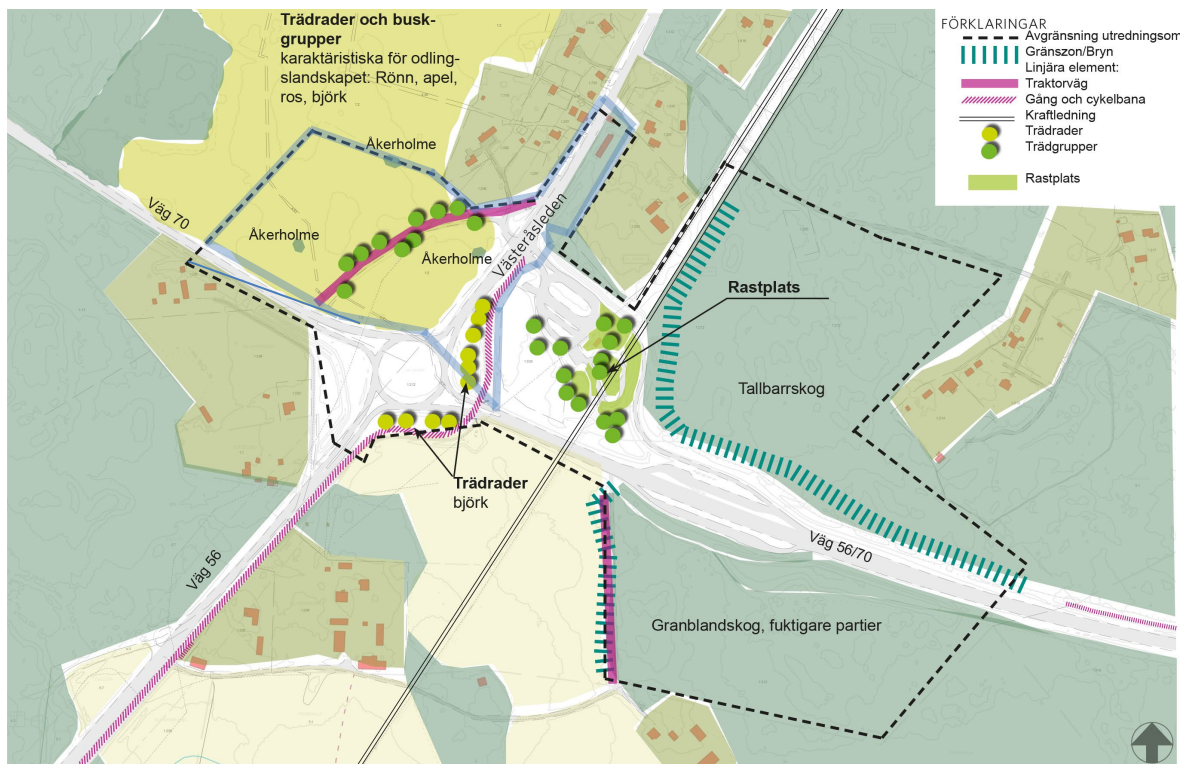
KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Mark och vegetation

Förutsättningar

Terrängen är relativt plan på båda sidor om vägarna. Nivåskillnaden är som mest fem meter mellan toppen på skogsåsarna och den lägre liggande jordbruksmarken. I öster omges vägområdet av skogspartier med företrädesvis barrskog. Längre västerut, runt cirkulationsplatsen omges detaljplanens närområde av öppna landskapsrum i form av åkermark i söder och nordväst.

Figur 7. Befintliga landskapselement och landskapstyper i närområdet (blå linje visar ungefärligt aktuellt planområde).

Undersökningsområdet innehåller flera bryn, gränzoner, mellan skogsmark och åkermark. Här finns en större andel lövträd med bland annat asp, al, rönn och björk än i omgivande skogsmarker. I jordbrukslandskapet utgör skogskanter och mindre trädbestånd viktiga livsmiljöer för arter som blivit undanträngda dagens intensivt brukade landskap.

För områdets nordvästra del (som innefattas av denna plan – etapp 1) har en biotopskyddsanalys av åkerholmar genomförts (Biotopskyddsanalys av åkerholmar, WSP 2020-05-13). Totalt har tre åkerholmar identifierats varav två är belägna helt inom föreslaget planområde och en i utkanten, se Figur 8 nedan. En av åkerholmarna (nr 3) har naturvärdesklassats med visst naturvärde då den innehar olika strukturer som gynnar den biologiska mångfalden. De resterande två (nr 1 och 2) har inte tillgivits någon naturvärdesklassning på grund av att de inte hyser några särskilda naturvärden.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Figur 8. Del av planområdet för etapp 1 med åkerholmar utmärkta i rött.

Förändringar

I och med planens genomförande kommer en mindre del jordbruksmark inom planområdet tas i anspråk för olika typer av verksamheter.

De två åkerholmar som enligt biotopskyddsanalysen inte hyser några särskilda naturvärden kommer omfattas av ytor som planläggs för restaurang (C₁ - åkerholme 2) samt **NATUR** (åkerholme 1). Åkerholme 1 kommer vara opåverkad men vid en eventuell framtida planskildhet så kan intrång bli aktuellt för att möjliggöra för en ny Gång- och cykelväg.

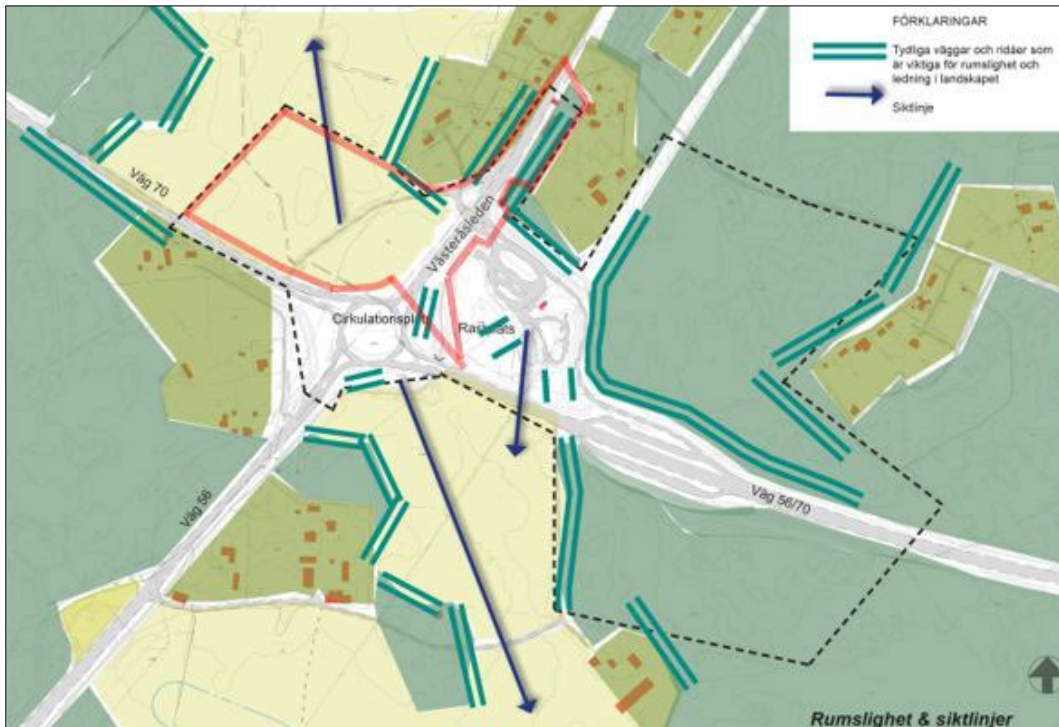
Vid intrång i åkerholmarna krävs dispens från det generella biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. För att inte göra intrång i den åkerholme som klassats med visst naturvärde (åkerholme 3) planläggs marken som allmän platsmark natur (**NATUR**).

Stads- och landskapsbild

Förutsättningar

Befintlig cirkulationsplats och vägarna med trädgångar bildar tydliga barriärer i landskapet och bidrar till att skapa delområden med olika karaktär. I Figur 9 nedan framgår de strukturer som är viktiga för upplevelsen av landskapet.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 9. Viktiga strukturer som enligt genomförd landskapsanalys är avgörande för landskapsbilden. Observera att svartstreckad linje är planområdesgräns från ett tidigare utkast och stämmer inte med granskningshandlingen (aktuellt planområde illustrerat i röd färg).

Landskapsanalysen (PM Landskapsanalys, WSP 2020-05-15) delar in området i följande karaktärer:

- Öppet flackt jordbrukslandskap

Jordbrukslandskapet är småskaligt och mosaikartat. Strukturen består av sammanhängande öppna, flacka landskapsrum, som inramas av åsar och åkerholmar beväxade med skog. Åsarna skapar tydliga väggar mot de flackare jordbruksmarkerna. Genom öppningarna mellan åsarna finns visuella kopplingar mot gårdar belägna längre bort, vilket ger en god uppfattning om djup och avstånd i landskapet.

Det finns en skillnad i skala mellan jordbrukslandskapet norr om respektive söder om cirkulationsplatsen. Den norra delen är flackare med större sammanhållna landskapsrum, medan landskapet i söder har en mindre skala med mindre rum som ramas in av åkerholmar och mindre skogsbestånd.

- Gårdsbebyggelse

Bebyggelse är belägen antingen i gränsen mellan skogs- och jordbruksmark, eller invid vägarna. Det är en småskalig bebyggelse av huvudsakligen äldre gårdshus med tillhörande ekonomibyggnader. Bebyggelsen ger ett sammanhållet uttryck i faluröda nyanser och ramas in från omgivande öppen mark av träridåer och häckar.

- Slutet småkuperat skogslandskap

Skogens utseende och täthet varierar efter topografi, markbeskaffenhet och fuktighetsgradient. Den består av varierande åldrar. Ingen gammelskog förekommer inom området.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

- Trafikmiljö

Trafikplatsens Evelund utgör en entré till Sala söderifrån. Cirkulationsplatsen med sitt konstverk är ett tydligt landmärke för orienteringen i landskapet.

Befintlig rastplats ligger något högre än vägen och framträder relativt tydligt i landskapet. Området runt rastplatsen har en fin parkkaraktär, med sittplatser i mindre rum som indelas av trädgångar och byggnader samt en varierande marklutning. Från rastplatsen finns utsikt söderut mot de öppna åkerfälten.

Öster om cirkulationsplatsen ligger en kontrollplats med av- och påfartsvägar, på ömse sidor om väg 56/70. Kontrollplatsen breddar upp vägrummet betydligt.

Förändringar

Stads- och landskapsbilden kommer att förändras i och med att nya element tillförs i form ny bebyggelse och infrastruktur.

Hela området bör utformas som en helhet för att skapa en representativ entré till Sala. Skala, höjd och placering av byggnader bör anpassas för att inte bryta viktiga visuella kopplingar mellan landskapsrummen. Vegetation och trädridåer som skapar struktur och gör entrén till Sala stad välkomnande och knyter an till småskaligheten och grönskan i staden är viktiga för upplevelsen av området. Detaljplanen reglerar inte vegetationen i detalj, men möjliggör en sammanhållande utformning av vegetation.

Inom etapp 1 regleras nockhöjden till maximalt 6 meter i syfte att anpassa den nya bebyggelsen till angränsande landskapsrum.

Jordbruk

Förutsättningar

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller andra anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och om behovet inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk.

Förändringar

Detaljplanens genomförande innebär att jordbruksmark kommer tas i anspråk. Större del av området är utpekad för Icke störande verksamheter i Översiktsplan för Sala kommun 2050.

Bedömningen är att det inte finns något område utpekad i översiktsplanen med motsvarande läge och potential för utveckling av vägnära service och verksamheter. Etableringen bedöms även kunna göras med omsorg om närheten till jordbrukslandskapet, varför detaljplanen, trots ianspråktagandet av odlad mark, bedöms vara lämplig.

Geoteknik och geohydrologi

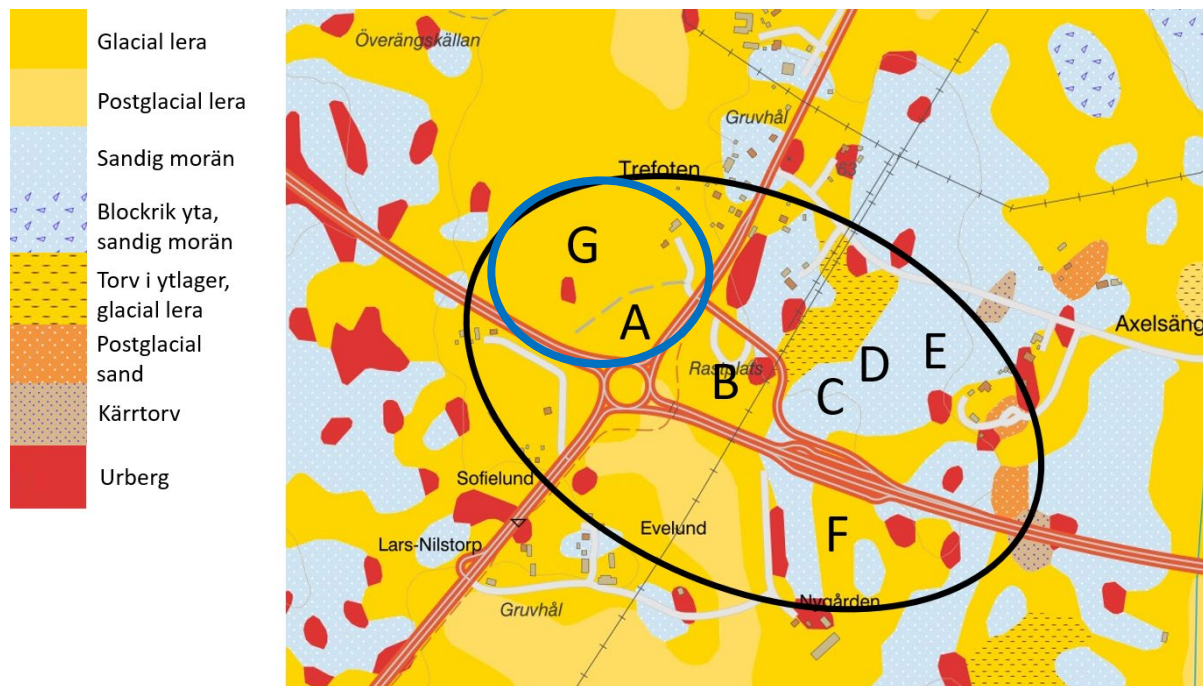
Förutsättningar

Områdets jordartsförhållanden framgår av Figur 10. En geoteknisk undersökning (Geoteknik PM samt Markteknisk undersökningsrapport, 2022-05-13) har genomförts som underlag till planarbetet med syfte att utreda de geotekniska förutsättningarna. Undersökningen visar att jordens

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

karaktär varierar inom det undersökta området. Jorddjupen i området är generellt sett små och varierar mellan cirka 0,7-3,5 meter.

Figur 10. Jordartsförhållanden inom utredningsområdet med för denna detaljplan aktuella delområdena A och G markerat med blå cirkel (SGU 2020). Delområdena B-F berörs inte av denna detaljplan.

Då undersökningsområdena antingen utgörs av en lätt sluttande topografi med tunna lager överkonsoliderad lera på morän, eller områden där markytan är relativt plan, bedöms stabiliteten vara tillfredställande i dagsläget. Det förekommer block/stora block inom delar av området vilket ska beaktas i vidare projektering. Planområdet betraktas heller inte som sättningkänsligt.

Förutom geoteknik har hydrologin i området undersökts och beskrivits i en rapport (Hydrogeologisk beskrivning, trafikplats Evelund, 2022-05-31).

Baserat på de utförda mätningarna i grundvattenrör ligger grundvattentrycknivån cirka 1,2 meter under markytan i planområdet väster om Västeråsleden (väg 800) som berör etapp 1. Här bedöms grundvattenytan inte stå högt, det vill säga inte nära markytan.

Förändringar

Planerade byggnader bedöms kunna grundläggas med platta på mark på morän/berg.

I samband med detaljprojektering av infrastruktur och planerad bebyggelse bör kompletterande geotekniska fältundersökningar utföras. Dessa ska då utföras i objektspecifika lägen med syftet att detaljerat kunna besvara frågor gällande grundläggning/förstärkning av byggnader och infrastruktur. I detta skede ges även uppgifter hur schaktarbeten ska utföras.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Ett radonsäkert byggande rekommenderas. Kommunens radonriskkarta från 1995 visar att planområdet ligger inom högriskområde för radon. Radonskydd hanteras närmare i bygglovs-skedet.

Huvudrekommendationen från Boverket vad gäller byggnadssätt med avseende på radon är att alltid bygga tätt mot marken.

Den geohydrologiska utredningen har undersökt om bebyggelse inom planområdet kan komma att medföra behov av grundvattenbortledning och därmed utgöra vattenverksamhet.

Utredningen har även bedömt behov av skyddsåtgärder för att minimera risker för förorening av grundvattnet.

Eftersom det inte finns någon detaljprojektering av bebyggelse och schakter går det inte att bedöma påverkansområdet i detalj och därmed inte heller om det behövs tillstånd för grundvattenbortledning. Däremot bedömer utredningen att det bör röra sig om tillfällig grundvattenbortledning kopplat till byggskedet och att det kan finnas möjlighet att åberopa undantag enligt 11 kap 12 § MB, åtminstone för vissa schakter.

Utredningen har även undersökt förutsättningar för anläggande av drivmedelsanläggning och eventuella risker för förorening av grundvattnet. Inga ytterligare skyddsåtgärder bedöms vara nödvändiga utöver de som anges i MSB:s handbok och anvisningar från Energigas Sverige. I plankartan regleras utöver dessa åtgärder var placering av påfyllnings- och avluftning *inte* får göras (m_3). Detta för att säkerställa ett säkerhetsavstånd avseende drivmedelshantering på 100 meter till närmast liggande bostäder.

Förorenad mark

Förutsättningar

Inom Sala tätort har genomförda studier visat på förhöjda halter av framförallt bly och kadmium i marken. Källa till föroreningarna är silvergruvan och de processer som använts för att förädla malmen.

Enligt Länsstyrelsen i Västmanland finns inga potentiellt förorenade områden i planområdet.

Förändringar

Vid exploatering ska marken föregås av utredning med avseende på markföroreningar.

Kulturmiljö

Förutsättningar

Kända fornlämningar finns strax utanför området och arkeologiska undersökningar har tidigare genomförts. Utanför området finns flera gruvhål och en milsten.

Förändringar

Om fornlämningar påträffas i samband med en framtida exploatering av området måste arbetet omedelbart avbrytas och anmälan göras till länsstyrelsen.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

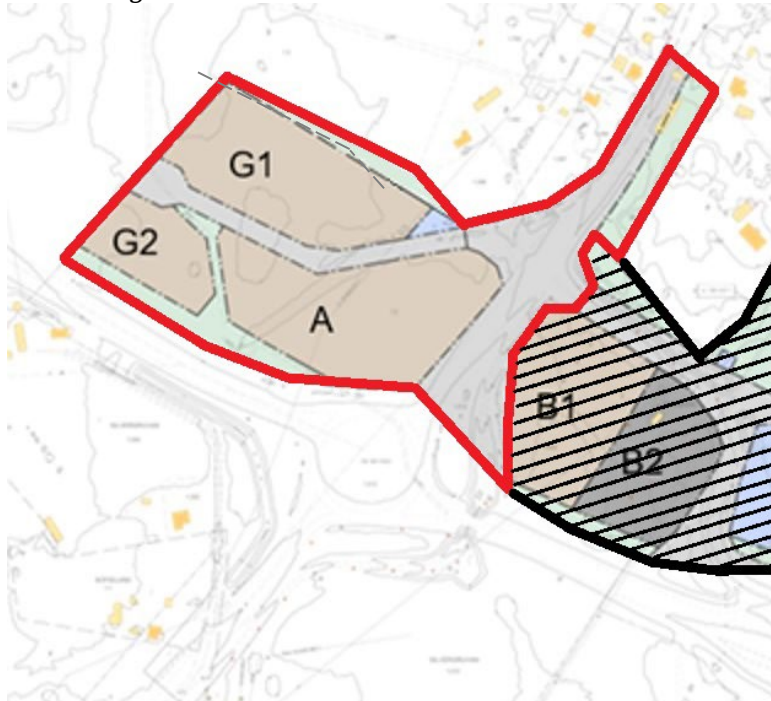
Bebyggelseområden

Förutsättningar

Ingen bebyggelse finns inom planområdet. Vid den angränsande befintliga rastplatsen finns en servicebyggnad med toaletter, soprum. Rastplatsen är starkt präglad till närheten av vägarna.

Utanför planområdet finns spridd bostadsbebyggelse och mindre gårdar.

Förändringar

Figur 11. Översiktlig illustration av delområden inom planområdet (rödmarkerat) Kvartermarken har minskats i omfattning till granskning 2.

Detaljplanen möjliggör olika typer av användningar i anslutning till cirkulationsplatsen. Inom delområde A och G1 tillåts restaurang och drivmedelsförsäljning (**C₁G**). Inom område G2 tillåts restaurang (**C₁**). Inom delområde G1 tillåts även verksamheter, ej handel med skrymmande varor (**Z₁**).

Högsta tillåtna nockhöjd sätts till 6 meter inom hela planområdet för att etapp 1 bättre ska anpassas till omgivande bebyggelse och landskap och bibehålla befintliga siktlinjer.

Största tillåtna byggnadsarea har satts till 30% av fastighetsarean inom användningsområdet (**e₁**). Exploateringsgraden har bestämts utifrån behov av yta för dagvattenhantering samt anpassning till omgivande miljö. Minst 20 % av fastighetsarean inom respektive användningsområde ska vara genomsläpplig (**n₁**) med syfte att skapa förutsättningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Källare får inte finnas i byggnader (**b₃**) med hänsyn till närliggande grundvatten.

Byggnad ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns (**p₁**), för att möjliggöra skötsel av byggnad inom den egna fastigheten.

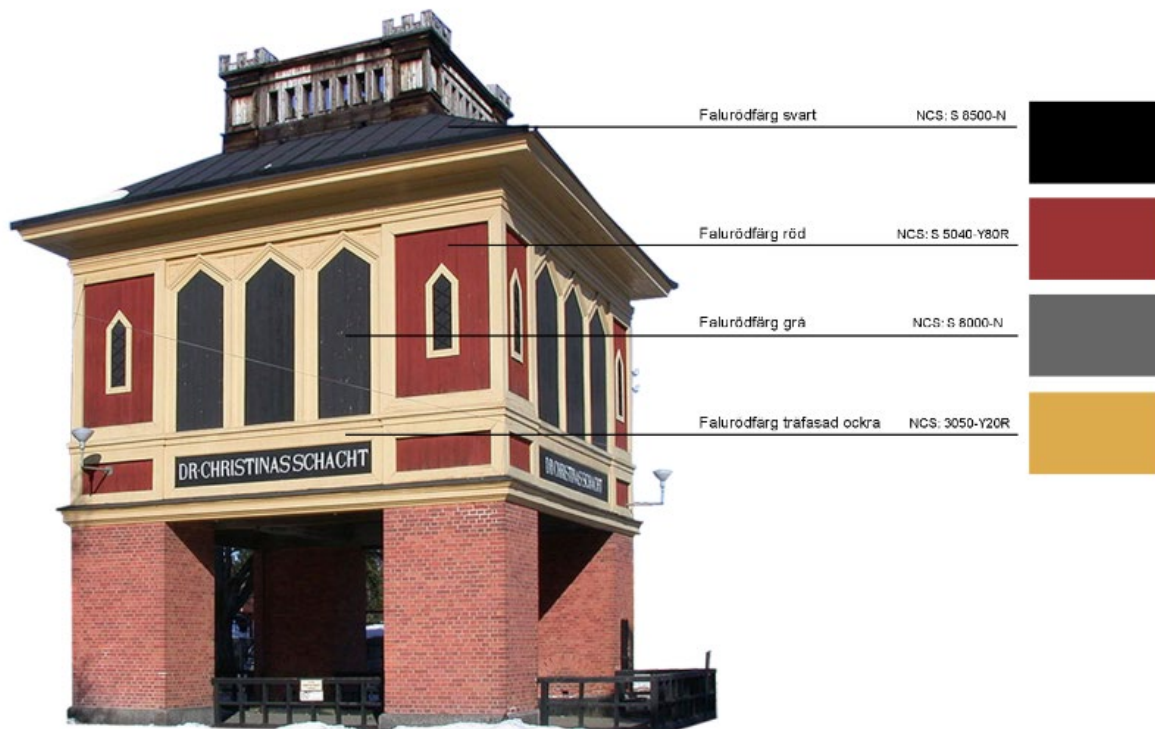

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Då planområdet utgör en av entréerna till Sala tätort är god arkitektur och gestaltning viktigt. Vid exploatering i lägen som utgör entré till Sala ska dialog hållas med kommunen. Detaljplanen reglerar höjd och exploateringsgrad, men för att skapa en långsiktigt flexibel plan, inte utformningen i detalj.

En annan aspekt avseende att inte reglera mer omfattande avseende tex. fasadmateriell och färg är att möjliga etableringar inom detaljplanen kommer vara riksomfattande kedjor med egna koncept avseende utformning och färgsättning av sina respektive restauranger/drivmedelsstationer.

Vid bygglov ska det bevakas att den slutliga utformningen av nybyggnation överensstämmer med översiktsplanens intention avseende läget som entré till Sala tätort, och att nybyggnation ska anpassas väl till platsen och läget. Färgsättning kan med fördel göras i liknande kulörer som befintlig byggnation i närområde dvs. utformning med företrädesvis faluröda fasader. Ny byggnation kan också inspireras av Salas traditionella träbyggnader, inte minst de i anslutning till gruvan. Fasader och andra byggnadselement utförs då företrädesvis i svart, rött, grått och gult, i nyanser som hämtats från traditionella slamfärger (se Figur 12). Byggnader som byggs med annat fasadmateriell än trä kan likna dessa kulörer i möjligaste mån. Komplementbyggnader kan utformas med tex. röda takpannor eller svart valsat plåttak samt kombinationer av föreslagna färgnyanser på träfasad ifall en huvudbyggnad svårigen går att kombinera med dess egna framtagna koncept avseende utformning.

Figur 12. Exempel på traditionell färgsättning i svart, rött, grått och gult vid Dr. Christinas schacht (Klark.Zenit 2018)

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

För att tillse att skyltning genomförs på ett varsamt sätt finns två utformningsbestämmelser (f_1 och f_2). Bestämmelsen f_1 anger att skyltning ska ske sparsamt och utformas så att trafiksäkerheten inte påverkas negativt. Bestämmelse f_2 preciserar att fristående skyltar (stolpe, pylon) inte får vara bildväxlande eller bländande. Med detta menas att överdriven skyltning ska undvikas och en god gestaltning ska beaktas så att skyltningen inte stör förbipasserade fordon på vägarna. Att vara sparsam med skyltning och överdriven fasadbelysning och därmed minimera ljusföroreningar är även viktigt för att värna om det nattaktiva djurlivet.

Skyltar bör i huvudsak placeras på byggnadernas fasad, skyltning på tak ska undvikas och om skyltar som önskas placeras på stolpar/pyloner så om möjligt samordnas mellan de olika företagen. Trafikverket bör ingå som remissinstans i bygglovsprocessen när skyltären den hanteras inom planområdet. Önskas skyltar placeras utanför detaljplanelagt område och inom 50 meter från vägområdet krävs tillstånd från Länsstyrelsen som då även samråder med Trafikverket. Önskas skyltning i direkt anslutning till vägområdet (ca 5-10 meter) ska väghållaren kontaktas.

Gaturum, trafik och parkering

Förutsättningar

Planområdet angörs via trafikplats bestående av en cirkulationsplats och en fyrvägs korsning. Cirkulationsplatsen korsas av väg 56 och väg 70 som är av typen 2+1. Från norr kommer en anslutande väg från Sala tätort, Västeråsleden (väg 800).

Som underlag till planarbetet har en trafikutredning genomförts (Trafikutredning, WSP 2021-10-25). Utredningen ligger till grund för den planerade gatustrukturen i området.

Förändringar

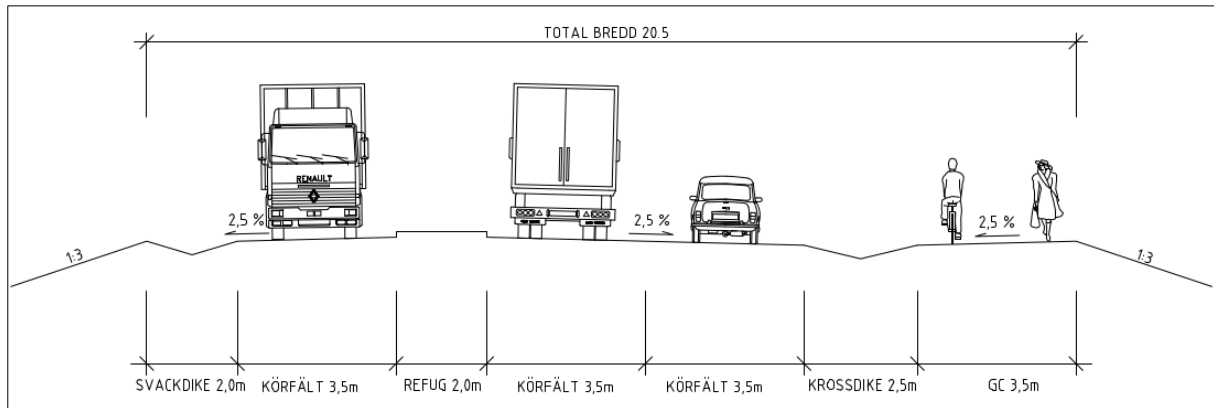
I trafikutredningen föreslås hur gaturummet bör vara uppdelat inom detaljplaneområdet. För huvudgatan som går i öst-västlig riktning föreslås en bredare sektion med en mötesseparering i form av refug eller annan gatsten samt en separerad gång och cykelbana om 3,5 meters bredd, avdelad med krossdike för att omhänderta yt- och dagvatten (se figur 13). Även plats för snöupplag är viktigt då andelen tung trafik kommer att vara hög i området och tillräckligt utrymme även på vinterhalvåret ska tillgodoseas. Bredden på gång- och cykelbanan är relativt tilltagen för att underlätta för kommande drift och skötsel i området.

För denna detaljplan som avser etapp 1 kommer föreslagen huvudgata endast anläggas en mindre bit in från Västeråsvägen (väg 800) i riktning mot befintlig rastplats. Detta för att förbereda senare exploatering när detaljplanen för etapp 2 ska genomföras. Detta innebär för denna plan att endast själva korsningen (inklusive gång- och cykelväg en bit norrut) kommer färdigställas.

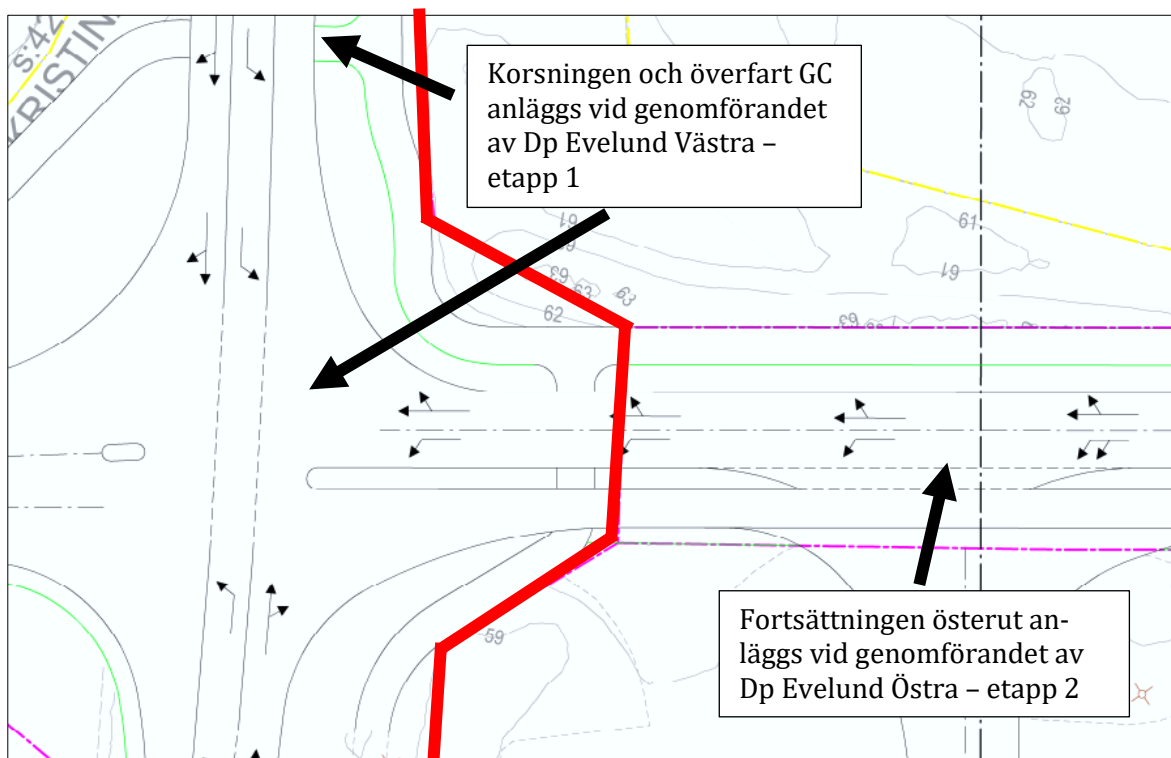
Under ombyggnationen ska samordning med utbyggnad VA österut (förberedande utbyggnad inför Evelund Östra - etapp 2), samt kanalisering för El-försörjning strax söder om korsningen genomföras (Sala-Heby Energi AB).

Se föreslagen omfattning av ombyggnationen i Figur 14 nedan.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

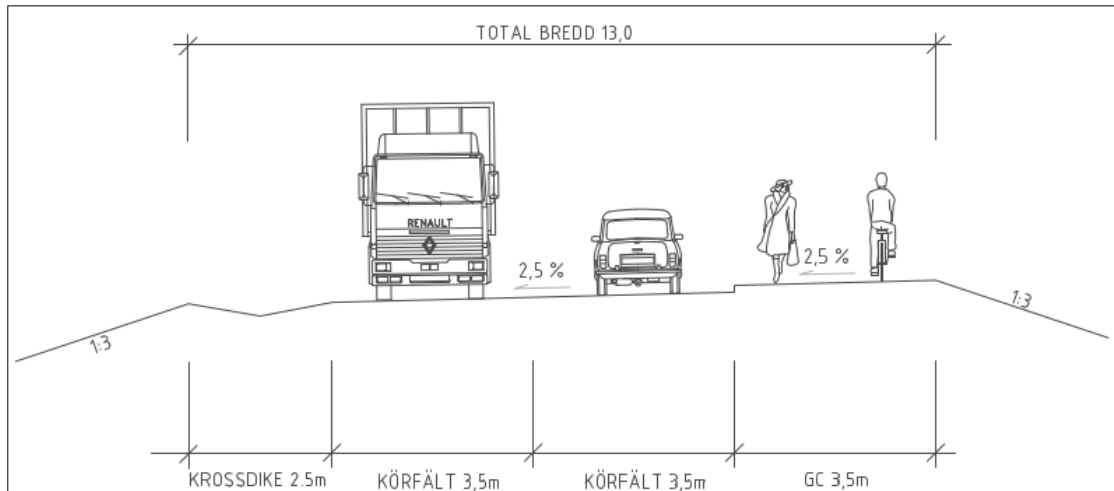
Figur 13. Förslag på huvudgatans sektionsindelning sett mot fyrvägs korsningen Västeråsleden (Väg 800) (Skiss WSP).

Figur 14. Urklipp från förprojektering av huvudgata (WSP). Gatan föreslås utformas med två körfält ut mot Västeråsleden (väg 800).

För gatan som ligger längre in från korsningen västerut föreslås en total bredd om 14 meter för gata. Här föreslås gaturummet vara något trängre, utan mittseparering och med en gång och cykelbana avgränsad med kantsten eller motsvarande, se 15 nedan. Att gaturummet sätts 1 meter bredare beror på att nödvändigt korsdike längs lokalgatan enligt utförd dagvattenutredningen behöver en total bredd på 3,5 meter (inte 2,5 meter som i figur 15 nedan).

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 15. Förslag till sektionsindelning av gata (Skiss WSP). Total bredd har ökats till 14 meter.

Riksvägar regleras i detaljplanen som allmän plats väg (**VÄG**), kommunala gator i området som allmän plats gata (**GATA**). Parkering ska ske på den egna fastigheten och följa kommunens parkeringsnorm.

Trafikalstring och kapacitet

Förutsättningar

Området alstrar i dagsläget ingen trafik förutom till rastplatsen. Senaste genomföra trafikflödesmätningar (2021) framgår av Figur 16.

Förändringar

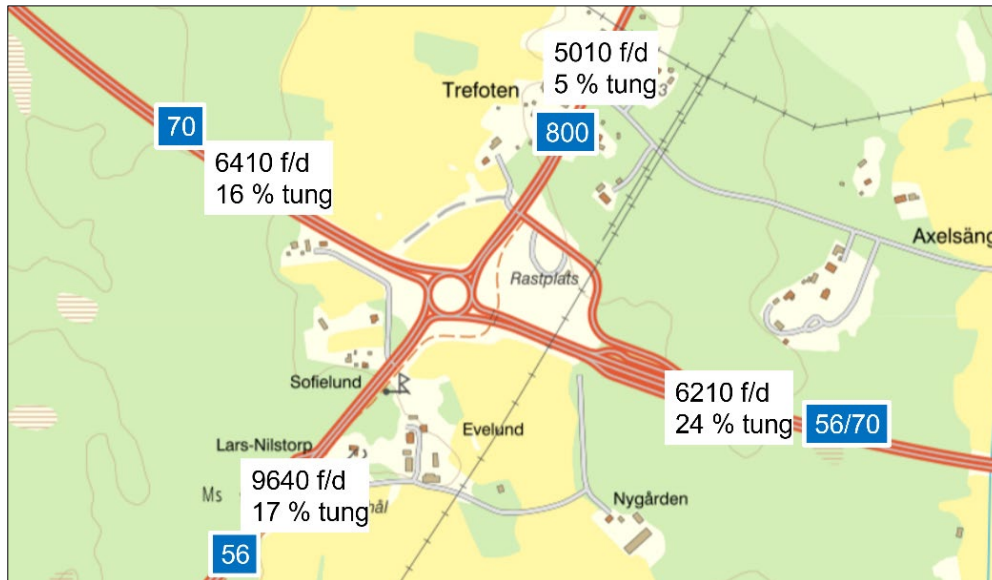
I och med exploatering av områdena kring trafikplatsen kommer trafikplats Evelund att utsättas för ett högre trafikflöde än i nuläget.

Enligt de trafiksimuleringar som genomförts i trafikutredningen kommer det trafikflöde som alstras efter genomförande av planförslaget inte ha någon betydande påverkan på trafikplatsen. Restiden på riksvägarna påverkas inte av etableringen. Det är först vid ett flöde på 250 %¹ som det, enligt känslighetsanalysen, går att tyda några större förändringar.

Sammanfattningsvis bedöms detaljplanens förslag inte medföra några problem vad gäller kapacitet i korsningar eller framkomlighet i vägnätet vid en exploateringsgrad mellan 20 och 40 %. Den känslighetsanalys som gjorts visar att kapacitetsgränsen för systemet ligger vid ett trafikflöde på omkring 225 %, vilket motsvarar en exploatering som inte är sannolik utifrån områdets storlek och övriga förutsättningar.

¹ Uppskattat trafikflöde efter genomförandet av detaljplanen utgör 100 % (avser både etapp 1 och 2).

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 16. Antal fordon/dygn i genomsnitt över året, procentandel av tung trafik såsom lastbil och bussar. (Källa: Trafikverket klickbar karta, TIKK samt Sala kommuns mätning 2021).

Gång och cykel

Förutsättningar

Öster om väg 56 från Västerås finns en separat gång- och cykelväg som i höjd med cirkulationsplatsen går under väg 56/70 för att sedan fortsätta vidare upp mot infarten till rastplatsen där den slutar. I övrigt finns inga vägar avsedda för enbart gående eller cyklister inom planområdet.

Förändringar

Planförslaget möjliggör en förlängning av befintlig gång- och cykelväg, längs med Västeråsledens östra sida in mot Sala.

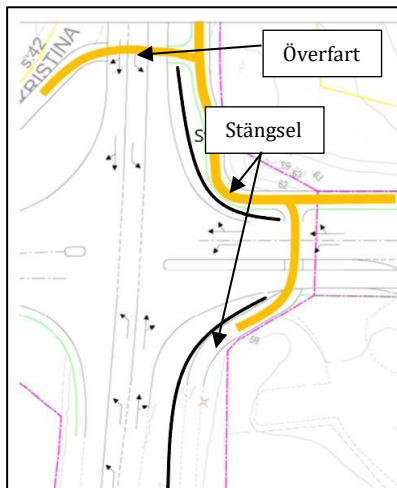
De nya gatorna inom Evelundsområdet kommer när områdets etapper genomförts vara försedda med gång- och cykelbana på minst en sida av gatan, se Figur 13 och Figur 15.

Genom att områden för service skapas på den västra sidan av Västeråsleden (väg 800), finns anledning att skapa en trygg passage för oskyddade trafikanter. I trafikutredningen har analyserats vilken typ av passage som är rimlig med hänsyn till trafikanternas behov, trafikmängder och säkerhet. En särskilt anordnad passage norr om korsningen in mot Evelund ses idag som ett **fullgott alternativ** till annan typ av passage eller övergångsställe/cykelöverfart. I trafikutredningen framgår principförslag för placering av passager över Västeråsleden samt den nya huvudgatan in i området. En mer kostsam lösning som ändå möjliggörs avseende markanspråk, se nedan "förberedande markanvändning".

Vid genomförandet av denna detaljplan förordar kommunen att stängsel anläggs för att minska risken att oskyddade trafikanter försöker gena från rastplatsen och över Västeråsleden (väg 800) för att nå målpunkter på den västra sidan. Sala kommun bekostar uppförandet av detta skyddsstängsel som sträcker sig från cirkulationsplatsen (mellan Västeråsleden (väg 800) och befintlig GC-väg) norrut till platsen där den planerade överfarten avses anläggas. Utformning

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

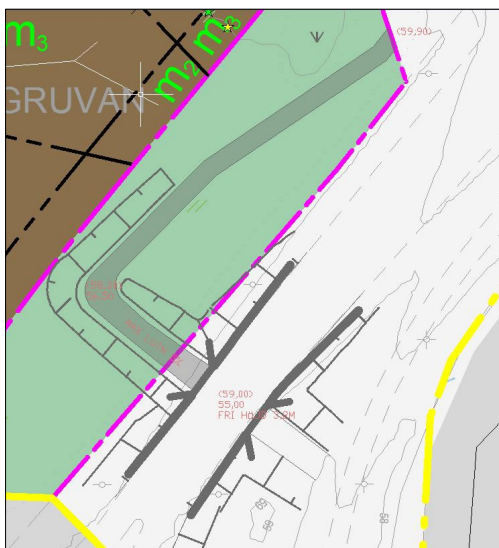
(tex. höjd) och placering av detta stängsel görs i samråd med Trafikverket för att säkerställa så att inget inom trafikområdet påverkas negativt avseende siktlinjer mm. Uppförande av stängslet görs därmed av Trafikverket men finansieras av Sala kommun. Se vidare kapitel om avtal nedan.

Figur 17: Illustration av möjlig placering av stängsel (ursprungsbild WSP).

Förberedande markanvändning

För att möjliggöra att planen är förberedd ifall en eventuell försämrad trafiksituation för oskyddade trafikanter skulle uppstå så har kommunen undersökt möjligheten avseende nödvändig yta för en planskildhet mellan rastplatsen och verksamheterna på den västra sidan. Naturmark har därmed planlagts på västra sidan Västeråsleden (väg 800) och det går att åstadkomma en planskildhet med 5 graders lutning. Omfattande markarbeten kommer behöva genomföras även på den östra sidan inklusive en helt ny dragning av befintlig gång- och cykelväg (då länge österut på den kommunala fastigheten Silvergruvan 1:929) ned till befintlig planskildhet under väg 56/70.

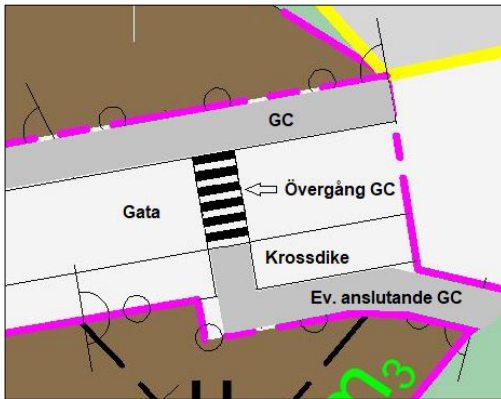
Vägområdet planläggs med **tunnel₁** – där det preciseras att GC-tunnel får anläggas under väg 800.

Gata i norra delen utökas något så utrymme finns för en eventuell framtida övergång för Gång- och cykelväg från naturmarken till den Gång- och cykelväg som ska anläggas på den norra sidan gatan, se figur 19.

Figur 18: Ytbehov inom aktuell detaljplan för en eventuell framtida planskildhet. Förprojektering framtagen av Sala Kommun.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Om ett anläggande av planskildhet skulle aktualiseras i framtiden måste konsekvenser avseende påverkan på befintliga väganläggningar, konsekvens för dagvatten/skyfall samt behov av tekniska anläggningar undersökas vidare.

Figur 19: Illustration av placering av en eventuell framtida GC övergång.

Kollektivtrafik

Förutsättningar

Busslinje 62 (Sala – Västerfärnebo) och 569 (Sala – Västerås) trafikerar Västeråsleden (väg 800) med busshållplatserna Evelund och Trefoten cirka 200 meter söder respektive norr om planområdet.

Sala resecentrum ligger cirka fem kilometer nordöst om planområdet med tåg och bussförbindelser mot bland annat Uppsala/Stockholm, Västerås, Avesta och Karlstad.

Förändringar

Med en ny gång- och cykelväg längs med Västeråsleden (väg 800) mot Sala centrum ökar tillgängligheten till både resecentrum och busshållplatsen norr om planområdet.

Service

Förutsättningar

Närliggande befintlig rastplats har idag vägnära service i form av toaletter, sophantering, latrintömning, lekplats och uppställningsplatser för tung trafik. Rastplatsen sköts av Trafikverket.

I centrala Sala finns kommersiell service i form av exempelvis dagligvaruhandel och restauranger.

Förändringar

Detaljplanen innebär ökad tillgänglighet till vägnära service för trafikanter på riksvägarna.

Dagvatten

Förutsättningar

En dagvattenutredning är framtagen för planområdet för att klargöra förutsättningarna och dagvattenhantering för framtida exploatering av området (Dagvattenutredning, WSP 2022-11-22).

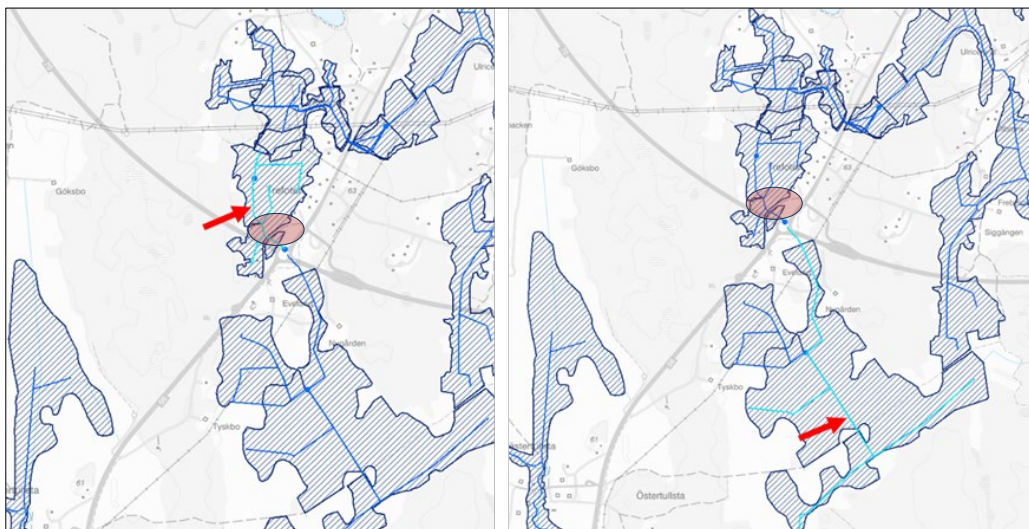
Planområdet ligger utanför verksamhetsområde för dagvatten.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Dagvattenutredningen konstaterar att marken inom planområdet bedöms ha låg genomsläpplighet, då lera finns i grundlager. En dagvattenlösning som enbart baseras på infiltration är därför inte lämplig.

Vilken avrinning ett område genererar beror på den reducerade arean, det vill säga hårdgörningsgraden. Ett område som består av skogsmark genererar lägre avrinning än exempelvis en parkering eller en takyta.

Avrinningen inom planerat planområdet sker idag söderut och till viss del österut. Hårdgjorda ytor på rastplatsen (utanför aktuellt planområde) avvattnas genom att dagvatten leds över omgivande naturmark och grönytor till öppna diken och vidare till vägdike och trumma under väg 56/70 öster om cirkulationen. Där infiltration är möjlig infiltreras troligen en del av dagvattnet och transporteras vidare i genomsläppliga marklager. Från trumman rinner vattnet vidare via ledning till Öster Tullsta dikningsföretag.

Figur 20. Kilvägen- Evelunds dikningsföretag 1943 (till vänster) och Öster Tullsta dikningsföretag 1951 (till höger) (WebbGIS Västmanland 2020). Ungefärligt läge för planområdet, se *röd oval*.

Under väg 56/70 öster om cirkulationen finns en gång- och cykeltunnel med en pumpstation på sydöstra sidan. Dagvattnet vid tunneln pumpas sannolikt till Öster Tullsta markavvattningsföretag som är ett av två markavvattningsföretag i närheten till planområdet. Öster Tullsta dikningsföretag 1951 och Kilvägen- Evelunds dikningsföretag 1943. För denna plan är det Kilvägen- Evelunds dikningsföretag som kommer beröras av den kommande exploateringen, se figur 20.

Principförslag dagvattenhantering

Rening av förorenat dagvatten och flödesutjämning föreslås ske inom planområdet i enlighet med Sala kommuns dagvattenpolicy. Grundprincipen för att säkerställa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering är:

- Byggnader placeras på höjdparter och grönytor i lågstråken.
- Dagvattenflöden begränsas genom att i första hand undvika onödiga hårdgjorda ytor, och i andra hand genom infiltration och fördröjning.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

- Dagvattnets föroreningsbelastning begränsas genom naturlig rening på väg till recipient.

Ny bebyggelse planeras och höjdsätts för 100-årsnivåer utifrån det kommunala planeringsansvaret.

Vid ny- eller ombyggnad är det idag brukligt att dagvatten i största möjliga utsträckning omhändertas lokalt. Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att man försöker efterlikna naturens sätt att ta hand om dagvattnet genom avdunstning, fördröjning och infiltration i marken.

Allt dagvatten som har låga eller måttliga föroreningshalter ska infiltreras eller fördröjas där marken inte är genomsläpplig.

Förändringar

Eftersom planområdet idag utgörs av åkermark kommer en framtida exploatering med bebyggelse och hårdgörning av ytor innebära ett ökat dagvattenflöde då mängden naturlig infiltration och avdunstning minskar.

Föreslagna åtgärder för respektive delområde redovisas i dagvattenutredningen (Dagvattenutredning, WSP 2022-11-22). Aktuella delar som berör denna plan benämns A och G i dagvattenutredningen (G inkluderar både G1 och G2).

Kvartersmark

Fördröjningsbehovet för område A, G1 och G2 samt lokalgatan är som minst **488** m³.

I detaljplanen föreslås att minst 20 % av fastighetsarean inom användningsområdet ska vara genomsläppligt (**n₁**) för att begränsa den andel av marken som hårdgörs.

De lösningar som används i området måste fungera med de geologiska förutsättningarna på platsen. För att utnyttja markens infiltration bör dagvattenåtgärder där så är möjligt förläggas i områden med morän inom de områden där denna typ av mark finns.

Den avrinning som genereras inom varje fastighet efter exploatering ska fördröjas inom respektive fastighet med lokalt omhändertagande (LOD). Största tillåtna utflöde per fastighet föreslås begränsas till att vara lika med befintligt 10-årsflöde (nuvarande markförutsättningar), för att inte belasta utloppen och markavvattningsföretagen med ett högre flöde än vad de tar emot idag.

	P110 magasinvolym [m ³]	mm
Område A	201	18
Område G1	165	18
Område G2	61	17
Lokalgata A och G	61	20
Totalt område A och G inklusive lokalgata	488	18

Figur 21: Vattenmängd som bör fördröjas inom kvartersmark. Siffrorna för delområde A något högt räknat då viss kvartersmark nu ersatts av NATUR. Notera att

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

LOD-lösningar kan anläggas på många olika sätt till exempel svackdiken, öppna förstärkningslager, växtbäddar och skelettjordar samt dammar.

Avledning sker efter fördröjning inom respektive fastighet till krossdiken utmed gatorna eller direkt till svackdiken inom allmän platsmark Natur.

Allmän plats

Nya gator föreslås avvattnas mot vägdiken på ena sidan av gatan, inom vägområdet. Eftersom största föroreningshalten kommer att finnas i vattnet från gatan så föreslås att gatan avvattnas till krossdiken, det vill säga diken helt eller delvis fyllda med krossmaterial, då dessa har högre renande effekt än gräsbeklädda svackdiken. Beroende på höjdsättning av marken kan krossdiken behöva sektioneras för att uppnå tilltänkt magasinvolym. Total bredd på krossdiken ska vara 3,5 meter.

För den nordvästra delen av planområdet föreslås gatornas krossdiken avvattnas via ett svackdike genom naturmark för att sedan anslutas till Kilvägen- Evelunds markavvattningsföretag.

I de fall träd planeras längs med lokalgatorna förespråkas att dessa anläggs med skelettjord för omhändertagande av vägdagvatten.

Skyfall och översvämning

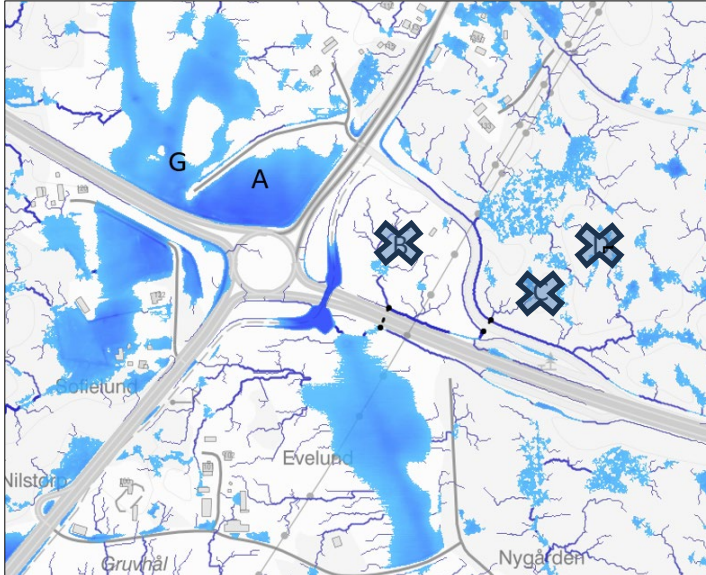
Förutsättningar

Flödeslinjer och instängda områden i terrängen har studerats i dagvattenutredningen. Vid modellering av instängda områden och risk för översvämning har trumma under väg 56/70 lagts in i modellen samt trumman under infartsvägen till trafikplats Evelund från väg 56/70 i riktning västerut. Eventuella övriga trummor och utlopp har inte lagts in i modellen.

Figur 17 visar hur dagvatten vid ett 100-årsregn som varar i 10 minuter, motsvarande 30 mm nederbörd, leds i diken och längs låglinjer i terrängen och samlas i instängda områden som ligger lägre än omgivande mark. Ett instängt område finns på åkermarken nordväst om cirkulationen motsvarande delområde A, G1 och G2, som är i stort sett flackt. Enligt analysen i SCALGO kommer vattennivån i område A att stiga till **+58,8** meter vid detta regn. Analysen tar dock inte hänsyn till befintlig markavvattning samt avvattning av vägdiken till markavvattningsföretag.

Gång- och cykeltunneln under väg 56/70 (utanför planområdet) översvämmas enligt modelleringen från SCALGO, vilken inte tar hänsyn till att dagvattnet i tunneln pumpas. Vid ett 30 mm regn om dagvattnet inte pumpas skulle vattennivån stiga till +56,8 m i tunneln.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 22. Flödesvägar och instängda områden vid ett 100-årsregn som varar i 10 minuter, motsvarande 30 mm nederbörd (SCALGO Live, 2022). Evelund Västra – etapp 1 avser delområdena G och A i illustrationen. Kryss avser delområden som inte behandlas i denna plan.

Förändringar

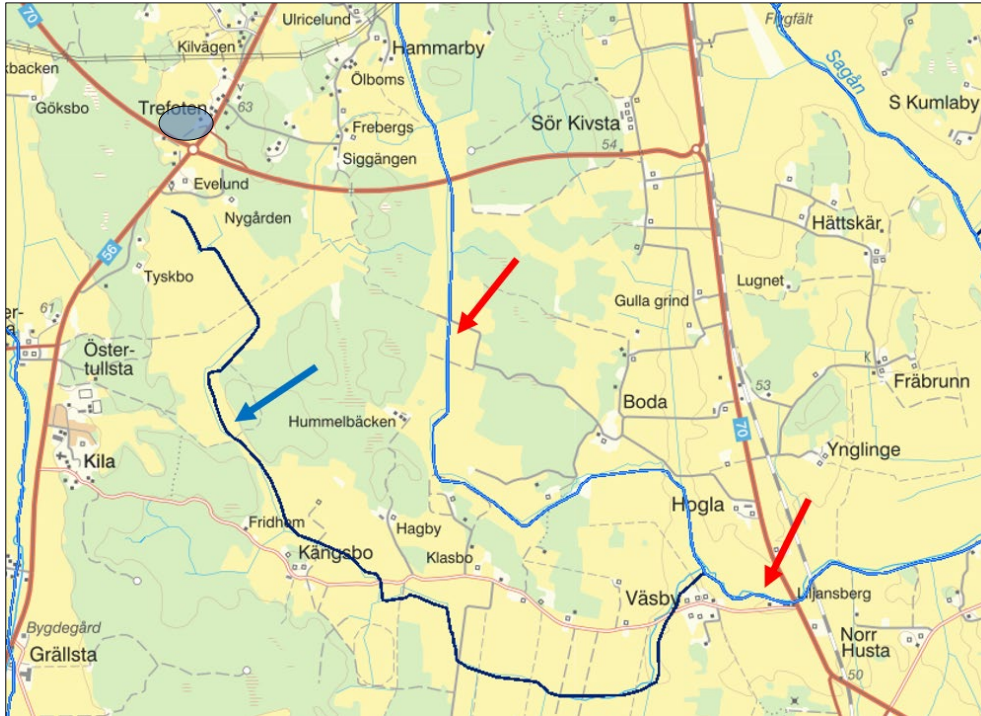
Omvandling av åkermark till hårdgjorda ytor innebär att möjligheten till naturlig infiltration och avdunstning minskar liksom ändras förutsättningarna för att hantera skyfall.

Föreslagna magasinvolymerna i dagvattenutredningen är dimensionerade för att kunna hantera ett 10-årsregn med klimatfaktor 1,25. För respektive delområde har även hänsyn tagits till effekter vid ett eventuellt skyfall. För att förhindra skador på byggnader i områden som riskerar att översvämmas finns en planbestämmelse (**b₁**) som reglerar att byggnadens tekniska utförande ska klara översvämmande vatten upp till +59 meter över havet (RH2000) så att byggnader inte skadas. Detta innebär även att golvnivån inte bör ligga under denna nivå. Där det är tekniskt möjligt kan minsta + höjd avseende golvnivå med fördel ökas ytterligare. Det är också viktigt att respektive fastighet höjdsätts så att inga instängda områden skapas, så att dagvattnet transporteras vidare till recipienten utan att skada bebyggelsen. I samband med framtida detaljprojektering behöver det säkerställas att det finns ytor som tillåts ta emot bräddning av diken vid skyfall.

Påverkan på yt- och grundvatten

Förutsättningar

Recipient för dagvatten från Evelund är Västerängsbäcken, se figur 23. Dagvatten från planområdet leds till recipienten via vattendrag benämnt Övrig vatten i VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 23. Röda pilar pekar på Västerängsbäcken som är recipient för utredningsområdet. Blå pil pekar på vattendrag benämnt Övrigt vatten i VISS och som leder till Västerängsbäcken (VISS, 2022). Blå oval visar planområdets placering.

Vattenförekomst Västerängsbäcken omfattas av miljö kvalitetsnormer (MKN) för yt- och grundvattenförekomster. Gällande MKN beslutades 2021 och innehåller krav som ska vara uppnådda 2033 (VISS, 2022).

Västerängsbäcken har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk ytvattenstatus. Parametern särskilt förorenande ämnen klassas som god men inga mätningar har gjorts av de ämnen som ingår i parametern. Den kemiska statusen bedöms som ej god. De prioriterade ämnen som analyserats är polybromerade difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföreningar, vilka överstiger uppsatta gränsvärden i alla Sveriges vatten på grund av atmosfäriskt nedfall och omfattas av ett generellt undantag.

En framtida exploatering får inte medverka till att Västerängsbäckens status försämras till en sämre statusklass.

Förändringar

Enligt dagvattenutredningen beräknas för område A, G1 och G2 som idag utgörs av jordbruksmark att vissa halter och mängder kan minska, men det beror på val av reningsmetod.

I de föreslagna principförslagen för dagvattenhantering renas dagvatten i diken innan det leds via markavvattningsföretag och vattendrag klassat som övrigt vatten till recipienten Västerängsbäcken.

Det går inte att redovisa helt tillförlitliga siffror på hur det kommer att bli efter exploatering, dels då det inte är fastslaget vad som kommer att byggas på kvartersmarken, dels för att beräkningsverktygen bygger på grova modeller med osäkerheter på ca 30-40 %.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

För bedömning av påverkan på MKN, se avsnitt *Konsekvenser av detaljplaneförslaget*.

Förändringar – ekologisk status

För ekologisk status är näringsämnen fosfor och kväve utslagsgivande.

För delområde A, G1 och G2 kommer mängden kväve efter exploatering att vara lägre oavsett om rening sker eller ej, eftersom områdena omvandlas från jordbruksmark till bebyggelse. För delområde A och G kommer mängden fosfor att kunna renas ner till under befintliga nivåer om rening sker i krossdiken. Om detta genomförs till fullo kommer det sammantaget för planområdet innebära att mängden kväve minskar jämfört med befintliga förhållanden.

Enligt SMHI:s vattenwebb utgörs Västerängsbäckens delavrinningsområde om cirka 34 km² av cirka 44 % skogsmark, 45 % jordbruksmark, 3 % tätort och 0,05 % hårdgjorda ytor (SMHI, u.d.). Jordbruksmark och enskilda avlopp pekas ut som de största påverkanskällorna till klassningen måttlig ekologisk status enligt MKN för Västerängsbäcken (VISS, 2022).

Förändringar – kemisk status

För kemisk status är de prioriterade ämnena bromerad difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar utslagsgivande, dessa gränsvärden överskrids i alla Sveriges ytvattenförekomster på grund av atmosfärisk deposition.

Tungmetaller, olja, PAH och BaP kommer troligtvis att koncentreras till ytvatten från gatan, varför krossdiken föreslås anläggas längs gata för att nå bästa renande effekt. Eftersom de flesta föroreningarna är partikelbundna så är en anläggning som avskiljer partiklar, såsom krossdiken, att föredra.

Luft

Förutsättningar

Inom tätbebyggda områden är kommunen enligt miljöbalken 5 kap under vissa förutsättningar skyldig att genom mätningar kontrollera att miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft följs så att miljömålet frisk luft uppnås. Kommunen ska också tillse att normerna inte överstigs vid detaljplanläggning.

Förändringar

Detaljplanen bedöms inte innebära en sådan förändring att MKN för luft riskerar att överstigas. Den fjärrvärmecentral som tillåts inom delar av planområdets östra del bedöms inte heller leda till någon negativ påverkan på luftkvaliteten eller påverka de närmast boende genom lukt.

Tillgänglighet

Förutsättningar

Området är relativt plant och det finns goda förutsättningar att vid exploatering hålla hög standard när det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Förändringar

Inom offentlig platsmark säkras kommunen att tillkommande gång- och cykelvägar är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. För byggnader finns bestämmelser som omfattar krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Dessa krav behandlas i bygglovsskedet.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Buller

Förutsättningar

Området tillför inget buller till omgivningen i dagsläget, förutom buller från befintlig trafik. Ett flertal bostadshus i närområdet kring Evelund (12 stycken) beräknas ha överskridanden av bullerriktvärdet 55 dBA ekvivalent ljudnivå redan idag. Några av dessa har en dygnsekvivalent ljudnivå upp emot 65 dBA, vilket är åtgärdsnivå för befintlig miljö enligt Trafikverkets åtgärdsprogram.

Som underlag till detaljplanen har en bullerutredning genomförts (Industri- och trafikbullerutredning, WSP 2020-05-28).

Förändringar

Bullersituationen för nyetableringen beror i hög grad på vilken verksamhet som kan komma att etableras på platsen. För att säkerställa att kommande verksamheter inom detaljplanen inte orsakar olägenhet föreslås störningsbestämmelser i plankartan gällande verksamhetsbuller från planområdet till närliggande bostäder. Beräkningarna av ljudnivåer från vägtrafik visar en ökning i ekvivalent ljudnivå till följd av detaljplanens trafikallstrande effekt. Trafiken till och från detaljplanens verksamheter bedöms inte utgöra en betydande del av den trafik som passerar på de allmänna vägarna. Från dagens situation till verksamhetsområdet är fullt utbyggt år 2040 beräknas ytterligare två bostäder och totalt 14 bostäder att överskrida 55 dBA vid fasad. Utbyggnaden av verksamhetsområdet bedöms inte ha stor påverkan på de totala ljudnivåerna från det allmänna trafikanätet.

Nyetableringen beräknas inte orsaka några överskridanden av gällande bullerriktvärden för industri under dagtid.

Den maximala ljudnivån vid uteplatser beräknas i stort sett oförändrad trots etableringen av verksamhet på planområdet. Vid de cirka 5–8 bostadshus där det är möjligt att 70 dBA maximal ljudnivå ej klaras vid uteplats kan detta inte härledas till detaljplanen eftersom hastigheterna inte ökar till följd av nyetableringen.

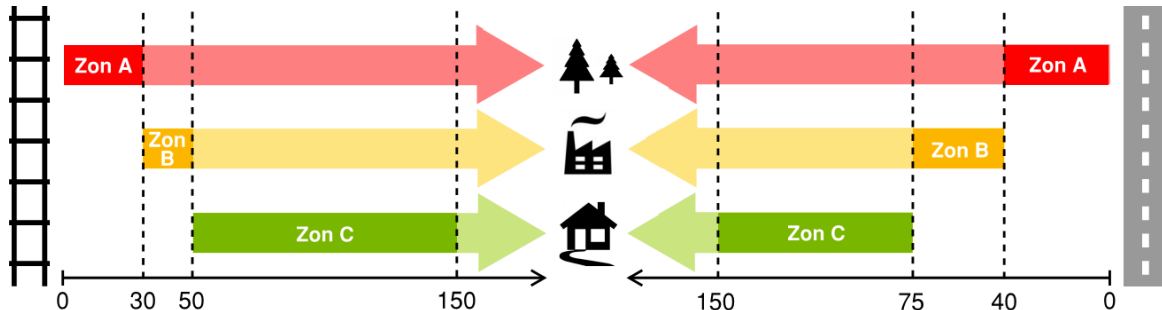
Naturvårdsverkets gällande riktvärden fastställs som störningsbestämmelse (m_1) i plankartan och förväntas regleras i samband med prövning av verksamheten enligt miljöbalken. Enligt miljöbalken får ett tillstånd eller en dispens inte ges i strid mot en detaljplan. Bestämmelsen m_1 syftar även till att begränsa bullrande verksamheter till dagtid.

Risker från farligt gods

Förutsättningar

Riksvägarna 70, 56 och 70/56 är primära transportleder för farligt gods och Västeråsleden (väg 800) är en sekundär transportled för farligt gods. En svag lutning mot planområdet förekommer på vissa ställen längs med vägarna. Marken närmast vägarna består av genomsläppliga gräsytor, vilka kan begränsa ett utsläpp av brandfarlig vätska.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 24. Illustration av rekommenderade avstånd till olika typer av byggnader utmed väg och järnväg.

Västmanlands län har inte utarbetat några egna riktlinjer för planläggning intill transportleder för farligt gods. Däremot har Länsstyrelsen i ett beslut 2008-04-30 utökat byggnadsfritt avstånd till 30 meter för riksvägarna 56 och 70. I Figur illustreras riktlinjer som Länsstyrelsen i Stockholms län givit ut för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods. Figuren visar rekommenderat avstånd till olika zoner för olika verksamheter.

Nedan framgår vilka verksamheter som ryms i de olika zonerna.

Zon A	Zon B	Zon C
G Drivmedelsförsörjning	E Tekniska anläggningar	B Bostäder
L Odling och djurhållning	G Drivmedelsförsörjning (bemannad)	C Centrum
P Ytparkering	J Industri	D Vård
T Trafik	K Kontor	H Detaljhandel
	N Friluftsliv och camping	O Tillfällig vistelse
	P Parkering (övrig)	R Besöksanläggningar
	Z Verksamheter	S Skola

Tabell 1. Rekommenderad lokalisering av verksamhetstyper till respektive zon enligt Figur 19.

Förändringar

En riskbedömning för detaljplanen har upprättats för att bedöma risker kopplade till farligt gods, hantering av drivmedel (Detaljerad riskbedömning för detaljplan Evelund 2020-05-20).

För att erhålla acceptabla risknivåer för planerad utformning av planområdet med avseende på transport av farligt gods bedöms skyddsavstånd nedan krävas tillsammans med byggnadstekniska åtgärder.

Skyddsavstånd (från väggkant till byggnad):

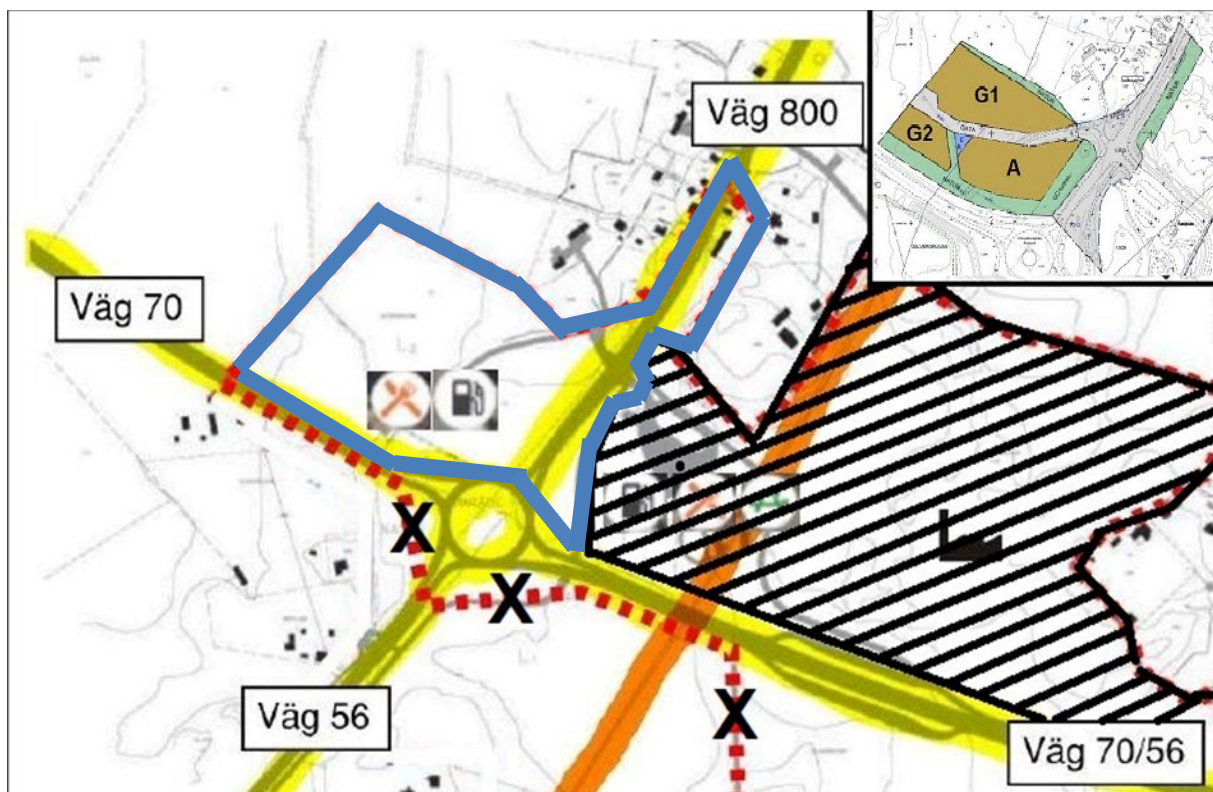
- Primär transportled för farligt gods: 25 meter.
- Sekundär transportled för farligt gods: 15 meter.

För att ytterligare säkerställa skyddsavståndet för riksväg 50 och 70 har kommunen valt att säkerställa 30 meter som naturmark i plankartan mot dessa vägar.

Byggnadstekniska åtgärder som regleras i detaljplanen i form av bestämmelser om utförande omfattar:

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

- **Placering av friskluftsintag (b_2).** Friskluftsintag placeras högt på den sida av byggnad/taket som vetter bort från transportled för farligt gods.
- **Riskreducerande bestämmelse (m_2)** införs för att säkerställa att utomhusmiljön inom 37 meter från transportled för farligt gods inte utformas för mer än tillfällig vistelse, till exempel som parkering eller gång- och cykelvägar.

Figur 25. Identifierade riskkällor i planområdet. Blå linje illustrerar planområdet för etapp 1. Röd linje och skrafferat område inkluderas inte i denna detaljplan. Övre högra rutan: Figur 2 (för områdesorientering) Drivmedelsförsäljning möjliggörs i områdena G1 och A.

Drivmedelsanläggningar

Förutsättningar

Med tanke på planområdets läge i direkt anslutning till viktiga transportstråk är platsen attraktiv för etablering av en drivmedelsanläggning.

Drivmedelsanläggningar omfattas av ett flertal lagar och regler. Anläggningen är miljöfarlig verksamhet och kan vara anmälningspliktig beroende på hur mycket drivmedel som hanteras. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har utarbetat en handbok för säker hantering av drivmedel på bensinstationer. Minsta rekommenderade skyddsavstånd till plats där det normalt vistas människor är 25 meter enligt handboken. Trots detta, för att minimera risken avseende störningar för närliggande bostadsbebyggelse kommer hanteringen av drivmedel att möjliggöras i de egenskapsområden som ligger på ett längre avstånd än vad MSB rekommenderar. Detta då en framtida drivmedelstation på platsen med stor sannolikhet kommer handha en större mängd drivmedel. Skyddsbestämmelsen m_3 införs så påfyllnadplats, avluftning av bränsle

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

och oljeavskiljare måste placeras längre än 100 meter från närmast liggande bostäder. Förslagsvis kan drivmedelstationens huvudbyggnad placeras inom egenskapsområdet som inkluderar bestämmelse **m**₃. Placering av påfyllningsplats måste ligga med minst 50 meters avstånd från närmaste byggnad, både inom egna fastigheten samt byggnader på angränsande fastigheter.

Förändringar

Delområdena A och G1 möjliggörs för drivmedelsförsäljning (**G**), se tanksymbolen inom blåmarkerat område och inklippt figur 2 i figur 25. Närmast belägna bostäder ligger drygt 100 meter nordöst om möjlig etablering, vilket uppfyller MSBs riktlinjer för skyddsavstånd.

Riskutredningen bedömer att riskerna med hantering av drivmedel är acceptabla under förutsättning att anläggningarna utformas enligt handbok från MSB samt enligt anvisningar från Energigas Sverige (TSA 2015) i tillämpbar del.

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Preliminär tidplan detaljplan

Detaljplanarbetet bedrivs med utökat förfarande under Kommunstyrelsens ledningsutskotts (KSLU)s ledning.

Tidplanen redovisar hanteringen av detaljplanen och nu beräknade tidpunkter för olika beslut.

Höst 2020	KSLU, beslut om samråd
Höst/vinter 2020/2021	Samråd
Vinter 2023	KSLU, beslut om granskning
Våren 2023	Granskning
Våren 2024	KSLU, beslut om granskning 2
Våren 2024	Granskning 2
Sommar 2024	KS-beslut om godkännande
Sommar 2024	KF-beslut om antagande
Höst 2024	Laga kraft

Såvida inte detaljplanen överklagas kan gatuutbyggnad starta och bygglov ges för åtgärder i överensstämmelse med detaljplanen när detaljplanen vinner laga kraft.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år från den dagen då planen vinner laga kraft.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Etappindelning

Etableringar inom Evelundsområdet måste ske i etapper för att nödvändiga anläggningskostnader främst för utbyggnad VA ska kunna beslutas och möjliggöras. Denna detaljplan kan genom tryckstegring möjliggöra en initial etablering av tex. drivmedelstation samt restaurang. Området utgör därmed etapp 1 som kan erbjuda och acceptera etableringar i en nära framtid efter att planen vunnit laga kraft. Rastplatsen och den östra delen av detaljplanen utgör etapp 2 och i dessa områden kan inte etableringar erbjudas innan en kapacitetshöjning av VA kommit till stånd.

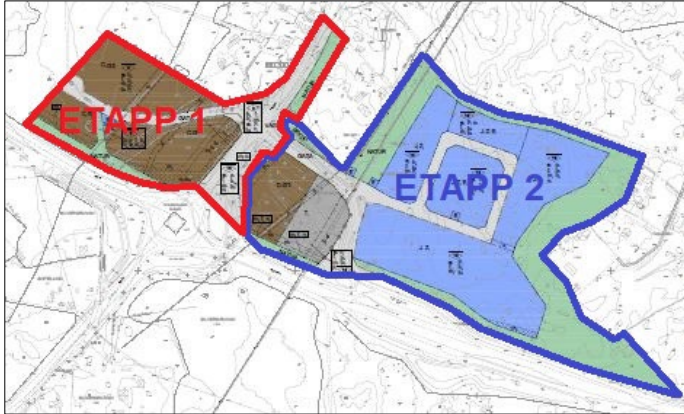
Etapp 1 – Evelund Västra (denna detaljplan).

- Kan förses med vatten/avlopp med tryckstegring av befintlig VA ledning (pumpstation inom E-området). Ombyggnation av ny korsning vid befintlig infart till rastplats behövs genomföras i denna etapp. Trafikverket genomför ombyggnationen. GC väg norrut mot Sala ska samtidigt anläggas fram till den föreslagna överfarten över Västeråsleden (väg 800) samt att kommunen anlägger gata med vändplats inom det nya verksamhetsområdet. Även föreslaget stängsel bör uppföras i nära samband med att nya korsningen anläggs.
- Kostnad för tryckstegring kan delas mellan kommunen och VA-kollektivet (uppskattat 1,5 miljoner kronor). Anslutningspunkter för VA ska möjliggöras inom området och den första delen av de framtida VA ledningarna österut bör vid anläggandet nedläggas under den nya fyrvägs korsningen i förberedande syfte.
- Räddningstjänsten har godkänt att ett vattentryck på endast 10/l per sekund inom området är tillräckligt för deras behov.
- Nya ledningsrätter ska förrättas.

Etapp 2 – Evelund Östra (egen detaljplan)

- Befintliga rastplatsen omfattas idag av ett nyttjanderättsavtal mellan Sala kommun och Trafikverket. Ett nytt nyttjanderättsavtal ska skrivas för rastplatsen där intentionerna för området ska överenskommas. Detta inkluderar, utan att rastplatsens befintliga funktioner motverkas, möjliggöra de användningar som denna detaljplan avser komplettera rastplatsen med. Eventuella etableringar inom rastplatsområdet måste avvakta utbyggnad av VA till området.
- Trafiklösningarna till området behöver ses över under arbetet med etapp 2.
- Det östra verksamhetsområdet kan inte exploateras innan nödvändig kapacitetshöjning av stamledningar VA till Evelund har genomförts. Förutom denna kostnad tillkommer anläggningskostnader för en bredare huvudgata (kan även komma att bli väg med statligt väghållarskap) samt den smalare gatan inom själva verksamhetsområdet.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

Figur 26: Etapper för Evelund. Denna plan avser etapp 1 (delområden G1, G2 och A). Etapp 2 kan exploateras när VA kapaciteten är utbyggd till området

Markägförhållanden

Marken inom området ägs av Sala kommun. Del av Silvergruvan 1:2 som är privatägd har 2022-03-02 förvärvats genom avtal mellan fastighetsägaren och Sala kommun men fastighetsregleringen har ännu inte utförts av Lantmäteriet utan inväntar först att planen antas. En samfällighet, Silvergruvan S:41 finns även inom området.

Huvudmannaskap

Sala kommun föreslås vara huvudman för allmän plats, det vill säga **GATA, VÄG** och **NATUR**. Trafikverket är och föreslås fortsatt vara väghållare för Västeråsleden (väg 800).

Ansvarsfördelning

Kommunen ansvarar för utbyggnaden av allmän plats, dagvattenanläggningar och elnät till fastighetsgräns. Inom kvartersmark ansvarar framtida exploatör för utbyggnaden som inkluderar projekteringskostnader som markmiljö- och plats specifika geotekniska utredningar samt bygg- och anläggningskostnader.

Trafikverket ansvarar för drift och underhåll av statliga vägar, det vill säga område markerat som **VÄG**. Åtgärder på det statliga vägnätet som krävs för exploatering av planområdet, till exempel ombyggnad av korsning, avfart, passage och stängsel finansieras av kommunen.

Avtal

Inom den kommunala marken som planläggs som kvartersmark för bebyggelse har kommunen för avsikt att ingå markanvisningsavtal och sedermera köpe- och genomförandeavtal med framtida exploatörer efter detaljplanen vunnit laga kraft, i det skedet exploatering blir aktuell. I markanvisningsavtalet avser kommunen bland annat att redovisa: exploaterings bakgrund och förutsättningar, parternas avsiktsförklaring, överenskommelsens generella villkor, principer för ansvars- och kostnadsfördelning, överlåtelse/upplåtelse av fastigheter/del av fastigheter samt köpe- och genomförandeavtalets innehåll. Projektspecifika frågor som kommer att hanteras i köpe- och genomförandeavtalet inkluderar:

- Lämplig höjdsättning för att undvika skador på ny bebyggelse från framtida skyfall.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

- Uppförande av nödvändiga dagvattenanläggningar, i syfte att begränsa utflödet från respektive fastighet.
- Nödvändiga skyddsavstånd
- Bekostande av nödvändiga ledningsflyttar

Markanvisningen kommer genomföras enligt "Riktlinje för markanvisningar i Sala kommun" (2016), vars huvuddrag kan sammanfattas enligt följande:

- Markanvisning ska vara ett verktyg för att genomföra den utveckling som presenteras i Sala kommuns översiktsplan.
- Markanvisningar kan utföras med anbudsförfarande, via direktanvisning eller via markanvisningstävling. Sala kommun beslutar om markanvisning och tilldelningsmetod enligt gällande delegationsordning. Vid anbudsförfarande eller markanvisningstävling ska det framgå i beslutet vilka utvärderingskriterier som ska gälla. I förfrågningsunderlaget ska det framgå vid vilken tidpunkt byggherren ska lämna in sina anbud och förslag.
- Huvudregeln vid markanvisning är att marken ska säljas. Markanvisningar är tidsbegränsade upp till två år från att kommunstyrelsen godkänt markanvisningsavtalet. Under den tidsbegränsade perioden har kommunen rätt att återta en markanvisning om byggherren uppenbarligen inte avser eller förmår att genomföra projektet i den takt eller på det sätt som avsågs vid markanvisningen. Kommunen kan också ta tillbaka markanvisningen om kommunen och byggherren inte kan komma överens om priset. En markanvisning får inte överlåtas till någon annan utan kommunens skriftliga tillåtelse. Beslut om markanvisning innebär att kommunen förbinder sig att låta den utvalda byggherren genomföra projektet under förutsättning att det följer detaljplanen och övriga, av kommunen uppställda, villkor uppfylls.
- Marknadsvärdet ska vara vägledande för vad kommunen tar betalt för sin mark. Kommunen ska förvalta sin mark så att den ger god avkastning och ska därför i varje enskilt fall avgöra vad marken är värd. I de fall där få eller inga jämförelseobjekt finns ska kommunen göra en oberoende marknadsvärdering av marken.

De villkor som redovisas i planbeskrivningen är preliminära. Genomförandet kan även komma att ske på annat sätt än vad som redovisas under planprocessen.

Konsekvenser av att detaljplanen genomförs med stöd av markanvisning

Kommunalt huvudmannaskap:

En konsekvens av att detaljplanen genomförs med stöd av markanvisning är att exploatören betalar för utbyggnaden av allmän plats utan att PBL-reglerna kring ersättning för gatukostnader behöver tillämpas. Omvänt innebär det att om exploatören, exempelvis på grund av konkurs eller tvist om avtalets innehåll, inte kan uppfylla sina åtaganden faller det på kommunen att iordningställa de ytor som i detaljplanen utgör allmän plats. Om kommunen väljer att inte tillämpa PBL-

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

bestämmelserna för gatukostnader eller anläggningarna inte får finansieras via gatukostnader så måste kommunen skjuta till skattemedel, vilket påverkar den kommunala budgeten negativt.

Att detaljplanen genomförs med stöd av markanvisning innebär även att ingen eller lägre anslutningsavgift för VA ska tas ut för de ledningar som exploatören åtar sig att bygga ut och lämna över till kommunen. Då planområdet ligger utanför det kommunala verksamhetsområdet för VA följer att om exploatören inte kan uppfylla sina åtaganden faller det på övriga fastighetsägare inom planområdet att betala hela eller delar av kostnaden för utbyggnaden av sådana ledningar samt eventuella anslutningsavgifter till VA-nätet.

Finansieringsavtal Trafikverket

Avtal som reglerar kostnaderna avseende planering och åtgärder inför ombyggnationen av korsningen ska tas fram mellan kommunen och Trafikverket innan planen antas.

Övrigt

Kommunen har med fastighetsägare till Silvergruvan 1:2 tecknat överenskommelse om fastighetsreglering för att förvärva marken inom planområdet innan planen antas. Exploateringsavtal avses ej tecknas. Marken är förvärvad i dagsläget men Lantmäteriet avvaktar planens antagande innan fastighetsreglering utförs. Detta innebär att gränser från antagen plankarta och senare utförd reglering kan komma att skilja sig något.

Överenskommelse med markavvattningsföretaget Kilvägen-Evelunds dikningsföretag bör tecknas om skötsel av området där kulverterat dike som går genom planområdet samt överenskommelse om att dagvatten, i likhet med befintliga förhållanden, får ledas från området via diken till markavvattningsföretagens ledningar. Mindre justering av dikets läge bör göras i samband med att gatan inom delområde A, G1 och G2 byggs ut för att inte ligga tvärs över gatan.

Avseende fördröjning av dagvatten inom kvartersmark så ligger området inte inom ett verksamhetsområde för dagvatten. Ansvarsförhållandena regleras därför inte genom reglerna i LAV (Lagen om allmänna vattentjänster). I stället är det Miljöbalken som reglerar detta ansvar (MB 1998:808, 9 kap. 2, 7 §§). Det innebär i korthet att fastighetsägaren ansvarar för den verksamhet som bedrivs inom fastigheten och den miljöpåverkan och/eller risker verksamheten medför. Dagvatten inom detaljplanerat område likställs med avloppsvatten och hanteringen ses därför som miljöfarlig verksamhet. Ska nödvändiga anläggningar samutnyttjas mellan flera fastighetsägare bör en gemensamhetsanläggning skapas.

Ifall dagvattenutredningens principiella förslag på lämpliga anläggningar beaktas, och att utflödet från respektive fastighet fördröjs så det förblir oförändrat jämfört med dagens situation, så bedömer kommunen att risken för skador som små.

Dispens

Kommunen ansvarar för att söka dispens hos länsstyrelsen för den åkerholme som kommer omfattas av planläggningen. Eventuellt sökes dispens även för en andra åkerholme i framtiden om en planskildhet blir nödvändig att anlägga.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR

Fastighetsbildning

Detaljplanen möjliggör fastighetsbildning genom bland annat avstyckning inom kvartersmarken. Kommunen ansöker om och bekostar fastighetsbildning inom allmän platsmark och kvartersmark där kommunen är fastighetsägare. Fastighetsbildningen kan påbörjas så snart detaljplanen vunnit laga kraft.

Ledningsrätter

Befintliga ledningsrätter finns i planområdet för en tryckavloppsledning från Västerfärnebo in till Sala samt vattenledning till Kila/Grällsta. Ledningsrätt ska bildas för nytt markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar (**u₁**) nordväst om cirkulationsplatsen till förmån för Sala Heby Energi AB. Rättigheten att utnyttja markreservatet samt transformatorstation inom E-området bör säkras genom ansökan om ledningsrättsförrättning hos lantmäterimyndigheten.

Ledningsägare är skyldiga att bevaka sina rättigheter och samråda med framtida exploatör avseende projektets påverkan på det egna ledningsinnehavet. Samråd med exploatör sker efter förvärv av mark, innan dess sker samråd med kommunen. Avtal avseende omläggning av ledningar bör tecknas mellan ledningsägaren och framtida exploatör.

Ledningsägare ansöker och bekostar lantmåteriförrättning inom aktuellt område som bland annat tryggar ledningars rätt i den takt som området byggs ut.

EKONOMISKA FRÅGOR

Plankostnad

Kostnaderna för upprättande av denna detaljplan tas ut som planavgift i bygglovskedet.

Exploateringskalkyl och planekonomi

Planförslaget innebär både utgifter och inkomster för kommunen. Kommunen får kostnader i form av bland annat utbyggnad av allmän plats, men även intäkter vid försäljning av fastigheter.

Kommunen får kostnader för byggande samt drift och underhåll av gator och naturmark. Initiala utgifter är byggande av gata, kostnader för nyanläggning av vatten och avlopp samt ombyggnation korsning Västeråsleden (väg 800). VA-kollektivet kan få kostnader för drift av vatten- och avloppsnät, men även intäkter via anslutningsavgifter samt löpande förbrukningsintäkter.

VA-kollektiv

Då anslutning till ett verksamhetsområde inte får belasta VA-kollektivet negativt så avgör VA-huvudmannen ifall en påkoppling är möjlig eller inte.

Anslutningsavgifter

Fjärrvärme, vatten och avlopp samt bredband finansieras genom anslutningsavgifter inom respektive ekonomiska ramar.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

TEKNISKA FRÅGOR

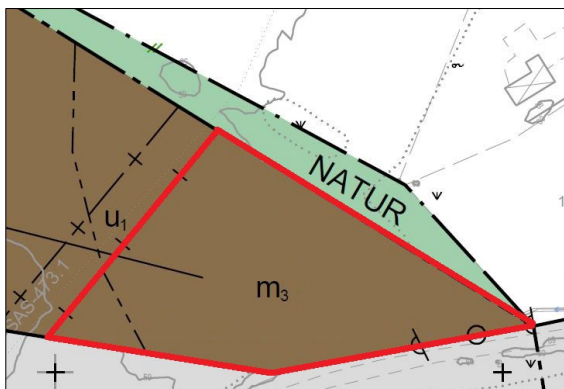
Vatten och avlopp

Planområdet ligger utanför befintligt verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp men antas kunna ansluta till befintliga kommunala ledningar ifall kapacitetshöjande åtgärder genomförs.

Då området i dagsläget ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för VA har kommunen ingen skyldighet att ansluta området. Om kommunen väljer att ansluta området får det inte ske så att det försvårar eller försenar redan planerade utbyggnader där behov av VA finns.

I område för Tekniska anläggningar (**E**) finns möjlighet att anlägga pumpstation för VA men också en ackumulatortank för att åstadkomma nödvändig tryckstegring.

Genom delområde G1 korsar en enskild VA-ledning från rastplatsen (Trafikverket) till påkoppningspunkt kommunala ledningar. Exakt var ledningen ligger samt eventuellt behov av omflytning av ledningen görs av fastighetsägaren i samråd med ledningsägaren vid projektering.

Figur 27: Området i planområdets norra del där enskild VA ledning finns nedlagd (ledningsägare Trafikverket).

Dagvatten

Dagvatten fördröjs och renas inom respektive fastighet, innan det leds vidare. Dagvattenflödet från området får inte öka i jämförelse med befintligt utflöde. Detta säkerställs genom att i kommande avtal med framtida exploatör beräkna och reglera högsta flöde från respektive fastighet innan vidare avledning och att minst 20 % av fastighetsarean ska vara genomsläpplig (**n₁**).

Uppvärmning

Kommande bebyggelse inom detta område föreslås värmas genom egen enskild anläggning (t.ex. bergvärme). Sala-Heby Energi AB – Avd. Fjärrvärme bör kontaktas för att utvärdera möjligheten avseende att förse området med fjärrvärme.

EI

- Område för teknisk anläggning (**E**) finns på av Sala Heby Energi AB rekommenderad plats för placering av transformatorstation. Anläggande av transformatorstation regleras inom detta område genom ledningsrättsförrättning. Ur ett längre perspektiv (vid full exploatering

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

av både etapp 1 och 2) kommer en förstärkning av elnätet bli nödvändig att utföra från Sala till Evelund.

Elektroniska kommunikationer

Tillkommande bebyggelse antas kunna ansluta till befintligt fibernät. Skanova (Telia Company) AB och Globalconnect AB har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet och ska kontaktas vid projektering inför markarbeten. Eventuellt behov för flytt av dessa anläggningar bekostas av exploitör.

Ledningar

Ledningar inom området ska beaktas i byggskedet för att undvika skador vid markarbeten samt överbyggnad och framtida problem.

Kända ledningsägare inom planområdet är Sala kommun samt Trafikverket (se ovan VA-ledning) samt Skanova och Globalconnect AB. I området nordväst om cirkulationsplatsen går ett kulverterat dike som tillhör Kilvägen- Evelunds dikningsföretag. Vid anläggande av gata och vändplats behöver det säkerställas att markavvattningsföretaget inte påverkas negativt.

Det kan finnas ytterligare, av Sala kommun okända ledningar som berörs av detaljplanen. Det åligger exploitörerna att undersöka om ytterligare ledningar finns. Exploitörerna ska kontakta berörda ledningsägare i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Ledningar som ligger på kvartersmark och inte ligger inom u-område (u_1) kan behöva flyttas i samband med detaljplanens genomförande. En flytt bekostas av den som föranleder att ledningen behöver flyttas i samråd med ledningsägaren.

Avfall

Hämtning av avfall ska ske enligt Sala kommuns riktlinjer för avfallshantering och ska följa arbetsmiljöverkets riktlinjer. Hämtningsplats för avfall ska utformas efter arbetsmiljöverkets krav på körvägar, vändplatser och avfallsutrymmen.

Avfallshanteringen ska även följa kommunens riktlinjer om källsortering. Avfallshanteringen ska följa kommunens förordning om renhållning och de rekommendationer som anges i Avfall Sveriges "Handbok för avfallsutrymmen, Riktlinjer och utformning av avfallsutrymmen vid ny- och ombyggnation". Vafab Miljö AB önskar att bli kontaktade tidigt vid projektering/bygglov avseende avfallsutrymmen för att säkerställa förslaget till utformning.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

KONSEKVENSER AV DETALJPLANEFÖRSLAGET

Miljöaspekter

Kulturmiljö

Planens genomförande bedöms inte medföra negativ påverkan för kulturmiljön.

Naturmiljö

Konsekvensen av planförslaget blir att obebyggd mark i form av jordbruksmark tas i anspråk för verksamheter, vilket innebär att jordbruksmark med åtminstone en befintlig åkerholme kommer att försvinna.

Genom att en del skogsmark sparas som ridåer mot befintlig bebyggelse samt att de åkerholmar som tas i anspråk inte hyser några särskilda naturvärden bedöms konsekvenserna för naturmiljön som acceptabla.

Rekreation och friluftsliv

Området används ej för rekreation eller friluftsliv.

Mark och vatten

Planförslaget innebär att jordbruksmark behöver tas i anspråk. Föreslagen lokalisering av detaljplanen bedöms vara mest lämpad för exploatering av verksamheter för logistik med närheten till riksväg 56 och 70. Liknande plats med samma möjligheter kan inte identifieras i Översiktsplan för Sala kommun 2050.

För att bedöma om den totala ökningen av utsläpp av näringsämnen, särskilt förorenande ämnen och prioriterade ämnen kommer påverka statusklassning enligt MKN behöver planområdet sättas i relation till hela delavrinningsområdet. Enligt SMHI:s vattenwebb är årsmedelflödet till Västerängsbäcken 0,27 m³/s för åren 2010-2021 (SMHI, u.d.). Årsmedelflödet från planområdet efter exploatering² är vid en sammanslagning av flöden genererade per delområde 0,001 m³/s. Planområdet bidrar därmed med 0,6 % av flödet till Västerängsbäcken. De ökade halter av förorenande ämnen som genereras vid en exploatering kommer vara en så liten del av helheten att de inte bedöms påverka statusklassning enligt MKN.

Den största delen av avrinningen från planområdet kommer också att ha en lång färdväg via vattendrag klassat som övrigt vatten, innan den når Västerängsbäcken. En viss retention av föroreningar kommer att ske längs vägen.

Planen bedöms inte leda till negativa konsekvenser för mark- och vattenområden inom, eller i anslutning till, området.

Luft

Miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft bedöms inte påverkas negativt av planens genomförande.

Gata och trafik

Förslaget innebär att befintligt gatunät kompletteras med nya gator som ska försörja tillkommande bebyggelse i området.

---

² Beräkningen är baserad på en exploatering som motsvarar både etapp 1 och etapp 2.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplanens genomförande bedöms inte medföra några problem vad gäller kapacitet i korsningar eller framkomlighet i det befintliga vägnätet. Den känslighetsanalys som gjorts visar att kapacitetsgränsen för systemet ligger vid ett trafikflöde på omkring 225 %³, vilket motsvarar en exploatering som inte är sannolik utifrån områdets storlek och övriga förutsättningar.

Sociala aspekter

Barnperspektiv

Planområdet möjliggör i huvudsak målpunkter som inte är avsedda för barn. Målpunkter där barn kan förväntas uppehålla sig är vid restauranger samt drivmedelsanläggningar (som vanligtvis även omfattar service och handel i mindre utsträckning). Det är därför viktigt att barnperspektivet beaktas vid byggnation inom området så det är möjligt att kunna ta sig mellan olika målpunkter på ett trafiksäkert sätt, även som barn.

En förlängning av befintlig gång- och cykelväg, längs med Västeråsledens östra sida in mot Sala är positivt ur ett barnperspektiv.

Hälsa och säkerhet

Tillkommande bebyggelse och verksamheter med tillhörande trafikstring väntas i området leda till ökat buller. Med störningsbestämmelser i detaljplanen bedöms den föreslagna exploateringen vara lämplig ur bullersynpunkt.

Verksamheter kan även ge upphov till störningar i form av ljus, lukt och damm. Åtgärder för att minska buller, som till exempel att vända eventuella lastkajer bort från bostäder samt att anpassa byggnader och placera dem skyddande för den egna verksamheten ska beaktas vid projektering för att minska riskerna avseende dessa störningar för bostäder utanför planområdet.

Baserat på beräknade individ- och samhällsrisknivåer kring transportleder för farligt gods bedöms att planerad exploatering inom planområdet är genomförbar ur risksynpunkt med inarbetade byggnadstekniska bestämmelser.

Övriga riskkällor inom som tex. drivmedelstation bedöms inte medföra något ytterligare riskbidrag till beräknade risknivåer kring transportleder för farligt gods, om föreslagna åtgärder i riskutredningen vidtas.

TOLKNING AV DETALJPLAN

Detaljplanarbetet påbörjades år 2019. Vid tolkning av detaljplanen ska Boverkets Allmänna råd (2014:5) för planbestämmelser för detaljplan användas.

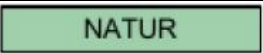

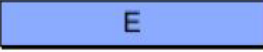

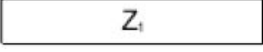

LISTA ÖVER ANVÄNDNINGAR OCH PLANBESTÄMMELSER

Nedan finns de användningar och bestämmelser som gäller inom planområdet i listform. Denna del ämnar fungera som lätthittad information som underlättar vid framtida bygglovshandläggning. Utförligare information kring bestämmelserna finns i löpande text i planbeskrivningen ovan.

---

³ Uppskattat trafikflöde efter genomförandet av detaljplanen utgör 100 %.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

ALLMÄNNA PLATSER MED KOMMUNALT HUVUD-MANNASKAP	
	Gata - Avser den nya lokalgatan från korsningen från Västeråsleden (väg 800) in till det nya verksamhetsområdet.
	Väg - Avser vägområdet med statligt väghållarskap. Innefattar Västeråsleden (väg 800), korsningen och gång- och cykelväg på den östra sidan av väg 800.
	Natur - Naturmark som fungerar som säkerhetszon mellan ny bebyggelse och de kringliggande riksvägarna. Marken utgör också tillgänglig mark för naturlig infiltration och eventuellt för dagvattenanläggningar, gång- och cykelväg, plantering av träd etc.
KVARTERSMARK - TILLÅTNA ANVÄNDNINGAR	
	Restaurang.
	Tekniska anläggningar - Tekniska anläggningar som pumpstation, transformatorstation mm.
	Drivmedelförsäljning.
	Verksamheter ej handel med skrymmande varor. - Verksamheter med liten omgivningspåverkan kan etableras.
EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS <i>Utformning av allmän plats:</i>	
tunnel₁	GC-tunnel får anläggas under väg 800 - Förberedelse ifall det i framtiden blir nödvändigt att anlägga en planskildhet för gång- och cykel mellan planområdet och rastplatsen.
EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERS-MARK <i>Bebyggandets omfattning:</i>	
e₁	Största byggnadsarea är 30 % per fastighetsarea inom användningsområdet. Maximalt 30 % av fastighetsarean får totalt användas för byggnation mätt i byggnadsarea (BYA).
	Högsta nockhöjd i meter.
<i>Placering:</i>	
p₁	Byggnad ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns. Avser att byggnaders skötsel ska kunna utföras inom den egna fastigheten. Avståndskravet gäller även mot gata.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
 Samhällsbyggnadskontoret
 Plan- och utvecklingsenheten

<i>Utformning:</i>	
f1	Skyltning ska ske sparsamt och utformas så att trafiksäkerheten inte påverkas negativt
f2	Fristående skyltar (stolpe/pylon) får inte vara bildväxlande eller bländande Bägge utformningsbestämmelserna avser att skyltning nära riksvägarna inte ska utgöra en fara för trafiksäkerheten.
<i>Utförande:</i>	
b1	Byggnadens tekniska utförande ska klara översvämmande vatten upp till + 59 meter (RH2000). Avser att nybyggnation ska klara en översvämning vid en större nederbördsmängd.
b2	Friskluftsintag placeras högt på den sida av byggnad/taket som vetter bort från väg 70 och väg 800. Bestämmelsen avser att friskluftsintag ska riktas bort från transportleder för farligt gods.
b3	Källare får inte finnas. Markens beskaffenhet och närheten till grundvatten föranleder att källare inte får anläggas.
<i>Markens anordnande och vegetation:</i>	
n1	Minst 20 % av fastighetsarean inom användningsområdet ska vara genomsläpplig. Avser del av fastighetsarean som inte ska hårdgöras utan även fortsatt kunna infiltrera dagvatten. Permeabel ytbeläggning ses som genomsläpplig yta.
<i>Stängsel och utfart:</i>	
	Utfartsförbud. Förbud att anordna ut- och infart till kvartersmark.
<i>Skydd mot störningar:</i>	
m1	Verksamheter ska utformas avseende på bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler så att: <ul style="list-style-type: none"> • Buller från industri- och andra verksamheter inte överstiger 50 dBA ekvivalent ljudnivå, vardagar kl. 06.00-18.00, 40 dBA ekvivalent ljudnivå kl. 22.00-

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

	<p>06.00 samt 45 dBA ekvivalent ljudnivå övrig tid mot bostads fasad (frifältsvärden). Maximal ljudnivå inte överstiger 55 dBA mot bostads fasad kl. 22.00-06.00 (frifältsvärde).</p> <p>Avser bullernivåer som ska innehållas för verksamheterna.</p>
m₂	<p>Utomhusmiljön ska inte utformas för mer än tillfällig vistelse.</p> <p>Avser tex. uteplats för servering, parkering och annat där människor uppehåller sig en kortare tid.</p>
m₃	<p>Anläggningar för påfyllningsplats, avluftning av bränsle och oljeavskiljare får inte placeras inom egenskapsområdet.</p> <p>Inom egenskapsområdet får inte dessa anläggningar anordnas utan måste förläggas utanför. Placering av påfyllningsplats måste även ligga med minst 50 meters avstånd från närmaste byggnad, både inom egna fastigheten samt byggnader på angränsande fastigheter.</p>
ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER	
Markreservat:	
u₁	Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.
Genomförandetid:	Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla fr.o.m. det datum planen vunnit laga kraft.
Planavgift (ej inkluderad i plankarta)	Planavgift får tas ut i bygglovsskedet.

MEDVERKANDE

Detaljplanen har arbetats fram av Samhällsbyggnadskontoret samt konsulter från WSP Sverige AB fram till granskning våren 2023. Efter den första granskningen har planförslaget omarbetats av Mikael Byström, Planarkitekt Plan- och utvecklingsenheten, Sala Kommun.

Mikael Byström
Planarkitekt

Viktor Zakrisson
Samhällsbyggnadschef

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Detaljplan för Evelund (Evelund Västra – etapp 1)

Sala kommun, Västmanlands län
Utökad förfarande

GRANSKNINGSUTLÅTANDE 1

Detaljplan för Evelund var under perioden **2020-11-02 – 2021-01-04** (9 veckor) utsänd på samråd och var senare, under perioden **2023-03-15 – 2023-05-17** (9 veckor) utställd på granskning. Under denna tid fanns detaljplaneförslaget tillgängligt på kommunens hemsida och i Kommunhusets entré. Under samrådsperioden skickades även planförslaget ut till berörda fastighetsägare, myndigheter, kommunala förvaltningar m fl.

Totalt **11** yttranden inkom under granskningstiden.

Här nedan följer en sammanfattning av inkomna synpunkter under granskningsskedet. Samhällsbyggnadskontorets kommentarer redovisas i kursiv stil.

VIKTIG INFO:

Efter granskningen av Detaljplan Evelund så har Plan- och utvecklingsenheten, för att ta detaljplanearbetet framåt, delat upp planen i två separata planer (nu benämnda **Evelund Västra – etapp 1** samt **Evelund Östra – etapp 2**). Granskningsutlåtandet behöver därför också delas upp på ett lämpligt sätt. Detta granskningsutlåtande avser *Evelund Västra – etapp 1*.

Det innebär att yttranden som återges nedan nu berör **två** separata detaljplaner. På grund av detta kommer yttrandena nedan separeras beroende vilken del av tidigare planområde som berörs. Därmed färgmarkeras de delar som **inte** berör denna plan (Evelund Västra – etapp 1. Delarna som berör markområden som numer innefattas av Evelund Östra – etapp 2 kommer färgas i **gult**, samt **överstrykas**). Dessa delar av yttrandena bemöts och går att läsa i granskningsutlåtandet tillhörande den detaljplanen. Trots denna uppdelning så återges inkomna yttranden i sin helhet för att bibehålla tydligheten samt att vissa synpunkter berör bägge detaljplanerna.

I granskningsutlåtandet för Evelund Östra – etapp 2 kommer samma förfarande att användas, fast då färgmarkeras i stället de delar som behandlas i denna detaljplan. Det är ännu inte bestämt när etapp 2 tas upp för en ny granskning alternativt samråd.

För Sala kommun, Mikael Byström, Planarkitekt

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Remisslista	Synpunkter: Gulmarkerat – Se granskningsyttrande till Evelund Östra – etapp 2
1. Länsstyrelsen Västmanlands län	<ul style="list-style-type: none"> • (Miljö) Placering av byggnader och lastkajer avseende hänsyn till omgivande bostäder • (Kulturmiljö) Kopplingen landskap/befintlig bebyggelse vid ökad nockhöjd. • (Övrigt) Trafiksäkerhet enkelriktad infartsramp. • Nyttjanderättsavtal Trafikverket • Tydlighetskravet och PBL avseende gamla illustrationer i planbeskrivning
2. Lantmäteriet	<ul style="list-style-type: none"> • Markanvisningsavtal • Bristfällig redovisning avseende konsekvenser av genomförandeavtal • Redovisning innehåll avtal, Markanvisning (otydlighet)
3. Trafikverket	<ul style="list-style-type: none"> • Västra området: Klargörande om att det åligger kommunen att finansiera samtliga kostnader avseende ombyggnad av korsningen och att avtal måste tecknas innan planens antagande • ~~Östra området: Risk att rastplatsens funktioner pga. exploatering påverkas negativt samt att det finns existerande nyttjanderätt~~ • ~~Trafiksäkerhet enkelriktad infartsramp till rastplats~~ • Fara för att oskyddade trafikanter genar över väg 800 • Reglering av utfartsförbud behöver ses över och redovisas • ~~Där väghållare är Trafikverket ska GATA ändras till VÄG~~

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

	<ul style="list-style-type: none"> • Dagvatten och stabilitet • Behov av dialog och påskrivna avtal innan antagande
4. Vattenfall Eldistribution AB	<ul style="list-style-type: none"> • ~~Ledningsrätt~~ • ~~Placering E-områden inför framtida breddning av ledningsgata~~ • ~~Ledningsstolpe på planerad väg~~ • ~~Avstånd mellan vägbana och faser~~ • ~~Placering belysningsstolpar~~
5. Sala kommun – Kultur och fritidsnämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Att trafikplatsen berikas med vägmärket Turistväg eller turistiskt intressanta mål
6. Sala kommun – Bygg- och miljönämnden	<ul style="list-style-type: none"> • Buller och störningar • Lösning på VA-frågan som uppfyller MKN och Miljöbalkens krav • Skyddsavstånd drivmedelsanläggning och bebyggelse • Skyddsavstånd J1 och Z1 och bebyggelse • ~~Belysning och fladdermöss~~ • ~~Dagvatten~~ • ~~Ändrad ökad nockhöjd och konsekvenser för landskapsbild.~~ • ~~Bristfällig reglering av byggrätt~~ • ~~Gestaltning och färgsättning~~ • ~~Illustrationer~~
7. Sala-Heby Energi – Elnät	<ul style="list-style-type: none"> • Elnätet från Sala till Evelund kommer behöva förstärkas för att klara utbyggnation
8. Skanova (Telia Company) AB	<ul style="list-style-type: none"> • Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet som de önskar att så långt som möjligt behålla
9. Vafab Miljö AB	<ul style="list-style-type: none"> • Inget att erinra förutom att de ska kontaktas innan vid projektering/bygglov av avfallsutrymmen
10. Kollektivtrafikförvaltningen Region Västmanland	<ul style="list-style-type: none"> • Inget att erinra

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

11. Villaägarna Sala-Heby	• Inget att erinra
---------------------------	--------------------

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

INFORMATION OM PLANPROCESS:

Nedan besvaras inkomna yttranden i granskningskedet av Detaljplan för Evelund. Då det endast går att genomföra mindre förändringar efter granskning och antagande så kommer detaljplanen, som nu heter Evelund Västra – etapp 1 tas ut på en andra granskning. Detta då större ändringar genomförts i planen med tillkommande kvartersmark mm.

Samhällsbyggnadskontoret, Sala Kommun.

1. Länsstyrelsen Västmanlands län

Granskningsyttrande över detaljplan för Evelund, Sala kommun (402-1509-2023)

Rubricerat ärende har översänts till Länsstyrelsen för granskning enligt 5 kap 22 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Allmänt

Länsstyrelsen yttrade sig tidigare över planförslaget den 26 januari 2021.

Bedömning enligt 11 kap 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas.

Övrigt

Efter samrådsskedet har planförslaget ändrats och utredningar har tillkommit samt uppdaterats. Utifrån detta vill Länsstyrelsen göra följande medskick.

Miljö

Länsstyrelsen anser att kommunen i planbeskrivningen bör redogöra för industri- och trafikbullerutredningens rekommendation gällande placering av byggnader. Att utredningens åtgärdsförslag tydligt framgår av planbeskrivningen är av vikt inför ett genomförande av detaljplanen. Kommunen bör tydliggöra att byggnader inom planområdet bör placeras så att närliggande bostäder avskärmas från buller. Enligt utredningen skulle detta exempelvis kunna göras genom att lastkajer placeras i skydd av byggnader och/eller vända bort från bostäder. Buller i form av slammer vid lastning/lossning och backvarningsljud kan vara mycket störande för närboende, men har sådan kortvarig karaktär att dessa ljud inte fångas upp med riktvärden angivna som ekvivalent ljudnivå.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen anser fortsatt att det är av vikt att den nya bebyggelsen placeras så att kopplingen mellan landskapsrummen och befintlig bebyggelse kan upplevas. Den framtagna

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

landskapsanalysen är ett viktigt verktyg i detta arbete. Det är positivt att ytan som planläggs som rastplats, T, möjliggör siktlinjer och kopplingar till den befintliga bebyggelsen norr om planområdet.

Länsstyrelsen noterar att högsta nockhöjd i den östra delen av planområdet har höjts från 10 meter i samrådsförslaget till 16 meter i granskningsförslaget. I samrådsförslaget uppgav kommunen att en nockhöjd på högst 10 meter var lämplig i förhållande till landskapet. Länsstyrelsen ställer sig frågande till hur denna förändring har bedömts i förhållande till landskapsanalysen. Kommunen bör förtydliga detta och redovisa vilken påverkan det kan få för visuella kopplingar mellan landskapsrummen.

Länsstyrelsen ser positivt på att det finns inspiration till kulörer i planbeskrivningen och att kommunen eftersträvar en god arkitektur och gestaltning. För att säkerställa detta bör plankartan reglera kulörer och materialval.

Övrigt

Trafiksäkerhet

Länsstyrelsen vill lyfta den problematik som Trafikverket påtalar i sitt granskningsyttrande (TRV 2023/32526) gällande den enkelriktade infartsrampen från väg 70 till rastplatsen. Ökad trafik riskerar att skapa en trafikfarlig situation och det finns även en risk att fordon kör ut på väg 70 i fel färdriktning. Kommunen bör se över trafiklösningen i samråd med Trafikverket innan detaljplanen antas.

Nyttjanderättsavtal

Trafikverket hänvisar i sitt granskningsyttrande (TRV 2023/32526) till ett nyttjanderättsavtal som finns mellan kommunen och Trafikverket gällande rastplats Evelund. Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att planförslaget följer avtalet med överenskommelse om nyttjanderättsområde för rastplatsen. Om det krävs bör planförslaget korrigeras i enlighet med avtalet och kommunen bör ta kontakt med Trafikverket för att klargöra vad som gäller innan ett antagande av detaljplanen.

Tydlighetskravet i PBL

Länsstyrelsen noterar att planbeskrivningen innehåller figurer/kartor från de olika utredningarna där en tidigare planområdesgräns redovisas i stället för den nu aktuella. Om det är möjligt bör planområdesgränsen korrigeras i figurerna/kartorna så att planhandlingarna uppfyller tydlighetskravet i 4 kap 32 § PBL. Om detta inte sker bör kommunen tydliggöra avvikelserna i planbeskrivningens texter och inte bara i figurbeskrivningarna. Kommunen bör även kommentera avvikelserna i samtliga figurbeskrivningar. I granskningsförslaget saknas det vid vissa figurer/kartor.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Yttrandet om Miljö, delar av Kulturmiljö, Övrigt samt Nyttjanderättsavtal bemöts i granskningsutlåtandet för Evelund Östra – etapp 2. För information är det ännu inte bestämt när etapp 2 tas upp för en ny granskning alternativt samråd.

Miljö

De verksamheter som möjliggörs i Evelund Västra – etapp 1 ska vara av icke störande karaktär för omgivningen. Information om att lastkajer bör placeras skyddade lägen i relation till närliggande bebyggelse införs i planbeskrivning men inga ytterligare bestämmelser tillförs planen mer än de som reglerar bullernivåer.

Kulturmiljö:

Avseende kulörer och materialval så kvarstår dessa som rekommendationer avseende etapp 1. Detta då restaurang- och drivmedelskedjor ofta har egna koncept som de vill följa avseende utformning och färgval. Planbeskrivningen inför att anpassningskravet avseende entré till Sala ändå ska beaktas i bygglovsskede samt att eventuella komplementbyggnader som är lite mer "fria" från låsta koncept med fördel kan utformas efter föreslagna färgskalor och material.

Tydlighetskravet i PBL:

Aktuellt planområde ritas tydligt in i de illustrationer som finns i planbeskrivningen för att bättre tydliggöra vilket område som planförslaget omfattar samt att avvikelser kommenteras i figurbeskrivningar och i löpande text. Förhoppningen är att detaljplanen, trots att ytterligare förändringar genomförs, blir lättare att förstå och att tydlighetskravet upprätthålls.

2. Lantmäteriet

YTTRANDE I ÄRENDE LM2023/013020 Detaljplan för Evelund

Vid genomgång av planförslagets handlingar (daterade 2023-05-17) har följande noterats:

AVTAL OM MARKANVISNING

Lantmäteriet påpekar att det i planbeskrivningen anges att markanvisningsavtal kan upprättas. Det förfaller otydligt med ordet "kan", används istället "ska" eller "bör".

KONSEKVENSERNA AV ATT GENOMFÖRANDEAVTAL ANVÄNDS BEHÖVER REDOVISAS

När avsikten är att använda genomförandeavtal (genomföra markanvisningar och/eller teckna exploateringsavtal) ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen.

Lantmäteriet konstaterar att redovisningen av innehållet i genomförandeavtalet förefaller vara utformad på ett tillräckligt tydligt sätt. Vid genomläsningen har dock inte någon redovisning av konsekvenserna (se ovan) hittats. Planbeskrivningen behöver därför kompletteras med sådana

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

skrivningar. Lantmäteriet har tagit fram ett material med information om regelverket vid "Redovisning av genomförandeavtal i planbeskrivning" och tre exempel på hur redovisning av innehåll och konsekvenser kan se ut i en planbeskrivning. Använd gärna detta material som inspiration. Ni hittar det via följande länk på lantmateriet.se.

LITE FÖR OTYDLIG REDOVISNING AV INNEHÅLL I AVTAL OM MARKANVISNING

I planbeskrivningen anges att avtal om markanvisning ska tecknas i senare skede.

När avsikten är att genomföra markanvisningar ska kommunen enligt 4 kap. 33 § 3 st. 2 men. PBL redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen.

Lantmäteriet konstaterar att lagstiftaren har avsett att exploatörens samtliga åtaganden ska redovisas på en översiktlig nivå, men där det ändå ska gå att bedöma vad åtagandena innebär. Lantmäteriet bedömer att handlingarna i dess nuvarande skick inte är tillräckligt tydliga och behöver därför kompletteras.

Redovisningen behöver enligt Lantmäteriets mening förbättras och vara mer konkret kring:

- vilka områden som avses för överlåtelse eller upplåtelse (helst redovisade på kartor)
- vilka fysiska anläggningar exploatören ska utföra och vilken standard de ska ha
- vilka olika kostnader som exploatören åtar sig att betala
- åtaganden om att betala eller inte kräva ersättningar
- tidplan för utbyggnad av de anläggningar som avtalet omfattar
- om exploatören ska ställa en säkerhet för åtaganden enligt avtalet
- om det finns flera exploatörer – ansvarsfördelningen mellan dem

Om förhandlingar kring avtal om markanvisning påbörjas först efter antagandet av planen är det enligt förarbetena tillräckligt att kommunen:

- redovisar sin avsikt att ingå ett markanvisningsavtal
- redovisar intentioner om vad detta avtal avses innehålla
- i planbeskrivningen i vissa delar redovisar samma innehåll som kommunens riktlinjer om markanvisning enligt 2 § markanvisningslagen
- tydliggör att de villkor med mera som redovisas under samrådet och i planbeskrivningen är preliminära och att genomförandet även kan komma att ske på annat sätt än vad som redovisas under planprocessen.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Avtal om markanvisning:

Lydelsen i planbeskrivningen ändras i enlighet med Lantmäteriets yttrande.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Konsekvenserna av att genomförandeavtal används behövs redovisas:

Konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av genomförandeavtal införs i planbeskrivningen.

Lite för otydlig redovisning av innehåll i avtal om markanvisning:

Då inga avtal om markanvisning påbörjats och detta först kommer göras efter att planen är antagen så redovisas de sista fyra punkterna i planbeskrivningen (avsikt, intention om innehåll, kommunens riktlinjer om markanvisning samt att tydliggöra att villkoren i planbeskrivningen är preliminära och kan ändras vid genomförandet.

3. Trafikverket

Sala kommuns dnr: 2014/424

Trafikverkets dnr: TRV 2023/32526

Bifogad bilaga till yttrandet: Nyttjanderättavtal TRV 2011/48798

Granskning gällande detaljplan för Evelund , Sala kommun

Planområdet ligger norr om cirkulationsplatsen Evelund och berör vägarna 56, 70 och 800 som Trafikverket är väghållare för. Riksvägarna 56 och 70 är riksintressen för kommunikationer samt primära leder för farligt gods och länsväg 800 är sekundär led för farligt gods. Väg 56 och 70 omfattas av en utökat tillståndspliktig zon på 30 meter enligt beslut av Länsstyrelsen. Plankartan har enligt samrådsredogörelsen reviderats så att ingen byggrätt finns inom det detta utökade avstånd, vilket Trafikverket välkomnar.

Västra området

Den västra delen av planområdet planeras för användning C1- Restaurang, G- Drivmedelsförsörjning samt Z1 – Verksamheter ej handel med skrymmande varor. Trafikmatning sker via väg 800 och befintlig fyrvägs korsning som enligt framtagen trafikutredningen klarar den ökade trafikmängden. Trafikverket vill tydliggöra att samtliga kostnader för planering och åtgärder som berör en ombyggnad av korsningen ska finansieras av kommunen, ett avtal som reglerar dessa frågor behöver tecknas mellan Trafikverket och kommunen innan planen antas.

Östra området

Området närmast cirkulationsplatsen, öster om väg 800, är planlagt som C1- Restaurang, G- Drivmedelsförsörjning samt T1 – Rastplats. I samrådet angav Trafikverket att denna del av planen ska utgå, då behov av att planlägga rastplatsen inte ansågs finnas samt med anledning av restriktivitet till att tillåta externa att exploatera i Trafikverkets rastplatser. Området har delvis omarbetats. Trafikverket motsätter sig dock fortfarande planläggning av rastplatsen enligt granskningsförslaget, då planen möjliggör exploatering som riskerar påverka rastplatsens

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

funktioner negativt. Trafikverket vill uppmärksamma det nyttjanderättsavtal som finns mellan kommunen och Trafikverket gällande rastplats Evelund, se bifogat. I avtalet preciseras bland annat överenskommelse om nyttjanderättsområde för rastplatsen. Trafikverket anser att planförslaget behöver justeras för att säkerställa tillräckliga ytor för rastplatsen och dess funktioner. Vidare behöver nyttjanderätt för rastplatsen diskuteras och regleras mellan Trafikverket och kommunen. Detta behöver vara klarlagt innan planen antas.

Planområdets östra del är planlagt som J1 – Lager och Logistik samt Z1 – Verksamheter ej handel med skrymmande varor. Området ligger strax öster om den befintliga rastplatsen och trafikmatas enligt planförslaget via befintlig korsning på väg 800. Infart till det östra området möjliggörs även från den södra, enkelriktade infartsrampen från väg 70 till rastplatsen. Trafikverket vidhåller att ökad trafikmatning via denna enkelriktade väg, som också ansluter till en kontrollplats, medför en rörig och trafikfarlig situation. Det finns stor risk att fordon kommer ut på väg 70 i fel färdriktning. Trafikverket anser att infarten behöver ses över, om ingen tillfredställande lösning kan redovisas anser Trafikverket att infartsrampen via kontrollplats kan behöva stängas av trafiksäkerhetsskäl. Detta behöver vara klarlagt innan planen antas.

Trafikverket vill tydliggöra att samtliga kostnader för planering och åtgärder som berör det statliga vägnätet ska finansieras av kommunen, ett avtal som reglerar dessa frågor behöver tecknas mellan Trafikverket och kommunen innan planen antas.

Oskyddade trafikanter

Trafikverket framförde i samrådet att en planskild passage på väg 800 önskas för att oskyddade trafikanter ska kunna röra sig trafiksäkert i området. I planen föreslås en särskilt anordnad passage i plan norr om korsningen mot Evelund. Passagen har utformats så att ett längre fordon kan vänta för att svänga vänster utan att blockera vilket är positivt. Trafikverket kan konstatera att föreslagen passage i plan skulle innebära omväg (ca 75 m) för trafikanter som ska ta sig över väg 800, mellan planområdets östra och västra del. Trafikverket bedömer därför en fara att oskyddade trafikanter korsar och genar över vägen istället för att använda passagen vilket medför trafiksäkerhetsrisker. Trafikverket vidhåller behov av att skapa en planskild passage i och med höga trafikflöden, hög hastighet och närheten till de två korsningarna.

Trafikverket välkomnar kommunens förslag att förlänga gång- och cykelväg längs med väg 800 in till Sala.

Trafikverket vill tydliggöra att samtliga kostnader för planering och åtgärder som berör det statliga vägnätet ska finansieras av kommunen, ett avtal som reglerar dessa frågor behöver tecknas mellan Trafikverket och kommunen innan planen antas.

Utfartsförbud

Trafikverket anser att reglering av utfartsförbud behöver ses över mot de allmänna vägarna och redovisas i erforderlig omfattning mellan kvartersmark och väg. Trafikverket vill uppmärksamma att om anslutningen inte är redovisad i detaljplan krävs tillstånd enligt väglagen § 39 för att anlägga en ny eller ändra en befintlig anslutning till det allmänna vägnätet.

Väg

Trafikverket anser att vägen som ansluter till rastplatsen inom östra delområdet, vilken Trafikverket är väghållare för, skall anges med användningen VÄG istället för GATA.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Dagvatten

Som tidigare påtalats förutsätter Trafikverket att valda lösningar gällande hantering av dagvatten inte innebära påverkan på den statliga infrastrukturen. Åtgärder behöver vidtas så att utflödet mot statlig väg inte ökar när området är utbyggt, varken hastighets- eller mängdmässigt. Ingen dagvattenavledning får ske till vägdiken eller Trafikverkets dagvattenbrunnar.

Geoteknik

Trafikverket förutsätter att stabilitetförhållande för det statliga vägnätet inte påverkas negativt till följd av exploatering inom planområdet.

Fortsatt arbete innan antagande

Trafikverket ser behov av en fortsatt dialog för att diskutera möjliga lösningar, utformning och frågor enligt ovan innan ett antagande av detaljplanen. Trafikverket vill också tydliggöra att samtliga kostnader för planering och åtgärder som berör det statliga vägnätet ska finansieras av kommunen. Ett avtal om finansiering med mera behöver tecknas mellan Trafikverket och kommunen innan planen lämnas för antagande.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för era kommentarer.

Yttrandena avseende Östra området och Väg bemöts i granskningsutlåtandet för Evelund Östra – etapp 2.

Västra området: Noteras.

Oskyddade trafikanter

Kommunen vidhåller som i tidigare samrådsredogörelse att en övergång norr om befintlig cirkulationsplats är tillräckligt trafiksäkert för att oskyddade trafikanter ska kunna ta sig till den västra sidan. Kommunen är dock medveten om att det kan behövas, om det skulle visa sig nödvändigt, att bekosta stängsel längs de ca 75 metrarna för att försvåra att man försöker gena över Väg 800.

Ytterligare, för att planen trots detta ska vara förberedd i framtiden för den lösning som Trafikverket efterlyser har Naturmark ersatt kvartersmark närmast Västeråsleden (väg 800) som i granskningsförslaget inte kunde användas mer än för tillfällig vistelse (även med utformningskrav avseende brandsäkerhet etc.). Det finns alltså i det nya planförslaget tillräckligt med plats för att en planskildhet i framtiden kan anläggas. Information om denna möjlighet och kommunens valda lösning (i enlighet med trafikutredningen) ändras i planbeskrivning och bestämmelse om att anläggande GC-tunnel får göras under väg 800 införs i plankarta.

Utfartsförbud:

Plankartan inför utfartsförbud för de fastigheter som angränsar gatan och där utfart inte ska möjliggöras (exklusive planområdesgräns där utfartsförbud inte kan läggas på gränsen). Närmast det allmänna vägnätet planläggs nu allmän platsmark natur så utfartsförbud behövs ej.

Dagvatten och Geoteknik

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Noteras. Detaljplanens genomförande kommer inte påverka Trafikverkets anläggningar vare sig avseende tillflöde av dagvatten eller stabilitet.

Fortsatt arbete:

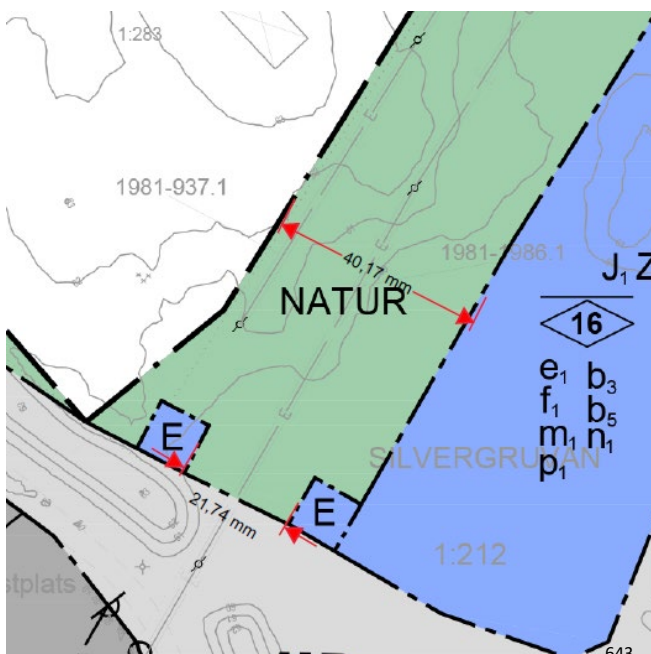
Dialog kommer föras med Trafikverket avseende finansieringsavta och ett avtal ska framtas innan antagande.

4. Vattenfall Eldistribution AB

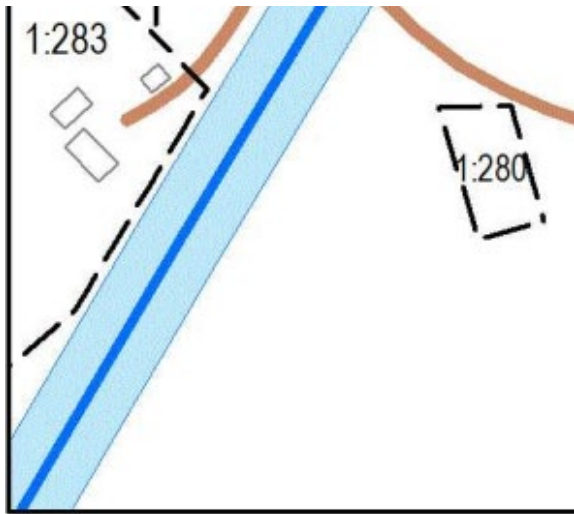
Vattenfall Eldistribution AB har elnätanläggningar inom område och inom närområde för aktuell detaljplan bestående av 24 kV luftledning, turkos linje i karta nedan. Elnätanläggningarnas läge i kartan är ungefärligt.

Enligt ledningsrätten akt 1981-1986.1 framgår att Vattenfall Eldistribution AB har upplåtit ett utrymme om 30 meter horisontell bredd. Detaljplanens E-områden hamnar inom ledningsrättsområdet. Vattenfall Eldistribution önskar att E-områdena flyttas utanför ledningsrätten. Den blåa ytan redovisar ledningsgatus bredd.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Vattenfall Eldistribution har tidiga planer på förnyelse av luftledningen och sannolikheten är att luftledningen kommer spänningshöjas till 46 kV standard vilket kommer påverka ledningsgatan. Vattenfall Eldistribution önskar att ha möjligheten till breddning av ledningsgatan.

I plankartan redovisas även breddning av befintlig väg under luftledningen. Det ser ut som att en stolpe ligger mitt i den nya vägen. Ett nytt vägområde för korsande väg samt gång- och cykelväg ska placeras minst 10 meter från luftledningens stolpar och stag.

Avstånd i höjd mellan vägbana och luftledningens faser skall vara minst det avstånd som gäller vid alla belastningsfall enligt gällande Elsäkerhetsföreskrifter.

Åtgärd som avses i ovanstående text kan bl.a. bestå i att en friledning utförs:

– Som brottsäker enligt gällande standard.

– I förstärkt utförande enligt gällande standard.

– I klass B enligt gällande standard med stålaluminiumledare med minst 62 mm² area eller ledare av legerat aluminium med minst 99 mm² area samt med sidostagade stolpar där friledningar inte är trädsäker.

Är inte luftledningen byggd i detta utförande får exploatören bekosta denna ombyggnad.

Belysningsstolpe bör placeras på ett horisontellt avstånd av belysningsstolpens totala höjd + 3 meter och som minst 6 meter till luftledningens närmaste fas. Dock gäller alltid att ett hinder skall placeras på ett sådant avstånd att ingen del kan nå luftledningen vid ett eventuellt fall.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Vattenfall Eldistribution AB vill informera om följande:

- Eventuell flytt/förändringar av befintliga elnätanläggningar utförs av Vattenfall Eldistribution, men bekostas av exploitören.
- Beställning/förfrågan ledningsflytt görs på Vattenfall Eldistributions hemsida. Blanketter och formulär | Vattenfall Eldistribution
- Vid eventuella schaktningsarbeten skall kabelutsättning begäras. Detta beställs via Post och telestyrelsens www.ledningskollen.se
- När du ska bygga, fälla träd, schakta eller spränga nära våra ledningar så glöm inte att beställa bevakning. Då är vi med på plats under arbetets gång och ser till att inga skador uppstår. Beställ tjänst – Vattenfall Eldistribution
- Befintliga elnätanläggningar måste hållas tillgängliga under alla skeden av genomförandet.
- Någon anläggning, tex byggnad, får inte uppföras invid elnätanläggning tillhörande Vattenfall Eldistribution så att gällande säkerhetsavstånd inte hålls.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Då detta granskningsutlåtande nu endast avser det västra området (Evelund västra – etapp 1) så berörs inga av Vattenfalls anläggningar. Detta yttrande bemöts därför i granskningsutlåtandet avseende andra etappen (Evelund östra – etapp 2). För information är det ännu inte bestämt när etapp 2 tas upp för en ny granskning alternativt samråd.

5. Sala kommun – Kultur och fritidsnämnden (Kfn § 39)

Gert Wibe (V) yrkar att kultur- och fritidsnämnden beslutar

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

att Kultur- och fritidsnämnden ser att trafikplatsen berikas med vägmärket Turistväg eller turistiskt intressanta mål, samt

att Kultur- och fritidsnämnden i övrigt inte har något att erinra.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Kultur och fritidsnämnden beslutar,

att Kultur- och fritidsnämnden ser att trafikplatsen berikas med vägmärket Turistväg eller turistiskt intressanta mål, samt

att Kultur- och fritidsnämnden i övrigt inte har något att erinra

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Då vägarna kring Evelund i huvudsak har statligt väghållarskap så är det Trafikverket Region Öst som beslutar om vilka vägskyltar som sätts upp. Ansökan om att uppsätta vägmärken görs direkt till Trafikverket. Var skylt/skyltar lämpligast önskas placeras tas internt inom Sala kommun och delges Trafikverket vid inlämnad ansökan.

6. Sala kommun – Bygg- och Miljönämnden (Bmn § 36)

Granskningsyttrande över förslag till detaljplan för Evelund, Sala, Sala kommun

Bygg- och miljönämnden har för granskning fått ett förslag till ny detaljplan för Evelund, Sala kommun (diariernr: 2014/424). Detaljplanen görs med utökat förfarande och är utskickad på granskning till 17 maj 2023.

Detaljplanens syfte är att nyttja Evelunds strategiska läge runt knutpunkten vid riksvägarna för etablering av verksamheter, till exempel logistikföretag, men också olika typer av vägserviceinrättningar. Detaljplanen ska utformas så att störningar för närliggande bebyggelse minimeras och så att tillkommande dagvatten hanteras lokalt samt inte medför ytterligare belastning för befintlig avvattnings av området. Riksintresset för kommunikation ska inte påverkas negativt. Detaljplanen ska även ge förutsättningar för att skapa en representativ entré till Sala tätort.

Störningar

Industri- och trafikbullerutredning WSP daterad 2020-05-28 visar att bullersituationen till stor del kommer att bero på vilken typ av verksamhet som etableras på platsen. Nyetablering

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

beräknas inte orsaka några överskridanden av gällande bullerriktvärden för industri under dagtid. Utbyggnaden av verksamhetsområdet bedöms inte ha stor påverkan på de totala ljudnivåerna från det allmänna trafiknätet. Miljöenheten vill uppmärksamma att planerad industri kan komma att innebära störningar för de närboende i form av bland annat buller, lukt, damm och ljus från strålkastare och skyltar. Buller kan alstras från industriverksamheterna, damm från lastning av dammalstrande material, ljusföroreningar från strålkastare och ljusskyltar, lukt från verksamhetsugnar osv. Detta bör därför i möjligaste mån tas hänsyn till, för att undvika risk för olägenhet för människors hälsa och miljön enligt miljöbalken. Observera även att samtlig industriverksamhet, både de som kräver och inte kräver anmälan eller tillstånd, omfattas av riktvärdena i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller. Riktvärdena omfattar dag-, kväll-, och natttid.

Vatten och avlopp

Det framgår inte i planbeskrivningen om det är helt klarlagt att VA-frågan kommer att lösas med anslutning till det kommunala ledningsnätet. Om inte, behövs utredningar som klargör att det går att lösa på annat sätt, t ex dricksvattenkvalitet och avloppsrening. Det är känt att det finns extremt höga arsenikhalter i grundvattnet i området.

Nämnden anser att det är nödvändigt att VA-frågan får en lösning som lever upp till miljökvalitetsnormerna och miljöbalkens krav. Detta med anledning av att om det är brister i VA-hantering riskerar det att på sikt återkomma till nämnden att ställa krav på åtgärder.

Miljöfarlig verksamhet

I planbeskrivningen anges att drivmedelsanläggningar omfattas av flertalet lagar och regler. I planbeskrivningen hänvisas till MSB riktlinjer. Miljöenheten kan konstatera att det inte har tagits hänsyn till miljöbalkens riktlinjer att drivmedelsanläggning bör placeras minst 100 meter från bostäder. Det är anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken när det är större än 1000 kubikmeter flytande motorbränsle. Vid handläggning och bedömning av en anmälan enligt miljöbalken sker en lokaliseringsprövning som kan avvika från tillåtligheten i detaljplanen. Det är mer logiskt att det redan i detaljplanen har tagits hänsyn till avståndet 100 meter. Avståndet räknas från fastighetsgräns. Störningar kan vara buller, ljus, lukt och höga kolväten och bensen. Konsekvenser vid olycka bör alltid beaktas.

Detaljplanen föreslår planbestämmelserna J1 "lager och logistik" och Z1 "verksamheter ej handel med skrymmande varor". Planen kan komma att omfatta verksamheter som borde ha ett skyddsavstånd på flera hundra meter till närmaste bostäder. Även om den första etableringen kan regleras i bygglovet finns det inget som reglerar andra etableringar i samma lokaler i senare skede. Skyddsavstånd borde följa avstånden enligt "Bättre plats för arbete". Planen borde inte tillåta att verksamheter kan etableras så nära de befintliga bostäderna.

Naturvård

Ljussättning och belysning av skyltar behöver planeras noggrant i området. Sala tätort och speciellt gruvområdet med omnejd hyser en av Sveriges största kolonier av fladdermöss. Om ett område som idag är mörkt exploateras med belysning och upplysta skyltar kan påverka fladdermössen väsentligt. Även andra nattflygande djur kan störas.

Dagvatten

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

I plankartans sydöstra delområde benämnt C1, har planbestämmelsen n1 (minst 20% genomsläpplig yta) fallit bort. I dagvattenutredningen beräknas området som 80% hårdgjord yta och 20% genomsläpplighet gör stor skillnad i beräkningarna av fördröjningsbehov.

Höjd, volym och skala

Önskemål har inkommit om att öka den föreslagna högsta nockhöjden för anpassning till moderna logistikanläggningar. Vid en eventuell revidering av nockhöjden är det viktigt att landskapsanalysen uppdateras och att en ny bedömning görs, detta eftersom tillkommande byggnaders höjd har haft stor vikt i tidigare bedömningar kring anpassning till landskapsbilden. Landskapsanalysen nämner användningen "rastplats, restaurang och service" samt "kommers och restauranger", vilket har en helt annan inverkan på landskapet än användningen "lager och logistik".

Landskapsanalysen anger att, för att inte påverka intrycket av småskalighet i landskapet och bryta viktiga visuella kopplingar mellan landskapsrummen, ska byggnadernas skala och höjd, placering mot vägrummet och jordbrukslandskapet utredas noggrant.

I det östra området har nockhöjden ökats från 10 meter till 16 meter, vilket går emot landskapsanalysens riktlinjer om max 10 meter. Utan bestämmelser avseende takets utformning möjliggör en nockhöjd om 16 meter även en byggnadshöjd om 16 meter med låglutande tak. Sådana volymer skulle innebära en mycket stor inverkan på landskapsbilden som inte hanteras i landskapsanalysen.

Enligt plan- och genomförandebeskrivningen reglerar planen skala och volym. Planen reglerar dock endast byggnadshöjd samt exploateringsgrad. Största byggnadsarea anges till 30 respektive 40 % per fastighetsarea. Fastigheternas storlek är dock inte begränsad inom användningsområdet, vilket exempelvis möjliggör en byggnad om ca 7 500 m² byggnadsarea och 16 meter byggnadshöjd längs väg 56. Detta ska ställas i relation till landskapsanalysens, Länsstyrelsens samt Bygg- och miljönämndens synpunkter om ett småskaligt intryck.

Delområdet benämnt B1, avsett för restaurang, drivmedelsförsäljning och rastplats, har en bestämmelse om högst 10 meter nockhöjd vilket får anses högt för avsedd användning. Enligt planbeskrivningen är området närmast cirkulationsplatsen särskilt känsligt.

Gestaltning

Byggenheten har kvarvarande synpunkter gällande framför allt behovet att i plankartan reglera utformningen för tillkommande byggnader. Dessa två synpunkter går hand i hand och bör tydligare utgå från planprogrammets intentioner om att skapa en tilltalande entré till Sala. Byggenhetens synpunkter från samrådet om utformningsbestämmelser har kommenterats med att reglering av utformningen riskerar att hindra etableringar.

Byggenheten anser att det finns mycket goda möjligheter att reglera utformningen utan att hindra etableringar. Tvärtom tydliggör utformningsbestämmelser vilka krav som kommer att ställas i bygglovsprövningen, och underlättar för entreprenörer att utforma sina förslag i enlighet med intentionen att skapa en attraktiv landskapsbild och entré till Sala. Saknas bestämmelser avgörs anpassningen till landskapsbilden av Bygg- och miljönämnden utifrån PBL.

Enligt landskapsanalysen bör utformningen av byggnaderna bära med sig material och kulörer som återfinns i den befintliga äldre bebyggelsen. Plan- och genomförandebeskrivningen har ett

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

avsnitt som ska inspirera gällande färgval, som dock är anpassad till Sala silvergruva snarare än till närliggande jordbruksbebyggelse.

Enligt samrådsredogörelsen ska dialog hållas med kommunen om utformning vid exploatering av särskilt känsliga områden närmast cirkulationsplatsen. Även högt ställda ambitioner i utformning i dessa områden kan förtydligas i plankartan.

Illustrationer av hur planområdet kan komma att bebyggas vore positivt för plan- och genomförandebeskrivningen.

Redaktionella synpunkter har lämnats direkt till handläggaren.

Bygg- och miljönämnden noterar att övriga samrådskommentarer har hanterats och har i övrigt inga synpunkter på planförslaget.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Naturvård, Dagvatten och delar av Höjd, Volym och skala bemöts i granskningsutlåtandet för Evelund Östra – etapp 2. För information är det ännu inte bestämt när etapp 2 tas upp för en ny granskning alternativt samråd.

Störningar:

Avseende störningar inom nu aktuellt område regleras detta något mer än i tidigare granskningsförslag. Bestämmelse införs avseende miljöfarlig verksamhet (se nedan) och även bestämmelse avseende ljusstörningar införs.

Vatten och avlopp:

VA-frågan och dess framtida lösning kommer innebära stora investeringar och kostnader ifall man ser till planens omfattning som den utformat i utförd granskning. Planförslaget har därför nu delats upp och denna plan som går upp för en andra granskning (Evelund Västra – etapp 1). Denna plan kan påkopplas till det befintliga kommunala nätet genom att man genomför en tryckstegring. För det östra området (i en egen plan – Evelund Östra – etapp 2) kommer frågan om VA-kapaciteten utredas vidare.

Det är inte tänkt att vattensituationen löses genom enskilda lösningar vare sig avseende dricks- eller spillvatten.

E-området inom planen kommer utökas något för att ge tillräcklig plats för nödvändiga anläggningar som pumpstation (Sala kommun) och transformatorstation (Sala-Heby Energi).

Miljöfarlig verksamhet:

Angående Z₁ – verksamheter (ej handel med skrymmande varor) så noteras synpunkten. Verksamheterna som kan etableras inom denna användning ska inte vara störande för omgivningen dvs. få en begränsad omgivningspåverkan. Skulle det i framtiden bli tal om tex. en fordonsverkstad (som tex. kan ha gasbehållare etc.) ska krav på nödvändiga skyddsanordningar med tanke på närliggande bebyggelse ställas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Användningen **G** som möjliggör drivmedelsförsäljning tas bort från ett användningsområde som ligger närmare befintlig bebyggelse än 100 meter (endast **C₁** – Restaurang kvarstår som användning). **G** – Drivmedelsförsäljning kvarstår i de övriga två användningsområdena. Att konsekvent införa de skyddsavstånd som beskrivs i 'Bättre plats för arbete' kan i detta fall inte till fullo uppnås. För att ändå förhindra störningar och risker införs ett nytt egenskapsområde som innebär att anläggningar för påfyllnadsplats, avluftning av bränsle och oljeavskiljare (**m₃**) inte kan förläggas närmare den befintliga bostaden i nordöst än >100 meter.

Höjd, Volym och Skala:

Då vi inte ännu vet vilken etablering som kan vilja etablera sig på platsen och vilket ytbehov dessa verksamheter önskar så kan inte en fastställd maximal exploatering göras i planen.

Nockhöjd inom kvartersmarken som möjliggör restaurang, drivmedelsstation och verksamheter (ej handel med skrymmande varor) kvarstår till att vara maximalt 6 meter som anses lämpligt i relation till närheten av cirkulationsplatsen och omgivande landskap. Med denna maximala nockhöjd anses därmed småskaligheten beaktas i tillräcklig hög grad.

Gestaltning:

Avsnittet avseende utformning och färgsättning omarbetas något i planförslaget. Inga tillkommande bestämmelser införs förutom avseende fristående skyltar på stolpe/pylon och att dessa inte får vara bildväxlande eller bländande (**f₂**). En stor anledning till att inte bestämma utformningen i detalj avseende restaurang och drivmedelförsäljning är att olika kedjor har egna koncept som till stor del styr dess utformning.

7. Sala-Heby Energi - Elnät

Sala-Heby Energi Elnät ser att elnätet från Sala till Evelund kommer att behöva förstärkas för att klara utbyggnationen i området. I övrigt har vi inget att erinra ang. detaljplanen.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Dialog ska föras med Sala-Heby Energi Elnät i tidigt skede innan exploatering för att säkra att tillräckliga förstärkningsåtgärder görs. Då inget yttrande avseende placeringen av E-området inkommit förutsätter kommunen att föreslagen placering är ändamålsenlig.

8. Skanova (Telia Company) AB

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan.

Kontakta <https://www.ledningskollen.se>

Kabelanvisning beställs via <https://www.ledningskollen.se>

För ledningssamordning kontakta telia-natforvaltning@teliacompany.com

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Noteras. Detaljplanen förväntas inte påverka era teleanläggningar.

9. VafabMiljö Kommunalförbund

Yttrande angående: Remiss Detaljplan Evelund, Sala

VafabMiljö har tagit del av rubricerat ärende och har följande synpunkter på planförslaget.

Inför projektering av ett avfallsutrymme eller ett beslut om bygglov av ett avfallsutrymme ska kommunalförbundet VafabMiljö kontaktas för att säkerställa förslaget till utformning.

VafabMiljö har i övrigt inga synpunkter på planförslaget.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Planbeskrivningen kompletteras med inkommen information.

10. Kollektivtrafikförvaltningen Region Västmanland

Yttrande kring remiss gällande detaljplan för Evelund, Sala Kommun

Yttrande:

Kollektivtrafikförvaltningen har tagit del av rubricerande ärende och har inga invändningar eller synpunkter att tillägga i ärendet.

KOMMUNENS KOMMENTAR

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Samhällsbyggnadskontoret
Plan- och utvecklingsenheten

Tack för ert yttrande.

Noteras.

11. Villaägarna Sala-Heby

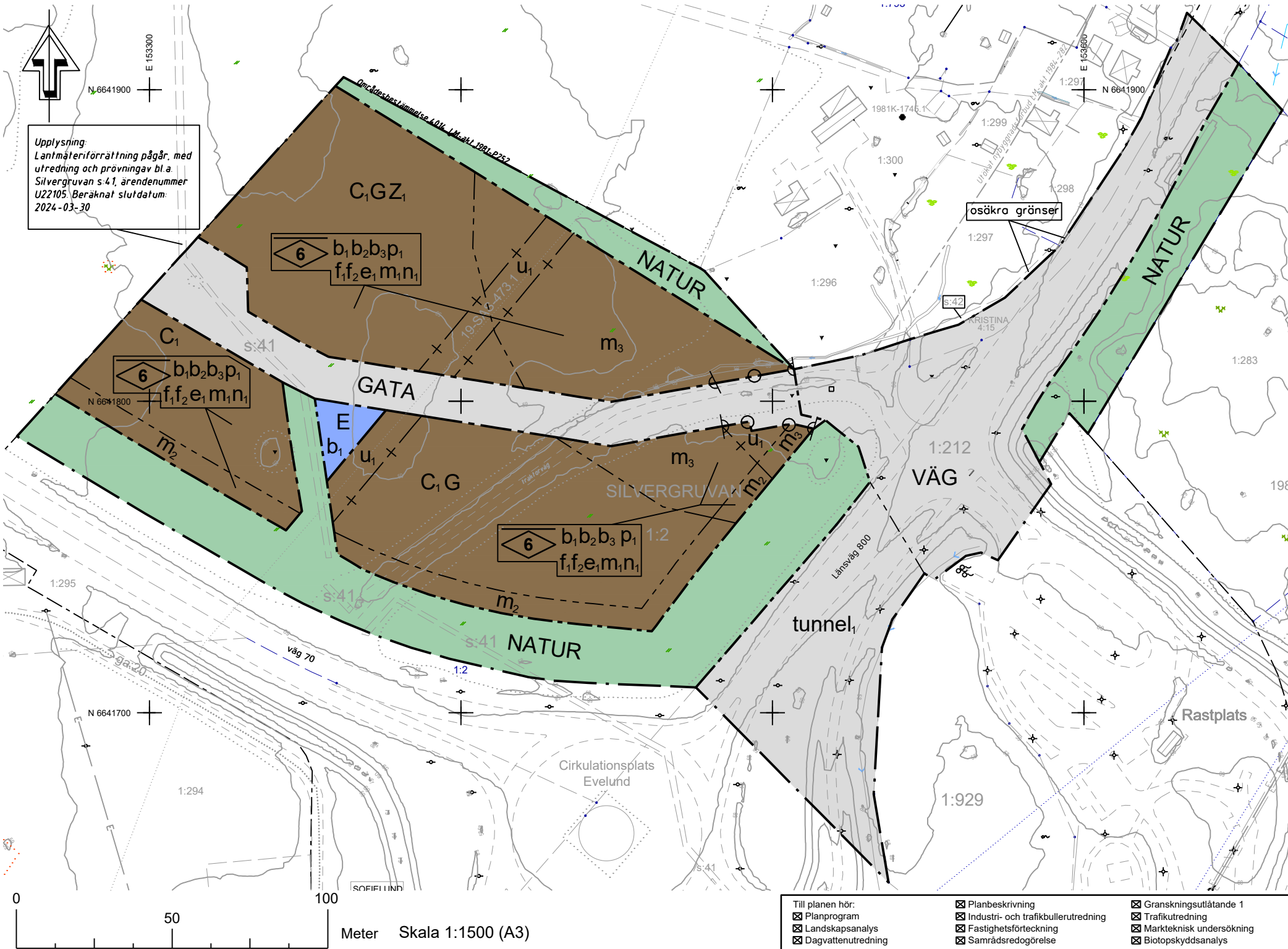
Yttrande:

Villaägarna i Sala-Heby har tagit del av detaljplanen avseende Evelund och har inget att erinra.

KOMMUNENS KOMMENTAR

Tack för ert yttrande.

Noteras.

Upplysning:
Lantmäteriförrättning pågår, med utredning och prövning av bl.a. Silvergruvan s:41, ärendenummer U22105. Beräknat slutdatum: 2024-03-30

Teckenförklaring:

Beteckningar utöver nedanstående se beteckningsstandard HMK-Ka bilaga D

	Traktgräns, fastighetsgräns		Markreglerande bestämmelse
	Rättighet (gemensamhetsanl. servitut och ledningsrätt)		Områdesbestämmelsegräns
	Olokaliserad rättighet		
	Huvudbyggnad resp. uthus karterade efter fasadlinjen		
	Uthus byggnad resp. uthus karterade efter takkonturen		
	Staket, skärmtak		
	Lyktstolpe, el/telestolpe		
	Traktnamn, kvartersnamn		
	Fastighetsbeteckning		
	Adress, gatunamn		
	Beteckning för samfällighet		
	Höjdkurva		
	Beräknad markhöjd, rutnätskruss		
	Ägoslagsgräns		
	Stolpburen elkraftledning		
	Väggkant		
	Åker, äng/vall/gräs, bland- och barrskog		
	Stenblock, brunn, flödesriktning		

Koordinatsystem: Svref 99 16 30   Höjdsystem: RH2000

Grundkartans aktualitet: Fastighetsindelning: 2024-03-14
Markdetaljer: 2022 års ortofoto
Förutom Evelunds rastplats är kartan ej inventerad i fält.

Handläggare: Elisabet Larsson, Kart/mät

Till planen hör:	☒ Planbeskrivning	☒ Granskningsutlåtande 1
☒ Planprogram	☒ Industri- och trafikbulerutredning	☒ Trafikutredning
☒ Landskapsanalys	☒ Fastighetsförteckning	☒ Markteknisk undersökning
☒ Dagvattenutredning	☒ Samrådsredogörelse	☒ Biotopskyddsanalys

Detaljplan för Evelund Västra - Etapp 1			
Sala Kommun	Västmanlands Län	Beslutsdatum	Instans
Granskning 2		Antagande	
Upprättad 2024-03-18	Reviderad	Laga kraft	
Mikael Byström Planarkitekt	Victor Zakrisson Enhetschef Plan- och utvecklingsenheten		

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

	Planområdesgräns
	Användningsgräns
	Egenskapsgräns
	Administrativ gräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

	Gata.
	Väg.
	Naturområde.

Kvartersmark. 4 kap. 5 § 1 st 3 p.

	Restaurang.
	Tekniska anläggningar.
	Drivmedelsförsäljning.
	Verksamheter ej handel med skrymmande varor.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

Utformning av allmän plats

tunnel, GC-tunnel får anläggas under väg 800. 4 kap. 5 § 1 st 2 p.

Stängsel och utfart

Utfartsförbud. 4 kap. 9 §

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Bebyggandets omfattning

e, Största byggnadsarea är 30 % per fastighetsarea inom användningsområdet. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.
 Högsta nockhöjd i meter. 4 kap. 11 § 1 st 1 p.

Placering

p, Byggnad ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Utformning

f, Skiplättning ska ske sparsamt och utformas så att trafiksäkerheten inte påverkas negativt. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
f, Fristående skyltar (stolpe/pylon) får inte vara bildväxlande eller bländande. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Utförande

b, Byggnadens tekniska utförande ska klara översvämmande vatten upp till +59 meter (RH2000). 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
b, Friskluftsintag placeras högt på den sida av byggnad/taket som vetter bort från väg 70 och väg 800. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.
b, Källare får inte finnas. 4 kap. 16 § 1 st 1 p.

Markens anordnande och vegetation

n, Minst 20 % av fastighetsarean inom användningsområdet ska vara genomsläpplig. 4 kap. 10 §

Stängsel och utfart

Utfartsförbud. 4 kap. 9 §

Skydd mot störningar

m, Verksamheter ska utformas med avseende på bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler så att:
• Buller från industri- och andra verksamheter inte överstiger 50 dBA ekvivalent ljudnivå, vardagar kl. 06.00–18.00, 40 dBA ekvivalent ljudnivå kl. 22.00–06.00 samt 45 dBA ekvivalent ljudnivå övrig tid mot bostads fasad (frifältsvärden). Maximal ljudnivå inte överstiger 55 dBA mot bostads fasad kl. 22.00–06.00 (frifältsvärde). 4 kap. 12 § 1 st 2 p.
m, Utomhusmiljön ska inte utformas för mer än tillfällig vistelse. 4 kap. 12 § 1 st 1 p.
m, Anläggningar för påfyllningsplats, avluftning av bränsle och oljeavskiljare får inte placeras inom egenskapsområdet. 4 kap. 12 § 1 st 1 p.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 10 år och börjar gälla f.o.m. det datum planen vunnit laga kraft. 4 kap. 21 §

Markreservat

u, Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar. 4 kap. 6 §

KSLU § 32 Ny- och ombyggnationer med extern hyresvärd

INLEDNING

Ett verkställighetsbeslut, "Ny- och ombyggnationer med extern hyresvärd", daterat 2021-11-25 (Dnr. 2022/267), skrevs fram och ligger som grund i beslut till en överenskommelse med fastighetsbolaget Hemsö Fastighets AB. Överenskommelsen eller s.k. avsiktsförklaringen, daterad 2022-02-08 (Dnr. 2022/267), avser två projekt: Förskola Bråstaborg och Förskola Ekorren. Avsikten var att Hemsö skulle förvärva, anpassa och bygga och därefter skulle Sala kommun hyra förskolorna av Hemsö.

Beslutsunderlag

KS 2024.1348, missiv
KS 2022.1325, Verkställighetsbeslut
KS 2022.1326, Avsiktsförklaring

Åsa Agemalm, lokalstrateg, föredrar ärendet. Daniel Ahlin kanslichef, och Maria Nummelin, verksamhetschef, deltar i ärendets behandling.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar, att Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att projekten "Förskola Bråstaborg" och "Förskola Ekorren", i överenskommelsen 2022-02-08 (dnr. 2022/267) mellan Hemsö Fastighets AB och Sala kommun, upphör och att avsiktsförklaringen således bryts.

Anders Wigelsbo (C) och Magnus Edman (SD) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar, att projekten "Förskola Bråstaborg" och Förskola Ekorren", i överenskommelsen 2022-02-08 (Dnr. 2022/267) mellan Hemsö Fastighets AB och Sala kommun, upphör och att avsiktsförklaringen således bryts.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning ENHET
Åsa Agemalm
Lokalstrateg

MISSIV

Centralortens förskoleorganisation utifrån behovsförändring och lokalförsörjning

INLEDNING

Sedan år 2022 har Sala kommuns invånare, i åldern 0 – 5 år minskat stadigt, utifrån senaste rapport från Statisticon (dokumentation: "Befolkningsprognos 2023 – 2032, Sala kommun Delårsrapport). Mellan år 2024 till år 2032 beräknas antalet vara som lägst under år 2028. Därefter ökar antalet barn upp igen för att år 2032 ligga i nivå med innevarande år 2024.

Under december 2023 påbörjades intern utredning för att se över antalet inskrivna barn i kommunal förskola, i Salas centralort, i relation med det faktiska antalet som Sala kommuns förskolebyggnader kan rymma. I utredningen jämfördes även likvärdiga kommuner, geografisk placering, personaltäthet och antal avdelningar. Slutsatsen är att i nuvarande fastighetsbestånd, samt pågående byggnadsutökning, inrymmer dagens barn samt det antal som spås fram till år 2032. Byggnadstekniskt, med viss investering för ombyggnation, finns det även ytterligare kapacitet för mellan 50 – 100 barn och personal. I jämförelse ligger Sala kommun ligger i det lägre spannet när det gäller antal barn per avdelning.

BAKGRUND

Ett verkställighetsbeslut, "Ny- och ombyggnationer med extern hyresvärd", daterat 2021-11-25 (Dnr. 2022/267), skrevs fram och ligger som grund i beslut till en överenskommelse med fastighetsbolaget Hemsö Fastighets AB. Överenskommelsen eller s.k. avsiktsförklaringen, daterad 2022-02-08 (Dnr. 2022/267), avser två projekt: Förskola Bråstaborg och Förskola Ekorren. Avsikten var att Hemsö skulle förvärva, anpassa och bygga och därefter skulle Sala kommun hyra förskolorna av Hemsö.

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Sedan avsiktsförklaringen ingicks har Sala kommuns behov av förskolor förändrats. Dels utifrån behov av antal platser, dels utifrån lokalförändringar som nybyggnation av ex. Åkra förskola, med utökat antal avdelningar. Tillfälliga lösningar som moduler finns upphandlade och etablerade och kan nyttjas under en längre tillfällig period. Exploateringsprojekt så som Ängshagen har även kommit längre fram i process och framtida planer för en förskola i samverkan med äldreboende finns.

Avsiktsförklaringen med Hemsö ger bägge parter rätt, Hemsö och Sala kommun, att bryta överenskommelsen. I överenskommelsen, punkt 2. Projekt, står att läsa: "Projektet upphör om förhandlingar angående det aktuella objektet bryts. Parterna kan således, fram till att Kommunen godkänt offererat hyresavtal, när som helst i tid avbryta pågående förhandlingar". Delar av, i projektet nedlagda kostnader, kan komma att belasta Sala kommun, uppskattningsvis, som mest, 200 000 kronor.

Utifrån slutsats att Sala kommuns barn, i centralort, ryms i befintligt fastighetsbestånd, är förslag till beslut som följer:

FÖRSLAG TILL BESLUT

att projekten "Förskola Bråstaborg" och Förskola Ekorren", i överenskommelsen 2022-02-08 (Dnr. 2022/267) mellan Hemsö Fastighets AB och Sala kommun, upphör och att avsiktsförklaringen således bryts.

Bilagor:

- 1
- 2
- 3

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING

Ny- och ombyggnationer med extern hyresvärd**Bakgrund**

Sala kommun är en tillväxtkommun med stora behov av lokaler för exempelvis skolor och förskolor samt en ny brandstation åt Räddningstjänsten. Kommunen har behov av att både renovera uttjänta lokaler och att bygga nya lokaler.

Då kostnaderna för detta är stor har beslut fattats om att genomföra dessa byggnationer genom att teckna avsiktsförklaringar med två olika privata aktörer. Avsiktsförklaringarna åsyftar till att, när byggnationerna är färdigställda, hyresavtal mellan kommunen och den utvalda aktören kommer att tecknas.

Avseende brandstationen har INTEA valts ut som hyresvärd och för viss del av behovet av förskolor har Hemsö valts ut som hyresvärd.

Hyresundantaget

Då kommunen lyder under Lagen om Offentlig Upphandling (2016:1145) måste dess aspekter alltid tas i beaktande, även i situationer dylika ovan nämnda.

Hyreskontrakt kan, i vissa fall, vara undantagna LOU, se 3 kap. 19§. Undantaget är dock endast tillämpligt när hyresgästen inte har något avgörande inflytande över resultatet. Exempelvis skulle mindre anpassningar såsom att tillföra extra eluttag eller flytta taklampor för att få belysning som är anpassad för lokalens ändamål kunna anses vara tillåtna ändringar i fastigheten.

Hyresundantaget skulle också kunna vara tillämpligt om uppförandet av byggnaden inte är beroende av att den upphandlande myndigheten ska bli hyresgäst. Är det däremot tvärt om, hyresavtalet är beroende av att byggnaden uppförs och/eller anpassas till den upphandlande myndighetens önskemål är hyresundantaget inte tillämpligt.

Generellt gäller att ju mer inflytande en upphandlande myndighet har över utformningen av en ny byggnad eller anpassningen av en befintlig byggnad som den ska förvärva eller hyra, desto större är sannolikheten att kontraktet betraktas som en byggentreprenad och att inget undantag från upphandlingslagstiftningen finns att tillämpa.

Ställningstagande

Oaktat de risker som finns med att frångå upphandlingslagstiftningen har, vilket nämnts ovan, beslut om tillvägagångssätt fattats och avsiktsförklaringar tecknats. Utan inblandning av berörda tjänstemän på Tekniska kontoret (Fastighetsenheten) i processen med att utse privata aktörer har samma kontor givits uppdraget att upphandla de byggentreprenader som omfattas av dessa avsiktsförklaringar.

Kommunstyrelsens förvaltning

Upphandlingsenheten vill också, med beaktande av ovanstående, samt rådande praxis från nationell samt europeisk domstol, förtydliga att de har avrått från förfarandet i dessa fall.

Om förfarandet skulle komma att prövas rättsligen, kommer det, för kommunens upphandlingsenhet, finnas svårigheter att försvara tillvägagångssättet.

Daniel Holmvin
Kommunchef
Sala kommun

ÖVERENSKOMMELSE

Daterad enligt nedan mellan:

HEMSÖ FASTIGHETS AB, org.nr 556779-8169, med adress Box 24281, 104 51 Stockholm, ("Hemsö"); och

SALA KOMMUN, org.nr 212000-2098, med adress Box 304, 733 25 Sala ("Kommunen").

Var för sig benämnda "**Part**" och gemensamt benämnda "**Parterna**".

1. Syfte och bakgrund

Sala kommun är en tillväxtkommun med behov av att investera i social infrastruktur som t ex lokaler för förskola/skola. Kommunen har behov av att både ersätta platser i uttjänta lokaler och att tillskapa nya platser.

Hemsö är ett fastighetsbolag som är inriktat på att äga, förvalta och utveckla samhällsfastigheter. Fastighetsbeståndet finns huvudsakligen i Sverige men även i Finland och Tyskland. Närmaste regionkontor med förvaltning och utveckling finns i Västerås. Beståndet uppgår i dag till cirka 74 miljarder kronor. Hemsös majoritetsägare är Tredje AP-fonden.

Kommunen och Hemsö för diskussioner avseende markanvisning för utveckling av förskolor i Sala tätort som Hemsö sedan ska upplåta till Kommunen samt upplåtelse av förskola i befintlig byggnad i Bråstaborg som ska byggas om till förskola ("**Projekt**"). Denna avsiktsförklaring syftar till att reglera det fortsatta arbetet fram till ingående av markanvisningsavtal och tecknande av hyresavtal.

2. Projekt

Parterna är överens om att inleda förhandlingar om följande Projekt:

Förskola Bråstaborg: Hemsö ska förvärva fastigheten Bråstaborg 1 med befintlig bebyggelse av privat fastighetsägare. Hemsö ska därefter iordningställa den mittersta, idag tomställda, byggnaden inom fastigheten för förskola med uppskattningsvis sex avdelningar samt mottagningskök som ska upplåtas till Kommunen. Den äldre vävstugan ska rivas för att ge plats för förskolegård.

Förskola Ekorren: Kommunen ska ge Hemsö markanvisning till Dolomiten 1. Fastigheten är i dag bebyggd med förskola för fyra avdelningar. Innan Hemsös tillträde ska Kommunen riva befintlig bebyggelse och svara för kostnaderna för rivning samt eventuella nödvändiga markarbeten som aktualiseras i samband med rivningen. Därefter ska Hemsö uppföra lokaler för förskola om sex avdelningar med tillagningskök som ska upplåtas till Kommunen.

Parterna är medvetna om att ovanstående objektbeskrivningar är översiktligt beskrivna. Hemsö erhåller exklusivitet till dessa Projekt, dvs. Kommunen förbinder sig således att inte direkt eller indirekt förhandla med någon annan avseende aktuella fastigheter eller Projekt. Exklusiviteten avseende specifikt Projekt upphör om förhandlingarna angående

det aktuella objektet avbryts. Parterna kan således, fram till att Kommunen godkännt offererat hyresavtal, när helst i tid avbryta pågående förhandlingar.

Kommunen och Hemsö är införstådda med att lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) ska tillämpas avseende kontrakt mellan Parterna som kan anses utgöra byggtreprenad enligt LOU. Formerna för tillämpningen av LOU regleras senare mellan Parterna.

3. Markanvisning avseende Projekten

Hemsö ska erhålla mark för Projekten som avser nybyggnation genom markanvisning och priset för byggrätt ska vara marknadsmässigt. Parterna ska komma överens om prissättning bl.a. utifrån vilket skede Projektet befinner sig i och vilken arbetsfördelning Parterna anser mest lämplig i det aktuella Projektet. Där ny detaljplan krävs för genomförande ska Parterna komma överens om hur detaljplanarbetet ska bedrivas och hur kostnader ska fördelas.

4. Hyresavtal

Parternas intention är att hyresavtal för samtliga Projekt ska ingås med Kommunen som hyresgäst i ett långsiktigt hyresförhållande. Parterna har kommit överens om följande villkor för förhyrningen:

- a) Lokalerna för förskola i Bråstaborg ska innehålla sex till sju avdelningar beroende på vad som möjliggörs utifrån befintlig husstomme.
- b) Lokalerna för förskola i Bråstaborg ska uppgå till ca 1 170 kvm.
- c) Lokalerna för Ekorren förskola ska innehålla [6]avdelningar.
- d) Lokalerna för Ekorren förskola ska uppgå till ca 1160 kvm (ca 10,7 kvm/barn).
- e) Hyrestiden ska uppgå till minst 20 år med möjlighet till omförhandling enligt vad som tillåts av hyresavtal.
- f) 100 % av bashyran ska utgöra grund för indexuppräkning.
- g) Hyresavtalet ska vara enligt Hemsös mall; Sveriges fastighetsägares lokalhyresavtal 12B3 med tillhörande bilagor samt med en projektgenomförandebilaga som beskriver tiden från undertecknande fram till tillträde.

Hyresavtalet kommer att bestå av hyresformulär och följande bilagor:

1. Särskilda bestämmelser
2. Planritningar
3. Gränsdragningslista förvaltning
4. Gränsdragningslista brandskydd
5. Projektgenomförandebilaga
  - a. Gränsdragningslista investering
  - b. Situationsplan - inplacering i fastigheten
  - c. Planritning (programskiss)
  - d. Typrumsbeskrivning
  - e. Teknisk beskrivning
  - f. Tidplan inkl. beskedstidplan
  - g. Blankett för överenskommelse om ÄTA

5. Projekteringskostnader

Vardera Part står sina egna kostnader och utgifter för anlitan­de av externa rådgivare i samband med denna överenskommelse och förhandlingar för att nå slutliga hyresavtal.

6. Preliminär tidplan

Parterna är överens om följande preliminära tidplan:

Förslag utifrån nyproduktion. (Bråstaborg går snabbare)

- Projekten konkretiseras under december 2021 (tex detaljstudie av fastigheten för Ekorrens förskola, behov av detaljplaneändring etc)
- Fastigheten Dolomiten 1, Ekorren värderas under december 2021
- Programhandling projekteras jan-mars 2022 (2 månader)
- Hyresoffert mars 2022
- Beslut hyresavtal april
- Bygglovsprojektering 8 veckor
- Bygglovshandläggning 10 veckor, beslut, laga kraft 4 veckor (kan vi korta handläggningstiden?)
- Systemhandlingsprojektering och förfrågningsunderlag 2,5 månader
- Granskningstid Sala kommun samt revideringar 2 veckor
- Upphandling, utvärdering, kontraktsskrivning, avtalsspärr 3 månader
- Dvs ca 11,5 månader efter beslut om hyresavtal till byggnation kan starta.
- Byggnation 17-18 månader

7. Övrigt

Denna överenskommelse ersätter den överenskommelse som ingicks mellan Parterna den 24 november 2021.

Ingen Part äger rätt att överlåta denna överenskommelse utan den andra Partens föregående godkännande. Oaktat detta äger Hemsö rätt att överlåta denna överenskommelse till av Hemsö helägt dotterbolag.

Signatursida följer

Denna överenskommelse har upprättats i två (2) likalydande exemplar varav Parterna tagit var sitt.

Stockholm

Sala

Datum:

Datum:

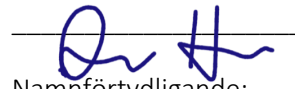
Hemsö Fastighets AB

Sala kommun

Namnförtydligande:

Nils Styf, VD

Namnförtydligande:

Daniel Holmvin, kommunchef

Namnförtydligande:

Mats Wilborg, chefsjurist

Verifikat

Transaktion 09222115557462645527

Dokument

Avsiktsförklaring Sala kommun Hemsö signver 2022-02-08

Huvuddokument

4 sidor

Startades 2022-02-08 09:48:33 CET (+0100) av Hannah Järliden Fridh (HJF)

Färdigställt 2022-02-08 10:25:36 CET (+0100)

Initierare

Hannah Järliden Fridh (HJF)

Hemsö Fastighets AB

hannah.jarliden-fridh@hemso.se

+46701937651

Signerande parter

Nils Styf (NS)

Hemsö Fastighets AB

Personnummer 197605279350

nils.styf@hemso.se

+46733506039

A blue handwritten signature of Nils Styf.

Namnet som returnerades från svenskt BankID var "Nils Javier Styf"

Signerade 2022-02-08 10:25:36 CET (+0100)

Mats Wilborg (MW)

Hemsö Fastighets AB

Personnummer 196905300130

mats.wilborg@hemso.se

+46707155175

A blue handwritten signature of Mats Wilborg.

Namnet som returnerades från svenskt BankID var "Sven Mats Algot Wilborg"

Signerade 2022-02-08 09:52:55 CET (+0100)

Daniel Holmvin (DH)

Sala kommun

Personnummer 760917-6974

Daniel.Holmvin@sala.se

+46738668310

Verifikat

Transaktion 09222115557462645527

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Daniel Holmvin'.

*Namnet som returnerades från svenskt BankID var
"Daniel Holmvin"
Signerade 2022-02-08 10:08:22 CET (+0100)*

Detta verifikat är utfärdat av Scrive. Information i kursiv stil är säkert verifierad av Scrive. Se de dolda bilagorna för mer information/bevis om detta dokument. Använd en PDF-läsare som t ex Adobe Reader som kan visa dolda bilagor för att se bilagorna. Observera att om dokumentet skrivs ut kan inte integriteten i papperskopian bevisas enligt nedan och att en vanlig papperutskrift saknar innehållet i de dolda bilagorna. Den digitala signaturen (elektroniska förseglingen) säkerställer att integriteten av detta dokument, inklusive de dolda bilagorna, kan bevisas matematiskt och oberoende av Scrive. För er bekvämlighet tillhandahåller Scrive även en tjänst för att kontrollera dokumentets integritet automatiskt på: <https://scrive.com/verify>

KSLU § 37 Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun

INLEDNING

Vid demokratiberedningens sammanträde den 25 januari 2024, § 4, konstaterade demokratiberedningen att dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun* behöver aktualiseras och revideras utifrån att det är en ny mandatperiod.

Demokratiberedningens presidium fick då i uppdrag att se över dokumentet. I enlighet med Sala kommuns ärendeberedningsprocess föreslås att kommunjurist arbetar fram ett förslag till reviderad Uppförandekod. Demokratiberedningen ska beredas tillfälle att yttra sig över reviderat dokument.

Beslutsunderlag

KS 2024.1330, missiv

KS 2024.847, Demokratiberedningens beslut § 9

Gällande uppförandekod

Allis Zetterqvist, kommunjurist, föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,

att kommunstyrelsen ger stabschef i uppdrag att revidera dokumentet

Uppförandekod för förtroendevalda i Sala Kommun, och

att förslag till reviderat dokument bereds av demokratiberedningen i enlighet med Sala kommuns ärendeberedningsprocess.

Anders Wigelsbo (C) och Magnus Edman (SD) yrkar bifall till Amanda Lindblas (S) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,

att kommunstyrelsen ger stabschef i uppdrag att revidera dokumentet

Uppförandekod för förtroendevalda i Sala Kommun, och

att förslag till reviderat dokument bereds av demokratiberedningen i enlighet med Sala kommuns ärendeberedningsprocess.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning Kanslienheten
Allis Zetterqvist
Kommunjurist

MISSIV

Uppförandekod förtroendevalda

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Vid demokratiberedningens sammanträde den 25 januari 2024, § 4, konstaterade demokratiberedningen att dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun* behöver aktualiseras och revideras utifrån att det är en ny mandatperiod.

Demokratiberedningens presidium fick då i uppdrag att se över dokumentet. I enlighet med Sala kommuns ärendeberedningsprocess föreslås att kommunjurist arbetar fram ett förslag till reviderad Uppförandekod. Demokratiberedningen ska beredas tillfälle att yttra sig över reviderat dokument.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att kommunstyrelsen ger stabschef i uppdrag att revidera dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala Kommun*, och att förslag till reviderat dokument bereds av demokratiberedningen i enlighet med Sala kommuns ärendeberedningsprocess.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Uppförandekod för förtroendevalda
i Sala kommun
KOMMUNFULLMÄKTIGE

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun		Dokumenttyp Styrande dokument	Omfattar Förtroendevalda i Sala kommun
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Kommunfullmäktiges ordförande	Publicering www.sala.se , intranät	
Beslutad datum 2021-06-21	Översyn bör göras	Klassificering 1.3.1	Diarienummer 2021/40
Relation	Ersätter 2014/589	Författningssamling	

INNEHÅLL

1	BAKGRUND	4
1.1	Det demokratiska samtalet	4
1.2	Sociala medier	5
1.3	Hot, hat, våld och trakasserier.....	5
1.4	Jäv	5
1.5	Det civila samhället	5
2	UPPFÖRANDEKODEN	6
2.1	Syfte med uppförandekoden	6
2.2	Att följa lagstiftningen	6
2.3	Vid sammanträden	6
2.4	Relationen mellan förtroendevalda och tjänstepersoner	7
2.5	Vid inlägg i media inklusive sociala media	7
2.6	Vid kontakter med och deltagande i det civila samhället	7
2.7	Uppförandekodens bärare och väktare	7

1 BAKGRUND

”Jag bär demokratin i mina händer varje dag”!

År 2021 är det 100 år sedan den allmänna rösträtten infördes i Sverige. Därmed blev också både män och kvinnor valbara till de politiska församlingarna.

Att vara förtroendevald är att ha fått ett förtroende att företräda väljarna och det egna partiets program och intressen. Men det politiska uppdraget är större än så. Det handlar om att ta ansvar för demokratin, för dess människosyn och värderingar.

Som förtroendevald företräder man aldrig bara sig själv. När man fått ett politiskt uppdrag är man alltid förtroendevald och därmed också alltid en företrädare för Sala kommun.

1.1 Det demokratiska samtalet

Vi har alla, som förtroendevalda och medborgare, ett gemensamt ansvar för det offentliga samtalet, för det språk och det tonläge vi använder. Men det demokratiska samtalet och tonen hårdnar allt mer. Detta leder till stora konsekvenser för demokratin.

Allt fler kommunpolitiker lämnar sina uppdrag under pågående mandatperiod. Pressen på de förtroendevalda ökar. Många förtroendevalda är också oroliga för att bli och utsätts för hot, hat, våld och trakasserier.

Sammantaget innebär detta att det blir svårare att rekrytera nya personer till olika politiska uppdrag, men det innebär också att en tystnad kan sprida sig bland medborgarna och förtroendevalda. Man törs inte längre uttala sig av rädsla för att drabbas av påhopp.

Vi som förtroendevalda har ett gemensamt ansvar att värna demokratin och skapa bättre förutsättningar för de förtroendevalda att fullfölja sina politiska uppdrag.

Vi måste uppträda respektfullt mot varandra när vi står i talarstolen och gör våra politiska inlägg offentlig, men vi måste uppträda respektfullt mot varandra även i interna sammanhang.

Vi måste när vi uttrycker oss i skrift via debattartiklar, insändare och sociala medier tänka på hur vi formulerar oss för att fokusera på vårt budskap. Vi måste skilja mellan sak och person.

1.2 Sociala medier

Mycket av det offentliga samtalet och den politiska debatten sker idag via sociala medier av skilda slag. Detta skapar möjlighet att kommunicera med många samtidigt både för att ge information och förmedla sitt politiska budskap men också för att få synpunkter från de man kommunicerar med.

Sociala medier ger dock en speciell utmaning eftersom det lätt skapar en känsla av anonymitet som innebär att man uttrycker sig på ett sätt som aldrig skulle accepteras om man talade med varandra öga mot öga. Som förtroendevalda har vi ett ansvar att vara uppmärksamma på när en debatt via sociala medier tar steget från att vara sakliga inlägg till att bli direkta påhopp mot förtroendevalda. Vi måste då medverka till att inte underblåsa detta, utan i stället stävja en sådan debatt. Ibland kan det också vara klokast att inte delta i en sådan debatt. Det krävs som alltid omdöme i det politiska arbetet.

1.3 Hot, hat, våld och trakasserier

Många förtroendevalda är idag oroliga för att utsättas för hot, hat, våld och trakasserier och många blir också utsatta för det.

Alla incidenter av hot, hat, våld och trakasserier ska polisanmälas. Men som förtroendevalda måste vi också ge varandra stöd om någon utsätts för detta. Att veta att man inte är ensam utan har stöd från sina kollegor kan vara det som avgör om man orkar fortsätta sitt politiska uppdrag eller inte.

1.4 Jäv

I kommunallagen finns tydligt angivet vad som gäller avseende jäv. Som förtroendevald måste man alltid vara uppmärksam på olika jävssituationer och se till att man inte deltar i beslut där en sådan situation kan uppstå. Speciellt uppmärksam behöver man vara på situationer som är i gränslandet mellan jäv och delikatessjäv, det vill säga där man inte direkt berörs av ett beslut men ändå påverkas i betydande grad.

1.5 Det civila samhället

Det är positivt att kommunens förtroendevalda deltar aktivt i föreningar och organisationer, som är en del av det civila samhället. Som förtroendevald behöver man ha breda kontaktytor och kan också utifrån sin kunskap och erfarenhet bidra på ett positivt sätt till att stärka föreningsarbetet.

2 UPPFÖRANDEKODEN

2.1 Syfte med uppförandekoden

Syftet med denna uppförandekod är att formulera ett underlag för etiska regler för förtroendevalda i Sala kommun. Avsikten är att skapa och vidmakthålla ett gott klimat i politiken.

Uppförandekoden ger de förtroendevalda vägledning för hur de kan uppträda på ett bra sätt mot varandra och därmed visa respekt för alla människors lika värde. Uppförandekoden ska ge stöd till ett eftertänksamt handlande.

2.2 Att följa lagstiftningen

Svensk lag gäller för alla i Sverige. Speciellt viktigt för oss att uppmärksamma i vår roll som förtroendevalda är offentlighetsprincipen som kommer till uttryck på olika sätt i Sveriges grundlag, exempelvis genom rätten till yttrandefrihet, meddelarfrihet för tjänstepersoner och genom allmänna handlingars offentlighet.

Arbetet i kommuner och regioner regleras i kommunallagen och förvaltningslagen som därför blir extra viktiga för kommunens förtroendevalda att ha kunskap om. Därtill har vi som kommunpolitiker också att förhålla oss till de föreskrifter och förordningar som utfärdas av regeringen och myndigheter.

2.3 Vid sammanträden

Presidiets tjänstgörande ordförande tilltalas ordförande.

Kommunfullmäktiges övriga ledamöter tilltalas med för och efternamn samt partibeteckning. I ett meningsutbyte mellan ledamöter räcker det med för- och efternamn efter första utbytet.

Vid sammanträde med kommunstyrelse och nämnder bör ledamöter tilltalas med för och efternamn.

Oavsett sammanhang får tilltalet aldrig bli för familjärt och aldrig nedlåtande eller respektlöst.

Ledamöter förväntas uppträda respektfullt mot både övriga förtroendevalda och tjänstepersoner. De inlägg som görs ska präglas av respekt för varandra och av att skillnad görs mellan sak och person.

Att uttala förklenande omdömen om varandra, att göra en person till åtlöje eller göra sig lustig på annans bekostnad är inte acceptabelt.

De partibeteckningar som ska användas i tal i fullmäktigedebatten är de olika partiernas formella namn.

2.4 Relationen mellan förtroendevalda och tjänstepersoner

Relationen mellan förtroendevalda och tjänstepersoner ska präglas av respekt för varandras olika roller, kunskap och kompetens.

Förtroendevaldas uppträdande gentemot tjänstepersoner förväntas vara lika gott som uppträdandet gentemot övriga förtroendevalda.

2.5 Vid inlägg i media inklusive sociala media

De inlägg som görs via insändare och debattartiklar samt inlägg via sociala media ska även de präglas av respekt för varandra. Skillnad ska göras mellan sak och person.

Att uttala förklenande omdömen om varandra, att göra en person till åtlöje eller göra sig lustig på annans bekostnad är inte heller acceptabelt via media.

2.6 Vid kontakter med och deltagande i det civila samhället

Var tydlig med i vilken roll som du som är förtroendevald deltar i det civila samhällets aktiviteter.

2.7 Uppförandekodens bärare och väktare

Alla förtroendevalda har ett ansvar för att bidra till en aktiv politisk debatt som skiljer mellan sak och person. Det är en del av det politiska samtalet och demokratin.

Det är viktigt att förtroendevalda har respekt för varandras villkor och underlättar varandras deltagande.

Kommunfullmäktiges och de olika styrelsernas och nämndernas presidium har ett ansvar för att uppförandekoden följs vid sammanträden.

Partiernas gruppledare har dock ett särskilt ansvar för att tillse att det politiska arbetet i Sala kommun präglas av en god kultur. Partiernas gruppledare har också ett ansvar för att man inom respektive partigrupp för en fortlöpande diskussion kring frågor som rör de förtroendevaldas uppförande och förhållningssätt.

Uppförandekoden bör vara ett levande dokument som diskuteras i alla partigrupper och där varje förtroendevald känner ansvar för att medverka till att förbättra den.

Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun
Kommunfullmäktige

SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

DB § 9 Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun

INLEDNING

Vid demokratiberedningens sammanträde den 25 januari 2024, § 4, konstaterade demokratiberedningen att dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun* behöver aktualiseras och revideras utifrån att det är en ny mandatperiod.

Demokratiberedningens presidium fick då i uppdrag att se över dokumentet. Det har framkommit att dokumentet hanterats felaktigt utifrån Sala kommuns ärendeberedningsprocess och därför lyfts ärendet igen. Demokratiberedningen önskar yttra sig över dokumentet.

Beslutsunderlag

Gällande *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun*

Yrkanden

Ordförande Emil Andersson Bleckert (S) yrkar, att demokratiberedningen beslutar, att uppdra till kommunstyrelsen att revidera dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun*.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Demokratiberedningen beslutar, att uppdra till kommunstyrelsen att revidera dokumentet *Uppförandekod för förtroendevalda i Sala kommun*.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KSLU § 38 Visning av dokumentärfilmen Make Democracy Great Again

INLEDNING

Sala Filmstudio inkom den 21 november 2023 med en skrivelse om dokumentärfilmen *Make Democracy Great Again*. De föreslår att Sala kommun arrangerar en filmvisning med rubricerad film för förtroendevalda, kungäנגsgymnasiets samhällsbyggnadsprogram, valarbetare och kanske allmänheten. I samband med visningen kan Jan Scherman bjudas in för diskussion. Sala Filmstudio erbjuder ideellt arbete vid visning om behov finns.

Förslaget diskuterades och demokratiberedningen vill genomföra visningen inklusive efterföljande diskussion, och särskilt bjuda in ungdomar samt allmänheten, som en del av det pågående arbetet med medborgardialoger. Demokratiberedningen är arrangör och planerar och genomför visningen.

I förslaget framkommer att kostnad för arvode är 4 000 kr plus moms, utöver det tillkommer bland annat kostnad för lokal samt filmhyra, den totala kostnaden uppskattas till 20 000 kr. Då demokratiberedningen inte har någon egen budget, föreslås att medel för att bekosta filmvisningen tas ur kommunfullmäktiges ordinarie budget. Demokratiberedningen har enligt arbetsordningen för kommunfullmäktige rätt att väcka ärenden som hör till beredningens ansvarsområde i kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

KS 2024.1328, missiv

KS 2024.846, Beslut från demokratiberedningen § 8

Allis Zetterqvist, kommunjurist, föredrar ärendet.

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,

att besluta att visa dokumentärfilmen *Make Democracy Great Again* i enlighet med redovisat förslag från demokratiberedningen, och

att medel för att bekosta filmvisningen hanteras inom Kanslienhetens budget.

Anders Wigelsbo (C) yrkar bifall till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Magnus Edman (SD) och Erik Hamrin (M) yrkar avslag till Amanda Lindblads (S) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot Magnus Edmans (SD) avslagsyrkande och finner eget yrkande bifallet.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar,

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KSLU § 38 forts.

att besluta att visa dokumentärfilmen Make Democracy Great Again i enlighet med redovisat förslag från demokratiberedningen, och att medel för att bekosta filmvisningen hanteras inom Kanslienhetens budget.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Stab för utveckling och förvaltning Kanslienheten
Allis Zetterqvist
Kommunjurist

MISSIV

Visning av dokumentärfilmen Make Democracy Great Again

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Sala Filmstudio inkom den 21 november 2023 med en skrivelse om dokumentärfilmen *Make Democracy Great Again*. De föreslår att Sala kommun arrangerar en filmvisning med rubricerad film för förtroendevalda, kungämsgymnasiets samhällsbyggnadsprogram, valarbetare och kanske allmänheten. I samband med visningen kan Jan Scherman bjudas in för diskussion. Sala Filmstudio erbjuder ideellt arbete vid visning om behov finns.

Förslaget diskuterades och demokratiberedningen vill genomföra visningen inklusive efterföljande diskussion, och särskilt bjuda in ungdomar samt allmänheten, som en del av det pågående arbetet med medborgardialoger. Demokratiberedningen är arrangör och planerar och genomför visningen.

I förslaget framkommer att kostnad för arvode är 4 000 kr plus moms, utöver det tillkommer bland annat kostnad för lokal samt filmhyra, den totala kostnaden uppskattas till 20 000 kr. Då demokratiberedningen inte har någon egen budget, föreslås att medel för att bekosta filmvisningen tas ur kommunfullmäktiges ordinarie budget. Demokratiberedningen har enligt arbetsordningen för kommunfullmäktige rätt att väcka ärenden som hör till beredningens ansvarsområde i kommunfullmäktige.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att besluta att visa dokumentärfilmen *Make Democracy Great Again* i enlighet med redovisat förslag från demokratiberedningen , och
att medel för att bekosta filmvisningen hanteras inom Kanslienhetens budget.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

DB § 8   **Äskande om medel; visning av dokumentärfilmen Make Democracy Great Again**

INLEDNING

Sala Filmstudio inkom den 21 november 2023 med en skrivelse om dokumentärfilmen *Make Democracy Great Again*. Den sätter fokus på en av vår tids viktigaste frågor: Kommer demokratin att överleva? De föreslår att Sala kommun arrangerar en filmvisning med rubricerad film för förtroendevalda, kungäångsgymnasiets samhällsbyggnadsprogram, valarbetare och kanske allmänheten. I samband med visningen kan Jan Scherman bjudas in för diskussion. Sala Filmstudio erbjuder ideellt arbete vid visning om behov finns.

Förslaget diskuterades och demokratiberedningen vill genomföra visningen inklusive efterföljande diskussion, och särskilt bjuda in ungdomar samt allmänheten, som en del av det pågående arbetet med medborgardialoger. Demokratiberedningen är arrangör och planerar och genomför visningen.

I förslaget framkommer att kostnad för arvode är 4 000 kr plus moms, utöver det tillkommer bland annat kostnad för lokal samt filmhyra, den totala kostnaden uppskattas till 20 000 kr. Då demokratiberedningen inte har någon egen budget, äskas medel för visningen enligt riktlinje för kommunstyrelsens förfogande.

Beslutsunderlag

KS 2023.5535 - Skrivelse från Sala Filmstudio, 2023-11-21

Yrkanden

Ordförande Emil Andersson Bleckert (S) yrkar, att demokratiberedningen beslutar, att äska medel ur kommunstyrelsens förfogade för att genomföra visning av dumentärfilmen *Make Democracy Great Again*.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Demokratiberedningen beslutar, att äska medel ur kommunstyrelsens förfogade för att genomföra visning av dumentärfilmen *Make Democracy Great Again*.

Skickas till
Kommunstyrelsen
Sala Filmstudio

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Coompanions årsstämma 2024

30 maj kl 12-15 (inkl. lunch)

Årets stämma hålls i VÄSTERÅS
Adress meddelas senare

Motioner och andra ärenden

mailas senast **5 april**
till annika.lind@coompanion.se

Nomineringar till kommande styrelse

mailas senast **21 april**
till tommy.levinsson@regionvastmanland.se

Anmäl ombud

senast **21 april**
mailas till johan.larsson@coompanion.se
(medlem, ombudets namn, e-postadress och eventuella matpreferenser)

Kallelse och handlingar till årsstämman skickas ut till ombuden senast 15 maj.

From: Larsson, Johan
Sent: 2024-03-25 09:24:57
To: info.vasteras@abf.se; info.v-v@abf.se; Mikael Fällman (mikael.fallman@almi.se); Information Kungsör; Ida-Maria Rydberg; malardalen@lrf.se; lo-mellansverige@lo.se; vasteras@arbetsformedlingen.se; malardalen@ifmetall.se; info@peab.se; info@riksbyggen.se; malin.kauranen@bredband.net; vasteras@fonus.se; info@folksam.se; 07kundmottagningen@hsb.se; info@fagersta.se; Ellinor Öberg; hskonsult@hushallningsallskapet.se; kommun.info@sala.se; vastmanland@sv.se; Hannes Lyckholm; vishal.bhasin@ungaornar.se; info@vfhsk.se; info@satrabrunn.se; elisabeth@culturen.nu; kommun@skinnskatteberg.se; Näringsliv; ewa.olssonbergstedt@pol.skinnskatteberg.se; Eila Lindfors Bergman; Elisabet Palm; sickan.palm@telia.com; ma-ledningskontoret; kommunstyrelsen@koping.se; kopings.kommun@koping.se; Kopparlundsgymnasiet Västerås; Henry.lehto@vfhsk.se; vasteras@hyresgastforeningen.se; Kommunstyrelsen; Ulrica Persson boundary=Apple-Mail-D795209A-B5AE-4446-87BB-AC23DFCEAF04; Vänsterpartiet Västmanland; tommy.levinsson@regionvastmanland.se; Håkan Pettersson; monica.stolpe-nordin@vasteras.se; Mats Engström; Annika Lind; Marita Oberg-molin; Tohbbe Lindblom; Krister Molin; Ulla Persson; Magnus Ekblad; vasiliki.tsouplaki@riksdagen.se; risto.haapala@live.se; peter.svensson3@hyresgastforeningen.se; Lars.Kallsaby@centerpartiet.se; Johan Larsson; Emil Atak
Subject: Inbjudan Årsmöte Coompanion Västmanland

Hej

Här kommer inbjudan till Coompanion Västmanlands årsmöte 2024.

Ni som är medlemmar anmäler ombud, e-postadress och eventuella matpreferenser senast 21 april.

Med vänlig hälsning

Johan Larsson, rådgivare

Coompanion Mälardalen

Besöksadress: Slottsgatan 27

722 11 Västerås

070-643 43 98

malardalen.coompanion.se

facebook.com/CoompanionMalardalen

KS § 48 Nämndinitiativ från Erik Hamrin (M) - Byggen av mindre hus i Sala

INLEDNING

Erik Hamrin (M) väcker tillsammans med Tomas Berling (M) rubricerat nämndinitiativ.

Initiativtagarna beskriver hur många drömmer om ett hus med en egen gräsmatta, men att detta hus inte nödvändigtvis behöver vara en fullstor villa. Vidare beskriver initiativtagarna att det finns alternativa husmodeller som kan passa även när man bor ensam eller är få i familjen. Särskilt lyfter initiativtagarna att mindre hus har lägre kostnader och kan vara en tilltalande lösning för många, särskilt i en tid som denna då driftkostnaderna för hus kar kraftigt.

Initiativtagarna vill att Sala kommun planerar för ett område med små tomter där man kan bygga mindre hus.

Initiativtagarna yrkar:

att kommunstyrelsen beslutar,

att uppdra till samhällsbyggnadskontoret att inkludera ett försöksområde med små tomter för mindre småhus, så kallade 'Tiny houses', i samband med detaljarbetet för södra Ångshagen.

Beslutsunderlag

KS 2024.748, Nämndinitiativ från Erik Hamrin (M) - Byggen av mindre hus i Sala

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,

att kommunstyrelsen beslutar,

att nämndinitiativet får väckas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

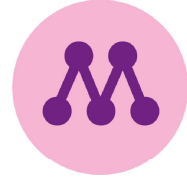
Kommunstyrelsen beslutar,

att nämndinitiativet får väckas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Nämndinitiativ: Planera för byggande av småhus (Tiny houses) i Sala.

Många drömmer om ett eget hus med en egen gräsmatta. Många tänker då på fullstor villa, men ett hus som inte alltid behöver vara så stort. Det finns många husmodeller som kan passa även när man bor ensam eller är få i familjen. När driftkostnaderna för hus nu också kraftigt ökar så kan ett mindre hus med lägre kostnader, men som ändå är ens eget och har en egen tomt, vara en tilltalande lösning för många.

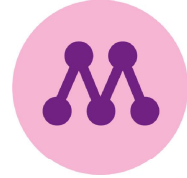
Det byggs idag fler och fler så kallade ”Tiny houses”, kompletta bostäder där allt finns, men på färre kvadratmeter. Det kan också vara små hus som oftast är mobila. Produktion av dessa hus i varierande storlek finns redan i Sverige. Från mindre småhus till sommarstugor eller som akuta mobila lösningar vid bostadsbrist.

Förfrågeökningen på eget boende till lägre pris gör att det vore klokt av Sala att planera för ett område med små tomter där man kan bygga ett mindre hus, kanske upp till 90 kvm, skulle öka möjligheterna för fler att kunna köpa ett eget hem. Storleken på hus som det är möjligt att bygga kan också variera för olika tomter.

Det skulle också kunna möta möjligheten att flytta till ett mindre boende när man tycker sitt nuvarande hus blivit för stort, men vill ha möjlighet till egen gräsmatta.

Vid planering av ett område för mindre egna hem skulle delar kunna vara styckebyggartomter och delar skulle kunna erbjudas som markanvisning till leverantörer av mindre småhus. Målet bör vara att kunna få fram en flora av attraktiva boenden till mer överkomliga priser. Förutom inflyttning så tror vi att detta kan skapa bättre fungerande flyttkedjor, vilket också är eftersträvansvärt.

Vi ser därför stora möjligheter att i det bostadsområde som nu planeras i södra Ängshagen viga en del av detaljplanens område just för denna typ av bebyggelse. Det skulle passa väl in i ambitionen att få till blandad bebyggelse och blandade upplåtelseformer på det nya

området. Denna typ av hus påminner också om delar av den bebyggelse som finns på Ängshagen redan idag. De har därför goda chanser att tas emot väl av de som redan bor där, vilket är något vi bedömer skulle underlätta processen för detaljplanens antagande.

Utöver det kan man överväga att ställa de mer mobila varianterna av dessa hus på plats med tillfälligt bygglov, något som gör att hus som dessa kan byggas utanför tätorterna på ett enklare sätt.

Det finns många olika leverantörer av lösningar för detta, men givet att Sala har många företagare inom byggsektorn så väljer vi att inte lyfta fram någon specifik leverantör som exempel på olika lösningar.

Med anledning av ovanstående föreslår vi därför att kommunstyrelsen besluta:

- att uppdra till samhällsbyggnadskontoret att inkludera ett försöksområde med små tomter för mindre småhus, så kallande 'Tiny houses', i samband med detaljplanearbetet för södra Ängshagen.

För Koalition Sala

Erik Hamrin (M), Oppositionsråd

Tomas Bergling (M), ledamot i kommunstyrelsen

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad
Kommunalråd

Svar på nämndinitiativ från Erik Hamrin (M) "Byggen av mindre hus i Sala"

INLEDNING

Erik Hamrin (M) väckte vid kommunstyrelsens sammanträde den 7 mars 2024 rubricerat initiativvärende. Kommunstyrelsen beslutade att initiativvärendet fick väckas och ska enligt riktlinje behandlas vid efterföljande sammanträde.

ÄRENDET

I nämndinitiativet föreslås att samhällsbyggnadskontoret inkluderar ett försöksområde med små tomter för mindre småhus i samband med detaljplanearbetet för södra Ängshagen.

Ett färdigt förslag för detaljplanen vid Ängshagen finns inte på plats ännu. Den generella inriktningen i detaljplanen är att minsta fastighetsstorlek inte kommer att regleras om det så inte krävs av särskilda anledningar som kan komma att komma upp i samband med tekniska utredningar. Hur försäljning och markanvisning för området kommer att ske påbörjas först efter att det finns ett samrådsförslag.

Inriktningen för arbetet med det nya området är bland annat social hållbarhet och det återspeglas genom blandad bostadsbebyggelse. Det är en kombination av stadsvillor, flerbostadshus m.m. Det möjliggör också för olika upplåtelseformer. Detta är del i hållbar samhällsplanering. Området har i det hittills presenterade materialet också innehållit möjligheter till byggnation av t.ex. särskilt boende för äldre. Det är viktigt att arbetet med detaljplanen sker samlat inom en ordnad process. Under våren 2024 kommer detaljplanen tillbaka till kommunstyrelsen för kommande steg i framtagandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag att kommunstyrelsen beslutar

att nämndinitiativet lämnas utan åtgärd.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Nämndinitiativ: Salas ska ha välskötta grönytor under jubileumsåret!

Under sommaren 2023 så bestämde sig kommunens gata- och parkenhet att spara in på grönyteskötsel. Det var en konsekvens av de besparingskrav som den av fullmäktige antagna budgeten innebar, och därmed verksamhetens sätt att leverera på den politiska beställningen.

Resultatet är att Sala under 2023 inte var särskilt tilltalande, det gav ett intryck av att vara en illa skött kommun som inte längre brydde sig om hur den ser ut. Det är inte bra och så vill vi inte ha det igen.

Och vi ska absolut inte ha det så under 2024 när vi firar vårt 400års-jubileum. Då vill vi att Sala ska kunna ha sina grönytor klippta och välskötta. Det kommer att göra skillnad för hur vi uppfattas, och därmed också bidra till en positiv effekt på vårt ”platsvarumärke” om vi är beredda att lägga en summa på just den grönyteskötsel som enligt verksamheten annars kommer att prioriteras bort även i år.

Det här är inte heller något som behöver vara en stor kostnad för Sala kommun. I skrivande stund finns det över fyrtio personer kopplade till kommunens arbetsmarknadsenhet som skulle kunna göra delar av detta arbete som en del av sin aktivitetsplikt. Vi säger inte att det är så det ska hanteras, utan visar på det som en möjlighet att slå två flugor i en smäll.

Det här får ses som ännu ett förslag från våra partier i arbetet med att ge Sala förutsättningar att visa upp sig från sin bästa sida.

Mot denna bakgrunden yrkar vi därför:

- **att kommunstyrelsen uppdrar till kommundirektören att tillse att tekniska kontoret får i uppdrag att tillse att grönyteskötsel i linje med den nivå som utfördes innan besparingarna planeras och genomförs under 2024, samt**

KOALITION SALA

- **att medel för att täcka dessa kostnader tas ur kommunstyrelsens förfogade.**

För Koalition Sala

Tomas Bergling (M), ledamot
Magnus Edman (SD), ledamot
Hanna Westman (SBä), ledamot
Magnus Holm (KD), gruppledare

KS § 49 Nämndinitiativ från Tomas Bergling (M) - Grönyteskötsel

INLEDNING

Tomas Bergling (M) väcker rubricerat nämndinitiativ.

Initiativtagaren beskriver hur Sala under 2023 inte var särskilt tilltalande till följd av att kommunens gata- och parkenhet under sommaren 2023 bestämde sig för att spara in på grönyteskötsel. Vidare lyfter initiativtagaren fram att de under jubileumsåret 2024 vill att Sala ska kunna ha sina grönytor klippta och välskötta. Detta kommer initiativtagaren att få en positiv effekt på Salas "platsvarumärke".

Initiativtagaren vill att Sala ska ha välskötta grönytor under jubileumsåret.

Initiativtagaren yrkar:

- att kommunstyrelsen uppdrar till kommundirektören att tillse att tekniska kontoret får i uppdrag att tillse att grönyteskötsel är i linje med den nivå som utfördes innan besparingarna planeras och genomförs under 2024, samt
- att medel för att täcka dessa kostnader tas ur kommunstyrelsens förfogande.

Beslutsunderlag

KS 2024.984, Nämndinitiativ från Tomas Bergling (M) - Grönyteskötsel

Yrkanden

Ordförande Amanda Lindblad (S) yrkar,

att kommunstyrelsen beslutar,

att nämndinitiativet får väckas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Kommunstyrelsen beslutar,

att nämndinitiativet får väckas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

*Skickas till
Kommunstyrelsen*

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad
Kommunalråd

Svar på nämndinitiativ från Tomas Bergling (M) "Grönyteskötsel"

INLEDNING

Tomas Bergling (M) väckte vid kommunstyrelsens sammanträde den 7 mars 2024 rubricerat initiativärende. Kommunstyrelsen beslutade att initiativärendet fick väckas och ska enligt riktlinje behandlas vid efterföljande sammanträde.

ÄRENDET

I nämndinitiativet föreslås att kommunstyrelsen uppdrar åt kommundirektören att tillse att tekniska kontoret får i uppdrag att tillse att grönyteskötseln är i linje med den nivå som utfördes innan besparingarna när grönyteskötseln planeras och genomförs under 2024, samt att medel för att täcka dessa kostnader tas ur kommunstyrelsens förfogande.

I tuffa ekonomiska tider har det varit nödvändigt att prioritera. Under 2023 gjordes vissa anpassningar av den verksamhet som bedrivs av parkenheten som en del av kommunens samlade arbete med det ekonomiska läget. Det har även fortsatt under 2024.

En återgång till tidigare års nivåer av grönyteskötsel innan neddragningsarna skulle innebära ett tillskott om 3,2 mkr. Detta ska sättas i sammanhang av ett läge när samtliga verksamheter gör ett omfattande arbete med att möta lågkonjunktorens ekonomiska förutsättningar och många miljoner ska sparas in.

Ett arbete pågår med att se över behovet att hålla efter vissa grönytor i något större utsträckning än under 2023 utifrån perspektivet att Sala firar 400 år och vissa evenemang kommer att äga rum i anslutning till dessa grönytor. Det skulle dock inte vara motsvarande 2022 års skötsel och därmed omkostnader.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag att kommunstyrelsen beslutar

att nämndinitiativet lämnas utan åtgärd.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad

Svar på medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB

Rubricerat medborgarförslag inkom den 16 december 2022.

Förslagsställaren föreslår att Sala kommun som en av huvudägarna till det kommunala bolaget Salabostäder AB bör utveckla ägardirektivet. Enligt medborgarförslaget bör ägardirektivet till Salabostäder AB ha samma krav som Sala Heby Energi AB. De krav som lyfts fram i medborgarförslaget är ISO-certifieringar som ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001.

ISO 14001 är en miljöcertifiering som fokuserar till att en organisation systematisk och strukturerar för ett miljöarbete. ISO 45001 är en certifiering som riktar sig till att organisationer ska arbeta systematiskt med arbetsmiljö. ISO 9001 är en certifiering för organisationer som riktar sig till kvalitetsledning. Det lyfts i medborgarförslaget att det finns en risk med att Sala kommun inte ställer samma krav gentemot de olika kommunala bolagen.

Medborgarförslaget har remitterats till kommunjurist för yttrande.

I ägardirektivet till Sala Heby Energi AB framgår det enligt 4§ Klimat och miljömål att verksamheten skall ske på ett strukturerat sätt gärna genom certifierade system som ISO 14001, OHSAS 18001 och ISO 9001. Utifrån hänvisad paragraf i ägardirektivet till Sala Heby Energi AB ställs det inget krav på att verksamheten måste certifiera enligt de hänvisade ISO-standarder.

I ägardirektivet till Salabostäder AB framgår det enligt 4 § Klimat och miljömål anges det att bolaget ska arbeta aktivt med klimat- och miljöfrågor i verksamheten. Bolagets miljöarbete ska ligga i linje med kommunens arbete med miljöfrågor. Vidare framgår det enligt paragrafen i ägardirektivet att Salabostäder AB ska arbeta utifrån kommunens klimatstrategi och profilera sig gällande hållbar utveckling. Kommunen arbetar kontinuerligt med frågor som miljö, arbetsmiljö samt kvalitetsledning. Ägardirektiv ses kontinuerligt över och hållbarhetsfrågor beaktas vid revidering. I rådande stund håller kommunen på att se över sina styrdokument som policy, riktlinjer och program vilket också berör det kommunala bolaget som Salabostäder AB.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det inte i nuläget är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 till ägardirektivet för Salabostäder AB.

Kommunstyrelsen

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget anses besvarat.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

From: Josefin Gardeblad
Sent: 2023-06-08 14:07:39
To: Kommun Info
Subject: Svar till medborgarförslag
Attachments: Missiv till medborgarförslag.docx, Yttrande till medborgarförslag.docx, KF § 164.pdf, Tidigare yttrande.pdf

Hej,
Det här behöver registreras in då det är ett yttrande till medborgarförslag till ärende 2022/1134 i Evolution.

Vänliga hälsningar,

Josefin Gardeblad
Kommunjurist
Kanslienheten

Sala Kommun
Box 304
SALA
Tel/mobil: 0224-74 70 70

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING
Josefin Gardeblad
Kommunjurist

MISSIV

Kommunstyrelsens yttrande avseende medborgarförslag om utveckling av ägardirektiv för Salabostäder AB

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

I slutet av december inkom ett medborgarförslag om att utveckla ägardirektivet för Salabostäder AB. Enligt medborgarförslaget bör ägardirektivet till Salabostäder AB ha samma krav som Sala Heby Energi AB. De krav som lyfts fram i medborgarförslaget är att ISO-certifieringar som ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 ska finnas med i ägardirektivet till Salabostäder AB.

I ägardirektivet till Sala Heby Energi AB framgår det att verksamheten skall ske på ett strukturerat sätt gärna genom certifierade system som ISO 14001, OHSAS 18001 och ISO 9001. Utifrån hänvisad paragraf i ägardirektivet till Sala Heby Energi AB framgår det därmed inget krav på att verksamheten ska ha ISO-certifiering. Kommunen arbetar kontinuerligt med frågor som miljö, arbetsmiljö samt kvalitetsledning. I rådande stund håller kommunen på att se över sina styrdokument som policy, riktlinjer och program vilket också berör det kommunala bolaget som Salabostäder AB.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det inte i nuläget är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 till ägardirektivet för Salabostäder AB.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att avslå medborgarförslaget om utveckling av ägardirektiv för Salabostäder AB.

Bilagor:

- 1 Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB (KS 2022/1134)
- 2 Yttrande om medborgarförslaget
- 3 Tidigare yttrande gällande medborgarförslag om att Sala kommun ska införa ISO-standarder (KS 2022/1135)

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING

Josefin Gardeblad
Kommunjurist

Kommunstyrelsens yttrande avseende medborgarförslag om utveckling av ägardirektiv för Sala Bostäder AB

YTTRANDE

Förslagsställaren har i ett medborgarförslag till kommunfullmäktige föreslagit att Sala kommun som en av huvudägarna till det kommunala bolaget Salabostäder AB bör utveckla ägardirektivet. Enligt medborgarförslaget bör ägardirektivet till Salabostäder AB ha samma krav som Sala Heby Energi AB. De krav som lyfts fram i medborgarförslaget är ISO-certifieringar som ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001.

ISO 14001 är en miljöcertifiering som fokuserar till att en organisation systematisk och strukturerar för ett miljöarbete. ISO 45001 är en certifiering som riktar sig till att organisationer ska arbeta systematiskt med arbetsmiljö. ISO 9001 är en certifiering för organisationer som riktar sig till kvalitetsledning. Det lyfts i medborgarförslaget att det finns en risk med att Sala kommun inte ställer samma krav gentemot de olika kommunala bolagen.

Kommunstyrelsens svar på medborgarförslaget redovisas närmare nedan.

I ägardirektivet till Sala Heby Energi AB framgår det enligt 4§ Klimat och miljömål att verksamheten skall ske på ett strukturerat sätt gärna genom certifierade system som ISO 14001, OHSAS 18001 och ISO 9001. Utifrån hänvisad paragraf i ägardirektivet till Sala Heby Energi AB ställs det inget krav på att verksamheten måste certifiera enligt de hänvisade ISO-standarder. I ägardirektivet till Salabostäder AB framgår det enligt 4§ Klimat och miljömål anges det att bolaget ska arbeta aktivt med klimat- och miljöfrågor i verksamheten. Bolagets miljöarbete ska ligga i linje med kommunens arbete med miljöfrågor. Vidare framgår det enligt paragrafen i ägardirektivet att Salabostäder AB ska arbeta utifrån kommunens klimatstrategi och profilera sig gällande hållbar utveckling. Kommunen arbetar kontinuerligt med frågor som miljö, arbetsmiljö samt kvalitetsledning. Ägardirektiv ses kontinuerligt över och hållbarhetsfrågor beaktas vid revidering. I rådande stund håller kommunen på att se över sina styrdokument som policy, riktlinjer och program vilket också berör det kommunala bolaget som Salabostäder AB.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det inte i nuläget är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 till ägardirektivet för Salabostäder AB.

Sammanträdesdatum
2022-12-19

Dnr 2022/1135

§ 164

Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras

INLEDNING

Rolf-Anders Kindberg har den 16 december 2022 lämnat in ett medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras.

Beslutsunderlag

Bilaga KS 2022.5557, Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras, 2022-12-16

BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar,

att överlämna Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras till kommunstyrelsen för beredning.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Exp. 2022-12-22

Justerandes sign				Utdragsbestyrkande	
------------------	---	---	---	--------------------	---

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING
KANSLIENHETEN

Ingela Cronberg

Kommunstyrelsens yttrande avseende medborgarförslag om införande av ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001.

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommunfullmäktige har fått tagit del av bilagt medborgarförslag där Rolf-Anders Kindberg yrkar att Kommunfullmäktige beslutar att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001 samt att kommunen skall vara tredje parts certifierad av ett kontrollorgan.

Vidare lyfts i medborgarförslaget att om Sala kommun ej ställer detta krav på sig själva men gentemot egna bolag så riskerar kommunens arbete att bli otydligt och ologiskt.

Kommunstyrelsen svar på medborgarförslaget redovisas närmare nedan.

I Sala kommun så ska gällande lagar och regler inom miljö och arbetsmiljö följas. Vidare bedrivs ett övergripande arbete med att kontinuerligt vidareutveckla kommunens gemensamma kvalitetsarbete exempelvis avseende kommunens planerings- och uppföljningsprocess. Arbetet inbegriper bland annat att skapa förutsättningar för att kommunen i sin uppföljning och analys skapar ett underlag för ständiga förbättringar och utveckling. Vidare kan även tilläggas att det i nuläget inte finns tillräckligt med resurser för att implementera och certifiera kommunen i enlighet med ISO 9001, ISO 45001 samt ISO 40001.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det i nuläget inte är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001.

Bilagor:

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Sammanträdesdatum
2022-12-19

Dnr 2022/1134

§ 163 Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för
Salabostäder AB

INLEDNING

Rolf-Anders Kindberg har den 16 december 2022 lämnat in ett medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB.

Beslutsunderlag

Bilaga KS 2022.5556, Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB, 2022-12-16

BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar,

att överlämna Medborgarförslag om utveckling av ägardirektivet för Salabostäder AB till kommunstyrelsen för beredning.

Skickas till

Kommunstyrelsen

EXP 2022-12-22

Justerandes sign				Utdragsbestyrkande	
------------------	---	---	---	--------------------	---

Sala Kommun
Box 304
73325 Sala

Medborgarförslag;

Bakgrund

Sala kommun har som en av huvudägarna till Sala Heby Energi AB i ägardirektivet 4§ definierat att verksamheten skall ske på ett strukturerat sätt i enlighet med gällande standarder inom Miljö, Arbetsmiljö samt Kvalité. (ISO 14001, ISO 45001 samt ISO9001)

Sala Heby Energi AB har även valt att certifieras av en tredje part vilket säkerställer ett uppfyllande av dessa standarder.

I ägardirektivet till det kommunala bolaget Salabostäder AB saknas detta positiva "kravställande".

Risk

Den risk som jag kan se är Sala kommun genom att ej ställa detta krav gentemot Sala Bostäder AB gör en tydlig skillnad mellan olika kommunala bolag dvs att några har ett tydligt krav att arbeta i enlighet med en definierad standard och andra inte.

Önskad förändring

Jag vill att alla Sala Kommun utvecklar ägardirektivet för Salabostäder AB att innehålla samma krav som gentemot Sala Heby Energi AB samt att en tredje part skall certifiera uppfyllandet av standarderna.

Aktivitet

Jag yrkar att Sala Kommuns kommunfullmäktige beslutar utifrån ovan önskade förändring.

Ransta
2022-12-15

Rolf-Anders Kindberg

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad

Svar på medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras

Rubricerat medborgarförslag inkom den 16 december 2022.

Förslagsställaren yrkar att Kommunfullmäktige beslutar att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001 samt att kommunen skall vara tredje parts certifierad av ett kontrollorgan.

Vidare lyfts i medborgarförslaget att om Sala kommun ej ställer detta krav på sig själva men gentemot egna bolag så riskerar kommunens arbete att bli otydligt och ologiskt.

Medborgarförslaget har remitterats till staben för utveckling och förvaltning för yttrande.

I yttrande framgår att inom Sala kommun ska gällande lagar och regler inom miljö och arbetsmiljö följas. Vidare bedrivs ett övergripande arbete med att kontinuerligt vidareutveckla kommunens gemensamma kvalitetsarbete exempelvis avseende kommunens planerings- och uppföljningsprocess. Arbetet inbegriper bland annat att skapa förutsättningar för att kommunen i sin uppföljning och analys skapar ett underlag för ständiga förbättringar och utveckling. Vidare kan även tilläggas att det i nuläget inte finns stöd för att införandet av denna typ av standarder är resurseffektivt i kommunal verksamhet.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det i nuläget inte är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar att medborgarförslaget avslås.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING
KANSLIENHETEN

Ingela Cronberg

Kommunstyrelsens yttrande avseende medborgarförslag om införande av ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001.

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommunfullmäktige har fått tagit del av bilagt medborgarförslag där Rolf-Anders Kindberg yrkar att Kommunfullmäktige beslutar att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001 samt att kommunen skall vara tredje parts certifierad av ett kontrollorgan.

Vidare lyfts i medborgarförslaget att om Sala kommun ej ställer detta krav på sig själva men gentemot egna bolag så riskerar kommunens arbete att bli otydligt och ologiskt.

Kommunstyrelsen svar på medborgarförslaget redovisas närmare nedan.

I Sala kommun så ska gällande lagar och regler inom miljö och arbetsmiljö följas. Vidare bedrivs ett övergripande arbete med att kontinuerligt vidareutveckla kommunens gemensamma kvalitetsarbete exempelvis avseende kommunens planerings- och uppföljningsprocess. Arbetet inbegriper bland annat att skapa förutsättningar för att kommunen i sin uppföljning och analys skapar ett underlag för ständiga förbättringar och utveckling. Vidare kan även tilläggas att det i nuläget inte finns tillräckligt med resurser för att implementera och certifiera kommunen i enlighet med ISO 9001, ISO 45001 samt ISO 40001.

Den sammantagna bedömningen är därmed att det i nuläget inte är aktuellt att införa ISO 14001, ISO 45001 och ISO 9001.

Bilagor:

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

STABEN FÖR UTVECKLING OCH FÖRVALTNING,
KANSLIENHETEN

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Sammanträdesdatum
2022-12-19

Dnr 2022/1135

§ 164 Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras

INLEDNING

Rolf-Anders Kindberg har den 16 december 2022 lämnat in ett medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras.

Beslutsunderlag

Bilaga KS 2022.5557, Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras, 2022-12-16

BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar,

att överlämna Medborgarförslag om att Sala kommun ska införa standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO 9001 och certifieras till kommunstyrelsen för beredning.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Exp. 2022-12-22

Justerandes sign				Utdragsbestyrkande	
------------------	---	---	---	--------------------	---

Sala Kommun
Box 304
73325 Sala

Medborgarförslag;

Bakgrund

Sala kommun har som kommunens största arbetsgivare ett väldigt stort ansvar att arbeta på ett definierat arbets sätt inom sin organisation i syfte att både följa miljökrav, arbetsmiljölagstiftningen samt att man säkerställer olika kvalitetskrav.

Att följa och arbeta enligt standarderna ISO 14001, ISO 45001 samt ISO9001 och certifieras skulle stärka organisationen på ett positivt sätt.

Risk

Den risk som jag kan se är Sala kommun genom att ej ställa detta krav på sig själva men gentemot egna bolag blir väldigt otydligt samt ologiskt.

Önskad förändring

Jag vill att alla Sala Kommun inför i sin egen organisation kravet att arbeta enligt ovan standarder samt att kommunen skall vara tredje parts certifierad av ett kontrollorgan.

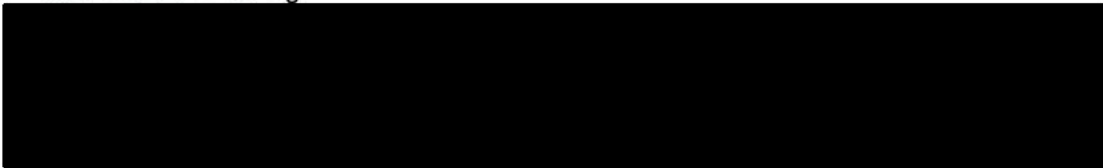
Aktivitet

Jag yrkar att Sala Kommuns kommunfullmäktige beslutar utifrån ovan önskade förändring.

Ransta
2022-12-15

Rolf-Anders Kindberg

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad

Svar på medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid särskolan, Klövervägen

Rubricerat medborgarförslag inkom den 31 januari 2022.

Förslagsställaren föreslår att den kommunala lekplatsen vid särskolan, Klövervägen i Sala omedelbart tillgänglighetsanpassas.

Förslagsställaren anser att tillgängligheten på lekplatsen är odemokratisk, särbehandlande och diskriminerande.

Medborgarförslaget har remitterats till Tekniska kontoret för yttrande.

I yttrande framgår att lekplatsen, som den ser ut idag, är byggd utifrån Skolnämndens beställning. Om förändringar ska göras behöver dessa bestämmas i samråd med skolan för att elevernas olika behov ska mötas men Tekniska kontoret är positivt inställt till att tillgängliggöra skolans gård. Ett arbete med att göra de allmänna lekplatserna mer tillgängliga pågår sedan flera år tillbaka. Under hösten 2023 invigdes den nya tillgänglighetsanpassade delen av den stora lekparken i Stadsparken.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att medborgarförslaget anses besvarat.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Sammanträdesdatum
2022-01-31

Dnr 2022/61

§ 16 Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen

INLEDNING

Elisabeth Svahn har den 19 januari 2022 lämnat in ett medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen.

Beslutsunderlag

Bilaga KS 2022.235, Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen, 2022-01-19

BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar,

att överlämna Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen till kommunstyrelsen för beredning.

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	---

Tekniska kontoret ENHET
Anton Sjöberg
Verksamhetsutvecklare

YTTRANDE

Yttrande angående Medborgarförslag om att tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan, Klövervägen

YTTRANDE

Lekplatsen, såsom den ser ut idag, är byggd utifrån Arbetsmarknads- och utbildningsnämndens (skolans) beställning. Om förändringar ska göras behöver dessa bestämmas i samråd med skolan för att elevernas olika behov ska mötas men Tekniska kontoret är positivt inställt till att tillgängliggöra skolans gård. Ett arbete med att göra de allmänna lekplatserna mer tillgängliga pågår sedan flera år tillbaka.

MEDBORGARFÖRSLAG

SALA KOMMUN		KS.2022/61
Kommunstyrelsens förvaltning		2022.235
Ink. 2022 -01-		2022-01-19
Diariebär		Aktbilaga

Ort/datum: Möklinta 2022-01-18

Kontaktperson: Elisabeth Svahn

FÖRSLAG: Att omedelbart tillgänglighetsanpassa den kommunala lekplatsen vid Särskolan Klövervägen 22 och 24 733 30 Sala

MOTIVERING: Jag har sedan skolstarten i augusti 2021 haft mitt barn inskrivet i åk 1, Särskolan och hon är rullstolsburen.. Jag anser att tillgängligheten på lekplatsen, som sedan skolstarten tillhandahållits av Sala kommun, är odemokratisk, särbehandlande och djupt diskriminerande.

Jag förväntar mig att kommunens högsta politiska organ dvs Kommunfullmäktige omedelbart ombesörjer att mitt barn kan leka/delta på lekplatsen på lika/samma villkor som alla andra elever oavsett tillgång av personal eller inte.

I juni-21 var jag, inför skolstart, inbjuden på studiebesök hos Särskolan. Jag konstaterade snabbt att det fanns åtgärder som måste till. Bland framkomlighet till lekplatsen för mitt barn som sitter i rullstol. Jag frågade om mitt barn är den första rullstolsburna eleven som genom tiderna gått på Särskolan men fick svaret att så var det inte.

Bifogar några exempel på vad som skulle kunna vara lämpligt för dom som är rullstolsburna.

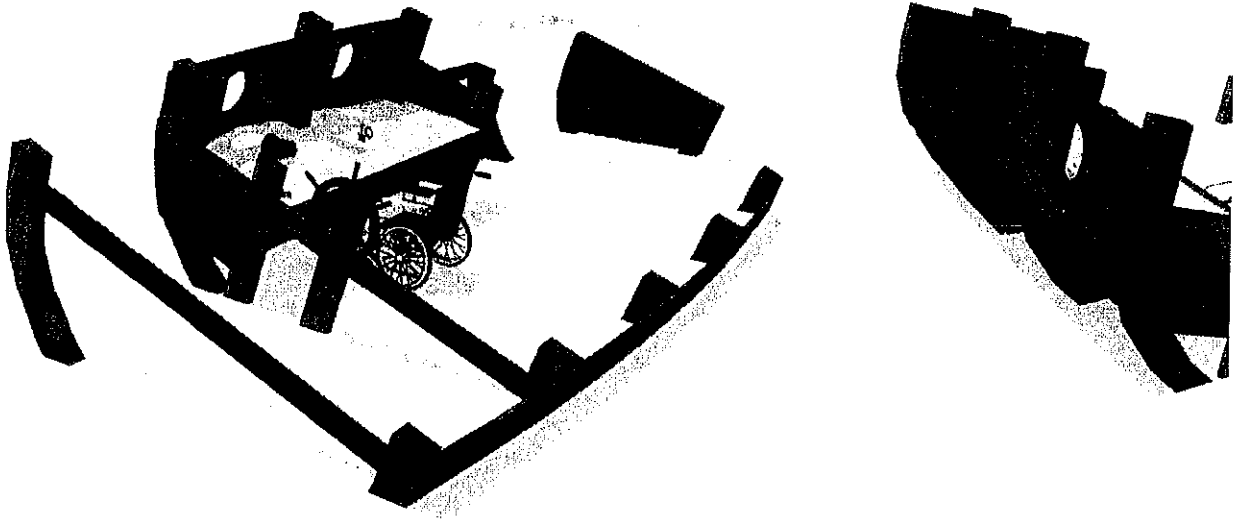
Jag medger att mitt namn får publiceras på kommunens hemsida tillsammans med mitt förslag: JA

Elisabeth Svahn

000

0

Sök...

HH1G00-007 Sandlek anpassad för rullstol

Sandlek i form av ett förlöst skepp, anpassad för rullstolsburna.

Ladda ner datablad som PDF (<https://woodwork.se/wp-content/uploads/2018/08/CS-HH1G00-007-Sandpit-seven.pdf>)

Ladda ner DWG (<https://woodwork.se/wp-content/uploads/2018/08/HH1G00-007-Sandpit-seven.dwg>)

0 kr exkl. moms

1

Lägg i varukorg

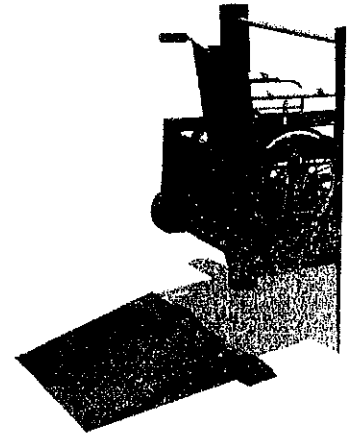
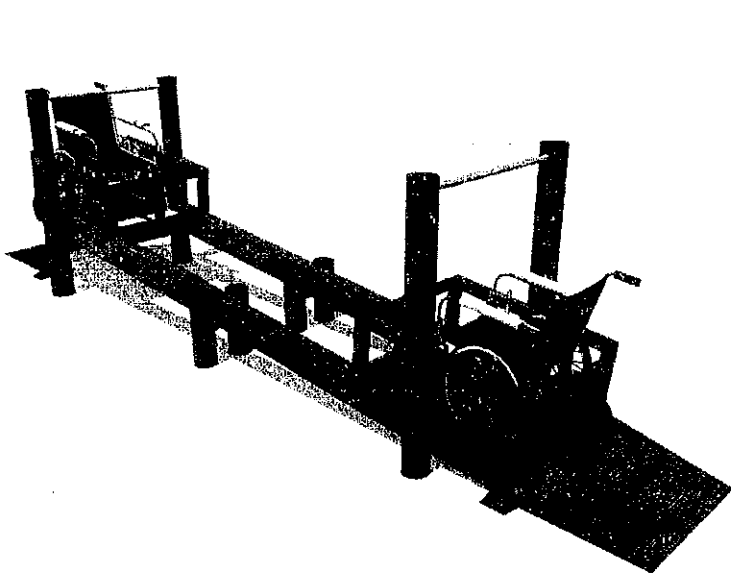
Artikelnummer HH1G00-007
Kategorier Naturlekplats Robinia Bohemia (<https://woodwork.se/produkt-kategori/lek/produktserier/naturlekplats-robinia-bohemia/>), Tillgängliganpassat (<https://woodwork.se/produkt-kategori/tillgangliganpassat/>)
Etiketter anpassad lekplats (<https://woodwork.se/produkt-tagga/anpassad-lekplats/>), anpassad sandlek (<https://woodwork.se/produkt-tagga/anpassad-sandlek/>), Lekmiljö (<https://woodwork.se/produkt-tagga/lekmijsa/>), lekplats för rullstol (<https://woodwork.se/produkt-tagga/lekplats-for-rullstol/>), tillgängliganpassat

<https://woodwork.se/produkter/lek/produktserier/naturlekplats-robinia-bohemia/hh1g00-007-sandlek-anpassad-for-rullstol/>

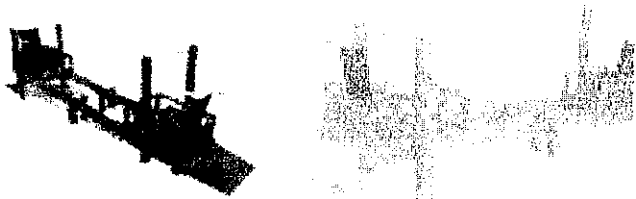
1/4

0

0

(<https://woodwork.se/wp-content/uplc>

Gungbräda anpassad för rullstol (HH1C03-002)

Tillgänglighetsanpassad gungbräda med plats för två rullstolar. (https://woodwork.se/wp-content/uploads/2019/01/Symbol_Habo_WC_Handikapp.jpg)

58.370 kr exkl. moms

1

Lägg i varukorg

Artikelnummer HH1C03-002
 Kategorier Naturlekplats Robinia Bohemia (<https://woodwork.se/produkt-kategori/lek/produktserier/naturlekplats-robinia-bohemia/>), Tillgänglighetsanpassat (<https://woodwork.se/produkt-kategori/tillgangliganpassat/>)
 Etiketter gungbräda för rullstol (<https://woodwork.se/produkt-tag/gungbrada-for-rullstol/>), handikappanpassad (<https://woodwork.se/produkt-tag/handikappanpassad/>), handikappanpassad lekplats (<https://woodwork.se/produkt-lagg/handikappanpassad-lekplats/>), lekplats för rullstol (<https://woodwork.se/produkt-lagg/lekplats-for-rullstol/>)
<https://woodwork.se/produkter/lek/produktserier/naturlekplats-robinia-bohemia/gungbrada-anpassad-for-rullstol/>

Engelska ▶ svenska

ISAAC-NF has a collaboration with the Dutch Foundation for the Handicapped Child (Het Gehandicapte Kind) and they are working on a project about inclusive playgrounds. Inclusive playground

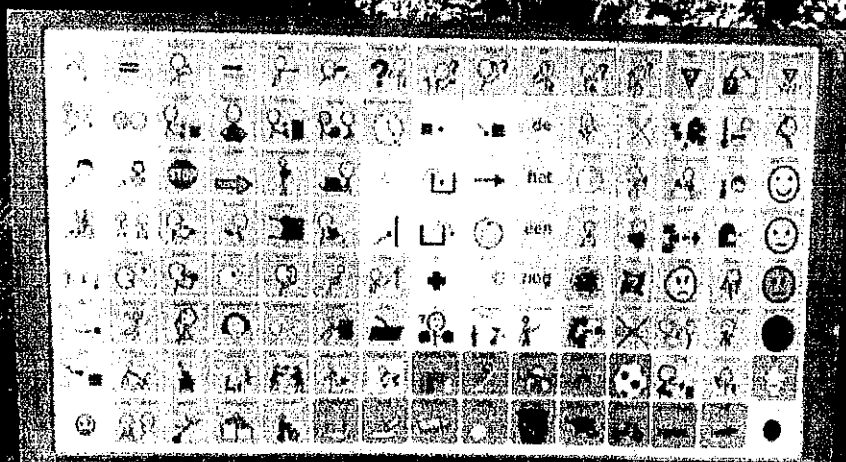
should also be communicatively inclusive

ISAAC-NF har ett samarbete med Holländska stiftelsen för handikappade barn (Het Gehandicapte Kind) och de arbetar med ett projekt om inkluderande lekplatser.

Inkluderande lekplats

bör också vara kommunikativt inkluderande

⚙️ · Betygsätt översättningen:

KOMMUNSTYRELSEN
Amanda Lindblad

Svar på motion om att göra Sala kommun fri från våld

Magnus Eriksson (SBÄ), Hanna Westman (SBÄ), Ulf Westman (SBÄ) och Lars Sandberg (SBÄ) inkom den 28 januari 2020 med rubricerad motion som anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelsen att ta kontakt med Västerås stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Motionärerna hänvisar till att Sala kommun under det senaste året drabbats av flera incidenter som blivit tidningsrubriker bland annat inom skolans verksamheter. Enligt motionärerna saknar kommunen förebyggande arbete och samordning mellan olika enheter i kommunen och andra huvudmän för att förhindra att kriser uppstår.

Motionärerna nämner ett projekt som genomförts inom Västerås stad, *En kommun fri från våld*. Projektet har mynnat ut i att Västerås stad bygger ett Förebyggarcentrum, något som motionärerna anser Sala kommun bör undersöka om det går att applicera även i Sala.

Motionen remitterades till kommunchefens stab för yttrande och behandlades i kommunfullmäktige den 20 juni 2022, § 85.

Kommunfullmäktige beslutade att återremittera motionen med hänvisning att underlaget för beslut inte är tillfyllest. Det behövs yttrande från fler områden inom kommunen.

Yttrande har inkommit från kultur och fritidschef, socialchef och skolnämnden. Samtliga ställer sig positiva till att ta del av andra kommuners arbeten i frågan och lyfter fram Västerås stads erfarenheter tillsammans med Förebyggarcentrum som ett gott exempel härom. Det kan vara en pusselbit i det framtida arbetet med "Kommuner mot brott", en lag som trädde i kraft den 1 juli 2023, som reglerar kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Förhoppningen med den nya lagen är att kommunerna mer effektivt och träffsäkert ska minska brottsligheten genom ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete.

Kommunstyrelsen

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att bifalla motionen.

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande

SKN § 132 Yttrande till motion Sala kommun fri från våld! [2020/190]

INLEDNING

Västerås Stad, i samarbete med riksorganisationen MÄN, har varit en av två pilotkommuner i landet för utveckling av en modell för ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En kommun fri från våld och bygger på erfarenheterna av MÄN:s tidigare projekt och på internationella erfarenheter från bl.a. USA. Under projektperioden skulle metoden MVP (Mentors in Violence Prevention) testas och implementeras i Gymnasieskolan, en stadsdel och andra övergripande resurser mobiliseras.

Enligt den slutrapport som har redovisats har Västerås Stad nu startat Förebyggarcentrum som ett resultat av projektet. Kommunen har även involverat Hallstahammars kommun i arbetet och vi ser gärna att även Sala kommun tar del av detta och ser över om detta kan vara något som vi i Sala kommun kan använda i vårt förebyggande arbete för att minska hot och våld i Sala kommun.

Beslutsunderlag

SKN 2023.1307 – Missiv – Yttrande till motion Sala kommun fri från våld!
[2020/190]

Yrkanden

Ordförande Anders Wigelsbo (C) yrkar,
att skolnämnden ställer sig positiv till att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta kontakt med Västerås Stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Viveca Molin (M), Hanna Westman (SBÄ), Tryggve Lindman (SD) och Per-Olov Rapp (S) yrkar bifall till ordförandes yrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer sitt eget yrkande mot avslag och finner yrkandet bifallet.

BESLUT

Skolnämnden beslutar

att skolnämnden ställer sig positiv till att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta kontakt med Västerås Stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Skickas till

Registrator på kanslienheten

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

SKOLKONTORET
Henric Sjöblom
Biträdande skolchef

MISSIV

Yttrande till motion Sala kommun fri från våld! [2020/190]

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Västerås Stad, i samarbete med riksorganisationen MÄN, har varit en av två pilotkommuner i landet för utveckling av en modell för ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En kommun fri från våld och bygger på erfarenheterna av MÄN:s tidigare projekt och på internationella erfarenheter från bl.a. USA. Under projektperioden skulle metoden MVP (Mentors in Violence Prevention) testas och implementeras i Gymnasieskolan, en stadsdel och andra övergripande resurser mobiliseras.

Enligt den slutrapport som har redovisats har Västerås Stad nu startat Förebyggarcentrum som ett resultat av projektet. Kommunen har även involverat Hallstahammars kommun i arbetet och vi ser gärna att även Sala kommun tar del av detta och ser över om detta kan vara något som vi i Sala kommun kan använda i vårt förebyggande arbete för att minska hot och våld i Sala kommun.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att Skolnämnden bifaller motionen om att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta kontakt med Västerås Stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Vård och omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

YTTRANDE

Yttrande motion "Sala Kommun fri från våld!"

BAKGRUND

Salas Bästa lämnade den 28 januari 2020 in en motion "Sala kommun fri från våld!" Motion anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020. Ärendet återremitterades 20 juni 2022 med motiveringen att det behövdes yttranden från flera områden i kommunen. Den 2 oktober 2023 inkommer begäran om att tjänsteperson från Vård och omsorg skall lämna ett yttrande.

I Vård och omsorgs uppdrag åligger bland annat att arbeta förebyggande. Det arbetet sker i olika konstellationer och på olika sätt inom de olika verksamheterna. Socialtjänsten deltar i flera samverkansforum (BRÅ, EST, SSG) där aktörer inom kommunen möts kring frågor som bland annat handlar om att förhindra att barn och unga hamnar i riskzonen för missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende.

Individ och familjeomsorgen har en samordnare inom området våld i nära relationer. Det är en tjänst som har sitt fokus på det strategiska arbetet där det ingår att samordna och utveckla arbete som är kopplat till området. Det ingår även att samverka med externa partners som tex Polisen, Länsstyrelsen och Kvinnojour. Socialtjänsten har även till uppgift att arbeta för att kunna upptäcka våldsutsatta och utövare och erbjuda personer stöd.

Den 1 juli 2023 trädde en ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Syftet med den nya lagen är att säkerställa att kommunernas arbete är effektivt och kunskapsbaserat. Med anledning av den nya lagen kommer Vård och omsorg arbeta tillsammans med andra verksamheter i kommunen för att leva upp till lagens intention.

Det strategiskt våldsförebyggande arbete i kommunen idag saknar en samordning och konkreta mål och insatser som följs upp över tid och utvärderas.

Ingrid Strandman
Socialchef

DNR.

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

KOMMUNSTYRELSENS FÖRVALTNING
Roger Nilsson

YTTRANDE:

MOTION - SALA KOMMUN FRI FRÅN VÅLD

Våld medför långtgående konsekvenser i form av både stora kostnader och ett enormt lidande för vuxna och barn. I Sverige räknar man med att enbart våld i nära relationer kostar samhället upp till 45 miljarder varje år, och enligt WHO är våld det största samhällsproblemet i modern tid: "Interpersonal violence affects hundreds of millions of people every year. But it can be prevented".

För att kunna arbeta förebyggande är det viktigt att veta vad våld är. Det finns olika definitioner, en vanligt förekommande är:

"Våld är varje handling som får dig att göra något mot din vilja, eller får dig att avstå från att göra något som du vill, genom att någon till exempel kontrollerar, hotar, skadar, skrämmer eller kränker dig."

(Per Isdal, psykolog (Meningen med våld, 2001).

Syftet med "En kommun fri från våld" är att bidra till en kunskapsökning kring våld, genus och normer, samt att skapa ett långsiktigt systematiskt förebyggande arbete kring våld.

Att ta del av Västerås stads erfarenheter tillsammans med Förebyggarcentrum kan vara en pusselbit i det framtida arbetet med "Kommuner mot brott" en lag som trädde i kraft 2023-07-01, som reglerar kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet i kraft. Förhoppningen med den nya lagen är att kommunerna mer effektivt och träffsäkert ska minska brottsligheten genom ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete.

Roger Nilsson
Kultur- och fritidschef

Sammanträdesdatum
2022-06-20

Dnr 2020/190

§ 85 Svar på motion om att göra Sala kommun fri från våld

INLEDNING

Magnus Eriksson (SBÄ), Hanna Westman (SBÄ), Ulf Westman (SBÄ) och Lars Sandberg (SBÄ) har inkommit med rubricerad motion, som anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelsen att ta kontakt med Västerås stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun. Motionärerna hänvisar till att Sala kommun under det senaste året drabbats av flera incidenter som blivit tidningsrubriker bland annat inom skolans verksamheter. Enligt motionärerna saknar kommunen förebyggande arbete och samordning mellan olika enheter i kommunen och andra huvudmän för att förhindra att kriser uppstår. Motionärerna nämner ett projekt som genomförts inom Västerås stad, *En kommun fri från våld*. Projektet har mynnat ut i att Västerås stad bygger ett Förebyggarcentrum, något som motionärerna anser Sala kommun bör undersöka om det går att applicera även i Sala.

Beslutsunderlag

Bilaga SK 2022.245, svar på motion från kommunstyrelsens ordförande, 2022-05-24

Bilaga SK 2021.1160, yttrande från kommunchefens stab, 2021-09-21

Bilaga SK 2020.560, Motion från Salas Bästa, 2021-01-28

Kommunstyrelsens beslut § 110, 2022-06-08

Ledningsutskottets beslut § 118, 2022-05-25

Yrkanden

Hanna Westman (SBÄ) yrkar,
att kommunfullmäktige beslutar,
att bifalla motionen.

Johanna Ritvadotter (V) yrkar,
att kommunfullmäktige beslutar,
att återremittera ärende med motivering att underlag för beslut är inte tillfyllest. Det behövs yttrande från fler områden inom kommunen.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller avgöras senare genom återremiss, och finner kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras senare.

BESLUT

Kommunfullmäktige beslutar,

att återremittera ärendet med motivering att underlag för beslut är inte tillfyllest. Det behövs yttranden från fler områden inom kommunen.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			

Sammanträdesdatum
2022-06-08

Dnr 2020/190

KS § 110 Svar på motion om att göra Sala kommun fri från våld

INLEDNING

Magnus Eriksson (SBÄ), Hanna Westman (SBÄ), Ulf Westman (SBÄ) och Lars Sandberg (SBÄ) inkom den 28 januari 2020 med rubricerad motion som anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelsen att ta kontakt med Västerås stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Motionärerna hänvisar till att Sala kommun under det senaste året drabbats av flera incidenter som blivit tidningsrubriker bland annat inom skolans verksamheter. Enligt motionärerna saknar kommunen förebyggande arbete och samordning mellan olika enheter i kommunen och andra huvudmän för att förhindra att kriser uppstår.

Motionärerna nämner ett projekt som genomförts inom Västerås stad, *En kommun fri från våld*. Projektet har mynnat ut i att Västerås stad bygger ett Förebyggarcentrum, något som motionärerna anser Sala kommun bör undersöka om det går att applicera även i Sala.

Beslutsunderlag

Bilaga SK 2022.245 , svar på motion från kommunstyrelsens ordförande 2022-05-24

Bilaga SK 2021.1160, yttrande från kommunchefens stab

Bilaga SK 2020.560, Motion om att göra Sala kommun fri från våld – Salas Bästa

Ledningsutskottets beslut § 118, 2022-05-25

Yrkanden

Anders Wigelsbo (C) yrkar

bifall till ledningsutskottets förslag att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar
att anse motionen besvarad.

BESLUT

Kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad.

Skickas till

Kommunfullmäktige

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
		

Sammanträdesdatum
2022-05-25

Dnr 2020/190

KSLU § 118 Svar på motion om att göra Sala kommun fri från våld

INLEDNING

Magnus Eriksson (SBÄ), Hanna Westman (SBÄ), Ulf Westman (SBÄ) och Lars Sandberg (SBÄ) inkom den 28 januari 2020 med rubricerad motion som anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelsen att ta kontakt med Västerås stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Motionärerna hänvisar till att Sala kommun under det senaste året drabbats av flera incidenter som blivit tidningsrubriker bland annat inom skolans verksamheter.

Enligt motionärerna saknar kommunen förebyggande arbete och samordning mellan olika enheter i kommunen och andra huvudmän för att förhindra att kriser uppstår.

Motionärerna nämner ett projekt som genomförts inom Västerås stad, *En kommun fri från våld*. Projektet har mynnat ut i att Västerås stad bygger ett Förebyggarcentrum, något som motionärerna anser Sala kommun bör undersöka om det går att applicera även i Sala.

Beslutsunderlag

Bilaga SK 2022.245 , svar på motion från kommunstyrelsens ordförande 2022-05-24

Bilaga SK 2021.1160, yttrande från kommunchefens stab

Bilaga SK 2020.560, Motion om att göra Sala kommun fri från våld – Salas Bästa

Yrkanden

Anders Wigelsbo (C) yrkar

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att

kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad.

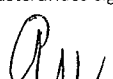
BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			

KOMMUNSTYRELSEN
Anders Wigelsbo

Svar på motion om att göra Sala kommun fri från våld

Magnus Eriksson (SBÄ), Hanna Westman (SBÄ), Ulf Westman (SBÄ) och Lars Sandberg (SBÄ) inkom den 28 januari 2020 med rubricerad motion som anmäldes på kommunfullmäktiges sammanträde den 27 april 2020.

Motionärerna yrkar att kommunfullmäktige ger i uppdrag till kommunstyrelsen att ta kontakt med Västerås stad och Förebyggarcentrum för att utreda hur ett liknande arbete kan påbörjas i Sala kommun.

Motionärerna hänvisar till att Sala kommun under det senaste året drabbats av flera incidenter som blivit tidningsrubriker bland annat inom skolans verksamheter. Enligt motionärerna saknar kommunen förebyggande arbete och samordning mellan olika enheter i kommunen och andra huvudmän för att förhindra att kriser uppstår.

Motionärerna nämner ett projekt som genomförts inom Västerås stad, *En kommun fri från våld*. Projektet har mynnat ut i att Västerås stad bygger ett Förebyggarcentrum, något som motionärerna anser Sala kommun bör undersöka om det går att applicera även i Sala.

Motionen har remitterats till kommunchefens stab för yttrande.

I yttrande framgår att Sala kommun är en plats som skall kännas trygg för alla, både för de som är anställda- men även övriga som vistas och verkar i våra lokaler såsom skolelever och besökare.

Sala kommun har i sitt arbete med att förebygga hot- och våld utökat organisationen med personer som bland annat har som arbetsuppgifter att arbeta med- och följa upp detta arbete. En översyn av den befintliga dokumentationen- och kunskapen i organisationerna skall göras för att kunna kartlägga var någonstans tonvikten av åtgärder behöver sättas in, både utifrån vilka behov personalen har men också vad vi kan göra tillsammans med eleverna och eventuellt värdegrundsarbete. Detta kommer att ske genom direktkontakt med verksamheterna.

Det finns en klar och tydlig generell rutin för hur hot- och våldssituationer inom kommunens verksamheter skall hanteras. Personal som har behov av repetition kommer att stärkas i sina roller genom exempelvis möjlighet till utbildning i bemötande av hot- och våldssituationer samt eventuell övning av detsamma. Säkerhetsorganisationen skall se över möjligheten att inhämta kompetens, kunskap och erfarenhet från interna- och externa organisationer som framgångsrikt bedrivit detta arbete för att därefter kunna applicera detta på Sala kommuns olika verksamheter.

Kommunstyrelsen

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen hemställer att kommunfullmäktige beslutar att anse motionen besvarad

Anders Wigelsbo (C)
Kommunstyrelsens ordförande

Stab ENHET
Peter von Walden
Säkerhetsansvarig

YTTRANDE

Motion från Salas Bästa angående "Sala Kommun fri från våld!"

YTTRANDE

Sala kommun är en plats som skall kännas trygg för alla, både för de som är anställda- men även övriga som vistas och verkar i våra lokaler såsom skolelever och besökare.

Sala kommun har i sitt arbete med att förebygga hot- och våld utökat organisationen med personer som bland annat har som arbetsuppgifter att arbeta med- och följa upp detta arbete. En översyn av den befintliga dokumentationen- och kunskapen i organisationerna skall göras för att kunna kartlägga var någonstans tonvikten av åtgärder behöver sättas in, både utifrån vilka behov personalen har men också vad vi kan göra tillsammans med eleverna och eventuellt värdegrundsarbete. Detta kommer att ske genom direktkontakt med verksamheterna.

Det finns en klar och tydlig generell rutin för hur hot- och våldssituationer inom kommunens verksamheter skall hanteras. Personal som har behov av repetition kommer att stärkas i sina roller genom exempelvis möjlighet till utbildning i bemötande av hot- och våldssituationer samt eventuell övning av detsamma. Säkerhetsorganisationen skall se över möjligheten att inhämta kompetens, kunskap och erfarenhet från interna- och externa organisationer som framgångsrikt bedrivit detta arbete för att därefter kunna applicera detta på Sala kommuns olika verksamheter.

Peter von Walden
Säkerhetssamordnare

KOMMUNSTYRELSEN

DELEGATIONSBeslut

Undantag från dygnsviloreglerna

Bakgrund

På det kommunala området har det gjorts förändringar gällande kollektivavtalens arbetstidsbestämmelser. Bakgrunden till ändringarna är den kritik som riktats mot att tidigare bestämmelser inte uppfyller arbetstidsdirektivets minimiskydd för dygnsvila. Förändringarna, som började gälla 1 oktober 2023, garanterar arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila under en 24-timmarsperiod. Nya bestämmelserna om dygnsvila som införts i Allmänna Bestämmelser AB (AB 20) gäller för Bilaga J i stora delar och motsvarande bestämmelser har införts för personliga assistenter och anhängvårdare (PAN). För de verksamheter som arbetar utifrån bland annat Bilaga J började förändringen gälla 1 februari 2024. I Sala kommun drivs fyra personliga assistansverksamheter där arbetspass varit upp till 29,5 timmar (vid APT). Tre av dessa arbetsgrupper har till största del haft arbetspass som varit strax över ett dygn, på grund av överrapportering och dubbelbemanning. Från i mitten av januari 2024 kopplades nya scheman för personliga assistenterna och nu, efter schemaförändringen, finns möjlighet att förlägga schema upp till 20 timmar. Denna begränsning har medfört inskränkningar i brukarnas liv.

Funktionsnedsättningsområdet inom Vård och Omsorgskontoret har inkommit med en skrivelse till arbetsgivardelegationen gällande önskemål om avvikelser från dygnsviloreglerna i allmänna bestämmelser (AB). Avvikelsen skulle innebära att förläggning av arbete och jour skulle kunna tillämpas upp till 24 timmar för personlig assistansverksamheten i Sala kommun. Undantaget skulle gälla i 12 månader från den dagen beslut om undantag görs.

Arbetsgivardelegationen tog upp frågan den 12 mars och ställde sig positiva till att göra undantag enligt ovan. Arbetsgivardelegationen är dock endast förberedande till kommunstyrelsen som formellt sett ska ta beslutet i denna fråga.

Arbetsgivardelegationen är överens om att det inte är önskvärt, utifrån brukarnas mående, att invänta beslut till nästa kommunstyrelse 10 april. Kommunstyrelsens ordförande Amanda Lindblad (S) avser därför att ta ett ordförandebeslut i frågan om att bevilja undantag från dygnsviloreglerna gällande personlig assistansverksamheten i Sala kommun.

Beslut

Beslutet tas med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen (2017:725) eftersom beslutet är av så brådskande karaktär att nämndens avgörande inte kan inväntas. Enligt Sala kommuns delegationsordning för kommunstyrelsen punkt 1.1 är det

kommunstyrelsens ordförande som får ta beslut i ärenden av så brådskande karaktär att kommunstyrelsens beslut inte kan inväntas.

Då ärendet är av så brådskande karaktär att kommunstyrelsens beslut inte kan inväntas, fattar jag härmed följande beslut:

att bevilja undantag från dyngsviloreglerna gällande personlig assistansverksamhet i Sala kommun.

För kommunstyrelsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Amanda Lindblad".

Amanda Lindblad (S)
Kommunstyrelsens ordförande